

Uradni list

Evropske unije

L 231

Slovenska izdaja

Zakonodaja

Letnik 66

20. september 2023

Vsebina

I Zakonodajni akti

DIREKTIVE

- ★ Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetski učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev) ⁽¹⁾ 1

II Nezakonodajni akti

UREDBE

- ★ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2023/1792 z dne 13. septembra 2023 o odobritvi spremembe specifikacije proizvoda za zaščiteno označbo porekla ali zaščiteno geografsko označbo na ravni Unije („Ribera del Guadiana“ (ZOP)) 112

SKLEPI

- ★ Sklep (EU) 2023/1793 predstavnikov vlad držav članic z dne 15. septembra 2023 o imenovanju dveh sodnikov Splošnega sodišča 114
- ★ Sklep Sveta (EU) 2023/1794 z dne 18. septembra 2023 o določitvi stališča, ki se v imenu Evropske unije zastopa v Odboru za vladne nabave glede sprejetja njegovega poslovnika za izbor predsednika ⁽¹⁾ 115
- ★ Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2023/1795 z dne 10. julija 2023 v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta o ustreznem varstvu osebnih podatkov na podlagi okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA (notificirano pod dokumentarno številko C(2023) 4745) ⁽¹⁾ 118

⁽¹⁾ Besedilo velja za EGP.

SL

Akti z rahlo natisnjenimi naslovi so tisti, ki se nanašajo na dnevno upravljanje kmetijskih zadev in so splošno veljavni za omejeno obdobje.

Naslovi vseh drugih aktov so v mastnem tisku in pred njimi stoji zvezdica.

I

(Zakonodajni akti)

DIREKTIVE

DIREKTIVA (EU) 2023/1791 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA**z dne 13. septembra 2023****o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (prenovitev)**

(Besedilo velja za EGP)

EVROPSKI PARLAMENT IN SVET EVROPSKE UNIJE STA –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 194(2) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

po posredovanju osnutka zakonodajnega akta nacionalnim parlamentom,

ob upoštevanju mnenja Evropskega ekonomsko-socialnega odbora ⁽¹⁾,ob upoštevanju mnenja Odbora regij ⁽²⁾,v skladu z rednim zakonodajnim postopkom ⁽³⁾,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁾ je bila večkrat bistveno spremenjena ⁽⁵⁾. Ker so potrebne nove spremembe, bi bilo treba zaradi jasnosti navedeno direktivo prenoviti.
- (2) Komisija je v sporočilu z dne 17. septembra 2020 z naslovom „Krepitev evropskih podnebnih ambicij do leta 2030 – Vlaganje v podnebno nevtralno prihodnost v korist naših državljanov“ (v nadaljnjem besedilu: načrt za uresničitev podnebnih ciljev) predlagala zvišanje podnebnih ambicij Unije z dvigom ciljne vrednosti za emisije toplogrednih plinov (TGP) na vsaj 55 % pod ravnmi iz leta 1990 do leta 2030. Gre za občutno povečanje v primerjavi s sedanjo, 40-odstotno ciljno vrednostjo zmanjšanja emisij. Predlog pomeni izpolnitev zaveze iz sporočila Komisije z dne 11. decembra 2019 z naslovom „Evropski zeleni dogovor“ (v nadaljnjem besedilu: evropski zeleni dogovor), da bo podan celovit načrt za dvig ciljne vrednosti Unije za leto 2030 na okoli 55 % na odgovoren način. Obenem je skladen s cilji Pariškega sporazuma, sprejetega 12. decembra 2015 na podlagi Okvirne konvencije Združenih narodov o spremembi podnebja (v nadaljnjem besedilu: Pariški sporazum), da se zvišanje globalne temperature omeji na precej manj kot 2 °C in da se nadaljujejo prizadevanja, da to zvišanje ne bi preseglo 1,5 °C.

⁽¹⁾ UL C 152, 6.4.2022, str. 134.⁽²⁾ UL C 301, 5.8.2022, str. 139.⁽³⁾ Stališče Evropskega parlamenta z dne 11. julija 2023 (še ni objavljeno v Uradnem listu) in odločitev Sveta z dne 25. julija 2023.⁽⁴⁾ Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2012 o energetske učinkovitosti, spremembi direktiv 2009/125/ES in 2010/30/EU ter razveljavitvi direktiv 2004/8/ES in 2006/32/ES (UL L 315, 14.11.2012, str. 1).⁽⁵⁾ Glej del A Priloge XVI.

- (3) Evropski svet je v sklepih, sprejetih na zasedanju 10. in 11. decembra 2020, podprl zavezujočo ciljno vrednost Unije najmanj 55-odstotnega neto domačega zmanjšanja emisij TGP do leta 2030 v primerjavi z letom 1990. Evropski svet je sklenil, da je treba podnebne ambicije zvišati tako, da bomo pri tem pospešili trajnostno gospodarsko rast, ustvarjali delovna mesta, zagotavljali zdravstvene in okoljske koristi za državljane Unije ter prispevali k dolgoročni konkurenčnosti Unijinega gospodarstva s spodbujanjem inovacij na področju zelenih tehnologij.
- (4) Za uresničitev navedenih ciljev je Komisija v sporočilu z dne 19. oktobra 2020 z naslovom „Delovni program Komisije za leto 2021 – Vitalna Unija v krhkem svetu“ napovedala zakonodajni sveženj, s katerim bi se do leta 2030 emisije TGP zmanjšale za najmanj 55 % (v nadaljnjem besedilu: sveženj „Pripravljeni na 55“), Evropska unija pa bi do leta 2050 postala podnebno nevtralna. Ta sveženj zajema širok nabor področij politik, med njimi energetska učinkovitost, energijo iz obnovljivih virov, rabo zemljišč, spremembo rabe zemljišč in gozdarstvo, obdavčitev energije, porazdelitev prizadevanj in trgovanje z emisijami.
- (5) Namen sveznja „Pripravljeni na 55“ je varovati in ustvarjati delovna mesta v Uniji ter omogočiti, da Unija v globalnem energetskem prehodu postane vodilna na svetu pri razvoju in uvajanju čistih tehnologij, vključno z rešitvami za energetska učinkovitost.
- (6) Kot kažejo projekcije, bi se emisije TGP, če bi se sedanje politike v celoti izvajale, do leta 2030 zmanjšale za okrog 45 % v primerjavi z letom 1990, če ne upoštevamo emisij in absorpcije zaradi rabe zemljišč, oziroma okrog 47 %, če upoštevamo rabo zemljišč. Da bi uresničili te večje podnebne ambicije, sta v načrtu za uresničitev podnebnih ciljev predvideni vrsta potrebnih ukrepov v vseh sektorjih gospodarstva in revizija ključnih zakonodajnih instrumentov.
- (7) Komisija je v sporočilu z dne 28. novembra 2018 z naslovom „Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtralno gospodarstvo“ izjavila, da je energetska učinkovitost ključno področje ukrepanja, brez katerega ni mogoče doseči popolnega razogljičenja gospodarstva Unije. Potreba po tem, da izkoristimo stroškovno učinkovite priložnosti za prihranke energije, je Unijo pripeljala do sedanje politike energetske učinkovitosti. Decembra 2018 je bil v sklopu sveznja „Čista energija za vse Evropejce“, katerega cilji so bili postaviti energetska učinkovitost na prvo mesto, prevzeti vodilno vlogo na področju energije iz obnovljivih virov v svetovnem merilu in zagotoviti pošteno obravnavo odjemalcev, vključen nov krovni cilj Unije za leto 2030 glede povečanja energetske učinkovitosti, in sicer za vsaj 32,5 % glede na projekcije porabe energije v letu 2030.
- (8) Iz ocene učinka, priložene načrtu za uresničitev podnebnih ciljev, je razvidno, da bo treba pri izboljšavah energetske učinkovitosti, če naj se uresničijo večje podnebne ambicije, znatno preseči sedanjih 32,5 %.
- (9) Unija lahko s svojim ambicioznejšim ciljem za leto 2030 glede povečanja energetske učinkovitosti zniža cene energije in odločilno pripomore k zmanjšanju emisij TGP, ob hkratnem spodbujanju in uvajanju elektrifikacije, vodika, e-goriv in drugih tehnologij, potrebnih za zeleni prehod, zlasti v prometnem sektorju. Celo ob hitro rastoči proizvodnji električne energije iz obnovljivih virov se lahko z energetska učinkovitostjo zmanjšajo potreba po novih zmogljivostih za proizvodnjo električne energije ter stroški, povezani s shranjevanjem, prenosom in distribucijo. Večja energetska učinkovitost je zlasti pomembna tudi za zanesljivost oskrbe z energijo v Uniji, saj zmanjšuje odvisnost Unije od uvoza goriv iz tretjih držav. Energetska učinkovitost je eden od najčistejših in stroškovno najučinkovitejših ukrepov za zmanjšanje te odvisnosti.
- (10) Seštevek nacionalnih prispevkov, ki so jih države članice sporočile v nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih, ne dosega cilja Unije 32,5 %. Ti prispevki bi skupaj prinesli zmanjšanje porabe primarne energije za 29,7 % in zmanjšanje porabe končne energije za 29,4 % v primerjavi s projekcijami za leto 2030 iz referenčnega scenarija EU iz leta 2007. To bi za EU-27 pomenilo skupno vrzel v višini 2,8 odstotne točke pri porabi primarne energije in 3,1 odstotne točke pri porabi končne energije.

- (11) Več držav članic je predstavilo ambiciozne nacionalne energetske in podnebne načrte, ki jih je Komisija ocenila kot „zadostne“ in ki so vsebovali ukrepe, s katerimi naj bi bilo tem državam članicam omogočeno, da bodo k doseganju skupnih ciljev za energetske učinkovitost prispevale v obsegu, večjem od povprečja EU. Poleg tega je več držav članic beležilo „zgodnja prizadevanja“ pri doseganju prihrankov energije, tj. prihrankov energije nad povprečnimi začrtanimi poteki Unije v zadnjih letih. V obeh primerih gre za pomembna prizadevanja, ki bi jih bilo treba priznati in vključiti v prihodnje, na modeliranju temelječe projekcije Unije in bi lahko bila zgled za to, kako so vse države članice sposobne izboljšati svoje možnosti za energetske učinkovitost, da bi svojim gospodarstvom in družbam zagotovile znatne koristi.
- (12) V nekaterih primerih se predpostavke, ki jih je Komisija uporabila v svojem referenčnem scenariju EU iz leta 2020, razlikujejo od predpostavk, ki so jih nekatere države članice uporabile za svoje referenčne scenarije, na katerih temeljijo njihovi nacionalni energetski in podnebni načrti. To lahko privede do razhajanj pri izračunu porabe primarne energije, sta pa v zvezi s to porabo ustrezna oba pristopa.
- (13) Čeprav so možnosti za prihranke energije v vseh sektorjih še vedno velike, svojevrsten izziv predstavljajo promet, ki je odgovoren za več kot 30 % porabe končne energije, in stavbe, saj je pri 75 % stavbnega fonda v Uniji energetska učinkovitost slaba. Še en vse pomembnejši sektor je sektor informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT), ki je odgovoren za 5 do 9 % celotne porabe energije na svetu in za več kot 2 % emisij globalno. Leta 2018 so podatkovni centri v EU-28 prispevali 2,7 % odjema električne energije. V tej zvezi je Komisija v sporočilu z dne 19. februarja 2020 z naslovom „Oblikovanje digitalne prihodnosti Evrope“ (v nadaljnjem besedilu: digitalna strategija Unije) poudarila potrebo po energetsko zelo učinkovitih in trajnostnih podatkovnih centrih ter po ukrepih za preglednost pri telekomunikacijskih operaterjih glede njihovega okoljskega odtisa. Poleg tega je treba upoštevati morebitno rast povpraševanja po energiji v industriji, ki bi lahko bila posledica njenega razogljičenja, zlasti v energetsko intenzivnih procesih.
- (14) Za višjo raven ambicij je treba močnejše spodbujati stroškovno učinkovite ukrepe za energetske učinkovitost na vseh področjih energetskega sistema in v vseh zadevnih sektorjih, kjer dejavnost vpliva na povpraševanje po energiji, kot so sektorji prometa, vode in kmetijstva. Izboljšanje energetske učinkovitosti vzdolž celotne energetske verige, vključno s proizvodnjo, prenosom, distribucijo in končno porabo energije, bo koristilo okolju, izboljšalo kakovost zraka in javno zdravje, zmanjšalo emisije TGP, hkrati bo z zmanjšanjem potrebe po uvozu energije, zlasti fosilnih goriv, izboljšalo energetske varnost, znižalo stroške energije v gospodinjstvih in podjetjih, pomagalo pri blažitvi energetske revščine in privedlo do večje konkurenčnosti, večjega števila delovnih mest in povečanja gospodarske dejavnosti v celotnem gospodarstvu. Izboljšanje energetske učinkovitosti bi torej izboljšalo kakovost življenja državljanov, hkrati pa pripomoglo k preoblikovanju odnosov med Unijo in partnerskimi tretjimi državami na področju energije v smeri doseganja podnebne nevtralnosti. To je v skladu z zavezami Unije v okviru energetske unije in svetovne podnebne agende, določene v Pariškem sporazumu. Z izboljšanjem energetske učinkovitosti različnih sektorjev se lahko vzporedno s promoviranjem učinkovitejših, bolj trajnostnih in cenovno dostopnejših opcij spodbujajo prenova mest, tudi izboljšanje stavb, ter spremembe v vzorcih mobilnosti in dostopnosti.
- (15) Ta direktiva je korak naprej v smeri podnebne nevtralnosti do leta 2050, v skladu s katero se energetska učinkovitost obravnava kot svoj vir energije. Načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ je krovno načelo, ki bi ga bilo treba upoštevati v vseh sektorjih, tudi tistih, ki ne spadajo v energetske sistem, na vseh ravneh, tudi v finančnem sektorju. Rešitve za energetske učinkovitost bi bilo treba upoštevati kot prvo opcijo pri odločitvah o politikah, načrtovanju in naložbah, ko se določajo nova pravila za stran ponudbe in druga področja politike. Načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ bi bilo sicer treba uporabljati brez poseganja v druge zakonske obveznosti, cilje in načela, vendar te obveznosti, cilji in načela ne bi smeli ovirati njegove uporabe ali voditi do izvzetij od njegove uporabe. Komisija bi morala zagotoviti, da bosta lahko energetska učinkovitost in odzivanje na povpraševanje pod enakimi pogoji konkurirala proizvodnim zmogljivostim. Energetske učinkovitost je treba izboljšati vedno, ko je to bolj stroškovno učinkovito kot enakovredne rešitve na strani ponudbe. To bi moralo pomagati izkoristiti številne prednosti, ki jih ima energetska učinkovitost za Unijo, zlasti za državljane in podjetja. Izvajanje ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti bi moralo biti tudi prednostna naloga pri blažitvi energetske revščine.

- (16) Energetsko učinkovitost bi bilo treba priznati za ključni element in prednostni vidik v prihodnjih odločitvah o naložbah v energetsko infrastrukturo Unije. Pri uporabi načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ bi bilo treba upoštevati predvsem pristop sistemske učinkovitosti ter družbeni in zdravstveni vidik, obenem pa paziti na zanesljivost oskrbe, povezovanje energetskega sistema in prehod na podnebno nevtralnost. Tako bi moralo načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ pomagati pri povečanju učinkovitosti posameznih sektorjev končne porabe in celotnega energetskega sistema. Z uporabo tega načela bi se morale podpirati tudi naložbe v energetsko učinkovite rešitve, ki prispevajo k okoljskim ciljem iz Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁶⁾.
- (17) Načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ je določeno v Uredbi (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁷⁾ in je v središču strategije EU za povezovanje energetskega sistema, predstavljene v sporočilu Komisije z dne 8. julija 2022. Čeprav načelo temelji na stroškovni učinkovitosti, ima njegova uporaba z družbenega vidika širše posledice. Te posledice so lahko glede na okoliščine različne in bi jih bilo treba skrbno oceniti z zanesljivimi metodologijami za analizo stroškov in koristi, pri katerih bi se upoštevale mnogotere koristi energetske učinkovitosti. Komisija je pripravila posebne smernice o delovanju in uporabi tega načela, v katerih so predlagana posebna orodja in primeri uporabe v različnih sektorjih. Izdala je tudi priporočilo državam članicam, ki izhaja iz zahtev, določenih v tej direktivi, in poziva h konkretnemu ukrepanju v zvezi z uporabo tega načela. Države članice bi morale to priporočilo upoštevati v največji možni meri in se pri izvajanju načela energetske učinkovitosti v praksi ravnati po njem.
- (18) Načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ pomeni izbrati celosten pristop, pri katerem se upoštevajo skupna učinkovitost povezanega energetskega sistema, zanesljivost oskrbe in stroškovna učinkovitost ter spodbujajo najučinkovitejše rešitve za podnebno nevtralnost v celotni vrednostni verigi (od proizvodnje energije prek transporta po omrežju do porabe končne energije), zato da se učinkovitost doseže tako pri porabi primarne energije kot pri porabi končne energije. Pri tem pristopu naj bi bili pozorni na učinkovitost sistema in dinamično rabo energije, kjer se viri na strani povpraševanja in prožnost sistema štejejo kot rešitve za energetsko učinkovitost.
- (19) Da bi načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ učinkovalo, ga morajo nacionalni, regionalni, lokalni in sektorski odločevalci dosledno uporabljati pri vseh zadevnih scenarijih ter odločitvah o politikah, načrtovanju in večjih naložbah (tj. naložbah velikega obsega z vrednostjo nad 100 000 000 EUR na naložbo ali 175 000 000 EUR pri projektih prometne infrastrukture), ki vplivajo na porabo energije ali oskrbo z njo. Za ustrezno uporabo načela so potrebni pravilna metodologija analize stroškov in koristi, vzpostavitev omogočitvenih pogojev za energetsko učinkovite rešitve in ustrezno spremljanje. Analize stroškov in koristi, ki bi jih bilo treba sistematično razvijati in izvajati, bi morale temeljiti na najbolj ažurnih informacijah o cenah energije in bi morale vključevati scenarije za naraščanje cen, kot je zaradi manjše količine pravic iz sistema Unije za trgovanje z emisijami (EU ETS) na podlagi Direktive 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁸⁾, da bi se zagotovila spodbuda za uporabo ukrepov za energetsko učinkovitost. Pri uresničevanju ciljev politike bi morale imeti prednost rešitve na strani povpraševanja, kadar bi bile stroškovno učinkovitejše od naložb v infrastrukturo za oskrbo z energijo. Prožnost na strani povpraševanja lahko prinese znatne gospodarske, okoljske in družbene koristi odjemalcem in širši družbi, tudi lokalnim skupnostim, izboljša učinkovitost energetskega sistema in zniža stroške energije, npr. z znižanjem stroškov obratovanja sistema, katerega posledica so nižje pristojbine za vse odjemalce. Države članice bi morale pri uporabi načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ upoštevati morebitne koristi od prožnosti na strani povpraševanja in, kjer je ustrezno, v svojih prizadevanjih za večjo učinkovitost povezanega energetskega sistema razmisliti o odzivanju na povpraševanje tako na centralizirani kot decentralizirani ravni, shranjevanju energije in pametnih rešitvah.

⁽⁶⁾ Uredba (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 18. junija 2020 o vzpostavitvi okvira za spodbujanje trajnostnih naložb ter spremembi Uredbe (EU) 2019/2088 (UL L 198, 22.6.2020, str. 13).

⁽⁷⁾ Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o upravljanju energetske unije in podnebnih ukrepov, spremembi uredb (ES) št. 663/2009 in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv 94/22/ES, 98/70/ES, 2009/31/ES, 2009/73/ES, 2010/31/EU, 2012/27/EU in 2013/30/EU Evropskega parlamenta in Sveta, direktiv Sveta 2009/119/ES in (EU) 2015/652 ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 525/2013 Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 328, 21.12.2018, str. 1).

⁽⁸⁾ Direktiva 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. oktobra 2003 o vzpostavitvi sistema za trgovanje s pravicami do emisije toplogrednih plinov v Uniji in o spremembi Direktive Sveta 96/61/ES (UL L 275, 25.10.2003, str. 32).

- (20) Komisija bi morala pri ocenjevanju vrednosti projektov zaradi uporabe načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ v svojem poročilu Evropskemu parlamentu in Svetu zlasti oceniti, ali se mejne vrednosti učinkovito uporabljajo v posamezni državi članici in na kakšen način.
- (21) Načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ bi bilo treba vselej uporabljati sorazmerno, zahteve, določene v tej direktivi, pa ne bi smele povzročati prekrivanja ali nasprotja med obveznostmi držav članic, kadar uporabo tega načela neposredno zagotavlja druga zakonodaja. To bi lahko zadevalo projekte skupnega interesa, vključene na seznam Unije na podlagi člena 3 Uredbe (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁹⁾, ki uvaja zahtevo, da se pri razvoju in oceni teh projektov upošteva načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“.
- (22) Pravičen prehod na podnebno nevtralno Unijo do leta 2050 je osrednjega pomena za evropski zeleni dogovor. Energetska revščina je osrednji pojem v svežnju „Čista energija za vse Evropejce“, namenjena pa je lažšanju pravičnega energetskega prehoda. Komisija je v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 in Direktivo (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁰⁾ v Priporočilu (EU) 2020/1563 o energijski revščini ⁽¹¹⁾ podala okvirne smernice glede ustreznih kazalnikov za merjenje energetske revščine in glede opredelitve pojma „znatno število gospodinjstev z energetsko revščino“. Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹²⁾ in Direktiva (EU) 2019/944 določata, da morajo države članice sprejeti ustrezne ukrepe za odpravo energetske revščine povsod, kjer se ugotovi, da obstaja, vključno z ukrepi, ki rešujejo širši kontekst revščine. To je pomembno zlasti glede na vse višje cene energije in inflacijski pritisk, saj bodo za reševanje sistemskih izzivov v energetskem sistemu Unije potrebni tako kratkoročni kot dolgoročni ukrepi.
- (23) Uporaba načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ bi morala koristiti ljudem, ki jih je prizadela ali jim grozi energetska revščina, ranljivim odjemalcem, vključno s končnimi porabniki, gospodinjstvom z nizkimi in srednjimi dohodki, in ljudem, ki živijo v socialnih stanovanjih. Ukrepe za energetska učinkovitost bi bilo treba prednostno izvajati za izboljšanje položaja teh posameznikov in gospodinjstev ter za blažitev energetske revščine, pri čemer z njimi ne bi smeli spodbujati nesorazmernega zviševanja cen stanovanj, mobilnosti ali energije. Zaradi celostnega pristopa k oblikovanju politik ter izvajanju politik in ukrepov morajo države članice zagotoviti, da druge politike in ukrepi ne bodo imeli škodljivega učinka na te posameznike in gospodinjstva.
- (24) Ta direktiva je del širšega okvira politik energetske učinkovitosti, v katerem so obravnavane možnosti za energetska učinkovitost na konkretnih področjih politike, med drugim na področju stavb (Direktiva 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹³⁾), izdelkov (Direktiva 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁴⁾) ter uredbi (EU) 2017/1369 ⁽¹⁵⁾ in (EU) 2020/740 ⁽¹⁶⁾ Evropskega parlamenta in Sveta) in upravljanja (Uredba (EU) 2018/1999). Te politike so zelo pomembne za doseganje prihrankov energije pri nadomeščanju izdelkov oziroma gradnji ali prenovi stavb.

⁽⁹⁾ Uredba (EU) 2022/869 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2022 o smernicah za vseevropsko energetska infrastrukturo, spremembi uredb (ES) št. 715/2009, (EU) 2019/942 in (EU) 2019/943 ter direktiv 2009/73/ES in (EU) 2019/944 in razveljavitvi Uredbe (EU) št. 347/2013 (UL L 152, 3.6.2022, str. 45).

⁽¹⁰⁾ Direktiva (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o skupnih pravilih notranjega trga električne energije in spremembi Direktive 2012/27/EU (UL L 158, 14.6.2019, str. 125).

⁽¹¹⁾ Priporočilo Komisije (EU) 2020/1563 z dne 14. oktobra 2020 o energijski revščini (UL L 357, 27.10.2020, str. 35).

⁽¹²⁾ Direktiva 2009/73/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o skupnih pravilih notranjega trga z zemeljskim plinom in o razveljavitvi Direktive 2003/55/ES (UL L 211, 14.8.2009, str. 94).

⁽¹³⁾ Direktiva 2010/31/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 19. maja 2010 o energetski učinkovitosti stavb (UL L 153, 18.6.2010, str. 13).

⁽¹⁴⁾ Direktiva 2009/125/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. oktobra 2009 o vzpostavitvi okvira za določanje zahtev za okoljsko primerno zasnovo izdelkov, povezanih z energijo (UL L 285 31.10.2009, str. 10).

⁽¹⁵⁾ Uredba (EU) 2017/1369 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 4. julija 2017 o vzpostavitvi okvira za označevanje z energijskimi nalepkami in razveljavitvi Direktive 2010/30/EU (UL L 198, 28.7.2017, str. 1).

⁽¹⁶⁾ Uredba (EU) 2020/740 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. maja 2020 o označevanju pnevmatik glede na izkoristek goriva in druge parametre, spremembi Uredbe (EU) 2017/1369 ter razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1222/2009 (UL L 177, 5.6.2020, str. 1).

- (25) Za doseganje ambicioznega cilja povečanja energetske učinkovitosti je treba odpraviti ovire, da bi olajšali naložbe v ukrepe za energetske učinkovitost. V podprogramu „Prehod na čisto energijo“ programa Unije LIFE, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/783 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁷⁾, bodo finančna sredstva namenjena podpori razvoja dobre prakse Unije pri izvajanju politik energetske učinkovitosti za odpravo vedenjskih, tržnih in regulativnih ovir za energetske učinkovitost.
- (26) Evropski svet je v sklepih, sprejetih na zasedanju 23. in 24. oktobra 2014, podprl cilj 27-odstotnega povečanja energetske učinkovitosti na ravni Unije do leta 2030, ki naj bi bil pregledan do leta 2020, pri čemer bi se upošteval cilj 30 % na ravni Unije. Evropski parlament je v svoji resoluciji z dne 15. decembra 2015 z naslovom „Evropski energetski uniji naproti“ pozval Komisijo, naj oceni tudi, ali bi bilo mogoče v istem obdobju uresničiti 40-odstotni cilj za povečanje energetske učinkovitosti.
- (27) Po projekcijah iz sporočila Komisije z dne 28. novembra 2018 z naslovom „Čist planet za vse – Evropska strateška dolgoročna vizija za uspešno, sodobno, konkurenčno in podnebno nevtravno gospodarstvo“ naj bi 32,5-odstotno povečanje energetske učinkovitosti, ki je cilj Unije za leto 2030, in drugi instrumenti politike iz obstoječega okvira do leta 2030 prinesli okrog 45-odstotno zmanjšanje emisij TGP. Za večjo podnebno ambicijo 55-odstotnega zmanjšanja emisij TGP do leta 2030 je v oceni učinka načrta za uresničitev podnebnih ciljev ocenjeno, kakšna raven prizadevanj bi bila potrebna na različnih področjih politike. Ugotovljeno je bilo, da bi glede na izhodiščno vrednost doseganje ciljne vrednosti za emisije TGP na stroškovno učinkovit način pomenilo, da je treba porabo primarne energije zmanjšati za najmanj 39 do 41 %, porabo končne energije pa za 36 do 37 %.
- (28) Cilj povečanja energetske učinkovitosti je bil prvotno določen in izračunan z uporabo projekcij za leto 2030 iz referenčnega scenarija EU iz leta 2007 kot izhodiščne vrednosti. Zaradi spremembe v Eurostatovi metodologiji izračuna energetske bilance in izboljšav v poznejših projekcijah na podlagi modeliranja je potrebna sprememba izhodiščne vrednosti. Zato je ob enakem pristopu za določitev cilja, tj. tako, da ga primerjamo s projekcijami prihodnje izhodiščne vrednosti, ambicija cilja Unije glede povečanja energetske učinkovitosti za leto 2030 določena glede na projekcije za leto 2030 iz referenčnega scenarija EU iz leta 2020, v katerih so upoštevani nacionalni prispevki iz nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov. Zaradi te posodobljene izhodiščne vrednosti bo morala Unija v letu 2030 svojo ambicijo glede energetske učinkovitosti povečati še za najmanj 11,7 % v primerjavi z ravno prizadevanj iz referenčnega scenarija EU iz leta 2020. Novi način izražanja ravni ambicij za cilje Unije ne vpliva na dejansko raven prizadevanj, ki je potrebna, in ustreza zmanjšanju za 40,5 % pri porabi primarne energije in za 38 % pri porabi končne energije v primerjavi s projekcijami za leto 2030 iz referenčnega scenarija EU iz leta 2007.
- (29) Metodologija izračuna porabe primarne energije in porabe končne energije je sicer skladna z novo Eurostatovo metodologijo, vendar imajo kazalniki, ki se uporabljajo za namen te direktive, drugačen obseg, saj pri ciljnih vrednostih za porabo primarne energije in porabo končne energije izključujejo energijo okolice in vključujejo porabo energije v mednarodnem letalstvu. Uporaba novih kazalnikov pomeni tudi, da so spremembe porabe energije v plavžih zdaj upoštevane samo v porabi primarne energije.
- (30) Potrebo po izboljšanju energetske učinkovitosti Unije bi bilo treba izraziti v obliki porabe primarne energije in porabe končne energije, ki naj bi bila dosežena v letu 2030, pri tem pa označiti dodatno raven prizadevanj, ki so potrebna v primerjavi z že veljavnimi ukrepi ali ukrepi, načrtovanimi v nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih. Po projekcijah v referenčnem scenariju EU iz leta 2020 je treba v letu 2030 doseči 864 Mtoe porabe končne energije in 1 124 Mtoe porabe primarne energije (brez energije okolice in vključno z mednarodnim letalstvom). Rezultat dodatnega 11,7-odstotnega zmanjšanja v letu 2030 je 763 Mtoe in 992,5 Mtoe. To v primerjavi z letom 2005 pomeni, da bi bilo treba porabo končne energije v Uniji zmanjšati za približno 25 %, porabo primarne energije pa za približno 34 %. Za leti 2020 in 2030 na ravni držav članic ni predvidenih zavezujočih ciljev in države članice bi morale svoj prispevek k doseganju cilja Unije glede povečanja energetske učinkovitosti določiti ob upoštevanju formule iz te direktive. Države članice bi morale imeti proste roke pri

⁽¹⁷⁾ Uredba (EU) 2021/783 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 29. aprila 2021 o vzpostavitvi Programa za okolje in podnebne ukrepe (LIFE) ter razveljavitvi Uredbe (EU) št. 1293/2013 (UL L 172, 17.5.2021, str. 53).

določanju svojih nacionalnih ciljev, ki temeljijo na porabi primarne energije ali porabi končne energije, prihrankih primarne energije ali prihrankih končne energije ali na energetske intenzivnosti. S to direktivo se spreminja način, na katerega bi morale države članice izražati svoj nacionalni prispevek k cilju Unije. Prispevke držav članic k cilju Unije bi bilo treba izražati v obliki porabe primarne energije in porabe končne energije, da bi zagotovili usklajenost in spremljanje napredka. Napredek pri doseganju ciljev Unije za leto 2030 je treba redno ocenjevati, kar je določeno v Uredbi (EU) 2018/1999.

- (31) Komisija bi morala do 30. novembra 2023 posodobiti referenčni scenarij EU iz leta 2020 na podlagi najnovejših podatkov Eurostata. Države članice, ki bi želele uporabiti posodobljeni referenčni scenarij, bi morale svoje posodobljene nacionalne prispevke priglasiti do 1. februarja 2024 v sklopu iterativnega procesa, določenega v Uredbi (EU) 2018/1999.
- (32) Zaželeno je, da se cilji povečanja energetske učinkovitosti dosežejo kot rezultat skupnega izvajanja konkretnih ukrepov Unije in nacionalnih ukrepov, ki spodbujajo energetske učinkovitost na različnih področjih. Države članice bi morale določiti nacionalne politike in ukrepe za povečanje energetske učinkovitosti. Komisija bi morala te politike in ukrepe in individualna prizadevanja posamezne države članice oceniti skupaj s podatki o doseženem napredku ter tako presoditi, kakšna je verjetnost izpolnitve splošnega cilja Unije in v kakšnem obsegu individualna prizadevanja zadostujejo za izpolnitev skupnega cilja.
- (33) Javni sektor je odgovoren za približno 5 do 10 % skupne porabe končne energije v Uniji. Letni izdatki javnih organov znašajo približno 1 800 000 000 000 EUR. To pomeni okrog 14 % bruto domačega proizvoda Unije. Zato je javni sektor pomemben dejavnik pri spodbujanju preusmeritve trga k učinkovitejšim izdelkom, stavbam in storitvam ter pri spreminjanju vedenja državljanov in podjetij pri porabi energije. Poleg tega se lahko z manjšo porabo energije na podlagi ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti sprostijo javna sredstva za druge namene. Javni organi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni bi morali biti zgled energetske učinkovitosti.
- (34) Če naj bi bil javni sektor za zgled drugim, bi si moral postaviti lastne cilje za razogljčenje in energetske učinkovitost. Izboljšave energetske učinkovitosti v javnem sektorju bi morale odražati prizadevanja, ki so potrebna na ravni Unije. Da bi Unija lahko dosegla ciljno vrednost porabe končne energije, bi morala do leta 2030 zmanjšati porabo končne energije za 19 % v primerjavi s povprečno porabo energije v letih 2017, 2018 in 2019. Obveznost letnega zmanjšanja porabe energije v javnem sektorju za najmanj 1,9 % bi morala zagotoviti, da bo javni sektor odigral svojo zgledno vlogo. Državam članicam je še naprej prepuščena popolna prožnost glede izbire ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, s katerimi bi dosegli zmanjšanje porabe končne energije. Zahteva za letno zmanjšanje porabe končne energije pomeni manjše upravno breme od določitve metod za merjenje prihrankov energije.
- (35) Da bi države članice izpolnile svojo obveznost, bi morale posebno pozornost posvetiti porabi končne energije pri vseh storitvah in v vseh objektih javnih organov. Za določitev obsega naslovnikov bi morale države članice uporabiti opredelitev „javnih organov“ iz te direktive, pri čemer „ki jih neposredno financirajo ti organi“ pomeni, da so ti subjekti v glavnem financirani z javnimi sredstvi, „ki jih upravljajo ti organi“ pa, da ima nacionalni, regionalni ali lokalni organ večino glasov pri odločitvah glede izbire upravnega odbora subjekta. To obveznost je mogoče izpolniti z zmanjšanjem porabe končne energije na katerem koli področju javnega sektorja, vključno s prometom, javnimi stavbami, zdravstvom, prostorskim načrtovanjem, upravljanjem voda in ravnanjem z odpadno vodo, čiščenjem odplak in odpadne vode, ravnanjem z odpadki, daljinskim ogrevanjem in hlajenjem, distribucijo, dobavo in shranjevanjem energije, javno razsvetljavo, načrtovanjem infrastrukture, izobraževanjem in storitvami na področju sociale. Države članice lahko pri prenosu te direktive v nacionalno pravo vključijo še druge vrste storitev. Da bi zmanjšale upravno breme za javne organe, bi morale države članice vzpostaviti digitalne platforme ali orodja za zbiranje združenih podatkov o porabi v javnih organih, javnosti omogočiti dostop do teh podatkov in jih sporočiti Komisiji. Države članice bi morale načrtovanje in letno poročanje v zvezi s porabo javnih organov zagotavljati v zbirni obliki in po sektorjih.

- (36) Države članice bi morale spodbujati energetska učinkovita sredstva mobilnosti, kot je vlak, kolo, hojo ali skupno mobilnost, med drugim v svojih praksah javnega naročanja, ter v ta namen obnoviti in razogljčiti vozni park, spodbujati prehod na druge oblike prevoza in te načine prevoza vključiti v načrtovanje mobilnosti v mestih.
- (37) Države članice bi morale dajati zgled s tem, da bi poskrbele, da se bodo vse pogodbe o zagotavljanju prihranka energije, vsi energetski pregledi in vsi sistemi upravljanja z energijo v javnem sektorju izvajali skladno z evropskimi ali mednarodnimi standardi ali da se bodo v energetsko intenzivnih delih javnega sektorja v velikem obsegu uporabljali energetski pregledi. Države članice bi morale določiti smernice in postopke za uporabo teh instrumentov.
- (38) Javni organi so pozvani, naj pridobijo podporo subjektov, kot so agencije za trajnostno energijo, ustanovljene na lokalni ali regionalni ravni, kadar je ustrezno. Organizacija teh agencij navadno odraža posamične potrebe javnih organov, ki so pristojni za določeno regijo ali ki delujejo na določenem področju javnega sektorja. Centralizirane agencije lahko bolje zadovoljujejo potrebe in delujejo učinkoviteje v drugih ozirih, npr. v manjših ali centraliziranih državah članicah ali glede zapletenih ali medregionalnih vidikov, kot je daljinsko ogrevanje in hlajenje. Agencije za trajnostno energijo lahko opravljajo naloge točk "vse na enem mestu" (v nadaljnjem besedilu: točka VEM). Te agencije so pogosto pristojne za pripravo lokalnih ali regionalnih načrtov razogljčenja, ki lahko zajemajo še druge ukrepe za razogljčenje, kot je zamenjava ogrevalnih kotlov na fosilna goriva, in za podporo javnim organom pri izvajanju politik v zvezi z energijo. Agencije za trajnostno energijo ali drugi subjekti, ki pomagajo regionalnim in lokalnim upravnim organom, lahko imajo jasne pristojnosti, cilje in vire na področju trajnostne energije. Agencije za trajnostno energijo bi lahko spodbudili, naj razmislijo o pobudah v okviru Konvencije županov, v kateri sodelujejo organi lokalne samouprave, ki so se prostovoljno zavezali za izvajanje podnebnih in energetskih ciljev Unije, ter o drugih obstoječih tonamenskih pobudah. Načrte razogljčenja bi bilo treba povezati z ozemeljskimi razvojnimi načrti in upoštevati celovito oceno, ki bi jo morale opraviti države članice.
- (39) Države članice bi morale podpirati javne organe pri načrtovanju in uvažanju ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, tudi na regionalni in lokalni ravni, z dajanjem smernic, spodbujanjem tako razvoja sposobnosti kot priložnosti za usposabljanje ter s podpiranjem sodelovanja med javnimi organi, tudi med agencijami. V ta namen bi države članice lahko vzpostavile nacionalne strokovne centre za zapletena vprašanja, kot je svetovanje lokalnim ali regionalnim energetskim agencijam glede daljinskega ogrevanja in hlajenja. Zahteva, da se stavbe spremenijo v skoraj ničenergijske, ne izključuje ali prepoveduje razlikovanja med ravnmi skoraj ničenergijskih stavb pri novih ali prenovljenih stavbah. Skoraj ničenergijske stavbe, vključno s stroškovno optimalno ravno, so opredeljene v Direktivi 2010/31/EU.
- (40) Državam članicam, ki v katerem koli letu do konca leta 2026 prenovijo več kot 3 % skupne tlorisne površine svojih stavb, bi bilo treba dati možnost, da v katerem koli od naslednjih treh let presežek štejejo v okvir letne stopnje prenove. Država članica, ki po 1. januarju 2027 prenovi več kot 3 % skupne tlorisne površine svojih stavb, bi morala imeti možnost, da v katerem koli od naslednjih dveh let presežek šteje v okvir letne stopnje prenove. Ta možnost se ne bi smela uporabljati za namene, ki niso v skladu s splošnimi cilji in ravno ambicioznosti te direktive.
- (41) Države članice bi morale javne organe spodbujati, da bi upoštevali širše koristi, ki presegajo prihranke energije, kot je kakovost okolja v zaprtih prostorih, pa tudi izboljšanje kakovosti življenja ljudi in udobje v prenovljenih javnih stavbah, zlasti šolah, vrtcih, domovih za nego, varovanih stanovanjih, bolnišnicah in socialnih stanovanjih.
- (42) Stavbe in promet so poleg industrije glavni porabniki energije in glavni vir emisij. Stavbe so odgovorne za okrog 40 % skupne porabe energije v Uniji in za 36 % TGP iz energije v Uniji. Cilj sporočila Komisije z dne 14. oktobra 2020 z naslovom „Val prenove“, v katerem je obravnavan dvojni izziv energetske učinkovitosti in učinkovite rabe virov na eni strani in cenovne dostopnosti na drugi v stavbnem sektorju, je podvojiti stopnjo prenove. V njem je poudarek na energetsko najmanj učinkovitih stavbah, energetski revščini in javnih stavbah. Poleg tega so stavbe ključne za doseganje cilja Unije v zvezi z doseganjem podnebne nevtralnosti do leta 2050. Stavbe, ki so v lasti javnih organov, predstavljajo znaten delež stavbnega fonda in so zelo izpostavljene v javnosti. Zato je primerno določiti letno stopnjo prenove stavb, ki so v lasti javnih organov in se nahajajo na ozemlju države članice, da bi se

izboljšala njihova energetska učinkovitost ter da bi se spremenile vsaj v skoraj ničenergijske ali ničenergijske stavbe. Države članice se pozivajo, naj določijo višjo stopnjo prenove, kadar je to v okviru prenove njihovega stavbnega fonda glede na njihovo dolgoročno strategijo prenove ali nacionalne programe prenove stroškovno učinkovito ali glede na oboje. Stopnja prenove ne bi smela posegati v obveznosti v zvezi s skoraj ničenergijskimi stavbami iz Direktive 2010/31/EU. Države članice bi morale imeti možnost, da za nekatere stavbe, kot so stavbe s posebno arhitekturno ali zgodovinsko vrednostjo, uporabijo manj stroge zahteve. Pri naslednjem pregledu Direktive 2010/31/EU bi morala Komisija oceniti napredek držav članic pri prenovi javnih stavb. Razmisliti bi morala o predložitvi zakonodajnega predloga o reviziji stopnje prenove, v katerem bi bil upoštevan napredek držav članic, bistven gospodarski ali tehnični razvoj ali po potrebi Unijine zaveze za razogljičenje in ničelno onesnaževanje. Obveznost prenove stavb javnih organov, določena v tej direktivi, dopolnjuje takšno obveznost iz Direktive 2010/31/EU, v skladu s katero morajo države članice zagotoviti, da se pri večji prenovi obstoječih stavb izboljša njihova energetska učinkovitost in da potem te stavbe izpolnjujejo zahteve glede skoraj ničenergijskih stavb.

- (43) Sistemi za avtomatizacijo in nadzor stavb ter druge rešitve za zagotovitev aktivnega upravljanja z energijo so pomembna orodja, s katerimi javni organi izboljšujejo in vzdržujejo energetske učinkovitost stavb ter poskrbijo za potrebne pogoje v zaprtih prostorih v stavbah, ki so v njihovi lasti ali jih uporabljajo, v skladu z Direktivo 2010/31/EU.
- (44) Spodbujanje zelene mobilnosti je ključni del evropskega zelenega dogovora. Zagotovitev polnilne infrastrukture je eden od nujnih elementov prehoda. Polnilna infrastruktura v stavbah je še zlasti pomembna, saj so v stavbah redno in za dlje časa parkirana električna vozila, zaradi česar je polnjenje lažje in učinkovitejše. Javni organi bi si morali po najboljših močeh prizadevati za namestitev polnilne infrastrukture v stavbah, ki so v njihovi lasti ali jih uporabljajo, v skladu z Direktivo 2010/31/EU.
- (45) Da bi lahko države članice določile stopnjo prenove, morajo imeti pregled nad stavbami, ki ne dosegajo ravni skoraj ničenergijskih stavb. Zato bi morale objaviti in posodabljati popis javnih stavb, ki vključuje, kadar je primerno, tudi socialna stanovanja, v okviru splošne podatkovne zbirke energetskih izkaznic. Ta popis bi moral omogočati tudi zasebnim akterjem, vključno s podjetji za energetske storitve, da predlagajo rešitve za prenovu, ki jih lahko zbere opazovalnica EU za stavbni fond.
- (46) V popis bi lahko bili vključeni podatki iz popisov obstoječega stavbnega fonda. Države članice bi morale ustrezno ukrepati, da bi bilo omogočeno lažje zbiranje podatkov, popis pa dostopen zasebnim akterjem, tudi podjetjem za energetske storitve, ki bi tako imeli aktivno vlogo pri rešitvah za prenovu. Z zbiranjem razpoložljivih podatkov v javni skupni rabi v zvezi z značilnostmi stavbnega fonda, prenovu stavb in energetske učinkovitostjo lahko opazovalnica EU za stavbni fond na podlagi primerljivih podatkov zagotovi boljše poznavanje energetske učinkovitosti stavbnega sektorja.
- (47) Leta 2020 je več kot polovica svetovnega prebivalstva živela na mestnih območjih. Do leta 2050 naj bi ta delež dosegel 68 %. Poleg tega bo treba do leta 2050 polovico mestne infrastrukture šele zgraditi. Mesta in mestna območja so središča gospodarske dejavnosti, ustvarjanja znanja, inovacij in novih tehnologij. Vplivajo na kakovost življenja državljanov, ki živijo ali delajo v njih. Države članice bi morale tehnično in finančno podpirati mestne skupnosti. Več občin in drugih javnih organov v državah članicah je že uvedlo celostne pristope glede varčevanja in oskrbe z energijo ter trajnostne mobilnosti, npr. z akcijskimi načrti za trajnostno energijo ali načrti za trajnostno mobilnost v mestih, kot so načrti, pripravljeni v okviru pobude Konvencije županov, ter celostne mestne pristope, ki zajemajo več kot le posamezne posege pri stavbah ali načinih prevoza. Potrebna so nadaljnja prizadevanja na področju izboljšanja energetske učinkovitosti mobilnosti v mestih, tako v potniškem kot tovornem prometu, ki porabita približno 40 % vse energije v cestnem prometu.

- (48) V okviru te direktive se še vedno v celoti uporabljajo vsa načela iz direktiv 2014/23/EU ⁽¹⁸⁾, 2014/24/EU ⁽¹⁹⁾ in 2014/25/EU ⁽²⁰⁾ Evropskega parlamenta in Sveta.
- (49) Javni naročniki in naročniki, ki oddajajo javna naročila gradenj, blaga ali storitev, bi morali dajati zgled pri nakupu nekaterih izdelkov in storitev ter nakupu in najemanju stavb ter sprejemati energetske učinkovite odločitve o nakupu, uporabljati pa bi morali tudi načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“, tudi pri tistih javnih naročilih in koncesijah, za katere v tej direktivi niso določene posebne zahteve. To bi se moralo uporabljati za javne naročnike in naročnike, ki spadajo na področje uporabe direktiv 2014/23/EU, 2014/24/EU ali 2014/25/EU. Države članice bi morale odpraviti ovire za javno naročanje znotraj države članice ali čezmejno, če se na tak način lahko zmanjšajo stroški, z ustvarjanjem poslovnih priložnosti za dobavitelje in ponudnike energetskih storitev pa dosežejo večje koristi notranjega trga.
- (50) Vsi javni subjekti, ki javna sredstva vlagajo prek javnega naročanja, bi morali biti pri oddaji naročil in podelitvi koncesij za zgled, in sicer tako, da bi izbirali izdelke, stavbe, gradbena dela in storitve z največjo energetsko učinkovitostjo, tudi pri tistih naročilih, za katera ne veljajo posebne zahteve iz Direktive 2009/30/ES. V tej zvezi se je treba pri vseh postopkih za oddajo javnih naročil in podelitev koncesij z vrednostjo nad mejnimi vrednostmi iz člena 8 Direktive 2014/23/EU, člena 4 Direktive 2014/24/EU ter člena 15 Direktive 2014/25/EU ozirati na energetsko učinkovitost izdelkov, stavb in storitev, ki jo določa pravo Unije ali nacionalno pravo, in v ta namen pri postopkih za oddajo javnega naročila prednostno upoštevati načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“.
- (51) Pomembno je tudi, da države članice spremljajo, kako javni naročniki in naročniki pri naročanju izdelkov, stavb, gradbenih del in storitev upoštevajo zahteve glede energetske učinkovitosti, in v ta namen zagotovijo, da so informacije o tem, kako uspešne ponudbe, katerih vrednost presega mejne vrednosti iz direktiv o javnem naročanju, vplivajo na energetsko učinkovitost, dostopne javnosti. To bi deležnikom in državljanom omogočilo, da na pregleden način ocenijo, kakšno vlogo ima javni sektor, ko je treba zagotoviti, da je pri javnem naročanju energetska učinkovitost na prvem mestu.
- (52) Čeprav morajo države članice zagotoviti, da javni naročniki in naročniki kupujejo le izdelke, stavbe, gradbena dela in storitve z visoko energetsko učinkovitostjo, jim to ne bi smelo preprečevati, da bi kupovale blago, potrebno za zaščito javne varnosti in odzivanje na izredne razmere na področju javne varnosti ali javnega zdravja.
- (53) V evropskem zelenem dogovoru je priznana vloga krožnega gospodarstva pri prispevanju k splošnim ciljem Unije za razogljičenje. Javni sektor, zlasti pa prometni sektor, bi k tem ciljem moral prispevati z izkoriščanjem svoje kupne moči, da bi, kadar je primerno, z razpoložljivimi orodji za zelena javna naročila izbral okolju prijazno izdelke, stavbe, gradbena dela in storitve ter tako pomembno prispeval k zmanjšanju porabe energije in okoljskim učinkom.
- (54) Pomembno je, da države članice nudijo potrebno podporo javnim organom pri uvajanju zahtev glede energetske učinkovitosti v javno naročanje in, kadar je primerno, pri uporabi zelenih javnih naročil, in sicer tako, da jim nudijo potrebne smernice in metodologije za izvajanje ocen stroškov skozi celoten življenjski cikel ter okoljskih učinkov in stroškov. Dobro zasnovana orodja, zlasti digitalna, naj bi omogočila lažje postopke za oddajo javnega naročila in zmanjšala upravne stroške, zlasti v manjših državah članicah, ki morda nimajo zadostnih zmogljivosti za pripravo razpisov. V tej zvezi bi morale države članice za namene izmenjave dobrih praks dejavno spodbujati uporabo digitalnih orodij in sodelovanje med javnimi naročniki, tudi čezmejno.

⁽¹⁸⁾ Direktiva 2014/23/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o podeljevanju koncesijskih pogodb (UL L 94, 28.3.2014, str. 1).

⁽¹⁹⁾ Direktiva 2014/24/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju in razveljavitvi Direktive 2004/18/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 65).

⁽²⁰⁾ Direktiva 2014/25/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. februarja 2014 o javnem naročanju naročnikov, ki opravljajo dejavnosti v vodnem, energetskem in prometnem sektorju ter sektorju poštne storitve ter o razveljavitvi Direktive 2004/17/ES (UL L 94, 28.3.2014, str. 243).

- (55) Glede na to, da stavbe emisije TGP prispevajo pred obdobjem uporabe in po njem, bi morale države članice upoštevati tudi emisije ogljika iz stavb skozi celoten življenjski cikel. To bi moralo potekati v kontekstu prizadevanj za to, da bi v okviru zglede vlog javnega sektorja namenili več pozornosti učinkovitosti skozi celoten življenjski cikel, vidikom krožnega gospodarstva in okoljskim vidikom. Javno naročanje je lahko torej priložnost za reševanje vprašanja ogljika, vgrajenega v stavbah, skozi njihov življenjski cikel. V tej zvezi so javni naročniki pomembni akterji, ki lahko v postopkih za oddajo javnega naročila ukrepajo tako, da kupujejo nove stavbe, pri katerih se obravnava potencial globalnega segrevanja skozi celoten življenjski cikel.
- (56) S potencialom globalnega segrevanja skozi celoten življenjski cikel se merijo emisije TGP, povezane s stavbami v različnih fazah njihovega življenjskega cikla. Zato se z njim meri skupen prispevek stavbe k emisijam, ki povzročajo podnebne spremembe. To se včasih imenuje „ocena ogljičnega odtisa“ ali „merjenje ogljika v celotni življenjski dobi“. V njem so emisije ogljika, vsebovane v gradbenih materialih, povezane s posrednimi in neposrednimi emisijami ogljika v fazi uporabe. Stavbe so pomembna banka materialov, saj več desetletij služijo kot skladišče ogljično intenzivnih virov, zato je pomembno preučiti zasnove, ki omogočajo ponovno uporabo v prihodnosti in recikliranje ob koncu obdobja uporabe v skladu z novim akcijskim načrtom za krožno gospodarstvo. Države članice bi morale za obravnavo trajnostnosti gradbenih proizvodov spodbujati krožnost, trajnost in prilagodljivost gradbenega materiala.
- (57) Potencial globalnega segrevanja se izraža kot številčni kazalnik v kg CO₂eq/m² (notranje uporabne tlorisne površine) za vsako fazo življenjskega cikla kot enoletno povprečje 50-letnega obdobja iz referenčne študije. Izbira podatkov, opredelitev scenarija in izračuni se izvedejo v skladu s standardom EN 15978. Obseg uporabe elementov stavb in tehnične opreme je določen v kazalniku 1.2 skupnega okvira EU za trajnostne gradnje (Level(s)). Kadar obstaja nacionalno orodje za izračun ali kadar se zahteva za razkritja ali pridobitev gradbenega dovoljenja, bi morala biti omogočena uporaba tega orodja za zagotavljanje zahtevanih informacij. Možna bi morala biti tudi uporaba drugih orodij za izračunavanje, če izpolnjujejo minimalna merila iz skupnega okvira EU za trajnostne gradnje.
- (58) V Direktivi 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²¹⁾ so navedena pravila o obratih, ki prispevajo k proizvodnji energije ali uporabljajo energijo v proizvodne namene, in v njej je določeno, da morajo biti informacije o energiji, ki je bila uporabljena ali proizvedena v obratu, vključene v vloge za integrirano dovoljenje v skladu s členom 12(1), točka (b), navedene direktive. Poleg tega člen 11 navedene direktive določa, da je učinkovita uporaba energije eno od splošnih načel, ki urejajo osnovne obveznosti operaterja, in eno od meril za določanje najboljših razpoložljivih tehnik iz Priloge III k navedeni direktivi. Na učinkovitost delovanja energetskih sistemov v danem trenutku vpliva zmožnost nemotenega in prožnega dovajanja energije iz različnih virov z različno vztrajnostjo in različnimi zagonskimi časi v omrežje. S povečanjem učinkovitosti bo mogoče bolje izkoristiti energijo iz obnovljivih virov.
- (59) Izboljšanje energetske učinkovitosti lahko prispeva k boljšim gospodarskim rezultatom. Države članice in Unija bi si morale prizadevati zmanjšati porabo energije ne glede na stopnjo gospodarske rasti.
- (60) Obveznost prihranka energije, določeno s to direktivo, bi bilo treba povečati in jo uporabljati tudi po letu 2030. To vlagatelj zagotavlja stabilnost, kar spodbuja dolgoročne naložbe in dolgoročne ukrepe za energetsko učinkovitost, kot je temeljita prenova stavb z dolgoročnim ciljem olajšanja stroškovno učinkovite pretvorbe obstoječih stavb v skoraj ničenergijske stavbe. Obveznost prihrankov energije ima pomembno vlogo pri spodbujanju rasti, ustvarjanju delovnih mest, konkurenčnosti in blazitvi energetske revščine na lokalni ravni. Morala bi zagotoviti, da bo Unija z ustvarjanjem novih priložnosti ter pretrganjem povezave med porabo energije in rastjo lahko dosegla svoje energetske in podnebne cilje. Sodelovanje z zasebnim sektorjem je pomembno, da se oceni, pod kakšnimi pogoji bi lahko pritegnili zasebne naložbe v projekte energetske učinkovitosti, ter razvili nove prihodkovne modele za inovacije na področju energetske učinkovitosti.

⁽²¹⁾ Direktiva 2010/75/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. novembra 2010 o industrijskih emisijah (celovito preprečevanje in nadzorovanje onesnaževanja) (UL L 334, 17.12.2010, str. 17).

- (61) Ukrepi za izboljšanje energetske učinkovitosti pozitivno vplivajo tudi na kakovost zraka, saj energetske učinkovitejše stavbe prispevajo k zmanjšanju povpraševanja po gorivih za ogrevanje, vključno s trdimi gorivi. Ukrepi za energetske učinkovitost zato prispevajo k izboljšanju kakovosti notranjega in zunanega zraka ter stroškovno učinkovitemu doseganju ciljev politike Unije glede kakovosti zraka, kot je določeno zlasti z Direktivo (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²²⁾.
- (62) Da bi države članice zagotovile stalen in predvidljiv prispevek k doseganju energetskih in podnebnih ciljev Unije za leto 2030 ter cilja podnebne nevtralnosti do leta 2050, morajo v celotnem obdobju obveznosti do leta 2030 doseči skupni prihranek energije pri končni porabi, ki je enak novemu letnemu prihranku v višini najmanj 0,8 % porabe končne energije do 31. decembra 2023 in najmanj 1,3 % od 1. januarja 2024 ter 1,5 % od 1. januarja 2026 in 1,9 % od 1. januarja 2028. To zahtevo bi bilo mogoče izpolniti z novimi ukrepi politike, ki se sprejmejo v obdobju obveznosti od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2030, ali z novimi posameznimi ukrepi, ki so rezultat ukrepov politik, sprejetih med ali pred prejšnjim obdobjem, pod pogojem, da se posamezni ukrepi, ki zagotovijo prihranke energije, uvedejo v naslednjem obdobju. Države članice bi morale imeti možnost v ta namen uporabiti sheme obveznosti energetske učinkovitosti ali alternativne ukrepe politike ali oboje.
- (63) V obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2023 bi morali od Cipra in Malte zahtevati, da dosežeta skupni prihranek energije pri končni porabi, ki je enak novemu prihranku v višini 0,24 % letne porabe končne energije glede na povprečje zadnjega triletnega obdobja pred 1. januarjem 2019. V obdobju od 1. januarja 2024 do 31. decembra 2030 bi morali od Cipra in Malte zahtevati, da dosežeta skupni prihranek energije pri končni porabi v višini 0,45 % letne porabe končne energije glede na povprečje zadnjega triletnega obdobja pred 1. januarjem 2019.
- (64) Ob uporabi sistema obveznosti bi morale države članice med operaterji prenosnih sistemov, operaterji distribucijskih sistemov, distributerji energije, podjetji za maloprodajo energije in distributerji goriva za prevoz ali podjetji za maloprodajo goriva za prevoz na podlagi objektivnih in nediskriminatornih meril določiti zavezanke. Določitev nekaterih kategorij takih subjektov ali njihovo izvzetje se ne bi smelo šteti za nezdržljivo z načelom nediskriminacije. Zato se lahko države članice same odločijo, ali bodo take subjekte ali samo nekatere njihove kategorije določile kot zavezanke. Da bi države članice opolnomočile in zaščitile ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljive odjemalce, ljudi iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih, ter ukrepe politike prednostno izvedle pri njih, lahko od zavezancev zahtevajo, da dosežejo prihranke energije pri teh ljudeh. V ta namen lahko države članice določijo tudi ciljne vrednosti za zmanjšanje stroškov energije. Zavezanci bi lahko te ciljne vrednosti dosegli s spodbujanjem uvedbe ukrepov, ki vodijo v prihranke energije in finančne prihranke pri računih za energijo, kot so ukrepi za izolacijo in ogrevanje, ter s podpiranjem pobud na področju varčevanja z energijo, nastalih v skupnostih na področju energije iz obnovljivih virov in energetskih skupnostih državljanov.
- (65) Države članice bi morale pri zasnovi ukrepov politike za izpolnitev obveznosti prihrankov energije upoštevati podnebne in okoljske standarde in prednostne naloge Unije ter spoštovati načelo, da se ne škoduje bistveno, v smislu Uredbe (EU) 2020/852. Ne bi smele spodbujati dejavnosti, ki niso okoljsko trajnostne, kot je uporaba fosilnih goriv. Namen obveznosti prihrankov energije je okrepiti odziv na podnebne spremembe s spodbudami za države članice za izvajanje kombinacije trajnostnih in čistih politik, ki bo odporna in bo blažila podnebne spremembe. Zato se lahko pod določenimi pogoji in v prehodnem obdobju po prenosu te direktive v skladu z njeno prilogo prihranki energije, nastali zaradi ukrepov politike v zvezi z uporabo neposrednega zgorevanja fosilnih goriv, štejejo za upravičene prihranke energije v skladu z obveznostjo prihrankov energije. Tako bo mogoče obveznost prihrankov energije uskladiti s cilji evropskega zelenega dogovora, načrta za uresničitev podnebnih ciljev in vala prenove, ob odražanju potrebe po ukrepih, ki jih je Mednarodna agencija za energijo ugotovila v svojem poročilu o ničelnih neto emisijah. Cilj omejitve je spodbuditi države članice, da bi uporabljale javna sredstva samo za trajnostne tehnologije, ki bodo primerne za prihodnost. Pomembno je, da države članice zagotovijo jasen okvir politike in gotovost glede naložb za tržne akterje. Uvedba metodologije izračuna v skladu z obveznostjo prihrankov energije bi morala vsem tržnim akterjem omogočiti, da svoje tehnologije prilagodijo v razumnem roku. Kadar države

⁽²²⁾ Direktiva (EU) 2016/2284 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 14. decembra 2016 o zmanjšanju nacionalnih emisij za nekatere onesnaževala zraka, spremembi Direktive 2003/35/ES in razveljavitvi Direktive 2001/81/ES (UL L 344, 17.12.2016, str. 1).

članice podpirajo uvajanje učinkovitih tehnologij na osnovi fosilnih goriv ali zgodnje nadomeščanje take tehnologije, npr. s shemami subvencioniranja ali sistemi obveznosti energetske učinkovitosti, pri tem nastali prihranki energije morda niso več upravičeni v okviru obveznosti prihrankov energije. Čeprav prihranki energije, ki izhajajo iz npr. spodbujanja soprodukcije na podlagi zemeljskega plina, ne bi bili upravičeni v okviru obveznosti prihrankov energije, se ta omejitev ne bi uporabljala za posredno uporabo fosilnih goriv, npr. kadar bi proizvodnja električne energije vključevala proizvodnjo fosilnih goriv. Še naprej bi morali biti upravičeni ukrepi politike, usmerjeni v spremembe vedenja za zmanjšanje porabe fosilnih goriv, npr. prek informacijskih kampanj in okolju prijazne vožnje. Ukrepi politike, ki so usmerjeni v prenovu stavb, lahko vključujejo ukrepe, kot je nadomeščanje ogrevalnih sistemov na fosilna goriva skupaj z izboljšavami ovoj stavb. Ti ukrepi bi morali biti omejeni na tehnologije, ki omogočajo doseganje zahtevanih prihrankov energije v skladu z nacionalnimi gradbenimi predpisi, ki veljajo v državi članici. Kljub temu bi morale države članice spodbujati nadgradnjo ogrevalnih sistemov v okviru celovite energetske prenove v skladu z dolgoročnim ciljem ogljične nevtralnosti, tj. spodbujati bi morale zmanjšanje povpraševanja po ogrevanju in zadovoljitev preostalega povpraševanja po ogrevanju z brezogljnim virom energije. Države članice lahko pri obračunavanju prihrankov, potrebnih za izpolnitev dela obveznosti prihrankov energije pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, upoštevajo svoje podnebne razmere.

- (66) Ukrepi držav članic za izboljšanje energetske učinkovitosti pri prevozu se lahko upoštevajo pri izpolnjevanju obveznosti glede njihovega prihranka energije pri končni porabi. Pri tem gre lahko za namenske politike, ki med drugim spodbujajo učinkovitejša vozila, prehod na kolesarjenje, hojo in javni prevoz, ali za načrtovanje mobilnosti in urbanistično načrtovanje, ki zmanjšujeta potrebo po prevozu. Upoštevajo se lahko tudi sheme za spodbujanje uporabe novih, učinkovitejših vozil ali ukrepi politike za spodbujanje prehoda na goriva z nižjimi ravnmi emisij – razen shem ali ukrepov politike v zvezi z uporabo neposrednega zgorevanja fosilnih goriv, ki zmanjšujejo porabo energije na kilometer –, če so skladni s pravili o pomembnosti in dodatnosti v tej direktivi. Ukrepi politike za spodbujanje uvajanja novih vozil na fosilna goriva se ne bi smeli šteti za upravičene ukrepe v okviru obveznosti prihrankov energije.
- (67) Z ukrepi držav članic, sprejetimi na podlagi Uredbe (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²³⁾, s katerimi se preverljivo ter merljivo ali ocenljivo izboljša energetska učinkovitost, lahko države članice stroškovno učinkovito izpolnijo svojo obveznost glede prihrankov energije iz te direktive.
- (68) Države članice bi morale v svojih sistemih obveznosti imeti možnost, da zavezancem dovolijo, da prispevajo v nacionalni sklad za energetska učinkovitost, ki bi se lahko uporabljal za prednostno izvajanje ukrepov politike pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh v gospodinjstvih z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih, ali da to od njih zahtevajo, namesto da bi od njih terjale, da dosežejo količino skupnega prihranka energije pri končni porabi, zahtevanega v okviru obveznosti prihrankov energije iz te direktive.
- (69) Države članice in zavezanci bi morali izkoristiti vsa razpoložljiva sredstva in tehnologije, razen če gre za uporabo tehnologij na osnovi neposrednega zgorevanja fosilnih goriv, da bi dosegli zahtevani skupni prihranek energije pri končni porabi, med drugim s spodbujanjem pametnih in trajnostnih tehnologij pri učinkovitih sistemih za daljinsko ogrevanje in hlajenje, učinkovite infrastrukture za ogrevanje in hlajenje, učinkovitih in pametnih stavb, električnih vozil in industrij ter energetskih pregledov ali enakovrednih sistemov upravljanja, če so prihranki energije, ki se uveljavljajo, skladni s to direktivo. Države članice bi si morale pri oblikovanju in izvajanju alternativnih ukrepov politike prizadevati za veliko mero prožnosti. Države članice bi morale spodbujati ukrepe, s katerimi se dosežejo prihranki energije v dolgi življenjski dobi.

⁽²³⁾ Uredba (EU) 2018/842 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o zavezujočem letnem zmanjšanju emisij toplogrednih plinov za države članice v obdobju od 2021 do 2030 kot prispevku k podnebnim ukrepom za izpolnitev zavez iz Pariškega sporazuma ter o spremembi Uredbe (EU) št. 525/2013 (UL L 156, 19.6.2018, str. 26).

- (70) Z dolgoročnimi ukrepi za energetske učinkovitost se prihranki energije zagotavljajo tudi po letu 2020, vendar bi z njimi morali doseči nove prihranke po letu 2020, če naj bi prispevali k cilju Unije za leto 2030 glede povečanja energetske učinkovitosti. Po drugi strani pa se prihranki energije, doseženi po 31. decembru 2020, ne bi smeli upoštevati v skupnem prihranku energije pri končni porabi, zahtevanem za obdobje od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2020.
- (71) Dodatnost je osnovno načelo, na katerem temelji obveznost prihrankov energije, določena v tej direktivi, saj zagotavlja, da države članice sprejmejo politike in ukrepe, ki so specifično oblikovani za namen izpolnjevanja obveznosti prihrankov energije. Novi prihranki bi morali biti dodani prihrankom, do katerih bi prišlo v vsakem primeru, tako da se slednji ne bi smeli upoštevati pri izpolnjevanju obveznosti prihrankov energije. Pri izračunu učinka uvedenih ukrepov bi se morali upoštevati le neto prihranki, ki ustrezajo spremembi porabe energije, ki jo je mogoče neposredno pripisati zadevnemu ukrepu za energetske učinkovitost, ki se izvaja zaradi obveznosti prihrankov energije, kot je določeno v tej direktivi. Za izračun neto prihrankov bi morale države članice določiti izhodiščni scenarij, ki bi ustrezal razvoju razmer v odsotnosti zadevnega ukrepa. Zadevni ukrep politike bi moral biti ocenjen glede na ta izhodiščni scenarij. Države članice bi morale upoštevati minimalne zahteve iz zadevnega zakonodajnega okvira na ravni Unije in dejstvo, da se lahko v istem obdobju izvedejo drugi ukrepi politike, ki prav tako lahko vplivajo na količino prihrankov energije, zaradi česar vseh sprememb, zaznanih od uvedbe določenega ukrepa politike, ni mogoče pripisati zgolj temu ukrepu politike. Ukrepi zavezanca, udeležene ali pooblaščen strani bi morali dejansko prispevati k doseganju prihrankov energije, ki se uveljavljajo, da se izpolni zahteva glede pomembnosti.
- (72) Pomembno je, da se pri obračunavanju prihrankov energije, kadar jeto ustrezno, upoštevajo vsi koraki v energetski verigi, da bi bile možnosti za prihranke energije pri prenosu in distribuciji električne energije večje. V študijah in na posvetovanjih z deležniki se je pokazalo veliko možnosti. Toda fizične in gospodarske razmere se med državami članicami zelo razlikujejo in pri več državah članicah pogosto tudi interno, operaterjev sistemov pa je zelo veliko. Te okoliščine govorijo v prid decentraliziranemu pristopu v skladu z načelom subsidiarnosti. Nacionalni regulativni organi razpolagajo s potrebnim znanjem, pravnimi pristojnostmi in upravno zmogljivostjo za spodbujanje razvoja energetske učinkovitega omrežja električne energije. Tudi subjekti, kot sta Evropska mreža operaterjev prenosnih sistemov za električno energijo (ENTSO-E) in Evropsko telo za operaterje distribucijskih sistemov, lahko koristno prispevajo k uvajanju ukrepov za energetske učinkovitost in bi morali svoje člane podpirati pri takem uvajanju.
- (73) Podobno velja za zelo veliko število operaterjev sistemov zemeljskega plina. Vloga zemeljskega plina, stopnja dobave in pokritost ozemlja se med državami članicami zelo razlikujejo. V teh primerih so nacionalni regulativni organi najprimernejši za spremljanje in usmerjanje razvoja sistemov v smeri večje učinkovitosti, subjekti, kot je Evropska mreža operaterjev prenosnih sistemov za plin, pa lahko koristno prispevajo k uvajanju ukrepov za energetske učinkovitost in bi morali svoje člane podpirati pri takem uvajanju.
- (74) Podjetja za energetske storitve imajo pomembno vlogo tako pri razvoju, zasnovi in realizaciji projektov, ki omogočajo varčevanje z energijo ter zmanjšanje stroškov energije, delovanja in vzdrževanja v sektorjih, kot so stavbni, industrijski in prometni, kot pri zagotovitvi sredstev zanje.
- (75) Upoštevanje povezave med vodo in energijo je zlasti pomembno za obravnavanje medsebojno odvisne porabe energije in vode ter vse večjega pritiska na oba vira. Učinkovito upravljanje z vodami lahko bistveno prispeva k prihranku energije, pri tem pa zagotavlja ne le podnebne, temveč tudi ekonomske in socialne koristi. V vodnem sektorju in sektorju odpadnih voda Unije se porabi 3,5 % električne energije, ta delež pa naj bi se še povečal. Obenem se zaradi uhajanja vode izgubi 24 % vse porabljene vode v Uniji in energetski sektor je s 44 % porabljene vode njen največji odjemalec. Temeljito bi bilo treba preučiti možnosti za prihranke energije z uporabo pametnih tehnologij in procesov v vseh industrijskih, stanovanjskih in komercialnih vodnih ciklih in načinih uporabe in jih, kadar koli bi to bilo stroškovno učinkovito, izkoristiti, pri tem pa upoštevati načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“. Poleg tega bi lahko z naprednimi tehnologijami za namakanje, zbiranje deževnice in ponovno uporabo vode občutno zmanjšali porabo vode v kmetijstvu, stavbah in industriji ter količino energije, porabljene za ravnanje z vodo in njen prevoz.

- (76) Politike energetske učinkovitosti bi morale biti v skladu s členom 9 Pogodbe o delovanju Evropske unije (PDEU) vključujoče, zato bi morale vsem odjemalcem, ki jih je prizadela energetska revščina, zagotavljati enak dostop do ukrepov za energetske učinkovitost. Izboljšave na področju energetske učinkovitosti bi bilo treba prednostno izvajati pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih in končnih porabnikih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi ali srednje visokimi dohodki, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih, starejših in ljudeh, ki živijo na podeželskih in oddaljenih območjih ter v najbolj oddaljenih regijah. V tej zvezi bi morali biti posebej pozorni na določene skupine, ki jih bolj ogroža energetska revščina ali ki bi lahko bolj občutile škodljive učinke energetske revščine, kot so ženske, invalidi, starejši, otroci in osebe z manjšinskim rasnim ali etničnim poreklom. Države članice lahko od zavezancev zahtevajo, da v ukrepe za prihranke energije vključijo socialne cilje, povezane z energetske revščino, ta možnost pa je že razširjena na alternativne ukrepe politike in nacionalne sklade za energetske učinkovitost. To bi morala postati obveznost, zato da se zaščitijo in opolnomočijo ranljivi odjemalci in končni porabniki ter ublaži energetska revščina, pri čemer bi morali državam članicam dopustiti, da ohranijo popolno prožnost glede vrste ukrepa politike, njegovega obsega, področja uporabe in vsebine. Če shema obveznosti energetske učinkovitosti ne dopušča ukrepov, ki se nanašajo na posamezne odjemalce energije, lahko država članica ukrepe za ublažitev energetske revščine sprejme zgolj v okviru alternativnih ukrepov politike. Države članice bi morale v sklopu svoje kombinacije politik zagotoviti, da drugi ukrepi politike ne bodo škodljivo vplivali na ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljive odjemalce, končne porabnike, in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih. Države članice bi morale čim bolj izkoristiti naložbe javnih sredstev v ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti, tudi finančna sredstva in instrumente na ravni Unije.
- (77) Vsaka država članica bi morala opredeliti pojem ranljivih odjemalcev, ki se lahko nanaša na energetske revščino in med drugim na to, da se v času krize takim odjemalcem ne sme odklopiti električna energija. Pojem ranljivih odjemalcev lahko vključuje ravni dohodkov, delež razpoložljivega dohodka, namenjen izdatkom za energijo, energetske učinkovitost bivalnih prostorov, kritično odvisnost od električne opreme iz zdravstvenih razlogov, starost ali druga merila. To državam članicam omogoča, da vključijo ljudi iz gospodinjstev z nizkimi dohodki.
- (78) Glede na Priporočilo (EU) 2020/1563 približno 34 milijonov gospodinjstev v Uniji leta 2019 ni moglo ustrezno ogrevati svojega doma. V evropskem zelenem dogovoru se socialni razsežnosti prehoda daje prednost, saj je zavezan načelu „nihče ni zapostavljen“. Zeleni prehod, vključno s čistim prehodom, vpliva na ženske drugače kot na moške in lahko še posebej prizadene nekatere prikrajšane skupine, med njimi invalide. Ukrepi za energetske učinkovitost bi zato morali imeti osrednjo vlogo v vsaki stroškovno učinkoviti strategiji za odpravo energetske revščine in zmanjšanje ranljivosti odjemalcev ter dopolnjujejo socialne politike na ravni držav članic. Da bi ukrepi za energetske učinkovitost trajnostno zmanjšali energetske revščine najemnikov, bi bilo treba upoštevati stroškovno učinkovitost teh ukrepov ter njihovo cenovno dostopnost za lastnike nepremičnin in najemnike, na ravni držav članic pa bi bilo treba zagotoviti ustrezno finančno in tehnično podporo za te ukrepe. Države članice bi morale pri ugotavljanju in blažitvi energetske revščine podpirati regionalno in lokalno raven. V skladu s cilji Pariškega sporazuma se mora stavbni fond Unije dolgoročno spremeniti v skoraj ničenergijske stavbe. Zdajšnje stopnje prenove stavb ne zadoščajo in v stavbah, v katerih bivajo državljani z nizkimi dohodki, ki živijo v energetske revščini, je zato najtežje uvesti spremembe. Ukrepi, ki jih ta direktiva določa glede obveznosti prihranka energije, shem obveznosti energetske učinkovitosti in alternativnih ukrepov politike, so zato še posebej pomembni.
- (79) Države članice bi si morale prizadevati zagotoviti, da ukrepi za spodbujanje ali omogočanje energetske učinkovitosti, zlasti tisti, ki se nanašajo na stavbe in mobilnost, ne privedejo do nesorazmernega zvišanja cen storitev, povezanih s takimi ukrepi, ali do večje socialne izključenosti.
- (80) Da se izkoristijo možnosti za prihranke energije v nekaterih segmentih trga, kjer se energetske pregledi na splošno ne ponujajo komercialno, kot je za mala in srednja podjetja (MSP), bi morale države članice razviti programe za spodbujanje in podpiranje MSP, da opravijo energetske preglede in izvedejo iz teh pregledov izhajajoča priporočila. Energetske pregledi bi morali biti obvezni in redni za podjetja s povprečno letno porabo energije nad določenim pragom, ker se lahko na ta način dosežejo znatni prihranki energije. Pri energetskih pregledih bi bilo treba upoštevati ustrezne evropske ali mednarodne standarde, kot je EN ISO 50001 (sistemi upravljanja z energijo) ali EN 16247-1 (energetski pregledi) ali – kadar je zajet energetske pregled – EN ISO 14000 (sistemi upravljanja z okoljem) in tako zagotoviti, da so skladni s to direktivo, ki ne presega zahtev teh ustreznih standardov. Trenutno je v pripravi

poseben evropski standard za energetske preglede. Energetski pregledi se lahko izvajajo samostojno ali v okviru širšega sistema okoljskega upravljanja ali pogodbenega zagotavljanja prihranka energije. V vseh takih primerih bi morali ti sistemi izpolnjevati minimalne zahteve, določene v tej direktivi. Poleg tega se lahko za združljive z energetskimi pregledi, tudi tistimi, ki se opravijo v okviru sistemov upravljanja z energijo, štejejo posebni mehanizmi in sistemi, vzpostavljeni za spremljanje emisij in porabe goriva pri nekaterih prevoznikih, npr. EU ETS v sklopu prava Unije, če izpolnjujejo minimalne zahteve, določene v tej direktivi VI. Za podjetja, ki že izvajajo obveznost energetskega pregleda, bi se morali taki pregledi še naprej opravljati vsaj vsaka štiri leta od datuma prejšnjega pregleda v skladu s to direktivo.

- (81) Države članice bi lahko pripravile smernice, ki bi jih podjetja upoštevala pri izvajanju ukrepov za doseg novih letnih prihrankov, opredeljenih med energetskim pregledom.
- (82) Merilo za opredelitev uporabe sistemov upravljanja z energijo in energetskih pregledov bi morala biti povprečna poraba podjetja, da bi bili ti mehanizmi občutljivejši za ugotavljanje ustreznih priložnosti za stroškovno učinkovite prihranke energije. Podjetje, ki ne dosega pragov porabe, opredeljenih za sisteme upravljanja z energijo in energetske preglede, bi bilo treba spodbujati, naj opravlja energetske preglede in izvaja priporočila, ki izhajajo iz teh pregledov.
- (83) Kadar energetske preglede izvajajo notranji strokovnjaki, ti ne bi smeli biti neposredno vključeni v pregledovano dejavnost, da se zagotovi njihova neodvisnost.
- (84) Države članice bi morale spodbujati izvajanje sistemov upravljanja z energijo in energetskih pregledov v javni upravi na nacionalni, regionalni in lokalni ravni.
- (85) Še en pomemben sektor, ki je deležen vse večje pozornosti, je sektor IKT. V letu 2018 je poraba energije podatkovnih centrov v Uniji znašala 76,8 TWh. Do leta 2030 naj bi se povečala na 98,5 TWh, kar pomeni 28-odstotno povečanje. To povečanje v absolutnem smislu je mogoče izraziti tudi v relativnem smislu: v Uniji so podatkovni centri leta 2018 prispevali 2,7 % odjema električne energije, do leta 2030 pa bo ta delež, če bo razvoj sledil sedanji krivulji, znašal 3,21 %. Že v digitalni strategiji Unije se poudarja potreba po energetsko zelo učinkovitih in trajnostnih podatkovnih centrih ter poziva k ukrepom za preglednost pri telekomunikacijskih operaterjih glede njihovega okoljskega odtisa. Države članice bi morale za spodbujanje trajnostnega razvoja v sektorju IKT, predvsem podatkovnih centrov, zahtevati, da se na podlagi skupne predloge Unije zbirajo in objavljajo podatki, ki se nanašajo na energetsko učinkovitost podatkovnih centrov ter na njihov vodni odtis in prožnost na strani povpraševanja. Države članice bi morale zahtevati, da se zbirajo in objavljajo samo podatki o podatkovnih centrih z znatnim dosegi, pri katerih bi bilo mogoče z ustrezno zasnovo novih oziroma s posegi za učinkovitost starih obratov doseči občutno zmanjšanje porabe energije in vode, povečanje systemske učinkovitosti, ki spodbuja razogljičenje omrežja, ali ponovno uporabo odpadne toplote v bližnjih objektih in ogrevalnih omrežjih. Na podlagi tako zbranih podatkov bi lahko, tudi ob upoštevanju že obstoječih pobud v tem sektorju, določili kazalnike trajnosti podatkovnega centra.
- (86) Obveznost poročanja se uporablja za podatkovne centre, ki dosegajo prag iz te direktive. Obveznost poročanja bi bilo treba v vseh primerih, zlasti pa v zvezi s podjetniškimi podatkovnimi centri na kraju samem, razumeti, kot da se nanaša na prostore in opremo, ki služijo predvsem ali izključno za funkcije, povezane s podatki (strežniške sobe), vključno s potrebno pripadajočo opremo, npr. pripadajočim hlajenjem, razsvetljavo, nizi baterij ali neprekinjenim napajanjem. Kakršna koli oprema IT, ki je postavljena ali nameščena v zlasti javno dostopnem, skupnem ali pisarniškem prostoru ali je v podporo drugim korporativnim funkcijam, kot so delovne postaje, prenosniki, fotokopirni stroji, senzorji, varnostna oprema ali bela tehnika in avdiovizualne naprave, bi morala biti izključena iz obveznosti poročanja. Enako bi morala biti izključena strežniška oprema, oprema za povezovanje v mreže in za shranjevanje ter pripadajoča oprema, ki bi bila razmeščena na določenem mestu, kot so posamezni strežniki in posamezna stojala ali točke Wi-Fi in točke za povezovanje v mreže.

- (87) Zbrane podatke bi bilo treba uporabiti za izmeritev vsaj nekaterih osnovnih razsežnosti trajnostnega podatkovnega centra, in sicer: učinkovitost uporabe energije, delež te energije, ki izvira iz obnovljivih virov, ponovna uporaba odpadne toplote, ki jo ta center proizvaja, učinkovitost hlajenja, učinkovitost uporabe ogljika in uporaba sladke vode. Zbrani podatki in kazalniki trajnostnosti bi morali ozaveščati lastnike in operaterje podatkovnih centrov, proizvajalce opreme, razvijalce programske opreme in storitev, uporabnike storitev podatkovnih centrov na vseh ravneh ter subjekte in organizacije, ki uvajajo, uporabljajo ali nabavljajo storitve računalništva v oblaku in storitve podatkovnih centrov. Zbrani podatki in kazalniki trajnostnosti bi morali ustvarjati tudi zavest o dejanskih izboljšavah po prizadevanjih in ukrepih za večjo trajnostnost v novih ali obstoječih podatkovnih centrih. Uporabljati bi jih bilo treba tudi kot osnovo za pregledno načrtovanje in odločanje na podlagi dokazov. Komisija bi morala učinkovitost podatkovnih centrov oceniti na podlagi informacij, ki jih sporočijo podatkovni centri, od katerih se to zahteva.
- (88) Po opravljeni oceni bi morala Komisija pri vzpostavljanju morebitnih sektorskih partnerstev za energetske učinkovitosti na vključujoč in reprezentativen način v sektorjih, kot so sektor IKT, prometni, finančni in gradbeni sektor, povezati ključne deležnike, tudi nevladne organizacije in socialne partnerje.
- (89) Z nudenjem pomoči odjemalcem pri zmanjševanju njihove porabe energije, ki bi ga bilo mogoče doseči z manjšo potrebo stavb po energiji in večjo učinkovitostjo naprav, pa tudi z razpoložljivostjo prevoznih sredstev z nizko porabo energije, ki so vključena v mrežo javnega prevoza, skupno mobilnost in kolesarsko infrastrukturo, bi morali doseči nižje izdatke za odjemalce. Države članice bi morale razmisliti tudi o izboljšanju povezanosti na podeželskih in oddaljenih območjih.
- (90) Ključno je, da se vse državljane Unije ozavešča, kakšne so koristi večje energetske učinkovitosti in se jim zagotovi točne informacije o tem, kako jo je mogoče doseči. Poleg tega bi morali biti državljani vseh starosti vključeni v energetske prehode preko evropskega podnebne pakta in konference o prihodnosti Evrope. Večja energetska učinkovitost je tudi izrednega pomena za zanesljivost oskrbe z energijo v Uniji, saj zmanjšuje njeno odvisnost od uvoza goriv iz tretjih držav.
- (91) Stroški in koristi vseh sprejetih ukrepov za energetske učinkovitosti, vključno z amortizacijskimi obdobji, bi morali biti popolnoma pregledni za odjemalce.
- (92) Države članice bi morale pri izvajanju te direktive in pri sprejemanju drugih ukrepov na področju energetske učinkovitosti posebno pozornost nameniti sinergiji ukrepov za energetske učinkovitosti in učinkovite porabe naravnih virov, skladno z načeli krožnega gospodarstva.
- (93) Države članice bi si morale z uporabo novih poslovnih modelov in tehnologij prizadevati za spodbujanje in zagotavljanje lažjih pogojev za uveljavitev ukrepov za energetske učinkovitosti, tudi z inovativnimi energetskimi storitvami za velike in male odjemalce.
- (94) Treba je zagotoviti pogoste in boljše povratne informacije o porabi energije, kadar je to tehnično izvedljivo in stroškovno učinkovito glede na že nameščene merilne naprave. Ta direktiva pojasnjuje, da je stroškovna učinkovitost individualnega merjenja odvisna od tega, ali so zadevni stroški sorazmerni z morebitnimi prihranki energije. Pri oceni, ali je individualno merjenje stroškovno učinkovito, bi lahko upoštevali učinek drugih konkretnih in načrtovanih ukrepov v zadevni stavbi, na primer prihodnjo prenovo.
- (95) Ta direktiva tudi pojasni, da bi morale pravice, povezane z obračunom in informacijami o obračunu ali porabi, veljati za odjemalce ogrevanja, hlajenja ali sanitarne tople vode, dobavljene iz centralnega vira, tudi kadar ti nimajo neposrednega individualnega pogodbenega razmerja z dobaviteljem energije.

- (96) Da bi dosegli preglednost pri obračunavanju individualne porabe toplotne energije in tako olajšali izvajanje individualnega merjenja, bi morale države članice zagotoviti, da obstajajo pregledna in javno dostopna nacionalna pravila o delitvi stroškov ogrevanja, hlajenja in porabe sanitarne tople vode v večstanovanjskih in večnamenskih stavbah. Poleg preglednosti bi države članice lahko preučile možnost sprejetja ukrepov za krepitev konkurence pri zagotavljanju storitev individualnega merjenja, s čimer bi pomagale zagotoviti, da so vsi stroški, ki jih nosijo končni porabniki, razumni.
- (97) Omogočeno bi moralo biti daljinsko odčitavanje novo nameščenih toplotnih števecov in delilnikov stroškov ogrevanja, da se zagotovi stroškovno učinkovito in pogosto zagotavljanje informacij o porabi. Določbe te direktive, ki se nanašajo na merjenje za ogrevanje, hlajenje in sanitarno toplo vodo; individualno merjenje ter delitev stroškov za ogrevanje, hlajenje in sanitarno toplo vodo; zahteve v zvezi z daljinskim odčitavanjem; informacije o obračunu in porabi za ogrevanje in hlajenje ter sanitarno toplo vodo; stroške dostopa do informacij o merjenju in obračunu ter porabi za ogrevanje, hlajenje in sanitarno toplo vodo, in minimalne zahteve za informacije o obračunu in porabi za ogrevanje, hlajenje in sanitarno toplo vodo, naj bi se uporabljale le za ogrevanje, hlajenje in sanitarno toplo vodo, ki se dobavljajo iz centralnega vira. Države članice se lahko same odločijo, ali bodo tehnologije mimoidočega odčitavanja obravnavale kot tehnologije z daljinskim odčitavanjem ali ne. Pri napravah z daljinskim odčitavanjem dostop do individualnih stanovanj ali enot za potrebe odčitavanja ni potreben.
- (98) Države članice bi morale upoštevati, da je za uspešno uvajanje novih tehnologij za merjenje porabe energije potrebnih več naložb v izobraževanje ter znanja in spretnosti tako porabnikov kot dobaviteljev energije.
- (99) Pomemben vir informacij za odjemalce o njihovi porabi energije so informacije o obračunu in letni obračuni. Iz podatkov o porabi in stroških lahko odjemalci razberejo tudi druge informacije, na podlagi katerih lahko svoje trenutne pogoje primerjajo z drugimi ponudbami ter se odločijo za uporabo mehanizmov za upravljanje pritožb in alternativnega reševanja sporov. Toda glede na to, da so spori v zvezi z obračuni zelo pogost razlog za pritožbe odjemalcev ter dejavnik, ki prispeva k stalnemu nezadovoljstvu odjemalcev in nesodelovanja odjemalcev z njihovimi ponudniki energije, je treba obračune poenostaviti in jih narediti jasnejše in razumljivejše ter zagotoviti, da ločeni instrumenti, kot so informacije o obračunu, informacijska orodja in letni obračuni, vsebujejo vse informacije, ki jih odjemalci potrebujejo za uravnavanje svoje porabe energije, primerjavo ponudb in zamenjavo dobaviteljev.
- (100) Pri oblikovanju ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti bi morale države članice ustrezno upoštevati potrebo po zagotavljanju pravilnega delovanja notranjega trga in doslednega izvajanja pravnega reda v skladu s PDEU.
- (101) Soproizvodnja z visokim izkoristkom ter učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje imata v Uniji velik potencial za prihranek primarne energije. Države članice bi morale izvesti celovito oceno možnosti za soproizvodnjo z visokim izkoristkom ter učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje. Te ocene bi morale biti usklajene s celovitimi nacionalnimi energetskimi in podnebnimi načrti držav članic ter njihovimi dolgoročnimi strategijami prenove, vključevale pa bi lahko začrtane poteke, ki bi znotraj časovnega okvira, združljivega z doseganjem cilja podnebne nevtralnosti, vodili v nacionalni sektor ogrevanja in hlajenja, temelječ na energiji iz obnovljivih virov in odvečni toploti. Nove elektrarne in obstoječi obrati, ki so obsežno prenovljeni ali katerih dovoljenje je posodobljeno, bi morali biti opremljeni z napravami za soproizvodnjo z visokim izkoristkom, da bi tako ponovno uporabili odvečno toploto, ki nastane pri proizvodnji električne energije, vendar le, kadar je analiza stroškov in koristi ugodna. Podobno bi morali biti drugi objekti z znatnim letnim vnosom energije opremljeni s tehničnimi rešitvami za uporabo odpadne toplote iz objekta, kadar analiza stroškov in koristi pokaže presežek koristi glede na stroške. Ta odvečna toplota bi lahko bila prek omrežij za daljinsko ogrevanje poslana na območja, kjer je potrebna. Merila za energetsko dovoljenje bodo na splošno potrebna v primerih, kadar so potrebna tudi dovoljenja na podlagi Direktive 2010/75/EU in energetskega dovoljenja na podlagi Direktive (EU) 2019/944.

- (102) Morda je ustrezno, da se elektrarne, ki naj bi uporabljale geološko shranjevanje, dovoljeno v skladu z Direktivo 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁴⁾, nahajajo v krajih, kjer ponovna uporaba odvečne toplote v soproizvodnji z visokim izkoristkom ali z dobavljanjem omrežju za daljinsko ogrevanje ali hlajenje ni stroškovno učinkovita. Države članice bi zato morale imeti možnost, da te obrate oprostijo obveznosti izvedbe analize stroškov in koristi za namestitev opreme, ki jim omogoča ponovno uporabo odvečne toplote z uporabo naprave za soproizvodnjo z visokim izkoristkom. Prav tako bi morale biti mogoče, da se tudi elektrarne, ki se uporabljajo ob obremenitvenih konicah, in obrate za rezervno proizvodnjo električne energije, ki v petletnem obdobju obratujejo manj kot 1 500 obratovalnih ur na leto kot tekoče povprečje, izvzame od zahteve, da zagotavljajo tudi toploto.
- (103) Ustrezno je, da države članice spodbujajo uvedbo ukrepov in postopkov, s katerimi bi promovirali obrate za soproizvodnjo s skupno nazivno vhodno toplotno močjo pod 5 MW da bi tako spodbudili porazdeljeno pridobivanje energije.
- (104) Države članice bi morale za uporabo nacionalnih celovitih ocen spodbujati ocene možnosti za soproizvodnjo z visokim izkoristkom ter učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje na regionalni in lokalni ravni. Države članice bi morale sprejeti ukrepe za spodbujanje in omogočanje lažjega izkoriščanja ugotovljenih stroškovno učinkovitih možnosti za soproizvodnjo z visokim izkoristkom ter učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje.
- (105) Zahteve za učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje bi morale biti usklajene z dolgoročnimi cilji podnebne politike, podnebnimi in okoljskimi standardi ter prednostnimi nalogami Unije in bi morale spoštovati načelo, da se ne škoduje bistveno, v smislu Uredbe (EU) 2020/852. Cilj vseh sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja bi morala biti izboljšana zmožnost interakcije z drugimi deli energetskega sistema, da bi dosegli čim boljše izrabo energije in preprečili tratenje energije, in sicer z izkoriščanjem vseh možnosti stavb za shranjevanje hladu ali toplote vključno z odvečno toploto iz pomožnih prostorov in bližnjih podatkovnih centrov. Zato bi morali učinkoviti sistemi daljinskega ogrevanja in hlajenja zagotoviti povečanje učinkovitosti primarne energije ter postopno vključevanje energije iz obnovljivih virov in odpadne toplote ter hladu, kot sta opredeljena v Direktivi (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁵⁾. Zato se s to direktivo postopoma uvajajo strožje zahteve za ogrevanje in hlajenje, ki bi se morale uporabljati v posebej določenih obdobjih, trajno pa od 1. januarja 2050.
- (106) Načela za izračun deleža toplote ali hladu iz obnovljivih virov energije pri učinkovitem daljinskem ogrevanju in hlajenju bi morala biti usklajena z Direktivo (EU) 2018/2001 in Eurostatovimi metodologijami za statistično poročanje. V skladu s členom 7(1) Direktive (EU) 2018/2001 bruto končna poraba energije iz obnovljivih virov vključuje bruto končno porabo energije iz obnovljivih virov v sektorju ogrevanja in hlajenja. Bruto končna poraba energije za toploto ali hlad pri daljinskem ogrevanju ali hlajenju je enaka oskrbi z energijo za toploto ali hlad, dovajano v omrežje, ki oskrbuje končne odjemalce ali distributerje energije.
- (107) Toplotne črpalke so pomembne za razogljičenje oskrbe z ogrevanjem in hlajenjem, tudi pri daljinskem ogrevanju. Metodologija iz Priloge VII k Direktivi (EU) 2018/2001 določa pravila, v skladu s katerimi se energija, zajeta s toplotnimi črpalkami, šteje kot energija iz obnovljivih virov, in preprečuje dvojno štetje električne energije iz obnovljivih virov. Za namene izračuna deleža energije iz obnovljivih virov v omrežju za daljinsko ogrevanje bi se morala vsa toplota, ki izvira iz toplotne črpalke in se dovaja v omrežje, šteti kot energija iz obnovljivih virov pod pogojem, da toplotna črpalka ob namestitvi izpolnjuje minimalna merila učinkovitosti iz Priloge VII k Direktivi (EU) 2018/2001.

⁽²⁴⁾ Direktiva 2009/31/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o geološkem shranjevanju ogljikovega dioksida in spremembi Direktive Sveta 85/337/EGS, direktiv 2000/60/ES, 2001/80/ES, 2004/35/ES, 2006/12/ES, 2008/1/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter Uredbe (ES) št. 1013/2006 (UL L 140, 5.6.2009, str. 114).

⁽²⁵⁾ Direktiva (EU) 2018/2001 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 11. decembra 2018 o spodbujanju uporabe energije iz obnovljivih virov (UL L 328, 21.12.2018, str. 82).

- (108) Soproizvodnja z visokim izkoristkom je opredeljena na podlagi prihranka energije, nastalega pri soproizvodnji namesto pri ločeni proizvodnji toplote in električne energije. Zahteve za soproizvodnjo z visokim izkoristkom bi morale biti usklajene z dolgoročnimi cilji politike. Opredelitev pojmov soproizvodnje in soproizvodnje z visokim izkoristkom, ki se uporablja v zakonodaji Unije, ne bi smela vplivati na uporabo drugačne opredelitve pojmov v nacionalni zakonodaji za namene, ki niso določeni v zadevni zakonodaji Unije. Da bi dosegli čim večji prihranek energije in izkoristili res vse priložnosti zanj, bi bilo treba največjo pozornost nameniti pogojem delovanja naprav za soproizvodnjo.
- (109) Da bi zagotovili preglednost za končnega odjemalca in mu omogočili izbiro med električno energijo iz soproizvodnje in električno energijo, proizvedeno z drugimi tehnikami, bi moral biti izvor električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom zajamčen na podlagi harmoniziranih referenčnih vrednosti izkoristkov. Sistemi potrdil o izvoru sami po sebi ne pomenijo pravice do ugodnosti iz nacionalnih podpornih mehanizmov. Pomembno je, da so za vse oblike električne energije, proizvedene s soproizvodnjo z visokim izkoristkom, na voljo potrdila o izvoru. Potrdila o izvoru bi bilo treba razlikovati od tržnih certifikatov.
- (110) V skladu z načelom „najprej pomisli na male“ bi bilo treba upoštevati posebno strukturo sektorja soproizvodnje ter sektorja daljinskega ogrevanja in hlajenja, v katerih deluje veliko proizvajalcev, ki so MSP, še zlasti pri pregledu upravnih postopkov za pridobitev gradbenih dovoljenj za naprave za soproizvodnjo ali s tem povezana omrežja.
- (111) Večina podjetij v Uniji so MSP. Predstavljajo izredno velik potencial prihranka energije za Unijo. Da bi MSP lažje sprejemala ukrepe za energetske učinkovitost, bi morale države članice vzpostaviti ugoden okvir za zagotavljanje tehnične pomoči in ciljnih informacij tem podjetjem.
- (112) Države članice bi morale na podlagi objektivnih, preglednih in nediskriminatornih meril določiti pravila, ki urejajo kritje in delitev stroškov za priključitev na omrežje in ojačitev omrežja, in pravila za tehnične prilagoditve, ki so potrebne za vključitev novih proizvajalcev električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, pri tem pa upoštevati kodekse in smernice, pripravljene v skladu z uredbama (EU) 2019/943 ⁽²⁶⁾ in (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁷⁾. Proizvajalcem električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom bi moralo biti dovoljeno, da objavijo javni razpis za dela, povezana s priključitvijo na omrežje. Olajšati bi bilo treba dostop do omrežja za električno energijo iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, zlasti za naprave za malo soproizvodnjo in mikro soproizvodnjo. Države članice lahko v skladu s členom 3(2) Direktive 2009/73/ES in členom 9(2) Direktive (EU) 2019/944 podjetjem, ki delujejo v elektroenergetskem in plinskem sektorju, naložijo obveznosti javnih storitev, tudi v zvezi z energetske učinkovitostjo.
- (113) Potrebne so določbe o izstavljanju računov, enotni kontaktni točki, alternativnem reševanju sporov, energetski revščini in osnovnih pogodbenih pravicah, da bi jih, kadar je primerno, uskladili z ustreznimi določbami za električno energijo v skladu z Direktivo (EU) 2019/944 ter tako okrepili varstvo potrošnikov in končnim odjemalcem omogočili, da pogosteje prejmejo jasne in aktualne informacije o svojem ogrevanju, hlajenju ali porabi sanitarne vode in da uravnavajo svojo porabo energije.
- (114) Ta direktiva krepi varstvo potrošnikov tako, da uvaja osnovne pogodbene pravice za daljinsko ogrevanje, hlajenje in sanitarno toplo vodo, skladne z ravnmi pravic, varstva in opolnomočenja, ki so bile z Direktivo (EU) 2019/944 uvedene za končne odjemalce v sektorju električne energije. Odjemalcem bi morale biti na voljo jasne in nedvoumne informacije o njihovih pravicah. Več dejavnikov pa jim preprečuje, da bi dostopali do različnih, njim razpoložljivih virov tržnih informacij, te vire razumeli in ravnali v skladu z njimi. Uvedba osnovnih pogodbenih pravic lahko med drugim pripomore k pravilnemu razumevanju izhodiščne kakovosti storitev, ki jih dobavitelj ponuja v pogodbi, vključno s kakovostjo in značilnostmi dobavljene energije. Poleg tega lahko prispeva k minimizaciji skritih ali dodatnih stroškov, ki bi lahko nastali zaradi uvedbe bodisi nadgrajenih bodisi novih storitev po podpisu pogodbe brez jasnega razumevanja in soglasja s strani odjemalca. Te storitve bi se lahko med

⁽²⁶⁾ Uredba (EU) 2019/943 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 5. junija 2019 o notranjem trgu električne energije (UL L 158, 14.6.2019, str. 54).

⁽²⁷⁾ Uredba (ES) št. 715/2009 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o pogojih za dostop do prenosnih omrežij zemeljskega plina in razveljavitvi Uredbe (ES) št. 1775/2005 (UL L 211, 14.8.2009, str. 36).

drugim nanašale na dobavljeno energijo, storitve merjenja in obračunavanja, nakup in namestitvev ali pomožne in vzdrževalne storitve ter stroške, povezane z omrežjem, merilnimi napravami, opremo za lokalno ogrevanje ali hlajenje. Zahteve bodo prispevale k izboljšanju primerljivosti ponudb in zagotovile enako raven osnovnih pogodbenih pravic za vse državljane Unije glede ogrevanja, hlajenja in sanitarne tople vode, brez omejevanja nacionalnih pristojnosti.

- (115) Dobavitelji bi morali v primeru načrtovanega odklopa od ogrevanja, hlajenja in sanitarne tople vode zadevnim odjemalcem zagotoviti ustrezne informacije o alternativnih ukrepih, kot so viri podpore za preprečitev odklopa, predplačilni sistemi, energetske pregledi, storitve energetskega svetovanja, alternativni načrti plačil, nasveti za upravljanje dolgov ali moratoriji na odklop.
- (116) Večje varstvo potrošnikov bi moralo biti zagotovljeno z razpoložljivostjo učinkovitih neodvisnih mehanizmov alternativnega reševanja sporov za vse odjemalce, kot je varuh pravic odjemalcev energije, organ za odjemalce ali regulativni organ. Zato bi morale države članice uvesti hitre in učinkovite postopke za obravnavanje pritožb.
- (117) Priznati in dejavno podpirati bi bilo treba prispevek, ki ga k uresničevanju ciljev evropskega zelenega dogovora in načrta za uresničitev podnebnih ciljev dajejo skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov na podlagi Direktive (EU) 2018/2001 in energetske skupnosti državljanov na podlagi Direktive (EU) 2019/944. Zato bi morale države članice upoštevati in spodbujati vlogo skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov in energetskih skupnosti državljanov. Te skupnosti lahko državam članicam pomagajo doseči cilje te direktive tako, da pospešujejo energetske učinkovitosti na lokalni ravni ali na ravni gospodinjstev, pa tudi v javnih stavbah v sodelovanju z lokalnimi organi. Lahko opolnomočajo in vključujejo odjemalce ter nekaterim skupinam gospodinskih odjemalcev, tudi v podeželskih in oddaljenih regijah, omogočajo sodelovanje v projektih in posegih na področju energetske učinkovitosti, pri katerih je ukrepe mogoče kombinirati z vlaganjem v energijo iz obnovljivih virov. Energetske skupnosti imajo lahko pomembno vlogo pri izobraževanju in ozaveščanju državljanov o ukrepih, katerih namen je doseči prihranke energije. Energetske skupnosti lahko ob ustrezni podpori držav članic v boju proti energetske revščini pomagajo tako, da spodbujajo projekte energetske učinkovitosti, zmanjšujejo porabo energije in znižujejo tarife za dobavo.
- (118) Dolgoročne spremembe vedenja pri porabi energije je mogoče doseči z opolnomočenjem državljanov. Energetske skupnosti lahko pomagajo zagotoviti dolgoročne prihranke energije, zlasti med gospodinjstvi, ter več trajnostnih naložb državljanov in malih podjetij. Države članice bi take ukrepe državljanov morale omogočiti s podpiranjem energetskih projektov in organizacij na ravni skupnosti. Poleg tega so lahko strategije za spodbujanje sodelovanja, pri katerih so v proces oblikovanja politik vključeni vsi ustrezni deležniki na nacionalni in lokalni ravni, del lokalnih ali regionalnih načrtov razogljičenja ali nacionalnih načrtov prenove stavb, pri čemer je cilj okrepiti ozaveščenost, pridobili povratne informacije o politikah in povečati javno podporo zanje.
- (119) Priznati bi bilo treba prispevek točk VEM ali podobnih struktur kot mehanizmov, ki lahko številnim ciljnim skupinam, tudi državljanom, MSP in javnim organom, omogočijo, da oblikujejo in izvajajo projekte in ukrepe v zvezi s preходом na čisto energijo. Prispevek točk VEM je lahko zelo pomemben za ranljive odjemalce, ki bi lahko prek teh točk prejeli zanesljive in dostopne informacije o izboljšavah energetske učinkovitosti. Ta prispevek lahko zajema tehnično, upravno in finančno svetovanje in pomoč, olajšanje potrebnih upravnih postopkov ali dostopa do finančnih trgov ter zagotavljanje smernic v zvezi s pravnim okvirom Unije in nacionalnim pravnim okvirom, vključno s pravili in merili javnega naročanja, in taksonomijo EU.
- (120) Komisija bi morala pregledati učinek, ki ga njeni ukrepi v podporo razvoju platform ali forumov, v katere so med drugim vključeni evropski organi za socialni dialog, imajo na spodbujanje programov usposabljanja o energetske učinkovitosti, ter kadar je primerno, predlagati dodatne ukrepe. Obenem bi morala spodbujati razprave evropskih socialnih partnerjev o energetske učinkovitosti, zlasti ozirajoče se na ranljive odjemalce in končne porabnike, tudi tiste, ki jih je prizadela energetska revščina.

- (121) Pravičen prehod na podnebno nevtralno Unijo do leta 2050 je osrednjega pomena za evropski zeleni dogovor. Evropski steber socialnih pravic, ki so ga 17. novembra 2017 skupaj razglasili Evropski parlament, Svet in Komisija, uvršča energijo med osnovne storitve, do katerih ima pravico dostopati vsakdo. Socialno ogroženi morajo imeti na razpolago podporo za dostop do teh storitev, zlasti glede na inflacijski pritisk in znatno zvišanje cen energije.
- (122) Treba je zagotoviti, da bodo ljudje, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivi odjemalci, ljudje iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudje, ki živijo v socialnih stanovanjih, zaščiteni in da bodo v ta namen lahko dejavno sodelovali pri posegih in ukrepih za izboljšanje energetske učinkovitosti ter z njimi povezanih ukrepov za varstvo ali informiranje potrošnikov, ki jih izvajajo države članice. Razviti bi bilo treba ciljno usmerjene kampanje ozaveščanja, ki bi prikazovale koristi energetske učinkovitosti in nudile informacije o finančni podpori, ki je na voljo.
- (123) Javna finančna sredstva, ki so na razpolago na ravni Unije in na nacionalni ravni, bi bilo treba strateško vlagati v ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti, zlasti v korist ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcev, ljudi iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih. Države članice bi morale izkoristiti finančne prispevke, ki bi jih lahko dobile iz Socialnega sklada za podnebje, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2023/955 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁸⁾, in prihodke od pravic iz EU ETS. Ti prihodki bodo državam članicam pomagali izpolnjevati obveznost, da ukrepe za energetske učinkovitost in ukrepe politike v okviru obveznosti prihrankov energije prednostno izvajajo pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih, vključno s tistimi, ki živijo v podeželskih in oddaljenih regijah.
- (124) Nacionalne sheme financiranja bi bilo treba dopolniti s primernimi shemami za boljše informacije, tehnično in upravno pomočjo ter lažjim dostopom do financiranja, kar bo zlasti ljudem, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivim odjemalcem, ljudem iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudem, ki živijo v socialnih stanovanjih, omogočilo, da bodo čim bolj uporabili razpoložljiva finančna sredstva.
- (125) Države članice bi morale opolnomočiti in enako varovati vse ljudi ne glede na spol, starost, invalidnost, rasni ali etnični izvor, spolno usmerjenost, vero ali prepričanje ter zagotoviti, da bodo tisti, ki jih je energetska revščina najbolj prizadela, tisti, pri katerih je tveganje, da jih bo prizadela energetska revščina, večje, ali tisti, ki so najbolj izpostavljeni škodljivim učinkom energetske revščine, ustrezno zaščiteni. Poleg tega bi morale države članice zagotoviti, da ukrepi za energetske učinkovitost ne bodo povečali obstoječih neenakosti, zlasti glede energetske revščine.
- (126) V skladu s členom 15(2) Direktive 2012/27/EU so vse države članice izvedle oceno možnosti za energetske učinkovitost svoje plinske in električne infrastrukture ter opredelile dejanske ukrepe in naložbe za stroškovno učinkovite izboljšave energetske učinkovitosti v omrežni infrastrukturi s časovnim razporedom njihove uvedbe. Rezultat je trdna podlaga za uporabo načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ pri njihovih odločitvah v zvezi z načrtovanjem in razvojem omrežja ter naložbami.
- (127) Pristop nacionalnih regulativnih organov za energetiko bi moral biti celosten ter vključevati možne prihranke v sektorjih oskrbe z energijo in končne porabe. Brez poseganja v zanesljivost oskrbe, povezovanje trgov in vnaprejšnje naložbe v odobalna omrežja, potrebne za izkoriščanje odobalne energije iz obnovljivih virov, bi morali nacionalni regulativni organi za energetiko zagotoviti, da se bo v procesih načrtovanja in odločanja uporabljalo načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ ter da bodo omrežnine in pravila za delovanje omrežja spodbujali izboljšave na področju energetske učinkovitosti. Države članice bi morale zagotoviti tudi, da bodo operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov upoštevali načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“. To bi operaterjem prenosnih in distribucijskih sistemov pomagalo, da bi pri nabavi virov na strani povpraševanja upoštevali boljše rešitve za energetske učinkovitost in dodatne stroške, ki bi pri tem nastali, ter okoljske in

⁽²⁸⁾ Uredba (EU) 2023/955 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 10. maja 2023 o vzpostavitvi Socialnega sklada za podnebje in spremembi Uredbe (EU) 2021/1060 (UL L 130, 16.5.2023, str. 1).

družbeno-gospodarske učinke različnih naložb v omrežje in načrtov obratovanja. Za tak pristop je potreben premik od ozkega gledanja na gospodarsko učinkovitost k čim večji socialni dobrobiti. Načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ bi moralo biti uporabljeno zlasti v zvezi s pripravo scenarijev za širitev energetske infrastrukture, pri katerih bi rešitve na strani povpraševanja lahko predstavljale izvedljivo alternativo in jih je treba tudi ustrezno oceniti; obenem bi moralo biti načelo neločljivo vključeno v ocene projektov načrtovanja omrežij. Njegovo uporabo bi morali pregledati nacionalni regulativni organi.

- (128) Na voljo bi moralo biti dovolj zanesljivih strokovnjakov s področja energetske učinkovitosti, da se zagotovi učinkovito in pravočasno izvajanje te direktive, na primer pri izpolnjevanju zahtev o energetskih pregledih in izvajanju shem obveznosti energetske učinkovitosti. Zato bi morale države članice v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji, izvajalci usposabljanja in drugimi ustreznimi deležniki uvesti sisteme potrjevanja ali enakovredne sisteme kvalifikacij ali oboje in primerne sisteme usposabljanja, namenjene ponudnikom energetskih storitev, ter energetske preglede in druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti. Te sisteme bi bilo treba oceniti vsaka štiri leta od decembra 2024 dalje in jih po potrebi posodobiti, da bi zagotovili potrebno raven usposobljenosti za ponudnike energetskih storitev, energetske pregledovalce, energetske upravljavce in inštalaterje elementov stavb.
- (129) Nadaljevati je treba razvoj trga za energetske storitve ter tako zagotoviti povpraševanje po energetskih storitvah in njihovo ponudbo. Preglednost, ki se lahko na primer zagotovi s sezname potrjenih ponudnikov energetskih storitev in razpoložljivimi vzorci pogodb, izmenjava najboljših praks in smernice veliko prispevajo k uvajanju energetskih storitev in pogodbenega zagotavljanja prihranka energije ter lahko pripomorejo tudi k spodbujanju povpraševanja in h krepitvi zaupanja v ponudnike energetskih storitev. V pogodbi o zagotavljanju prihranka energije se koristnik energetske storitve stroškom naložbe izogne tako, da naložbo, ki jo je izvedla tretja oseba, v celoti ali delno poplača z delom finančne vrednosti prihrankov energije. To lahko pomaga pritegniti zasebni kapital, ki je ključnega pomena za povečanje stopnje prenove stavb v Uniji, prinese na trg strokovno znanje in ustvariti inovativne poslovne modele. Zato bi moralo biti obvezno, da se za nestanovanjske stavbe z uporabno tlorisno površino nad 750 m² oceni, ali bi bilo izvedljivo pri obnovi uporabiti pogodbeno zagotavljanje prihranka energije. To je korak naprej pri krepitvi zaupanja v podjetja za energetske storitve, s katerim se utira pot do večjega števila takih projektov v prihodnosti.
- (130) Spričo ambicioznih ciljev glede prenove v naslednjem desetletju v kontekstu vala prenove je treba okrepiti vlogo neodvisnih tržnih posrednikov, vključno s točkami VEM ali podobnimi mehanizmi za podporo, da bi spodbudili razvoj trga na strani povpraševanja in ponudbe ter spodbujali pogodbeno zagotavljanje prihranka energije pri prenovi zasebnih in javnih stavb. Ključno vlogo v tem smislu bi lahko imele lokalne energetske agencije, ki bi prepoznale morebitne posrednike ali točke VEM in pomagale pri njihovem ustanavljanju. Ta direktiva bi morala prispevati k večji razpoložljivosti izdelkov, storitev in svetovanja, med drugim s spodbujanjem potenciala podjetnikov, da zapolnijo vrzeli na trgu in poiščejo inovativne načine za povečanje energetske učinkovitosti, pri tem pa zagotovijo spoštovanje načela nediskriminacije.
- (131) Pogodbeno zagotavljanje prihranka energije se v več državah članicah še vedno srečuje z znatnimi ovirami, saj še vedno obstajajo regulativne in neregulativne ovire. Zato je treba odpraviti nejasnosti v nacionalnih zakonodajnih okvirih, pomanjkanje strokovnega znanja, zlasti glede razpisnih postopkov, ter konkurenco med posojili in nepovratnimi sredstvi.
- (132) Države članice bi morale javni sektor še naprej podpirati pri uvajanju pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in v ta namen zagotoviti vzorčne pogodbe, v katerih bi bili upoštevani razpoložljivi evropski ali mednarodni standardi, smernice za razpisne postopke in priročnik za statistično obravnavo pogodb o zagotavljanju prihranka energije (Guide to the Statistical Treatment of Energy Performance Contracts), ki sta ga maja 2018 v zvezi z obravnavo pogodbenega zagotavljanja prihranka energije v računih države objavila Eurostat in Evropska investicijska banka (EIB), v sklopu katerih so bile podane možnosti za odpravo preostalih regulativnih ovir za te pogodbe v državah članicah.

- (133) Države članice so sprejele ukrepe za ugotovitev in odpravo regulativnih in neregulativnih ovir. Toda bolj si je treba prizadevati, da bi odpravili regulativne in neregulativne ovire pri uporabi pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in načinov financiranja s strani tretje osebe, ki pomagajo doseči prihranke energije. Te ovire vključujejo računovodska pravila in prakse, ki preprečujejo, da bi bili kapitalske naložbe in letni finančni prihranki, ki izhajajo iz ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, v računovodskih izkazih ustrezno izraženi za celotno življenjsko dobo naložbe.
- (134) Države članice so v nacionalnih akcijskih načrtih za energetske učinkovitost za leti 2014 in 2017 poročale o napredku pri odpravljanju regulativnih in neregulativnih ovir za energetske učinkovitost glede razdelitve spodbud med lastniki in najemniki ali med lastniki stavbe ali stavbnih enot. Še naprej bi morale delovati v tej smeri in izkoristiti možnosti za energetske učinkovitost, upoštevajoč statistične podatke Eurostata iz leta 2016, zlasti pa dejstvo, da več kot štirje od desetih Evropejcev živijo v stanovanjih, več kot trije od desetih pa so najemniki.
- (135) Države članice, vključno z regionalnimi in lokalnimi organi, bi bilo treba spodbujati, naj za sprožitev zasebnih in javnih naložb v ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti v celoti izkoristijo evropska sredstva, ki so na voljo v sklopu večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027, določenega v Uredbi Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 ⁽²⁹⁾, in Mehanizma za okrevanje in odpornost, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁰⁾, ter finančne instrumente in tehnično pomoč, ki so na voljo v sklopu programa InvestEU, vzpostavljenega z Uredbo (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³¹⁾. Naložbe v energetske učinkovitost lahko prispevajo h gospodarski rasti, zaposlovanju, inovacijam in zmanjšanju energetske revščine v gospodinjstvih, zaradi česar pozitivno vplivajo na ekonomsko, socialno in teritorialno kohezijo ter zeleno okrevanje. Med področji, ki bi lahko bila financirana, so ukrepi za energetske učinkovitost javnih stavb in stanovanj ter zagotavljanje novih spretnosti z razvojem usposabljanja, preusposabljanja in izpopolnjevanja strokovnjakov, zlasti na delovnih mestih, povezanih s prenovo stavb, zaradi spodbujanja zaposlovanja v sektorju energetske učinkovitosti. Komisija bo zagotovila sinergije med različnimi instrumenti financiranja, zlasti sredstvi v okviru deljenega upravljanja in v okviru neposrednega upravljanja, kot sta programa s centralnim upravljanjem Obzorje Evropa in LIFE, ter med nepovratnimi sredstvi, posojili in tehnično pomočjo, da bi bila njihov spodbudni učinek na zasebno financiranje in njihov vpliv na doseganje ciljev politike energetske učinkovitosti čim večja.
- (136) Države članice bi morale spodbujati uporabo finančnih mehanizmov za doseganje ciljev te direktive. Taki finančni mehanizmi bi lahko vključevali finančne prispevke in globe zaradi kršitve nekaterih določb te direktive, sredstva za energetske učinkovitost na podlagi člena 10(3) Direktive 2003/87/ES, sredstva za energetske učinkovitost iz evropskih skladov in programov ter posebne evropske finančne instrumente, kot je evropski sklad za energetske učinkovitost.
- (137) Finančni mehanizmi bi, kadar je ustrezno, lahko temeljili na sredstvih za energetske učinkovitost iz projektnih obveznic Unije, sredstvih za energetske učinkovitost iz EIB in drugih evropskih finančnih institucij, zlasti Evropske banke za obnovo in razvoj (EBRD) in Razvojne banke Sveta Evrope, sredstvih finančnih institucij, nacionalnih sredstvih, tudi z oblikovanjem regulativnih in fiskalnih okvirov, ki spodbujajo izvajanje pobud in programov za energetske učinkovitost, ter prihodkih od dodeljenih letnih emisij na podlagi Odločbe št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³²⁾.

⁽²⁹⁾ Uredba Sveta (EU, Euratom) 2020/2093 z dne 17. decembra 2020 o določitvi večletnega finančnega okvira za obdobje 2021–2027 (UL L 433 I, 22.12.2020, str. 11).

⁽³⁰⁾ Uredba (EU) 2021/241 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 12. februarja 2021 o vzpostavitvi Mehanizma za okrevanje in odpornost (UL L 57, 18.2.2021, str. 17).

⁽³¹⁾ Uredba (EU) 2021/523 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 24. marca 2021 o vzpostavitvi Programa InvestEU in spremembi Uredbe (EU) 2015/1017 (UL L 107, 26.3.2021, str. 30).

⁽³²⁾ Odločba št. 406/2009/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 23. aprila 2009 o prizadevanju držav članic za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov, da do leta 2020 izpolnijo zavezo Skupnosti za zmanjšanje emisij toplogrednih plinov (UL L 140, 5.6.2009, str. 136).

- (138) Finančni mehanizmi bi prispevke, sredstva in prihodke iz slednjih lahko uporabili zlasti za omogočanje in spodbujanje naložb zasebnega kapitala, predvsem z opiranjem na institucionalne vlagatelje, pri čemer bi za odobritev financiranja upoštevali merila, ki zagotavljajo uresničevanje tako okoljskih kot socialnih ciljev; uporabili bi lahko inovativne mehanizme financiranja – med drugim jamstva za posojilo za zasebni kapital, jamstva za posojilo zaradi spodbujanja pogodbenega zagotavljanja prihranka energije, nepovratna sredstva, subvencionirana posojila, posebne kreditne linije in sisteme financiranja s strani tretje osebe –, saj zmanjšujejo tveganja pri projektih energetske učinkovitosti in omogočajo stroškovno učinkovite prenove celo gospodinjstvom z nizkimi in srednje visokimi dohodki; lahko bi bili povezani s programi ali agencijami, ki bodo zbirali projekte varčevanja z energijo in ocenjevali njihovo kakovost, zagotavljali tehnično pomoč ter spodbujali trg energetskih storitev in pomagali ustvarjati povpraševanje odjemalcev po teh storitvah.
- (139) Obenem bi finančni mehanizmi lahko zagotavljali ustrezna sredstva za podporo programom usposabljanja in potrjevanja, s katerimi se izboljšujejo in potrjujejo spretnosti na področju energetske učinkovitosti, ter sredstva za raziskave, predstavitev in pospešitev uvedbe tehnologij za proizvodnjo energije na mali in mikro ravni ter za optimizirano povezovanje teh generatorjev v omrežje; lahko bi bili povezani s programi ukrepov za spodbujanje energetske učinkovitosti v vseh stanovanjih, da bi preprečili energetske revščine in lastnike spodbudili, da kar najbolj povečajo energijsko učinkovitost nepremičnin, ki jih oddajajo; hkrati bi lahko zagotavljali ustrezne vire v podporo socialnemu dialogu in določanju standardov z namenom izboljšati energijsko učinkovitost ter poskrbeti za dobre delovne pogoje ter za zdravje in varnost pri delu.
- (140) Za doseganje cilja izboljšanja energetske učinkovitosti stavb javnih organov bi bilo treba uporabiti razpoložljive programe financiranja, finančne instrumente Unije in inovativne mehanizme financiranja. Države članice lahko za razvoj takih mehanizmov na prostovoljni podlagi in ob upoštevanju nacionalnih proračunskih pravil uporabijo prihodke od dodeljenih letnih emisij v skladu z Odločbo št. 406/2009/ES. Komisija in države članice bi morale regionalnim in lokalnim upravam zagotoviti ustrezne informacije o takih unijskih programih financiranja, finančnih instrumentih in inovativnih mehanizmih financiranja.
- (141) Pri uresničevanju cilja povečanja energetske učinkovitosti bi Komisija morala spremljati učinek ustreznih ukrepov na Direktivo 2003/87/ES, da se ohrani spodbude v okviru EU ETS, ki nagrajujejo nizkoogljične naložbe, ter da se sektorji, vključeni v EU ETS, pripravijo na inovacije, ki bodo potrebne v prihodnosti. Spremljati bo morala učinek na industrijske sektorje iz Priloge k Sklepu Komisije 2014/746/EU ⁽³³⁾, ki so izpostavljeni visokemu tveganju selitve ogljika, da bi zagotovila, da bo ta direktiva spodbujala razvoj teh sektorjev in ga ne ovirala.
- (142) Ukrepe držav članic bi bilo treba podpreti z dobro zasnovanimi in učinkovitimi finančnimi instrumenti Unije v okviru programa InvestEU in s financiranjem iz EIB in EBRD, ki bi morali podpirati naložbe v energijsko učinkovitost vzdolž celotne energetske verige in temeljiti na celoviti analizi stroškov in koristi na podlagi modela diferenciranih diskontnih stopenj. Finančna podpora bi morala biti usmerjena v stroškovno učinkovite metode za povečanje energetske učinkovitosti, ki bi vodile v zmanjšanje porabe energije. EIB in EBRD bi morala skupaj z nacionalnimi spodbujevalnimi bankami oblikovati, pripraviti in financirati programe in projekte, prilagojene sektorju energetske učinkovitosti, tudi za energijsko revna gospodinjstva.
- (143) Medsektorsko pravo daje trdno podlago za varstvo potrošnikov pri širokem naboru sedanjih energetskih storitev in se bo verjetno še razvijalo. Kljub temu bi bilo treba jasno določiti nekatere osnovne pogodbene pravice odjemalcev. Odjemalcem bi morale biti na voljo jasne in nedvoumne informacije o njihovih pravicah, povezanih z energetskim sektorjem.
- (144) Za oceno uspešnosti te direktive bi bilo treba uvesti zahtevo za izvedbo splošnega pregleda te direktive in predložitev poročila Evropskemu parlamentu in Svetu do 28. februarja 2027. Ta pregled bi moral omogočati potrebne prilagoditve in upoštevati razvoj v gospodarstvu in na področju inovacij.

⁽³³⁾ Sklep Komisije 2014/746/EU z dne 27. oktobra 2014 o določitvi seznama sektorjev in delov sektorjev v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta, ki veljajo za izpostavljene visokemu tveganju premestitve emisij CO₂, za obdobje med letoma 2015 in 2019 (UL L 308, 29.10.2014, str. 114).

- (145) Lokalni in regionalni organi bi morali imeti vodilno vlogo pri pripravi in oblikovanju, izvedbi in oceni ukrepov, določenih v tej direktivi, da bi lahko primerno upoštevali posebne značilnosti lokalnega in regionalnega podnebja, kulture in družbe.
- (146) Glede na tehnološki napredek in naraščajoči delež obnovljivih virov energije v sektorju proizvodnje električne energije bi bilo treba prilagoditi privzeti koeficient za prihranke električne energije v kWh, da bi odražal spremembe v faktorju primarne energije za električno energijo in druge nosilce energije. Metodologija izračuna je skladna z Eurostatovimi energetskimi bilancami in opredelitvami, razen metode dodelitve za vložek goriva za toploto in električno energijo v obratih za soproizvodnjo toplote in električne energije, za katere je bila učinkovitost referenčnega sistema, potrebnega za dodelitev porabe goriva, usklajena s podatki Eurostata za leti 2015 in 2020. Izračuni, ki odražajo mešanico virov energije v faktorju primarne energije za električno energijo, temeljijo na letnih povprečnih vrednostih. Za jedrsko električno energijo in toploto se uporablja računovodska metoda „fizične vsebnosti energije“, za proizvodnjo električne energije in toplote iz fosilnih goriv in biomase pa se uporablja „tehnična metoda pretvorbe učinkovitosti“. Za negorljivo energijo iz obnovljivih virov je metoda neposredno enakovredna na podlagi pristopa „skupne primarne energije“. Za izračun deleža primarne energije za električno energijo v soproizvodnji se uporablja metoda iz te direktive. Namesto marginalnega tržnega položaja se uporabi povprečni tržni položaj. Predpostavi se, da je učinkovitost pretvorbe 100-odstotna za negorljive obnovljive vire, 10-odstotna za geotermalne elektrarne in 33-odstotna za jedrske elektrarne. Skupna učinkovitost soproizvodnje se izračuna na podlagi najnovejših podatkov Eurostata. Upoštevajo se izgube pri pretvorbi, prenosu in distribuciji. Za nosilce energije, ki ni električna energija, se izgube pri distribuciji zaradi zapletenosti izračuna in pomanjkanja zanesljivih podatkov pri izračunih ne upoštevajo. Kar zadeva sistemske meje, je faktor primarne energije enak 1 za vse vire energije. Za električno energijo je izbrani koeficient za faktor primarne energije povprečje vrednosti za leti 2024 in 2025, saj bo v prihodnost usmerjeni faktor primarne energije ustrežnejši kazalnik kot pa pretekli faktor. Analiza zajema države članice in Norveško. Podatkovna zbirka za Norveško temelji na podatkih ENTSO-E.
- (147) Prihranki energije, ki izhajajo iz izvajanja prava Unije, se ne bi smeli uveljavljati, razen če izhajajo iz ukrepa, ki presega minimum, ki se zahteva z zadevnim pravnim aktom Unije, in sicer z določitvijo bolj ambicioznih zahtev glede energetske učinkovitosti na ravni držav članic ali okrepljenim izvajanjem ukrepa. Stavbe imajo velik potencial za nadaljnje povečanje energetske učinkovitosti, prenova stavb pa zaradi ekonomije obsega bistveno in dolgoročno prispeva k večjim prihrankom energije. Zato je treba pojasniti, da se lahko uveljavljajo vsi prihranki energije, ki izhajajo iz ukrepov za spodbujanje prenove obstoječih stavb, če presegajo prihranke, do katerih bi prišlo ob odsotnosti ukrepa politike, in če država članica dokaže, da je zavezanec, udeležena ali pooblaščen stran dejansko prispevala k doseganju prihrankov energije, ki se uveljavljajo.
- (148) V skladu s sporočilom Komisije z dne 25. februarja 2015 z naslovom „Okvirna strategija za trdno energetska unijo s podnebno politiko, usmerjeno v prihodnost“ in načeli boljše priprave zakonodaje bi morala imeti pravila glede spremljanja in preverjanja, ki veljajo za izvajanje sistemov obveznosti energetske učinkovitosti in alternativnih ukrepov politike, vključno z zahtevo po preverjanju statistično reprezentativnega vzorca ukrepov, večjo težo.
- (149) Energija, ki se na ali v stavbah proizvaja s tehnologijami za energijo iz obnovljivih virov, prispeva k temu, da se porabi manjša količina energije, pridobljene iz fosilnih goriv. Zmanjšanje porabe energije in uporaba energije iz obnovljivih virov v stavbnem sektorju sta pomembna ukrepa za zmanjšanje energetske odvisnosti Unije in emisij TGP, zlasti z vidika ambicioznih podnebnih in energetskih ciljev za leto 2030 in tudi globalne zaveze, sprejete v okviru Pariškega sporazuma. Za namene obveznosti skupnega prihranka energije lahko države članice v skladu z metodologijo izračuna iz te direktive upoštevajo prihranek energije, ki nastane zaradi ukrepov politike, namenjenih spodbujanju tehnologij za pridobivanje energije iz obnovljivih virov, da bi izpolnile zahteve glede prihranka energije, ki veljajo zanje. Prihranki energije iz ukrepov politike v zvezi z uporabo neposrednega zgorevanja fosilnega goriva se ne smejo šteti.

- (150) Zaradi nekaterih sprememb, ki se uvajajo s to direktivo, bodo morda pozneje potrebne spremembe Uredbe (EU) 2018/1999, da bi zagotovili skladnost med njima. Nove določbe, zlasti tiste v zvezi z določanjem nacionalnih prispevkov, mehanizmi za zapolnitev vrzeli in obveznostmi poročanja, bi bilo treba uskladiti z navedeno uredbo in jih vanjo prenesti, ko se bo spreminjala. Nekatere določbe Uredbe (EU) 2018/1999 bo morda treba tudi ponovno oceniti glede na spremembe, predlagane v tej direktivi. Dodatne zahteve glede poročanja in spremljanja ne bi smele povzročiti nastanka novih vzporednih sistemov poročanja, temveč bi zanje veljal obstoječi okvir spremljanja in poročanja iz Uredbe (EU) 2018/1999.
- (151) Komisija bi morala za spodbujanje praktičnega izvajanja te direktive na nacionalni, regionalni in lokalni ravni še naprej podpirati izmenjavo izkušenj o praksah, primerjalnih analizah, dejavnostih mreženja in inovativnih praksah prek spletne platforme.
- (152) Ker ciljev te direktive, in sicer doseganja ciljev povečanja energetske učinkovitosti Unije in postavljanja temelja za nadaljnje izboljšanje energetske učinkovitosti ter za podnebno nevtralnost, države članice ne morejo zadovoljivo doseči, temveč se zaradi obsega in učinkov predlaganega ukrepa lažje dosežejo na ravni Unije, lahko Unija sprejme ukrepe v skladu z načelom subsidiarnosti iz člena 5 Pogodbe o Evropski uniji. V skladu z načelom sorazmernosti iz navedenega člena ta direktiva ne presega tistega, kar je potrebno za doseganje navedenih ciljev.
- (153) Da se omogoči prilagoditev tehničnemu napredku in spremembam pri porazdelitvi energetskih virov, bi bilo treba na Komisijo prenesti pooblastilo, da v skladu s členom 290 PDEU sprejme akte v zvezi s pregledom harmoniziranih referenčnih vrednosti izkoristkov, določenih na podlagi te direktive, v zvezi z vrednostmi, metodami izračuna, privzetim koeficientom primarne energije in zahtevami iz prilog k tej direktivi ter v zvezi z dopolnjevanjem te direktive na podlagi vzpostavitve skupne sheme Unije za ocenjevanje trajnostnosti podatkovnih centrov na njenem ozemlju. Zlasti je pomembno, da se Komisija pri svojem pripravljalnem delu ustrezno posvetuje, vključno na ravni strokovnjakov, in da se ta posvetovanja izvedejo v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje ⁽³⁴⁾. Za zagotovitev enakopravnega sodelovanja pri pripravi delegiranih aktov Evropski parlament in Svet zlasti prejmeta vse dokumente sočasno s strokovnjaki iz držav članic, njuni strokovnjaki pa se sistematično lahko udeležujejo sestankov strokovnih skupin Komisije, ki zadevajo pripravo delegiranih aktov.
- (154) Uredbo (EU) 2023/955 bi bilo treba spremeniti, da bi se upoštevala opredelitev energetske revščine, določena v tej direktivi. S tem bi bili zagotovljeni skladnost, doslednost, dopolnjevanje in sinergija med različnimi instrumenti in financiranjem, zlasti pri obravnavanju vprašanja gospodinjestev, ki jih je prizadela energetska revščina.
- (155) Obveznost prenosa te direktive v nacionalno pravo bi morala biti omejena na tiste določbe, ki so bile v primerjavi s predhodno direktivo vsebinsko spremenjene. Obveznost prenosa nespremenjenih določb izhaja iz predhodne direktive.
- (156) Ta direktiva ne bi smela posegati v obveznosti držav članic glede rokov za prenos v nacionalno pravo direktiv, navedenih v delu B Priloge XVI –

⁽³⁴⁾ UL L 123, 12.5.2016, str. 1.

SPREJELA NASLEDNJO DIREKTIVO:

POGLAVJE I

VSEBINA, PODROČJE UPORABE, OPREDELITEV POJMOV IN CILJI POVEČANJA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI

Člen 1

Predmet urejanja in področje uporabe

1. Ta direktiva določa skupni okvir ukrepov za spodbujanje energetske učinkovitosti v Uniji, da se zagotovi izpolnitev ciljev Unije glede povečanja energetske učinkovitosti, ter omogoča dodatno izboljšanje energetske učinkovitosti. Cilj tega skupnega okvira je prispevati k izvajanju Uredbe (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁵⁾ ter k zanesljivejši oskrbi z energijo v Uniji, in sicer z zmanjšanjem njene odvisnosti od uvoza energije, med drugim fosilnih goriv.

Ta direktiva določa pravila za uveljavljanje energetske učinkovitosti kot prednostne naloge v vseh sektorjih, za odpravo preprek na trgu energije in pomanjkljivosti trga, ki ovirajo učinkovitost pri oskrbi z energijo, prenosu, shranjevanju in rabi energije. Poleg tega predvideva določitev okvirnih nacionalnih prispevkov k energetski učinkovitosti za leto 2030.

Ta direktiva prispeva k izvajanju načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“, s čimer tudi prispeva k Uniji kot vključujoči, pravični in uspešni družbi s sodobnim, konkurenčnim in z viri gospodarnim gospodarstvom.

2. Zahteve iz te direktive so minimalne zahteve in nobeni državi članici ne preprečujejo, da bi ohranila ali uvedla strožje ukrepe. Takšni ukrepi morajo biti skladni s pravom Unije. Kadar so v nacionalni zakonodaji določeni strožji ukrepi, države članice o njej uradno obvestijo Komisijo.

Člen 2

Opredelitev pojmov

V tej direktivi se uporabljajo naslednje opredelitve pojmov:

- (1) „energija“ pomeni energente, kakor so opredeljeni v členu 2, točka (d), Uredbe (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁶⁾;
- (2) „energetska učinkovitost na prvem mestu“ pomeni energetsko učinkovitost na prvem mestu, kot je opredeljena v členu 2, točka 18, Uredbe (EU) 2018/1999;
- (3) „energetski sistem“ pomeni sistem, ki je primarno zasnovan za storitve oskrbe z energijo za zadovoljitev povpraševanja sektorjev končne porabe po energiji v obliki toplote, goriv ali električne energije;
- (4) „učinkovitost sistema“ pomeni zbir energetsko učinkovitih rešitev, ki hkrati omogočajo stroškovno učinkovito razogljičenje, dodatno prožnost in učinkovito rabo virov;
- (5) „poraba primarne energije“ pomeni bruto razpoložljivo energijo brez mednarodnih pomorskih skladišč, končne neenergetske porabe in energije okolice;

⁽³⁵⁾ Uredba (EU) 2021/1119 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. junija 2021 o vzpostavitvi okvira za doseganje podnebne nevtralnosti in spremembi uredb (ES) št. 401/2009 in (EU) 2018/1999 (evropska podnebna pravila) (UL L 243, 9.7.2021, str. 1).

⁽³⁶⁾ Uredba (ES) št. 1099/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 22. oktobra 2008 o statistiki energetike (UL L 304, 14.11.2008, str. 1).

- (6) „poraba končne energije“ pomeni vso energijo, ki se dobavi za industrijo, promet, vključno s porabo energije v mednarodnem letalstvu, gospodinjstva, javne in zasebne storitve, kmetijstvo, gozdarstvo in ribištvo ter druge sektorje končne uporabe, izključuje pa porabo energije v mednarodnih pomorskih skladiščih, energijo okolice in dobavo sektorju za pretvorbo in energetske sektorju ter izgube pri prenosu in distribuciji, kot je opredeljeno v Prilogi A k Uredbi (ES) št. 1099/2008;
- (7) „energija okolice“ pomeni energijo okolice, kot je opredeljena v členu 2, točka 2, Direktive (EU) 2018/2001;
- (8) „energetska učinkovitost“ pomeni razmerje med doseženim učinkom, storitvijo, blagom ali energijo ter vloženo energijo;
- (9) „prihranek energije“ pomeni količino prihranjene energije, določeno z meritvijo ali oceno, ali z obojim, porabe pred izvedbo ukrepa za izboljšanje energetske učinkovitosti in po njej, ob zagotovljenih normalnih zunanjih pogojih, ki vplivajo na porabo energije;
- (10) „izboljšanje energetske učinkovitosti“ pomeni povečanje energetske učinkovitosti zaradi kakršnih koli tehnoloških, vedenjskih ali gospodarskih sprememb;
- (11) „energetska storitev“ pomeni fizikalni učinek, korist ali ugodnost, ki izhaja iz kombinacije energije in energetske učinkovite tehnologije ali ukrepa, ki lahko vključuje potrebno obratovanje, vzdrževanje in nadzor za opravljanje storitve, in se opravi na podlagi pogodbe ter za katero se je izkazalo, da v običajnih okoliščinah preverljivo in merljivo oziroma ocenljivo izboljša energetske učinkovitost ali prihrani primarno energijo;
- (12) „javni organi“ pomeni nacionalne, regionalne ali lokalne organe in subjekte, ki jih navedeni organi neposredno financirajo in upravljajo, vendar niso industrijske ali poslovne narave;
- (13) „skupna uporabna tlorisna površina“ pomeni tlorisno površino stavbe ali dela stavbe, kjer se uporablja energija za klimatiziranje prostora;
- (14) „javni naročniki“ pomeni javne naročnike, kot so opredeljeni v členu 6(1) Direktive 2014/23/EU, členu 2(1), točka 1, Direktive 2014/24/EU in členu 3(1) Direktive 2014/25/EU;
- (15) „naročniki“ pomeni naročnike, kot so opredeljeni v členu 7(1) Direktive 2014/23/EU in členu 4(1) Direktive 2014/25/EU;
- (16) „sistem upravljanja z energijo“ pomeni sklop medsebojno povezanih ali medsebojno delujočih elementov strategije, v kateri je določen cilj glede energetske učinkovitosti in načrt za doseganje tega cilja, vključno s spremljanjem dejanske porabe energije, ukrepov za povečanje energetske učinkovitosti in merjenja napredka;
- (17) „evropski standard“ pomeni standard, ki ga sprejme Evropski odbor za standardizacijo, Evropski odbor za elektrotehnično standardizacijo ali Evropski inštitut za telekomunikacijske standarde, in je na voljo za javno uporabo;
- (18) „mednarodni standard“ pomeni standard, ki ga sprejme Mednarodna organizacija za standardizacijo in je na voljo za javno uporabo;
- (19) „zavezanec“ pomeni distributerja energije, podjetje za maloprodajo energije ali operaterja prenosnega sistema, ki ga zavezuje nacionalni sistem obveznosti energetske učinkovitosti iz člena 9;
- (20) „pooblaščen stran“ pomeni pravni subjekt, ki ga vlada ali drug javni organ pooblasti, da pripravi, upravlja ali vodi program financiranja v imenu vlade ali drugega javnega organa;
- (21) „udeležena stran“ pomeni podjetje ali javni organ, ki se je s prostovoljnim sporazumom zavezal, da bo dosegel nekatere cilje, ali ki je zajet v instrumentu nacionalne regulativne politike;

- (22) „javni organ izvajalec“ pomeni organ, za katerega velja javno pravo in je odgovoren za izvajanje ali spremljanje obdavčitve energije in ogljikovega dioksida, finančnih programov in instrumentov, davčnih spodbud, standardov in norm, sistemov za energetska označevanje, usposabljanja ali izobraževanja;
- (23) „ukrep politike“ pomeni regulativni, finančni, davčni, prostovoljni instrument ali instrument o obveščanju, ki ga država članica uradno uvede in izvaja, da bi ustvarila podporni okvir, zahteve ali spodbude, s katerimi bi zagotovila, da bi udeleženci na trgu nudili ali kupovali energetske storitve ter izvajali druge ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti;
- (24) „posamezni ukrep“ pomeni ukrep, ki zagotovi preverljivo ter merljivo ali ocenljivo izboljšanje energetske učinkovitosti ter je sprejet kot rezultat ukrepa politike;
- (25) „distributer energije“ pomeni fizično ali pravno osebo, tudi operaterja distribucijskega sistema, ki je odgovorna za prenos energije zaradi dobave končnim odjemalcem ali distribucijskim postajam, ki energijo prodajajo končnim odjemalcem;
- (26) „operater distribucijskega sistema“ pomeni operaterja distribucijskega sistema, kot je opredeljen v členu 2, točka 29, Direktive (EU) 2019/944 za električno energijo oziroma členu 2, točka 6, Direktive 2009/73/EC za plin;
- (27) „podjetje za maloprodajo energije“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki prodaja energijo končnim odjemalcem;
- (28) „končni odjemalec“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki kupuje energijo za lastno končno porabo;
- (29) „ponudnik energetskih storitev“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki opravlja energetske storitve ali ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti v objektu ali prostorih končnega odjemalca;
- (30) „mala in srednja podjetja“ ali „MSP“ pomeni podjetja, kot so opredeljena v členu 2(1) Priloge k Priporočilu Komisije 2003/361/ES ⁽³⁷⁾;
- (31) „mikropodjetje“ pomeni podjetje, kot je opredeljeno v členu 2(3) Priloge k Priporočilu 2003/361/ES;
- (32) „energetski pregled“ pomeni sistematični postopek za namene ustrezne seznanitve z diagramom porabe energije stavbe ali skupine stavb, industrijskega ali komercialnega procesa ali obrata ali zasebne ali javne storitve, s katerim se opredelijo in ocenijo stroškovno učinkovite možnosti za prihranek energije, ugotovijo možnosti za stroškovno učinkovito rabo ali proizvodnjo energije iz obnovljivih virov ter v okviru katerega se poroča o ugotovitvah;
- (33) „pogodbeno zagotavljanje prihranka energije“ pomeni pogodbeni dogovor med koristnikom in ponudnikom ukrepa za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki se preverja in spremlja v vsem obdobju pogodbe in v okviru katerega se dela, dobava ali storitev v ta ukrep plačujejo sorazmerno s stopnjo izboljšanja energetske učinkovitosti, dogovorjeno s pogodbo, ali drugim dogovorjenim merilom za energetska učinkovitost, kot so finančni prihranki;
- (34) „sistem pametnega merjenja“ pomeni sistem naprednega merjenja, kot je opredeljen v členu 2, točka 23, Direktive (EU) 2019/944, ali inteligentni merilni sistem, kot je opredeljen v Direktivi 2009/73/ES;
- (35) „operater prenosnega sistema“ pomeni operaterja prenosnega sistema, kot je opredeljen v členu 2, točka 35, Direktive (EU) 2019/944 za električno energijo oziroma členu 2, točka 4, Direktive 2009/73/EC za plin;
- (36) „soprodukcija“ pomeni postopek sočasne proizvodnje toplotne in električne ali mehanske energije v istem postopku;
- (37) „ekonomsko upravičeno povpraševanje“ pomeni povpraševanje, ki ne presega potreb po ogrevanju ali hlajenju ter bi se po tržnih pogojih lahko zadovoljilo tudi s postopki proizvodnje energije, ki niso soprodukcija;

⁽³⁷⁾ Priporočilo Komisije 2003/361/ES z dne 6. maja 2003 o opredelitvi mikro, malih in srednjih podjetij (UL L 124, 20.5.2003, str. 36).

- (38) „koristna toplota“ pomeni toploto, proizvedeno v postopku sproizvodnje za zadovoljitev ekonomsko upravičenega povpraševanja po ogrevanju ali hlajenju;
- (39) „električna energija iz sproizvodnje“ pomeni električno energijo, proizvedeno v postopku, ki je povezan s proizvodnjo koristne toplote, in izračunano v skladu s splošnimi načeli iz Priloge II;
- (40) „sproizvodnja z visokim izkoristkom“ pomeni sproizvodnjo, ki izpolnjuje merila iz Priloge III;
- (41) „celotni izkoristek“ pomeni letno vsoto proizvedene električne in mehanske energije ter koristne toplote, deljeno z vložkom goriva, ki se porabi za proizvodnjo toplote v sproizvodnji ter bruto proizvodnjo električne in mehanske energije;
- (42) „razmerje med električno energijo in toploto“ pomeni razmerje med električno energijo iz sproizvodnje in koristno toploto pri polnem obratovanju sproizvodnje, izračunano z uporabo obratovalnih podatkov določene naprave;
- (43) „naprava za sproizvodnjo“ pomeni napravo, ki lahko obratuje po postopku sproizvodnje;
- (44) „naprava za malo sproizvodnjo“ pomeni napravo za sproizvodnjo z obstoječo zmogljivostjo pod 1 MW_e;
- (45) „naprava za mikrosproizvodnjo“ pomeni napravo za sproizvodnjo z največjo zmogljivostjo pod 50 kW_e;
- (46) „učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje“ pomeni sistem daljinskega ogrevanja ali hlajenja, ki izpolnjuje merila iz člena 26;
- (47) „učinkovito ogrevanje in hlajenje“ pomeni sistem ogrevanja in hlajenja, ki v primerjavi z izhodiščnim scenarijem za nespremenjeno stanje znatno in glede na oceno iz analize stroškov in koristi iz te direktive stroškovno učinkovito zmanjša vnos potrebne primarne energije za dobavo enote energije znotraj ustrezne systemske meje, pri čemer se upošteva energija, potrebna za ekstrakcijo, pretvorbo, prevoz in distribucijo;
- (48) „učinkovito individualno ogrevanje in hlajenje“ pomeni sistem dobave za individualno ogrevanje in hlajenje, ki v primerjavi z učinkovitim daljinskim ogrevanjem in hlajenjem znatno zmanjša vnos primarne energije iz neobnovljivih virov, potrebne za dobavo enote energije znotraj ustrezne systemske meje, ali zahteva enak vnos primarne energije iz neobnovljivih virov, vendar ob nižjih stroških, pri čemer se upošteva energija, potrebna za ekstrakcijo, pretvorbo, prevoz in distribucijo;
- (49) „podatkovni center“ pomeni podatkovni center, kot je opredeljen v Prilogi A, točka 2.6.3.1.16, k Uredbi (ES) št. 1099/2008;
- (50) „obsežna prenova“ pomeni prenovo, katere stroški presegajo 50 % vrednosti naložbe za novo primerljivo napravo;
- (51) „agregator“ pomeni neodvisnega agregatorja, kot je opredeljen v členu 2, točka 19, Direktive (EU) 2019/944;
- (52) „energetska revščina“ pomeni pomanjkanje dostopa gospodinjstva do osnovnih energetskih storitev, ki zagotavljajo osnovno raven življenja in zdravja ter dostojne standarde zanju – vključno z ustreznim ogrevanjem, toplo vodo, hlajenjem, razsvetljavo in energijo za pogon gospodinskih aparatov –, glede na ustrezne nacionalne okoliščine, obstoječo nacionalno socialno politiko in druge zadevne nacionalne politike, ter je posledica kombinacije različnih dejavnikov, vključno s cenovno nedostopnostjo, nezadostnim razpoložljivim prihodkom, visokimi izdatki za energijo in slabo energetsko učinkovitostjo gospodinjstev;
- (53) „končni porabnik“ pomeni fizično ali pravno osebo, ki kupuje ogrevanje, hlajenje ali sanitarno toplo vodo za svojo končno porabo, ali fizično ali pravno osebo, ki zaseda posamezno stavbo ali enoto v večstanovanjski ali večnamenski stavbi, ki se oskrbuje z ogrevanjem, hlajenjem ali sanitarno toplo vodo iz osrednjega vira, kadar ta oseba nima neposredne ali individualne pogodbe z dobaviteljem energije;

- (54) „ločene spodbude“ pomeni odsotnost pravične in razumne porazdelitve finančnih obveznosti in nagrajevanja v zvezi z naložbami v energetska učinkovitost med zadevnimi akterji, npr. lastniki in najemniki ali različnimi lastniki stavbnih enot ali lastniki in najemniki ali različnimi lastniki večstanovanjskih ali večnamenskih stavb;
- (55) „strategija sodelovanja“ pomeni strategijo, ki določa cilje, pripravlja tehnike in določa postopek za vključitev vseh ustreznih deležnikov na nacionalni ali lokalni ravni, vključno s predstavniki civilne družbe, kot so potrošniške organizacije v proces oblikovanja politik, in sicer z namenom večje ozaveščenosti, pridobivanja povratnih informacij o teh politikah in njihovega boljšega sprejemanja v javnosti;
- (56) „statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti“ pomeni takšen delež in vzorec, zaradi katerega je treba podskupino statistične populacije zadevnih ukrepov za prihranke energije vzpostaviti tako, da bo odražala celotno populacijo vseh ukrepov za prihranke energije in tako omogočala ustrezno zanesljive zaključke glede zaupanja v celotno skupino ukrepov.

Člen 3

Načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“

1. Države članice v skladu z načelom „energetska učinkovitost na prvem mestu“ zagotovijo, da se pri odločitvah o načrtovanju, politikah in večjih naložbah v vrednosti nad 100 000 000 EUR na naložbo ali 175 000 000 EUR pri projektih prometne infrastrukture preučijo rešitve energetske učinkovitosti, tudi viri na strani povpraševanja in prožnost sistema, in sicer v zvezi z naslednjimi sektorji:
 - (a) energetske sistemi in
 - (b) neenergetski sektorji, kot je stavbni, prometni in vodni sektor, sektor informacijske in komunikacijske tehnologije (IKT) ter kmetijski in finančni sektor, kadar ti sektorji vplivajo na porabo energije in energetska učinkovitost.
2. Komisija do 11. oktobra 2027 opravi oceno pragov iz odstavka 1 z namenom popravljanja navzdol, pri tem pa upošteva možen razvoj v gospodarstvu in na trgu energije. Komisija do 11. oktobra 2028 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, ki mu, kadar je primerno, sledijo zakonodajni predlogi.
3. Države članice se pri uporabi tega člena spodbujajo k upoštevanju Priporočila Komisije (EU) 2021/1749 ⁽³⁸⁾.
4. Države članice zagotovijo, da pristojni organi spremljajo uporabo načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“, kadar je primerno pa tudi povezanost sektorja in medsektorske učinke, kadar sta za odločitve o politiki, načrtovanju in naložbah potrebna odobritev in spremljanje.
5. Države članice pri uporabi načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“:
 - (a) spodbujajo in, kadar je potrebna ocena stroškov in koristi, zagotavljajo uporabo metodologij stroškov in koristi, ki omogočajo ustrezno oceno širših koristi rešitev energetske učinkovitosti, kadar je primerno, pri čemer upoštevajo celotni življenjski cikel in dolgoročne perspektive, sistemsko in stroškovno učinkovitost, zanesljivost oskrbe in kvantifikacije z družbenega, zdravstvenega in gospodarskega vidika ter vidika podnebne nevtralnosti ter načela trajnosti in krožnega gospodarstva pri prehodu na podnebno nevtralnost, ter zadevne metodologije objavijo;
 - (b) obravnavajo vpliv na energetska revščino;

⁽³⁸⁾ Priporočilo Komisije (EU) 2021/1749 z dne 28. septembra 2021 o energijski učinkovitosti na prvem mestu: od načel do prakse – smernice in primeri za njihovo izvajanje pri sprejemanju odločitev v sektorju energije in širše (UL L 350, 4.10.2021, str. 9).

- (c) določijo subjekt ali subjekte, ki so odgovorni za spremljanje uporabe načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ in vpliva regulativnih okvirov, tudi finančnih ureditev, ter odločitev o načrtovanju, politikah in večjih naložbah iz odstavka 1 na porabo energije, energetska učinkovitost in energetske sisteme;
- (d) v okviru svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih poročil o napredku, predloženih v skladu s členom 17 Uredbe (EU) 2018/1999, poročajo Komisiji o načinih upoštevanja načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ pri nacionalnih in, kadar je ustrezno, regionalnih in lokalnih odločitvah o načrtovanju, politikah in večjih naložbah v zvezi z nacionalnimi in regionalnimi energetskimi sistemi, pri tem pa vključijo vsaj naslednje:
 - (i) oceno uporabe in prednosti načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ v energetskih sistemih, zlasti glede porabe energije;
 - (ii) seznam ukrepov, sprejetih za odpravo nepotrebnih regulativnih ali neregulativnih ovir za uresničevanje načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ ter rešitev na strani povpraševanja, in sicer tudi z opredelitvijo nacionalne zakonodaje in ukrepov, ki so v nasprotju z navedenim načelom.

6. Komisija do 11. aprila 2024 sprejme smernice za skupni splošni okvir, vključno s postopkom za nadzor, spremljanje in poročanje, ki jih lahko države članice uporabijo za pripravo metodologij za oceno stroškov in koristi iz odstavka 5, točka (a), za namene primerljivosti, hkrati pa državam članicam omogočajo, da se prilagodijo nacionalnim in lokalnim okoliščinam.

Člen 4

Cilji povečanja energetske učinkovitosti

1. Države članice skupaj zagotovijo zmanjšanje porabe energije v letu 2030 za najmanj 11,7 % v primerjavi s projekcijami iz referenčnega scenarija EU iz leta 2020, tako da bo poraba končne energije v Uniji v letu 2030 znašala največ 763 Mtoe. Države članice si po najboljših močeh prizadevajo, da skupaj prispevajo k okvirnemu cilju Unije glede porabe primarne energije, ki naj bi v letu 2030 znašala največ 992,5 Mtoe.

2. Vsaka država članica določi okvirni nacionalni prispevek k energetske učinkovitosti, ki temelji na porabi končne energije, da bi skupaj dosegle zavezujoč cilj Unije glede porabe končne energije iz odstavka 1 tega člena, in si po najboljših močeh prizadeva za skupno prispevanje k okvirnim ciljem Unije glede porabe primarne energije v Uniji iz zadevnega odstavka. Države članice uradno obvestijo Komisijo o teh prispevkih in okvirnem začrtanem poteku za te prispevke v okviru posodobitev svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, predloženih v skladu s členom 14(2) Uredbe (EU) 2018/1999, in v okviru svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, priglasenih v skladu s členom 3 in členi 7 do 12 navedene uredbe. Države članice ob tem tudi izrazijo svoje prispevke kot absolutno raven porabe primarne energije leta 2030. Države članice pri določitvi svojih okvirnih nacionalnih prispevkov k energetske učinkovitosti upoštevajo zahteve iz odstavka 3 tega člena in razložijo, kako in na podlagi katerih podatkov so bili ti prispevki izračunani. V ta namen lahko uporabijo formulo iz Priloge I k tej direktivi.

Države članice v nacionalnih prispevkih k energetske učinkovitosti sporočijo deleže porabe primarne energije in porabe končne energije v sektorjih končne porabe energije, kot je opredeljeno v Uredbi (ES) št. 1099/2008, vključno z industrijo, stanovanjskim sektorjem, storitvami in prometom. Države članice navedejo tudi projekcije porabe energije v IKT.

3. Države članice pri določitvi svojih okvirnih nacionalnih prispevkov k energetske učinkovitosti iz odstavka 2 upoštevajo:

- (a) cilj Unije za leto 2030, da poraba končne energije ne sme preseči 763 Mtoe in poraba primarne energije 992,5 Mtoe;

- (b) ukrepe iz te direktive;
- (c) druge ukrepe za spodbujanje energetske učinkovitosti v državah članicah in na ravni Unije;
- (d) vse ustrezne dejavnike, ki vplivajo na prizadevanja za učinkovitost:
 - (i) zgodnja prizadevanja in ukrepi na področju energetske učinkovitosti;
 - (ii) pravična porazdelitev prizadevanj po vsej Uniji;
 - (iii) energetska intenzivnost gospodarstva;
 - (iv) neizkoriščene možnosti za stroškovno učinkovit prihranek energije;
- (e) druge nacionalne okoliščine, ki vplivajo na porabo energije, zlasti:
 - (i) spremembe in napovedi v zvezi z BDP in demografijo;
 - (ii) spremembe pri uvozu in izvozu energije, spremembe v mešanici virov energije in uvedba novih trajnostnih goriv;
 - (iii) razvoj vseh obnovljivih virov energije, jedrske energije, zajemanje in shranjevanje ogljika;
 - (iv) razogljíčenje energetske intenzivnih panog;
 - (v) raven ambicij v nacionalnih načrtih za razogljíčenje ali podnebno nevtralnost;
 - (vi) možnosti prihranka energije v gospodarstvu;
 - (vii) trenutne podnebne razmere in napovedi glede podnebnih sprememb.

4. Država članica pri uporabi zahtev iz odstavka 3 zagotovi, da je njen prispevek v Mtoe največ 2,5 % višji od tega, kar bi znašal, če bi bil izračunan na podlagi formule iz Priloge I.

5. Komisija oceni, ali je skupni prispevek držav članic vsaj enak zavezujočemu cilju Unije glede porabe končne energije iz odstavka 1 tega člena. Kadar Komisija v okviru ocene osnutkov posodobljenih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov v skladu s členom 9(2) Uredbe (EU) 2018/1999 ali najpozneje do 1. marca 2024, ob upoštevanju posodobljenega referenčnega scenarija EU iz leta 2020 skladno s tem odstavkom ugotovi, da je ta prispevek nezadosten, vsaki državi članici predloži popravljen okvirni nacionalni prispevek k energetske učinkovitosti za porabo končne energije, in sicer na podlagi:

- (a) preostalega skupnega zmanjšanja porabe končne energije, potrebnega za doseg zavezujočega cilja Unije iz odstavka 1;
- (b) relativne intenzivnosti TGP na enoto BDP v letu 2019 v zadevnih državah članicah;
- (c) BDP zadevnih držav članic v letu 2019.

Komisija pred uporabo formule iz Priloge I za mehanizem, določen v tem odstavku, ter najpozneje do 30. novembra 2023, posodobi referenčni scenarij EU iz leta 2020 na podlagi najnovejših podatkov Eurostata, ki jih države članice predložijo v skladu s členom 4(2), točka (b), in členom 14 Uredbe (EU) 2018/1999.

Ne glede na člen 37 te direktive države članice, ki želijo posodobiti svoje okvirne nacionalne prispevke k energetske učinkovitosti na podlagi odstavka 2 tega člena in pri tem uporabijo posodobljeni referenčni scenarij EU iz leta 2020, priglasijo svoje posodobljene okvirne nacionalne prispevke k energetske učinkovitosti najpozneje do 1. februarja 2024. Kadar želi država članica posodobiti svoj okvirni nacionalni prispevek k energetske učinkovitosti, zagotovi, da je njen prispevek v Mtoe največ 2,5 % višji od tega, kar bi znašal, če bi bil izračunan na podlagi formule iz Priloge I, pri čemer bi se uporabil posodobljeni referenčni scenarij EU iz leta 2020.

Države članice, ki jim je Komisija predložila popravljene okvirni nacionalni prispevek k energetske učinkovitosti, v okviru posodobitev celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, predloženih v skladu s členom 14(2) Uredbe (EU) 2018/1999, posodobijo svoje okvirne nacionalne prispevke k energetske učinkovitosti v skladu z odstavkom 2 tega člena, tako da navedejo popravljene okvirni nacionalni prispevek k energetske učinkovitosti za porabo končne energije skupaj s posodobitvijo svojega okvirnega načrtanega poteka za navedeni prispevek ter kadar je ustrezno, njihove dodatne ukrepe. Komisija v skladu z navedeno uredbo od držav članic zahteva, da brez odlašanja predložijo popravljene okvirni prispevek k energetske učinkovitosti in kadar je ustrezno, njihove dodatne ukrepe za zagotavljanje uporabe mehanizma iz tega odstavka.

Če je država članica priglasila okvirni nacionalni prispevek k energetske učinkovitosti za porabo končne energije v Mtoe, ki je enak ali nižji od tega, kar bi znašal, če bi bil izračunan na podlagi formule iz Priloge I, Komisija tega prispevka ne popravi.

Komisija pri uporabi mehanizma iz tega odstavka zagotovi, da med vsoto nacionalnih prispevkov vseh držav članic in zavezujočim ciljem Unije iz odstavka 1 ni več razhajanj.

6. Kadar Komisija na podlagi svoje ocene v skladu s členom 29(1) in (3) Uredbe (EU) 2018/1999 ugotovi, da doseženi napredek v smeri doseganja prispevkov k energetske učinkovitosti ni zadosten, države članice, ki so nad svojimi okvirnimi načrtani poteki za porabo končne energije iz odstavka 2 tega člena, zagotovijo, da se v roku enega leta od prejema ocene Komisije izvedejo dodatni ukrepi, da bi se vrnilo na pravo pot za doseg svojih prispevkov k energetske učinkovitosti. Med temi dodatnimi ukrepi je vsaj eden od naslednjih:

- (a) nacionalni ukrepi za doseganje prihrankov energije vključno z okrepljeno pomočjo pri razvoju projektov za izvajanje ukrepov naložb v energetske učinkovitost;
- (b) povečanje obveznosti prihrankov energije iz člena 8 te direktive;
- (c) prilagoditev obveznosti javnega sektorja;
- (d) prostovoljni finančni prispevek v nacionalni sklad za energetske učinkovitost iz člena 30 te direktive ali kakšen drug poseben instrument za energetske učinkovitost, pri čemer so letni prispevki enaki naložbam, ki so potrebne za doseg okvirnega načrtanega poteka.

Če je poraba končne energije države članice nad okvirnim načrtanim potekom porabe končne energije iz odstavka 2 tega člena, v svoje celovito nacionalno energetske in podnebno poročilo o napredku, predloženo v skladu s členom 17 Uredbe (EU) 2018/1999, vključi pojasnilo o ukrepih, ki jih bo uporabila za zapolnitev vrzeli, da bi zagotovila, da bo dosegla svoje nacionalne prispevke k energetske učinkovitosti, ter o tem, koliko energije bo po pričakovanjih prihranjene.

Komisija oceni, ali nacionalni ukrepi iz tega odstavka zadostujejo za doseg ciljnih vrednosti Unije za energetske učinkovitost. Kadar se šteje, da nacionalni ukrepi ne zadostujejo, Komisija, kot je primerno, predlaga ukrepe in izvaja svoja pooblastila na ravni Unije, da bi zagotovila zlasti doseganje cilja Unije za energetske učinkovitost za leto 2030.

7. Komisija do 31. decembra 2026 oceni metodološke spremembe v podatkih, sporočenih v skladu z Uredbo (ES) št. 1099/2008, v metodologiji za izračun energetske bilance in v energetskih modelih za evropsko uporabo energije ter po potrebi predlaga tehnične prilagoditve izračuna za cilje Unije za leto 2030, da bi ohranila raven ambicij iz odstavka 1 tega člena.

POGLAVJE II

ZGLEDNA VLOGA JAVNEGA SEKTORJA

Člen 5

Vodilna vloga javnega sektorja pri doseganju energetske učinkovitosti

1. Države članice zagotovijo, da se skupna poraba končne energije vseh javnih organov vsako leto zmanjša za najmanj 1,9 % v primerjavi z letom 2021.

Države članice se lahko odločijo, da bodo javni prevoz ali oborožene sile izključile iz obveznosti iz prvega pododstavka.

Za namene prvega in drugega pododstavka države članice določijo izhodiščno vrednost za leto 2021, ki vključuje porabo končne energije vseh javnih organov, razen v javnem prevozu ali pri oboroženih silah. Zmanjšanje porabe energije v javnem prevozu in pri oboroženih silah je okvirno in se lahko še vedno upošteva pri izpolnjevanju obveznosti iz prvega pododstavka, tudi če je izključeno iz izhodiščne vrednosti v skladu s tem členom.

2. Med prehodnim obdobjem, ki se konča 11. oktobra 2027, je ciljna vrednost iz odstavka 1 okvirna. Med tem prehodnim obdobjem lahko države članice uporabljajo podatke o ocenjeni porabi ter do istega datuma prilagodijo izhodiščno vrednost in uskladijo ocenjeno porabo končne energije vseh javnih organov z dejansko porabo končne energije vseh javnih organov.

3. Obveznost iz odstavka 1 do 31. decembra 2026 ne vključuje porabe energije javnih organov v lokalnih upravnih enotah z manj kot 50 000 prebivalci ter do 31. decembra 2029 porabe energije javnih organov v lokalnih upravnih enotah z manj kot 5 000 prebivalci.

4. Država članica lahko pri izračunu porabe končne energije svojih javnih organov upošteva podnebne variacije v tej državi članici.

5. Države članice v posodobitve svojih nacionalnih energetske in podnebne načrtov, priglašeni v skladu s členom 3 in členi 7 do 12 Uredbe (EU) 2018/1999, ki jih predložijo v skladu s členom 14(2) navedene uredbe, vključijo količino zmanjšanja porabe energije, ki jo morajo doseči vsi javni organi, razčlenjeno po sektorjih, in ukrepe, ki jih nameravajo sprejeti, da bi dosegli ta zmanjšanja. Države članice v okviru svojih celovitih nacionalnih energetske in podnebne načrtov o napredku, predloženih v skladu s členom 17 Uredbe (EU) 2018/1999, Komisiji sporočijo doseženo zmanjšanje porabe končne energije vsako leto.

6. Države članice zagotovijo, da regionalni in lokalni upravni organi v svojih orodjih za dolgoročno načrtovanje, kot so načrti za razogljičenje ali trajnostno energijo, sprejmejo posebne ukrepe za energetske učinkovitost po posvetovanju z ustreznimi deležniki, vključno, kadar je primerno, tudi z agencijami za energijo, in javnostjo, med drugim zlasti z ranljivimi skupinami, ki jih ogroža energetska revščina ali so bolj občutljive za njene učinke.

Države članice zagotovijo tudi, da pristojni organi pri oblikovanju in izvajanju ukrepov za energetske učinkovitost sprejmejo ukrepe za ublažitev znatnih neposrednih ali posrednih negativnih vplivov, ki jih imajo ukrepi za energetske učinkovitost na energetske revne gospodinjstva, gospodinjstva z nizkimi dohodki ali ranljive skupine.

7. Države članice podpirajo javne organe. Taka podpora lahko brez poseganja v pravila o državni pomoči vključuje finančno in tehnično podporo, namenjeno sprejemanju ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti in spodbujanju javnih organov, da upoštevajo širše koristi, ki presegajo prihranke energije, na primer kakovost notranjega okolja, tudi na regionalni in lokalni ravni, in sicer z zagotavljanjem smernic, spodbujanjem razvijanja sposobnosti, pridobivanja spretnosti in priložnosti za usposabljanje ter s spodbujanjem sodelovanja med javnimi organi.

8. Države članice spodbujajo javne organe k upoštevanju emisij ogljika skozi življenjski cikel ter ekonomskih in socialnih koristi naložb in dejavnosti politike javnih organov.

9. Države članice spodbujajo javne organe k izboljšanju energetske učinkovitosti stavb, ki so v lasti ali rabi javnih organov, tudi z zamenjavo starih in neučinkovitih grelnikov.

Člen 6

Stavbe javnih organov kot zgled

1. Vsaka država članica brez poseganja v člen 7 Direktive 2010/31/EU zagotovi, da se vsako leto prenovijo najmanj 3 % skupne tlorisne površine stavb v lasti javnih organov, ki se ogrevajo in/ali hladijo, in se tako spremenijo v vsaj skoraj ničenergijske stavbe oziroma ničenergijske stavbe v skladu s členom 9 Direktive 2010/31/EU.

Države članice se lahko odločijo, katere stavbe bodo vključile v zahtevo glede 3-odstotne prenove, pri čemer pri izbiri stavb za prenovo ustrezno upoštevajo stroškovno učinkovitost in tehnično izvedljivost.

Države članice lahko socialna stanovanja izvzamejo iz obveznosti prenove iz prvega pododstavka, kadar prenove ne bi bile stroškovno nevtralne ali bi povzročile zvišanje najemnin za ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih, razen če ta zvišanja najemnine niso višja od ekonomskih prihrankov pri računu za energijo.

Kadar javni organi zasedajo stavbo, ki ni v njihovi lasti, se z lastnikom pogajajo, zlasti ko dosežejo sprožitveno točko, kot je podaljšanje najema, sprememba namembnosti, večja popravila ali vzdrževalna dela, da bi določili pogodbene klavzule, v skladu s katerimi bi stavba postala vsaj skoraj ničenergijska stavba ali ničenergijska stavba.

Stopnja najmanj 3% se izračuna na podlagi skupne tlorisne površine stavb, ki imajo skupno uporabno tlorisno površino več kot 250 m² in so v lasti javnih organov ter 1. januarja 2024 niso skoraj ničenergijske stavbe.

2. Države članice lahko za naslednje kategorije stavb uporabljajo zahteve, ki so manj stroge od zahtev iz odstavka 1:

- (a) stavbe, ki so uradno zaščitene kot del zaščitenega okolja ali zaradi njihovega posebnega arhitekturnega ali zgodovinskega pomena, če bi izpolnjevanje določenih minimalnih zahtev glede energetske učinkovitosti nesprejemljivo spremenilo njihov značaj ali videz;
- (b) stavbe v lasti oboroženih sil ali osrednje vlade, ki se uporabljajo za namene nacionalne obrambe, vendar v to kategorijo ne spadajo posamezni bivalni prostori ali poslovne stavbe, ki jih uporabljajo oborožene sile in drugi uslužbenci nacionalnih obrambnih organov;
- (c) stavbe, ki se uporabljajo za obredne namene ali verske dejavnosti.

Države članice se lahko odločijo, da nobene stavbe, ki ni navedena v prvem pododstavku tega odstavka, ne prenovijo do ravni iz odstavka 1, če ocenijo, da preoblikovanje te stavbe v skoraj ničenergijsko stavbo ni tehnično, ekonomsko ali funkcionalno izvedljivo. Kadar se tako odločijo, države članice prenove te stavbe ne upoštevajo pri izpolnjevanju zahteve iz odstavka 1.

3. Da bi pospešili prihranke energije in spodbudili zgodnje ukrepanje, lahko država članica, ki prenovi več kot 3 % skupne tlorisne površine svojih stavb v skladu z odstavkom 1 v katerem koli letu do 31. decembra 2026, presežek prišteje k letni stopnji prenove v enem od naslednjih treh let. Država članica, ki prenovi več kot 3 % skupne tlorisne površine svojih stavb po 1. januarju 2027, lahko presežek prišteje k letni stopnji prenove v katerem koli od naslednjih dveh let.

4. Države članice lahko v okvir letne stopnje prenove stavb štejejo nove stavbe, ki so v lasti kot nadomestilo za določene stavbe javnih organov, porušene v enem od predhodnih dveh let. To se uporablja samo, kadar bi bile v primerjavi s prenovo takih stavb stroškovno učinkovitejše in bolj trajnostne v smislu energije in emisij ogljika skozi življenjski cikel. Vsaka država članica jasno določi in objavi splošna merila, metodologije in postopke, na podlagi katerih se ugotovijo taki izjemni primeri.

5. Države članice do 11. oktobra 2025 za namene tega člena pripravijo in objavijo javno dostopen popis ogrevanih in/ali hlajenih stavb v lasti ali rabi javnih organov s skupno uporabno tlorisno površino več kot 250 m². Države članice ta popis posodobijo vsaj vsaki dve leti. Popis je povezan s pregledom stavbnega fonda, opravljenim v okviru nacionalnih načrtov prenove stavb v skladu z Direktivo 2010/31/EU in ustreznimi podatkovnimi zbirkami.

Z zbiranjem javno dostopnih in razpoložljivih podatkov v zvezi z značilnostmi stavbnega fonda, prenovo stavb in energetske učinkovitosti lahko opazovalnica EU za stavbni fond na podlagi primerljivih podatkov zagotovi boljše poznavanje energetske učinkovitosti stavbnega sektorja.

Popis vsebuje vsaj naslednje podatke:

- (a) tlorisno površino v m²;
- (b) izmerjeno letno porabo energije za ogrevanje, hlajenje, električno energijo in toplo vodo, če so ti podatki na voljo;
- (c) energetske izkaznice vsake stavbe, izdane v skladu z Direktivo 2010/31/EU.

6. Države članice se lahko odločijo, da namesto pristopa iz odstavkov 1 do 4 uporabijo alternativni pristop, da bi vsako leto dosegle raven prihranka energije v stavbah javnih organov, ki je vsaj enaka ravni, zahtevani v odstavku 1.

Za uporabo tega alternativnega pristopa države članice:

- (a) zagotovijo, da se, kadar je ustrezno, za stavbe, ki predstavljajo najmanj 3 % skupne tlorisne površine ogrevanih in/ali hlajenih stavb v lasti javnih organov, vsako leto uvede izkaz o prenovi stavb. Prenova teh stavb v skoraj ničenergijske stavbe se izvede najpozneje do leta 2040;
- (b) prihranke energije, ki bi jih ustvarile na podlagi odstavkov 1 do 4, ocenijo z uporabo ustreznih standardnih vrednosti za porabo energije referenčnih stavb javnih organov pred prenovo za spremembo v skoraj ničenergijske stavbe iz Direktive 2010/31/EU.

Države članice, ki se odločijo za uporabo alternativnega pristopa, Komisijo do 31. decembra 2023 uradno obvestijo o svojih predvidenih prihrankih energije, s katerimi naj bi do 31. decembra 2030 dosegle enako raven prihrankov energije v stavbah iz odstavka 1.

Člen 7

Javno naročanje

1. Države članice zagotovijo, da javni naročniki in naročniki pri sklepanju pogodb o javnih naročilih in koncesijah z vrednostjo, ki je enaka ali večja kot mejne vrednosti iz člena 8 Direktive 2014/23/EU, člena 4 Direktive 2014/24/EU in člena 15 Direktive 2014/25/EU, kupujejo le izdelke, storitve, stavbe in gradbena dela z visoko energetske učinkovitostjo v skladu z zahtevami iz Priloge IV k tej direktivi, razen če je to tehnično neizvedljivo.

Države članice zagotovijo tudi, da javni naročniki in naročniki pri oddaji javnih naročil z vrednostjo, ki je enaka ali višja kot mejne vrednosti iz prvega pododstavka, uporabijo načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ v skladu s členom 3, tudi pri tistih javnih naročilih in koncesijah, za katere v Prilogi IV niso navedene posebne zahteve.

2. Obveznosti iz odstavka 1 tega člena se ne uporabljajo, če slabijo javno varnost ali ovirajo odzivanje na izredne razmere v javnem zdravju. Obveznosti iz odstavka 1 tega člena se uporabljajo za pogodbe oboroženih sil le, kolikor njihova uporaba ni v nasprotju z naravo in glavnim ciljem dejavnosti oboroženih sil. Obveznosti se ne uporabljajo za pogodbe za naročilo vojaške opreme, kakor je opredeljena v Direktivi 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽³⁹⁾.

3. Države članice ne glede na člen 29(4) te Direktive zagotovijo, da javni naročniki in naročniki pri razpisih za storitve z znatnim energetskega vidika ocenijo izvedljivost sklepanja dolgoročnih pogodb, ki zagotavljajo dolgoročni prihranek energije.

4. Brez poseganja v odstavek 1 tega člena lahko države članice pri nakupu svežnja izdelkov, ki v celoti spada na področje uporabe delegiranega akta, sprejetega na podlagi Uredbe (EU) 2017/1369, zahtevajo, da ima skupna energetska učinkovitost prednost pred energetske učinkovitostjo posameznih izdelkov znotraj tega svežnja, in sicer z nakupom svežnja izdelkov, ki izpolnjuje merilo pripadnosti najvišjemu razredu energetske učinkovitosti.

5. Države članice lahko zahtevajo, da javni naročniki in naročniki pri sklepanju pogodb iz odstavka 1 tega člena, kadar je primerno, v praksah javnega naročanja upoštevajo širše vidike trajnosti, socialne in okoljske vidike ter vidike krožnega gospodarstva, da bi dosegli Unijine cilje glede razogljičenja in ničelnega onesnaževanja. Kadar je primerno, države članice v skladu s Prilogo IV od javnih naročnikov in naročnikov zahtevajo, da upoštevajo merila Unije za zelena javna naročila ali enakovredna nacionalna merila, ki so na voljo.

Da bi zagotovile preglednost pri uporabi zahtev glede energetske učinkovitosti v postopku javnega naročanja, države članice zagotovijo da javni naročniki in naročniki javnosti omogočijo dostop do informacij o vplivu naročil z vrednostjo, ki je enaka ali večja kot mejne vrednosti iz odstavka 1, na energetske učinkovitosti; te informacije objavijo v ustreznih obvestilih na portalu TED (Tenders Electronic Daily) v skladu z direktivami 2014/23/EU, 2014/24/EU in 2014/25/EU ter Izvedbeno uredbo Komisije (EU) 2019/1780 ⁽⁴⁰⁾. Javni naročniki lahko od ponudnikov zahtevajo razkritje informacij o potencialu globalnega segrevanja skozi celoten življenjski cikel nove stavbe in stavbe v prenovi ter o nizkoogljičnih materialih in krožnosti materialov, ki so bili uporabljeni za te stavbe. Javni naročniki lahko javnosti omogočijo dostop do teh podatkov o naročilih, zlasti za nove stavbe s tlorisno površino nad 2 000 m².

Države članice podpirajo javne naročnike in naročnike pri uvajanju zahtev glede energetske učinkovitosti, tudi na regionalni in lokalni ravni, z zagotavljanjem jasnih pravil in smernic, vključno z metodologijami ocenjevanja stroškov skozi življenjski cikel ter okoljskih vplivov in stroškov, vzpostavitev strokovnih centrov za podporo ter spodbujanjem uporabe združenega in digitalnega naročanja, kjer je mogoče.

⁽³⁹⁾ Direktiva 2009/81/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. julija 2009 o usklajevanju postopkov za oddajo nekaterih naročil gradenj, blaga in storitev, ki jih oddajo naročniki na področju obrambe in varnosti, ter spremembi direktiv 2004/17/ES in 2004/18/ES (UL L 216, 20.8.2009, str. 76).

⁽⁴⁰⁾ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2019/1780 z dne 23. septembra 2019 o standardnih obrazcih za objavo obvestil na področju javnega naročanja in razveljavitvi Izvedbene uredbe (EU) 2015/1986 („e-obrazci“) (UL L 272, 25.10.2019, str. 7).

6. Kadar je primerno, lahko Komisija nacionalnim organom in uradnikom, pristojnim za javno naročanje, da na voljo dodatne smernice za uporabo zahtev za energetske učinkovitosti v postopku javnega naročanja. Taka podpora lahko okrepi obstoječe forumе z namenom podpore držav članic, na primer z usklajenim ukrepanjem, in jim pomaga pri upoštevanju meril za zelena javna naročila.

7. Države članice sprejmejo pravne in regulativne določbe ter upravne prakse v zvezi z javnimi nakupi ter letno pripravo proračuna in obračunavanjem, ki so potrebne za zagotovitev, da se posamezni javni organi ne odvrnejo od naložb v izboljšanje energetske učinkovitosti ter od uporabe pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in mehanizmov financiranja s strani tretje osebe na dolgoročni pogodbeni osnovi.

8. Države članice odpravijo regulativne ali neregulativne ovire za energetske učinkovitosti, zlasti v zvezi s pravnimi in regulativnimi določbami ter upravnimi praksami v zvezi z javnimi nakupi ter letno pripravo proračuna in obračunavanjem za zagotovitev, da se posamezni javni organi ne odvrnejo od naložb v izboljšanje energetske učinkovitosti ter od uporabe pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in mehanizmov financiranja s strani tretje osebe na dolgoročni pogodbeni osnovi.

Države članice v okviru celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih poročil o napredku, predloženih v skladu s členom 17 Uredbe (EU) 2018/1999, poročajo Komisiji o ukrepih za odpravo ovir za uvajanje izboljšav energetske učinkovitosti.

POGLAVJE III

UČINKOVITOST RABE ENERGIJE

Člen 8

Obveznost prihranka energije

1. Države članice morajo doseči skupni prihranek energije pri končni porabi, ki ustreza vsaj:
 - (a) novim letnim prihrankom v obdobju od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2020 v višini 1,5 % letne količine prodane energije končnim odjemalcem, glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2013. Iz tega izračuna se lahko deloma ali v celoti izključi količina prodane energije, ki se porabi za prevoz;
 - (b) novim letnim prihrankom v obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2030 v višini:
 - (i) 0,8 % letne porabe končne energije v obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2023, glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2019;
 - (ii) 1,3 % letne porabe končne energije v obdobju od 1. januarja 2024 do 31. decembra 2025, glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2019;
 - (iii) 1,5 % letne porabe končne energije v obdobju od 1. januarja 2026 do 31. decembra 2027, glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2019;
 - (iv) 1,9 % letne porabe končne energije v obdobju od 1. januarja 2028 do 31. decembra 2030, glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2019.

Z odstopanjem od prvega pododstavka, točka (b)(i), morata Ciper in Malta doseči nove letne prihranke v obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2023 v višini 0,24 % letne porabe končne energije, glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2019.

Z odstopanjem od prvega pododstavka, točke (b)(ii), (iii) in (iv), morata Ciper in Malta doseči nove letne prihranke v obdobju od 1. januarja 2024 do 31. decembra 2030 v višini 0,45 % letne porabe končne energije, glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2019.

Države članice določijo, kako bo izračunana količina novih prihrankov razporejena v posameznem obdobju, navedenem v prvem pododstavku, točki (a) in (b), če se do konca posameznega obdobja obveznosti dosežejo zahtevani celotni skupni prihranki energije pri končni porabi.

Države članice še naprej dosegajo nove letne prihranke v skladu s stopnjo prihranka iz prvega pododstavka, točka (b)(iv), v desetletnih obdobjih po letu 2030.

2. Države članice dosežejo zahtevano količino prihrankov iz odstavka 1 tega člena bodisi z uvedbo sistema obveznosti energetske učinkovitosti iz člena 9 bodisi s sprejetjem alternativnih ukrepov politike iz člena 10. Države članice lahko shemo obveznosti energetske učinkovitosti kombinirajo z alternativnimi ukrepi politik. Države članice zagotovijo, da se prihranki energije, ki izhajajo iz ukrepov politike iz členov 9 in 10 ter člena 30(14), izračunajo v skladu s Prilogo V.

3. Države članice sisteme obveznosti energetske učinkovitosti, alternativne ukrepe politike ali kombinacijo obojih oziroma programe ali ukrepe, ki se financirajo iz nacionalnega sklada za energetske učinkovitost, prednostno izvajajo pri, med drugim, ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih. Države članice zagotovijo, da ukrepi politike, ki se izvajajo v skladu s tem členom, nimajo škodljivega učinka na te osebe. Kadar je ustrezno, države članice za odpravo škodljivih učinkov ter zagotovitev pravičnega in vključujočega energetskega prehoda čim bolj izkoristijo financiranje, vključno z javnim financiranjem, instrumente financiranja na ravni Unije in prihodke od pravic v skladu s členom 24(3)(b).

Za namene doseganja prihrankov energije, ki se zahtevajo v skladu z odstavkom 1, ter brez poseganja v Uredbo (EU) 2019/943 in Direktivo (EU) 2019/944 države članice za namene oblikovanja takih ukrepov politike upoštevajo in spodbujajo vlogo skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov in energetskih skupnosti državljanov pri prispevanju k izvajanju teh ukrepov politike.

Države članice določijo in dosežejo delež potrebnih skupnih prihrankov energije pri končni porabi pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih. Ta delež mora biti vsaj enak deležu energetske revnih gospodinjstev po ocenah v njihovih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih, pripravljenih v skladu s členom 3(3), točka (d), Uredbe (EU) 2018/1999. Države članice pri oceni deleža energetske revščine v svojih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih upoštevajo vse naslednje kazalnike:

- (a) nezmožnost ustreznega ogrevanja doma (Eurostat, SILC [ilc_mdcs01]);
- (b) zaostala plačila računov za komunalne storitve (Eurostat, SILC, [ilc_mdcs07]);
- (c) skupno število prebivalcev, ki živijo v bivališču s puščajočo streho, vlago v zidovih, tleh ali temeljih ali gnilobo v okenskih okvirjih ali tleh (Eurostat, SILC [ilc_mdho01]);
- (d) stopnja tveganja revščine (Eurostat, raziskavi SILC in ECHP [ilc_li02]) (mejna vrednost: 60 % mediane ekvivalentnega dohodka po socialnih transferjih).

Če država članica ni uradno sporočila deleža energetske revnih gospodinjstev po ocenah v svojem nacionalnem energetskem in podnebnem načrtu, je delež zahtevane skupne količine prihrankov energije pri končni porabi pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih, najmanj enak aritmetični sredini deleža kazalnikov iz tretjega pododstavka za leto 2019 oziroma, če niso na razpolago za leto 2019, za linearno ekstrapolacijo njihovih vrednosti za zadnja tri leta, ki so na razpolago.

4. Države članice informacije o uporabljenih kazalnikih, deležu aritmetične sredine in rezultatih ukrepov politike, sprejetih v skladu z odstavkom 3 tega člena, vključijo v posodobitve svojih celovitih nacionalnih energetske in podnebne načrte, predložene v skladu s členom 14(2) Uredbe (EU) 2018/1999, v naslednje celovite nacionalne energetske in podnebne načrte, priglase v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12 navedene uredbe, ter v zadevna celovita nacionalna energetska in podnebna poročila o napredku, predložena v skladu s členom 17 navedene uredbe.

5. Države članice lahko pri izračunu upoštevajo prihranke energije, ki izhajajo iz ukrepov politike, bodisi uvedenih do 31. decembra 2020 ali po tem datumu, če ti ukrepi privedejo do novih posameznih ukrepov, ki se izvedejo po 31. decembru 2020. Prihranki energije, doseženi v katerem koli obdobju obveznosti, se ne štejejo v količino zahtevanih prihrankov energije za prejšnja obdobja obveznosti, določena v odstavku 1.

6. Če države članice izpolnijo vsaj svojo obveznost skupnega prihranka končne porabe energije iz odstavka 1, prvi pododstavek, točka (b)(i), lahko zahtevano količino prihrankov energije iz navedene točke izračunajo na enega ali več od naslednjih načinov:

- (a) uporabijo letno stopnjo prihranka pri prodaji energije končnim odjemalcem ali pri porabi končne energije glede na povprečje v zadnjih treh letih pred 1. januarjem 2019;
- (b) iz osnove za izračun deloma ali v celoti izključijo energijo, ki se porabi za prevoz;
- (c) uporabijo katero koli od možnosti iz odstavka 8.

7. Kadar se države članice odločijo, da bodo uporabile eno od možnosti iz odstavka 6 v zvezi z zahtevanimi prihranki energije iz odstavka 1, prvi pododstavek, točka (b)(i), določijo:

- (a) svojo letno stopnjo prihranka, ki jo bodo uporabile pri izračunu svojih skupnih prihrankov energije pri končni porabi in s katero bodo zagotovile, da njihova končna količina neto prihrankov energije ne bo manjša od tiste, ki se zahteva na podlagi navedene točke;
- (b) svojo osnovo za izračun, iz katere lahko deloma ali v celoti izključijo energijo, ki se porabi za prevoz.

8. Vsaka država članica lahko ob upoštevanju odstavka 9:

- (a) opravi izračun, zahtevan v odstavku 1, prvi pododstavek, točka (a), z uporabo vrednosti 1 % v letih 2014 in 2015, 1,25 % v letih 2016 in 2017 ter 1,5 % v letih 2018, 2019 in 2020;
- (b) izključi iz izračuna vso ali del količine prodane energije, ki se v obdobju obveznosti iz odstavka 1, prvi pododstavek, točka (a) porabi za industrijske dejavnosti, navedene v Prilogi I k Direktivi 2003/87/ES, ali vso ali del končne energije, ki se v navedenih dejavnostih porabi v obdobju obveznosti iz točke (b)(i) navedenega pododstavka;
- (c) pri količini zahtevanih prihrankov energije upošteva prihranke energije odstavka 1, prvi pododstavek, točki (a) in (b)(i), dosežen v sektorjih pretvorbe, distribucije in prenosa energije, vključno z infrastrukturo za učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje, zaradi izvajanja zahtev iz člena 25(4), člena 26(7), točka (a), in člena 27(1), (5) do (9) in (11). Države članice obvestijo Komisijo o svojih nameravanih ukrepih politike iz te točke za obdobje od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2030 v svojih celovitih nacionalnih energetske in podnebne načrtih, priglase v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12. Učinek teh ukrepov se izračuna v skladu s Prilogo V in se vključi v te načrte;
- (d) pri količini zahtevanih prihrankov energije upošteva prihranke energije, ki izhajajo iz posameznih ukrepov, ki se po novem izvajajo od 31. decembra 2008 in imajo učinek še leta 2020 v zvezi z obdobjem obveznosti iz odstavka 1, prvi pododstavek, točka (a), in po letu 2020 v zvezi z obdobjem iz točke (b)(i) navedenega pododstavka, ter jih je mogoče meriti in preverjati;

- (e) pri količini zahtevanih prihrankov energije upošteva prihrank energije, ki izhaja iz ukrepov politike, če je mogoče dokazati, da so ti ukrepi privedli do posameznih ukrepov, ki so se izvedli od 1. januarja 2018 in do 31. decembra 2020 ter zagotavljajo prihranke po 31. decembru 2020;
- (f) iz izračuna količine zahtevanih prihrankov energije v skladu z odstavkom 1, prvi pododstavek, točki (a) in (b)(i), izključi 30 % preverljive količine energije, ki je bila proizvedena na ali v stavbah za lastno uporabo zaradi ukrepov politike, ki spodbujajo namestitev novih tehnologij za energijo iz obnovljivih virov;
- (g) pri količini zahtevanih prihrankov energije v skladu z odstavkom 1, prvi pododstavek, točki (a) in (b)(i), upošteva prihrank energije, ki presega prihrank energije, ki se zahteva za obdobje obveznosti od 1. januarja 2014 do 31. decembra 2020, če so ti prihranki rezultat posameznih ukrepov, izvedenih v okviru ukrepov politike iz členov 9 in 10, ki so jih države članice sporočile v svojih nacionalnih akcijskih načrtih za energetska učinkovitost in o katerih so poročale v svojih poročilih o napredku v skladu s členom 26.

9. Države članice ločeno uporabijo in izračunajo učinek možnosti, izbranih na podlagi odstavka 8, za obdobje iz odstavka 1, prvi pododstavek, točki (a) in (b)(i):

- (a) za izračun količine prihrankov energije, zahtevanih za obdobje obveznosti iz odstavka 1, prvi pododstavek, točka (a), lahko države članice uporabijo možnosti iz odstavka 8, točke (a) do (d). Vse možnosti, izbrane na podlagi odstavka 8, skupaj ne predstavljajo več kot 25 % količine prihrankov energije iz odstavka 1, prvi pododstavek, točka (a);
- (b) za izračun količine prihrankov energije, zahtevanih za obdobje obveznosti iz odstavka 1, prvi pododstavek, točka (b)(i), lahko države članice uporabijo možnosti iz odstavka 8, točke (b) do (g), če imajo posamezni ukrepi iz odstavka 8, točka (d), preverljiv in merljiv učinek tudi po 31. decembru 2020. Vse možnosti, izbrane na podlagi odstavka 8, skupaj ne predstavljajo več kot 35 % količine prihrankov energije, izračunanih v skladu z odstavkoma 6 in 7.

Ne glede na to, ali države članice iz svoje osnove za izračun deloma ali v celoti izključijo energijo, ki se porabi za prevoz, ali izkoristijo možnosti iz odstavka 8, zagotovijo, da izračunana neto količina novih prihrankov, ki jo morajo doseči pri porabi končne energije v obdobju obveznosti iz odstavka 1, prvi pododstavek, točka (b)(i), od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2023, ni manjša od količine, ki izhaja iz uporabe stopnje letnega prihranka iz navedene točke.

10. Države članice v posodobitvah svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, predloženih v skladu s členom 14(2) Uredbe (EU) 2018/1999, v svojih naslednjih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih, priglašeni v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12 Uredbe (EU) 2018/1999 in v skladu s Prilogo III k Uredbi (EU) 2018/1999, ter v ustreznih poročilih o napredku opišejo izračun količine prihrankov energije, ki naj bi jih dosegle v obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2030, in po potrebi razložijo, kako so določile stopnjo letnega prihranka in osnovo za izračun ter kako in v kakšnem obsegu so uporabile možnosti iz odstavka 8 tega člena.

11. Države članice količino zahtevanih prihrankov energije iz odstavka 1, prvi pododstavek, točka (b), in odstavka 3 tega člena, opis ukrepov politike, ki bodo izvedeni, da bi dosegli zahtevano skupno količino skupnih prihrankov energije pri končni porabi, in svoje metodologije izračuna v skladu s Prilogo V k tej direktivi uradno sporočijo Komisiji v okviru posodobitev svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, predloženih v skladu s členom 14(2) Uredbe (EU) 2018/1999, ter v okviru svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, priglašeni v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12 Uredbe (EU) 2018/1999. Države članice uporabljajo predlogo poročila, ki jo državam članicam da na razpolago Komisija.

12. Če Komisija na podlagi ocene celovitih nacionalnih energetske in podnebne poročila o napredku v skladu s členom 29 Uredbe (EU) 2018/1999 ali osnutka ali dokončne različice posodobitve zadnjega priglašene nacionalnega energetskega in podnebne načrta, predloženega v skladu s členom 14 Uredbe (EU) 2018/1999, ali ocene naslednjega osnutka in dokončne različice celovitih nacionalnih energetske in podnebne načrtov, priglašeni v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12 Uredbe (EU) 2018/1999, ugotovi, da ukrepi politike ne zagotavljajo zahtevanih skupnih prihrankov energije pri končni porabi do konca obdobja obveznosti, lahko v skladu s členom 34 Uredbe (EU) 2018/1999 izda priporočila državam članicam, za katere meni, da njihovi ukrepi politike ne zadostujejo za izpolnitev njihovih obveznosti prihrankov energije.

13. Če država članica do konca vsakega obdobja obveznosti iz odstavka 1 ne doseže zahtevanih skupnih prihrankov energije pri končni porabi, preostanek prihrankov energije doseže poleg skupnih prihrankov energije pri končni porabi, zahtevanih do konca naslednjega obdobja obveznosti.

Če pa država članica do konca vsakega obdobja obveznosti iz odstavka 1 preseže zahtevane skupne prihranke energije pri končni porabi, sme prenesti upravičeno količino največ 10 % takšnega presežka v naslednje obdobje obveznosti, ne da bi se zato povečala zaveza glede cilja.

14. V okviru posodobitev svojih nacionalnih energetske in podnebne načrtov, predloženih v skladu s členom 14(2) Uredbe (EU) 2018/1999, ustreznih celovitih nacionalnih energetske in podnebne poročila o napredku, predloženih v skladu s členom 17 navedene uredbe, ter celovitih nacionalnih energetske in podnebne načrtov, priglašeni v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12 navedene uredbe, države članice, kadar je ustrezno, vključno z dokazi in izračuni dokažejo:

- (a) da se v primeru prekrivanja učinka ukrepov politike ali posameznih ukrepov prihrankov energije ne šteje dvojno;
- (b) kako prihranki energije, doseženi v skladu z odstavkom 1, prvi pododstavek, točka (b), tega člena, prispevajo k doseganju njihovega nacionalnega prispevka v skladu s členom 4;
- (c) da so sprejeti ukrepi politike za izpolnitev njihove obveznosti prihrankov energije, ki so zasnovani v skladu s tem členom, in da so ti ukrepi politike upoštevni in primerni za doseg zahtevane količine kumulativnih prihrankov energije pri končni porabi do konca vsakega obdobja obveznosti.

Člen 9

Sheme obveznosti energetske učinkovitosti

1. Če se države članice odločijo, da bodo svoje obveznosti glede doseganja količine prihrankov, ki se zahteva na podlagi člena 8(1), izpolnile s sistemom obveznosti energetske učinkovitosti, zagotovijo, da zavezanci iz odstavka 3 tega člena, ki delujejo na ozemlju posamezne države članice, brez poseganja v člen 8(8) in (9), izpolnjujejo svojo zahtevo glede skupnega prihranka energije pri končni porabi iz člena 8(1).

Kadar je ustrezno se države članice lahko odločijo, da lahko zavezanci svoje obveznosti prihranka v celoti ali deloma izpolnijo s prispevkom v nacionalni sklad za energetske učinkovitosti v skladu s členom 30(14).

2. Če se države članice odločijo, da bodo svoje obveznosti glede doseganja količine prihrankov, ki se zahteva na podlagi člena 8(1), izpolnile s sistemom obveznosti energetske učinkovitosti, lahko za izvajalca, ki bo upravljal sistem, imenujejo javni organ.

3. Države članice med operaterji prenosnih sistemov, operaterji distribucijskih sistemov, distributerji energije, podjetji za maloprodajo energije in distributerji goriva za prevoz ali podjetji za maloprodajo goriva za prevoz, ki delujejo na njihovem ozemlju, na podlagi objektivnih in nediskriminatornih meril določijo zavezanca. Količino prihrankov energije, ki je potrebna za izpolnitev obveznosti, zavezanci dosežejo pri končnih odjemalcih, ki jih neodvisno od izračuna na podlagi člena 8(1) določi država članica, oziroma, če se država članica tako odloči, prek potrjenih prihrankov drugih strani, kot je opisano v odstavku 11, točka (a), tega člena.

4. Kadar so podjetja za maloprodajo energije določena kot zavezanci na podlagi odstavka 3, države članice zagotovijo, da ta podjetja pri izpolnjevanju svojih obveznosti ne ustvarjajo preprek, ki odjemalce ovirajo pri zamenjavi dobavitelja.

5. Države članice lahko od zavezancev zahtevajo, da določen delež svoje obveznosti dosežejo pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih. Države članice lahko od zavezancev zahtevajo tudi, da dosežejo cilje znižanja stroškov energije, kadar se zaradi teh ciljev ustvarijo prihranki energije pri končni porabi in so izračunane v skladu s Prilogo V, in prihranke energije s spodbujanjem ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, vključno z ukrepi finančne podpore za blažitev učinkov cene ogljika na MSP in mikropodjetja.

6. Države članice lahko od zavezancev zahtevajo, da v sodelovanju s socialnimi službami, regionalnimi organi, lokalnimi organi ali občinami spodbujajo ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih. Med te ukrepe spada tudi ugotavljanje in zadovoljevanje posebnih potreb določenih skupin, ki jih ogroža energetska revščina ali so bolj občutljive za njene učinke. Da bi zaščitile ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljive odjemalce in, če je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih, države članice spodbujajo zavezanca k izvajanju ukrepov, kot so prenova stavb, vključno s socialnimi stanovanji, zamenjava gospodinskih aparatov, finančna podpora in spodbude za ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti v skladu z nacionalnimi shemami financiranja in podpore ali energetskimi pregledi. Države članice zagotovijo upravičenost ukrepov za individualne enote v večstanovanjskih stavbah.

7. Države članice pri uporabi odstavkov 5 in 6 od zavezancev zahtevajo, da vsako leto poročajo o prihrankih energije, ki so jih zavezanci dosegli z ukrepi, ki se spodbujajo pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih, ter zahtevajo zbirne statistične informacije o njihovih končnih odjemalcih, iz katerih so razvidne spremembe v prihrankih energije glede na predhodno sporočene informacije, in o zagotovljeni tehnični in finančni podpori.

8. Države članice prihranke energije, ki jih zahtevajo od vsakega zavezanca, izrazijo v porabi primarne energije ali porabi končne energije. Metoda, s katero se izrazi zahtevana količina prihrankov energije, se uporabi tudi za izračun prihrankov, ki jih uveljavljajo zavezanci. Pri pretvorbi količine prihrankov energije se uporabijo spodnje kurilne vrednosti iz Priloge VI k Izvedbeni uredbi Komisije (EU) 2018/2066 ⁽⁴¹⁾ in faktor primarne energije v skladu s členom 31, razen če je možna utemeljena raba drugih pretvorbenih faktorjev.

9. Države članice vzpostavijo sisteme za merjenje, nadziranje in preverjanje, v okviru katerih se dokumentirano preveri vsaj statistično pomemben delež in reprezentativen vzorec ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki so jih uvedli zavezanci. Merjenje, nadziranje in preverjanje se izvaja neodvisno od zavezancev. Kadar je subjekt zavezanec v okviru nacionalnega sistema obveznosti energetske učinkovitosti v skladu s členom 9 in v okviru EU ETS za stavbe in cestni prevoz v skladu z Direktivo 2003/87/ES, sistem spremljanja in preverjanja zagotovi, da se cena ogljika, ki se prenese pri sprostitvi goriva za porabo v skladu z Direktivo 2003/87/ES, upošteva pri izračunu in sporočanju prihrankov energije, doseženih z ukrepi tega subjekta za prihranke energije.

⁽⁴¹⁾ Izvedbena uredba Komisije (EU) 2018/2066 z dne 19. decembra 2018 o spremljanju emisij toplogrednih plinov in poročanju o njih v skladu z Direktivo 2003/87/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter spremembi Uredbe Komisije (EU) št. 601/2012 (UL L 334, 31.12.2018, str. 1).

10. Države članice v okviru celovitih nacionalnih energetske in podnebne poročila o napredku, predloženih v skladu s členom 17 Uredbe (EU) 2018/1999, obvestijo Komisijo o vzpostavljenih sistemih za merjenje, nadzor in preverjanje, vključno z uporabljenimi metodami, ter o ugotovljenih težavah in njihovem odpravljanju.

11. V okviru sistema obveznosti energetske učinkovitosti države članice lahko dovolijo zavezancem, da storijo naslednje:

- (a) pri svoji obveznosti upoštevajo potrjene prihranke energije, ki so jih dosegli ponudniki energetskih storitev ali druge tretje strani, tudi kadar zavezanci spodbujajo ukrepe prek drugih organov, ki jih je odobrila država, ali prek javnih organov, med katerimi so lahko tudi formalna partnerstva in ki se lahko financirajo iz drugih virov;
- (b) upoštevajo prihranke, dosežene v danem letu, kot da bi bili doseženi v katerem koli od preteklih štirih ali naslednjih treh let, če pri tem nista prekoračeni obdobji obveznosti iz člena 8(1).

Kadar države članice to odobrijo, zagotovijo, da se za potrjevanje prihrankov energije iz prvega pododstavka, točka (a), uporablja postopek odobritve, ki so ga vzpostavile države članice in je jasen, pregleden in odprt za vse udeležence na trgu ter katerega cilj je zmanjšanje stroškov potrjevanja.

Države članice ocenijo vpliv neposrednih in posrednih stroškov shem obveznosti energetske učinkovitosti na konkurenčnost energetske intenzivnih panog, ki so izpostavljene mednarodni konkurenci, in, če je primerno, sprejmejo ukrepe za zmanjšanje tega vpliva.

12. Države članice vsako leto objavijo prihranke energije, ki jih je dosegel vsak zavezanec ali vsaka podkategorija zavezanca, in skupne prihranke, dosežene v okviru sistema.

Člen 10

Alternativni ukrepi politike

1. Kadar se države članice odločijo, da bodo svoje obveznosti glede doseganja prihrankov, ki se zahtevajo na podlagi člena 8(1), izpolnile z alternativnimi ukrepi politike, brez poseganja v člen 8(8) in (9) zagotovijo, da se prihranki energije, ki se zahtevajo na podlagi člena 8(1), dosežejo pri končnih odjemalcih.

2. Za vse ukrepe, razen tistih, ki so povezani z obdavčitvijo, države članice vzpostavijo sisteme za merjenje, nadziranje in preverjanje, v okviru katerih se dokumentirano preveri vsaj statistično pomemben delež in reprezentativni vzorec ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, ki so jih uvedle udeležene ali pooblašene strani. Merjenje, nadziranje in preverjanje se izvaja neodvisno od udeleženih ali pooblaščenih strani.

3. Države članice v okviru celovitih nacionalnih energetske in podnebne poročila o napredku, predloženih v skladu s členom 17 Uredbe (EU) 2018/1999, obvestijo Komisijo o vzpostavljenih sistemih za merjenje, nadzor in preverjanje, vključno z uporabljenimi metodami, ter o ugotovljenih težavah in njihovem odpravljanju.

4. Pri poročanju o ukrepu obdavčitve države članice prikažejo, kako je bila pri načrtovanju ukrepa obdavčitve zagotovljena učinkovitost cenovnega signala, kot sta davčna stopnja in prepoznavnost skozi čas. Kadar gre za znižanje davčne stopnje, države članice pojasnijo, kako bodo ob teh ukrepih obdavčitve vseeno doseženi novi prihranki.

Člen 11

Sistemi upravljanja z energijo in energetski pregledi

1. Države članice zagotovijo, da podjetja, katerih povprečna letna poraba v zadnjih treh letih ob upoštevanju vseh nosilcev energije znaša nad 85 TJ, uporabljajo sistem upravljanja z energijo. Sistem upravljanja z energijo potrdi neodvisen organ v skladu z ustreznimi evropskimi ali mednarodnimi standardi.

Države članice zagotovijo, da imajo podjetja iz prvega pododstavka najpozneje do 11. oktobra 2027 vzpostavljen sistem upravljanja z energijo.

2. Države članice zagotovijo, da se v podjetjih, katerih povprečna letna poraba v zadnjih treh letih ob upoštevanju vseh nosilcev energije znaša nad 10 TJ in ki ne uporabljajo sistema upravljanja z energijo, opravlja energetski pregled.

Te energetske preglede:

- (a) neodvisno in stroškovno učinkovito izvajajo kvalificirani ali akreditirani strokovnjaki v skladu s členom 28 ali
- (b) jih izvajajo in nadzirajo neodvisni organi v skladu z nacionalno zakonodajo.

Države članice zagotovijo, da se v podjetjih iz prvega pododstavka prvi energetski pregled opravi najpozneje do 11. oktobra 2026, naslednji energetski pregledi pa se opravljajo vsaj vsaka štiri leta. Kadar taka podjetja že opravljajo energetske preglede v skladu s prvim pododstavkom, s tem nadaljujejo vsaj vsaka štiri leta v skladu s to direktivo.

Zadevna podjetja pripravijo konkreten in izvedljiv akcijski načrt na podlagi priporočil, ki izhajajo iz teh energetskih pregledov. V akcijskem načrtu so opredeljeni ukrepi za izvajanje vsakega priporočila, podanega v okviru revizije, kadar je to tehnično ali ekonomsko izvedljivo. Akcijski načrt se predloži vodstvu podjetja.

Države članice zagotovijo, da se akcijski načrti in raven izvajanja priporočil objavijo v letnem poročilu podjetja in da so javno dostopni, ob upoštevanju prava Unije in nacionalnega prava o varstvu poslovnih skrivnosti in zaupnosti.

3. Kadar je v katerem koli letu letna poraba podjetja iz odstavka 1 večja od 85 TJ in kadar je letna poraba podjetja iz odstavka 2 večja od 10 TJ, države članice zagotovijo, da so te informacije na voljo nacionalnim organom, odgovornim za izvajanje tega člena. Države članice lahko v ta namen spodbujajo uporabo nove ali obstoječe platforme za lažje zbiranje zahtevanih podatkov na nacionalni ravni.

4. Države članice lahko spodbujajo podjetja iz odstavkov 1 in 2, da v letno poročilo vključijo informacije o svoji letni porabi energije v kWh, letni količini porabe vode v kubičnih metrih ter primerjavo njihove porabe energije in vode glede na prejšnja leta.

5. Države članice si prizadevajo, da so vsem končnim odjemalcem na voljo kakovostni energetski pregledi, ki so stroškovno učinkoviti in:

- (a) jih neodvisno izvajajo kvalificirani ali akreditirani strokovnjaki v skladu z merili o usposobljenosti ali
- (b) jih izvajajo in nadzirajo neodvisni organi v skladu z nacionalno zakonodajo.

Energetske preglede iz prvega pododstavka lahko izvajajo notranji strokovnjaki ali energetski pregledovalci, če je zadevna država članica vzpostavila sistem za zagotavljanje njihove kakovosti, vključno, če je primerno, z letnim naključnim izborom najmanj statistično pomembnega deleža vseh energetski pregledov, ki jih izvedejo notranji strokovnjaki ali energetski pregledovalci.

Za zagotavljanje visoke kakovosti energetskih pregledov in sistemov upravljanja z energijo države članice določijo pregledna in nediskriminatorna minimalna merila za energetske preglede v skladu s Prilogo VI in pri tem upoštevajo ustrezne evropske in mednarodne standarde. Države članice imenujejo pristojni organ ali telo, ki zagotavlja, da se upoštevajo časovnice za izvedbo energetskih pregledov iz odstavka 2 tega člena in pravilno uporabljajo minimalna merila iz Priloge VI.

Energetski pregledi ne vključujejo določb o prepovedi posredovanja ugotovitev pregledov kvalificiranemu ali akreditiranemu ponudniku energetskih storitev, če odjemalec temu ne nasprotuje.

6. Države članice oblikujejo programe, da bi MSP, za katere ne velja odstavek 1 ali 2, spodbudila k izvajanju energetskih pregledov ter naknadnemu izvajanju priporočil, ki izhajajo iz teh pregledov, ter jim pri tem zagotovila tehnično pomoč.

Na podlagi preglednih in nediskriminatornih meril ter brez poseganja v pravo Unije o državni pomoči lahko države članice vzpostavijo mehanizme za zagotavljanje energetskih pregledov, kot so centri za energetske preglede za MSP in mikropodjetja, kadar to ne predstavlja konkurence zasebnim pregledovalcem. Zagotovijo lahko tudi druge programe podpore za MSP, tudi kadar so taka podjetja sklenila prostovoljne sporazume, za kritje stroškov energetskih pregledov in izvajanja stroškovno zelo učinkovitih priporočil, ki izhajajo iz energetskih pregledov, če se predlagani ukrepi iz teh priporočil izvedejo.

7. Države članice zagotovijo, da programi iz odstavka 6 vključujejo podporo MSP pri kvantifikaciji številnih koristi ukrepov za energetske učinkovitost pri njihovem delovanju, pri razvoju časovnih načrtov za zagotavljanje energetske učinkovitosti in pri razvoju omrežij za energetske učinkovitost za MSP, pri čemer jim pomagajo neodvisni strokovnjaki.

Države članice MSP seznani, tudi prek posredniških organizacij, ki jih zastopajo, z dejanskimi primeri, kako lahko sistemi upravljanja z energijo ugodno vplivajo na njihovo dejavnost. Komisija pomaga državam članicam s podpiranjem izmenjave najboljših praks na tem področju.

8. Države članice oblikujejo programe, da bi podjetja, ki niso MSP in za katere ne velja odstavek 1 ali 2, spodbudila k izvajanju energetskih pregledov ter naknadnemu izvajanju priporočil, ki izhajajo iz teh pregledov.

9. Za energetske preglede velja, da so skladni z odstavkom 2, kadar:

- (a) so izvedeni neodvisno na podlagi minimalnih meril iz Priloge VI;
- (b) se izvajajo v okviru prostovoljnih sporazumov med organizacijami deležnikov in imenovanim organom ter jih nadzira zadevna država članica ali drugi organi, ki so jih pristojni organi ustrezno pooblastili, oziroma Komisija.

Dostop udeležencev na trgu, ki ponujajo energetske storitve, temelji na preglednih in nediskriminatornih merilih.

10. Podjetja, ki uporabljajo pogodbeno zagotavljanje prihranka energije, so izvzeta iz zahtev določenih v odstavkih 1 in 2 tega člena, če pogodbeno zagotavljanje prihranka energije zajema nujne elemente sistema upravljanja z energijo in če pogodba izpolnjuje zahteve iz Priloge XV.

11. Podjetja, ki izvajajo sistem okoljskega upravljanja, ki ga je potrdil neodvisni organ v skladu z veljavnimi evropskimi ali mednarodnimi standardi, so izvzeta iz zahtev določenih v odstavkih 1 in 2 tega člena, če zadevni sistem okoljskega upravljanja vključuje energetski pregled na podlagi minimalnih meril iz Priloge VI.

12. Energetski pregledi so lahko samostojni ali del širše okoljske presoje. Države članice lahko zahtevajo, da se v energetski pregled vključi ocena tehnične in ekonomske izvedljivosti priključitve na obstoječe ali načrtovano omrežje za daljinsko ogrevanje ali hlajenje.

Brez poseganja v pravo Unije o državni pomoči lahko države članice izvajajo spodbude in programe podpore za izvajanje priporočil, ki izhajajo iz energetskih pregledov, in podobne ukrepe.

Člen 12

Podatkovni centri

1. Države članice do 15. maja 2024 in nato vsako leto od lastnikov in operaterjev podatkovnih centrov, ki se nahajajo na njihovem ozemlju in katerih potreba vgrajene informacijske tehnologije (IT) po energiji je vsaj 500 kW, zahtevajo, da dajo informacije iz Priloge VII na voljo javnosti, razen informacij, za katere velja pravo Unije in nacionalno pravo o varstvu poslovnih skrivnosti in zaupnosti.
2. Odstavek 1 se ne uporablja za podatkovne centre, ki se uporabljajo za namene obrambe in civilne zaščite oziroma zagotavljajo svoje storitve izključno s končnim ciljem obrambe in civilne zaščite.
3. Komisija vzpostavi evropsko podatkovno zbirko o podatkovnih centrih, v kateri so med drugim informacije, ki jih podatkovni centri, od katerih se to zahteva, sporočijo v skladu z odstavkom 1. Evropska podatkovna zbirka je javno dostopna na zbirni ravni.
4. Države članice spodbujajo lastnike in operaterje podatkovnih centrov, ki se nahajajo na njihovem ozemlju in katerih potreba vgrajene IT po energiji je enaka ali večja od 1 MW, da upoštevajo dobre prakse iz najnovejše različice Evropskega kodeksa ravnanja o energetski učinkovitosti podatkovnih središč.
5. Komisija do 15. maja 2025 v tesnem sodelovanju z ustreznimi deležniki oceni razpoložljive podatke o energetski učinkovitosti podatkovnih centrov, ki so ji bili predloženi v skladu z odstavkoma 1 in 3, ter Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, kadar je primerno, skupaj z zakonodajnimi predlogi, ki vsebujejo nadaljnje ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti, vključno z določitvijo minimalnih standardov učinkovitosti in oceno izvedljivosti prehoda na sektor podatkovnih centrov z neto ničelnimi emisijami. V teh predlogih se lahko določi časovni okvir, v katerem morajo obstoječi podatkovni centri izpolnjevati minimalne standarde učinkovitosti.

Člen 13

Merjenje porabe zemeljskega plina

1. Države članice v mejah tehnične izvedljivosti, finančne sprejemljivosti in sorazmerno z morebitnimi prihranki energije zagotovijo, da imajo končni odjemalci zemeljskega plina na voljo individualne števec po konkurenčnih cenah, ki natančno prikazujejo njihovo dejansko količino porabljene energije in informacije o dejanskem času njene porabe.

Tak individualni števec po konkurenčnih cenah je vedno na voljo, kadar se:

- (a) obstoječi števec zamenja, razen če je to tehnično neizvedljivo ali cenovno neučinkovito glede na ocenjene možne dolgoročne prihranke;
- (b) naredi nova napeljava na novi stavbi ali pri večji prenovi stavbe v smislu Direktive 2010/31/EU.

2. Kadar in kolikor države članice uvedejo sisteme pametnega merjenja in pametne števec za zemeljski plin v skladu z Direktivo 2009/73/ES:

- (a) zagotovijo, da merilni sistemi končnim odjemalcem prikazujejo informacije o dejanskem času porabe in da se pri določitvi minimalnih funkcionalnosti števec in obveznosti, ki jih imajo udeleženci na trgu, v celoti upoštevajo cilji energetske učinkovitosti in koristi za končne odjemalce;

- (b) zagotovijo varnost pametnih števcov in sporočanja podatkov ter zasebnost končnih odjemalcev v skladu z ustreznim pravom Unije o varstvu podatkov in zasebnosti;
- (c) zahtevajo, da odjemalci ob namestitvi pametnih števcov dobijo ustrezne nasvete in informacije, zlasti o vseh njihovih možnostih za upravljanje odčitavanja števcov in spremljanje porabe energije.

Člen 14

Merjenje porabe ogrevanja, hlajenja in sanitarne tople vode

1. Države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci daljinskega ogrevanja, daljinskega hlajenja in sanitarne tople vode na voljo števce po konkurenčnih cenah, ki natančno prikazujejo njihovo dejansko količino porabljene energije.
2. Kadar se stavba pri ogrevanju, hlajenju ali dobavi sanitarne tople vode oskrbuje iz centralnega vira, ki oskrbuje več stavb, ali iz sistema daljinskega ogrevanja ali daljinskega hlajenja, se števec namesti na toplotni izmenjevalnik ali na mesto oddaje.

Člen 15

Individualno merjenje ter delitev stroškov za ogrevanje, hlajenje in sanitarno toplo vodo

1. V večstanovanjskih in večnamenskih stavbah, ki imajo centralni vir ogrevanja ali centralni vir hlajenja ali so oskrbovane iz sistema daljinskega ogrevanja ali daljinskega hlajenja, se individualni števci za merjenje porabe toplote, hlajenja ali sanitarne tople vode namestijo v vsaki stavbni enoti, kadar je tehnično izvedljivo in stroškovno učinkovito v smislu, da je sorazmerno glede na morebitne prihranke energije.

Kadar uporaba individualnih števcov tehnično ni izvedljiva ali merjenje porabe ogrevanja v vsaki stavbni enoti ni stroškovno učinkovito, se uporabijo individualni delilniki stroškov ogrevanja na posameznem radiatorju, razen če zadevna država članica dokaže, da namestitev takšnih delilnikov stroškov ogrevanja ne bi bila stroškovno učinkovita. V teh primerih se lahko razmisli o alternativnih stroškovno učinkovitih načinih merjenja porabe toplote. Vsaka država članica jasno določi in objavi splošna merila, metodologije in postopke, na podlagi katerih se ugotovita tehnična neizvedljivost in stroškovna neučinkovitost.

2. V novih večstanovanjskih stavbah in stanovanjskih delih novih večnamenskih stavb, ki imajo centralni vir ogrevanja za sanitarno toplo vodo ali se oskrbujejo iz sistemov daljinskega ogrevanja, se za merjenje porabe sanitarne tople vode ne glede na odstavek 1, prvi pododstavek, namestijo individualni števci.

3. Kadar se večstanovanjske ali večnamenske stavbe oskrbujejo z daljinskim ogrevanjem ali daljinskim hlajenjem ali kadar v njih prevladujejo lastni skupni sistemi ogrevanja ali hlajenja, države članice za zagotovitev preglednosti in točnosti obračunavanja individualne porabe zagotovijo, da so vzpostavljena pregledna, javno dostopna nacionalna pravila o delitvi stroškov ogrevanja, hlajenja in porabe sanitarne tople vode v takšnih stavbah. Kadar je primerno, takšna pravila vključujejo smernice o načinu delitve stroškov za energijo, ki se uporablja za:

- (a) sanitarno toplo vodo;
- (b) toploto, ki se oddaja iz napeljave v stavbi in za ogrevanje skupnih prostorov, kadar so stopnišča in hodniki opremljeni z radiatorji;
- (c) ogrevanje ali hlajenje stanovanj.

Člen 16

Zahteve v zvezi z daljinskim odčitavanjem

1. Za namene členov 14 in 15 morajo biti na novo nameščeni števcji in delilniki stroškov ogrevanja naprave z daljinskim odčitavanjem. Uporabljajo se pogoji za tehnično izvedljivost in stroškovno učinkovitost iz člena 15(1).
2. Števcji in delilniki stroškov ogrevanja, ki jih ni mogoče daljinsko odčitavati, a so že bili nameščeni, se opremijo s funkcijo daljinskega odčitavanja ali pa se do 1. januarja 2027 zamenjajo z napravami z daljinskim odčitavanjem, razen kadar zadevna država članica dokaže, da to ne bi bilo stroškovno učinkovito.

Člen 17

Informacije na računu za zemeljski plin

1. Kadar končni odjemalci nimajo pametnih števcjev za zemeljski plin iz Direktive 2009/73/ES, države članice zagotovijo, da so informacije na računu za zemeljski plin zanesljive, točne in da temeljijo na dejanski porabi v skladu s Prilogo VIII, točka 1.1, kadar je to tehnično izvedljivo in ekonomsko upravičeno.

Ta obveznost se lahko izpolni s sistemom rednega samoodčitavanja končnih odjemalcev, ki odčitane podatke s števca sporočajo dobavitelju energije. Le če končni odjemalec ne sporoči odčitanih podatkov s števca za zadevno obračunsko obdobje, se obračun pripravi na podlagi ocenjene porabe ali pavšalnega zneska.

2. Števcji, nameščeni v skladu z Direktivo 2009/73/ES, omogočajo zagotavljanje točnih informacij na računu na podlagi dejanske porabe. Države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci možnost enostavnega dostopa do dodatnih informacij o pretekli porabi, ki omogočajo podrobno samopreverjanje.

Dodatne informacije o pretekli porabi vključujejo:

- (a) kumulativne podatke za obdobje najmanj treh predhodnih let ali, če je krajše, obdobje od začetka veljavnosti pogodbe o dobavi;
- (b) tudi podrobne podatke o času porabe za vsak dan, teden, mesec in leto.

Podatki iz drugega pododstavka, točka (a), ustrezajo obdobjem, za katera so na voljo informacije o vmesnih obračunih.

Podatki iz drugega pododstavka, točka (b), so dani na voljo končnemu odjemalcu prek spleta ali vmesnika števca za obdobje najmanj zadnjih 24 mesecev ali, če je krajše, obdobje od začetka veljavnosti pogodbe o dobavi.

3. Države članice ne glede na to, ali so bili pametni števcji nameščeni:
 - (a) zahtevajo, da kolikor so informacije o obračunu električne energije in pretekli porabi končnih odjemalcev na voljo, se na zahtevo končnega odjemalca dajo na voljo ponudniku energetskih storitev, ki ga imenuje končni odjemalec;
 - (b) zagotovijo, da imajo končni odjemalci možnost elektronskega prejemanja informacij o obračunu in obračunov ter da odjemalci na zahtevo prejmejo jasno in razumljivo pojasnilo o tem, kako je bil pripravljen njihov obračun, zlasti kadar obračuni ne temeljijo na dejanski porabi;
 - (c) zagotovijo, da končni odjemalci poleg obračuna dobijo na voljo ustrezne informacije o celovitem prikazu tekočih stroškov za porabljeno energijo v skladu s Prilogo VIII;

- (d) lahko določijo, da na zahtevo končnega odjemalca informacije, vključene v navedene obračune, ne štejejo kot zahteva za plačilo. V takšnih primerih države članice zagotovijo, da dobavitelji virov energije nudijo prožno ureditev za dejanska plačila;
- (e) zahtevajo, da se informacije o stroških energije in predračuni zanje odjemalcem zagotavljajo na zahtevo ter pravočasno in v lahko razumljivi obliki, ki odjemalcem omogoča primerjavo ponudb na enaki osnovi.

Člen 18

Informacije o obračunu in porabi za ogrevanje in hlajenje ter sanitarno toplo vodo

1. Kadar so nameščeni števcji ali delilniki stroškov ogrevanja, države članice zagotovijo, da so informacije o obračunu in porabi zanesljive in točne ter da temeljijo na dejanski porabi ali odčitanih podatkih iz delilnikov stroškov ogrevanja v skladu s Prilogo IX, točki 1 in 2, za vse končne porabnike.

Kadar država članica tako določi, se lahko ta obveznost, razen v primeru individualno merjene porabe na podlagi odčitanih podatkov iz delilnikov stroškov ogrevanja v skladu s členom 15, izpolni tako, da se vzpostavi sistem, v katerem končni odjemalec ali končni porabnik sam redno odčitava in sporoča podatke s svojega števca. Samo kadar končni odjemalec ali končni porabnik ne sporoči odčitanih podatkov s števca za zadevno obračunsko obdobje, se obračun pripravi na podlagi ocenjene porabe ali pavšalnega zneska.

2. Države članice:

- (a) zahtevajo, da se informacije o obračunu energije in pretekli porabi ali odčitani podatki iz delilnikov stroškov ogrevanja končnih porabnikov, če so na voljo, na zahtevo končnega porabnika dajo na voljo ponudniku energetskih storitev, ki ga določi končni porabnik;
- (b) zagotovijo, da imajo končni odjemalci možnost, da informacije o obračunu in obračune prejemajo v elektronski obliki;
- (c) zagotovijo, da so v obračunu vsem končnim porabnikom posredujejo jasne in razumljive informacije v skladu s Prilogo IX, točka 3;
- (d) spodbujajo kibernetsko varnost ter zagotovijo zasebnost in varstvo osebnih podatkov končnih porabnikov v skladu z veljavnim pravo Unije.

Države članice lahko določijo, da se na zahtevo končnega odjemalca zagotovitev informacij o obračunu ne šteje kot zahteva za plačilo. V teh primerih države članice zagotovijo prilagodljivo ureditev za dejansko plačilo.

3. Države članice odločijo, kdo je odgovoren za zagotavljanje informacij iz odstavkov 1 in 2 končnim porabnikom, ki nimajo neposredne ali individualne pogodbe z dobaviteljem energije.

Člen 19

Stroški dostopa do informacij o merjenju in obračunavanju porabe zemeljskega plina

Države članice zagotovijo, da končni odjemalci vse svoje obračune za porabo energije in informacije o njih prejmejo brezplačno ter da imajo na ustrezen način in brezplačno dostop do informacij o svoji porabi.

Člen 20

Stroški dostopa do informacij o merjenju in obračunu ter porabi za ogrevanje, hlajenje in sanitarno toplo vodo

1. Države članice zagotovijo, da končni porabniki vse svoje obračune za porabo energije in informacije o njih prejmejo brezplačno ter da imajo na ustrezen način in brezplačno tudi dostop do informacij o svoji porabi.

2. Ne glede na odstavek 1 tega člena se razdelitev stroškov v zvezi z informacijami o obračunu za individualno porabo ogrevanja, hlajenja in sanitarne tople vode v večstanovanjskih in večnamenskih stavbah v skladu s členom 15 opravi nepridobitno. Stroški, ki nastanejo zaradi dodelitve te naloge tretji strani, kot je ponudnik storitev ali lokalni dobavitelj energije, ter zajemajo merjenje, dodelitev stroškov in obračun za dejansko individualno porabo v takšnih stavbah, se lahko prenesejo na končne porabnike, kolikor so ti stroški razumni.

3. Za zagotovitev razumnih stroškov za storitve individualnega merjenja iz odstavka 2 države članice lahko s sprejetjem ustreznih ukrepov spodbudijo konkurenco v tem storitvenem sektorju, na primer priporočijo ali drugače spodbujajo uporabo razpisnih postopkov ali uporabo interoperabilnih naprav in sistemov, ki omogočajo lažjo zamenjavo ponudnika storitev.

POGLAVJE IV

INFORMIRANJE IN KREPITEV MOČI ODJEMALCEV

Člen 21

Osnovne pogodbene pravice glede ogrevanja, hlajenja in sanitarne tople vode

1. Brez poseganja v pravila Unije o varstvu potrošnikov, zlasti v Direktivo 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴²⁾ in Direktivo Sveta 93/13/EGS ⁽⁴³⁾, države članice zagotovijo, da imajo končni odjemalci in, kadar je izrecno navedeno, končni porabniki, zagotovljene pravice iz odstavkov 2 do 9 tega člena.

2. Končni odjemalci imajo pravico do pogodbe s svojim dobaviteljem, v kateri je navedeno naslednje:

- (a) ime, naslov in kontaktne podatke dobavitelja;
- (b) opravljene storitve in raven kakovosti vključenih storitev;
- (c) vrste vzdrževalnih storitev, ki so vključene v pogodbo brez dodatnih stroškov;
- (d) sredstva, prek katerih je mogoče pridobiti najnovejše informacije o vseh veljavnih tarifah, stroških vzdrževanja ter paketnih izdelkih ali storitvah;
- (e) trajanje pogodbe, pogoje za podaljšanje in odstop od pogodbe ter storitev, vključno z izdelki ali storitvami, ki so v paketu s temi storitvami, in ali je dovoljena brezplačna odpoved pogodbe;
- (f) dogovori o nadomestilu in povračilu, ki veljajo, če ni dosežena raven kakovosti storitev iz pogodbe, vključno z nenatančnim ali nepravočasnim izdajanjem računov;
- (g) način za sprožitev izvensodnih postopkov za reševanje sporov v skladu s členom 22;
- (h) informacije o pravicah odjemalcev, vključno z informacijami o obravnavanju pritožb in informacijami, navedenimi v tem odstavku, ki se jasno sporočajo na računu ali na spletnih straneh podjetij in vključujejo kontaktne podatke ali povezavo do spletne strani enotne kontaktne točke iz člena 22(3), točka (e);

⁽⁴²⁾ Direktiva 2011/83/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. oktobra 2011 o pravicah potrošnikov, spremembi Direktive Sveta 93/13/EGS in Direktive 1999/44/ES Evropskega parlamenta in Sveta ter razveljavitvi Direktive Sveta 85/577/EGS in Direktive 97/7/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 304, 22.11.2011, str. 64).

⁽⁴³⁾ Direktiva Sveta 93/13/EGS z dne 5. aprila 1993 o nedovoljenih pogojih v potrošniških pogodbah (UL L 95, 21.4.1993, str. 29).

- (i) kontaktni podatki, ki odjemalcu omogočajo, da identificira ustrezne točke VEM iz člena 22(3), točka (a).

Pogoji dobaviteljev so pošteni in se končnim odjemalcem zagotovijo vnaprej. Informacije iz tega odstavka se zagotovijo pred sklenitvijo ali potrditvijo pogodbe. Tudi kadar se pogodbe sklepajo prek posrednikov, je treba navedene podatke posredovati pred sklenitvijo pogodbe.

Končni odjemalci in končni porabniki prejmejo povzetek glavnih pogodbenih pogojev, vključno s cenami in tarifami, v razumljivi obliki ter v jedrnatem in preprostem jeziku.

Končnim odjemalcem se zagotovijo izvod pogodb in jasne informacije, podane na pregleden način, o veljavnih cenah in tarifah ter splošnih pogojih za dostop do storitev ogrevanja, hlajenja in sanitarne tople vode ter njihovo uporabo.

Države članice odločijo, kdo je odgovoren za to, da se končnim porabnikom, ki nimajo neposredne ali individualne pogodbe z dobaviteljem energije, na njihovo zahtevo ter na ustrezen način in brezplačno zagotovijo informacije iz tega odstavka.

3. Končne odjemalce se o kakršnem koli namenu spremembe pogodbenih pogojev ustrezno obvesti vnaprej. Dobavitelji svoje končne odjemalce neposredno in pravočasno ter na pregleden in razumljiv način obvestijo o vsakršni prilagoditvi dobavne cene, razlogih in pogojih za prilagoditev ter njenem obsegu, v vsakem primeru pa najpozneje dva tedna, gospodinske odjemalce pa najpozneje en mesec preden prilagoditev začne učinkovati. Končni odjemalci brez odlašanja obvestijo končne porabnike o novih pogojih.

4. Dobavitelji končnim odjemalcem ponudijo možnost široke izbire načinov plačevanja. Ti načini plačevanja ne diskriminirajo odjemalcev po nepotrebnem. Vse razlike v stroških, povezanih z načini plačevanja ali predplačilnimi sistemi, morajo biti objektivne, nediskriminatorne in sorazmerne ter v skladu s členom 62 Direktive (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁴⁾ ne smejo preseči neposrednih stroškov, ki jih ima prejemnik plačila zaradi uporabe določenega načina plačevanja ali predplačilnega sistema.

5. Gospodinski odjemalci, ki imajo dostop do predplačilnih sistemov, v skladu z odstavkom 4 niso postavljeni v slabši položaj zaradi predplačilnih sistemov.

6. Končnim odjemalcem in, kadar je ustrezno, končnim porabnikom se ponudijo pošteni in pregledni splošni pogoji, ki so določeni v jasnem in nedvoumnem jeziku ter ne vsebujejo nepogodbenih ovir za uresničevanje pravic odjemalcev, kot je preobsežna pogodbeni dokumentacija. Končni porabniki na zahtevo dobijo dostop do teh splošnih pogojev. Končni odjemalci in končni porabniki so zavarovani pred nepoštenimi ali zavajajočimi načini prodaje. Invalidnim končnim odjemalcem je treba vse ustrezne informacije o njihovi pogodbi z dobaviteljem zagotoviti v dostopni obliki.

7. Končni odjemalci in končni porabniki imajo pravico, da njihovi dobavitelji zanje opravljajo kakovostne storitve in ustrezno obravnavajo pritožbe. Dobavitelji pritožbe obravnavajo enostavno, pravično in pravočasno.

8. Pristojni organi zagotovijo izvajanje ukrepov za varstvo potrošnikov, določenih v tej direktivi. Pristojni organi ravnavo neodvisno od interesov trga.

9. V primeru načrtovanega odklopa se zadevnim končnim odjemalcem pravočasno in brez dodatnih stroškov zagotovijo ustrezne informacije o alternativnih ukrepih, in sicer najpozneje en mesec pred načrtovanim odklopom.

⁽⁴⁴⁾ Direktiva (EU) 2015/2366 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 25. novembra 2015 o plačilnih storitvah na notranjem trgu, spremembah direktiv 2002/65/ES, 2009/110/ES ter 2013/36/EU in Uredbe (EU) št. 1093/2010 ter razveljavitvi Direktive 2007/64/ES (UL L 337, 23.12.2015, str. 35).

Člen 22

Obveščanje in ozaveščanje

1. Države članice v sodelovanju z regionalnimi in lokalnimi organi, kadar je ustrezno, zagotovijo, da so informacije o razpoložljivih ukrepih za izboljšanje energetske učinkovitosti, posameznih ukrepov ter finančnih in pravnih okvirih pregledne, dostopne in da se razširjajo med vsemi pomembnimi tržnimi akterji, kot so končni odjemalci, končni porabniki, potrošniške organizacije, predstavniki civilne družbe, skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov, energetske skupnosti državljanov, lokalni in regionalni organi, agencije za energijo, ponudniki socialnih storitev, gradbeniki, arhitekti, inženirji, okoljski in energetski pregledovalci ter inštalaterji elementov stavb v skladu z opredelitvijo iz člena 2, točka 9, Direktive 2010/31/EU.

2. Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi končne odjemalce in končne porabnike spodbujajo k učinkoviti rabi energije in jim to omogočajo. Ti ukrepi so del nacionalne strategije, kot so celoviti nacionalni energetski in podnebni načrti iz Uredbe (EU) 2018/1999 ali dolgoročna strategija prenove, oblikovana na podlagi člena 2a Direktive 2010/31/EU.

Za namene tega člena ti ukrepi vključujejo vrsto instrumentov in politik za spodbujanje spremembe vedenja, kot so:

- (a) davčne spodbude;
- (b) dostop do financiranja, dobropisov, nepovratnih sredstev ali subvencij;
- (c) javno podprte ocene porabe energije in ciljno usmerjene svetovalne storitve ter podpora za gospodinske odjemalce, zlasti ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljive odjemalce in, kadar je ustrezno, tiste, ki živijo v socialnih stanovanjih;
- (d) ciljno usmerjene svetovalne storitve za MSP in mikropodjetja;
- (e) obveščanje v dostopni obliki za invalide;
- (f) vzorčni projekti;
- (g) dejavnosti na delovnem mestu;
- (h) dejavnosti usposabljanja;
- (i) digitalna orodja;
- (j) strategije za spodbujanje sodelovanja.

3. Za namene tega člena ukrepi iz odstavka 2 vključujejo vzpostavitev podpornega okvira za tržne akterje, kot so tisti iz odstavka 1, zlasti za:

- (a) vzpostavitev točk VEM ali podobnih mehanizmov za tehnično, upravno in finančno svetovanje in pomoč na področju energetske učinkovitosti, kot so energetski pregledi za gospodinjstva, energetska prenova stavb, informacije o nadomeščanju starih in neučinkovitih ogrevalnih sistemov s sodobnimi in učinkovitejšimi napravami in uvajanje energije iz obnovljivih virov ter shranjevanje energije v stavbah, za končne odjemalce in končne porabnike, zlasti gospodinske in negospodinske, vključno z MSP in mikropodjetji;
- (b) sodelovanje z zasebnimi akterji, ki zagotavljajo storitve, kot so energetski pregledi in ocene porabe energije, rešitve financiranja in izvajanje energetske prenove;
- (c) obveščanje o stroškovno učinkovitih in lahko izvedljivih spremembah pri rabi energije;
- (d) razširjanje informacij o ukrepih za energetske učinkovitost in instrumentih financiranja;

- (e) zagotavljanje enotnih kontaktnih točk, da bi končnim odjemalcem in končnim porabnikom posredovali vse potrebne informacije glede njihovih pravic, veljavnega prava in mehanizmov za reševanje sporov, ki so jim na voljo v primeru spora. Take enotne kontaktne točke so lahko del splošnih informacijskih točk za odjemalce.

4. Za namene tega člena države članice v sodelovanju s pristojnimi organi in, kadar je primerno, zasebnimi deležniki vzpostavijo namenske točke VEM ali podobne mehanizme za zagotavljanje tehničnega, upravnega in finančnega svetovanja za energetske učinkovitost. Na teh mestih:

- (a) gospodinjstvom, MSP, mikropodjetjem in javnim organom na podlagi racionaliziranih informacij svetujejo o tehničnih in finančnih možnostih in rešitvah;
- (b) zagotavljajo celovito podporo vsem gospodinjstvom, s posebnim poudarkom na gospodinjstvih, ki jih je prizadela energetska revščina, in energetske najmanj učinkovite stavbe, ter pooblaščenim podjetjem in inštalaterjem, ki opravljajo storitve prenove, da se prilagodijo različnim tipologijam stanovanj in geografskemu obsegu, ter zagotavljajo podporo, ki zajema različne faze projekta prenove, zlasti da bi se olajšalo izvajanje minimalnih standardov energetske učinkovitosti, kadar je tak standard določen v zakonodajnem aktu Unije;
- (c) svetujejo o vedenju glede porabe energije.

5. Kadar je primerno, namenske točke VEM iz odstavka 4:

- (a) zagotavljajo informacije o usposobljenih strokovnjakih na področju energetske učinkovitosti;
- (b) zbirajo tipološke zbirne podatke iz projektov na področju energetske učinkovitosti, izmenjujejo izkušnje ter jih dajo na voljo javnosti;
- (c) potencialne projekte, zlasti manjše oziroma lokalne projekte, povezujejo z akterji na trgu.

Komisija za namene prvega pododstavka, točka (b), pomaga državam članicam, da bi olajšala izmenjavo najboljših praks in okrepila čezmejno sodelovanje v zvezi z njimi.

6. Točke VEM iz odstavka 4 nudijo namenske storitve ljudem, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivim odjemalcem in ljudem iz gospodinjstev z nizkimi dohodki.

Komisija državam članicam zagotovi smernice za razvoj teh točk VEM, da bi vzpostavili harmoniziran dostop po vsej Uniji. Smernice spodbujajo sodelovanje med javnimi organi, agencijami za energijo in pobudami skupnosti.

7. Države članice ustvarijo ustrezne pogoje, da lahko tržni akterji končnim odjemalcem, tudi ljudem, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivim odjemalcem, in, kadar je ustrezno, ljudem, ki živijo v socialnih stanovanjih, ter MSP in mikropodjetjem nudijo ustrezne in ciljne informacije ter svetovanje o energetske učinkovitosti.

8. Države članice zagotovijo, da so končnim odjemalcem, končnim porabnikom, ljudem, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivim odjemalcem, in, kadar je ustrezno, ljudem, ki živijo v socialnih stanovanjih, za reševanje sporov v zvezi s pravicami in obveznostmi, ki jih določa ta direktiva, na voljo enostavni, pravični, pregledni, neodvisni, uspešni in učinkoviti mehanizmi za izvensodno reševanje sporov prek neodvisnega mehanizma, kot je varuh pravic odjemalcev energije ali organ za odjemalce, ali prek regulativnega organa. Kadar je končni odjemalec potrošnik v smislu opredelitve iz člena 4(1), točka (a), Direktive 2013/11/EU Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁵⁾, morajo biti taki mehanizmi za izvensodno reševanje sporov skladni z zahtevami iz navedene direktive. V ta namen se lahko uporabijo mehanizmi za izvensodno reševanje sporov, ki že obstajajo v državah članicah, če so enako učinkoviti.

⁽⁴⁵⁾ Direktiva 2013/11/EU Evropskega parlamenta in Sveta z dne 21. maja 2013 o alternativnem reševanju potrošniških sporov ter spremembi Uredbe (ES) št. 2006/2004 in Direktive 2009/22/ES (Direktiva o alternativnem reševanju potrošniških sporov) (UL L 165, 18.6.2013, str. 63).

Kadar je potrebno, države članice zagotovijo, da subjekti za alternativno reševanje sporov sodelujejo, da bi zagotovili enostavno, pošteno, pregledno, neodvisno, uspešno in učinkovito alternativno reševanje vseh sporov, ki izhajajo iz izdelkov ali storitev, povezanih ali združenih z izdelkom ali storitvijo, ki spada na področje uporabe te direktive.

Sodelovanje podjetij v mehanizmi za izvensodno reševanje sporov za gospodinjske odjemalce je obvezno, razen če država članica Komisiji dokaže, da so drugi mehanizmi enako učinkoviti.

9. Brez poseganja v temeljna načela njihovih zakonov o lastninskih in najemnih razmerjih države članice sprejmejo potrebne ukrepe za odpravo regulativnih in neregulativnih ovir za energetske učinkovitost glede razdelitve spodbud med lastniki in najemniki ali med lastniki stavbe ali stavbne enote, da bi zagotovili, da se navedene strani, zato ker posamezno ne bi pridobile polnih koristi ali ker ni pravil o razdelitvi stroškov in koristi med njimi, ne odvrnejo od naložb v izboljšanje učinkovitosti, ki bi jih sicer izvedle.

Ukrepi za odpravo takih ovir lahko vključujejo zagotavljanje spodbud, razveljavitev ali spremembo pravnih ali regulativnih določb, sprejetje smernic in razlagalnih sporočil ali poenostavitev upravnih postopkov vključno z nacionalnimi pravili in ukrepi za urejanje postopka odločanja pri večlastniški lastnini in možnostjo uporabe rešitev financiranja s strani tretje osebe. Take ukrepe je mogoče združiti z zagotavljanjem izobraževanja, usposabljanja in specifičnih informacij ter tehnične pomoči v zvezi z energetske učinkovitostjo tržnim akterjem, kot so tisti iz odstavka 1.

Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za podpiranje večstranskega dialoga med zadevnimi partnerji, kot so lokalni in regionalni organi, socialni partnerji, organizacije lastnikov in najemnikov, potrošniške organizacije, distributerji energije ali podjetja za maloprodajo energije, podjetja za energetske storitve, skupnosti na področju energije iz obnovljivih virov, energetske skupnosti državljanov, javni organi in agencije, da bi se oblikovali predlogi o skupno sprejetih ukrepih, spodbudah in smernicah v zvezi z razdelitvijo spodbud med lastniki in najemniki ali med lastniki stavbe ali stavbne enote.

Vsaka država članica poroča o takih ovirah in ukrepih, ki jih je sprejela v svoji dolgoročni strategiji prenove, oblikovane v skladu s členom 2a Direktive 2010/31/EU in Uredbo (EU) 2018/1999.

10. Komisija spodbuja izmenjavo in obsežno razširjanje informacij o dobrih praksah in metodologijah na področju energetske učinkovitosti ter zagotavlja tehnično pomoč za blažitev razdelitve spodbud v državah članicah.

Člen 23

Partnerstva za energetske učinkovitost

1. Komisija do 11. oktobra 2024 oceni, ali obstoječa partnerstva zajemajo področje energetske učinkovitosti. Če ocena pokaže, da obstoječa partnerstva ne zajemajo področja energetske učinkovitosti v zadostni meri, Komisija vzpostavi sektorska partnerstva za energetske učinkovitost na ravni Unije ter podpartnerstva za vsak manjkajoči sektor, tako da na vključujoč in reprezentativen način poveže ključne deležnike, vključno s socialnimi partnerji, v sektorjih, kot so sektor IKT, prometni, finančni in stavbni sektor.

Če je partnerstvo vzpostavljeno, Komisija, kadar je primerno, imenuje predsednika za vsako sektorsko partnerstvo Unije za energetske učinkovitost.

2. Partnerstva iz odstavka 1 naj bi olajševala dialoge o podnebjju in energetskem prehodu med zadevnimi akterji ter spodbujala sektorje, da pripravijo časovne načrte v zvezi z energetske učinkovitostjo, da bi opredelili razpoložljive ukrepe in tehnološke možnosti za doseganje prihrankov energije, se pripravili na energijo iz obnovljivih virov in razogljčili sektorje.

Takšni časovni načrti bi sektorjem zelo pomagali pri načrtovanju potrebnih naložb za doseganje ciljev te direktive in Uredbe (EU) 2021/1119 ter bi olajšali čezmejno sodelovanje med akterji za krepitev notranjega trga.

Člen 24

Krepitev moči in zaščita ranljivih odjemalcev ter blažitev energetske revščine

1. Države članice brez poseganja v svoje nacionalne ekonomske in socialne politike ter obveznosti iz prava Unije sprejmejo ustrezne ukrepe za krepitev moči in zaščito ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcev, ljudi iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih.

Pri opredelitvi pojma „ranljivi odjemalci“ v skladu s členom 3(3) Direktive 2009/73/ES ter členom 28(1) Direktive (EU) 2019/944 države članice upoštevajo končne porabnike.

2. Države članice brez poseganja v svoje nacionalne ekonomske in socialne politike ter obveznosti iz prava Unije izvajajo ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti in z njimi povezane ukrepe varstva potrošnikov ali informiranja, zlasti tiste iz člena 8(3) in člena 22 te direktive, prednostno pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih, da bi zmanjšali energetska revščino. Spremljanje teh ukrepov in poročanje o njih se izvaja v okviru obstoječih zahtev glede poročanja iz člena 24 Uredbe (EU) 2018/1999.

3. Za podporo ljudem, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivim odjemalcem, ljudem iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudem, ki živijo v socialnih stanovanjih, države članice, kadar je ustrezno:

- (a) izvajajo ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti za blažitev distribucijskih učinkov drugih politik in ukrepov, kot so ukrepi obdavčitve v skladu s členom 10 te direktive, ali uporaba trgovanja z emisijami v stavbnem in prometnem sektorju v skladu z Direktivo 2003/87/ES;
- (b) za naložbe v prednostne ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti čim bolj izkoriščajo javno financiranje, ki je na razpolago na ravni Unije in nacionalni ravni, kadar je ustrezno, tudi finančni prispevek, ki ga države članice prejmejo iz Socialnega sklada za podnebje v skladu s členoma 9 in 14 Uredbe (EU) 2023/955, in prihodke iz dražb pravic v trgovanju z emisijami v skladu z Direktivo 2003/87/ES;
- (c) izvajajo zgodnje, v prihodnost usmerjene naložbe v ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti, še preden se pokažejo distribucijski učinki drugih politik in ukrepov;
- (d) spodbujajo tehnično pomoč in uvajanje omogočitenega financiranja in finančnih orodij, kot so sheme financiranja preko računov, rezerve za izgube pri posojilih, namenska sredstva za celovito energetska prenova in prenova z zelo majhnimi prihranki energije;
- (e) spodbujajo tehnično pomoč za socialne akterje za pospeševanje dejavnega vključevanja ranljivih odjemalcev na trg energije in pozitivnih sprememb v njihovih navadah glede porabe energije;
- (f) zagotavljajo dostop do financiranja, nepovratnih sredstev ali subvencij, povezanih z zelo majhnim prihrankom energije, in tako olajšajo dostop do cenovno dostopnih bančnih posojil ali posebnih kreditnih linij.

4. Države članice vzpostavijo mrežo strokovnjakov iz različnih sektorjev, kot so zdravstveni in stavbni sektor ter socialni sektorji, za pripravo strategij podpore lokalnim in nacionalnim odločevalcem pri izvajanju ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti ter tehnične pomoči in finančnih orodij, da bi zmanjšali energetska revščino, oziroma to nalogo poverijo že obstoječi mreži strokovnjakov. Države članice si prizadevajo zagotoviti, da je sestava mrež strokovnjakov spolno uravnotežena in odraža nadzore vseh ljudi.

Države članice lahko mreži strokovnjakov poverijo nalogo svetovanja glede:

- (a) nacionalnih opredelitev, kazalnikov in meril energetske revščine, opredelitve pojmov „energetsko reven“ in „ranljivi odjemalci“, vključno s pojmom „končni porabniki“;
- (b) priprave ali izboljšanja ustreznih kazalnikov in naborov podatkov v zvezi z vprašanjem energetske revščine, ki bi jih bilo treba uporabljati in o njih poročati;
- (c) metod in ukrepov za zagotovitev cenovne dostopnosti življenjskih stroškov, spodbujanja nevtralnosti stanovanjskih stroškov ali načinov za zagotovitev, da bodo javna sredstva, vložena v ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti, koristila tako lastnikom stavb in stavbnih enot kot tudi najemnikom v njih, zlasti glede ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcev, ljudi iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih;
- (d) ukrepov za preprečitev ali sanacijo razmer, v katerih nekatere skupine bolj prizadene ali bolj ogroža energetska revščina ali ki bi lahko bolj občutile škodljive učinke energetske revščine, na primer zaradi dohodka, spola, zdravstvenega stanja ali pripadnosti manjšini, in demografije.

POGLAVJE V

UČINKOVITOST OSKRBE Z ENERGIJO

Člen 25

Ocenjevanje in načrtovanje ogrevanja in hlajenja

1. V okviru svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov ter njihovih posodobitev v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 vsaka država članica Komisiji predloži celovito oceno ogrevanja in hlajenja. Ta celovita ocena vsebuje informacije iz Priloge X te direktive, priložena pa ji je ocena, opravljena v skladu s členom 15(7) Direktive (EU) 2018/2001.
2. Države članice zagotovijo, da imajo deležniki, na katere vpliva celovita ocena iz odstavka 1, možnost sodelovati pri pripravi načrtov ogrevanja in hlajenja, celoviti oceni ter politikah in ukrepih, pri čemer zagotovijo, da pristojni organi ne razkrijejo ali objavijo poslovnih skrivnosti, ki so bile opredeljene kot take.
3. Države članice za namene celovite ocene iz odstavka 1 izvedejo analizo stroškov in koristi za svoje ozemlje, ki temelji na podnebnih razmerah, ekonomski izvedljivosti in tehnični ustreznosti. Analiza stroškov in koristi lahko prispeva k identifikaciji rešitev za zadovoljevanje potreb po ogrevanju in hlajenju, ki so najbolj gospodarne z viri in stroškovno učinkovite, pri čemer se upošteva načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“. Navedena analiza stroškov in koristi je lahko del okoljske presoje v skladu z Direktivo 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁶⁾.

Države članice imenujejo pristojne organe za izvedbo analiz stroškov in koristi, zagotovijo podrobne metodologije in predpostavke v skladu s Prilogo XI ter določijo in objavijo postopke ekonomske analize.

4. Kadar je pri celoviti oceni iz odstavka 1 tega člena in analizi iz odstavka 3 tega člena ugotovljeno, da obstaja možnost za uporabo soproizvodnje z visokim izkoristkom in/ali učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje iz odvečne toplote, pri kateri bi bile koristi večje od stroškov, države članice sprejmejo ustrezne ukrepe za razvoj infrastrukture za učinkovito daljinsko ogrevanje in hlajenje, za spodbujanje razvoja obratov za uporabo odvečne toplote, tudi v industrijskem sektorju, in/ali za omogočanje razvoja soproizvodnje z visokim izkoristkom ter uporabe ogrevanja in hlajenja iz odvečne toplote in obnovljivih virov energije v skladu z odstavkom 1 tega člena ter s členom 26(7) in (9).

⁽⁴⁶⁾ Direktiva 2001/42/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. junija 2001 o presoji vplivov nekaterih načrtov in programov na okolje (UL L 197, 21.7.2001, str. 30).

Kadar pri celoviti oceni iz odstavka 1 tega člena in analizi iz odstavka 3 tega člena ni ugotovljeno, da obstaja možnost, pri kateri bi bile koristi večje od stroškov, vključno z upravnimi stroški za izvedbo analize stroškov in koristi iz člena 26(7), lahko zadevne države članice skupaj z lokalnimi in regionalnimi organi, kadar je ustrezno, obrate izvzamejo iz zahtev iz odstavkov 1 in 3 tega člena.

5. Države članice sprejmejo politike in ukrepe, s katerimi zagotavljajo, da bodo možnosti, navedene v celovitih ocenah v skladu z odstavkom 1 tega člena, izkoriščene. Te politike in ukrepi vključujejo vsaj elemente iz Priloge X. Države članice jih priglasijo kot del posodobitev svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, predloženih v skladu s členom 14(2) Uredbe (EU) 2018/1999, naslednjih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtov, priglašanih v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12 navedene uredbe, ter zadevnih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih poročil o napredku, predloženih v skladu z navedeno uredbo.

6. Države članice zagotovijo, da regionalni in lokalni organi pripravijo lokalne načrte ogrevanja in hlajenja vsaj v občinah z več kot 45 000 prebivalci. Ti načrti bi morali vsaj:

- (a) temeljiti na informacijah in podatkih iz celovite ocene, opravljene v skladu z odstavkom 1, ter vsebovati oceno in popis možnosti za povečanje energetske učinkovitosti, tudi na podlagi daljinskega ogrevanja z nizkimi temperaturami, visoko učinkovite soproizvodnje, izrabe odvečne toplote ter energije iz obnovljivih virov pri ogrevanju in hlajenju na tem območju;
- (b) biti skladni z načelom „energetska učinkovitost na prvem mestu“;
- (c) vključevati strategijo uporabe ugotovljenih možnosti v skladu s točko (a);
- (d) biti pripravljeni ob sodelovanju vseh zadevnih regionalnih ali lokalnih deležnikov ter zagotavljati sodelovanje javnosti, vključno z upravljavci lokalne energetske infrastrukture;
- (e) upoštevati ustrezno obstoječo energetska infrastrukturo;
- (f) upoštevati potrebe lokalnih skupnosti in več lokalnih ali regionalnih upravnih enot ali regij;
- (g) oceniti vlogo energetskih skupnosti ter drugih pobud odjemalcev, ki lahko dejavno prispevajo k izvajanju lokalnih projektov ogrevanja in hlajenja;
- (h) vključevati analizo naprav in sistemov za ogrevanje in hlajenje v lokalnem stavbnem fondu, pri čemer upoštevajo možnosti, ki jih imajo posamezne površine za ukrepe za energetska učinkovitost, ter obravnavajo energetska najmanj učinkovite stavbe in potrebe ranljivih gospodinjstev;
- (i) oceniti, kako financirati izvajanje politik in ukrepov ter opredeliti finančne mehanizme, ki odjemalcem omogočajo prehod na ogrevanje in hlajenje iz obnovljivih virov;
- (j) vključevati začrtani potek doseganja ciljev načrtov v skladu s podnebno nevtralnostjo ter spremljanje napredka pri izvajanju opredeljenih politik in ukrepov;
- (k) si prizadevati za zamenjavo starih in neučinkovitih ogrevalnih in hladilnih naprav v objektih javnih organov z zelo učinkovitimi alternativami, da bi postopno odpravili uporabo fosilnih goriv;
- (l) oceniti morebitne sinergije z načrti sosednjih regionalnih ali lokalnih organov za spodbujanje skupnih naložb in stroškovne učinkovitosti;

Države članice zagotovijo, da vse zadevne strani, vključno z javnimi in ustreznimi zasebnimi deležniki, dobijo možnost sodelovanja pri pripravi načrtov ogrevanja in hlajenja, celovite ocene iz odstavka 1 ter politik in ukrepov iz odstavka 5.

V ta namen države članice za podporo regionalnim in lokalnim organom pripravijo priporočila za izvajanje politik in ukrepov na področju energetske učinkovitosti ogrevanja in hlajenja, ki temelji na energiji iz obnovljivih virov, na regionalni in lokalni ravni z izkoriščanjem ugotovljenih možnosti. Države članice čim bolj podpirajo regionalne in lokalne organe z vsemi sredstvi, tudi s shemami finančne in tehnične podpore. Države članice zagotovijo, da so načrti ogrevanja in hlajenja usklajeni z drugimi lokalnimi zahtevami glede podnebne, energetske in okoljskega načrtovanja, da se prepreči upravno breme za lokalne in regionalne oblasti ter spodbudi učinkovito izvajanje načrtov.

Lokalne načrte ogrevanja in hlajenja lahko izvaja skupina več sosednjih lokalnih organov, če je to ustrezno glede na geografski in upravni okvir ter infrastrukturo za ogrevanje in hlajenje.

Lokalne načrte ogrevanja in hlajenja oceni pristojni organ, po potrebi pa jim sledijo ustrezni izvedbeni ukrepi.

Člen 26

Oskrba z ogrevanjem in hlajenjem

1. Za zagotovitev učinkovitejši porabe primarne energije in povečanje deleža energije iz obnovljivih virov v oskrbi z ogrevanjem in hlajenjem, ki se dovaja v omrežje, mora učinkovit sistem daljinskega ogrevanja in hlajenja izpolnjevati naslednja merila:

- (a) do 31. decembra 2027 uporablja vsaj 50 % energije iz obnovljivih virov, 50 % odvečne toplote, 75 % toplote iz soproizvodnje ali 50 % kombinacije take energije in toplote;
- (b) od 1. januarja 2028 uporablja vsaj 50 % energije iz obnovljivih virov, 50 % odvečne toplote, 50 % energije iz obnovljivih virov in odvečne toplote, 80 % toplote iz soproizvodnje z visokim izkoristkom ali vsaj kombinacije take toplotne energije, ki se dovaja v omrežje, pri čemer je delež energije iz obnovljivih virov najmanj 5 %, skupni delež energije iz obnovljivih virov, odvečne toplote ali toplote iz soproizvodnje z visokim izkoristkom pa najmanj 50 %;
- (c) od 1. januarja 2035 uporablja vsaj 50 % energije iz obnovljivih virov, 50 % odvečne toplote ali 50 % energije iz obnovljivih virov in odvečne toplote, ali je pri njem skupni delež energije iz obnovljivih virov, odvečne toplote ali toplote iz soproizvodnje z visokim izkoristkom vsaj 80 %, skupni delež energije iz obnovljivih virov in odvečne toplote pa vsaj 35 %;
- (d) od 1. januarja 2040 uporablja vsaj 75 % energije iz obnovljivih virov, 75 % odvečne toplote ali 75 % energije iz obnovljivih virov in odvečne toplote ali uporablja vsaj 95 % energije iz obnovljivih virov, odvečne toplote in toplote iz soproizvodnje z visokim izkoristkom, pri čemer je skupni delež energije iz obnovljivih virov ali odvečne toplote vsaj 35 %;
- (e) od 1. januarja 2045 uporablja vsaj 75 % energije iz obnovljivih virov, 75 % odvečne toplote ali 75 % energije iz obnovljivih virov in odvečne toplote;
- (f) od 1. januarja 2050 uporablja samo energijo iz obnovljivih virov, samo odvečno toploto ali samo kombinacijo energije iz obnovljivih virov in odvečne toplote.

2. Države članice se lahko kot alternativo merilom iz odstavka 1 tega člena odločijo tudi za merila trajnosti, ki temeljijo na količini emisij TGP iz sistema daljinskega ogrevanja in hlajenja na enoto toplote ali hladu, dobavljenega odjemalcem, ob upoštevanju ukrepov, izvedenih za izpolnitev obveznosti v skladu s členom 24(4) Direktive (EU) 2018/2001. Če se odločijo za ta merila, ima učinkovit sistem daljinskega ogrevanja in hlajenja na enoto toplote ali hladu, dobavljenega odjemalcem, naslednjo največjo količino emisij TGP:

- (a) do 31. decembra 2025: 200 gramov/kWh
- (b) od 1. januarja 2026: 150 gramov/kWh
- (c) od 1. januarja 2035: 100 gramov/kWh
- (d) od 1. januarja 2045: 50 gramov/kWh
- (e) od 1. januarja 2050: 0 gramov/kWh

3. Države članice se lahko odločijo, da bodo merila za emisije TGP na enoto toplote ali hladu uporabljale za katero koli obdobje iz odstavka 2, točke (a) do (e), tega člena. Če se za to odločijo, o tem uradno obvestijo Komisijo do 11. januarja 2024 za obdobje iz odstavka 2, točka (a), tega člena in vsaj šest mesecev pred začetkom zadevnih obdobj iz odstavka 2, točke (b) do (e), tega člena. Tako uradno obvestilo vključuje ukrepe, izvedene za izpolnitev obveznosti v skladu s členom 24(4) Direktive (EU) 2018/2001, če še niso bili uradno navedeni v zadnji posodobitvi nacionalnega energetskega in podnebne načrta.

4. Države članice zagotovijo, da sistem daljinskega ogrevanja in hlajenja, da bi veljal za učinkovitega, po izgradnji ali po obsežni prenovitvi njegovih napajalnih enot izpolnjuje merila iz odstavka 1 ali 2, ki se uporabljajo v času, ko začne obratovati ali po prenovi nadaljuje obratovanje. Poleg tega države članice zagotovijo, da pri sistemu daljinskega ogrevanja in hlajenja, ko je zgrajen ali pa so bile njegove napajalne enote obsežno prenovljene:

- (a) v obstoječih virih toplote v primerjavi s povprečno letno porabo v preteklih treh koledarskih letih polnega obratovanja pred prenovo ni povečanja uporabe fosilnih goriv razen zemeljskega plina in
- (b) če je bil zgrajen ali obsežno prenovljen do 2030, novi viri toplote v tem sistemu ne uporabljajo fosilnih goriv, razen zemeljskega plina.

5. Države članice zagotovijo, da od 1. januarja 2025 in nato vsakih pet let operaterji vseh obstoječih sistemov daljinskega ogrevanja in hlajenja s skupno izhodno toploto in hladom nad 5 MW, ki ne izpolnjujejo meril iz odstavka 1, točke (b) do (e), pripravijo načrt za zagotovitev učinkovitejše porabe primarne energije, zmanjšanje izgub pri distribuciji in povečanje deleža energije iz obnovljivih virov v oskrbi z ogrevanjem in hlajenjem. Načrt vključuje ukrepe za izpolnjevanje meril iz odstavka 1, točke (b) do (e), in ga mora odobriti pristojni organ.

6. Države članice zagotovijo, da podatkovni centri s skupnim nazivnim vnosom energije nad 1 MW uporabljajo odvečno toploto ali druge načine izrabe odvečne toplote, razen če lahko dokažejo, da to ni tehnično ali ekonomsko izvedljivo v skladu z oceno iz odstavka 7.

7. Da bi ocenile ekonomsko izvedljivost povečanja energetske učinkovitosti pri ogrevanju in hlajenju, države članice zagotovijo, da se na ravni obrata opravi analiza stroškov in koristi v skladu z Prilogo XI, kadar se na novo načrtujejo ali obsežno prenavljajo naslednji obrati:

- (a) termoelektrarna, katere skupni povprečni letni vnos energije presega 10 MW, za oceno stroškov in koristi zagotavljanja obratovanja elektrarne kot obrata za proizvodnjo z visokim izkoristkom;
- (b) industrijski obrat s povprečnim letnim vnosom energije nad 8 MW, da bi ocenili izkoriščanje odvečne toplote na kraju samem in izven njega;
- (c) pomožni objekt s povprečnim letnim vnosom energije nad 7 MW, kot so naprave za ravnanje z odpadlo vodo in obrat za utekočinjeni zemeljski plin, da bi ocenili izkoriščanje odvečne toplote na kraju samem in izven njega;
- (d) podatkovni center s skupnim nazivnim vnosom energije nad 1 kW, da bi ocenili stroške in koristi, med drugim vključno s tehnično izvedljivostjo, stroškovno učinkovitostjo, vplivom na energetske učinkovitost in lokalno povpraševanje po toploti, vključno s sezonskimi nihanji, pri uporabi odvečne toplote za zadovoljevanje ekonomske upravičenega povpraševanja in priključka tega obrata na omrežje za daljinsko ogrevanje ali sistem daljinskega hlajenja, ki je učinkovit ali temelji na obnovljivih virih energije ali drugih načinih izrabe odvečne toplote.

V analizi iz prvega pododstavka, točka (d), se upoštevajo rešitve za sistem hlajenja, ki omogočajo odstranjevanje ali zajemanje odvečne toplote na koristni ravni temperature s čim manjšim vnosom pomožne energije.

Države članice si prizadevajo odpraviti ovire za uporabo odvečne toplote in zagotoviti podporo za izkoriščanje odvečne toplote, kadar se obrati na novo načrtujejo ali prenavljajo.

Nameščanje opreme za zajemanje ogljikovega dioksida, ki se proizvede v kurilnih napravah, z namenom geološkega shranjevanja, kakor je določeno v Direktivi 2009/31/ES, se za namen točk (b) in (c) tega odstavka ne šteje kot prenovitev.

Države članice zahtevajo, da se analiza stroškov in koristi izvede v sodelovanju s podjetji, odgovornimi za delovanje objekta.

8. Države članice lahko iz odstavka 7 izvzamejo:

- (a) elektrarne, ki se uporabljajo ob konični obremenitvi, in obrate za rezervno proizvodnjo električne energije, ki naj bi v petletnem obdobju obratovali manj kot 1 500 obratovalnih ur na leto kot tekoče povprečje, in sicer na podlagi postopka preverjanja, ki ga vzpostavijo države članice in ki zagotavlja, da je izpolnjeno to merilo za izvzetje;
- (b) obrate, ki se morajo nahajati v bližini geološkega območja shranjevanja, ki je odobreno v skladu z Direktivo 2009/31/ES;
- (c) podatkovne centre, katerih odvečna toplota se uporablja ali se bo uporabljala v omrežju za daljinsko ogrevanje ali neposredno za ogrevanje prostorov, pripravo sanitarne tople vode ali v druge namene v stavbi ali skupini stavb ali objektov, v katerih se nahajajo.

Države članice lahko za izvzetje posameznih obratov iz odstavka 7, točki (c) in (d), določijo tudi prage, izražene s količino razpoložljive uporabne odvečne toplote, povpraševanjem po toploti ali razdaljami med industrijskimi obrati in omrežji za daljinsko ogrevanje.

Države članice uradno obvestijo Komisijo o izjemah, sprejetih v skladu s tem odstavkom.

9. Države članice sprejmejo merila za energetske dovoljenje iz člena 8 Direktive (EU) 2019/944 ali merila za enakovredno dovoljenje, da bi zagotovili:

- (a) upoštevanje izida celovitih ocen iz člena 25(1);
- (b) izpolnitev zahtev, določenih v odstavku 7;
- (c) upoštevanje izida analize stroškov in koristi iz odstavka 7.

10. Države članice lahko izvzamejo posamezne obrate iz zahtev iz naslova meril za energetske dovoljenje ali enakovredno dovoljenje iz odstavka 9, da jim ni treba izvesti možnosti, katerih koristi so večje od stroškov, če je to iz nujnih zakonskih, lastniških ali finančnih razlogov potrebno. V takih primerih zadevna država članica Komisiji predloži utemeljeno odločitev v treh mesecih po sprejetju te odločitve. Komisija lahko izda mnenje o uradnem obvestilu v treh mesecih od prejetja.

11. Odstavki 7, 8, 9 in 10 tega člena se uporabljajo za obrate, zajete v Direktivi 2010/75/EU, brez poseganja v zahteve, določene v navedeni direktivi.

12. Države članice zbirajo informacije o analizah stroškov in koristi, opravljenih v skladu z odstavkom 7, točke (a) do (d). Te informacije bi morale vsebovati vsaj podatke o razpoložljivih količinah oskrbe s toploto in toplotnih parametrih, predvideno letno število ur obratovanja in geografsko lokacijo mest. Navedeni podatki se objavijo ob upoštevanju njihove morebitne občutljivosti.

13. Države članice na podlagi harmoniziranih referenčnih vrednosti izkoristkov iz Priloge III, točka (d), zagotovijo, da je mogoče potrditi izvor električne energije, proizvedene v sproizvodnji z visokim izkoristkom, na podlagi objektivnih, preglednih in nediskriminatornih meril, ki jih določi posamezna država članica. Države članice zagotovijo, da je zadevno potrdilo o izvoru skladno z zahtevami, določenimi v Prilogi XII, in da so vanj vključene vsaj informacije iz navedene priloge. Države članice vzajemno priznajo svoja potrdila o izvoru izključno kot dokazilo o informacijah iz tega odstavka.

Vsaka zavrnitev, da bi se potrdilo o izvoru priznalo kot takšno dokazilo, zlasti zaradi preprečevanja goljufije, mora temeljiti na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih. Države članice uradno obvestijo Komisijo o takšni zavrnitvi in jo utemeljijo. V primeru, da se priznanje potrdila o izvoru zavrne, lahko Komisija sprejme odločitev, da bo stran, ki je potrdilo zavrnila, prisilila k njegovemu priznanju, zlasti na podlagi objektivnih, preglednih in nediskriminatornih meril, na katerih takšno priznanje temelji.

14. Države članice zagotovijo, da se vsaka razpoložljiva podpora soproizvodnji pogojuje s tem, da proizvedena električna energija izvira iz soproizvodnje z visokim izkoristkom in se odvečna toplota učinkovito izkorišča za doseganje prihrankov primarne energije. Za javno podporo soproizvodnji ter proizvodnji in omrežjem za daljinsko ogrevanje veljajo pravila o državni pomoči, kadar je ustrezno.

Člen 27

Pretvorba, prenos in distribucija energije

1. Nacionalni regulativni organi za energetiko pri izvajanju regulativnih nalog, določenih v direktivah 2009/73/EC in (EU) 2019/944, glede odločitev o delovanju plinske in električne infrastrukture, tudi glede odločitev o omrežnih tarifah, uporabljajo načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ v skladu s členom 3 te direktive. Nacionalni regulativni organi za energetiko lahko poleg načela „energetska učinkovitost na prvem mestu“ upoštevajo tudi stroškovno učinkovitost, učinkovitost sistema, zanesljivost oskrbe in povezanost trgov, hkrati pa omogočijo nadaljnje doseganje podnebnih ciljev EU in trajnostnost, kot je določeno v členu 18 Uredbe (EU) 2019/943 in členu 13 Uredbe (ES) št. 715/2009.

2. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov za plin in električno energijo pri svojih odločitvah o načrtovanju in razvoju omrežja ter naložbah uporabljajo načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“ v skladu s členom 3 te direktive. Nacionalni regulativni organi ali drugi imenovani nacionalni organi preverijo, ali se z metodologijo, ki jo uporabljajo operaterji prenosnih sistemov in operaterji distribucijskih sistemov, ocenjujejo alternativne možnosti pri analizi stroškov in koristi ter ali se pri tem upoštevajo širše koristi rešitev energetske učinkovitosti, prožnost na strani povpraševanja in naložb v sredstva, ki prispevajo k blažitvi podnebnih sprememb. Nacionalni regulativni organi in drugi imenovani organi pri odobritvi, preverjanju ali spremljanju projektov operaterjev prenosnih in distribucijskih sistemov ter njihovih načrtov za razvoj omrežja v skladu s členom 22 Direktive 2009/73/ES ter členom 32(3) in členom 51 Direktive (EU) 2019/944 preverijo tudi, ali ti operaterji izvajajo načelo „energetska učinkovitost na prvem mestu“. Nacionalni regulativni organi lahko v tesnem sodelovanju z operaterji prenosnih sistemov in operaterji distribucijskih sistemov, ki lahko delijo svoje ključno tehnično strokovno znanje, zagotovijo metodologije in smernice o tem, kako oceniti alternativne možnosti pri analizi stroškov in koristi.

3. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov spremljajo in količinsko opredelijo skupni obseg izgub v omrežju ter, kadar je to tehnično in finančno izvedljivo, omrežja optimizirajo in izboljšajo njihovo učinkovitost. Operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov o teh ukrepih in pričakovanih prihrankih energije zaradi zmanjšanja izgub v omrežju poročajo nacionalnemu regulativnemu organu. Države članice zagotovijo, da operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov ocenjujejo ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti glede na svoje obstoječe sisteme za prenos ali distribucijo plina ali električne energije in da izboljšujejo energetska učinkovitost pri zasnovi in obratovanju infrastrukture, zlasti v smislu vzpostavitve pametnega omrežja. Države članice s predpisi, ki temeljijo na spodbudah, spodbujajo operaterje prenosnih in distribucijskih sistemov k razvoju inovativnih rešitev za izboljšanje energetske učinkovitosti obstoječih in prihodnjih sistemov skladno s tarifnimi načeli iz člena 18 Uredbe (EU) 2019/943 in člena 13 Uredbe (ES) št. 715/2009.

4. Nacionalni regulativni organi za energetiko v letno poročilo, pripravljeno v skladu s členom 41 Direktive 2009/73/ES in členom 59(1), točka (i), Direktive (EU) 2019/944, vključijo poseben oddelek o napredku pri izboljšanju energetske učinkovitosti v zvezi z obratovanjem infrastrukture za plin in električno energijo. V teh poročilih nacionalni regulativni organi za energetiko podajo oceno celotnega izkoristka pri obratovanju infrastrukture za plin in električno energijo, navedejo ukrepe, ki so jih izvedli operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov, in, kadar je ustrezno, podajo priporočila za izboljšanje energetske učinkovitosti, vključno s stroškovno učinkovitimi alternativami, ki zmanjšujejo konično obremenitev in skupno porabo električne energije.

5. Države članice za električno energijo zagotovijo, da so v zvezi z regulacijo omrežja in omrežnimi tarifami izpolnjena merila iz Priloge XIII, pri čemer se upoštevajo omrežni kodeksi in smernice, oblikovani v skladu z Uredbo (EU) 2019/943, ter obveznost iz člena 59(7), točka (a), Direktive (EU) 2019/944, da se omogoči izvedba potrebnih naložb v omrežja na način, ki zagotavlja vzdržnost omrežij.
6. Države članice lahko dovolijo, da so v sistemih in tarifnih strukturah dovoljene sestavine s socialnim ciljem za prenos in distribucijo energije iz omrežij, če vsi moteči vplivi na sistem prenosa in distribucije ostanejo na potrebni minimalni ravni ter niso nesorazmerni s socialnim ciljem.
7. Nacionalni regulativni organi zagotovijo, da se v tarifah za prenos in distribucijo odstranijo spodbude, ki negativno vplivajo na energetske učinkovitost proizvodnje, prenosa, distribucije in dobave električne energije in plina. Države članice zagotovijo, da sta zasnova infrastrukture in obratovanje obstoječe infrastrukture učinkovita v skladu z Uredbo (EU) 2019/943 ter da tarife omogočajo odzivanje na povpraševanje.
8. Operaterji prenosnih in distribucijskih sistemov izpolnjujejo Prilogo XIV.
9. Kadar je primerno, lahko državni regulativni organi zahtevajo, da operaterji prenosnega sistema in distribucijskega sistema z zmanjševanjem stroškov za vzpostavitev povezave in uporabo sistema spodbujajo postavitve obratov za soprodukcijo z visokim izkoristkom v bližini območij povpraševanja po toploti.
10. Države članice lahko proizvajalcem električne energije iz soprodukcije z visokim izkoristkom, ki se želijo priključiti v omrežje, dovolijo, da objavijo razpis za dela, povezana s priključitvijo v omrežje.
11. Pri pripravi poročil v skladu z Direktivo 2010/75/EU države članice brez poseganja v člen 9(2) navedene direktive preučijo možnost vključitve informacij o ravneh energetske učinkovitosti obratov, v katerih poteka izgorevanje goriva, s skupno nazivno vhodno toplotno močjo 50 MW ali več na podlagi ustreznih in najboljših razpoložljivih tehnologij, razvitih v skladu z Direktivo 2010/75/EU.

POGLAVJE VI

HORIZONTALNE DOLOČBE

Člen 28

Razpoložljivost sistemov kvalifikacij, akreditacij in potrjevanja

1. Države članice vzpostavijo mrežo, ki zagotavlja ustrezno raven kompetenc za poklice na področju energetske učinkovitosti, ki ustrezajo potrebam trga. Države članice v tesnem sodelovanju s socialnimi partnerji zagotovijo, da so na razpolago sistemi potrjevanja ali enakovredni sistemi kvalifikacij, po potrebi tudi primerni programi usposabljanja za poklice na področju energetske učinkovitosti, vključno s ponudniki energetskih storitev, ponudniki energetskih pregledov, energetskimi upravljavci, neodvisnimi strokovnjaki, inštalaterji elementov stavb iz Direktive 2010/31/EU in ponudniki celovitih prenovitvenih del, ter da so ti sistemi in programi zanesljivi in prispevajo k splošnim ciljem razogleditve Unije.

Države članice zagotovijo, da so ponudniki sistemov potrjevanja ali enakovrednih sistemov kvalifikacij, po potrebi vključno s primernimi programi usposabljanja, akreditirani v skladu z Uredbo (ES) št. 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁷⁾ ali odobreni v skladu z usklajeno nacionalno zakonodajo ali standardi.

⁽⁴⁷⁾ Uredba (ES) št. 765/2008 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 9. julija 2008 o določitvi zahtev za akreditacijo ter razveljavitvi Uredbe (EGS) št. 339/93 (UL L 218, 13.8.2008, str. 30).

2. Države članice spodbujajo sodelovanje v programih potrjevanja in usposabljanja ter izobraževanja, da za poklice na področju energetske učinkovitosti zagotovijo primerno raven kompetenc, ki ustrezajo potrebam trga.
3. Komisija do 11. oktobra 2024:
 - (a) v sodelovanju s skupino strokovnjakov, ki jih imenujejo države članice, vzpostavi okvir ali zasnuje kampanjo, da bi se več ljudi odločilo za poklic na področju energetske učinkovitosti, ob hkratnem zagotavljanju spoštovanja načela nediskriminacije;
 - (b) oceni izvedljivost vzpostavitve enotne platforme za dostop, pri čemer se po možnosti opre na obstoječe pobude, da bi državam članicam nudila podporo pri določanju njihovih ukrepov za zagotovitev ustrezne ravni usposobljenih strokovnjakov, ki so potrebni, da bi sledili napredku na področju energetske učinkovitosti ter uresničili podnebne in energetske cilje Unije. Platforma bi združevala strokovnjake iz držav članic, socialne partnerje, izobraževalne ustanove, akademske kroge in druge ustrezne deležnike ter bi spodbujala in uveljavljala najboljšo prakso na področju sistemov kvalifikacij in programov usposabljanja, da bi z zagotovitvijo več strokovnjakov za energetsko učinkovitost ter s prekvalifikacijo ali izpopolnjevanjem obstoječih strokovnjakov zadostili potrebam trga.
4. Države članice zagotovijo, da so v okviru nacionalnih sistemov potrjevanja ali enakovrednih sistemov kvalifikacij, po potrebi vključno s programi usposabljanja, upoštevani obstoječi evropski in mednarodni standardi na področju energetske učinkovitosti.
5. Države članice objavijo sisteme potrjevanja, enakovredne sisteme kvalifikacij ali primerne programe usposabljanja iz odstavka 1 ter v zvezi s primerjavami med sistemi in njihovim priznavanjem sodelujejo med seboj in s Komisijo.

Države članice sprejmejo ustrezne ukrepe, s katerimi odjemalce seznani, da so na razpolago sistemi iz člena 29(1).

6. Države članice do 31. decembra 2024 in nato vsaj vsaka štiri leta ocenijo, ali sta ponudnikom energetskih storitev, energetskim pregledovalcem, energetskim upravljavcem, neodvisnim strokovnjakom, inštalaterjem elementov stavb iz Direktive 2010/31/EU in ponudnikom celovitih prenovitvenih del prek sistema zagotovljena potrebna raven kompetenc in enak dostop za vse posameznike v skladu z načelom nediskriminacije. Države članice ocenijo tudi vrzel med razpoložljivimi in potrebnimi strokovnjaki. Države članice oceno in priporočila, pripravljena na njeni podlagi, objavijo ter jih predložijo prek e-platforme, vzpostavljene v skladu s členom 28 Uredbe (EU) 2018/1999.

Člen 29

Energetske storitve

1. Države članice spodbujajo trg energetskih storitev in dostop MSP do njega tako, da razširjajo jasne in lahko dostopne informacije o:
 - (a) razpoložljivih pogodbah o energetskih storitvah in klavzulah, ki bi morale biti vključene v takšne pogodbe, da se zagotovijo prihranki energije in pravice končnih odjemalcev;
 - (b) finančnih instrumentih, spodbudah, nepovratnih sredstvih, obnovljivih skladih, jamstvih, sistemih zavarovanja in posojilih v podporo projektom o storitvah energetske učinkovitosti;
 - (c) razpoložljivih ponudnikih energetskih storitev, kot so podjetja za energetske storitve, ki so kvalificirani ali potrjeni, ter njihovih kvalifikacijah ali potrjevanju v skladu s členom 28;
 - (d) razpoložljivih metodologijah spremljanja in preverjanja ter shemah kontrole kakovosti.
2. Države članice spodbujajo razvoj oznak kakovosti, med drugim tistih, ki jih podeljujejo poklicna združenja, po potrebi na podlagi evropskih ali mednarodnih standardov.

3. Države članice objavljajo in redno posodablajo seznam razpoložljivih ponudnikov energetskih storitev, ki so kvalificirani ali potrjeni, in njihovih kvalifikacij ali potrdil v skladu s členom 28 ali dajo na razpolago povezavo, na kateri lahko ponudniki energetskih storitev objavljajo zadevne informacije.

4. Države članice spodbujajo in zagotavljajo uporabo pogodbenega zagotavljanja prihranka energije pri prenovi velikih stavb, ki so v lasti javnih organov, kadar je to tehnično in ekonomsko izvedljivo. Pri prenovi velikih nestanovanjskih stavb s skupno uporabno tlorisno površino nad 750 m² države članice zagotovijo, da javni organi ocenijo izvedljivost uporabe pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in drugih energetskih storitev, ki omogočajo učinkovitost.

Države članice lahko javne organe spodbujajo, da pogodbeno zagotavljanje prihranka energije kombinirajo z razširjenimi energetskimi storitvami, tudi odzivanjem na povpraševanje in shranjevanjem, da bi s stalnim spremljanjem, učinkovitim delovanjem in vzdrževanjem zagotovile prihranke energije in ohranjale že dosežene rezultate.

5. Države članice podpirajo javni sektor pri sprejemanju ponudb za energetske storitve, zlasti za izvedbo prenove stavb tako, da:

- (a) zagotavljajo vzorčne pogodbe za pogodbeno zagotavljanje prihranka energije, ki vsebujejo vsaj točke, naštet v Prilogi XV, in upoštevajo obstoječe evropske ali mednarodne standarde, razpoložljive smernice za razpisne postopke in Eurostatov priročnik za statistično obravnavo pogodb o zagotavljanju prihranka energije v računih države;
- (b) zagotavljajo informacije o najboljših praksah pri pogodbenem zagotavljanju prihranka energije, vključno z analizo stroškov in koristi, za katero je uporabljen pristop celotnega življenjskega kroga, če je takšna analiza na voljo;
- (c) promovirajo podatkovno bazo izvedenih in tekočih projektov pogodbenega zagotavljanja prihranka energije, ki zajema projekcije prihrankov energije in dosežene prihranke energije, in javnosti omogočijo dostop do nje.

6. Države članice podpirajo pravilno delovanje trga energetskih storitev z naslednjimi ukrepi:

- (a) določijo eno ali več kontaktnih točk, pri katerih lahko končni odjemalci dobijo informacije iz odstavka 1, in objavijo podatke o njih;
- (b) odpravljajo regulativne in neregulativne ovire, ki upočasnjujejo uvedbo pogodbenega zagotavljanja prihranka energije in drugih vzorčnih storitev za energetske učinkovitost, namenjenih določitvi ali izvedbi ukrepov za prihrankov energije oziroma obojemu;
- (c) vzpostavijo in spodbujajo vlogo svetovalnih organov in neodvisnih tržnih posrednikov, tudi točk VEM ali podobnih mehanizmov za spodbujanje razvoja trga na strani povpraševanja in ponudbe, ter javnosti in tržnim akterjem omogočijo dostop do informacij o teh podpornih mehanizmihih.

7. Države članice lahko za podporo ustreznega delovanja trga energetskih storitev vzpostavijo poseben mehanizem ali določijo varuha za zagotovitev učinkovite obravnave pritožb in alternativnega reševanja sporov, ki izhajajo iz pogodb o energetskih storitvah in pogodb o zagotavljanju prihranka energije.

8. Države članice zagotovijo, da se distributerji energije, operaterji distribucijskega sistema in podjetja za maloprodajo energije vzdržijo vseh dejavnosti, ki bi lahko ovirale povpraševanje po energetskih storitvah in njihovo zagotavljanje ali izvajanje ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti ali ki bi zadrževale razvoj trgov takih storitev ali ukrepov, vključno z zaprtjem trga za konkurente ali zlorabo prevladujočega položaja.

Člen 30

Nacionalni sklad za energetske učinkovitost, financiranje in tehnična podpora

1. Države članice brez poseganja v člena 107 in 108 PDEU omogočajo vzpostavitev finančnih mehanizmov ali uporabo obstoječih mehanizmov za ukrepe za izboljšanje energetske učinkovitosti, tako da bodo dosežene največje možne koristi financiranja iz različnih virov ter kombinacije nepovratnih sredstev, finančnih instrumentov in tehnične pomoči.

2. Kadar je primerno, Komisija neposredno ali prek finančnih institucij pomaga državam članicam pri oblikovanju tako finančnih mehanizmov kot instrumentov za pomoč pri razvoju projektov na nacionalni, regionalni ali lokalni ravni s ciljem povečati naložbe v energetske učinkovitost v različnih sektorjih ter zaščititi in krepiti moč ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcev, ljudi iz gospodinjstev s nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih, tudi z vključitvijo vidika enakosti, da ne bi bil nihče prezrt.

3. Države članice sprejmejo ukrepe, s katerimi promovirajo posojilne produkte na področju energetske učinkovitosti, kot so zelene hipoteke in zelena posojila, tako zavarovani kot nezavarovani, ter zagotovijo, da je njihova ponudba s strani finančnih institucij široka in nediskriminatorna ter da so dostopni in razpoznavni za odjemalce. Države članice sprejmejo ukrepe za omogočanje lažjega izvajanja shem financiranja preko računov in financiranja preko davkov, pri čemer upoštevajo smernice Komisije, predložene v skladu z odstavkom 10. Države članice zagotovijo, da banke in druge finančne institucije dobijo informacije o možnostih udeležbe pri financiranju ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, tudi z ustanovitvijo javno-zasebnih partnerstev. Države članice spodbujajo vzpostavljane jamstvenih shem za posojila za naložbe v energetske učinkovitost.

4. Države članice brez poseganja v člena 107 in 108 PDEU spodbujajo vzpostavitev shem finančne pomoči, da bi povečali uporabo ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti za obsežno prenovo sistemov individualnega in daljinskega ogrevanja in hlajenja.

5. Države članice spodbujajo vzpostavitev lokalnega strokovnega znanja in tehnične pomoči, kadar je ustrezno, v okviru obstoječih mrež in objektov, z namenom svetovanja o najboljših praksah pri razogljičenju lokalnega daljinskega ogrevanja in hlajenja, kot je dostop do namenske finančne podpore.

6. Komisija spodbuja izmenjavo najboljših praks med pristojnimi nacionalnimi ali regionalnimi organi, med drugim prek letnih srečanj regulativnih organov, javnih podatkovnih baz z informacijami o izvajanju ukrepov v državah članicah ter primerjav med državami.

7. Da se mobilizirajo zasebna finančna sredstva za ukrepe za energetske učinkovitost in energetske prenove ter prispeva k doseganju ciljev Unije glede energetske učinkovitosti in nacionalnih prispevkov na podlagi člena 4 te direktive in ciljev Direktive 2010/31/EU, Komisija vodi dialog z javnimi in zasebnimi finančnimi institucijami, pa tudi z ustreznimi specifičnimi sektorji, in sicer da se pripravi načrt za potrebe in potencialne ukrepe.

8. Ukrepi iz odstavka 7 vključujejo naslednje elemente:

- (a) mobilizacijo kapitalskih naložb v energetske učinkovitost z upoštevanjem širših učinkov, ki jih imajo prihranki energije;
- (b) olajšanje izvajanja namenskih finančnih instrumentov in shem financiranja za energetske učinkovitost v ustreznem obsegu, ki jih bodo vzpostavile finančne institucije;
- (c) zagotavljanje kakovostnejših podatkov o energetske učinkovitosti in finančni uspešnosti, tako da se:
 - (i) podrobneje preuči, kako bi lahko naložbe v energetske učinkovitost povečale vrednost temeljnih sredstev;
 - (ii) podprejo študije za oceno monetizacije koristi naložb v energetske učinkovitost, ki niso povezane z energijo.

9. Države članice za namene mobiliziranja zasebnih finančnih sredstev za ukrepe za energetske učinkovitost in energetske prenove v okviru izvajanja te direktive:

- (a) preučijo, kako bi lahko boljše izkoristile sisteme upravljanja z energijo in energetske preglede iz člena 11, da bi vplivale na sprejemanje odločitev;

- (b) optimalno izkoristijo možnosti in orodja, ki so na voljo v proračunu Unije ter predlagana v pobudi za pametno financiranje pametnih stavb in v sporočilu Komisije z dne 14. oktobra 2020 z naslovom „Val prenove za Evropo – ekologizacija stavb, ustvarjanje delovnih mest, izboljšanje življenj“.

10. Komisija do 31. decembra 2024 pripravi smernice za države članice in tržne akterje o spodbujanju zasebnih naložb.

Namen smernic je državam članicam in tržnim akterjem pomagati pri pripravi in izvajanju naložb v energetske učinkovitost, med drugim v različnih programih Unije, v njih pa so predlagani ustrezni finančni mehanizmi in inovativne finančne rešitve s kombinacijo nepovratnih sredstev, finančnih instrumentov in pomoči pri razvoju projektov, s katerimi bi povečali obseg obstoječih pobud in uporabili programe Unije kot katalizator za okrepitev in aktiviranje zasebnega financiranja.

11. Države članice lahko ustanovijo nacionalni sklad za energetske učinkovitost. Namen tega sklada je izvajati ukrepe za energetske učinkovitost kot podporo državam članicam pri doseganju njihovih nacionalnih prispevkov k energetske učinkovitosti in njihovih okvirnih načrtanih potekov iz člena 4(2). Nacionalni sklad za energetske učinkovitost se lahko vzpostavi kot namenski sklad v okviru obstoječega nacionalnega instrumenta za spodbujanje kapitalskih naložb. Nacionalni sklad za energetske učinkovitost se lahko financira s prihodki iz dražb pravic v skladu z EU ETS v stavbnem in prometnem sektorju.

12. Kadar države članice ustanovijo nacionalne sklade za energetske učinkovitost, kot je navedeno v odstavku 11 tega člena, vzpostavijo finančne instrumente, vključno z javnimi jamstvi, da bi povečale število zasebnih naložb v energetske učinkovitost ter posojilnih produktov in inovativnih shem na področju energetske učinkovitosti iz odstavka 3 tega člena. Nacionalni sklad za energetske učinkovitost v skladu s členom 8(3) in členom 24 podpira prednostno izvajanje ukrepov pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih. Ta podpora vključuje financiranje ukrepov za energetske učinkovitost za MSP, da bi okrepili in aktivirali zasebno financiranje MSP.

13. Države članice lahko dopustijo, da javni organi izpolnijo obveznosti, določene v členu 6(1), z letnimi prispevki v nacionalni sklad za energetske učinkovitost, ki so enakovredni znesku naložb, potrebnih za izpolnitev teh obveznosti.

14. Države članice lahko zavezancem omogočijo, da svoje obveznosti, določene v členu 8(1) in (4), izpolnijo tako, da v nacionalni sklad za energetske učinkovitost vsako leto prispevajo znesek, ki je enak znesku naložb, potrebnih za izpolnitev teh obveznosti.

15. Države članice lahko svoje prihodke od dodeljenih letnih emisij v skladu z Odločbo št. 406/2009/ES uporabijo za razvoj inovativnega financiranja za izboljšanje energetske učinkovitosti.

16. Komisija oceni uspešnost in učinkovitost javne finančne podpore za energetske učinkovitost na ravni Unije in na nacionalni ravni ter zmogljivost držav članic za povečanje števila zasebnih naložb v energetske učinkovitost, pri tem pa upošteva potrebe po javnem financiranju, izražene v nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih. Komisija oceni, ali bi lahko mehanizem za energetske učinkovitost na ravni Unije, katerega cilj bi bil zagotoviti jamstvo Unije, njeno tehnično pomoč in njena povezana nepovratna sredstva, da bi omogočili izvajanje finančnih instrumentov, ter za sisteme financiranja in podpore na nacionalni ravni na stroškovno učinkovit način podpiral doseganje ciljev Unije glede energetske učinkovitosti in njene podnebne cilje, ter, če je primerno, predlaga vzpostavitev tovrstnega mehanizma.

V ta namen Komisija do 30. marca 2024 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, kadar je primerno, skupaj z zakonodajnimi predlogi.

17. Države članice do 15. marca 2025 in nato vsaki dve leti kot del svojega celovitega nacionalnega energetskega in podnebnega poročila o napredku, predloženega na podlagi člena 17 in v skladu s členom 21 Uredbe (EU) 2018/1999, Komisiji sporočijo naslednje podatke:

- (a) obseg javnih naložb v energetska učinkovitost in povprečni faktor vzvoda, dosežen z javnim financiranjem, ki podpira ukrepe za energetska učinkovitost;
- (b) obseg posojilnih produktov na področju energetske učinkovitosti, razlikujoč med različnimi produkti;
- (c) po potrebi nacionalne programe financiranja, vzpostavljene za pospešitev uporabe ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti in najboljših praks, ter inovativne finančne sheme za energetska učinkovitost.

Zaradi lažje priprave poročila iz prvega pododstavka tega odstavka Komisija zahteve iz navedenega pododstavka vključi v skupno predlogo, določeno v izvedbenih aktih, sprejetih na podlagi člena 17(4) Uredbe (EU) 2018/1999.

18. Države članice za namene izpolnjevanja obveznosti iz odstavka 17, točka (b), in brez poseganja v dodatne nacionalne ukrepe upoštevajo obstoječe obveznosti finančnih institucij glede razkritja, med drugim:

- (a) pravila glede razkritja za kreditne institucije iz Delegirane uredbe Komisije (EU) 2021/2178 ⁽⁴⁸⁾;
- (b) zahteve glede razkritja okoljskih, socialnih in upravljavskih tveganj v skladu s členom 449a Uredbe (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁴⁹⁾.

Za lažje zbiranje in združevanje podatkov o obsegu posojilnih produktov na področju energetske učinkovitosti za namene izpolnjevanja obveznosti iz odstavka 17, točka (b), Komisija do 15. marca 2024 za države članice pripravi smernice o ureditvah za dostop do podatkov o obsegu posojilnih produktov na področju energetske učinkovitosti na nacionalni ravni ter za njihovo zbiranje in združevanje.

Člen 31

Faktorji pretvorbe in faktorji primarne energije

1. Za primerjavo prihrankov energije in pretvorbo v primerljivo enoto se uporabijo spodnje kurilne vrednosti iz Priloge VI k Uredbi (EU) 2018/2066 in faktorji primarne energije, določeni v odstavku 2 tega člena, razen če je upravičena uporaba drugih vrednosti ali faktorjev.
2. Faktor primarne energije se uporabi, kadar so prihranki energije izračunani v smislu primarne energije s pristopom od spodaj navzgor na podlagi porabe končne energije.
3. Za prihranke električne energije v kWh države članice uporabijo koeficient, da lahko točno izračunajo dosežene prihranke primarne energije. Države članice uporabijo privzeti koeficient 1,9, razen če po lastni presoji na podlagi upravičenih nacionalnih okoliščin določijo drugačen koeficient.
4. Za prihranke drugih nosilcev energije v kWh države članice uporabijo koeficient, da lahko točno izračunajo dosežene prihranke primarne energije.
5. Kadar države članice določijo lasten koeficient kot privzeto vrednost, podano v skladu s to direktivo, ga določijo s pregledno metodologijo na podlagi nacionalnih, regionalnih ali lokalnih okoliščin, ki vplivajo na porabo primarne energije. Te okoliščine se utemeljijo, so preverljive ter temeljijo na objektivnih in nediskriminatornih merilih.

⁽⁴⁸⁾ Delegirana uredba Komisije (EU) 2021/2178 z dne 6. julija 2021 o dopolnitvi Uredbe (EU) 2020/852 Evropskega parlamenta in Sveta z določitvijo vsebine in prikaza informacij, ki jih morajo razkriti podjetja, za katera se uporablja člen 19a ali 29a Direktive 2013/34/EU, o okoljsko trajnostnih gospodarskih dejavnostih, ter metodologije za izpolnjevanje te obveznosti razkritja (UL L 443, 10.12.2021, str. 9).

⁽⁴⁹⁾ Uredba (EU) št. 575/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 26. junija 2013 o bonitetnih zahtevah za kreditne institucije ter o spremembi Uredbe (EU) št. 648/2012 (UL L 176, 27.6.2013, str. 1).

6. Države članice pri določitvi lastnega koeficienta upoštevajo mešanico virov energije, vključeno v posodobitev njihovih celovitih nacionalnih energetske in podnebne načrtov, predloženih v skladu s členom 14(2) Uredbe (EU) 2018/1999, in njihove poznejše celovite nacionalne energetske in podnebne načrte, ki jih priglasijo Komisiji v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12 navedene uredbe. Če države članice odstopajo od privzete vrednosti, Komisiji uradno sporočijo koeficient, ki ga uporabljajo, skupaj z metodologijo izračuna in osnovnimi podatki, v navedeni posodobitvi in poznejših načrtih.

7. Do 25. decembra 2026 in nato vsaka štiri leta Komisija spremeni privzete koeficiente na podlagi dejansko evidentiranih podatkov. Te spremembe se izvedejo ob upoštevanju njihovih učinkov na pravo Unije, kot sta Direktiva 2009/125/ES in Uredba (EU) 2017/1369.

POGLAVJE VII

KONČNE DOLOČBE

Člen 32

Kazni

Države članice določijo pravila o kaznih, ki se uporabljajo za kršitve nacionalnih določb, sprejetih na podlagi te direktive, in sprejmejo vse potrebne ukrepe za zagotovitev, da se te kazni izvajajo. Te kazni morajo biti učinkovite, sorazmerne in odvračilne. Države članice o teh pravilih in ukrepih uradno obvestijo Komisijo do 11. oktobra 2025, in jo brez odlašanja uradno obvestijo o vsakršni naknadni spremembi, ki nanje vpliva.

Člen 33

Delegirani akti

1. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 34, da se pregledajo harmonizirane referenčne vrednosti izkoristkov iz Uredbe (EU) 2015/2402.
2. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 34 za spreminjanje te direktive s prilagoditvijo vrednosti, metod za izračun, privzetih koeficientov primarne energije in zahtev iz člena 31 ter prilog II, III, V, VIII do XII in XIV tehničnemu napredku.
3. Na Komisijo se prenese pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov v skladu s členom 34 za dopolnitev te direktive z vzpostavitvijo, po posvetovanju z ustreznimi deležniki, skupne sheme Unije za ocenjevanje trajnostnosti podatkovnih centrov na ozemlju EU. Komisija prvi tovrstni delegirani akt sprejme do 31. decembra 2023. V skupni shemi Unije se opredeli pojem „kazalniki trajnostnosti podatkovnega centra“ ter določijo ključni kazalniki uspešnosti in metodologija za njihovo merjenje.

Člen 34

Izvajanje prenosa pooblastila

1. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov je preneseno na Komisijo pod pogoji, določenimi v tem členu.
2. Pooblastilo za sprejemanje delegiranih aktov iz člena 33 se prenese na Komisijo za obdobje petih let od 10. oktobra 2023. Komisija pripravi poročilo o prenosu pooblastila najpozneje devet mesecev pred koncem petletnega obdobja. Prenos pooblastila se samodejno podaljšuje za enako dolga obdobja, razen če Evropski parlament ali Svet nasprotuje temu podalšanju najpozneje tri mesece pred koncem vsakega obdobja.

3. Prenos pooblastila iz člena 33 lahko kadar koli prekliče Evropski parlament ali Svet. S sklepom o preklicu preneha veljati prenos pooblastila iz navedenega sklepa. Sklep začne učinkovati dan po njegovi objavi v *Uradnem listu Evropske unije* ali na poznejši dan, ki je določen v navedenem sklepu. Sklep ne vpliva na veljavnost že veljavnih delegiranih aktov.
4. Komisija se pred sprejetjem delegiranega akta posvetuje s strokovnjaki, ki jih imenujejo države članice, v skladu z načeli, določenimi v Medinstitucionalnem sporazumu z dne 13. aprila 2016 o boljši pripravi zakonodaje.
5. Komisija takoj po sprejetju delegiranega akta o njem sočasno uradno obvesti Evropski parlament in Svet.
6. Delegirani akt, sprejet na podlagi člena 33, začne veljati le, če mu niti Evropski parlament niti Svet ne nasprotuje v roku dveh mesecev od uradnega obvestila Evropskemu parlamentu in Svetu o tem aktu ali če pred iztekom tega roka tako Evropski parlament kot Svet obvestita Komisijo, da mu ne bosta nasprotovala. Ta rok se na pobudo Evropskega parlamenta ali Sveta podaljša za dva meseca.

Člen 35

Pregled in spremljanje izvajanja

1. Komisija v svojem poročilu o stanju energetske unije, predloženem na podlagi člena 35 Uredbe (EU) 2018/1999, poroča o delovanju trga ogljika v skladu s členom 35(1) in členom 35(2), točka (c), navedene uredbe, pri tem pa upošteva učinke izvajanja te direktive.
2. Komisija do 31. oktobra 2025 in nato vsaka štiri leta oceni obstoječe ukrepe za povečanje energetske učinkovitosti in razogljičenja v ogrevanju in hlajenju. Pri navedeni oceni upošteva vse naslednje:
 - (a) gibanja glede energetske učinkovitosti in emisij TGP v ogrevanju in hlajenju, tudi v daljinskem ogrevanju in hlajenju;
 - (b) medsebojne povezave med sprejetimi ukrepi;
 - (c) spremembe energetske učinkovitosti in emisij TGP v ogrevanju in hlajenju;
 - (d) obstoječe in načrtovane politike in ukrepe za energetske učinkovitost ter politike in ukrepe za zmanjšanje emisij TGP na ravni Unije in nacionalni ravni;
 - (e) ukrepe, ki so jih države članice navedle v svojih celovitih ocenah v skladu s členom 25(1) te direktive in jih uradno sporočile v skladu s členom 17(1) Uredbe (EU) 2018/1999.

Komisija do 31. oktobra 2025 in nato vsaka štiri leta Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo o tej oceni, ki mu, če je primerno, predlaga ukrepe za zagotovitev doseganja podnebnih in energetskih ciljev Unije.

3. Države članice v skladu s splošnimi načeli iz Priloge II Komisiji vsako leto do 30. aprila predložijo statistične podatke o nacionalni proizvodnji električne energije in toplote iz soproizvodnje z visokim in nizkim izkoristkom v primerjavi skupnimi zmogljivostmi za proizvodnjo toplote in električne energije. Države članice predložijo tudi letne statistične podatke o zmogljivostih za proizvodnjo toplote in električne energije iz soproizvodnje in o gorivih za soproizvodnjo ter proizvodnji in zmogljivostih daljinskega ogrevanja in hlajenja v primerjavi s skupnimi zmogljivostmi za proizvodnjo toplote in električne energije. Države članice predložijo statistične podatke o prihrankih primarne energije, doseženih z uporabo soproizvodnje, v skladu z metodologijo iz Priloge III.

4. Komisija do 1. januarja 2021 Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo na podlagi ocene možnosti za energetske učinkovitost pri spremembi, pretvorbi, prenosu, prevozu in hrambi energije, ki mu, kadar je primerno, priloži zakonodajne predloge.

5. Komisija ob upoštevanju sprememb določb v zvezi z maloprodajnim trgov iz Direktive 2009/73/ES do 31. decembra 2021 izvede oceno določb o merjenju in obračunavanju zemeljskega plina ter obveščanju njegovih odjemalcev in o tem Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo, da bi se te določbe uskladile, kadar je primerno, z zadevnimi določbami za električno energijo v Direktivi (EU) 2019/944, s čimer bi okrepili varstvo potrošnikov, končnim odjemalcem pa omogočili bolj pogosto prejemanje jasnih in posodobljenih informacij o njihovi porabi zemeljskega plina in uravnavanje lastne porabe energije. Komisija čim prej po predložitvi tega poročila po potrebi sprejme zakonodajne predloge.

6. Komisija do 31. oktobra 2022 oceni, ali je Unija dosegla krovne cilje povečanja energetske učinkovitosti za leto 2020.

7. Komisija do 28. februarja 2027 in nato vsakih pet let oceni izvajanje te direktive ter o tem Evropskemu parlamentu in Svetu predloži poročilo.

Ta ocena vključuje:

- (a) oceno splošne učinkovitosti te direktive in ali je potrebno, da se v skladu s cilji Pariškega sporazuma in ob upoštevanju razvoja v gospodarstvu in na področju inovacij nadalje prilagodi politika Unije glede energetske učinkovitosti.
- (b) podrobno oceno skupnega makroekonomskega učinka te direktive, s poudarkom na vplivih na energetske varnost Unije, cene energije, zmanjšanje energetske revščine, gospodarsko rast, konkurenčnost, ustvarjanje delovnih mest, stroške mobilnosti in kupno moč gospodinjstev;
- (c) oceno krovne ciljne vrednosti Unije glede energetske učinkovitosti za leto 2030 iz člena 4(1), da bi jih popravila navzgor, če bi se zaradi gospodarskega ali tehnološkega razvoja bistveno znižali stroški ali kadar bi bilo to potrebno, zato da bi Unija glede razogljičenja dosegla cilje za leto 2040 ali 2050 ali izpolnila svoje mednarodne zaveze;
- (d) navedbo, ali bi morale države članice še naprej dosegati nove letne prihranke v skladu s členom 8(1), prvi pododstavek, točka (b)(iv), za desetletna obdobja po letu 2030;
- (e) navedbo, ali bi morale države članice še naprej zagotavljati, da se vsako leto najmanj 3 % skupne tlorisne površine ogrevanih in/ali hlajenih stavb v lasti javnih organov prenove v skladu s členom 6(1), da bi revidirala stopnjo prenove v navedenem členu;
- (f) navedbo, ali bi morale države članice še naprej dosegati delež prihrankov energije pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcev, in, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih, v skladu s členom 8(3) za desetletna obdobja po letu 2030;
- (g) navedbo, ali bi morale države članice še naprej dosegati zmanjšanje porabe končne energije v skladu s členom 5(1);
- (h) učinke te direktive na podpiranje gospodarske rasti, povečanje industrijske proizvodnje, uvajanje obnovljivih virov energije ali napredek pri prizadevanjih za podnebno nevtralnost.

Ocena prav tako zajema učinke na prizadevanja za elektrifikacijo gospodarstva in uvajanje vodika, vključno s tem, ali bi bilo mogoče upravičiti kakršno koli spremembo pri obravnavi čistih obnovljivih virov energije, ter kadar je primerno, vsebuje predlog rešitev za morebitne ugotovljene škodljive učinke.

Temu poročilu se priložijo podrobna ocena morebitne potrebe po spremembi te direktive zaradi regulativne poenostavitve in po potrebi predlogi nadaljnjih ukrepov.

8. Komisija do 31. oktobra 2032 oceni, ali je Unija dosegla krovni cilj povečanja energetske učinkovitosti za leto 2030.

Člen 36

Prenos

1. Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s členi 1, 2 in 3, členom 4(1) do (4), členom 4(5), prvi, drugi, četrti, peti in šesti pododstavek, členom 4(6) in (7), členi 5 do 11, členom 12(2) do (5), členi 21 do 25, členom 26(1), (2) in (4) do (14), členom 27, členom 28(1) do (5), členi 29 do 32 ter prilogami I, III, do VII, X, XI in XV do 11. oktobra 2025.

Države članice uveljavijo zakone in druge predpise, potrebne za uskladitev s členom 4(5), tretji pododstavek, členom 12(1), členom 26(3) in členom 28(6) do datumov, določenih v navedenih členih. Komisiji takoj sporočijo besedilo teh predpisov.

Države članice se v sprejetih predpisih sklicujejo na to direktivo ali pa sklic nanjo navedejo ob njihovi uradni objavi. Vključijo tudi izjavo, da se v obstoječih zakonih in drugih predpisih sklicevanje na direktivo, razveljavljeno s to direktivo, šteje kot sklicevanje na to direktivo. Način sklicevanja in obliko izjave določijo države članice.

2. Države članice Komisiji sporočijo besedilo temeljnih predpisov nacionalnega prava, sprejetih na področju, ki ga ureja ta direktiva.

Člen 37

Sprememba Uredbe (EU) 2023/955

V členu 2 Uredbe (EU) 2023/955 se točka 1 nadomesti z naslednjim:

„(1) ‚energetska revščina‘ pomeni energetska revščino, kot je opredeljena v členu 2, točka 52, Direktive (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta (*);

(*) Direktiva (EU) 2023/1791 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 13. septembra 2023 o energetske učinkovitosti in spremembi Uredbe (EU) 2023/955 (UL L 231, 20.9.2023, str. 1).“.

Člen 38

Razveljavitev

Direktiva 2012/27/EU, kakor je bila spremenjena z akti iz dela A Priloge XVI, se razveljavi z učinkom od 12. oktobra 2025, brez poseganja v obveznosti držav članic glede rokov za prenos v nacionalno pravo direktiv, ki so navedeni v delu B Priloge XVI.

Sklicevanja na razveljavljene direktive se štejejo za sklicevanja na to direktivo in se berejo v skladu s korelacijsko tabelo iz Priloge XVII.

Člen 39

Začetek veljavnosti in uporaba

Ta direktiva začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Členi 13, 14, 15, 16, 17, 18, 19 in 20 ter priloge II, VIII, IX, XII, XIII in XIV se uporabljajo od 12. oktobra 2025.

Člen 37 se uporablja od 30. junija 2024.

Člen 40

Naslovniki

Ta direktiva je naslovljena na države članice.

V Strasbourgu, 13. septembra 2023

Za Evropski parlament
predsednica
R. METSOLA

Za Svet
predsednik
J. M. ALBARES BUENO

PRILOGA I

NACIONALNI PRISPEVKI K CILJEM UNIJE ZA ENERGETSKO UČINKOVITOST ZA LETO 2030 V PORABI
KONČNE IN/ALI PRIMARNE ENERGIJE

1. Raven nacionalnih prispevkov se izračuna na podlagi okvirne formule:

$$FEC_{C2030} = C_{EU} (1 - Target) FEC_{B2030}$$

$$PEC_{C2030} = C_{EU} (1 - Cilj) PEC_{B2030}$$

pri čemer je C_{EU} korekcijski faktor, Target je raven posebne nacionalne ambicije in FEC_{B2030} PEC_{B2030} referenčni scenarij EU iz leta 2020, ki se uporablja kot izhodišče za leto 2030.

2. Okvirna formula v nadaljevanju predstavlja objektivna merila, ki odražajo faktorje iz člena 4(2), točke (d)(i) do (iv), vsako od njih pa se uporablja za določitev ravni posebne nacionalne ambicije v % (Cilj) in ima v formuli enak utežni faktor (0,25):
 - (a) prispevek, odvisen od zgodnjega ukrepanja („ $F_{early-action}$ “)
 - (b) prispevek, odvisen od BDP na prebivalca („ F_{wealth} “);
 - (c) prispevek, odvisen od energetske intenzivnosti („ $F_{intensity}$ “);
 - (d) prispevek možnosti za stroškovno učinkovite prihranke energije („ $F_{potential}$ “).
3. $F_{early-action}$ se izračuna za vsako državo članico kot zmnožek njenih prihrankov energije in izboljšave energetske intenzivnosti, ki jo je dosegla posamezna država članica. Prihranki energije za vsako državo članico se izračunajo na podlagi zmanjšanja porabe energije (v toe) glede na zmanjšanje porabe energije v Uniji med triletnim povprečjem za obdobje 2007–2009 in triletnim povprečjem za obdobje 2017–2019. Izboljšava energetske intenzivnosti za vsako državo članico se izračuna na podlagi zmanjšanja energetske intenzivnosti (v toe/EUR) glede na zmanjšanje energetske intenzivnosti v Uniji med triletnim povprečjem za obdobje 2007–2009 in triletnim povprečjem za obdobje 2017–2019.
4. F_{wealth} se izračuna za vsako državo članico na podlagi njenega triletnega povprečnega Eurostatovega indeksa realnega BDP na prebivalca in triletnega povprečja Unije v obdobju 2017–2019, izraženega v paritetah kupne moči (PPP).
5. $F_{intensity}$ se izračuna za vsako državo članico na podlagi njenega triletnega povprečja indeksa končne energetske intenzivnosti (poraba končne ali primarne energije na realni BDP v PPP) in triletnega povprečja Unije v obdobju 2017–2019.
6. $F_{potential}$ se za vsako državo članico izračuna na podlagi prihrankov končne ali primarne energije po scenariju PRIMES MIX 55 % za leto 2030. Prihranki se izražajo glede na projekcije za leto 2030 iz referenčnega scenarija EU iz leta 2020.
7. Za vsako merilo iz točk 2(a)–(d) se uporabi spodnja in zgornja meja. Raven ambicij za faktorje F_{wealth} $F_{intensity}$ in $F_{potential}$ je omejena na 50 % in 150 % povprečne ravni ambicij Unije ob upoštevanju danega faktorja. Raven ambicij za faktor $F_{early-action}$ je omejena na 50 % in 100 % povprečne ravni ambicij Unije.
8. Če ni navedeno drugače, je vir vhodnih podatkov za izračun faktorjev Eurostat.

9. F_{total} se izračuna kot utežena vsota vseh štirih faktorjev ($F_{\text{early-action}}$, F_{wealth} , $F_{\text{intensity}}$ in $F_{\text{potential}}$). Ciljna vrednost se nato izračuna kot zmnožek skupnega faktorja F_{total} in ciljne vrednosti Unije.
 10. Komisija izračuna korekcijski faktor primarne in končne energije C_{EU} , ki se uporablja za prilagajanje vsote rezultatov formule za vse nacionalne prispevke k zadevnim ciljem Unije za leto 2030. Faktor C_{EU} je popolnoma enak za vse države članice.
-

PRILOGA II

SPLOŠNA NAČELA ZA IZRAČUN ELEKTRIČNE ENERGIJE IZ SOPROIZVODNJE

Del I

Splošna načela

Vrednosti, ki se uporabljajo za izračun električne energije iz soproizvodnje, se določijo na podlagi pričakovanega ali dejanskega obratovanja naprave pri običajnih pogojih uporabe. Pri napravah za mikrosoproizvodnjo lahko izračun temelji na potrjenih vrednostih.

- (1) Proizvodnja električne energije iz soproizvodnje je enaka skupni letni proizvodnji električne energije naprave, merjeni pri izhodnih sponkah glavnih generatorjev, če so izpolnjeni naslednji pogoji:
 - (a) pri napravah za soproizvodnjo tipov (2), (4), (5), (6), (7) in (8) iz dela II s celotnim letnim izkoristkom, ki ga določijo države članice, na ravni najmanj 75 %;
 - (b) pri napravah za soproizvodnjo tipov (1) in (3) iz dela II s celotnim letnim izkoristkom, ki ga določijo države članice, na ravni najmanj 80 %.
- (2) Pri napravah za soproizvodnjo s celotnim letnim izkoristkom pod vrednostjo iz točke (1)(a), tj. naprave za soproizvodnjo tipov (2), (4), (5), (6), (7) in (8) iz dela II, ali s celotnim letnim izkoristkom pod vrednostjo iz točke (1)(b), tj. naprave za soproizvodnjo tipov (1) in (3) iz dela II, se električna energija iz soproizvodnje izračuna po naslednji formuli:

$$E_{\text{CHP}} = H_{\text{CHP}} \cdot C$$

pri čemer:

E_{CHP} pomeni količino električne energije iz soproizvodnje

C pomeni razmerje med električno energijo in toploto;

H_{CHP} pomeni količino koristne toplote iz soproizvodnje (izračunane v ta namen kot skupna proizvodnja toplote minus katera koli toplota, proizvedena v ločenih kotlih ali z odvzemom sveže pare iz parnega generatorja, nameščenega pred turbino).

Izračun električne energije iz soproizvodnje temelji na dejanskem razmerju med električno energijo in toploto. Če dejansko razmerje med električno energijo in toploto naprave za soproizvodnjo ni znano, se lahko za naprave tipov (1), (2), (3), (4) in (5) iz dela II, zlasti za statistične namene, uporabijo naslednje privzete vrednosti, če je izračunana električna energija iz soproizvodnje manjša od skupne proizvodnje električne energije iz naprave ali njej enaka:

Tip naprave	Privzeto razmerje med električno energijo in toploto, C
Plinska turbina s kombiniranim ciklom z rekuperacijo toplote	0,95
Protitlačna parna turbina	0,45
Odjemno kondenzacijska parna turbina	0,45
Plinska turbina z rekuperacijo toplote	0,55
Motor z notranjim zgorevanjem	0,75

Če države članice za razmerja med električno energijo in toploto za naprave tipov (6), (7), (8), (9), (10) in (11) iz dela II uvedejo privzete vrednosti, se te vrednosti objavijo in sporočijo Komisiji.

- (3) Če se delež energijske vsebnosti vložka goriva v postopku soproizvodnje ponovno pridobi v kemikalijah in se reciklira, se lahko ta delež odšteje od vložka goriva pred izračunom celotnega izkoristka iz točk (1) in (2).

- (4) Države članice lahko določijo razmerje med električno energijo in toploto kot razmerje med električno energijo in koristno toploto pri obratovanju soproizvodnje z nižjo zmogljivostjo ter pri tem uporabijo obratovalne podatke določene naprave.
- (5) Države članice lahko za izračun s skladu s točkama (1) in (2) uporabijo druga poročevalna obdobja kot enoletno poročevalno obdobje.

Del II

Tehnologije za soproizvodnjo, ki jih zajema ta direktiva

- (1) Plinska turbina s kombiniranim ciklom z rekuperacijo toplote
- (2) Protitlačna parna turbina
- (3) Odjemno kondenzacijska parna turbina
- (4) Plinska turbina z rekuperacijo toplote
- (5) Motor z notranjim zgorevanjem
- (6) Mikroturbine
- (7) Stirlingovi motorji
- (8) Gorivne celice
- (9) Parni motorji
- (10) Motorji z organskim Rankinovým ciklom
- (11) Vse druge vrste tehnologije ali njihova kombinacija, ki zajema soproizvodnjo.

Države članice pri izvajanju in uporabi splošnih načel za izračun električne energije iz soproizvodnje uporabijo podrobne smernice, določene v Odločbi Komisije 2008/952/ES ⁽¹⁾.

⁽¹⁾ Odločba Komisije 2008/952/ES z dne 19. novembra 2008 o določitvi podrobnih smernic za izvajanje in uporabo Priloge II k Direktivi 2004/8/ES Evropskega parlamenta in Sveta (UL L 338, 17.12.2008, str. 55).

PRILOGA III

METODOLOGIJA ZA DOLOČANJE IZKORISTKA POSTOPKA SOPROIZVODNJE

Vrednosti, ki se uporabljajo za izračun izkoristka soproizvodnje in prihrankov primarne energije, se določijo na podlagi pričakovanega ali dejanskega obratovanja naprave pri običajnih pogojih uporabe.

(a) Soproizvodnja z visokim izkoristkom

V tej direktivi soproizvodnja z visokim izkoristkom izpolnjuje naslednja merila:

- energija, proizvedena v napravah za soproizvodnjo, zagotovi najmanj 10-odstotni prihranek primarne energije, izračunan v skladu s točko (b), v primerjavi z referenčnimi vrednostmi za ločeno proizvodnjo toplote in električne energije;
- energija iz naprav za malo soproizvodnjo in mikrosoproizvodnjo, ki zagotavlja prihranek primarne energije, se lahko šteje za soproizvodnjo z visokim izkoristkom;
- za naprave za soproizvodnjo, ki so zgrajene ali bistveno prenovljene po prenosu te priloge, so neposredne emisije ogljikovega dioksida iz soproizvodnje, pri kateri se kurijo fosilna goriva, manjše od 270 gCO₂ na 1 kWh izhodne energije iz celotne proizvodnje (vključno z ogrevanjem/hlajenjem, električno in mehansko energijo);
- naprave iz soproizvodnje, ki so začele obratovati pred 10. oktobrom 2023, lahko do 1. januarja 2034 odstopajo od te zahteve, če zanje obstaja načrt za postopno zmanjšanje emisij, da se do 1. januarja 2034 doseže prag pod 270g CO₂ na 1 kWh, in če so bili ustrezni operaterji in pristojni organi o tem načrtu uradno obveščeni.

Pri gradnji ali obsežni prenovi naprave za soproizvodnjo države članice zagotovijo, da v obstoječih virih toplote v primerjavi s povprečno letno porabo v preteklih treh koledarskih letih polnega obratovanja pred prenovno ni povečanja uporabe fosilnih goriv razen zemeljskega plina in da novi viri v tem sistemu ne uporabljajo fosilnih goriv razen zemeljskega plina.

(b) Izračun prihranka primarne energije

Prihranek primarne energije, ki se zagotovi s soproizvodnjo v skladu s Prilogo II, se izračuna po naslednji formuli:

$$PES = \left(1 - \frac{1}{\frac{CHPH_{\eta}}{RefH_{\eta}} + \frac{CHPE_{\eta}}{RefE_{\eta}}} \right) \times 100 \%$$

pri čemer:

PES pomeni prihranke primarne energije.

CHP H_η pomeni toplotni izkoristek soproizvodnje, opredeljen kot letno proizvedena koristna toplota, deljena z vložkom goriva, ki se porabi za proizvodnjo vsote koristne toplote in električne energije iz soproizvodnje.

Ref H_η pomeni referenčno vrednost izkoristka za ločeno proizvodnjo toplote.

CHP E_η pomeni električni izkoristek soproizvodnje, opredeljen kot letna električna energija iz soproizvodnje, deljena z vložkom goriva, ki se uporabi za proizvodnjo vsote koristne toplote in električne energije iz soproizvodnje. Kadar naprava za soproizvodnjo proizvaja mehansko energijo, se lahko letna električna energija iz soproizvodnje poveča za dodatni element, ki predstavlja količino električne energije, enakovredno količini mehanske energije. Ta dodatni element ne zagotavlja pravice do izdaje potrdila o izvoru v skladu s členom 26(13).

Ref E_η pomeni referenčno vrednost izkoristka za ločeno proizvodnjo električne energije.

(c) Izračuni prihrankov energije z uporabo alternativnega izračuna

Države članice lahko prihranek primarne energije iz proizvodnje toplote in električne energije ter mehanske energije izračunajo, kot je prikazano v nadaljevanju, ne da bi za izključitev deleža toplote in električne energije, ki ne izvirata iz soproizvodnje, uporabile Prilogo II. Takšna proizvodnja se lahko šteje kot soproizvodnja z visokim izkoristkom, če izpolnjuje merila za izkoristke iz točke (a) te priloge in če je pri napravah za soproizvodnjo z električno močjo večjo od 25 MW celotni izkoristek nad 70 %. Vendar se specifikacija količine električne energije iz soproizvodnje, pridobljene v taki proizvodnji, za izdajanje potrdil o izvoru in za statistične namene določi v skladu s Prilogo II.

Če se prihranek primarne energije za določen postopek izračuna z uporabo drugega načina, opisanega zgoraj, se prihranek primarne energije izračuna po formuli iz točke (b) te priloge, pri čemer se: „CHP H_η“ nadomesti s „H_η“ in „CHP E_η“ z „E_η“, pri čemer:

H_η pomeni toplotni izkoristek postopka, opredeljen kot letno proizvedena toplota, deljena z vložkom goriva, ki se uporabi za proizvodnjo vsote proizvedene toplote in električne energije.

E_η pomeni električni izkoristek postopka, opredeljen kot letno proizvedena električna energija, deljena z vložkom goriva, ki se uporabi za proizvodnjo vsote proizvedene toplote in električne energije. Kadar naprava za soproizvodnjo proizvaja mehansko energijo, se lahko letna električna energija iz soproizvodnje poveča za dodatni element, ki predstavlja količino električne energije, enakovredno količini mehanske energije. Ta dodatni element ne zagotavlja pravice do izdaje potrdila o izvoru v skladu s členom 26(13).

Države članice lahko za izračun v skladu s točkama (b) in (c) te priloge uporabijo druga poročevalna obdobja kot enoletno poročevalno obdobje.

Pri napravah za mikrosoproizvodnjo lahko izračun prihrankov primarne energije temelji na potrjenih vrednostih.

(d) Referenčne vrednosti izkoristka za ločeno proizvodnjo toplote in električne energije

Harmonizirane referenčne vrednosti izkoristkov so sestavljene iz matrike vrednosti, diferencirane po ustreznih dejavnikih, vključno z letom izdelave in vrstami goriva, in temeljijo na izčrpno dokumentirani analizi, med drugim ob upoštevanju podatkov o obratovanju v realnih razmerah, mešanice goriv in podnebnih razmer ter tudi uporabljenih tehnologij za soproizvodnjo.

Izkoristek obratovanja ločene proizvodnje toplote in električne energije, ki naj bi jo soproizvodnja nadomestila, se določi glede na referenčne vrednosti izkoristka za ločeno proizvodnjo toplote in električne energije v skladu s formulo iz točke (b).

Referenčne vrednosti izkoristka se izračunajo v skladu z naslednjimi načeli:

- (i) pri napravah za soproizvodnjo temelji primerjava z ločeno proizvodnjo električne energije na načelu primerjanja istih kategorij goriva;
 - (ii) vsaka naprava za soproizvodnjo se primerja z najboljšo razpoložljivo in ekonomsko upravičeno tehnologijo za ločeno proizvodnjo toplote in električne energije na trgu v letu izdelave naprave za soproizvodnjo;
 - (iii) referenčne vrednosti izkoristka za naprave za soproizvodnjo, ki so starejše od 10 let, se določijo na podlagi referenčnih vrednosti za naprave, ki so stare 10 let;
 - (iv) referenčne vrednosti izkoristka za ločeno proizvodnjo električne energije in proizvodnjo toplote odražajo podnebne razlike med državami članicami.
-

PRILOGA IV

ZAHTEVE GLEDE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA JAVNO NAROČANJE

V postopkih javnega naročanja za javna naročila in koncesije javni naročniki in naročniki ob nakupu izdelkov, storitev, stavb in gradbenih del:

- (a) če je izdelek zajet v delegiranem aktu, sprejetem v skladu z Uredbo (EU) 2017/1369, Direktivo 2010/30/EU ali v izvedbenem aktu Komisije, povezanim z njim, kupujejo le izdelke, ki izpolnjujejo merilo iz člena 7(2) navedene uredbe;
- (b) kadar je izdelek, ki ga točka (a) ne zajema, zajet v izvedbenem ukrepu v okviru Direktive 2009/125/ES, kupijo le izdelke, ki izpolnjujejo merila energetske učinkovitosti iz navedenega izvedbenega ukrepa;
- (c) kadar za izdelek ali storitev veljajo merila Unije za zelena javna naročila ali obstoječa enakovredna nacionalna merila, pomembna za energetske učinkovitost izdelka ali storitve, si prizadevajo kupovati samo izdelke in storitve, ki upoštevajo vsaj tehnične specifikacije, določene na „osnovni“ ravni v upoštevanih merilih Unije za zelena javna naročila ali obstoječih enakovrednih nacionalnih merilih, med drugim tudi za podatkovne centre, strežniške prostore in storitve v oblaku, cestno razsvetljavo in semaforje ter računalnike, monitorje, tablične računalnike in pametne telefone;
- (d) kupujejo le pnevmatike, ki izpolnjujejo merilo najvišjega razreda glede na izkoristek goriva, kakor je opredeljeno v Uredbi (EU) 2020/740, kar javnim organom ne preprečuje, da bi kupili pnevmatike najvišjega razreda glede na oprijem na mokri podlagi ali zunanji kotalni hrup, kadar je to utemeljeno zaradi varnosti ali javnega zdravja;
- (e) v svojih razpisih za naročila storitev zahtevajo, da ponudniki storitev pri izvajanju zadevnih storitev uporabljajo le izdelke, ki izpolnjujejo točke (a), (b) in (d). Ta zahteva se uporablja samo za nove izdelke, ki jih ponudniki storitev delno ali v celoti kupijo za zagotavljanje zadevne storitve;
- (f) kupujejo stavbe ali sklepajo nove najemne pogodbe za stavbe, ki izpolnjujejo vsaj skoraj ničenergijsko raven, brez poseganja v člen 6 te direktive, razen kadar je namen nakupa stavbe naslednji:
 - (i) izvedba temeljite prenove ali rušenja,
 - (ii) v primeru javnih organov ponovna prodaja stavbe, ne da bi jo javni organ uporabljal za svoje potrebe, ali
 - (iii) ohraniti stavbo, ki je uradno zaščiten kot del zaščitenega okolja ali zaradi njenega posebnega arhitekturnega ali zgodovinskega pomena.

Skladnost z zahtevami iz točke (f) te priloge se potrdi z energetske izkaznico iz člena 11 Direktive 2010/31/EU.

PRILOGA V

SKUPNE METODE IN NAČELA ZA IZRAČUN UČINKA SISTEMOV OBVEZNOSTI ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ALI DRUGIH UKREPOV POLITIKE IZ ČLENOV 8, 9 IN 10 TER ČLENA 30(14)

1. Metode za izračun prihranka energije, razen tistih, ki izhajajo iz ukrepov obdavčitve, za namene členov 8, 9 in 10 ter člena 30(14).

Zavezanice, udeležene ali pooblaščen strani ali javni organi izvajalci lahko uporabijo naslednje metode za izračun prihranka energije:

- (a) predvideni prihranek, ki se določi na podlagi rezultatov predhodnih energetske izboljšav v podobnih obratih, izvedenih pod neodvisnim nadzorom. Splošni pristop se imenuje „predhodni“;
- (b) izmerjeni prihranek, pri čemer se prihranek zaradi izvedbe ukrepa ali paketa ukrepov določi z beleženjem dejanskega zmanjšanja porabe energije ob ustreznem upoštevanju dejavnikov, kot so dodatnost, zasedenost, ravni proizvodnje in vreme, ki lahko vplivajo na porabo. Splošni pristop se imenuje „naknadni“;
- (c) skalirani prihranek, pri čemer se uporabijo tehnične ocene prihranka. Tak pristop se lahko uporabi samo, kadar je pridobitev zanesljivih izmerjenih podatkov za določen obrat težavna ali nesorazmerno draga, na primer pri zamenjavi kompresorja ali električnega motorja z drugačno vrednostjo kWh od tiste, za katero so bili izmerjeni neodvisni podatki o prihranku, ali kadar te ocene na podlagi nacionalno uveljavljenih metodologij in meril izvedejo kvalificirani ali akreditirani strokovnjaki, ki so neodvisni od vključenih zavezancev ali vključenih udeležencev ali pooblaščen strani;
- (d) pri izračunu prihrankov energije za namene člena 8(3), ki se lahko štejejo za izpolnitev obveznosti iz navedenega člena, lahko države članice prihranke energije pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcih, ljudeh iz gospodinjstev z nizkimi dohodki ali, kadar je ustrezno, ljudeh, ki živijo v socialnih stanovanjih, ocenijo na podlagi tehničnih ocen, pri čemer uporabijo standardne pogoje ali parametre zasedenosti in toplotnega udobja, kot so parametri, opredeljeni v nacionalnih gradbenih predpisih. Države članice bi morale Komisiji sporočiti, kako se pri ukrepih v stavbah upošteva udobje, in priložiti pojasnila o svoji metodologiji izračuna;
- (e) anketno ugotovljeni prihranek, kadar se ugotavlja odziv odjemalcev na nasvete, kampanje obveščanja in sisteme označevanja ali potrjevanja ali pametno merjenje. Ta pristop se uporabi samo za prihranek, ki je posledica spremembe vedenja odjemalcev. Ne sme pa se uporabljati za prihranek, ki je rezultat izvedbe fizičnih ukrepov.

2. Pri ugotavljanju prihranka energije zaradi ukrepa za energetske učinkovitost za namene členov 8, 9 in 10 ter člena 30(14) veljajo naslednja načela:

- (a) države članice dokažejo, da je eden od ciljev ukrepa politike, bodisi nov ali obstoječ, doseganje prihrankov energije pri končni porabi v skladu s členom 8(1), in predložijo dokaze in svojo dokumentacijo o tem, da se prihranki energije dosegajo zaradi ukrepa politike, vključno s prostovoljnimi sporazumi;
- (b) prihranki se prikažejo kot dodani tistim, do katerih bi v vsakem primeru prišlo brez dejavnosti zavezanca, udeležene ali pooblaščen strani ali javnih organov izvajalcev. Pri določitvi, kateri prihranki se lahko uveljavljajo kot dodatni, države članice upoštevajo, kako bi se poraba energije in povpraševanje po njej razvijala, če se zadevni ukrep politike ne bi izvajal, pri čemer se oprejo na vsaj naslednje elemente: trendi porabe energije, spremembe vedenja odjemalcev, tehnološki napredek in spremembe, ki jih povzročajo drugi ukrepi, izvedeni na ravni Unije ali na nacionalni ravni;

- (c) prihranki, ki izhajajo iz izvajanja obveznega prava Unije, se štejejo za prihranke, do katerih bi prišlo v vsakem primeru, in se zato ne morejo uveljavljati kot prihranki energije za namene člena 8(1). Z odstopanjem od te zahteve se lahko prihranki v zvezi s prenovo obstoječih stavb, vključno s prihranki, ki izhajajo iz izvajanja minimalnih standardov energetske učinkovitosti stavb v skladu z Direktivo 2010/31/EU, uveljavljajo kot prihranki energije za namene člena 8(1), če je zadoščeno merilu pomembnosti iz točke 3(h) te priloge. Ukrepi za spodbujanje izboljšanja energetske učinkovitosti v javnem sektorju v skladu s členoma 5 in 6 so lahko upravičeni, da se prištejejo k izpolnjevanju zahtev glede prihrankov energije iz člena 8(1), če je prihranek energije pri končni porabi, ki je posledica takega ukrepa, preverljiv in merljiv ali ga je mogoče oceniti. Pri izračunu prihrankov energije mora biti izpolnjena ta priloga;
- (d) prihranki energije pri končni porabi, ki izhajajo iz izvajanja ukrepov za izboljšanje energetske učinkovitosti, sprejetih na podlagi ureditve za izredne razmere iz člena 122 PDEU, razen tistih prihrankov energije, ki izhajajo iz racioniranja ali omejevanja porabe, se lahko uveljavljajo za namene člena 8(1), če je prihranek energije pri končni porabi, ki je posledica takega ukrepa, preverljiv in merljiv ali ga je mogoče oceniti;
- (e) ukrepi v skladu z Uredbo (EU) 2018/842 se sicer lahko upoštevajo, vendar morajo države članice dokazati, da imajo za posledico prihranke energije pri končni porabi, ki so preverljivi in merljivi ali jih je mogoče oceniti. Pri izračunu prihrankov energije mora biti izpolnjena ta priloga;
- (f) države članice prihranke energije pri končni porabi, nastale zaradi ukrepov politike v sektorjih ali obratih, zajetih v poglavju IVa Direktive 2003/87/ES, upoštevajo le, če izhajajo iz izvajanja člena 9 ali 10 te direktive ter presegajo zahteve, določene v Direktivi 2003/87/ES, oziroma izvajanje ukrepov, povezanih z brezplačnimi dodelitvami v okviru navedene direktive. Države članice dokažejo, da so prihranki energije pri končni porabi, ki so rezultat ukrepov politike, preverljivi in merljivi ali jih je mogoče oceniti. Pri izračunu prihrankov energije mora biti izpolnjena ta priloga. Če je subjekt zavezanec v okviru nacionalnega sistema obveznosti energetske učinkovitosti na podlagi člena 9 te direktive in v okviru EU ETS za stavbe in cestni promet iz poglavja IVa Direktive 2003/87/ES, se s sistemom spremljanja in preverjanja zagotovi, da se pri izračunu prihrankov energije, doseženih z ukrepi za prihranek energije, in poročanju o njih upošteva cena ogljika, ki je bila prenesena pri sprostitvi goriva za porabo v skladu z navedenim poglavjem;
- (g) upošteva se lahko samo prihranek, ki presega naslednje ravni:
 - (i) standarde emisijskih vrednosti Unije za nove osebne avtomobile in nova lahka gospodarska vozila na podlagi izvajanja Uredbe (EU) 2019/631 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽¹⁾; države članice morajo navesti razloge, svoje predpostavke in metodologijo izračuna, da bi dokazale dodatnost k novim zahtevam Unije glede CO₂ pri novih vozilih;
 - (ii) zahteve Unije v zvezi z umikom nekaterih proizvodov, povezanih z energijo, s trga zaradi izvajanja izvedbenih ukrepov na podlagi Direktive 2009/125/ES. države članice morajo predložiti dokaze, svoje predpostavke in metodologijo izračuna, da bi dokazale dodatnost;
- (h) dovoljene so politike, katerih namen je spodbujanje višjih ravni energetske učinkovitosti izdelkov, opreme, prometnih sistemov, vozil in goriv, stavb in elementov stavb, procesov ali trgov, razen ukrepov politike:
 - (i) v zvezi z uporabo tehnologij za neposredno zgorevanje fosilnih goriv, ki se na novo uvajajo od 1. januarja 2026, in
 - (ii) za subvencioniranje uporabe tehnologij za neposredno zgorevanje fosilnih goriv v stanovanjskih stavbah od 1. januarja 2026;

⁽¹⁾ Uredba (EU) 2019/631 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. aprila 2019 o določitvi standardov emisijskih vrednosti CO₂ za nove osebne avtomobile in nova lahka gospodarska vozila ter razveljavitvi uredb (ES) št. 443/2009 in (EU) št. 510/2011 (UL L 111, 25.4.2019, str. 13)

- (i) prihranki energije, ki so posledica ukrepov, ki se na novo izvajajo od 1. januarja 2024 v zvezi z uporabo neposrednega zgorevanja fosilnih goriv v izdelkih, opremi, prometnih sistemih, vozilih, stavbah ali gradbenih delih, se v skladu s členom 8(1)(b) ne upoštevajo pri izpolnjevanju obveznosti prihrankov energije. V primeru ukrepov politike, ki spodbujajo kombinacije tehnologij, od 1. januarja 2024 ni upravičeno upoštevati deleža prihrankov energije, povezanih s tehnologijo zgorevanja fosilnih goriv;
- (j) z odstopanjem od točke (i) se lahko za obdobje od 1. januarja 2024 do 31. decembra 2030 prihranki energije z uporabo tehnologij za neposredno zgorevanje fosilnih goriv, ki izboljšujejo energetske učinkovitost v energetske intenzivnih podjetjih v industrijskem sektorju, do 31. decembra 2030 upoštevajo kot prihranki energije le za namene člena 8(1), točki (b) in (c), če velja naslednje:
- (i) podjetje je opravilo energetski pregled v skladu s členom 11(2) in pripravilo izvedbeni načrt, ki vključuje:
- pregled vseh stroškovno učinkovitih ukrepov za energetske učinkovitost z amortizacijsko dobo petih let ali manj, ki temelji na preprostih metodologijah amortizacijske dobe, ki jih zagotovi država članica,
 - časovni okvir za izvedbo vseh priporočenih ukrepov za energetske učinkovitost z amortizacijsko dobo petih let ali manj,
 - izračun pričakovanih prihrankov energije, ki izhajajo iz priporočenih ukrepov za energetske učinkovitost, in
 - ukrepe za energetske učinkovitost, ki se nanašajo na uporabo tehnologij za neposredno zgorevanje fosilnih goriv, z ustreznimi informacijami, potrebnimi za:
 - dokazilo, da opredeljeni ukrep ne poveča količine potrebne energije ali zmožljivosti obrata,
 - utemeljitev, da uporaba trajnostnih tehnologij za nefosilna goriva tehnično ni izvedljiva,
 - prikaz, da je tehnologija neposrednega zgorevanja fosilnih goriv v skladu z najnovejšo ustrezno zakonodajo Unije o emisijskih vrednostih in da preprečuje učinke vezanosti na tehnologijo s tem, da zagotavlja prihodnjo združljivost s podnebno nevtralnimi alternativnimi nefosilnimi gorivi in tehnologijami.
- (ii) nadaljnja uporaba tehnologij za neposredno zgorevanje fosilnih goriv je ukrep energetske učinkovitosti za zmanjšanje porabe energije z amortizacijsko dobo petih let ali manj, ki temelji na preprostih metodologijah za amortizacijsko dobo, ki jih zagotovi država članica in so priporočene na podlagi energetskega pregleda v skladu s členom 11(2) ter vključene v izvedbeni načrt;
- (iii) uporaba tehnologij neposrednega zgorevanja fosilnih goriv je v skladu z najnovejšo ustrezno zakonodajo Unije o emisijskih vrednostih, ne povzroča učinkov vezanosti na tehnologijo in zagotavlja prihodnjo združljivost s podnebno nevtralnimi alternativnimi gorivi in tehnologijami;
- (iv) uporaba tehnologij za neposredno zgorevanje fosilnih goriv v podjetju ne povzroči povečane porabe energije ali povečane zmožljivosti obrata v tem podjetju;
- (v) predloženi so dokazi, da ni bila tehnično izvedljiva nobena alternativna, trajnostna rešitev za nefosilna goriva;
- (vi) uporaba tehnologij za neposredno zgorevanje fosilnih goriv vodi do preverljivih in merljivih ali ocenljivih prihrankov energije pri končni porabi, izračunanih v skladu s to prilogo;
- (vii) dokazi so objavljeni na spletni strani ali javno dostopni vsem zainteresiranim državljanom;

- (k) ukrepi, ki spodbujajo namestitev tehnologij za malo proizvodnjo energije iz obnovljivih virov na ali v stavbah, so lahko upravičeni, da se prištejejo k izpolnjevanju zahtev glede prihrankov energije iz člena 8(1), če je prihranek energije pri končni porabi, ki je posledica takega ukrepa, preverljiv in merljiv ali ga je mogoče oceniti. Pri izračunu prihrankov energije mora biti izpolnjena ta priloga;
 - (l) ukrepi, ki spodbujajo namestitev tehnologij za sončno toplotno energijo, so lahko upravičeni, da se upoštevajo pri izpolnjevanju zahtev glede prihrankov energije iz člena 8(1), če imajo za posledico prihranke energije pri končni porabi, ki so preverljivi in merljivi ali jih je mogoče oceniti. Toplota, ki se proizvede s tehnologijami sončne toplotne energije, pridobljene iz sončnega sevanja, se lahko izključi iz njihove končne porabe energije;
 - (m) politike, ki pospešujejo uvedbo bolj učinkovitih izdelkov in vozil, razen tistih, ki se na novo izvajajo od 1. januarja 2024 v zvezi z uporabo neposrednega zgorevanja fosilnih goriv, se lahko upoštevajo v celoti, pod pogojem, da se prikaže, da do uvedbe pride pred potekom povprečne pričakovane življenjske dobe izdelka ali vozila oziroma pred običajno zamenjavo izdelka ali vozila, pri čemer se prihranki uveljavljajo le za obdobje do izteka povprečne pričakovane življenjske dobe izdelkov ali vozil, ki bodo zamenjani;
 - (n) pri spodbujanju uvedbe ukrepov za energetska učinkovitost države članice po potrebi zagotovijo ohranitev standardov kakovosti za izdelke, storitve in izvedbo ukrepov oziroma uvedbo teh standardov, kadar ti ne obstajajo;
 - (o) zaradi podnebnih razlik med regijami se lahko države članice odločijo, da prihranke prilagodijo standardni vrednosti ali da uskladijo različne prihranke energije s temperaturnimi razlikami med regijami;
 - (p) pri izračunu prihranka energije se upošteva, koliko časa bodo ukrepi učinkovali in hitrost, s katero se bodo prihranki zmanjševali. S tem izračunom se seštejejo prihranki, ki bodo doseženi na podlagi vsakega posameznega ukrepa v obdobju od datuma začetka njegovega izvajanja konca vsakega obdobja obveznosti. Države članice lahko sprejmejo tudi drugo metodo, za katero se ocenjuje, da bo dosegla vsaj isto skupno količino prihranka. Kadar uporabljajo drugo metodo, države članice zagotovijo, da skupna količina prihranka energije, izračunana z uporabo te metode, ne preseže količine prihranka energije, ki bi jo dobile, če bi prihranek energije izračunale s seštevkom prihrankov, doseženih na podlagi vsakega posameznega ukrepa v obdobju od datuma začetka njegovega izvajanja do 2030. Države članice v svojih celovitih nacionalnih energetskih in podnebnih načrtih, priglasičenih v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12 Uredbe (EU) 2018/1999, podrobno opišejo to drugo metodo in to, kako so zagotovile izpolnjevanje te zavezujoče zahteve za izračun.
3. Države članice zagotovijo izpolnjevanje naslednjih zahtev za ukrepe politik, sprejete na podlagi člena 10 in člena 30(14):
- (a) ukrepi politike in posamezni ukrepi zagotovijo preverljiv prihranek končne porabe energije;
 - (b) odgovornost vseh udeleženih strani, pooblaščenih strani ali javnih organov izvajalcev, kot je ustrezno, je jasno opredeljena;
 - (c) prihranki energije, ki se dosežejo ali bi jih bilo treba doseči, so določeni pregledno;
 - (d) količina prihrankov energije, ki jih je treba ali bi jih bilo treba doseči z ukrepom politike, je izražena bodisi kot poraba primarne energije bodisi kot poraba končne energije, pri čemer se uporabljajo spodnje kurilne vrednosti ali faktorji primarne energije, določeni v členu 31;
 - (e) pripravi se letno poročilo o prihrankih energije, ki so jih dosegle pooblaščenosti strani in udeležene strani ter javni organi izvajalci, in se ga da na voljo javnosti, kakor tudi podatke o letnem trendu prihrankov energije;
 - (f) spremljanje rezultatov in izvedba ustreznih ukrepov, če napredek ni zadovoljiv;
 - (g) prihrankov energije, ki izhajajo iz posameznega ukrepa, lahko uveljavlja le ena stran;

- (h) dejavnosti udeležene strani, pooblaščen strani ali javnega organa izvajalca naj bi izkazano pomembno prispevale k doseganju prihrankov energije, ki se uveljavljajo;
 - (i) dejavnosti udeležene strani, pooblaščen strani ali javnega organa izvajalca ne vplivajo negativno na ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljive odjemalce in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih.
4. Pri ugotavljanju prihranka energije zaradi ukrepov politike v zvezi z obdavčitvijo, uvedenih v skladu s členom 10, veljajo naslednja načela:
- (a) upoštevajo se samo prihranki energije zaradi ukrepov obdavčitve, ki presegajo najnižje ravni obdavčitve goriv, kot je zahtevano v Direktivi Sveta 2003/96/ES ⁽²⁾ ali Direktivi Sveta 2006/112/ES ⁽³⁾;
 - (b) kratkoročne prožnosti cen za izračun učinka ukrepov obdavčitve energije morajo predstavljati odzivnost povpraševanja po energiji na spremembe cen in se ocenijo na podlagi najnovejših in reprezentativnih uradnih virov podatkov, ki se uporabljajo za državo članico in, kadar je ustrezno, temeljijo na spremnih študijah neodvisnega inštituta. Če se uporablja cenovna elastičnost, ki ni kratkoročna, države članice pojasnijo, kako je izboljšanje energetske učinkovitosti zaradi izvajanja druge zakonodaje Unije vključeno v izhodišče za ocenjevanje prihrankov energije ali, kako je bilo preprečeno dvojno štetje prihrankov energije zaradi druge zakonodaje Unije;
 - (c) prihranek energije zaradi spremljajočih instrumentov davčne politike, vključno z davčnimi spodbudami ali plačili v sklad, se upošteva ločeno;
 - (d) da ne bi prihajalo do prekrivanja s pravom Unije in drugimi ukrepi politike, bi bilo treba pri oceni prihrankov energije zaradi ukrepov obdavčitve uporabiti ocene kratkoročne prožnosti;
 - (e) države članice ugotovijo distribucijske učinke ukrepov obdavčitve in enakovrednih ukrepov na ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljive odjemalce, in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih, ter prikažejo učinke blažitvenih ukrepov, izvedenih v skladu s členom 24(1), (2) in (3);
 - (f) države članice predložijo dokaze, vključno z metodologijami izračuna, da v primerih prekrivanja učinka ukrepov obdavčitve energije ali ogljika ali trgovanja z emisijami v skladu z Direktivo 2003/87/ES ni prihajalo do dvojnega štetja prihrankov energije.
5. Uradno obveščanje o metodologiji
- Države članice v skladu z Uredbo (EU) 2018/1999 uradno obvestijo Komisijo o podrobni metodologiji, ki so jo predlagale za delovanje sistemov obveznosti energetske učinkovitosti in alternativnih ukrepov iz členov 9 in 10 ter člena 30(14) te direktive. Taka uradna obvestila, razen pri davkih, vključujejo informacije o:
- (a) ravni prihrankov energije, zahtevani na podlagi člena 8(1), prvi pododstavek, ali prihrankov, ki naj bi bili doseženi v celotnem obdobju od 1. januarja 2021 do 31. decembra 2030;
 - (b) tem, kako se bo v obdobju obveznosti uvajala izračunana količina novih prihrankov energije na podlagi člena 8(1), prvi pododstavek, ali pričakovanih prihrankov energije;
 - (c) zavezancih, udeleženih ali pooblaščenih straneh ali javnih organih izvajalcih;
 - (d) ciljnih sektorjih;
 - (e) ukrepih politike in posameznih ukrepih, vključno s pričakovano celotno količino skupnih prihrankov energije na posamezni ukrep;

⁽²⁾ Direktiva Sveta 2003/96/ES z dne 27. oktobra 2003 o prestrukturiranju okvira Skupnosti za obdavčitev energentov in električne energije (UL L 283, 31.10.2003, str. 51).

⁽³⁾ Direktiva Sveta 2006/112/ES z dne 28. novembra 2006 o skupnem sistemu davka na dodano vrednost (UL L 347, 11.12.2006, str. 1).

- (f) ukrepov politike ali programov ali ukrepov, ki se financirajo iz nacionalnega sklada za energetska učinkovitost in izvajajo prednostno pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcev in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih;
 - (g) deležu in količini prihrankov energije, ki bodo doseženi pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcev in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih;
 - (h) kadar je ustrezno, o uporabljenih kazalnikih, deležu aritmetične sredine in rezultatih politik, uvedenih v skladu s členom 8(3);
 - (i) kadar je ustrezno, učinkih in negativnih vplivih, če obstajajo, ki jih ukrepi politike, izvedeni v skladu s členom 8(3), imajo na ljudi, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljive odjemalce in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih.
 - (j) trajanju obdobja obveznosti za sistem obveznosti energetske učinkovitosti;
 - (k) kadar je ustrezno, deležu prihrankov energije ali ciljnih vrednostih znižanja stroškov, ki jih bodo zavezanci dosegli pri ljudeh, ki jih je prizadela energetska revščina, ranljivih odjemalcev in, kadar je ustrezno, ljudi, ki živijo v socialnih stanovanjih;
 - (l) dejavnostih, določenih v ukrepu politike;
 - (m) metodologiji izračuna, vključno s tem, kako se določita dodatnost in pomembnost ter katere metodologije in merila se uporabljajo za predvidene in skalirane prihranke ter, kadar je ustrezno, uporabljene spodnje kurilne vrednosti in pretvorbene faktorje;
 - (n) trajanju ukrepov in načinu njihovega izračunavanja ali na čem temeljijo;
 - (o) pristopu za upoštevanje podnebnih razlik znotraj države članice;
 - (p) sistemih za spremljanje in preverjanje ukrepov iz členov 9 in 10 ter o tem, na kakšen način je zagotovljena njihova neodvisnost od zavezancev, udeleženi ali pooblaščenih strani;
 - (q) pri davkih:
 - (i) ciljnih sektorjih in segmentu davkoplačevalcev;
 - (ii) javnih organih izvajalcev;
 - (iii) prihrankih, ki naj bi bili doseženi;
 - (iv) trajanju ukrepa obdavčitve ter
 - (v) metodologiji izračuna, vključno z dejavniki prožnosti cen in kako so bili ugotovljeni, ter
 - (vi) kako sta bila preprečena prekrivanje z EU ETS v skladu z Direktivo 2003/87/ES in tveganje dvojnega štetja.
-

PRILOGA VI

MINIMALNA MERILA ZA ENERGETSKE PREGLEDE, VKLJUČNO S TISTIMI, KI SE OPRAVIJO V OKVIRU SISTEMOV UPRAVLJANJA Z ENERGIJO

Energetski pregledi iz člena 11:

- (a) temeljijo na ažurnih, izmerjenih, sledljivih obratovalnih podatkih o porabi energije in (za električno energijo) diagramih porabe;
- (b) zajemajo podroben pregled diagrama porabe energije za stavbe ali skupine stavb, tehnološke procese ali industrijske obrate, vključno s prevozom;
- (c) določajo ukrepe energetske učinkovitosti za zmanjšanje porabe energije;
- (d) ugotavljajo možnosti za stroškovno učinkovito uporabo ali proizvodnjo energije iz obnovljivih virov;
- (e) če je le mogoče, izhajajo iz analize stroškov celotnega življenjskega cikla in ne iz preprostih amortizacijskih dob, tako da se upoštevajo dolgoročni prihranki, preostala vrednost dolgoročnih naložb in diskontne stopnje;
- (f) so sorazmerni in dovolj reprezentativni, da je mogoče iz njih dobiti zanesljivo sliko splošne energetske učinkovitosti in zanesljivo določiti najboljše možnosti za izboljšanje.

Energetski pregledi omogočajo podrobne in potrjene izračune za predlagane ukrepe, tako da se zagotovijo jasne informacije o možnih prihrankih.

Podatke, uporabljene v energetskih pregledih, je mogoče hraniti zaradi opravljanja analiz za preteklo porabo in spremljanje učinkovitosti.

PRILOGA VII

MINIMALNE ZAHTEVE ZA SPREMLJANJE IN OBJAVLJANJE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI PODATKOVNIH CENTROV

Glede energetske učinkovitosti podatkovnih centrov iz člena 12 se spremljajo in objavljajo naslednje minimalne informacije:

- (a) ime podatkovnega centra, ime lastnika in operaterjev podatkovnega centra, datum začetka obratovanja podatkovnega centra in občina sedeža podatkovnega centra;
 - (b) tlorisna površina podatkovnega centra, inštalirana moč, letni vhodni in izhodni podatkovni promet ter količina podatkov, ki so shranjeni in se obdelujejo v podatkovnem centru;
 - (c) uspešnost podatkovnega centra v zadnjem celotnem koledarskem letu v skladu s ključnimi kazalniki uspešnosti, med drugim o porabi energije, porabi električne energije, vodilnih vrednostih temperature, uporabi odpadne toplote ter uporabi vode in energije iz obnovljivih virov, pri čemer se, kadar je ustrezno, do začetka veljavnosti delegiranega akta, sprejetega v skladu s členom 33(3), kot podlaga uporablja standard CEN/CENELEC EN 50600-4 „Informacijska tehnologija – objekti in infrastruktura podatkovnih centrov“.
-

PRILOGA VIII

MINIMALNE ZAHTEVE ZA OBRAČUNAVANJE IN INFORMACIJE O OBRAČUNU NA PODLAGI DEJANSKE PORABE
ZEMELJSKEGA PLINA

1. Minimalne zahteve za obračunavanje

1.1. Obračunavanje na podlagi dejanske porabe

Da bi lahko končni odjemalci uravnavali svojo porabo energije, bi bilo treba obračunavanje na podlagi dejanske porabe izvesti vsaj enkrat na leto, informacije o obračunu pa dati na voljo najmanj štirikrat letno na zahtevo ali kadar so odjemalci izbrali možnost elektronskega prejemanja obračuna, sicer pa dvakrat na leto. Iz te zahteve je mogoče izvzeti plin, ki se uporablja samo za kuhanje.

1.2. Minimalne informacije, ki morajo biti navedene na obračunu

Države članice zagotovijo, da so, kadar je primerno, v obračunih, pogodbah, transakcijah in potrdilih, izdanih na distribucijskih postajah, končnim odjemalcem v jasni in razumljivi obliki na voljo naslednje informacije oziroma da so te informacije priložene navedenim dokumentom:

- (a) veljavne dejanske cene in dejanska poraba energije;
- (b) primerjave med sedanjo porabo energije končnega odjemalca in porabo energije v istem obdobju prejšnjega leta, po možnosti v grafični obliki;
- (c) kontaktni podatki organizacij končnih odjemalcev, energetskih agencij ali podobnih organov, vključno z naslovi spletnih strani, na katere se je mogoče obrniti za informacije o razpoložljivih ukrepih za izboljšanje energetske učinkovitosti, primerjalnih diagramih porabe končnih porabnikov in objektivnih tehničnih specifikacijah za opremo, ki porablja energijo.

Kadar koli je to mogoče in koristno, države članice poleg tega zagotovijo, da so končnim odjemalcem v obračunih, pogodbah, transakcijah in potrdilih, izdanih na distribucijskih postajah, v jasni in razumljivi obliki na voljo primerjave s povprečnim standardnim ali referenčnim končnim odjemalcem iz iste porabniške kategorije ali pa da so te informacije priložene navedenim dokumentom oziroma je končni odjemalec nanje napoten.

1.3. Nasveti v zvezi z energetske učinkovitostjo na računih in druge povratne informacije za končne odjemalce

Distributerji energije, operaterji distribucijskega sistema in podjetja za maloprodajo energije v pogodbah in ob spremembah teh pogodb ter v računih, ki jih prejmejo odjemalci, ali na spletnih straneh, namenjenih posameznim odjemalcem, na jasn in razumljiv način obvestijo svoje odjemalce o kontaktnih podatkih neodvisnih centrov za svetovanje odjemalcem, energetskih agencij ali podobnih ustanov, vključno z naslovi njihovih spletnih strani, na katere se je mogoče obrniti za nasvete o razpoložljivih ukrepih energetske učinkovitosti, primerjalnih diagramih porabe energije in tehničnih specifikacijah za naprave, ki porabljajo energijo, pri čemer lahko ti nasveti omogočijo zmanjšanje porabe energije navedenih naprav.

PRILOGA IX

MINIMALNE ZAHTEVE ZA INFORMACIJE O OBRAČUNU IN PORABI OGREVANJA, HLAJENJA IN SANITARNE TOPLE VODE

1. Obračunavanje na podlagi dejanske porabe ali odčitanih podatkov z delilnikov stroškov ogrevanja

Da se končnim porabnikom omogoči uravnavanje njihove porabe energije, obračunavanje poteka na podlagi dejanske porabe ali odčitanih podatkov z delilnikov stroškov ogrevanja vsaj enkrat na leto.

2. Najmanjša pogostost informacij o obračunu ali porabi

Kadar so nameščeni števcji ali delilniki stroškov ogrevanja z daljinskim odčitavanjem, se informacije o obračunu ali porabi na podlagi dejanske porabe ali odčitanih podatkov z delilnikov stroškov ogrevanja do 31. decembra 2021 končnim porabnikom zagotovijo vsaj vsako četrletje, in sicer na zahtevo ali kadar so končni odjemalci izbrali možnost elektronskega prejemanja obračuna, sicer pa dvakrat na leto.

Kadar so nameščeni števcji ali delilniki stroškov ogrevanja z daljinskim odčitavanjem, se informacije o obračunu ali porabi na podlagi dejanske porabe ali odčitanih podatkov z delilnikov stroškov ogrevanja od 1. januarja 2022 zagotovijo končnim porabnikom vsaj vsak mesec. Lahko so na voljo tudi prek interneta in se posodablajo tako pogosto, kolikor to dopuščajo merilne naprave in sistemi, ki se uporabljajo. Ogrevanje in hlajenje se izven sezone ogrevanja ali hlajenja lahko izvzameta iz te zahteve.

3. Minimalne informacije, ki morajo biti navedene na obračunu

Države članice zagotovijo, da končni porabniki na obračunih, ki temeljijo na dejanski porabi ali odčitanih podatkih z delilnikov stroškov ogrevanja, v jasni in razumljivi obliki prejmejo naslednje informacije ali da so te informacije priložene obračunom:

- (a) veljavne dejanske cene in dejanska poraba energije ali skupni stroški ogrevanja in odčitani podatki z delilnikov stroškov ogrevanja;
- (b) uporabljena mešanica virov energije in s tem povezanih letnih emisijah TGP, tudi za končne porabnike, ki se oskrbujejo iz daljinskega ogrevanja ali daljinskega hlajenja, in opis različnih zaračunanih davkov, dajatev in tarif;
- (c) primerjave med sedanjo porabo energije končnega porabnika in porabo energije v istem obdobju prejšnjega leta, v grafični obliki, za ogrevanje in hlajenje glede na podnebje;
- (d) kontaktni podatki organizacij končnih odjemalcev, energetskih agencij ali podobnih organov, vključno z naslovi spletnih strani, na katerih je mogoče najti informacije o razpoložljivih ukrepih za izboljšanje energetske učinkovitosti, primerjalne diagrame porabe končnih porabnikov in objektivne tehnične specifikacije za opremo, ki porablja energijo;
- (e) informacije o zadevnih pritožbenih postopkih, storitvah ombudsmana ali mehanizmih za alternativno reševanje sporov, kakor se uporabljajo v državah članicah;
- (f) primerjave s povprečnim normaliziranim ali referenčnim končnim porabnikom iz iste porabniške kategorije. V primeru elektronskih obračunov se namesto tega lahko te primerjave zagotovijo na spletu, hkrati pa se priložijo obračunom.

Države članice lahko obseg zahteve glede zagotavljanja informacij o emisijah TGP v skladu s prvim pododstavkom, točka (b), omejijo le na zagotavljanje teh informacij v primerih oskrbovanja iz sistemov daljinskega ogrevanja s skupno nazivno vhodno toplotno močjo, večjo od 20 MW.

Obračuni, ki ne temeljijo na dejanski porabi ali odčitanih podatkih z delilnikov stroškov ogrevanja, vsebujejo jasno in razumljivo pojasnilo o tem, kako je bil znesek na računu izračunan, in vsaj informacije iz točk (d) in (e).

PRILOGA X

MOŽNOSTI ZA UČINKOVITO OGREVANJE IN HLAJENJE

Celovita ocena nacionalnih možnosti za učinkovito ogrevanje in hlajenje iz člena 25(1) vključuje naslednje in na naslednjem tudi temelji:

Del I

PREGLED OGREVANJA IN HLAJENJA

1. Potrebe po ogrevanju in hlajenju v smislu ocenjene koristne energije ⁽¹⁾ in količinsko opredeljene porabe končne energije v GWh na leto ⁽²⁾ po sektorjih:
 - (a) gospodinjstva,
 - (b) storitve,
 - (c) industrija,
 - (d) kateri koli drug sektor, ki posamezno predstavlja več kot 5 % skupne nacionalne porabe koristnega ogrevanja ali hlajenja.
2. Opredelitev ali, v primeru točke (a)(i), opredelitev ali ocena sedanje oskrbe z ogrevanjem in hlajenjem:
 - (a) po tehnologiji, v GWh na leto ⁽³⁾, kadar je mogoče, znotraj sektorjev iz točke 1, pri čemer se razlikuje med energijo, proizvedeno iz fosilnih goriv, in energijo iz obnovljivih virov:
 - (i) oskrba, zagotovljena na kraju samem, v stanovanjskih in poslovnih zgradbah:
 - kotli, ki proizvajajo samo toploto,
 - soproizvodnja toplote in električne energije z visokim izkoristkom,
 - toplotne črpalke;
 - druge tehnologije in viri na kraju samem;
 - (ii) oskrba, zagotovljena na kraju samem, v neposlovnih in nestanovanjskih zgradbah:
 - kotli, ki proizvajajo samo toploto,
 - soproizvodnja toplote in električne energije z visokim izkoristkom,
 - toplotne črpalke;
 - druge tehnologije in viri na kraju samem;
 - (iii) oskrba, zagotovljena od drugod:
 - soproizvodnja toplote in električne energije z visokim izkoristkom,
 - odvečna toplota,
 - druge tehnologije in viri od drugod;
 - (b) opredelitev obratov, ki proizvajajo odvečno toploto ali hlad, in njihovega potenciala za oskrbo z ogrevanjem ali hlajenjem, v GWh na leto:
 - (i) termoelektrarne, ki lahko proizvajajo ali jih je mogoče naknadno opremiti tako, da lahko proizvajajo odvečno toploto, katerih skupna vhodna toplotna moč presega 50 MW;
 - (ii) obrati za soproizvodnjo toplote in električne energije, ki uporabljajo tehnologije iz dela II Priloge II in katerih skupna vhodna toplotna moč presega 20 MW;
 - (iii) sežigalnice odpadkov;

⁽¹⁾ Količina toplotne energije, potrebna za zadovoljitev potreb končnih porabnikov po ogrevanju in hlajenju.

⁽²⁾ Uporabiti bi bilo treba najnovejše razpoložljive podatke.

⁽³⁾ Uporabiti bi bilo treba najnovejše razpoložljive podatke.

- (iv) obrati za proizvodnjo energije iz obnovljivih virov s skupno vhodno toplotno močjo nad 20 MW, ki proizvajajo toploto ali hlad z uporabo energije iz obnovljivih virov, razen obratov iz točk (i) in (ii);
 - (v) industrijski obrati, katerih skupna vhodna toplotna moč presega 20 MW in ki lahko zagotavljajo odvečno toploto;
 - (c) priglašeni delež energije iz obnovljivih virov in iz odvečne toplote ali hlada pri porabi končne energije v sektorju daljinskega ogrevanja in hlajenja ⁽⁴⁾ v zadnjih 5 letih v skladu z Direktivo (EU) 2018/2001.
3. Zbirni podatki o napravah za soproizvodnjo v obstoječih omrežjih za daljinsko ogrevanje in hlajenje glede na pet razponov zmogljivosti, ki zajemajo:
- (a) porabo primarne energije;
 - (b) celotni izkoristek;
 - (c) prihranke primarne energije;
 - (d) faktorje emisij CO₂.
4. Zbirni podatki o obstoječih omrežjih za daljinsko ogrevanje in hlajenje, ki se napajajo iz soproizvodnje, glede na pet razponov zmogljivosti, ki zajemajo:
- (a) skupno porabo primarne energije;
 - (b) porabo primarne energije v napravah za soproizvodnjo;
 - (c) delež soproizvodnje v oskrbi z daljinskim ogrevanjem ali hlajenjem;
 - (d) izgube v sistemu daljinskega ogrevanja;
 - (e) izgube v sistemu daljinskega hlajenja;
 - (f) gostoto povezav;
 - (g) delež sistemov po različnih skupinah obratovalne temperature.
5. Zemljevid, ki zajema celotno nacionalno ozemlje, na katerem so brez razkrivanja poslovno občutljivih podatkov vidna:
- (a) območja, na katerih je potrebno ogrevanje in hlajenje, določena na podlagi analize iz točke 1, pri čemer se uporabljajo dosledna merila za osredotočanje na energetske intenzivna območja v občinah in gosto naseljenih območjih;
 - (b) obstoječa mesta za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem iz točke 2(b) in obrati za prenos daljinskega ogrevanja;
 - (c) načrtovana mesta za oskrbo z ogrevanjem in hlajenjem iz točke 2(b) in opredeljena nova območja za daljinsko ogrevanje in hlajenje.
6. Napoved gibanja potreb po ogrevanju in hlajenju, da se ohrani perspektiva za naslednjih 30 let, v GWh, ob upoštevanju zlasti napovedi za naslednjih 10 let, spreminjanja potreb v stavbah in različnih sektorjih industrije ter vpliva politik in strategij, povezanih z upravljanjem povpraševanja, kot so dolgoročne strategije za prenovo stavb v skladu z Direktivo (EU) 2018/844 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽⁵⁾.

⁽⁴⁾ Potem ko se v skladu s členom 35 Direktive (EU) 2018/2001 določi metodologija za izračun količine energije iz obnovljivih virov, ki se uporablja za hlajenje in daljinsko hlajenje, se opredelitev „hlajenja z energijo iz obnovljivih virov“ opravi v skladu z navedeno direktivo. Do takrat se opravlja v skladu z ustrezno nacionalno metodologijo.

⁽⁵⁾ Direktiva (EU) 2018/844 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. maja 2018 o spremembi Direktive 2010/31/EU o energetski učinkovitosti stavb in Direktive 2012/27/EU o energetske učinkovitosti (UL L 156, 19.6.2018, str. 75).

Del II

CILJI, STRATEGIJE IN POLITIČNI UKREPI

7. Načrtovani prispevek države članice k nacionalnim ciljem in prispevki k petim razsežnostim energetske unije iz člena 3(2), točka (b), Uredbe (EU) 2018/1999, doseženi z učinkovitim ogrevanjem in hlajenjem, zlasti kar zadeva člen 4(b), točke 1 do 4, in člen 15(4), točka (b), navedene uredbe, pri čemer se opredeli, kateri od navedenih elementov dopolnjujejo celovite nacionalne energetske in podnebne načrte, priglašene v skladu s členom 3 ter členi 7 do 12 navedene uredbe.
8. Splošni pregled obstoječih politik in ukrepov, kot so opisani v najnovejšem poročilu, predloženem v skladu s členi 3, 20 in 21 ter členom 27(a) Uredbe (EU) 2018/1999.

Del III

ANALIZA GOSPODARSKEGA POTENCIALA UČINKOVITEGA OGREVANJA IN HLAJENJA

9. Analiza gospodarskega potenciala ⁽⁶⁾ različnih tehnologij za ogrevanje in hlajenje se za celotno nacionalno ozemlje opravi z analizo stroškov in koristi iz člena 25(3), z njo pa se opredelijo alternativni scenariji za učinkovitejšo tehnologije ogrevanja in hlajenja z energijo iz obnovljivih virov, pri čemer se, kadar je ustrezno, razlikuje med energijo, proizvedeno iz fosilnih goriv, in energijo iz obnovljivih virov.

Upoštevati bi bilo treba naslednje tehnologije:

- (a) industrijsko odvečna toplota in hlad;
- (b) sežiganje odpadkov;
- (c) soproizvodnja z visokim izkoristkom;
- (d) obnovljivi viri energije, kot so geotermalna energija, sončna toplotna energija in biomasa, ki se ne uporabljajo za soproizvodnjo z visokim izkoristkom;
- (e) toplotne črpalke;
- (f) zmanjšanje izgub toplote in hlada iz obstoječih daljinskih omrežij.
- (g) daljinsko ogrevanje in hlajenje.

10. Analiza gospodarskega potenciala vključuje naslednje korake in premisleke:

- (a) Premisleki:
 - (i) analiza stroškov in koristi za namene člena 25(3) vključuje ekonomsko analizo, ki upošteva socialno-ekonomske in okoljske dejavnike ⁽⁷⁾, ter finančno analizo, opravljeno za oceno projektov z vidika vlagateljev, pri čemer se pri obeh analizah, ekonomski in finančni, kot merilo za ocenjevanje uporabi neto sedanja vrednost;
 - (ii) izhodiščni scenarij bi moral služiti kot referenčna točka ter upoštevati obstoječe politike v času priprave te celovite ocene ⁽⁸⁾ in se navezovati na podatke, zbrane v skladu z delom I in delom II, točka 6, te priloge;

⁽⁶⁾ Analiza gospodarskega potenciala naj bi določila količino energije (v GWh), ki jo lahko na leto proizvede vsaka analizirana tehnologija. Pri tem bi bilo treba upoštevati tudi omejitve in medsebojno povezanost energetskih sistemov. Za analizo bi se lahko uporabili modeli na podlagi predvidevanj obratovanja, reprezentativnega za običajne tehnologije in sisteme.

⁽⁷⁾ Vključno z oceno iz člena 15(7) Direktive (EU) 2018/2001.

⁽⁸⁾ Presečni datum za upoštevanje politik pri izhodiščnem scenariju je konec leta pred letom, do konca katerega bi bilo treba pripraviti celovito oceno. Politik, sprejetih do enega leta pred rokom za predložitev celovite ocene, tako ni treba upoštevati.

(iii) alternativni scenariji upoštevajo cilje glede energetske učinkovitosti in obnovljivih virov energije iz Uredbe (EU) 2018/1999, pri čemer so v vsakem scenariju predstavljeni naslednji elementi v primerjavi z izhodiščnim scenarijem:

- gospodarski potencial preučenih tehnologij, pri čemer se kot merilo uporablja neto sedanja vrednost,
- zmanjšanje emisij TGP,
- prihranki primarne energije v GWh na leto;
- vpliv na delež obnovljivih virov energije v nacionalni mešanici virov energije.

Scenarije, ki zaradi tehničnih ali finančnih razlogov ali zaradi nacionalnih predpisov niso izvedljivi, je mogoče izločiti že v zgodnji fazi analize stroškov in koristi, če je to utemeljeno s skrbnimi, jasnimi in izčrpno dokumentiranimi premisleki.

Pri ocenjevanju in sprejemanju odločitev bi bilo treba upoštevati stroške in prihranke energije, ugotovljene v analiziranih scenarijih, ki so posledica večje prožnosti pri dobavi energije in izboljšanja delovanja električnih omrežij, tudi prihranke in nenastale stroške zaradi manjšega vlaganja v infrastrukturo.

(b) Stroški in koristi

Stroški in koristi iz točke (a) zajemajo vsaj naslednje:

(i) stroški:

- stroški kapitala za obrate in opremo,
- stroški kapitala za pripadajoča energetska omrežja,
- variabilni in fiksni stroški obratovanja,
- stroški energije,
- stroški, povezani z okoljem, zdravjem in varnostjo, kolikor je to mogoče,
- stroški, povezani s trgom dela, energetska varnost in konkurenčnost, kolikor je to mogoče.

(ii) koristi:

- vrednost proizvodnje za odjemalca (ogrevanje, hlajenje in elektrika),
- zunanje koristi, kot so koristi za okolje, emisije TGP ter zdravje in varnost, kolikor je to mogoče,
- učinki na trgu dela, energetska varnost in konkurenčnost, kolikor je to mogoče;

(c) Zadevni alternativni scenariji:

Preučijo se vsi zadevni scenariji v primerjavi z izhodiščnim, vključno z vlogo učinkovitega individualnega ogrevanja in hlajenja. Analiza stroškov in koristi lahko zajema bodisi projektno oceno bodisi skupino projektov za širšo lokalno, regionalno ali nacionalno oceno, da bi v okviru načrtovanja oskrbe ugotovili, katera možnost oskrbe z ogrevanjem ali hlajenjem je glede na izhodiščni scenarij stroškovno najbolj ugodna in koristna za dano geografsko območje.

(d) Meje in celostni pristop:

- (i) geografska meja pokriva ustrezno, natančno opredeljeno geografsko območje;
- (ii) pri analizah stroškov in koristi se upoštevajo vsi ustrezni centralizirani ali decentralizirani viri oskrbe, ki so na voljo v okviru sistema in geografskih mej, vključno s tehnologijami, obravnavanimi v delu III, točka 9, te priloge, ter trendi in značilnosti potreb po ogrevanju in hlajenju.

(e) Predpostavke:

- (i) države članice za pripravo analiz stroškov in koristi sporočijo predpostavke v zvezi s cenami najpomembnejših vhodnih in izhodnih dejavnikov ter diskontne stopnje;

- (ii) diskontna stopnja, ki se uporabi v ekonomski analizi za izračun neto sedanje vrednosti, se izbere v skladu z evropskimi ali nacionalnimi smernicami;
 - (iii) države članice, če je primerno, v nacionalnem, regionalnem ali lokalnem okviru uporabijo napovedi nacionalnega, evropskega ali mednarodnega gibanja cen energije;
 - (iv) cene, uporabljene v ekonomski analizi, odražajo socialno-ekonomske stroške in koristi. Kolikor je to mogoče, tj. kadar obstaja tržna cena ali kadar je ta že regulirana na evropski ali nacionalni ravni, bi morali biti vključeni zunanji stroški, kot so vplivi na okolje in zdravje.
- (f) Analiza občutljivosti: vključi se analiza občutljivosti, s katero se na podlagi variabilnih dejavnikov, ki bistveno vplivajo na rezultat izračunov, kot so različne cene energije, ravni povpraševanja, diskontne stopnje in drugi, ocenijo stroški in koristi projekta ali skupine projektov.

Del IV

MOREBITNE NOVE STRATEGIJE IN UKREPI POLITIKE

11. Pregled novih zakonodajnih in nezakonodajnih ukrepov politike ⁽⁹⁾ za uresničitev gospodarskega potenciala, opredeljenega v skladu s točkama 9 in 10, skupaj z napovedjo naslednjega:
- (a) zmanjšanja emisij TGP;
 - (b) prihrankov primarne energije v GWh na leto;
 - (c) vpliva na delež soproizvodnje z visokim izkoristkom;
 - (d) vpliva na delež obnovljivih virov energije v nacionalni mešanici virov energije ter v sektorju ogrevanja in hlajenja;
 - (e) povezav z nacionalnim finančnim načrtovanjem in prihrankov stroškov za javni proračun in udeležence na trgu;
 - (f) ocenjenih ukrepov javne podpore, če obstajajo, z letnim proračunom in opredelitvijo možnega elementa pomoči.

⁽⁹⁾ Ta pregled vključuje ukrepe in programe financiranja, ki se lahko sprejmejo v obdobju celovite ocene, brez poseganja v ločeno priglasitev javnih shem podpore za oceno državne pomoči.

PRILOGA XI

ANALIZE STROŠKOV IN KORISTI

Z analizo stroškov in koristi se zagotovijo informacije za ukrepe iz člena 25(3) in člena 26(7):

Če se načrtuje obrat, ki je namenjen samo proizvodnji električne energije, ali obrat, ki ne izkorišča toplote, se naredi primerjava med načrtovanim obratom ali načrtovano prenovo in enakovrednim obratom, ki proizvaja enako količino električne energije ali procesne toplote, vendar izkorišča odvečno toploto in dobavlja toploto prek omrežij za soproizvodnjo z visokim izkoristkom ali za daljinsko ogrevanje in hlajenje ali oboje.

Pri oceni se v okviru danih geografskih mej upoštevajo načrtovani obrat in vsa ustrezna mesta, na katerih je ali bi lahko bilo potrebno ogrevanje ali hlajenje in bi jih lahko oskrboval ta obrat, ob upoštevanju racionalnih možnosti, npr. tehnične izvedljivosti in oddaljenosti.

Sistemska meja se določi tako, da so vključeni načrtovani obrat in toplotne in hladilne obremenitve, kot so stavba(-e) in tehnološki proces. V okviru te sistemske meje se določijo in primerjajo skupni stroški zagotavljanja toplote in električne energije za oba primera.

V toplotno obremenitev je vključena obstoječa toplotna ali hladilna obremenitev, kot so industrijski obrati ali obstoječi sistem daljinskega ogrevanja ali hlajenja, na urbanih območjih pa tudi toplotna ali hladilna obremenitev in stroški, do katerih bi prišlo, če bi bila skupina stavb ali del mesta oskrbovana z novimi omrežji za daljinsko ogrevanje ali hlajenje ali nanje priključena ali oboje.

Analize stroškov in koristi se opravijo na podlagi opisa načrtovanega obrata in obrata ali obratov, s katerimi se ta primerja, v katerem so navedeni električna oziroma toplotna zmogljivost, vrsta goriva, načrtovana uporaba in načrtovano letno število obratovalnih ur, lokacija ter potrebe po električni in toplotni energiji.

Pri oceni uporabe odpadne toplote se upoštevajo trenutne tehnologije. Pri oceni se upošteva neposredna uporaba odpadne toplote, njen dvig na višjo temperaturo ali oboje. V primeru izrabe odpadne toplote na kraju samem se oceni vsaj uporaba toplotnih izmenjevalnikov, toplotnih črpalk in tehnologije pretvorbe toplote v električno energijo. V primeru izrabe odpadne toplote na drugem kraju se kot možna mesta, kjer je potrebno ogrevanje, ocenijo vsaj industrijski obrati, kmetijska območja in omrežja za daljinsko ogrevanje.

Zaradi primerjave se upoštevajo potreba po toplotni energiji ter načini ogrevanja in hlajenja, ki jih uporabljajo bližnja mesta, kjer je potrebno ogrevanje ali hlajenje. V primerjavo so zajeti stroški, povezani z infrastrukturo, za načrtovani obrat in obrat, s katerim se ta primerja.

Analiza stroškov in koristi za namene člena 26(7) vključuje ekonomsko analizo, ki zajema finančno analizo, ki prikazuje dejanske transakcije v denarnem toku naložb v posamezne obrate in njihovo obratovanje.

Projekti s pozitivnim rezultatom analize stroškov in koristi so tisti, za katere diskontirana vsota koristi v ekonomski in finančni analizi presega diskontirano vsoto stroškov (presežek koristi glede na stroške).

Države članice določijo vodilne smernice za metodologijo, predpostavke in časovni okvir za ekonomsko analizo.

Države članice lahko od podjetij, odgovornih za obratovanje termoelektrarn, industrijskih obratov, omrežij za daljinsko ogrevanje in hlajenje, ali drugih strank, na katera vpliva opredelitev sistemskih in geografskih meja, zahtevajo podatke, ki bodo uporabljeni pri oceni stroškov in koristi posameznega obrata.

PRILOGA XII

POTRDILO O IZVORU ELEKTRIČNE ENERGIJE, PROIZVEDENE V SOPROIZVODNJI Z VISOKIM IZKORISTKOM

- (1) Države članice sprejmejo ukrepe, s katerimi zagotovijo naslednje:
- (a) potrdilo o izvoru električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom:
 - omogoča proizvajalcem, da dokažejo, da je električna energija, ki jo prodajajo, proizvedena v soproizvodnji z visokim izkoristkom, in se za ta namen izda na zahtevo proizvajalca;
 - je točno, zanesljivo in zaščiteno pred goljufijami;
 - se izda, posreduje in razveljavi elektronsko;
 - (b) ista enota energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom se upošteva le enkrat.
- (2) Potrdilo o izvoru iz člena 26(13) vsebuje vsaj naslednje podatke:
- (a) ime, lokacijo, vrsto in (toplotno in električno) zmogljivost obrata, v katerem je bila energija proizvedena;
 - (b) datume in kraje proizvodnje;
 - (c) spodnjo kurilno vrednost goriva, iz katerega je bila električna energija proizvedena;
 - (d) količino in namen uporabe toplote, ki je bila proizvedena skupaj z električno energijo;
 - (e) količino električne energije iz soproizvodnje z visokim izkoristkom skladno s Prilogo III, zajeto v potrdilu o izvoru,
 - (f) prihranek primarne energije, izračunan v skladu s Prilogo III na podlagi harmoniziranih referenčnih vrednosti izkoristkov, ki so navedene v Prilogi III, točka (d);
 - (g) nazivno električno in toplotno učinkovitost obrata;
 - (h) ali je obrat dobil pomoč za naložbe in v kakšni višini;
 - (i) ali je enota energije prejela katero koli drugo obliko nacionalnega programa podpore in v kakšnem obsegu ter vrsto programa podpore;
 - (j) datum, ko je obrat začel obratovati, in
 - (k) datum in državo izdaje ter enotno identifikacijsko številko.

Potrdilo o izvoru standardno velja za 1 MWh. Nanaša se na neto proizvedeno električno energijo, ki se izmeri na mejah elektrarne in pošlje v omrežje.

PRILOGA XIII

MERILA ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA REGULACIJO ENERGETSKEGA OMREŽJA IN ZA TARIFE ELEKTRIČNEGA OMREŽJA

1. Omrežne tarife morajo biti pregledne ter nediskriminatorne in skladne s členom 18 Uredbe (EU) 2019/943 ter upoštevati znižanje stroškov v omrežjih, doseženo na strani povpraševanja in z ukrepi odzivanja na povpraševanje ter porazdeljenim pridobivanjem energije, vključno s prihranki zaradi zmanjševanja stroškov dobave ali naložb v omrežje in učinkovitejšega delovanja omrežja.
 2. Z regulacijo omrežja in omrežnimi tarifami se operaterjem omrežij ali podjetjem za maloprodajo energije ne preprečuje, da bi dajali na razpolago sistemske storitve za ukrepe odzivanja na povpraševanje, upravljanje povpraševanja in porazdeljeno pridobivanje energije na organiziranih trgih električne energije, med drugim na izvenborznih trgih in borzah električne energije za trgovanje z energijo, zmogljivostjo, storitvami izravnave in pomožnimi storitvami v vseh časovnih okvirih, vključno s terminskimi trgi, kratkoročnimi trgi za en dan vnaprej in meddnevni trgi, in sicer zlasti:
 - (a) preusmeritev končnih odjemalcev z obremenitve v času konic na obremenitev zunaj konic ob upoštevanju razpoložljivosti energije iz obnovljivih virov, energije, pridobljene v soproizvodnji, in porazdeljenega pridobivanja energije;
 - (b) prihranke energije zaradi odzivanja neodvisnih agregatorjev na povpraševanje porazdeljenih odjemalcev;
 - (c) zmanjšanje povpraševanja zaradi ukrepov za energetske učinkovitost, ki jih sprejmejo ponudniki energetskih storitev, vključno s podjetji za energetske storitve;
 - (d) povezavo in razporejanje proizvodnih virov pri nižjih ravneh napetosti;
 - (e) povezavo proizvodnih virov, ki so bližje kraju porabe, in
 - (f) shranjevanje energije.
 3. Tarife za omrežje ali maloprodajo lahko podpirajo dinamično določanje cen za ukrepe odzivanja na povpraševanje s strani končnih odjemalcev, kot na primer:
 - (a) tarife glede na čas porabe;
 - (b) določanje cen v konicah;
 - (c) določanje cen v realnem času in
 - (d) popuste v konicah.
-

PRILOGA XIV

ZAHTEVE GLEDE ENERGETSKE UČINKOVITOSTI ZA OPERATERJE PRENOSNEGA SISTEMA IN OPERATERJE
DISTRIBUCIJSKEGA SISTEMA

Operaterji prenosnega sistema in operaterji distribucijskega sistema:

- (a) vzpostavijo in objavijo standardna pravila v zvezi s prevzemanjem in delitvijo stroškov za tehnične prilagoditve, kot so priključitve na omrežje, ojačitve obstoječega omrežja in vzpostavitev novih omrežij, izboljšano delovanje omrežja in nediskriminatorno izvajanje omrežnih kodeksov, ki so potrebna, da bi vključili nove proizvajalce, ki dovajajo električno energijo, proizvedeno v soproizvodnji z visokim izkoristkom, v medsebojno povezano omrežje;
- (b) zagotovijo vsem novim proizvajalcem električne energije, proizvedene v soproizvodnji z visokim izkoristkom, ki želijo biti povezani v sistem, izčrpne in potrebne zahtevane informacije, vključno s:
 - (i) celovito in podrobno oceno stroškov, povezanih s priključitvijo na omrežje;
 - (ii) razumnim in točnim časovnim razporedom za prejemanje in obdelavo vlog za priključitev na omrežje;
 - (iii) razumnim okvirnim časovnim razporedom za vsako predlagano priključitev na omrežje. Celoten proces priključitve na omrežje ne bi smel biti daljši od 24 mesecev, pri čemer se upoštevata praktična izvedljivost in nediskriminatornost;
- (c) zagotovijo standardizirane in poenostavljene postopke za priključitev porazdeljenih proizvajalcev energije v soproizvodnji z visokim izkoristkom na omrežje.

Standardna pravila iz prvega odstavka, točka (a), temeljijo na objektivnih, preglednih in nediskriminatornih merilih, zlasti ob upoštevanju vseh stroškov in koristi, povezanih s priključitvijo teh proizvajalcev na omrežje. V pravilih so lahko določene različne vrste priključitve.

PRILOGA XV

MINIMALNI OBSEG PODATKOV, KI JIH JE TREBA VKLJUČITI V POGODBE ZA ZAGOTAVLJANJE PRIHRANKA ENERGIJE
ALI V RAZPISNE POGOJE, KI SO Z NJIMI POVEZANI

- Ugotovitve in priporočila, določena v analizah, in energetskih pregledih, opravljenih pred sklenitvijo pogodbe, ki zajemajo porabo energije v stavbi, s ciljem izvedbe ukrepov izboljšanja energetske učinkovitosti.
 - Jasen in pregleden seznam ukrepov za povečanje učinkovitosti, ki jih je treba izvajati, ali rezultatov povečanja učinkovitosti, ki jih je treba doseči.
 - Zagotovljeni prihranki, ki bodo doseženi z izvajanjem ukrepov iz pogodbe.
 - Trajanje in ključne točke pogodbe, pogoji in odpovedni rok.
 - Jasen in pregleden seznam obveznosti vsake pogodbenice.
 - Referenčni datum(-i) za določitev doseženih prihrankov.
 - Jasen in pregleden seznam faz pri izvajanju ukrepa ali paketa ukrepov in, kadar je ustrezno, s tem povezani stroški.
 - Obveznost, da se v celoti izvajajo ukrepi iz pogodbe, in dokumentiranje vseh sprememb med projektom.
 - Predpisi, ki določajo vključitev enakovrednih zahtev v katero koli podizvajalsko pogodbo s tretjimi stranmi.
 - Jasen in pregleden prikaz finančnih posledic projekta in porazdelitev deleža obeh strani pri doseženih denarnih prihrankih, tj. plačilo ponudniku storitve.
 - Jasne in pregledne določbe o merjenju in preverjanju doseženih zagotovljenih prihrankov, preverjanju kakovosti in jamstvih.
 - Določbe, ki pojasnjujejo postopke v primeru spreminjanja okvirnih pogojev, ki vplivajo na vsebino in rezultat pogodbe, tj. spremembe pri cenah energije in pri intenzivnosti rabe obrata.
 - Podrobnosti o obveznostih vsake pogodbenice in kaznih za njihovo kršitev.
-

PRILOGA XVI

Del A

Razveljavljena direktiva s seznamom naknadnih sprememb (iz člena 39)

Direktiva 2012/27/EU Evropskega parlamenta in Sveta
(UL L 315, 14.11.2012, str. 1).

Direktiva Sveta 2013/12/EU
(UL L 141, 28.5.2013, str. 28)

Direktiva (EU) 2018/844 Evropskega parlamenta in Sveta
(UL L 156, 19.6.2018, str. 75). samo člen 2

Direktiva (EU) 2018/2002 Evropskega parlamenta in Sveta
(UL L 328, 21.12.2018, str. 210).

Uredba (EU) 2018/1999 Evropskega parlamenta in Sveta
(UL L 328, 21.12.2018, str. 1) samo člen 54

Direktiva (EU) 2019/504 Evropskega parlamenta in Sveta
(UL L 85 I, 27.3.2019, str. 66) samo člen 1

Delegirana uredba Komisije (EU) 2019/826
(UL L 137, 23.5.2019, str. 3)

Direktiva (EU) 2019/944 Evropskega parlamenta in Sveta
(UL L 158, 14.6.2019, str. 125). samo člen 70

Del B

Roki za prenos v nacionalno pravo (iz člena 39)

Direktiva	Rok za prenos
2012/27/EU	5. junij 2014
(EU) 2018/844	10. marec 2020
(EU) 2018/2002	25. junij 2020, razen člena 1, točke 5 do 10, ter točk 3 in 4 Priloge 25. oktober 2020 za točke 5 do 10 člena 1 ter točki 3 in 4 Priloge
(EU) 2019/944	31. december 2019 za točko 5(a) člena 70 25. oktober 2020 za točko 4 člena 70 31. december 2020 za točke 1 do 3, 5(b) in 6 člena 70

PRILOGA XVII

Korelacijska tabela

Direktiva 2012/27/EU	Ta direktiva
Člen 1	Člen 1
Člen 2, uvodno besedilo	Člen 2, uvodno besedilo
Člen 2, točka 1	Člen 2, točka 1
–	Člen 2, točke 2, 3 in 4
Člen 2, točka 2	Člen 2, točka 5
Člen 2, točka 3	Člen 2, točka 6
–	Člen 2, točka 7
Člen 2, točka 4	Člen 2, točka 8
Člen 2, točka 5	Člen 2, točka 79
Člen 2, točka 6	Člen 2, točka 10
Člen 2, točka 7	Člen 2, točka 11
Člen 2, točka 8	Člen 2, točka 12
Člen 2, točka 9	–
Člen 2, točka 10	Člen 2, točka 13
–	Člen 2, točki 124 in 15
Člen 2, točka 11	Člen 2, točka 16
Člen 2, točka 12	Člen 2, točka 17
Člen 2, točka 13	Člen 2, točka 18
Člen 2, točka 14	Člen 2, točka 19
Člen 2, točka 15	Člen 2, točka 20
Člen 2, točka 16	Člen 2, točka 21
Člen 2, točka 17	Člen 2, točka 22
Člen 2, točka 18	Člen 2, točka 23
Člen 2, točka 19	Člen 2, točka 24
Člen 2, točka 20	Člen 2, točka 25
Člen 2, točka 21	Člen 2, točka 26
Člen 2, točka 22	Člen 2, točka 27
Člen 2, točka 23	Člen 2, točka 28
Člen 2, točka 24	Člen 2, točka 29
–	Člen 2, točka 30
–	Člen 2, točka 31
Člen 2, točka 25	Člen 2, točka 32
Člen 2, točka 26	–
Člen 2, točka 27	Člen 2, točka 33
Člen 2, točka 28	Člen 2, točka 34
Člen 2, točka 29	Člen 2, točka 35

Direktiva 2012/27/EU	Ta direktiva
Člen 2, točka 30	Člen 2, točka 36
Člen 2, točka 31	Člen 2, točka 37
Člen 2, točka 32	Člen 2, točka 38
Člen 2, točka 33	Člen 2, točka 39
Člen 2, točka 34	Člen 2, točka 40
Člen 2, točka 35	Člen 2, točka 41
Člen 2, točka 36	Člen 2, točka 42
Člen 2, točka 37	Člen 2, točka 43
Člen 2, točka 38	Člen 2, točka 44
Člen 2, točka 39	Člen 2, točka 45
Člen 2, točka 40	–
Člen 2, točka 41	Člen 2, točka 46
Člen 2, točka 42	Člen 2, točka 47
Člen 2, točka 43	Člen 2, točka 48
–	Člen 2, točka 49
Člen 2, točka 44	Člen 2, točka 50
Člen 2, točka 45	Člen 2, točka 51
–	Člen 2, točke 52, 53, 54, 55 in 56
–	Člen 3
–	Člen 4(1)
Člen 3(1), prvi pododstavek	Člen 4(2), prvi pododstavek Člen 4(2), drugi pododstavek
Člen 3(1), drugi pododstavek, uvodno besedilo	Člen 4(3), prvi pododstavek, uvodno besedilo
Člen 3(1), drugi pododstavek, točki (a) in (b)	Člen 4(3), prvi pododstavek, točki (a) in (b)
Člen 3(1), drugi pododstavek, točka (c)	–
Člen 3(1), drugi pododstavek, točka (d)	Člen 4(3), prvi pododstavek, točka (c)
Člen 3(1), tretji pododstavek, uvodno besedilo	–
–	Člen 4(3), prvi pododstavek, točka (d), uvodno besedilo
–	Člen 4(3), prvi pododstavek, točke (d)(i), (ii) in (iii)
Člen 3(1), tretji pododstavek, točka (a)	Člen 4(3), prvi pododstavek, točka (d)(iv)
–	Člen 4(3), prvi pododstavek, točka (e), uvodno besedilo
Člen 3(1), tretji pododstavek, točka (b)	Člen 4(3), prvi pododstavek, točka (e)(i)

Direktiva 2012/27/EU	Ta direktiva
Člen 3(1), tretji pododstavek, točka (c)	Člen 4(3), prvi pododstavek, točka (e)(ii)
Člen 3(1), tretji pododstavek, točka (d)	Člen 4(3), prvi pododstavek, točka (e)(iii)
Člen 3(1), tretji pododstavek, točka (e)	–
–	Člen 4(3), prvi pododstavek, točka (e)(iv)
Člen 3(2) in (3)	–
Člen 3(4)	Člen 35(6)
Člen 3(5) in (6)	–
–	Člen 4(4)
–	Člen 4(5)
	Člen 4(6)
	Člen 4(7)
–	Člen 5
Člen 5(1), prvi pododstavek	Člen 6(1), prvi pododstavek
Člen 5(1), drugi pododstavek	Člen 6(1), peti pododstavek
–	Člen 6(1), drugi in tretji pododstavek
Člen 5(1), tretji pododstavek	Člen 6(1), četrti pododstavek
Člen 5(1), četrti in peti pododstavek	–
Člen 5(2)	Člen 6(2)
–	Člen 6(2), drugi pododstavek
Člen 5(3)	Člen 6(3)
Člen 5(4)	Člen 6(4)
Člen 5(5)	Člen 6(5)
Člen 5(5), prvi pododstavek, točka (b)	Člen 6(5), drugi pododstavek, točka (c)
–	Člen 6(5), drugi pododstavek, točka (b)
Člen 5(6)	Člen 6(6)
–	Člen 6(6), drugi pododstavek, točka (a)
Člen 5(6), drugi pododstavek	Člen 6(6), drugi pododstavek, točka (b)
Člen 5(6), tretji pododstavek	Člen 6(6), tretji pododstavek
Člen 5(7)	–
Člen 6(1), prvi pododstavek	Člen 7(1), prvi pododstavek
Člen 6(1), drugi pododstavek	Člen 7(1), prvi pododstavek
	Člen 7(1), drugi pododstavek
	–
Člen 6(2), (3) in (4)	Člen 7(2), (3) in (4)
–	Člen 7(5), (6), (7) in (8)
–	
Člen 7(1), uvodno besedilo, točki (a) in (b)	Člen 8(1), uvodno besedilo, točki (a) in (b)

Direktiva 2012/27/EU	Ta direktiva
–	Člen 8(1), točka (c)
Člen 7(1), drugi pododstavek	Člen 8(5)
Člen 7(1), tretji pododstavek	Člen 8(1), peti pododstavek
Člen 7(1), četrti pododstavek	Člen 8(1), četrti pododstavek
–	Člen 8 (3) in (4)
Člen 7(2)	Člen 8(6)
Člen 7(3)	Člen 8(7)
Člen 7(4)	Člen 8(8)
Člen 7(5)	Člen 8(9)
Člen 7(6)	Člen 8(10)
Člen 7(7)	–
Člen 7(8)	–
Člen 7(9)	–
Člen 7(10)	Člen 8(2)
Člen 7(11)	–
	Člen 8(11), (12) in (13)
Člen 7(12)	Člen 8(14)
Člen 7a (1)	Člen 9(1)
Člen 7a(2)	Člen 9(3)
Člen 7a(3)	Člen 9(4)
–	Člen 9(2)
–	Člen 9(5), (6) in (7)
Člen 7a (4) in (5)	Člen 9(8) in (9)
–	Člen 9(10)
Člen 7a (6) in (7)	Člen 9(11) in (12)
Člen 7b (1) in (2)	Člen 10(1) in (2)
–	Člen 10(3) in (4)
–	Člen 11(1) in (2)
–	Člen 11(3) in (4)
Člen 8(1) in (2)	Člen 11(5), (6) in (7)
Člen 8(3) in (4)	–
–	Člen 11(8)
Člen 8(5)	Člen 11(9)
–	Člen 11(10)
Člen 8(6)	Člen 11(11)
Člen 8(7)	Člen 11(12)
–	Člen 12

Direktiva 2012/27/EU	Ta direktiva
Člen 9	Člen 13
Člen 9a	Člen 14
Člen 9b	Člen 15
Člen 9c	Člen 16
Člen 10	Člen 17
Člen 10a	Člen 18
Člen 11	Člen 19
Člen 12	Člen 20
–	Člen 21
–	Člen 22(1)
Člen 12(1)	Člen 22(2)
Člen 12(2), uvodno besedilo in točka (a), točke (i) do (v)	Člen 21(2), drugi pododstavek, točke (a) do (g) Člen 22(2), drugi pododstavek, točka (h)
Člen 12(2), točka (b)	Člen 22(3), tretji pododstavek
–	Člen 22(2), tretji pododstavek, točki (a) in (b)
Člen 12(2), točka (b), točki (i) in (ii)	Člen 22(3), tretji pododstavek, točki (c) in (d)
–	Člen 22(3), tretji pododstavek, točka (e)
–	Člen 22(4) do (9)
–	Člen 23
–	Člen 24
Člen 13	Člen 32
Člen 14(1)	Člen 25(1)
–	Člen 25(2)
Člen 14(2)	Člen 25(5)
Člen 14(3)	Člen 25(3), prvi pododstavek
–	Člen 25(3), drugi pododstavek
Člen 14(4)	Člen 25(4)
–	Člen 25(6)
–	Člen 26(1), (2), (3), (4), (5) in (6)
Člen 14(5), uvodno besedilo in točka (a)	Člen 26(7), uvodno besedilo in točka (a)
Člen 14(5), točke (b), (c) in (d)	–
–	Člen 26(7), točke (b), (c) in (d) ter drugi pododstavek
Člen 14(5), drugi in tretji pododstavek	Člen 26(7), tretji in četrti pododstavek
Člen 14(6), točka (a)	Člen 26(8), točka (a)

Direktiva 2012/27/EU	Ta direktiva
Člen 14(6), točka (b)	–
Člen 14(6), točka (c)	Člen 26(8), točka (b)
–	Člen 26(8), točka (c)
Člen 14(6), drugi in tretji pododstavek	Člen 26(8), drugi in tretji pododstavek
Člen 14(7), (8) in (9)	Člen 26(9), (10) in (11)
–	Člen 26(12)
Člen 14(10) in (11)	Člen 26(13) in (14)
Člen 15(1), prvi pododstavek	Člen 27(1)
Člen 15(1), drugi in tretji pododstavek	–
–	Člen 27(2), (3) in (4)
Člen 15(1), četrti pododstavek	Člen 27(5)
Člen 15(2) in (2a)	–
Člen 15(3), (4) in (5), prvi pododstavek	Člen 27(6), (7) in (8)
Člen 15(5), drugi pododstavek	–
Člen 15(6), prvi pododstavek	–
Člen 15(6), drugi pododstavek	Člen 27(9)
Člen 15(7)	Člen 27(10)
Člen 15(9), prvi pododstavek	Člen 27(11)
Člen 15(9), drugi pododstavek	–
Člen 16(1) in (2)	–
–	Člen 28(1), (2), (3) in (5)
Člen 16(3)	Člen 28(4)
Člen 17(1), prvi pododstavek	–
Člen 17(1), drugi pododstavek	Člen 30(3)
Člen 17(2)	Člen 22(7)
Člen 17(3)	–
Člen 17(4)	–
Člen 17(5)	Člen 22(10)
Člen 18(1), uvodno besedilo	Člen 29(1), uvodno besedilo
Člen 18(1), točka (a), točki (i) in (ii)	Člen 29(1), točki (a) in (b)
–	Člen 29(1), točki (c) in (d)
Člen 18(1), točka (b)	Člen 29(2)
Člen 18(1), točka (c)	Člen 29(3)
–	Člen 29(4)
Člen 18(1), točka (d), točki (i) in (ii)	Člen 29(5), točki (a) in (b)

Direktiva 2012/27/EU	Ta direktiva
–	Člen 29(5), točka (c)
Člen 18(2), točki (a) in (b)	Člen 29(6), točki (a) in (b)
Člen 18(2), točki (c) in (d)	–
–	Člen 29(6), točka (c)
–	Člen 29(7)
Člen 18(3)	Člen 29(8)
Člen 19(1), točka (a)	Člen 22(5), prvi pododstavek
Člen 19(1), točka (b)	Člen 7(7), prvi pododstavek
Člen 19(1), drugi pododstavek	Člen 22(9), drugi pododstavek
Člen 19(2)	–
Člen 20(1) in (2)	Člen 30(1) in (2)
–	Člen 30(3), (4), (5)
Člen 20(3), (3a), (3b) in (3c)	Člen 30(6), (7), (8) in (9)
Člen 20(3d)	Člen 30(10), prvi pododstavek
–	Člen 30(10), drugi pododstavek
Člen 20(4), (5), (6) in (7)	Člen 30(11), (13), (14) in (15)
–	Člen 30(12)
–	Člen 30(16)
–	Člena 30(17) in (18)
Člen 21	Člen 31(1)
Priloga IV, opomba 3	Člen 31(2), (3) in (4)
–	Člen 31(5)
Priloga IV, opomba 3	Člen 31(6) in (7)
Člen 22(1) in (2)	Člen 33(1) in (2)
–	Člen 33(3)
Člen 23	Člen 34
Člen 24(4a), (5) in (6)	Člen 35(1), (2) in (3)
Člen 24(7), (8), (9), (10) in (12)	–
Člen 24(13) in (14)	Člen 35(4) in (5)
Člen 24(15), uvodno besedilo	Člen 35(7), uvodno besedilo
Člen 24(15), točka (a)	–
Člen 24(15), točka (b)	Člen 35(7), točka (a)
–	Člen 35(7), točke (b), (c), (d), (e), (f), (g) in (h)
–	Člen 35(7), drugi pododstavek
Člen 24(8)	Člen 35(7), tretji pododstavek
Člen 25	–
Člen 26	–

Direktiva 2012/27/EU	Ta direktiva
Člen 28	Člen 36
–	Člen 37
Člen 27, prvi odstavek	Člen 38, prvi odstavek
Člen 27, drugi odstavek	–
Člen 27, tretji odstavek	Člen 38, drugi odstavek
Člen 28(1), prvi pododstavek	Člen 36(1), prvi pododstavek
Člen 28(1), drugi pododstavek	–
Člen 28(1), tretji in četrti pododstavek	Člen 36(1), drugi pododstavek
Člen 28(2)	Člen 36(2)
Člen 29	Člen 39
–	Člen 39, drugi odstavek
–	Člen 39, tretji odstavek
Člen 30	Člen 40
–	Priloga I
Priloga I	Priloga II
Priloga II	Priloga III
Priloga III	Priloga IV
Priloga IV	–
Priloga V	Priloga V
Priloga VI	Priloga VI
–	Priloga VII
Priloga VII	Priloga VIII
Priloga VIIa	Priloga IX
Priloga VIII	Priloga X
Priloga IX	Priloga XI
Priloga X	Priloga XII
Priloga XI	Priloga XIII
Priloga XII	Priloga XIV
Priloga XIII	Priloga XV
Priloga XV	–
–	Priloga XVI
–	Priloga XVII

II

(Nezakonodajni akti)

UREDBE

IZVEDBENA UREDBA KOMISIJE (EU) 2023/1792

z dne 13. septembra 2023

o odobritvi spremembe specifikacije proizvoda za zaščiteno označbo porekla ali zaščiteno geografsko označbo na ravni Unije („Ribera del Guadiana“ (ZOP))

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Delegirane uredbe Komisije (EU) 2019/33 z dne 17. oktobra 2018 o dopolnitvi Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta v zvezi z vlogami za zaščito označb porekla, geografskih označb in tradicionalnih izrazov v vinskem sektorju, postopkom ugovora, omejitvami uporabe, spremembami specifikacij proizvoda, preklicem zaščite ter označevanjem in predstavitvijo ⁽¹⁾ ter zlasti člena 15(2) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Komisija je preučila vlogo za odobritev spremembe specifikacije proizvoda na ravni Unije za zaščiteno označbo porekla „Ribera del Guadiana“, ki jo je Španija vložila v skladu s členom 105 Uredbe (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta ⁽²⁾ v povezavi s členom 15 Delegirane uredbe (EU) 2019/33.
- (2) Komisija je vlogo za odobritev spremembe specifikacije proizvoda na ravni Unije objavila v *Uradnem listu Evropske unije* ⁽³⁾, kot zahteva člen 97(3) Uredbe (EU) št. 1308/2013.
- (3) Komisija ni prejela nobenega ugovora v skladu s členom 98 Uredbe (EU) št. 1308/2013.
- (4) Spremembo specifikacije proizvoda na ravni Unije bi bilo zato treba odobriti v skladu s členom 99 Uredbe (EU) št. 1308/2013 v povezavi s členom 15(2) Delegirane uredbe (EU) 2019/33 –

SPREJELA NASLEDNJO UREDBO:

Člen 1

Sprememba specifikacije proizvoda, objavljena v *Uradnem listu Evropske unije* v zvezi z imenom „Ribera del Guadiana“ (ZOP), se odobri.

⁽¹⁾ UL L 9, 11.1.2019, str. 2.

⁽²⁾ Uredba (EU) št. 1308/2013 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 17. decembra 2013 o vzpostavitvi skupne ureditve trgov kmetijskih proizvodov in razveljavitvi uredb Sveta (EGS) št. 922/72, (EGS) št. 234/79, (ES) št. 1037/2001 in (ES) št. 1234/2007 (UL L 347, 20.12.2013, str. 671).

⁽³⁾ UL C 215, 19.6.2023, str. 25.

Člen 2

Ta uredba začne veljati dvajseti dan po objavi v *Uradnem listu Evropske unije*.

Ta uredba je v celoti zavezujoča in se neposredno uporablja v vseh državah članicah.

V Bruslju, 13. septembra 2023

Za Komisijo
v imenu predsednice
Janusz WOJCIECHOWSKI
član Komisije

SKLEPI

SKLEP (EU) 2023/1793 PREDSTAVNIKOV VLAD DRŽAV ČLANIC

z dne 15. septembra 2023

o imenovanju dveh sodnikov Splošnega sodišča

PREDSTAVNIKI VLAD DRŽAV ČLANIC EVROPSKE UNIJE SO –

ob upoštevanju Pogodbe o Evropski uniji in zlasti člena 19 Pogodbe,

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti členov 254 in 255 Pogodbe,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Mandati triindvajsetih sodnikov Splošnega sodišča so potekli 31. avgusta 2019.
- (2) V zvezi s tem je bil za mesto sodnika Splošnega sodišča za mandat do 31. avgusta 2025 predlagan Saulius Lukas KALĖDA.
- (3) Poleg tega bi bilo treba na podlagi členov 5 in 7 Protokola št. 3 o Statutu Sodišča Evropske unije ter po odstopu Stena FRIMODTA NIELSENA za preostanek njegovega mandata, tj. do 31. avgusta 2028, imenovati enega sodnika Splošnega sodišča.
- (4) Kot kandidatka za prosto mesto je bila predlagana Louise SPANGSBERG GRØNFELDT.
- (5) Odbor, ustanovljen na podlagi člena 255 Pogodbe o delovanju Evropske unije, je dal pozitivno mnenje o ustreznosti navedenih kandidatov za opravljanje nalog sodnika Splošnega sodišča –

SPREJELI NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Saulius Lukas KALĖDA se imenuje za sodnika Splošnega sodišča za obdobje od dneva začetka veljavnosti tega sklepa do 31. avgusta 2025.

Člen 2

Louise SPANGSBERG GRØNFELDT se imenuje za sodnico Splošnega sodišča za obdobje od začetka veljavnosti tega sklepa do 31. avgusta 2028.

Člen 3

Ta sklep začne veljati na dan objave v *Uradnem listu Evropske unije*.

V Bruslju, dne 15. septembra 2023

predsednik
M. ALONSO ALONSO

SKLEP SVETA (EU) 2023/1794**z dne 18. septembra 2023****o določitvi stališča, ki se v imenu Evropske unije zastopa v Odboru za vladne nabave glede sprejetja njegovega poslovnika za izbor predsednika****(Besedilo velja za EGP)**

SVET EVROPSKE UNIJE JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije in zlasti člena 207(4), prvi pododstavek, v povezavi s členom 218(9) Pogodbe,

ob upoštevanju predloga Evropske komisije,

ob upoštevanju naslednjega:

- (1) Sporazum o vladnih nabavah je večstranski sporazum v okviru Svetovne trgovinske organizacije, katerega namen je vzajemno odpreti trge vladnih nabav med njegovimi pogodbenicami. Revidirana različica navedenega sporazuma je začela veljati 6. aprila 2014 (v nadaljnjem besedilu: revidirani sporazum).
- (2) Člen XXI:1 revidiranega sporazuma ustanavlja Odbor za vladne nabave (v nadaljnjem besedilu: Odbor), da se pogodbenicam omogoči posvetovanje o vseh zadevah v zvezi z delovanjem revidiranega sporazuma ali uresničevanjem njegovih ciljev.
- (3) Člen XXI:1 revidiranega sporazuma določa, da mora Odbor izvoliti svojega predsednika.
- (4) Osnutek poslovnika za izbor predsednika je Odbor razposlal 12. maja 2023.
- (5) Primerno je določiti stališče, ki naj se v imenu Unije zastopa v Odboru o sprejetju njegovega poslovnika, saj bosta ta pravila za Unijo zavezujoča.
- (6) Zato bi bilo treba sprejeti osnutek poslovnika za izbor predsednika, ki ga je Odbor razdelil 12. maja 2023, da se uredi delovanje Odbora –

SPREJEL NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Stališče, ki se v imenu Evropske unije zastopa v Odboru za vladne nabave, ustanovljenem s Sporazumom o vladnih nabavah, je, da se podpre sprejetje njegovega poslovnika za izbor predsednika.

Besedilo navedenega poslovnika je priloženo temu sklepu.

Člen 2

Ta sklep začne veljati na dan sprejetja.

V Bruslju, 18. septembra 2023

Za Svet
predsednik
L. PLANAS PUCHADES

Poslovnik za izbor predsednika Odbora STO za javna naročila (v nadaljnjem besedilu: Odbor)

- (1) Pogodbenice vsako leto izmed svojih predstavnikov v Odboru za javna naročila izberejo predsednika.
 - (2) Pogodbenice se lahko odločijo za podaljšanje mandata predsedniku na podlagi njegovega delovnega načrta za naslednje leto.
 - (3) Kandidat se za predsednika izbere na podlagi sposobnosti, izkušenj, razpoložljivosti in kompetenc za prevzem povezanih odgovornosti. Predsednik deluje osebno.
 - (4) Za lažji izbor odhajajoči predsednik opravi posvetovanja. Če ni predsednika, lahko pogodbenice soglasno imenujejo začasnega predsednika ali pogodbenico, ki je zagotovila prejšnjega predsednika, pozovejo k izvedbi takšnih posvetovanj.
 - (5) Pred ali med posvetovanji se kandidatom za položaj predsednika omogoči, da pogodbenicam predstavijo predlagane načrte za obdobje predsedovanja Odboru.
 - (6) Imenovanje se izvede na prvi redni seji Odbora v letu. Če se mesto predsednika sprostí sredi leta, si pogodbenice prizadevajo najti zamenjavo v najkrajšem možnem času.
 - (7) Imenovanje začne veljati ob koncu seje iz prejšnjega odstavka. Če v tem času ni predsednika, začne veljati takoj.
 - (8) Predsednik opravlja funkcijo do konca prve redne seje naslednjega koledarskega leta, razen če funkcije ne more več opravljati ali pred tem odstopi.
 - (9) Če pogodbenice ne morejo doseči soglasja o izboru predsednika in Odbor tako ne more izpolniti svoje obveznosti, da se sestane vsaj enkrat letno, lahko Odbor izmed kandidatov soglasno imenuje začasnega predsednika ali pa pogodbenico, ki je zagotovila prejšnjega predsednika, pozove, da začasno poskrbi za seje Odbora do imenovanja predsednika.
 - (10) Pogodbenice se lahko odločijo za dodatno dopolnitev tega poslovnika. Poslovnik se lahko pregleda v petih letih od njegovega sprejetja.
-

IZVEDBENI SKLEP KOMISIJE (EU) 2023/1795**z dne 10. julija 2023****v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta o ustreznem varstvu osebnih podatkov na podlagi okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA***(notificirano pod dokumentarno številko C(2023) 4745)***(Besedilo velja za EGP)**

EVROPSKA KOMISIJA JE –

ob upoštevanju Pogodbe o delovanju Evropske unije,

ob upoštevanju Uredbe (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov) ⁽¹⁾, zlasti člena 45(3) Uredbe,

ob upoštevanju naslednjega:

1. UVOD

- (1) Uredba (EU) 2016/679 ⁽²⁾ določa pravila o prenosu osebnih podatkov od upravljavcev ali obdelovalcev v Uniji v tretje države in mednarodne organizacije, če taki prenosi spadajo na področje uporabe navedene uredbe. Pravila o mednarodnem prenosu podatkov vsebuje poglavje V navedene uredbe. Čeprav je pretok osebnih podatkov v države zunaj Evropske unije in iz njih ključen za širitev čezmejne trgovine in mednarodnega sodelovanja, je treba zagotoviti, da zaradi takih prenosov v tretje države in mednarodne organizacije ni ogrožena raven varstva osebnih podatkov, ki se zagotavlja v Uniji ⁽³⁾.
- (2) V skladu s členom 45(3) Uredbe (EU) 2016/679 lahko Komisija z izvedbenim aktom odloči, da tretja država, ozemlje ali en oziroma več določenih sektorjev v tretji državi zagotavlja ustrezno varstvo. Pod tem pogojem se lahko osebni podatki v tretjo državo prenašajo brez dodatnega dovoljenja, kot je določeno v členu 45(1) in uvodni izjavi 103 Uredbe (EU) 2016/679.
- (3) Kot je navedeno v členu 45(2) Uredbe (EU) 2016/679, mora sprejetje sklepa o ustreznosti temeljiti na celoviti analizi pravnega reda tretje države, kar vključuje pravila, ki se uporabljajo glede uvoznikov podatkov, ter omejitve in zaščitne ukrepe glede dostopa javnih organov do osebnih podatkov. Komisija mora v oceni ugotoviti, ali zadevna tretja država zagotavlja raven varstva, ki je „v osnovi enakovredna“ tisti, zagotovljeni v Uniji (uvodna izjava 104 Uredbe (EU) 2016/679). Ali je tako, je treba oceniti glede na zakonodajo Unije, predvsem Uredbo (EU) 2016/679, in sodno prakso Sodišča Evropske unije (Sodišče) ⁽⁴⁾.

⁽¹⁾ (UL L 119, 4.5.2016, str. 1).

⁽²⁾ Za večjo preglednost je v Prilogo VIII vključen seznam okrajšav, ki se uporabljajo v tem sklepu.

⁽³⁾ Glej uvodno izjavo 101 Uredbe (EU) 2016/679.

⁽⁴⁾ Glej, nazadnje, sodbo z dne 16. julija 2020, Facebook Ireland in Schrems (sodba v zadevi Schrems II), C-311/18, EU:C:2020:559.

- (4) Kot je pojasnilo Sodišče Evropske unije v sodbi z dne 6. oktobra 2015, Maximillian Schrems/Data Protection Commissioner ⁽⁵⁾ (v nadaljnjem besedilu: sodba v zadevi Schrems), C-362/14, v ta namen ni nujno, da se ugotovi identična raven varstva. To pomeni zlasti, da se lahko sredstva, ki jih zadevna tretja država uporablja za varstvo osebnih podatkov, razlikujejo od tistih, ki jih uporablja Unija, če se v praksi izkaže, da so učinkovita pri zagotavljanju ustreznega varstva ⁽⁶⁾. Standard ustreznosti torej ne zahteva doslednega posnemanja pravil Unije. Pač pa se prouči, ali tuji sistem kot celota z vsebino pravic do zasebnosti ter njihovim učinkovitim izvajanjem, nadzorom in izvrševanjem zagotavlja zahtevano raven varstva ⁽⁷⁾. Poleg tega bi morala Komisija v skladu z navedeno sodbo pri uporabi tega standarda zlasti oceniti, ali pravni okvir zadevne tretje države zagotavlja predpise, katerih namen je omejiti posege v temeljne pravice posameznikov, katerih podatki se prenašajo iz Unije, ki naj bi jih državni subjekti v tej državi lahko izvajali, kadar poskušajo doseči legitimne cilje, kot je nacionalna varnost, in ali zagotavlja učinkovito pravno varstvo v primeru takih posegov ⁽⁸⁾. Smernice v zvezi s tem zagotavlja tudi „referenčni dokument o ustreznosti“, ki ga je izdal Evropski odbor za varstvo podatkov in v katerem je nadalje pojasnjen ta standard ⁽⁹⁾.
- (5) Veljavni standard v zvezi s takim posegom v temeljne pravice do zasebnosti in varstvo podatkov je Sodišče dodatno pojasnilo v svoji sodbi z dne 16. julija 2020 v zadevi Data Protection Commissioner/Facebook Ireland Limited in Maximillian Schrems (v nadaljnjem besedilu: sodba v zadevi Schrems II), C-311/18, s katero je bil razveljavljen Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2016/1250 ⁽¹⁰⁾ o prejšnjem okviru čezatlantskega pretoka podatkov, tj. zasebnostnem ščit EU-ZDA (zasebnostni ščit). Sodišče je menilo, da omejitve varstva osebnih podatkov, ki izhajajo iz notranje ureditve Združenih držav v zvezi z dostopom in uporabo podatkov, prenesenih iz Unije v Združene države za namene nacionalne varnosti, s strani javnih organov ZDA, niso urejene tako, da bi izpolnjevale zahteve, ki so v bistvu enakovredne zahtevam iz prava Unije glede potrebe in sorazmernosti takih posegov v pravico do varstva podatkov ⁽¹¹⁾. Sodišče je tudi menilo, da ni na voljo pravnega sredstva pred organom, ki bi osebam, katerih podatki se prenesejo v Združene države, zagotavljal jamstva, ki so v bistvu enakovredna tistim, ki se zahtevajo s členom 47 Listine o pravici do učinkovitega pravnega sredstva ⁽¹²⁾.
- (6) Komisija je po sodbi v zadevi Schrems II začela pogovore z vlado ZDA, da bi se sprejel morebiten nov sklep o ustreznosti varstva, ki bi izpolnjeval zahteve iz člena 45(2) Uredbe (EU) 2016/679, kakor jih razlaga Sodišče. Združene države so na podlagi teh razprav 7. oktobra 2022 sprejele Odredbo št. 14086 „Krepitev zaščitnih ukrepov za obveščevalne dejavnosti SIGINT ZDA“ (Odredba št. 14086), ki jo dopolnjuje uredba o sodišču za presojo varstva podatkov (*Data Protection Review Court*, v nadaljnjem besedilu: DPRC), ki jo je izdal pravosodni minister ZDA (*AG Regulation*, v nadaljnjem besedilu: uredba pravosodnega ministra) ⁽¹³⁾. Poleg tega je bil posodobljen okvir, ki se uporablja za poslovne subjekte, ki obdelujejo podatke, prenesene iz Unije na podlagi sedanjega sklepa – „okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“ (*Data Privacy Framework*, v nadaljnjem besedilu: DPF EU-ZDA ali DPF).
- (7) Komisija je podrobno proučila zakonodajo in prakso ZDA, vključno z Odredbo št. 14086 in uredbo pravosodnega ministra. Na podlagi ugotovitev iz uvodnih izjav 9 do 200 Komisija ugotavlja, da ZDA zagotavljajo ustrezno varstvo osebnih podatkov, ki se na podlagi DPF EU-ZDA prenašajo od upravljavca oziroma obdelovalca v Uniji ⁽¹⁴⁾ certificiranim organizacijam v ZDA.

⁽⁵⁾ Sodba z dne 6. oktobra 2015, Maximillian Schrems/Data Protection Commissioner (v nadaljnjem besedilu: sodba v zadevi Schrems), C-362/14, EU:C:2015:650, točka 73.

⁽⁶⁾ Sodba v zadevi Schrems, točka 74.

⁽⁷⁾ Glej Sporočilo Komisije Evropskemu parlamentu in Svetu: Izmenjava in varstvo osebnih podatkov v globaliziranem svetu (COM (2017) 7 z dne 10. januarja 2017, oddelek 3.1, str. 6 in 7.

⁽⁸⁾ Sodba v zadevi Schrems, točki 88 in 89.

⁽⁹⁾ Evropski odbor za varstvo podatkov, Referenčni dokument o ustreznosti, WP 254 rev. 01, na voljo na povezavi: https://ec.europa.eu/newsroom/article29/item-detail.cfm?item_id=614108.

⁽¹⁰⁾ Izvedbeni sklep Komisije (EU) 2016/1250 z dne 12. julija 2016 na podlagi Direktive Evropskega parlamenta in Sveta 95/46/ES o ustreznosti varstva, ki ga zagotavlja zasebnostni ščit EU-ZDA (UL L 207, 1.8.2016, str. 1).

⁽¹¹⁾ Sodba v zadevi Schrems II, točka 185.

⁽¹²⁾ Sodba v zadevi Schrems II, točka 197.

⁽¹³⁾ Poglavje 28, del 302 Zakonika Združenih držav (*U.S. Code of Federal Regulations*, v nadaljnjem besedilu: CFR).

⁽¹⁴⁾ Ta sklep velja za EGP. Sporazum o Evropskem gospodarskem prostoru (v nadaljnjem besedilu: Sporazum EGP) določa razširitev notranjega trga Evropske unije na tri države EGP, tj. Islandijo, Lihtenštajn in Norveško. Sklep Skupnega odbora EGP, s katerim je bila Uredba (EU) 2016/679 vključena v Prilogo XI k Sporazumu EGP, je bil sprejet 6. julija 2018, veljati pa je začel 20. julija 2018. Navedeni sporazum torej vključuje tudi Uredbo. Za namene sklepa se torej šteje, da sklici na EU in države članice EU vključujejo tudi države EGP.

- (8) Ta sklep pomeni, da za prenos osebnih podatkov od upravljavcev in obdelovalcev v Uniji ⁽¹⁵⁾ certificiranim organizacijam v ZDA ni treba pridobiti nobenega dodatnega dovoljenja. Ne vpliva na neposredno uporabo Uredbe (EU) 2016/679 za take organizacije, če so izpolnjeni pogoji glede ozemeljske veljavnosti navedene uredbe iz njenega člena 3.

2. OKVIR ZA VARSTVO ZASEBNOSTI PODATKOV MED EU IN ZDA

2.1 Osebo in stvarno področje uporabe

2.1.1 Certificirane organizacije

- (9) DPF EU-ZDA temelji na sistemu certificiranja, s katerim se organizacije v ZDA zavežejo sklopu načel zasebnosti, tj. „načelom okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“, vključno z dodatnimi načeli (v nadaljnjem besedilu skupaj: načela), ki jih je izdalo Ministrstvo za trgovino ZDA (*Department of Commerce*, v nadaljnjem besedilu: ministrstvo za trgovino) in jih vsebuje Priloga I k temu sklepu ⁽¹⁶⁾. Da bi bila organizacija upravičena do certificiranja na podlagi DPF EU-ZDA, morajo zanjo veljati preiskovalna in izvršilna pooblastila Zvezne komisije za trgovino (*Federal Trade Commission*, v nadaljnjem besedilu: FTC) ali Ministrstva za promet ZDA (*Department of Transportation*, v nadaljnjem besedilu: ministrstvo za promet) ⁽¹⁷⁾. Načela zasebnosti začnejo veljati takoj po certificiranju. Kot je podrobneje pojasnjeno v uvodnih izjavah 48 do 52, se od organizacij v DPF EU-ZDA zahteva, da vsako leto znova potrdijo svojo zavezanost načelom ⁽¹⁸⁾.

2.1.2 Opredelitev pojma osebni podatki ter pojmov upravljavec in „posrednik“

- (10) Varstvo, ki ga zagotavlja DPF EU-ZDA, se uporablja za vse osebne podatke, ki se prenašajo iz Unije organizacijam v ZDA, ki so certificirale svojo zavezanost načelom pri ministrstvu za trgovino, razen podatkov, ki se zbirajo za objavo v časopisu ali po radiu in televiziji ali za drugo obliko javnega sporočanja novinarskega gradiva in informacij v predhodno objavljenem gradivu, razširjenem iz medijskih arhivov ⁽¹⁹⁾. Takih informacij zato ni mogoče prenašati na podlagi DPF EU-ZDA.
- (11) V načelih so osebni podatki/osebne informacije opredeljeni enako kot v Uredbi (EU) 2016/679, tj. kot „podatki o določenem ali določljivem posamezniku, ki so zapisani v kateri koli obliki in spadajo na področje uporabe Splošne uredbe o varstvu podatkov ter jih organizacije v ZDA prejmejo iz Evropske unije“ ⁽²⁰⁾. Zato zajemajo tudi psevdonimizirane (ali „kodirane s šifrirnim ključem“) raziskovalne podatke (tudi če ključ ni izmenjan s prejemno organizacijo v ZDA) ⁽²¹⁾. Podobno je pojem obdelave opredeljen kot „vsako dejanje ali niz dejanj, ki se izvaja v zvezi z osebnimi podatki z avtomatiziranimi sredstvi ali brez njih, kot je zbiranje, beleženje, urejanje, shranjevanje, prilagajanje ali spreminjanje, priklic, vpogled, uporaba, razkritje ali razširjanje in izbris ali uničenje“ ⁽²²⁾.
- (12) DPF EU-ZDA se uporablja za organizacije v ZDA, ki se štejejo za upravljavce (tj. osebo ali organizacijo, ki sama ali v sodelovanju z drugimi določa namene in sredstva obdelave osebnih podatkov) ⁽²³⁾, ali obdelovalce (tj. posrednike, ki delujejo v imenu upravljavca) ⁽²⁴⁾. Obdelovalci v ZDA morajo biti pogodbeno zavezani, da delujejo samo po

⁽¹⁵⁾ Ta sklep ne vpliva na zahteve Uredbe (EU) 2016/679, ki se uporabljajo za subjekte (upravljavce in obdelovalce) v Uniji, ki prenašajo podatke, na primer glede omejitve namena, najmanjšega obsega podatkov, preglednosti in varnosti podatkov (glej tudi člen 44 Uredbe (EU) 2016/679).

⁽¹⁶⁾ V zvezi s tem glej sodbo v zadevi Schrems, točka 81, kjer je Sodišče potrdilo, da lahko sistem samocertificiranja zagotavlja ustrezno varstvo.

⁽¹⁷⁾ Priloga I, člen I.2. FTC ima široko pristojnost glede trgovinskih dejavnosti, z nekaterimi izjemami, npr. v zvezi z bankami, letalskimi prevozniki, zavarovalništvom in dejavnostmi splošnih telekomunikacijskih operaterjev (čeprav je bilo z odločbo pritožbenega sodišča ZDA za deveto okrožje z dne 26. februarja 2018 v zadevi FTC proti AT & T potrjeno, da je FTC pristojna za nesplošne dejavnosti takih subjektov). Glej tudi Prilogo IV, opomba 2. Ministrstvo za promet je pristojno za zagotavljanje skladnosti letalskih prevoznikov in agentov za prodajo vozovnic (za prodajo letalski prevoz), glej Prilogo V, oddelek A.

⁽¹⁸⁾ Priloga I, člen III.6.

⁽¹⁹⁾ Priloga I, člen III.2.

⁽²⁰⁾ Priloga I, člen I.8.a.

⁽²¹⁾ Priloga I, člen III.14.g.

⁽²²⁾ Priloga I, člen I.8.b.

⁽²³⁾ Priloga I, člen I.8.c.

⁽²⁴⁾ Glej npr. oddelek II.2.b ter oddelek II.3.b in 7.d, Priloge I, v katerih je pojasnjeno, da posredniki delujejo v imenu upravljavca v skladu z njegovimi navodili in posebnimi pogodbenimi obveznostmi.

navodilih upravljalca EU, kateremu pomagajo pri odgovorih posameznikom, ki uveljavljajo svoje pravice po načelih ⁽²⁵⁾. Poleg tega mora obdelovalec v primeru podobdelave skleniti pogodbo s podobdelovalcem, ki zagotavlja enako raven varstva, kot jo zagotavljajo načela, in sprejeti ukrepe za zagotovitev njenega pravilnega izvajanja ⁽²⁶⁾.

2.2 Načela okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA

2.2.1 Omejitev namena in možnost izbire

- (13) Osební podatki bi se morali obdelovati zakonito in pošteno. Zbirati bi se morali za določen namen in se nato uporabljati samo, če to ni nezdružljivo z namenom obdelave.
- (14) Na podlagi DPF EU-ZDA je to zagotovljeno z različnimi načeli. Prvič, podobno kot na podlagi člena 5(1), točka (b), Uredbe (EU) 2016/679 organizacija na podlagi načela o celovitosti podatkov in omejitve namena ne sme obdelovati osebnih podatkov na način, ki ni združljiv z namenom, za katerega so bili podatki prvotno zbrani ali ki ga je posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, naknadno odobril ⁽²⁷⁾.
- (15) Drugič, organizacija mora pred uporabo osebnih podatkov za nov (spremenjen) namen, ki je bistveno drugačen, vendar še vedno združljiv s prvotnim namenom, ali njihovim razkritjem tretji stranki v skladu z načelom možnosti izbire ⁽²⁸⁾ posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, z jasnim, razumljivim in dostopnim postopkom zagotoviti možnost ugovora (zavrnitve). Pomembno je, da to načelo ne nadomešča izrecne prepovedi nezdružljive obdelave ⁽²⁹⁾.

⁽²⁵⁾ Priloga I, člen III.10.a. Glej tudi smernice, ki jih je ministrstvo za trgovino pripravilo ob posvetovanju z Evropskim odborom za varstvo podatkov v okviru zasebnostnega štita in v katerih so pojasnjene obveznosti obdelovalcev iz ZDA, ki prejmejo podatke iz Unije v navedenem okviru. Ker se ta pravila niso spremenila, so te smernice/pogosta vprašanja še vedno relevantni za DPF EU-ZDA (<https://www.privacyshield.gov/article?id=Processing-FAQs>).

⁽²⁶⁾ Priloga I, člen II.3.b.

⁽²⁷⁾ Priloga I, člen II.5.a. Združljivi nameni lahko vključujejo revizijo, preprečevanje goljufij ali druge namene, skladne s pričakovanji razumne osebe glede na kontekst zbiranja (glej Prilogo I, opomba 6).

⁽²⁸⁾ Priloga I, člen II.2.a. To ne velja, če organizacija zagotavlja osebne podatke obdelovalcu, ki deluje v njenem imenu in na podlagi njenih navodil (Priloga I, člen II.2.b). Kljub temu mora organizacija imeti v tem primeru sklenjeno pogodbo in zagotoviti skladnost z načelom odgovornosti za prenos tretjemu, kot je podrobneje pojasnjeno v uvodni izjavi 4.3. Poleg tega je lahko načelo možnosti izbire (in tudi načelo obvestila) omejeno, če se osebni podatki obdelujejo v okviru skrbnega pregleda (v okviru morebitne združitve ali prevzema) ali revizij, in sicer v obsegu in tako dolgo, kot je potrebno, da se zadosti zakonskim ali javnim interesom, ali kolikor in dokler bi uporaba teh načel škodovala zakonitim interesom organizacije v konkretnem okviru preiskav na podlagi skrbnega pregleda ali revizij (Priloga I, člen III.4). Dopolnilno načelo 15 (Priloga I, člen III.15.a in b) prav tako določa izjemo od načela možnosti izbire (in tudi načela obvestila in odgovornosti za prenos tretjemu) za osebne podatke iz javno dostopnih virov (razen če izvoznik podatkov v EU navede, da za podatke veljajo omejitve, ki zahtevajo uporabo navedenih načel) ali za osebne podatke, zbrane iz evidenc, ki so odprte na vpogled širši javnosti (razen če so povezani s podatki iz evidenc, ki niso javne, in če se spoštujejo vsi pogoji glede vpogleda v podatke). Podobno dopolnilno načelo 14 (Priloga I, člen III.14.f) določa izjemo od načela možnosti izbire (in tudi načela obvestila in odgovornosti za prenos tretjemu) za obdelavo osebnih podatkov s strani podjetja za farmacevtske ali medicinske pripomočke za spremljanje varnosti in učinkovitosti njegovih izdelkov, če spoštovanje načel posega v izpolnjevanje zakonskih zahtev.

⁽²⁹⁾ To velja za vse prenose podatkov na podlagi DPF EU-ZDA, tudi če se ti nanašajo na podatke, zbrane v zaposlitvenem razmerju. Čeprav lahko zato certificirana organizacija v ZDA načeloma uporablja podatke o človeških virih za različne namene, ki niso povezani z zaposlitvijo (npr. nekatere tržne komunikacije), mora spoštovati prepoved nezdružljive obdelave, poleg tega pa lahko to počne samo v skladu z načeloma obvestila in možnosti izbire. Izjemoma lahko organizacija uporablja osebne podatke za dodaten združljiv namen, ne da bi zagotovila obvestilo in možnost izbire, vendar le v obsegu in za obdobje, ki sta potrebna za preprečitev oškodovanja zmožnosti organizacije pri odločitvah o napredovanju delavcev, imenovanjih in drugih podobnih zaposlitvenih odločitvah (glej Prilogo I, oddelek III.9.b.(iv)). Prepoved, da organizacija v ZDA sprejme kakršen koli kazenski ukrep zoper zaposlenega zaradi uveljavljanja take možnosti izbire, vključno s kakršnim koli omejevanjem zaposlitvenih možnosti, zagotavlja, da se nad zaposlenim, kljub podrejenemu razmerju in s tem povezano odvisnostjo, ne izvaja pritisk in da lahko tako dejansko uveljavlja možnost svobodne izbire. Glej Prilogo I, člen III.9.b.(i).

2.2.2 Obdelava posebnih vrst osebnih podatkov

- (16) Pri obdelavi posebnih vrst podatkov bi morali veljati posebni zaščitni ukrepi.
- (17) V skladu z *načelom možnosti izbire* se za obdelavo „občutljivih podatkov“, tj. osebnih podatkov, ki določajo zdravniško in zdravstveno stanje, rasno in etnično pripadnost, politična, verska in filozofska prepričanja, sindikalno članstvo, podatkov o spolnem življenju posameznika ali katerih koli drugih informacij, prejetih od tretje stranke, ki jih navedena stranka identificira in obravnava kot občutljive, uporabljajo posebni zaščitni ukrepi ⁽³⁰⁾. To pomeni, da bodo certificirane organizacije vse podatke, ki se na podlagi prava Unije o varstvu podatkov štejejo za občutljive (vključno s podatki o spolni usmerjenosti, genetskimi podatki in biometričnimi podatki), na podlagi DPF EU-ZDA obravnavale kot občutljive.
- (18) Praviloma morajo organizacije za uporabo občutljivih podatkov za namene, ki niso nameni, za katere so bili prvotno zbrani ali ki jih je posameznik naknadno odobril (tj. s privolitvijo), ali za njihovo razkritje tretjim strankam od posameznikov pridobiti izrecno pritrldilno soglasje (privolitev) ⁽³¹⁾.
- (19) Takega soglasja ni treba pridobiti v omejenih okoliščinah, ki so podobne izjemam, določenim na podlagi prava Unije o varstvu podatkov ali primerljive z njimi, tj. če je obdelava občutljivih podatkov v življenjskem interesu osebe, potrebna za uveljavitev pravnih zahtevkov ali nujna za zagotovitev zdravstvene nege ali diagnoze ⁽³²⁾.

2.2.3 Točnost, najmanjši obseg in varnost podatkov

- (20) Podatki bi morali biti točni in po potrebi posodobljeni. Prav tako bi morali biti osebni podatki ustrezni, relevantni ter ne bi smeli presegati namenov, za katere se obdelujejo; načeloma se jih ne bi smelo hraniti dlje, kot je potrebno za namene, za katere se obdelujejo.
- (21) V skladu z *načelom celovitosti podatkov in omejitve namena* ⁽³³⁾ morajo biti osebni podatki omejeni na tisto, kar je pomembno za obdelavo. Organizacije morajo prav tako v obsegu, potrebnem za namene obdelave, z ustreznimi ukrepi zagotoviti, da so podatki zanesljivi za nameravano uporabo, točni, popolni in trenutni.
- (22) Poleg tega se lahko osebni podatki hranijo v obliki, ki omogoča identifikacijo posameznika (in s tem v obliki osebnih podatkov) ⁽³⁴⁾, le dokler služijo namenom, za katere so bili prvotno zbrani ali ki jih je posameznik v skladu z *načelom možnosti izbire* naknadno odobril. Ta obveznost organizacijam ne preprečuje nadaljnje obdelave osebnih podatkov za daljša obdobja, temveč le za obdobje in v obsegu, v katerih se taka obdelava razumno uporablja za enega od naslednjih posebnih namenov, ki so podobni izjemam na podlagi prava Unije o varstvu podatkov ali primerljivi z njimi: arhiviranje v javnem interesu, novinarstvo, literaturo in umetnost, znanstvene in zgodovinske raziskave ter statistično analizo ⁽³⁵⁾. Če se osebni podatki hranijo za enega od teh namenov, je njihova obdelava predmet zaščitnih ukrepov v skladu z načeli ⁽³⁶⁾.
- (23) Osebnne podatke je treba obdelovati tudi tako, da je zagotovljena njihova varnost, vključno z varstvom pred nepooblaščenimi ali nezakonito obdelavo in pred nenamerno izgubo, uničenjem ali poškodovanjem. Zato bi morali upravljavci in obdelovalci sprejeti ustrezne tehnične ali organizacijske ukrepe za varstvo osebnih podatkov pred morebitnimi grožnjami. Pri ocenjevanju teh ukrepov bi bilo treba upoštevati najnovejše znanstvene dosežke, s tem povezane stroške ter naravo, obseg, kontekst in namen obdelave, pa tudi tveganja za pravice posameznikov.

⁽³⁰⁾ Priloga I, člen II.2.c.

⁽³¹⁾ Priloga I, člen II.2.c.

⁽³²⁾ Priloga I, člen III.1.

⁽³³⁾ Priloga I, člen II.5.

⁽³⁴⁾ Glej Prilogo I, opomba 7, kjer je pojasnjeno, da se posameznik šteje za „določljivega“, če bi lahko organizacija ali tretja stranka navedenega posameznika glede na sredstva za identifikacijo, ki bodo pričakovano uporabljena, (ob upoštevanju, med drugim, stroškov in časa, potrebnega za identifikacijo, ter razpoložljive tehnologije v času obdelave) razumno prepoznala.

⁽³⁵⁾ Priloga I, člen II.5.b.

⁽³⁶⁾ *Prav tam.*

- (24) Na podlagi DPF EU-ZDA se to zagotavlja z *načelom varnosti*, ki podobno kot člen 32 Uredbe (EU) 2016/679 določa, da je treba glede na tveganja, ki jih vključujeta obdelava in narava podatkov, sprejeti razumne in ustrezne varnostne ukrepe ⁽³⁷⁾.

2.2.4 Preglednost

- (25) Posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, morajo biti obveščeni o glavnih značilnostih obdelave svojih osebnih podatkov.
- (26) To se zagotavlja z *načelom obvestila* ⁽³⁸⁾, s katerim se podobno kot z zahtevami glede preglednosti na podlagi Uredbe (EU) 2016/679 od organizacij zahteva, da posameznike, na katere se nanašajo osebni podatki, med drugim obvestijo o (i) sodelovanju organizacije v DPF, (ii) vrsti zbranih podatkov, (iii) namenu obdelave, (iv) vrsti ali identiteti tretjih strank, ki jim bodo morda razkriti osebni podatki, in namenih takega razkritja, (v) njihovih pravicah posameznikov, (vi) načinu vzpostavitve stika z organizacijo ter (vii) razpoložljivih možnostih pravnih sredstev.
- (27) To obvestilo mora biti jasno in nedvoumno, ko so posamezniki prvič zaproseni za zagotovitev osebnih podatkov ali kakor hitro je izvedljivo za tem, v vsakem primeru pa pred uporabo podatkov za bistveno drugačne (vendar združljive) namene, ki niso tisti, za katere so bili prvotno zbrani, ali pred njihovim razkritjem tretji stranki ⁽³⁹⁾.
- (28) Poleg tega morajo organizacije svoje politike zasebnosti, ki izražajo načela, objaviti (ali jih v primeru podatkov o človeških virih takoj dati na voljo zadevnim posameznikom) ter navesti povezave na spletišče ministrstva za trgovino (s podrobnejšimi informacijami o certificiranju, pravicah posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, razpoložljivih pritožbenih mehanizmi), seznam sodelujočih organizacij, vključenih v okvir za varstvo zasebnosti podatkov (seznam DPF), in spletišče ustreznega organa za alternativno reševanje sporov ⁽⁴⁰⁾.

2.2.5 Pravice posameznikov

- (29) Posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, bi morali imeti določene pravice, ki jih lahko uresničujejo zoper upravljavca ali obdelovalca, zlasti pravico do dostopa do podatkov, pravico ugovarjati obdelavi in pravico do popravka in izbrisa podatkov.
- (30) V DPF EU-ZDA zagotavlja take pravice posameznikom *načelo dostopa* ⁽⁴¹⁾. Zlasti imajo posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, pravico, da brez utemeljitve od organizacije pridobijo potrditev, da organizacija obdeluje osebne podatke, povezane z njimi, da jim podatke sporoči v razumnem času in da pridobijo informacije o namenu obdelave, kategorijah osebnih podatkov, ki se obdelujejo, in o prejemnikih (kategorijah), ki se jim podatki razkrijejo ⁽⁴²⁾. Organizacije se morajo na zahteve za dostop odzvati v razumnem roku ⁽⁴³⁾. Organizacija lahko postavi razumne omejitve glede števila poskusov v določenem obdobju, v katerem bodo izpolnjene zahteve za

⁽³⁷⁾ Priloga I, člen II.4.a. Poleg tega DPF EU-ZDA v zvezi s podatki o človeških virih zahteva, da delodajalci ustrezajo prednostnim pravicam zaposlenih do zasebnosti z omejitvijo dostopa do osebnih podatkov, anonimizacijo nekaterih podatkov ali dodelitvijo kod ali psevdonimov (Priloga I, člen III.9.b.(iii)).

⁽³⁸⁾ Priloga I, člen II.1.

⁽³⁹⁾ Priloga I, člen II.1.b. Dopolnilno načelo 14 (Priloga I, člen III.14.b in c) določa posebne določbe za obdelavo osebnih podatkov v okviru zdravstvenih raziskav in kliničnih poskusov. To načelo organizacijam zlasti omogoča, da obdelujejo podatke kliničnih poskusov celo po umiku osebe iz poskusa, če je to bilo jasno navedeno v obvestilu, predloženem v trenutku, ko je posameznik privolil v sodelovanje. Podobno velja, kadar organizacija v DPF EU-ZDA prejme osebne podatke za namene zdravstvenih raziskav, saj jih lahko v skladu z načeli *obvestila* in *možnosti izbire* uporabi le za novo raziskovalno dejavnost. V tem primeru bi morale biti v obvestilu posamezniku načeloma zagotovljene informacije o morebitnih prihodnjih posebnih uporabah podatkov (npr. povezane študije). Če že od začetka ni mogoče vključiti vseh prihodnjih uporab podatkov (ker lahko uporaba podatkov za novo raziskavo izhaja iz novega razumevanja ali razvoja na področju medicine/raziskav), je treba vključiti pojasnilo, da se podatki v prihodnosti morda uporabijo za nepredvidene medicinske in farmacevtske raziskave. Če taka nadaljnja uporaba ni skladna s splošnimi raziskovalnimi nameni, za katere so bili podatki zbrani (tj. če so novi nameni bistveno drugačni, vendar še vedno združljivi s prvotnim namenom, glej uvodni izjavi 14 in 15), je treba pridobiti novo soglasje (tj. privolitev). Glej poleg tega posebne omejitve načela *obvestila* / izjeme od njega, opisane v opombi 28.

⁽⁴⁰⁾ Priloga I, člen III.6.d.

⁽⁴¹⁾ Glej tudi dopolnilno načelo o dostopu (Priloga I, člen III.8).

⁽⁴²⁾ Priloga I, člen III.8.a.(i)–(ii).

⁽⁴³⁾ Priloga I, člen III.8.i.

dostop nekega posameznika, in lahko zaračuna pristojbino, ki ni pretirano visoka, npr. kadar so zahteve očitno previsoke, zlasti zaradi njihove ponavljajoče se narave ⁽⁴⁴⁾.

- (31) Pravico dostopa do osebnih podatkov je mogoče omejiti v izjemnih okoliščinah, ki so podobne okoliščinam, določenim na podlagi prava Unije o varstvu podatkov, zlasti kadar bi bile kršene zakonite pravice drugih, kadar bi bili stroški ali izdatki za zagotovitev dostopa nesorazmerni s tveganji za zasebnost posameznika zadevnem primeru (čeprav izdatki in stroški niso prevladujoči dejavniki pri ugotavljanju, ali je zagotovitev dostopa razumna ali ne), kadar obstaja verjetnost, da bi razkritje podatkov poseglo v zaščito pomembnih nasprotujočih si javnih interesov, kot so nacionalna varnost, javna varnost ali obramba, kadar podatki vsebujejo zaupno tržno informacijo ali pa se podatki obdelujejo izključno za namene raziskav in statistike ⁽⁴⁵⁾. Vsako zanikanje ali omejitev pravice je treba nujno in ustrezno utemeljiti, pri čemer mora organizacija dokazati, da so te zahteve izpolnjene ⁽⁴⁶⁾. Organizacija mora pri tej presoji upoštevati zlasti interese posameznika ⁽⁴⁷⁾. Če je mogoče informacijo ločiti od drugih podatkov, za katere se uporablja omejitev, mora organizacija prekriti zaščiteno informacijo in dati na voljo preostale podatke ⁽⁴⁸⁾.
- (32) Poleg tega imajo posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, pravico, da dosežejo popravo ali spremembo netočnih podatkov ter izbris podatkov, ki so bili obdelani v nasprotju z načeli ⁽⁴⁹⁾. Kot je pojasnjeno v uvodni izjavi 15, imajo posamezniki poleg tega pravico, da nasprotujejo obdelavi / zavrnejo obdelavo svojih podatkov za namene, ki se bistveno razlikujejo od namenov, za katere so bili podatki zbrani (vendar so združljivi z njimi), in da nasprotujejo razkritju / zavrnejo razkritje svojih podatkov tretjim strankam. Če se osebni podatki uporabljajo za namene neposrednega trženja, imajo posamezniki splošno pravico, da obdelavo kadar koli zavrnejo ⁽⁵⁰⁾.
- (33) V načelih niso izrecno obravnavane odločitve, ki vplivajo na posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, na podlagi izključno samodejne obdelave osebnih podatkov. Vendar glede osebnih podatkov, zbranih v Uniji, velja, da vse odločitve, ki temeljijo na samodejni obdelavi, po navadi sprejme upravljavec v Uniji (ki ima neposredno razmerje z zadevnim posameznikom, na katerega se nanašajo osebni podatki), zato se zanj neposredno uporablja Uredba (EU) 2016/679 ⁽⁵¹⁾. To vključuje tudi primere prenosa, ko obdelavo izvaja tuji (npr. ameriški) poslovni subjekt, ki deluje kot zastopnik (obdelovalec) v imenu upravljavca iz Unije (ali kot podobdelovalec, ki deluje v imenu obdelovalca iz Unije, ta pa je podatke prejel od upravljavca podatkov iz Unije, ki jih je zbral) in nato na tej podlagi sprejme odločitve.
- (34) To je bilo potrjeno s študijo, ki jo je Komisija naročila leta 2018 v okviru drugega letnega pregleda delovanja zasebnostnega štita ⁽⁵²⁾, v kateri je bilo ugotovljeno, da takrat ni bilo nobenega dokaza, da samodejno odločanje običajno izvajajo organizacije v zasebnostnem štitu na podlagi osebnih podatkov, ki se prenašajo v okviru zasebnostnega štita.

⁽⁴⁴⁾ Priloga I, člen III.8.f.(i)–(ii) in g.

⁽⁴⁵⁾ Priloga I, člen III.4; 8.b, c in e; 14.e, f in 15.d.

⁽⁴⁶⁾ Priloga I, člen III.8.e.(ii). Organizacija mora posameznika obvestiti o razlogih za zavrnitev/omejitev in mu zagotoviti kontaktno točko za dajanje vseh nadaljnjih informacij, člen III.8.a.(iii).

⁽⁴⁷⁾ Priloga I, člen III.8.a.(ii)–(iii).

⁽⁴⁸⁾ Priloga I, člen III.8.a.(i).

⁽⁴⁹⁾ Priloga I, člen II.6 in III.8.a.(i).

⁽⁵⁰⁾ Priloga I, člen III.8.12.

⁽⁵¹⁾ Nasprotno pa velja, da so izjemni primeri, ko ima organizacija v ZDA neposreden odnos s posameznikom, na katerega se nanašajo osebni podatki, v Uniji, po navadi posledica tega, da se je navedena organizacija ciljno usmerila na posameznika v Uniji s ponujanjem blaga ali storitev ali s spremljanjem njegovega vedenja. V takem primeru se za samo organizacijo v ZDA uporablja Uredba (EU) 2016/679 (člen 3(2)), zato mora neposredno zagotoviti skladnost s pravom Unije o varstvu podatkov.

⁽⁵²⁾ (SWD(2018) 497 final, oddelek 4.1.5). Študija je bila usmerjena v (i) obseg, v katerem organizacije v ZDA, ki so v zasebnostnem štitu, sprejemajo odločitve, ki vplivajo na posameznike na podlagi samodejne obdelave osebnih podatkov, ki jih prenašajo podjetja v EU v okviru zasebnostnega štita, ter (ii) zaščitne ukrepe za posameznike, ki jih ameriški zvezni zakon določa za to vrsto primerov, in pogoje uporabe teh zaščitnih ukrepov.

- (35) Na področjih, kjer podjetja najverjetneje uporabljajo samodejno obdelavo osebnih podatkov za sprejemanje odločitev, ki vplivajo na posameznika (npr. dajanje posojil, nudenje hipotek, zaposlovanje, stanovanja in zavarovanje), zakonodaja ZDA vsekakor zagotavlja posebno varstvo pred zavrnilnimi odločitvami ⁽⁵³⁾. Ti akti posameznikom običajno zagotavljajo pravico do obveščenosti o posebnih razlogih, na katerih temelji odločitev (npr. zavrnitev odobritve posojila), do oporekanja nepopolnim ali netočnim informacijam (pa tudi uporabi nezakonitih elementov) in uveljavljanja pravnih sredstev. Na področju potrošniških kreditov zakon o poštenem kreditnem poročanju (*Fair Credit Reporting Act*, v nadaljnjem besedilu: FCRA) in zakon o enakih možnostih pridobitve posojila (*Equal Credit Opportunity Act*, v nadaljnjem besedilu: ECOA) vsebujeta zaščitne ukrepe, ki potrošnikom zagotavljajo nekakšno pravico do pojasnila in pravico do izpodbijanja odločitve. Ta zakona sta pomembna na najrazličnejših področjih, vključno s krediti, zaposlovanjem, stanovanji in zavarovanjem. Poleg tega nekateri protidiskriminacijski zakoni, kot sta naslov VII zakona o državljskih pravicah (*Civil Rights Act*) in zakon proti diskriminaciji v zvezi s prodajo in z najemom stanovanj in hiš (*Fair Housing Act*, v nadaljevanju: FHA), posameznikom zagotavljajo varstvo v zvezi z modeli, ki se uporabljajo pri samodejnem odločanju, ki bi lahko povzročili diskriminacijo na podlagi nekaterih značilnosti, in jih podeljujejo pravice do izpodbijanja takih odločitev, vključno s samodejnimi. Kar zadeva informacije o zdravstvenem stanju, pravilo o zasebnosti iz zakona o prenosljivosti zdravstvenega zavarovanja in odgovornostih pri njem (*Health Insurance Portability and Accountability Act*, v nadaljnjem besedilu: HIPAA) vzpostavlja nekatere pravice, podobne pravicam iz Uredbe (EU) 2016/679 v zvezi z dostopom do osebnih informacij o zdravstvenem stanju. Poleg tega smernice organov ZDA vsebujejo zahtevo, da izvajalci zdravstvenih storitev prejmejo informacije, ki jim omogočajo, da posameznike obvestijo o sistemih samodejnega odločanja, ki se uporabljajo v medicinskem sektorju ⁽⁵⁴⁾.
- (36) Ta pravila zato zagotavljajo varstvo, ki je podobno varstvu na podlagi prava Unije o varstvu podatkov v malo verjetnem primeru, v katerem bi odločitve sprejemala sama organizacija v DPF EU-ZDA.

2.2.6 Omejitve nadaljnjih prenosov podatkov

- (37) Raven varstva, zagotovljena osebnim podatkom, ki se iz Unije prenesejo v organizacije v ZDA, se z nadaljnjim prenosom takih podatkov prejemniku v Združenih državah ali v drugi državi ne sme poslabšati.
- (38) Na podlagi načela odgovornosti za prenos tretjemu ⁽⁵⁵⁾ se uporabljajo posebna pravila za tako imenovane prenose tretjemu, tj. prenose osebnih podatkov z organizacije v DPF EU-ZDA na tretjega upravljavca ali obdelovalca, ne glede na to, ali je ta v ZDA ali tretji državi zunaj ZDA (in Unije). Kakršen koli prenos tretjemu se lahko izvaja samo (i) za omejene in določene namene, (ii) na podlagi pogodbe med organizacijo v DPF EU-ZDA in tretjo stranko ⁽⁵⁶⁾ (ali primerljivega dogovora v skupini podjetij ⁽⁵⁷⁾) in (iii) samo, če navedena pogodba zagotavlja tretji stranki enako raven varstva, kot jo zagotavljajo načela.
- (39) Ta obveznost glede zagotavljanja enake ravni varstva, kot jo zagotavljajo načela, v povezavi z načelom celovitosti podatkov in omejitve namena zlasti pomeni, da lahko tretja stranka obdeluje samo osebne podatke, ki so preneseni nanjo za namene, ki so skladni z nameni, za katere so bili prvotno zbrani ali ki jih je posameznik naknadno odobril (v skladu z načelom možnosti izbire).

⁽⁵³⁾ Glej na primer zakon o enakih možnostih pridobitve posojila (*Equal Credit Opportunity Act*) (člen 1691 in naslednji naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA), zakon o pravičnem poročanju o kreditni sposobnosti (*Fair Credit Reporting Act*) (člen 1681 in naslednji naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA) ali zakon proti diskriminaciji v zvezi s prodajo in najemom stanovanj in hiš (*Fair Housing Act*) (člen 3601 in naslednji naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA). Poleg tega so se Združene države zavezale načelom Organizacije za gospodarsko sodelovanje in razvoj o umetni inteligenci, ki med drugim vključujejo načela o preglednosti ter pojasnjujejo zmožnost, varnost in odgovornost.

⁽⁵⁴⁾ Glej na primer smernice, ki so na voljo na naslovu „2042-What personal health information do individuals have a right under HIPAA to access from their health care providers and health plans?“ (2042-Do katerih osebnih informacij o zdravstvenem stanju pri ponudnikih zdravstvenih storitev in v načrtih javnega zdravja imajo posamezniki pravico dostopati na podlagi HIPAA?) | HHS.gov.

⁽⁵⁵⁾ Glej Prilogo I, člen II.3 in dopolnilno načelo o obveznih pogodbah za prenos tretjemu (Priloga I, člen III.10).

⁽⁵⁶⁾ Kot izjema od tega splošnega načela lahko organizacija tretjemu prenaša osebne podatke majhnega števila zaposlenih, ne da bi s prejemnikom sklenila pogodbo za občasne potrebe, povezane z zaposlovanjem, npr. rezervacija leta, hotelske sobe ali zavarovalno kritje. Vendar mora organizacija tudi v tem primeru izpolnjevati načeli obvestila in možnosti izbire (glej Prilogo I, člen III.9.e).

⁽⁵⁷⁾ Glej dopolnilno načelo o obveznih pogodbah za prenos tretjemu (Priloga I, člen III.10.b). Čeprav to načelo omogoča prenose tudi na podlagi nepogodbenih instrumentov (npr. programi skladnosti in nadzora znotraj skupine), besedilo jasno navaja, da morajo ti instrumenti vedno „zagotavljati neprekinjeno varstvo osebnih podatkov v skladu z načeli“. Poleg tega bo to načelo glede na to, da bodo certificirane organizacije v ZDA še vedno odgovorne za skladnost z načeli, zagotavljalo močno spodbudo za uporabo instrumentov, ki so dejansko učinkoviti v praksi.

- (40) *Načelo odgovornosti za prenos tretjemu* bi bilo treba razlagati tudi v povezavi z *načelom obvestila* in, v primeru prenosa tretjemu upravljavcu ⁽⁵⁸⁾, z *načelom možnosti izbire*, v skladu s katerima morajo biti posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, obveščeni (med drugim) o vrsti/identiteti katerega koli tretjega prejemnika, namenu prenosa tretjemu in možnostih izbire, ter lahko nasprotujejo prenosom tretjemu (oziroma jih zavrnejo) ali morajo, v primeru občutljivih podatkov, dati „izrecno pritrdilno soglasje“ (privolitev) za prenos tretjemu.
- (41) Obveznost zagotavljanja enake ravni varstva, kot jo zahtevajo načela, velja za katero koli in vse tretje stranke, vključene v obdelavo podatkov, ki se prenašajo na tak način, ne glede na njihovo lokacijo (v ZDA ali drugi tretji državi), pa tudi, kadar sam prvotni tretji prejemnik prenaša zadevne podatke drugemu tretjemu prejemniku, na primer za namene podobdelave.
- (42) V vseh primerih mora biti v pogodbi s tretjim prejemnikom določeno, da bo ta obvestil organizacijo v DPF EU-ZDA, če bo ugotovil, da ne more več izpolnjevati te obveznosti. V primeru take ugotovitve se mora obdelava s strani tretje stranke prenehati, ali pa je treba sprejeti druge razumne in ustrezne ukrepe za izboljšanje stanja ⁽⁵⁹⁾.
- (43) Dodatno varstvo se uporablja v primeru prenosa tretjemu posredniku (tj. obdelovalec). V takem primeru mora organizacija v ZDA zagotoviti, da posrednik deluje po njenih navodilih, in sprejeti razumne in ustrezne ukrepe (i) za zagotovitev, da posrednik učinkovito obdeluje osebne podatke, ki se prenašajo v skladu z obveznostmi organizacije po načelih ter (ii) za ustavitev in prenehanje nedovoljene obdelave na podlagi obvestila ⁽⁶⁰⁾. Ministrstvo za trgovino lahko od organizacije zahteva, naj zagotovi povzetek ali reprezentativni izvod določb o zasebnosti iz pogodbe ⁽⁶¹⁾. Kadar se v verigi (pod)obdelave pojavijo težave glede skladnosti, bo načeloma organizacija, ki deluje kot upravljavec osebnih podatkov, prevzela odgovornost, kot je navedeno v *načelu pritožbenega mehanizma, izvrševanja in odgovornosti*, razen če dokaže, da ni odgovorna za dogodek, ki povzroča škodo ⁽⁶²⁾.

2.2.7 **Odgovornost**

- (44) V skladu z načelom odgovornosti morajo subjekti, ki obdelujejo podatke, sprejeti ustrezne tehnične in organizacijske ukrepe, da lahko uspešno izpolnjujejo svoje obveznosti glede varstva podatkov in dokažejo tako izpolnjevanje, predvsem pristojnim nadzornim organom.
- (45) Ko se organizacija prostovoljno odloči za certificiranje ⁽⁶³⁾ v na podlagi DPF EU-ZDA, je njeno dejansko izpolnjevanje načel obvezno in izvršljivo. Na podlagi *načela pritožbenega mehanizma, izvrševanja in odgovornosti* ⁽⁶⁴⁾ morajo organizacije v DPF EU-ZDA zagotoviti učinkovite mehanizme za zagotovitev skladnosti z načeli. Organizacije morajo sprejeti tudi ukrepe za preverjanje ⁽⁶⁵⁾, ali so njihove politike zasebnosti skladne z načeli in ali dejansko ravna v skladu z njimi. To se lahko izvede s sistemom samoocenjevanja, ki mora vključevati notranje postopke, ki zagotavljajo, da so zaposleni deležni usposabljanja o izvajanju politik organizacije glede zasebnosti in da se skladnost redno objektivno preverja, ali, pri zunanjih pregledih skladnosti, z metodami, ki lahko vključujejo revizijo, naključne preglede ali uporabo tehnoloških orodij.

⁽⁵⁸⁾ Posamezniki ne bodo imeli pravice zavrnitve, če se osebni podatki prenašajo tretji stranki, ki v vlogi posrednika izvaja naloge v imenu in po navodilih organizacije v ZDA. Vendar to zahteva pogodbo s posrednikom in organizacija v ZDA bo odgovorna za zagotavljanje varstva v skladu z načeli za izvajanje pooblastil za dajanje navodil.

⁽⁵⁹⁾ Stanje je različno, odvisno od tega, ali je tretja stranka upravljavec ali obdelovalec (posrednik). V prvem scenariju mora biti v pogodbi s tretjo stranko določeno, da tretja stranka preneha z obdelavo ali sprejme druge razumne in ustrezne ukrepe za izboljšanje stanja. V drugem scenariju mora te ukrepe sprejeti organizacija v DPF EU-ZDA, ki nadzoruje obdelavo in po katere navodilih deluje posrednik. Glej Prilogo I, člen II.3.

⁽⁶⁰⁾ Priloga I, člen II.3.b.

⁽⁶¹⁾ *Prav tam.*

⁽⁶²⁾ Priloga I, člen II.7.d.

⁽⁶³⁾ Glej tudi dopolnilno načelo o samocertificiranju (Priloga I, člen III.6).

⁽⁶⁴⁾ Glej tudi dopolnilno načelo o reševanju sporov in izvrševanju (Priloga I, člen III.11).

⁽⁶⁵⁾ Glej tudi dopolnilno načelo o preverjanju (Priloga I, člen III.7).

- (46) Poleg tega morajo organizacije voditi evidenco o svojem izvajanju praks na podlagi DPF EU-ZDA in jo na zahtevo v okviru preiskave ali pritožbe zaradi neskladnosti dati na voljo neodvisnemu organu za reševanje sporov ali pristojnemu izvršnemu organu ⁽⁶⁶⁾.

2.3 Upravljanje, nadzor in izvrševanje

- (47) DPF EU-ZDA bo upravljalo in spremljalo ministrstvo za trgovino. Okvir zagotavlja mehanizme nadzora in izvrševanja za preverjanje in zagotavljanje, da organizacije v DPF EU-ZDA spoštujejo načela in da se obravnava vsako nespoštovanje načel. Ti mehanizmi so določeni v načelih (Priloga I) ter zavezah ministrstva za trgovino (Priloga III), FTC (Priloga IV) in ministrstva za promet (Priloga V).

2.3.1 Ponovno certificiranje

- (48) Za certificiranje na podlagi DPF EU-ZDA (ali vsakoletno ponovno certificiranje) se morajo organizacije javno zavezati spoštovanju načel, dati na voljo svoje politike zasebnosti in jih v celoti izvajati ⁽⁶⁷⁾. V okviru svoje vloge za (ponovno) certificiranje morajo organizacije ministrstvu za trgovino predložiti informacije, med drugim o imenu zadevne organizacije, opisu namenov, za katere bo organizacija obdelovala osebne podatke, osebnih podatkih, ki jih bo zajemalo certificiranje, pa tudi o izbrani metodi preverjanja, ustreznem neodvisnem pritožbenem mehanizmu in zakonsko določenem organu, pristojnem za uveljavljanje skladnosti z načeli ⁽⁶⁸⁾.
- (49) Organizacije lahko prejmejo osebne podatke na podlagi DPF EU-ZDA od datuma, ko jih ministrstvo za trgovino uvrsti na seznam DPF. Za zagotovitev pravne varnost in preprečitev „lažnih navedb“ se organizacije, ki se certificirajo prvič, ne smejo javno sklicevati na svoje spoštovanje načel, dokler ministrstvo za trgovino ne ugotovi, da je vloga za certificiranje, ki jo je vložila organizacija, popolna, in organizacije ne doda na seznam DPF ⁽⁶⁹⁾. Da bi se lahko še naprej sklicevale na DPF EU-ZDA za prejemanje podatkov iz Unije, morajo take organizacije vsako leto znova potrditi svojo udeležbo v okviru. Če organizacija iz katerega koli razloga zapusti DPF EU-ZDA, mora umakniti vse izjave, ki kažejo na to, da še naprej sodeluje v navedenem okviru ⁽⁷⁰⁾.
- (50) Kot je navedeno v zavezah iz Priloge III, bo ministrstvo za trgovino preverilo, ali organizacije izpolnjujejo vse zahteve za certificiranje in ali so uvedle (javno) politiko zasebnosti, ki vsebuje informacije, potrebne na podlagi *načela obvestila* ⁽⁷¹⁾. Ministrstvo za trgovino bo na podlagi izkušenj s postopkom (ponovnega) certificiranja v okviru zasebnostnega štita izvedlo številne preglede, tudi za preverjanje, ali politike zasebnosti organizacij vsebujejo hiperpovezavo na pravilen obrazec za pritožbe na spletišču ustreznega pritožbenega mehanizma in, kadar je v vlogo za certificiranje vključenih več subjektov ali podružnic ene organizacije, ali politike zasebnosti vsakega od navedenih subjektov izpolnjujejo zahteve za certificiranje in ali so na voljo posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki ⁽⁷²⁾. Poleg tega bo ministrstvo za trgovino po potrebi skupaj s FTC in ministrstvom za promet izvedlo navzkrižne preglede, da bi preverilo, ali so organizacije predmet nadzornega organa, navedenega v njihovih vlogah za (ponovno) certificiranje, in bo sodelovalo z organi za alternativno reševanje sporov za preverjanje, ali so organizacije registrirane v neodvisnem pritožbenem mehanizmu, navedenem v njihovi vlogi za (ponovno) certificiranje ⁽⁷³⁾.

⁽⁶⁶⁾ Priloga I, člen III.7.

⁽⁶⁷⁾ Priloga I, člen I. 2.

⁽⁶⁸⁾ Priloga I, člen III.6.b, in glej člen o preverjanju zahtev za samocertificiranje v Prilogi III.

⁽⁶⁹⁾ Priloga I, opomba 12.

⁽⁷⁰⁾ Priloga I, člen III.6.h.

⁽⁷¹⁾ Priloga I, člen III.6.a in opomba 12, glej pa tudi člen o preverjanju zahtev za samocertificiranje v Prilogi III.

⁽⁷²⁾ Priloga III, oddelek „Preverilo zahteve za samocertificiranje“.

⁽⁷³⁾ Podobno bo ministrstvo za trgovino sodelovalo s tretjo stranko, ki bo v vlogi skrbnika sredstev, zbranih s pristojbino za forum organov za varstvo podatkov (glej uvodno izjavo 73), da bi preverilo, ali so organizacije, ki izberejo organ za varstvo podatkov za svoj neodvisen pritožbeni mehanizem, plačale pristojbino za ustrezno leto. Glej člen o preverjanju zahtev za samocertificiranje v Prilogi III.

- (51) Ministrstvo za trgovino bo organizacije obvestilo, da morajo za opravo (ponovnega) certificiranja obravnavati vse težave, ugotovljene med njegovim pregledom. Če se organizacija ne odzove v roku, ki ga določi ministrstvo za trgovino (kar zadeva ponovno certificiranje, bi se na primer pričakovalo, da bo postopek zaključen v 45 dneh) ⁽⁷⁴⁾, ali svojega certificiranja ne opravi drugače, se bo štelo, da je od vloge odstopila. V takem primeru je lahko vsako zavajanje o sodelovanju v DPF EU-ZDA ali skladnosti z njim predmet izvršilnih ukrepov FTC ali ministrstva za promet ⁽⁷⁵⁾.
- (52) Za zagotovitev pravilne uporabe DPF EU-ZDA morajo biti zainteresirane strani, kot so posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, izvozniki podatkov in nacionalni organi za varstvo podatkov, sposobne opredeliti organizacije, ki spoštujejo načela. Za zagotovitev take preglednosti na „vstopni točki“ se je ministrstvo za trgovino zavezalo, da bo vodilo seznam organizacij, ki so certificirale zavezanost načelom in spadajo v pristojnost vsaj enega od organov pregona, navedenih v prilogah IV in V k temu sklepu, ter javnosti omogočilo dostop do takega seznama ⁽⁷⁶⁾. Ministrstvo za trgovino bo posodabljal seznam na podlagi letne vloge organizacije za ponovno certificiranje ali kadar organizacija izstopi iz DPF EU-ZDA ali je izločena iz njega. Poleg tega bo ministrstvo za trgovino za zagotovitev preglednosti tudi na „izstopni točki“ vodilo evidenco organizacij, ki so bile odstranjene s seznama, in javnosti omogočilo dostop do nje, pri čemer bo v vsakem primeru navedlo razloge za tako odstranitev ⁽⁷⁷⁾. Nazadnje, v DPF EU-ZDA bo zagotovil povezavo na spletno mesto FTC, na katerem bodo navedeni izvršilni ukrepi FTC na podlagi navedenega okvira ⁽⁷⁸⁾.

2.3.2 Spremljanje skladnosti

- (53) Ministrstvo za trgovino bo redno spremljalo dejansko izpolnjevanje načel DPF EU-ZDA s strani organizacij z različnimi mehanizmi ⁽⁷⁹⁾. Zlasti bo pri naključno izbranih organizacijah izvajalo „preglede na kraju samem“, pri nekaterih organizacijah pa tudi *ad hoc* preglede na kraju samem, kadar so ugotovljene morebitne težave v zvezi s skladnostjo (npr. ki jih ministrstvu za trgovino sporočijo tretje stranke), da bi preverilo, ali so (i) kontaktne točke za obravnavanje pritožb in zahtevkov posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, na voljo in odzivne; ali je (ii) politika zasebnosti organizacije dostopna na spletišču in tudi prek hiperpovezave na spletišču ministrstva za trgovino; ali (iii) politika zasebnosti organizacije še naprej izpolnjuje zahteve za certificiranje in ali je (iv) s strani organizacij izbrani neodvisni mehanizem za reševanje sporov na voljo za obravnavanje pritožb ⁽⁸⁰⁾.
- (54) Če obstajajo verodostojni dokazi, da organizacija ne izpolnjuje svojih zavez na podlagi DPF EU-ZDA (tudi če ministrstvo za trgovino prejme pritožbe ali organizacija ne odgovori zadovoljivo na poizvedbe ministrstva za trgovino), bo ministrstvo za trgovino od organizacije zahtevalo, naj izpolni in predloži izčrpen vprašalnik ⁽⁸¹⁾. Organizacija, ki na vprašalnik ne odgovori zadovoljivo in pravočasno, bo napotena na ustrezen organ (FTC ali ministrstvo za promet) za morebitne izvršilne ukrepe ⁽⁸²⁾. Ministrstvo za trgovino je v okviru svojih dejavnosti spremljanja v okviru zasebnostnega štita redno izvajalo preglede na kraju samem, navedene v uvodni izjavi 53, in ves čas spremljalo javna poročila, ki so mu omogočila, da je ugotovilo, obravnavalo in rešilo težave v zvezi

⁽⁷⁴⁾ Glej Prilogo III, opomba 2.

⁽⁷⁵⁾ Glej člen o preverjanju zahtev za samocertificiranje v Prilogi III.

⁽⁷⁶⁾ Informacije o upravljanju seznama DPF so na voljo v Prilogi III (glej navodilo v programu ministrstva za trgovino o upravljanju in nadzoru okvira za varstvo zasebnosti podatkov) in Prilogo I (člen I.3, člen I.4, III.6.d in člen III.11.g).

⁽⁷⁷⁾ Glej navodilo v programu ministrstva za trgovino o upravljanju in nadzoru okvira za varstvo zasebnosti podatkov v Prilogi III.

⁽⁷⁸⁾ Glej člen o prilagoditvi spletnega mesta okvira za varstvo zasebnosti podatkov ciljnim skupinam v Prilogi III.

⁽⁷⁹⁾ Glej člen o izvajanju rednih pregledov skladnosti in ocenjevanj programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov po uradni dolžnosti v Prilogi III.

⁽⁸⁰⁾ Ministrstvo za trgovino lahko v okviru svojih dejavnosti spremljanja uporabi različna orodja, tudi za pregled prekinjenih povezav do politik zasebnosti, ali dejavno spremlja nove objave poročil, ki zagotavljajo verodostojne dokaze o neskladnosti.

⁽⁸¹⁾ Glej člen o izvajanju rednih pregledov skladnosti in ocenjevanj programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov po uradni dolžnosti v Prilogi III.

⁽⁸²⁾ Glej člen o izvajanju rednih pregledov skladnosti in ocenjevanj programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov po uradni dolžnosti v Prilogi III.

s skladnostjo ⁽⁸³⁾. Organizacije, ki vztrajno ne spoštujejo načel, bodo odstranjene s seznama DPF ter morajo vrniti ali izbrisati osebne podatke, prejete na podlagi navedenega okvira ⁽⁸⁴⁾.

- (55) V drugih primerih odstranitve, kot je prostovoljna prekinitev sodelovanja ali neizvedba ponovnega certificiranja, mora organizacija bodisi izbrisati bodisi vrniti podatke, ali pa jih lahko zadrži, če pri ministrstvu za trgovino vsako leto potrdi svojo zavezanost nadaljnji uporabi načel ali zagotovi ustrezno varstvo osebnih podatkov z drugimi dovoljenimi sredstvi (npr. z uporabo pogodbe, ki v celoti izraža zahteve ustreznih standardnih pogodbenih klavzul, ki jih je odobrila Komisija) ⁽⁸⁵⁾. V tem primeru mora organizacija določiti tudi kontaktno točko v organizaciji za vsa vprašanja, povezana z DPF EU-ZDA.

2.3.3 Odkrivanje in obravnavanje lažnih navedb o sodelovanju

- (56) Ministrstvo za trgovino bo spremljalo vse lažne navedbe o sodelovanju v DPF EU-ZDA ali nepravilni uporabi certifikacijske oznake DPF EU-ZDA po uradni dolžnosti in tudi na podlagi pritožb (tj. prejetih od organov za varstvo podatkov) ⁽⁸⁶⁾. Ministrstvo za trgovino bo zlasti redno preverjalo, da organizacije, ki (i) prekinijo sodelovanje v DPF EU-ZDA, (ii) ne opravijo letnega ponovnega certificiranja (tj. so ga bodisi začele, vendar postopka letnega ponovnega certificiranja niso pravočasno zaključile, bodisi postopka letnega ponovnega certificiranja niso niti začele), (iii) so izločene kot udeleženec, zlasti zaradi „vztrajnega neizpolnjevanja načel“ ali (iv) ne opravijo začetnega certificiranja (tj. so ga začele, vendar postopka začetnega certificiranja niso pravočasno zaključile), odstranijo iz vseh ustreznih objavljenih politik zasebnosti sklice na DPF EU-ZDA, ki kažejo na to, da organizacija dejavno sodeluje v navedenem okviru ⁽⁸⁷⁾. Ministrstvo za trgovino bo prav tako s spletnim iskanjem odkrivalo sklice na DPF EU-ZDA v politikah zasebnosti organizacij, vključno z odkrivanjem lažnih navedb organizacij, ki niso nikoli sodelovale v DPF EU-ZDA ⁽⁸⁸⁾.
- (57) Če ministrstvo za trgovino ugotovi, da sklici na DPF EU-ZDA niso bili odstranjeni ali da se nepravilno uporabljajo, bo organizacijo obvestilo o morebitni predložitvi zadeve FTC/ministrstvu za promet ⁽⁸⁹⁾. Če organizacija ne odgovori zadovoljivo, bo ministrstvo za trgovino zadevo predložilo ustreznemu organu pregona za morebitne izvršilne ukrepe ⁽⁹⁰⁾. Vsako zavajanje širše javnosti v zvezi z zavezanostjo organizacije načelom v obliki zavajajočih izjav ali praks je lahko predmet izvršilnih ukrepov FTC, ministrstva za promet ali drugih ustreznih izvršnih organov ZDA. Zavajanje ministrstva za trgovino se lahko preganja po zakonu o lažnih navedbah (*False Statements Act*) (člen 1001 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA).

⁽⁸³⁾ Med drugim letnim pregledom zasebnostnega ščita je ministrstvo za trgovino sporočilo, da je pri 100 organizacijah izvedelo preglede na kraju samem, vprašalnik o skladnosti pa poslalo v 21 primerih (nato pa so bile ugotovljene težave odpravljene), glej delovni dokument služb Komisije SWD (2018) 497 final, str. 9. Podobno je ministrstvo za trgovino med tretjim letnim pregledom zasebnostnega ščita poročalo, da je s svojim spremljanjem javnih poročil ugotovilo tri primere in začelo v praksi izvajati preglede na kraju samem pri 30 podjetjih vsak mesec, kar je v 28 % primerov pripeljalo do nadaljnjega ukrepanja z vprašalniki o skladnosti (nato pa so bile ugotovljene težave nemudoma odpravljene ali, v treh primerih, rešene po opozorilnem dopisu), glej delovni dokument služb Komisije SWD (2019) 495 final, str. 8.

⁽⁸⁴⁾ Priloga I, člen III.1.1.g. Vztrajno neupoštevanje načel pomeni, da organizacija zlasti noče ravnati v skladu s končno ugotovitvijo organa s samourejevalnim sistemom za varstvo zasebnosti, neodvisnega organa za reševanje sporov ali izvršnega organa.

⁽⁸⁵⁾ Priloga I, člen III.6.f.

⁽⁸⁶⁾ Glej člen o iskanju in obravnavi lažnih navedb o sodelovanju v Prilogi III.

⁽⁸⁷⁾ *Prav tam.*

⁽⁸⁸⁾ *Prav tam.*

⁽⁸⁹⁾ *Prav tam.*

⁽⁹⁰⁾ V okviru zasebnostnega ščita je ministrstvo za trgovino med tretjim letnim pregledom okvira poročalo, da je odkrilo 669 primerov lažnih navedb o sodelovanju (med oktobrom 2018 in oktobrom 2019), večina od katerih je bila odpravljena po opozorilnem dopisu ministrstva za trgovino, 143 zadev pa je predložilo FTC (glej uvodno izjavo 62 spodaj). Glej dokument služb Komisije SWD (2019) 495 final, str. 10.

2.3.4 Izvrševanje

- (58) Da se zagotovi ustrezna raven varstva podatkov v praksi, bi bilo treba vzpostaviti neodvisen nadzorni organ, pooblaščen za spremljanje in zagotavljanje skladnosti s pravili o varstvu podatkov.
- (59) Organizacije v DPF EU-ZDA morajo biti v pristojnosti organov ZDA (FTC ali ministrstvo za promet), ki imajo potrebna preiskovalna in izvršilna pooblastila za učinkovito zagotavljanje skladnosti z načeli ⁽⁹¹⁾.
- (60) FTC je neodvisen organ, ki ga sestavlja pet komisarjev, ki jih imenuje predsednik po posvetovanju senata in z njegovim soglasjem ⁽⁹²⁾. Komisarji so imenovani za sedemletno obdobje in jih lahko razreši le predsednik, in sicer zaradi neučinkovitosti, zanemarjanja dolžnosti ali zlorabe uradnega položaja. FTC ne sme imeti več kot tri komisarje iz iste politične stranke, komisarji pa med svojim mandatom ne smejo opravljati nobenih drugih poslov, poklica ali zaposlitve.
- (61) FTC lahko preiskuje skladnost z načeli, pa tudi lažne navedbe o spoštovanju načel ali sodelovanju v DPF EU-ZDA s strani organizacij, ki bodisi niso več na seznamu DPF bodisi se nikoli niso certificirale ⁽⁹³⁾. FTC lahko uveljavi skladnost s sodnimi odločbami upravnih sodišč ali zveznega sodišča (vključno z odločbami o soglasju, doseženimi s poravnanimi) ⁽⁹⁴⁾ o predhodnih ali trajnih prepovedih ali z drugimi pravnimi sredstvi, sistematično pa bo spremljal skladnost s takimi odločbami ⁽⁹⁵⁾. Če organizacije ne izpolnijo takih odločb, lahko FTC uveljavi denarne kazni in druga pravna sredstva, tudi za škodo, povzročeno s protipravnim ravnanjem. Vsaka odločba o soglasju, izdana organizaciji v DPF EU-ZDA, bo vsebovala določbe o samoporočanju ⁽⁹⁶⁾, organizacije pa bodo morale objaviti vse ustrezne dele katerega koli poročila o skladnosti ali ocenjevalnega poročila, predloženega FTC, ki se nanašajo na DPF. FTC bo vodil tudi spletni seznam organizacij, za katere veljajo odločbe FTC ali sodne odločbe v zadevah, povezanih z DPF EU-ZDA ⁽⁹⁷⁾.
- (62) V zvezi z zasebnostnim ščitom je FTC v približno 22 primerih sprejel izvršilne ukrepe zaradi kršitev določenih zahtev okvira (npr. nepotrditve ministrstvu za trgovino, da je organizacija po izstopu iz okvira še naprej uporabljala varstvo zasebnostnega ščita, nepreverjanje s samoocenjevanjem ali zunanjim pregledom skladnosti z načeli, da je organizacija ravnala v skladu z okvirom) ⁽⁹⁸⁾, in lažne navedbe o sodelovanju v okviru (npr. s strani organizacij, ki niso zaključile potrebnih korakov za pridobitev potrdila ali je njihovo potrdilo poteklo, vendar so zavajale o svojem nadaljnjem sodelovanju) ⁽⁹⁹⁾. Ta izvršilni ukrep je bil med drugim posledica proaktivne uporabe upravnih sodnih pozivov za pridobitev gradiva od nekaterih udeležencev v zasebnostnem ščitju za pregled bistvenih kršitev obveznosti zasebnostnega ščita ⁽¹⁰⁰⁾.

⁽⁹¹⁾ Organizacija v DPF EU-ZDA se mora javno zavezati spoštovanju načel, razkriti svoje politike zasebnosti v skladu s temi načeli in jih v celoti izvajati. Neizpolnjevanje načel se preganja na podlagi člena 5 zakona o FTC, ki prepoveduje nepoštena in goljufiva dejanja v trgovini ali v zvezi z njo (člen 45 naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA) in člena 41712 naslova 49 zakonodajne zbirke ZDA, ki prevozniku ali agenciji za prodajo letalskih vozovnic prepoveduje nepošteno ali goljufivo ravnanje pri prodaji zračnega prevoza.

⁽⁹²⁾ Člen 41 naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽⁹³⁾ Priloga IV.

⁽⁹⁴⁾ FTC glede na informacije, ki jih je podal, nima pooblastil za izvajanje pregledov na kraju samem na področju varstva zasebnosti. Vendar ima pooblastila, da organizacijam naloži, da predložijo dokumente in izjave prič (glej člen 20 zakona o FTC), ter lahko v primeru neizpolnitve uporabi sodni sistem za izvršitev takih odločb.

⁽⁹⁵⁾ Glej člen o uveljavljanju in spremljanju odločb v Prilogi IV.

⁽⁹⁶⁾ Odločbe FTC ali sodne odločbe lahko vsebujejo zahtevo, da podjetja izvajajo programe zasebnosti in redno pripravljajo poročila o skladnosti ali ocene neodvisnih tretjih strani za zadevne programe, ki so na voljo FTC.

⁽⁹⁷⁾ Priloga IV, člen o uveljavljanju in spremljanju odločb.

⁽⁹⁸⁾ Dokument služb Komisije SWD (2019) 495 final, str. 11.

⁽⁹⁹⁾ Glej primere, navedene na spletišču FTC, na voljo prek povezave <https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security/privacy-shield>. Glej tudi dokument služb Komisije SWD (2017) 344 final, str. 17; dokument služb Komisije SWD (2018) 497 final, str. 12 in dokument služb Komisije SWD (2019) 495 final, str. 11.

⁽¹⁰⁰⁾ Glej na primer „Prepared Remarks of Chairman Joseph Simons at the Second Privacy Shield Annual Review“ (Pripravljene pripombe predsednika Josepha Simonsa ob drugem letnem pregledu zasebnostnega ščita) (ftc.gov).

- (63) Na splošno je FTC v zadnjih letih sprejela izvršilne ukrepe v številnih primerih v zvezi s skladnostjo z določenimi zahtevami o varstvu podatkov, ki se zagotavljajo tudi v okviru DPF EU-ZDA, npr. v zvezi z načeli omejitve namena in hrambe podatkov ⁽¹⁰¹⁾, najmanjšega obsega podatkov ⁽¹⁰²⁾, varnosti podatkov ⁽¹⁰³⁾ in točnosti podatkov ⁽¹⁰⁴⁾.
- (64) Ministrstvo za promet ima izključno pristojnost za urejanje praks letalskih prevoznikov glede zasebnosti, v zvezi s praksami agencij za prodajo letalskih vozovnic glede zasebnosti pa si deli pristojnost s FTC. Uradniki ministrstva za promet si najprej prizadevajo za doseg poravnave in lahko, če to ni mogoče, uvedejo izvršilni postopek, ki vključuje predhodno obravnavo dokazov pred upravnim sodnikom pri ministrstvu za promet, ki je pooblaščen za izdajo odlokov o prepovedi in naložitev denarnih kazni ⁽¹⁰⁵⁾. Upravni sodniki uživajo na podlagi zakona o upravnem postopku (*Administrative Procedure Act*, v nadaljnjem besedilu: APA) več vrst zaščite za zagotovitev njihove neodvisnosti in nepristranskosti. Na primer, razrešiti jih je mogoče le iz upravičenih razlogov; zadevam so dodeljeni po načelu rotacije; svojih dolžnosti ne smejo opravljati v neskladju s svojimi nalogami in obveznostmi upravnih sodnikov; zanje ne velja nadzor preiskovalne skupine organa, pri katerem so zaposleni (v tem primeru ministrstvo za promet), svojo funkcijo odločanja/izvrševanja pa morajo opravljati nepristransko ⁽¹⁰⁶⁾. Ministrstvo za promet se je zavezalo spremljanju izvršilnih odlokov in zagotavlja, da so odloki, ki so posledica primerov na podlagi DPF EU-ZDA, na voljo na njegovem spletišču ⁽¹⁰⁷⁾.

2.4 Pravna sredstva

- (65) Posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, mora imeti na voljo učinkovito upravno in sodno varstvo, da se zagotovita ustrezno varstvo in zlasti uresničevanje pravic posameznika.
- (66) DPF EU-ZDA v skladu z *načelom pritožbenega mehanizma, izvrševanja in odgovornosti* zahteva, da organizacije zagotovijo pritožbeni mehanizem za posameznike, na katere vpliva neizpolnjevanje načel, ter s tem možnost, da posamezniki iz Unije, na katere se nanašajo osebni podatki, vložijo pritožbe v zvezi z neizpolnjevanjem načel s strani organizacij v DPF EU-ZDA in da se te pritožbe rešijo, če to zahteva odločitev, ki zagotavlja učinkovita pravna sredstva ⁽¹⁰⁸⁾. Organizacije morajo v okviru svojega certificiranja izpolnjevati zahteve tega načela z zagotavljanjem učinkovitih in zlahka dostopnih neodvisnih pritožbenih mehanizmov, s katerimi se lahko pritožbe in spori vsakega posameznika raziščejo in hitro razrešijo brez stroškov za posameznika ⁽¹⁰⁹⁾.

⁽¹⁰¹⁾ Glej na primer sklep FTC v zadevi Drizly, LLC., ki med drugim zahteva, da družba (1) uniči vse osebne podatke, ki jih je zbrala in ki niso potrebni za zagotavljanje proizvodov ali storitev potrošnikom, (2) ne zbira ali shranjuje osebnih podatkov, razen če je to potrebno za posebne namene, določene v načrtu hrambe.

⁽¹⁰²⁾ Glej na primer sklep FTC v zadevi CafePress (24. marec 2022), v skladu s katerim je treba med drugim čim bolj zmanjšati količino zbranih podatkov.

⁽¹⁰³⁾ Glej npr. izvršilne ukrepe FTC v zadevah Drizly, LLC in CafePress, s katerimi je od zadevnih podjetij zahtevala, da vzpostavijo namenski varnostni program ali posebne varnostne ukrepe. Poleg tega glej v zvezi s kršitvami varstva podatkov tudi sklep FTC z dne 27. januarja 2023 v zadevi Chegg, poravnava z družbo Equifax iz leta 2019 (<https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2019/07/equifax-pay-575-million-part-settlement-ftc-cfpb-states-related-2017-data-breach>).

⁽¹⁰⁴⁾ Glej npr. zadevo RealPage, Inc. (16. oktober 2018), v kateri je FTC na podlagi FCRA sprejela izvršilne ukrepe proti družbi za preverjanje najemnikov, ki je lastnikom nepremičnin in družbam za upravljanje nepremičnin predložila informativna poročila o posameznikih na podlagi informacij iz zgodovine najemov, informacij iz javnih evidenc (vključno z zgodovino kaznivih dejanj in deložacij) in kreditnih informacij, ki so bile uporabljene kot dejavnik pri določanju možnosti dostopa do nastanitve. FTC je ugotovila, da družba ni sprejela razumnih ukrepov za zagotovitev točnosti informacij, ki jih je predložila na podlagi svojega orodja za avtomatizirano odločanje.

⁽¹⁰⁵⁾ Glej člen o praksah izvrševanja v Prilogi V.

⁽¹⁰⁶⁾ Glej člene 3105, 7521(a), 554(d) in 556(b)(3) naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁰⁷⁾ Glej člen o spremljanju in javni objavi izvršilnih odlokov v zvezi s kršitvami DPF EU-ZDA v Prilogi V.

⁽¹⁰⁸⁾ Priloga I, člen II.7.

⁽¹⁰⁹⁾ Priloga I, člen III.11.

- (67) Organizacije lahko izberejo neodvisne pritožbene mehanizme v Uniji ali ZDA. Kot je podrobneje pojasnjeno v uvodni izjavi 73, to vključuje možnost prostovoljne zaveze sodelovanju z organi za varstvo podatkov EU. Če organizacije obdelujejo podatke o človeških virih, je taka zaveza sodelovanju z organi za varstvo podatkov EU obvezna. Druge možnosti vključujejo neodvisno alternativno reševanje sporov ali v zasebnem sektorju razvite programe za varstvo zasebnosti, ki v svoja pravila vključujejo načela. Slednji morajo vključevati učinkovite mehanizme izvrševanja v skladu z zahtevami *načela pritožbenega mehanizma, izvrševanja in odgovornosti*.
- (68) Tako DPF EU-ZDA posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, zagotavlja številne možnosti, da uveljavljajo svoje pravice, vložijo pritožbe v zvezi z neizpolnjevanjem načel s strani organizacij v DPF EU-ZDA in da se te pritožbe rešijo, če to zahteva odločitev, ki zagotavlja učinkovita pravna sredstva. Posamezniki lahko vložijo pritožbo neposredno pri organizaciji, neodvisnem organu za reševanje sporov, ki ga imenuje organizacija, pri nacionalnih organih za varstvo podatkov, ministrstvu za trgovino ali ministrstvu za promet. Če se njihove pritožbe ne rešijo z nobenim od teh pritožbenih mehanizmov ali mehanizmov izvrševanja, lahko uveljavljajo zavezujočo arbitražo (Priloga I Priloge I k temu sklepu). Razen za arbitražni senat, za katerega je treba pred uveljavitvijo izčrpati nekatera pravna sredstva, lahko posamezniki uporabijo kateri koli ali vse mehanizme pravnih sredstev po lastni izbiri in jim ni treba izbrati določenega mehanizma ali slediti določenemu zaporedju.
- (69) Prvič, posamezniki iz Unije, na katere se nanašajo osebni podatki, lahko spremljajo primere neizpolnjevanja načel z neposrednimi stiki z organizacijami v DPF EU-ZDA ⁽¹¹⁰⁾. Za lažje reševanje pritožb mora organizacija vzpostaviti učinkovit mehanizem pravnega varstva za obravnavanje takih pritožb. Zato mora politika zasebnosti organizacije jasno obveščati posameznike o kontaktni točki, bodisi v organizaciji ali zunaj nje, ki bo obravnavala pritožbe (vključno s katero koli ustrezno organizacijo v Uniji, ki lahko odgovarja na poizvedbe ali pritožbe), in tudi o neodvisnem organu za reševanje sporov (glej uvodno izjavo 70). Organizacija mora po prejemu pritožbe, neposredno od posameznika ali prek ministrstva za trgovino na podlagi napotitve organa za varstvo podatkov, posamezniku v Uniji, na katerega se nanašajo osebni podatki, odgovoriti v 45 dneh ⁽¹¹¹⁾. Podobno morajo organizacije nemudoma odgovoriti na poizvedbe in druge zahteve za informacije s strani ministrstva za trgovino ali organa za varstvo podatkov ⁽¹¹²⁾ (če se je organizacija zavezala, da bo sodelovala z organom za varstvo podatkov), ki se nanašajo na njihovo spoštovanje načel.
- (70) Drugič, posamezniki lahko vložijo pritožbo tudi neposredno pri neodvisnem organu za reševanje sporov (v ZDA ali Uniji), ki ga imenuje organizacija za preiskovanje in reševanje posameznih pritožb (razen če so očitno neutemeljene ali neresne) ter zagotovitev ustreznih pravnih sredstev, ki so za posameznika brezplačna ⁽¹¹³⁾. Sankcije in pravna sredstva, ki jih naloži tak organ, morajo biti dovolj stroga, da zagotavljajo izpolnjevanje načel s strani organizacij, in bi morala določati, da morajo organizacije odpraviti ali popraviti učinke neskladnosti ter, odvisno od okoliščin, prenehati obdelovati zadevne osebne podatke in/ali jih izbrisati ter objaviti ugotovitev o neskladnosti ⁽¹¹⁴⁾. Neodvisni organi za reševanje sporov, ki jih imenuje organizacija, morajo na svoja javna spletišča vključiti ustrezne informacije v zvezi z DPF EU-ZDA in storitvami, ki jih zagotavljajo v skladu z njim ⁽¹¹⁵⁾. Vsako leto morajo objaviti letno poročilo s skupnimi statističnimi podatki v zvezi s temi storitvami ⁽¹¹⁶⁾.

⁽¹¹⁰⁾ Priloga I, člen III.11.d.(i).

⁽¹¹¹⁾ Priloga I, člen III.11.d.(i).

⁽¹¹²⁾ To je organ za obravnavanje pritožb, ki ga imenuje forum organov za varstvo podatkov, določen v dopolnilnem načelu o vlogi organov za varstvo podatkov (Priloga I, člen III.5).

⁽¹¹³⁾ Priloga I, člen III.11.d.

⁽¹¹⁴⁾ Priloga I, člen II.7 in III.11.e.

⁽¹¹⁵⁾ Priloga I, člen III.11.d.(ii).

⁽¹¹⁶⁾ Letno poročilo mora vsebovati: (1) skupno število pritožb, povezanih z DPF EU-ZDA, prejetih v letu poročanja; (2) vrste prejetih pritožb; (3) merila kakovosti reševanja sporov, kot je čas, porabljen za obdelavo pritožb in (4) izide prejetih pritožb, zlasti število in vrste pravnih sredstev ali uvedenih sankcij.

- (71) V okviru svojih postopkov pregleda skladnosti lahko ministrstvo za trgovino preveri, ali so se organizacije v DPF EU-ZDA dejansko registrirale v neodvisnih pritožbenih mehanizmi, v katerih naj bi bile po njihovih trditvah registrirane ⁽¹¹⁷⁾. Organizacije in odgovorni neodvisni pritožbeni mehanizmi morajo nemudoma odgovoriti na poizvedbe in zahteve ministrstva za trgovino za informacije v zvezi z DPF EU-ZDA. Ministrstvo za trgovino bo sodelovalo z neodvisnimi pritožbenimi mehanizmi, da bi preverilo, ali na svojih spletiščih vključujejo informacije o načelih in storitvah, ki jih zagotavljajo na podlagi DPF EU-ZDA, in ali objavljajo letna poročila ⁽¹¹⁸⁾.
- (72) Če organizacija ne upošteva odločitve organa za reševanje sporov ali samoregulativnega organa, mora slednji o taki neskladnosti obvestiti ministrstvo za trgovino in FTC (ali drug organ ZDA s pristojnostjo za preiskovanje neizpolnjevanja načel) ter pristojno sodišče ⁽¹¹⁹⁾. Če organizacija noče ravnati v skladu s končno ugotovitvijo organa s samourejevalnim sistemom za varstvo zasebnosti, neodvisnega organa za reševanje sporov ali vladnega organa ali kadar tak organ ugotovi, da organizacija pogosto ravna proti načelom, se to lahko šteje za vztrajno neizpolnjevanje načel, zaradi česar ministrstvo za trgovino po izteku 30-dnevnega roka, v katerem ima organizacija, ki ni ravnala v skladu z načeli, možnost odziva, črta organizacijo s seznama DPF ⁽¹²⁰⁾. Če se organizacija po odstranitvi s seznama še naprej sklicuje na certificiranje na podlagi DPF EU-ZDA, bo ministrstvo za trgovino zadevo predložilo FTC ali drugemu organu pregona ⁽¹²¹⁾.
- (73) Tretjič, posamezniki lahko pritožbe vložijo tudi pri nacionalnem organu za varstvo podatkov v Uniji, ki lahko uporabi svoja preiskovalna in popravna pooblastila v skladu z Uredbo (EU) 2016/679. Organizacije morajo sodelovati pri preiskavi in reševanju pritožbe organa za varstvo podatkov, če se nanaša na obdelavo podatkov o človeških virih, zbranih v okviru zaposlitvenega razmerja, ali če so prostovoljno sprejele nadzor organov za varstvo podatkov ⁽¹²²⁾. Predvsem morajo odgovarjati na poizvedbe, upoštevati nasvete organa za varstvo podatkov, vključno glede reševanja pritožb in izplačila odškodnin, ter predložiti organu za varstvo podatkov pisno potrdilo, da so bili taki ukrepi sprejeti ⁽¹²³⁾. V primeru neskladnosti z nasveti organa za varstvo podatkov bo organ za varstvo podatkov take primere predal ministrstvu za trgovino (ki lahko organizacije umakne s seznama DPF EU-ZDA) ali, za morebitne izvršilne ukrepe, FTC oziroma ministrstvu za promet (nesodelovanje z organi za varstvo podatkov ali nespoštovanje načel se lahko v skladu z zakonodajo ZDA kaznuje) ⁽¹²⁴⁾.
- (74) Za lažje sodelovanje na področju učinkovitega obravnavanja pritožb sta ministrstvo za trgovino in tudi FTC vzpostavila namensko kontaktno točko, ki je odgovorna za neposredno povezovanje z organi za varstvo podatkov ⁽¹²⁵⁾. Navedene kontaktne točke organu za varstvo podatkov pomagajo pri poizvedbah v zvezi z izpolnjevanjem načel s strani organizacije.
- (75) Nasvet organov za varstvo podatkov ⁽¹²⁶⁾ se izda, ko sta oba udeleženca v sporu imela ustrezno priložnost za predložitev pripomb in kakršnih koli dokazov. Forum lahko svetuje takoj, ko to dopušča zahteva po dolžnem pravnem postopanju, praviloma v 60 dneh po prejemu pritožbe ⁽¹²⁷⁾. Če organizacija tudi po 25 dneh po prejemu nasveta ne ravna v skladu z njim in če za zamudo ne poda zadovoljive obrazložitve, lahko forum sporoči svojo namero, da bo bodisi predložil zadevo FTC (ali drugemu izvršnemu organu ZDA) bodisi ugotovil, da gre za resno kršitev zaveze o sodelovanju. Pri prvi možnosti lahko to pripelje do pregona na podlagi člena 5 zakona o FTC (ali

⁽¹¹⁷⁾ Člen o preverjanju zahtev za samocertificiranje v Prilogi I.

⁽¹¹⁸⁾ Glej člen o lažjem sodelovanju z organi za alternativno reševanje sporov, k zagotavljajo storitve, povezane z načeli, v Prilogi III. Glej tudi Prilogo I, člen III.11.d.(ii)–(iii).

⁽¹¹⁹⁾ Glej Prilogo I, člen III.11.e.

⁽¹²⁰⁾ Glej Prilogo I, člen III.11.g, zlasti točki (ii) in (iii).

⁽¹²¹⁾ Glej člen o iskanju in obravnavi lažnih navedb o sodelovanju v Prilogi III.

⁽¹²²⁾ Priloga I, člen II.7.b.

⁽¹²³⁾ Priloga I, člen III.5.

⁽¹²⁴⁾ Priloga I, člen III.5.c.(ii).

⁽¹²⁵⁾ Priloga III (glej člen o lažjem sodelovanju z organi za varstvo podatkov) in Priloga IV (glej člena o prednostni obravnavi in preiskovanju predloženih zadev in o sodelovanju z organi za varstvo podatkov EU pri izvrševanju).

⁽¹²⁶⁾ Organi za varstvo podatkov bi morali pripraviti poslovnik neuradnega foruma organov za varstvo podatkov na podlagi svoje pristojnosti za organizacijo dela in medsebojno sodelovanje.

⁽¹²⁷⁾ Priloga I, člen III.5.c.(i).

podobnega zakona) ⁽¹²⁸⁾. Pri drugi možnosti bo forum obvestil ministrstvo za trgovino, ki bo neupoštevanje nasveta foruma organov za varstvo podatkov obravnavalo kot vztrajno neizpolnjevanje načel, zaradi česar bo organizacija črtana s seznama DPF.

- (76) Če organ za varstvo podatkov, na katerega je bila naslovljena pritožba, ni ukrepal ali ni sprejel zadostnih ukrepov za obravnavo pritožbe, lahko posamezni pritožnik izpodbija tako (ne)ukrepanje pri nacionalnih sodiščih zadevne države članice EU.
- (77) Posamezniki lahko pritožbo pri organih za varstvo podatkov vložijo tudi, če forum organov za varstvo podatkov ni bil imenovan kot organ za reševanje sporov organizacije. V teh primerih lahko organ za varstvo podatkov predloži take pritožbe ministrstvu za trgovino ali FTC. Ministrstvo za trgovino bo za olajšanje in povečanje sodelovanja na področju zadev, povezanih s posameznimi pritožbami in neizpolnjevanjem načel s strani organizacij v DPF EU-ZDA, vzpostavilo posebno kontaktno točko, ki bo delovala kot povezovalna točka in bo pomagala organu za varstvo podatkov pri poizvedbah v zvezi z neizpolnjevanjem načel s strani organizacije ⁽¹²⁹⁾. Podobno se je FTC zavezal, da bo vzpostavil namensko kontaktno točko ⁽¹³⁰⁾.
- (78) Četrtrič, ministrstvo za trgovino se je zavezalo, da bo sprejemalo, pregledalo in si po najboljših močeh prizadevalo rešiti pritožbe o neizpolnjevanju načel s strani organizacije ⁽¹³¹⁾. V ta namen ministrstvo za trgovino zagotavlja posebne postopke, s katerimi organi za varstvo podatkov posredujejo pritožbe namenski kontaktni točki, jih spremljajo in skupaj z organizacijami določijo nadaljnje ukrepe za olajšanje reševanja ⁽¹³²⁾. Da bi pospešila obdelavo posameznih pritožb, se kontaktna točka neposredno poveže z ustreznim organom za varstvo podatkov glede težav v zvezi s skladnostjo in ga najpozneje v 90 dneh od predložitve pritožbe zlasti obvesti o statusu pritožbe ⁽¹³³⁾. To posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, omogoča, da pritožbe zaradi neizpolnjevanja načel s strani organizacij v DPF EU-ZDA predložijo neposredno svojemu nacionalnemu organu za varstvo podatkov in jih posredujejo ministrstvu za trgovino kot organu ZDA, ki upravlja DPF EU-ZDA.
- (79) Če ministrstvo za trgovino na podlagi preverjanj po uradni dolžnosti, pritožb ali kakršnih koli drugih informacij ugotovi, da organizacija vztrajno ne spoštuje načel, lahko tako organizacijo odstrani s seznama DPF ⁽¹³⁴⁾. Če kateri koli organ s samourejevalnim sistemom za varstvo zasebnosti, neodvisen organ za reševanje sporov ali vladni organ, vključno z organom za varstvo podatkov, noče ravnati v skladu s končno odločitvijo, se to šteje za vztrajno neizpolnjevanje načel ⁽¹³⁵⁾.
- (80) Petič, organizacija v DPF EU-ZDA mora biti v pristojnosti organov ZDA, zlasti FTC ⁽¹³⁶⁾, ki imajo potrebna preiskovalna in izvršilna pooblastila za učinkovito zagotavljanje skladnosti z načeli. FTC prednostno obravnava predložene zadeve glede neizpolnjevanja načel, ki jih je prejel od neodvisnih organov za reševanje sporov ali samoregulativnih organov, ministrstva za trgovino in organov za varstvo podatkov (ki delujejo na lastno pobudo ali na podlagi pritožb), da bi ugotovil, ali je bil kršen člen 5 zakona o FTC ⁽¹³⁷⁾. FTC se je zavezal, da bo oblikoval standardiziran postopek za pošiljanje zadev, imenoval kontaktno točko organa za zadeve, ki jih predloži organ za varstvo podatkov, in izmenjeval informacije o predloženih zadevah. Poleg tega lahko sprejema pritožbe neposredno od posameznikov in na lastno pobudo izvaja preiskave DPF EU-ZDA, zlasti v okviru obsežnejšega preiskovanja zadev v zvezi z zasebnostjo.

⁽¹²⁸⁾ Priloga I, člen III.5.c.(ii).

⁽¹²⁹⁾ Glej člen o lažjem sodelovanju z organi za varstvo podatkov v Prilogi III.

⁽¹³⁰⁾ Glej člen o prednostni obravnavi in preiskovanju predloženih zadev in o sodelovanju z organi za varstvo podatkov EU pri izvrševanju v Prilogi IV.

⁽¹³¹⁾ Glej na primer člen o lažjem sodelovanju z organi za varstvo podatkov v Prilogi III.

⁽¹³²⁾ Priloga I, člen II.7.e in Priloga III, člen o lažjem sodelovanju z organi za varstvo podatkov.

⁽¹³³⁾ *Prav tam.*

⁽¹³⁴⁾ Priloga I, člen III.11.g.

⁽¹³⁵⁾ Priloga I, člen III.11.g.

⁽¹³⁶⁾ Organizacija v DPF EU-ZDA se mora javno zavezati izpolnjevanju načel, razkriti svoje politike zasebnosti v skladu s temi načeli in jih v celoti izvajati. Neizpolnjevanje načel se preganja na podlagi člena 5 zakona o FTC, ki prepoveduje nepoštena in goljufiva dejanja v trgovini ali v zvezi z njo.

⁽¹³⁷⁾ Glej tudi podobne zaveze ministrstva za promet v Prilogi V.

- (81) Šestič, če se pritožba posameznika ne reši z uporabo katere od navedenih možnosti pravnega varstva, lahko posameznik iz Unije, na katerega se nanašajo osebni podatki, v skrajnem primeru uveljavlja zavezujočo arbitražo „senata okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“ (senat DPF EU-ZDA) ⁽¹³⁸⁾. Organizacije morajo posameznike obvestiti o možnosti, da uveljavijo zavezujočo arbitražo, in se po uveljavitvi te možnosti s strani posameznika odzvati tako, da pošljejo obvestilo zadevni organizaciji ⁽¹³⁹⁾.
- (82) Ta senat DPF EU-ZDA sestavlja skupina najmanj desetih arbitrov, ki jih imenujeta ministrstvo za trgovino in Komisija na podlagi njihove neodvisnosti, integritete, pa tudi izkušenj na področju zakonodaje ZDA o varstvu zasebnosti in zakonodaje Unije o varstvu podatkov. Strani za vsak posamezni spor iz te skupine izbereta senat z enim ali s tremi ⁽¹⁴⁰⁾ arbitri.
- (83) Ministrstvo za trgovino je za upravljanje arbitraž izbralo mednarodno središče za reševanje sporov (*International Centre for Dispute Resolution*, v nadaljnjem besedilu: ICDR), mednarodni oddelek ameriškega združenja za arbitražo (*American Arbitration Association*, v nadaljnjem besedilu: AAA). Postopke pred senatom DPF EU-ZDA urejata sklop dogovorjenih pravil arbitraže in kodeks ravnanja za imenovane arbitre. Spletišče ICDR-AAA posameznikom zagotavlja jasne in jedrnat informacije o arbitražnem mehanizmu in postopku za vložitev predloga o arbitraži.
- (84) Pravila arbitraže, o katerih sta se dogovorila ministrstvo za trgovino in Komisija, dopolnjujejo DPF EU-ZDA, ki vsebuje več elementov, ki povečujejo dostopnost tega mehanizma za posameznike iz Unije, na katere se nanašajo osebni podatki: (i) posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, lahko pri pripravi zahtevka pred senatom pomagajo njihovi nacionalni organi za varstvo podatkov; (ii) arbitraža sicer poteka v ZDA, vendar se lahko posamezniki iz Unije, na katere se nanašajo osebni podatki, odločijo, da bodo sodelovali prek video ali telefonske konference, ki je za posameznika brezplačna; (iii) čeprav je jezik, ki se uporablja pri arbitraži, praviloma angleščina, se tolmačenje na arbitražnem zaslišanju in prevod na utemeljeno zahtevo posameznika, na katerega se nanašajo osebni podatki, načeloma zagotovita brezplačno; (iv) nenazadnje, čeprav mora vsaka stran v primeru, da jo pred senatom zastopa odvetnik, kriti svoje odvetniške stroške, bo ministrstvo za trgovino ustanovilo sklad, v katerem se bodo zbirali letni prispevki organizacij v DPF EU-ZDA, s katerimi se bodo krili stroški arbitražnega postopka do najvišjih zneskov, ki jih določijo organi ZDA v posvetovanju s Komisijo ⁽¹⁴¹⁾.
- (85) Senat DPF EU-ZDA lahko zahteva nedenarno pravično nadomestilo za posameznika ⁽¹⁴²⁾, ki je potrebno za odpravo neskladnosti z načeli. Čeprav senat upošteva druga pravna sredstva, ki so bila že pridobljena z drugimi mehanizmi DPF EU-ZDA med njegovim odločanjem, lahko posamezniki še vedno uporabijo arbitražo, če menijo, da so ta druga pravna sredstva nezadostna. To posameznikom iz Unije, na katere se nanašajo osebni podatki, omogoča, da uveljavljajo arbitražo v vseh primerih, v katerih se z ukrepanjem ali neukrepanjem organizacije v DPF EU-ZDA, neodvisnih pritožbenih mehanizmov ali pristojnih organov ZDA (na primer FTC) njihove pritožbe niso zadovoljivo rešile. Arbitraže ni dovoljeno uveljavljati, če ima organ za varstvo podatkov pravno pooblastilo za rešitev obravnavanega zahtevka v zvezi z organizacijo v DPF EU-ZDA, in sicer v primerih, ko je organizacija bodisi dolžna sodelovati in upoštevati nasvet organov za varstvo podatkov, kar zadeva obdelavo podatkov o človeških virih, zbranih v okviru zaposlovanja, bodisi se je k temu prostovoljno zavezala. Posamezniki lahko izvršijo arbitražno odločbo pred sodišči ZDA na podlagi zveznega zakona o arbitraži (*Federal Arbitration Act*), s čimer zagotovijo pravno sredstvo v primeru, da podjetje ne izpolni obveznosti.

⁽¹³⁸⁾ Glej Prilogo I, Priloga I „Arbitražni model“.

⁽¹³⁹⁾ Glej Prilogo I, člen II.1.a(xi) in II.7.c.

⁽¹⁴⁰⁾ Strani se morata dogovoriti o številu arbitrov v senatu.

⁽¹⁴¹⁾ Priloga I Priloge I, člen G.6.

⁽¹⁴²⁾ Posamezniki lahko v arbitraži zahtevajo odškodnino, vendar uveljavljanje arbitraže ne izključuje možnosti za vložitev zahtevka za odškodnino na rednih sodiščih v ZDA.

- (86) Sedmič, če organizacija ne izpolnjuje zavezo v zvezi z načeli in objavljeno politiko zasebnosti, so po zakonodaji ZDA na voljo dodatne možnosti pravnega sredstva, vključno z dodelitvijo odškodnine. Posamezniki lahko na primer pod določenimi pogoji uveljavljajo pravna sredstva (vključno z odškodnino) po državnih zakonih o varstvu potrošnikov v primeru goljufivih lažnih navedb, nepoštenih ali goljufivih dejanj ⁽¹⁴³⁾, in po odškodninskem pravu (zlasti zaradi škodnih dejanj motečega posega v intimno zasebnost ⁽¹⁴⁴⁾, prisvojitve imena ali podobnosti ⁽¹⁴⁵⁾ in javnega razkritja zasebnih dejstev ⁽¹⁴⁶⁾).
- (87) Različne zgoraj opisane možnosti pravnega varstva skupaj zagotavljajo, da bodo vse pritožbe v zvezi z neskladnostjo certificiranih organizacij z DPF EU-ZDA učinkovito rešene in neskladnosti odpravljene.

3. DOSTOP DO OSEBNIH PODATKOV, KI JIH IZ EVROPSKE UNIJE PRENESEJO JAVNI ORGANI V ZDRUŽENIH DRŽAVAH, IN UPORABA TEH PODATKOV

- (88) Komisija je proučila tudi omejitve in zaščitne ukrepe, vključno z nadzorom in posameznimi mehanizmi pravnih sredstev, ki so na voljo v pravu Združenih držav glede zbiranja in naknadne uporabe osebnih podatkov s strani javnih organov ZDA, tj. podatkov, ki se v javnem interesu zlasti za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter nacionalne varnosti („vladni dostop“) prenašajo upravljavcem in obdelovalcem v ZDA ⁽¹⁴⁷⁾. Komisija je pri oceni, ali pogoji, pod katerimi vlada dostopa do podatkov, prenesenih v Združene države, na podlagi tega sklepa izpolnjujejo preskus „osnovne enakovrednosti“ na podlagi člena 45(1) Uredbe (EU) 2016/679, kakor ga razlaga Sodišče glede na Listino o temeljnih pravicah, upoštevala več meril.
- (89) Natančneje, vsaka omejitev pravice do varstva osebnih podatkov mora biti določena v zakonu, pravna podlaga, ki dovoljuje poseg v tako pravico, pa mora že sama opredeljevati obseg omejitve izvrševanja zadevne pravice ⁽¹⁴⁸⁾. Da se izpolni zahteva glede sorazmernosti, v skladu s katero se lahko odstopanja od varstva osebnih podatkov in omejitve tega varstva uporabljajo le, kolikor je to nujno potrebno v demokratični družbi, da se dosežejo specifični cilji splošnega interesa, ki so enakovredni interesom, priznanim v Uniji, mora ta pravna podlaga poleg tega določati jasna in natančna pravila, ki urejajo obseg in uporabo zadevnih ukrepov, ter minimalne zahteve, tako da imajo osebe, katerih podatki so bili preneseni, na voljo zadostna jamstva, ki omogočajo učinkovito varovanje njihovih osebnih podatkov pred tveganjem zlorab ⁽¹⁴⁹⁾. Poleg tega morajo biti ta pravila in zaščitni ukrepi pravno zavezujoči

⁽¹⁴³⁾ Glej npr. kalifornijske državne zakone o varstvu potrošnikov (kalifornijski civilni zakonik, členi 1750 do 1785 (zahod) zakona o pravnih sredstvih potrošnikov (*Consumers Legal Remedies Act*)); Okrožje Kolumbija (zakonik okrožja Kolumbija, členi 28–3901); Florida (floridski zakonik, členi 501.201 do 501.213, zakon o goljufivih in nepoštenih trgovinskih praksah (*Deceptive and Unfair Trade Practices Act*)); Illinois (815 Ill. državna odškodnina 505/1 do 505/12, zakon o potrošniških goljufijah in goljufivih poslovnih praksah (*Consumer Fraud and Deceptive Business Practices Act*)); Pensilvanija (73 pensilvanski zakonik s komentarjem, členi 201-1 do 201-9.3 (zahod) zakon o nepoštenih trgovinskih praksah in varstvu potrošnikov (*Unfair Trade Practices and Consumer Protection Law*)).

⁽¹⁴⁴⁾ Tj. v primeru namernega posega v posameznikove zasebne zadeve na način, ki bi bil za razumno osebo skrajno žaljiv (Preoblikovanje (2.) škodnih dejanj, člen 652(b)).

⁽¹⁴⁵⁾ To škodno dejanje se uporablja v primeru prisvojitve in uporabe posameznikovega imena ali podobnosti za oglaševanje podjetja ali proizvoda ali za nekatere podobne poslovne namene (glej Preoblikovanje (2.) škodnih dejanj, člen 652C).

⁽¹⁴⁶⁾ Tj. če se objavi informacija, ki se nanaša na zasebno življenje posameznika, če je to za razumno osebo skrajno žaljivo, informacija pa ni stvar zakonitega interesa javnosti (Preoblikovanje (2.) škodnih dejanj, člen 652D).

⁽¹⁴⁷⁾ To je upošteveno tudi glede na oddelek I.5 Priloge I. V skladu s tem oddelkom lahko, podobno pri Splošni uredbi o varstvu podatkov, za skladnost z zahtevami glede varstva podatkov in pravicami, ki so del načel zasebnosti, veljajo omejitve. Vendar take omejitve niso absolutne, temveč se je nanje mogoče sklicevati le pod več pogoji, na primer v obsegu, ki je potreben za izvršitev sodne odredbe ali izpolnjevanje zahtev javnega interesa, kazenskega pregona ali nacionalne varnosti. V tem okviru in zaradi jasnosti se ta oddelek sklicuje tudi na pogoje iz Odredbe št. 14086, ki so med drugim ocenjeni v uvodnih izjavah 127–141.

⁽¹⁴⁸⁾ Glej sodbo v zadevi Schrems II, točki 174 in 175 ter navedena sodna praksa. Glede dostopa javnih organov držav članic glej tudi sodbo z dne 6. oktobra 2020, Privacy International, C-623/17, EU:C:2020:790, točka 65, in sodbo z dne 6. oktobra 2020, La Quadrature du Net in drugi, združene zadeve C-511/18, C-512/18 in C-520/18, EU:C:2020:791, točka 175.

⁽¹⁴⁹⁾ Glej sodbo v zadevi Schrems II, točki 176 in 181 ter navedena sodna praksa. Glede dostopa javnih organov držav članic glej tudi sodbi v zadevi Privacy International, točka 68, in v zadevi La Quadrature du Net in drugi, točka 132.

in izvršljivi s strani posameznikov ⁽¹⁵⁰⁾. Posamezniki, na katere se nanašajo osebni podatki, morajo zlasti imeti možnost uveljavljanja pravnih sredstev pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem, da si tako zagotovijo dostop do osebnih podatkov, ki se nanje nanašajo, ali dosežejo popravek oziroma izbris takih podatkov ⁽¹⁵¹⁾.

3.1 Dostop in uporaba s strani javnih organov ZDA za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj

- (90) Kar zadeva poseg v osebne podatke, ki se prenašajo na podlagi DPF EU-ZDA, pravo Združenih držav določa več omejitev glede dostopa do osebnih podatkov in njihove uporabe za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter zagotavlja nadzorne mehanizme in mehanizme pravnih sredstev, ki so v skladu z zahtevami iz uvodne izjave 89 tega sklepa. Pogoji, pod katerimi je tak dostop mogoč, in zaščitni ukrepi glede uporabe teh pooblastil so podrobneje ocenjeni v naslednjih oddelkih. V zvezi s tem je vlada ZDA (prek Ministrstva za pravosodje ZDA (*Department of Justice*), v nadaljnjem besedilu: ministrstvo za pravosodje) dala tudi zagotovila glede veljavnih omejitev in zaščitnih ukrepov (Priloga VI k temu sklepu).

3.1.1 Pravna podlaga, omejitve in zaščitni ukrepi

3.1.1.1 Omejitve in zaščitni ukrepi v zvezi z zbiranjem osebnih podatkov za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj

- (91) Kot je podrobneje pojasnjeno v uvodnih izjavah 92 do 99, lahko do osebnih podatkov, ki jih obdelujejo certificirane organizacije v ZDA in ki bi se prenašali iz Unije na podlagi DPF EU-ZDA, dostopajo zvezni tožilci in zvezni preiskovalni agenti v okviru različnih postopkov za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj. Ti postopki se uporabljajo na enak način, če se informacije pridobivajo od katere koli organizacije v ZDA, ne glede na državljanstvo ali prebivališče zadevnih posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki ⁽¹⁵²⁾.
- (92) Prvič, na zahtevo uradnika zveznega organa kazenskega pregona ali pravobranilca lahko sodnik izda nalog za preiskavo ali zaseg (vključno z elektronsko shranjenimi informacijami) ⁽¹⁵³⁾. Tak nalog se lahko izda le, če obstaja „utemeljen sum“ ⁽¹⁵⁴⁾, da bodo „zasegljivi predmeti (dokazi kaznivega dejanja, nezakonito posedovani predmeti ali premoženje, zasnovano za uporabo ali namenjeno uporabi ali uporabljeno pri storitvi kaznivega dejanja) verjetno najdeni na kraju, navedenem v nalogu. V nalogu mora biti opredeljeno premoženje ali predmet, ki ga je treba zaseči, in imenovan sodnik, ki mu je treba nalog vrniti. Oseba, ki se preišče ali katere lastnina se preišče, lahko poskuša

⁽¹⁵⁰⁾ Glej sodbo v zadevi Schrems II, točki 181 in 182.

⁽¹⁵¹⁾ Glej sodbo v zadevi Schrems I, točka 95, in sodbo v zadevi Schrems II, točka 194. V zvezi s tem je Sodišče Evropske unije poudarilo predvsem, da skladnost s členom 47 Listine o temeljnih pravicah, ki zagotavlja pravico do učinkovitega pravnega sredstva pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem, „prispeva k ravni varstva, ki se zahteva v Uniji, in katere spoštovanje mora Komisija ugotoviti, preden sprejme sklep o ustreznosti na podlagi člena 45(1) Uredbe (EU) 2016/679“ (sodba v zadevi Schrems II, točka 186).

⁽¹⁵²⁾ Glej Prilogo VI. V zvezi z zakonom o prisluškovanju telefonskim pogovorom (*Wiretap Act*), zakonom o shranjenih komunikacijah (*Stored Communications Act*), v nadaljnjem besedilu: SCA) in zakonom o snemalnikih klicev (*Pen Register Act*) (podrobneje pojasnjenimi v uvodnih izjavah 95 do 98) glej na primer *Suzlon Energy Ltd/Microsoft Corp*, 671 F.3d 726, 729 (pritožbeno sodišče devetega okrožja Združenih držav Amerike 2011).

⁽¹⁵³⁾ Zvezna pravila o izvajanju kazenskega postopka, 41. V sodbi iz leta 2018 je vrhovno sodišče ZDA potrdilo, da morajo imeti organi kazenskega pregona nalog za preiskavo ali da mora obstajati izjema, zaradi katere nalog ni potreben, tudi za dostop do evidenc historičnih lokacijskih podatkov baznih postaj, ki zagotavljajo celovit pregled gibanja uporabnika, in da lahko uporabnik razumno pričakuje zasebnost v zvezi s takšnimi podatki (*Timothy Ivory Carpenter/Združene države Amerike*, št. 16-402, 585 U.S. (2018)). Posledično takih podatkov ni mogoče pridobiti od podjetja mobilne telefonije s sodno odločbo na podlagi utemeljenih razlogov za sum, da so informacije pomembne in bistvene v tekoči kazenski preiskavi, temveč se pri uporabi naloga zahteva dokazilo o obstoju utemeljenega suma.

⁽¹⁵⁴⁾ V skladu z razlago vrhovnega sodišča je „utemeljen sum“ „praktičen, netehničen“ standard, ki zahteva „upoštevanje dejanskih in praktičnih vidikov vsakodnevnega življenja, na podlagi katerih razumne in preudarne osebe [...] ravnajo“ (*Illinois/Gates*, 462 U.S. 213, 232 (1983)). Kar zadeva nalogo za preiskavo, utemeljen sum obstaja, če obstaja enaka verjetnost, da bodo rezultat preiskave dokazi o odkritju kaznivega dejanja (prav tam).

doseči, da se izločijo dokazi, ki so bili pridobljeni ali izhajajo iz nezakonite preiskave, če se predložijo zoper njo med kazenskim postopkom ⁽¹⁵⁵⁾. Če se od imetnika podatkov (npr. podjetja) zahteva, naj v skladu z nalogom razkrije podatke, lahko zahtevo po razkritju zlasti izpodbija kot neupravičeno obremenitev ⁽¹⁵⁶⁾.

- (93) Drugič, sodni poziv lahko izda velika porota (preiskovalni organ sodišča, ki ga sodnik ali sodnik nižjega sodišča vključi v poroto) v okviru preiskav nekaterih hudih kaznivih dejanj ⁽¹⁵⁷⁾, običajno na zahtevo zveznega tožilca, s katerimi se od nekoga zahteva, naj predloži ali zagotovi poslovne evidence, elektronsko shranjene informacije ali druge stvarne predmete. Poleg tega različni zakoni dovoljujejo uporabo sodnih pozivov za predložitev ali zagotovitev poslovnih evidenc, elektronsko shranjenih informacij ali drugih stvarnih predmetov v preiskavah goljufij v zdravstvu zlorabe otrok, zaščite tajne službe, zadevah v zvezi z nadzorovanimi snovmi in preiskavah generalnega inšpektorja ⁽¹⁵⁸⁾. V obeh primerih se informacije morajo nanašati na preiskavo, sodni poziv pa ne more biti nerazumen, tj. preširok, zatirajoč ali obremenjujoč (in ga lahko prejemnik izpodbija na tej podlagi) ⁽¹⁵⁹⁾.
- (94) Zelo podobni pogoji se uporabljajo za upravne sodne pozive, izdane za pridobitev dostopa do podatkov, ki jih hranijo podjetja v ZDA, za civilne ali regulativne namene („javni interes“). Pooblastila agencij s civilno in regulativno odgovornostjo za izdajo takih upravnih sodnih pozivov morajo biti določena z zakonom. Uporaba upravnega sodnega poziva je pogojena s „preizkusom razumnosti“, ki zahteva, da se preiskava izvaja v skladu z zakonitim namenom, da so informacije, ki se zahtevajo v sodnem pozivu, za ta namen upoštevne, da agencija še nima informacij, ki jih zahteva s sodnim pozivom, in da so bili izvedeni potrebni upravni postopki za izdajo sodnega poziva ⁽¹⁶⁰⁾. V sodni praksi vrhovnega sodišča je bila pojasnjena tudi potreba po uravnoteženju pomena javnega interesa pri zahtevanih informacijah s pomenom interesov zasebnosti oseb in organizacij ⁽¹⁶¹⁾. Čeprav za uporabo upravnega sodnega poziva ni potrebna predhodna sodna odobritev, pa je predmet sodnega nadzora, če jo prejemnik izpodbija iz zgoraj navedenih razlogov ali če organ izdajatelj uveljavlja izvršitev sodnega poziva pred sodiščem ⁽¹⁶²⁾. Poleg teh splošnih omejitev lahko iz posameznih zakonov izhajajo posebne (strožje) zahteve ⁽¹⁶³⁾.

⁽¹⁵⁵⁾ Mapp/Ohio, 367 U.S. 643 (1961).

⁽¹⁵⁶⁾ Glej zadevo Vloga Združenih držav, 610 F.2d 1148, 1157 (pritožbeno sodišče tretjega okrožja Združenih držav Amerike 1979) (z odločitvijo, da „dolžno pravno postopanje zahteva obravnavo vprašanja o obremenjenosti, preden se telefonskemu podjetju z nalogom za preiskavo naloži obveznost zagotavljanja“ pomoči), in zadevo Vloga Združenih držav, 616 F.2d 1122 (pritožbeno sodišče devetega okrožja Združenih držav Amerike 1980).

⁽¹⁵⁷⁾ Peti amandma Ustave ZDA določa, da velika porota vloži obtožnico za vsak „organizirani kriminal in [vsako] drugače zloglasno kaznivo dejanje“. Velika porota je sestavljena iz 16 do 23 članov in določi, ali obstaja utemeljen sum, da je bilo storjeno kaznivo dejanje. Za tako ugotovitev imajo velike porote preiskovalna pooblastila, ki jim omogočajo izdajo sodnih pozivov.

⁽¹⁵⁸⁾ Glej Prilogo VI.

⁽¹⁵⁹⁾ Zvezna pravila o izvajanju kazenskega postopka, 17.

⁽¹⁶⁰⁾ Združene države proti Powell, 379 U.S. 48 (1964).

⁽¹⁶¹⁾ Oklahoma Press Publishing Co. proti Walling, 327 U.S. 186 (1946).

⁽¹⁶²⁾ Vrhovno sodišče je pojasnilo, da mora sodišče v primeru izpodbijanja upravnega sodnega poziva preučiti, (1) ali ima preiskava zakonito dovoljen namen, (2) ali je zadevno pooblastilo za izdajo sodnega poziva v pristojnosti kongresa in (3) ali so „zahtevani kaznivi dokumenti upoštevni za preiskavo“. Sodišče je ugotovilo tudi, da mora biti zahtev iz upravnega sodnega poziva „razumen“, tj. zahteva se, da je „določitev dokumentov, ki jih je treba predložiti, ustrezna, vendar ne pretirana, za namene zadevne preiskave“, vključno z „določenostjo“ pri „navedbi kraja, ki ga je treba preiskati, in oseb, ki jih je treba prijeti, ali stvari, ki jih je treba zaseči“.

⁽¹⁶³⁾ Na primer, zakon o pravici do finančne zasebnosti vladne organe pooblašča, da na podlagi upravnega sodnega poziva pridobijo finančne evidence, ki jih ima finančna institucija, le če (1) obstaja razlog za domnevo, da so zahtevane evidence pomembne za zakonito preiskavo v okviru kazenskega pregona, in (2) če je bila stranki predložen izvod sodnega poziva ali vabila skupaj z obvestilom, v katerem je z razumno določenostjo navedena narava preiskave (člen 3405 naslova 12 zakonodajne zbirke ZDA). Drug primer je zakon o pravičnem poročanju o kreditni sposobnosti, ki agencijam, ki poročajo o potrošnikih, prepoveduje razkrivanje poročil o potrošnikih v odgovor na zahteve na podlagi upravnega sodnega poziva (in jim omogoča le, da se odzovejo na sodne pozive velike porote ali sodne odločbe, člen 1681 in naslednji naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA). Kar zadeva dostop do informacij o komunikacijah, se uporabljajo posebne zahteve zakona o shranjenih komunikacijah, vključno v zvezi z možnostjo uporabe upravnih sodnih pozivov (za podroben pregled glej uvodne izjave 96–97).

- (95) Tretjič, več pravnih podlag omogočajo organom kazenskega pregona, da pridobijo dostop do podatkov o komunikaciji. Sodišče lahko izda sklep, ki dovoljuje zbiranje sprotnih nevsebinskih informacij glede klicanih telefonskih števil, usmerjanja, naslavljanja in signaliziranja o telefonski številki ali elektronski pošti (z uporabo snemalnika klicev ali naprave za pasti in sledenje), če ugotovi, da je organ potrdil, da so informacije, ki bodo verjetno pridobljene, pomembne za tekočo kazensko preiskavo ⁽¹⁶⁴⁾. V sklepu je treba med drugim navesti identiteto osumljenca, če je znana; značilnosti komunikacije, za katero se sklep uporablja, in opredelitev kaznivega dejanja, na katero se nanašajo informacije, ki jih je treba zbrati. Uporaba snemalnika klicev ali naprave za pasti in sledenje je lahko dovoljena za obdobje največ 60 dni, ki je lahko podaljšano le z novo sodno odločbo.
- (96) Poleg tega je dostop do informacij naročnikov, podatkov o prometu in shranjenih vsebin komunikacij, ki jih hranijo ponudniki internetnih storitev, telefonska podjetja in drugi tretji ponudniki storitev, za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj mogoče pridobiti na podlagi SCA ⁽¹⁶⁵⁾. Za pridobivanje shranjene vsebine elektronskih komunikacij morajo organi kazenskega pregona načeloma pridobiti nalog od sodnika na podlagi utemeljenega suma, da zadevni račun vsebuje dokaze o kaznivem dejanju ⁽¹⁶⁶⁾. Za informacije o registraciji naročnikov, naslove IP in povezane časovne žige ter podatke za obračunavanje lahko organi kazenskega pregona uporabijo sodni poziv. Za večino drugih shranjenih nevsebinskih informacij, kot so glave v elektronskem sporočilu brez vrstice z zadevo, mora organ kazenskega pregona pridobiti sodno odločbo, ki bo izdana, če sodnik meni, da obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da so zahtevane informacije pomembne in bistvene za tekočo kazensko preiskavo.
- (97) Ponudniki, ki prejmejo zahteve na podlagi SCA, lahko prostovoljno obvestijo stranko ali naročnika, čigar informacije se zahtevajo, razen če zadevni organ kazenskega pregona pridobi odredbo o zaščiti, ki prepoveduje tako obveščanje ⁽¹⁶⁷⁾. Taka odredba o zaščiti je sodna odločba, ki od ponudnika elektronskih komunikacijskih storitev ali storitev daljinske obdelave, na katerega so naslovljeni nalog, sodni poziv ali sodna odločba, zahteva, da o obstoju naloga, sodnega poziva ali sodne odločbe ne obvešča nobene druge osebe, dokler se sodišču zdi primerno. Odredbe o zaščiti se izdajo, če sodišče ugotovi, da obstaja razlog za sum, da bi bila zaradi obveščanja resno ogrožena preiskava ali da bi se neupravičeno zavlačevala obravnava, npr. ker bi bilo ogroženo življenje ali fizična varnost posameznika, ker bi prišlo do bega pred pregonom, ker bi bile morebitne priče ustrahovane itd. Memorandum namestnika pravosodnega ministra (ki je zavezujoč za vse pravobranilce in agente pri ministrstvu za pravosodje) od tožilcev zahteva, da sprejmejo podrobno odločitev v zvezi s potrebo po odredbi o zaščiti, sodišču pa predložijo utemeljitev, kako so v konkretni zadevi izpolnjena zakonska merila za pridobitev odredbe o zaščiti ⁽¹⁶⁸⁾. Memorandum tudi določa, da se v vlogah za izdajo odredbe o zaščiti na splošno ne sme zahtevati odlog obvestila za več kot eno leto. Če so v izjemnih okoliščinah morda potrebni sklepi z daljšo veljavnostjo, se lahko take sklepi zahtevajo le s pisnim soglasjem nadzornika, ki ga imenuje državni tožilec ZDA ali ustrezní pomočnik pravosodnega ministra. Poleg tega mora tožilec ob zaključku preiskave takoj oceniti, ali obstaja podlaga za ohranitev morebitnih veljavnih odredb o zaščiti, in če je ni, razveljaviti odredbo o zaščiti ter zagotoviti, da je ponudnik storitev o tem obveščen ⁽¹⁶⁹⁾.

⁽¹⁶⁴⁾ Člen 3123 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁶⁵⁾ Členi 2701–2713 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁶⁶⁾ Člen 2701(a)-(b)(1)(A) naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA. Če je zadevni naročnik ali stranka obveščen (bodisi vnaprej bodisi v določenih okoliščinah z odloženim obvestilom), se lahko vsebina, shranjena več kot 180 dni, pridobi tudi na podlagi upravnega sodnega poziva ali sodnega poziva velike porote (člen 2701(b)(1)(B) naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA) ali sodne odločbe (če obstajajo utemeljeni razlogi za sum, da so zahtevane informacije pomembne in bistvene za tekočo kazensko preiskavo (člen 2701(d) naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA)). Vendar v skladu s sodbo zveznega pritožbenega sodišča vladni preiskovalci take naloge za preiskavo na splošno pridobivajo od sodnikov za zbiranje vsebine zasebne komunikacije ali shranjenih podatkov od ponudnika komunikacijskih storitev. Združene države proti Warshak, 631 F.3d 266 (sodišče šestega okrožja Združenih držav Amerike, 2010).

⁽¹⁶⁷⁾ Člen 2705(b) naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁶⁸⁾ Glej memorandum o strožji politiki glede vlog za izdajo odredb o zaščiti (ali nerazkritju), ki ga je 19. oktobra 2017 izdal namestnik pravosodnega ministra Rod Rosenstein in je na voljo na naslovu <https://www.justice.gov/criminal-ccips/page/file/1005791/download>.

⁽¹⁶⁹⁾ Memorandum o dopolnilni politiki v zvezi z vlogami za izdajo odredb o zaščiti v skladu s členom 2705(b) naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA, ki ga je 27. maja 2022 izdala namestnica pravosodnega ministra Lisa Moncao.

- (98) Organi kazenskega pregona lahko tudi sprotno prestrezajo telefonsko, ustno ali elektronsko komunikacijo na podlagi sodne odločbe, v kateri sodnik ugotovi, da med drugim obstaja utemeljen sum, da bo prisluškovanje telefonskim pogovorom ali elektronsko prestrezanje privedlo do dokazov zveznega zločina ali do lokacije ubežnika, ki beži pred pregonom ⁽¹⁷⁰⁾.
- (99) Nadaljnje varstvo zagotavljajo najrazličnejše politike in smernice ministrstva za pravosodje, vključno s smernicami pravosodnega ministra za domače operacije FBI (*Attorney General Guidelines for Domestic FBI Operations*, v nadaljnjem besedilu: AGG-DOM), ki med drugim od Zveznega preiskovalnega urada (*Federal Bureau of Investigation*, v nadaljnjem besedilu: FBI) zahtevajo, da uporabi najmanj vsiljive preiskovalne metode, ki so izvedljive, ob upoštevanju vpliva na zasebnost in državljanske svoboščine ⁽¹⁷¹⁾.
- (100) Glede na zagotovila vlade ZDA se zgoraj opisano enako ali večje varstvo uporablja za preiskave organov pregona na ravni države (v zvezi s preiskavami, ki se izvajajo v skladu z državnimi zakoni) ⁽¹⁷²⁾. Natančneje, ustavne določbe ter zakoni in sodna praksa na državni ravni potrjujejo zgoraj navedeno varstvo pred nerazumnimi preiskavami in zasegi, saj zahtevajo izdajo naloga za preiskavo ⁽¹⁷³⁾. Podobno kot na zvezni ravni se lahko nalogi za preiskavo izdajo le na podlagi dokaza utemeljenega suma, v njih pa morajo biti navedeni kraj, ki se preišče, ter oseba, ki jo je treba prijeti, ali stvar, ki se zaseže ⁽¹⁷⁴⁾.

⁽¹⁷⁰⁾ Členi 2510–2522 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁷¹⁾ Smernice pravosodnega ministra za domače preiskave Zveznega preiskovalnega urada (FBI) (september 2008), na voljo na naslovu <http://www.justice.gov/archive/opa/docs/guidelines.pdf>. Dodatna pravila in politike, ki predpisujejo omejitve preiskovalnih dejavnosti zveznih tožilcev, so določene v priročniku za ameriške odvetnike (*United States Attorneys' Manual*), ki je na voljo na naslovu <http://www.justice.gov/usam/united-states-attorneys-manual>. Za odstopanje od teh smernic je treba pridobiti predhodno dovoljenje direktorja FBI, namestnika direktorja ali pomočnika izvršnega direktorja, ki ju imenuje direktor, razen če takega dovoljenja ni mogoče pridobiti zaradi neposrednega ali resnega ogrožanja varnosti oseb ali premoženja ali nacionalne varnosti (v tem primeru je treba o tem čim prej obvestiti direktorja ali drugo pooblaščen osebo). V primeru nespoštovanja smernic mora FBI o tem obvestiti ministrstvo za pravosodje, ki nato obvesti pravosodnega ministra in namestnika pravosodnega ministra.

⁽¹⁷²⁾ Glej Prilogo VI, opomba 2. Glej, na primer, tudi zadevo Arnold proti mestu Cleveland, 67 Ohio St.3d 35, 616 N.E.2d 163, 169 (1993) („Na področjih pravic posameznikov in državljskih svoboščin ustava Združenih držav Amerike, kolikor velja za države, določa prag, pod katerega se odločbe državnih sodišč ne smejo spustiti“); zadevo Cooper proti Kaliforniji, 386 U.S. 58, 62, 87 S.Ct. 788, 17 L.Ed.2d 730 (1967) („Naša ugotovitev seveda ne vpliva na pristojnost države, da uvede višje standarde za preiskave in zasege, kot jih zahteva zvezna ustava, če se za to odloči.“); Petersen proti mestu Mesa, 63 P.3d 309, 312 (Pritožbeno sodišče Arizone, 2003) („Čeprav se lahko z ustavo Arizone uvedejo strožji standardi za preiskave in zasege, kot so določeni z zvezno ustavo, sodišča v Arizoni ne smejo zagotavljati manjše zaščite, kot je določena s četrtem amandmajem“).

⁽¹⁷³⁾ Večina držav je zaščito iz četrtega amandmaja ponovila v svojih ustavah. Glej ustavo Alabame, člen I, odstavek 5; ustavo Alaske, člen I, odstavek 14; 1; ustavo Arkansasa, člen II, odstavek 15; ustavo Kalifornije, člen I, odstavek 13; ustavo Kolorada, člen II, odstavek 7; ustavo Connecticuta, člen I, odstavek 7; ustavo Delawara, člen I, odstavek 6; ustavo Floride, člen I, odstavek 12; ustavo Georgije, člen I, odstavek I, točka XIII; ustavo Havajev, člen I, odstavek 7; ustavo Idaho, člen I, odstavek 17; ustavo Illinois, člen I, odstavek 6; ustavo Indiane, člen I, odstavek 11; ustavo Iowe, člen I, odstavek 8; listino o pravicah iz ustave Kansasa, člen 15; Ustavo Kentuckija, člen 10; ustavo Louisiane, člen I, odstavek 5; ustavo Maina, člen I, odstavek 5; deklaracijo o pravicah iz ustave Massachusettsa, člen 14; ustavo Michigana, člen I, odstavek 11; ustavo Minnesote, člen I, odstavek 10; ustavo Misipipija, člen III, odstavek 23; ustavo Missourija, člen I, odstavek 15; ustavo Montane, člen II, odstavek 11; ustavo Nebraske, člen I, odstavek 7; ustavo Nevade, člen I, odstavek 18; ustavo New Hampshira, del 1, člen 19; ustavo New Jeseya, člen II, odstavek 7; ustavo New Mexica, člen II, odstavek 10; ustavo New Yorka, člen I, odstavek 12; ustavo Severne Dakote, člen I, odstavek 8; ustavo Ohia, člen I, odstavek 14; ustavo Oklahome, člen II, odstavek 30; ustavo Oregona, člen I, odstavek 9; ustavo Pensilvanije, člen I, odstavek 8; ustavo Rhode Islanda, člen I, odstavek 6; ustavo Južne Karoline, člen I, odstavek 10; ustavo Južne Dakote, člen VI, odstavek 11; ustavo Tennesseeja, člen I, odstavek 7; ustavo Teksasa, člen I, odstavek 9; ustavo Utah, člen I, odstavek 14; ustavo Vermonta, poglavje I, člen 11; ustavo Zahodne Virginije, člen III, odstavek 6; ustavo Wisconsin, člen I, odstavek 11; ustavo Wyominga, člen I, odstavek 4. Druge države (npr. Maryland, Severna Karolina in Virginija) so v svoje ustave vključile posebna besedila v zvezi z nalogi, ki se sodno razlagajo tako, da zagotavljajo podobno ali višjo zaščito kot četrty amandma (glej deklaracijo o pravicah Marylanda, člen 26; ustavo Severne Karoline, člen I, odstavek 20; ustavo Virginije, člen I, odstavek 10 in zadevno sodno prakso, npr. Hamel proti državi, 943 A.2d 686, 701 (specialno pritožbeno sodišče Marylanda, 2008; Država proti Johnson, 861 S.E.2d 474, 483 (Severna Karolina 2021) in Lowe v. Commonwealthu, 337 S.E.2d 273, 274 (Virginija, 1985)). Poleg tega imata Arizona in Washington ustavne določbe, ki na bolj splošno varujejo zasebnost (ustava Arizone, člen 2, odstavek 8; Ustava Washingtona, člen I, odstavek 7), ki so jih sodišča razlagala tako, da zagotavljajo več zaščite kot četrty amandma (glej npr. Država proti Bolt, 689 P.2d 519, 523 (Arizona 1984), Država proti Ault, 759 P.2d 1320, 1324 (Arizona 1988), Država proti Myrick, 102 Wn.2d 506, 511, 688 P.2d 151, 155 (Washington 1984), Država proti Young, 123 Wn.2d 173, 178, 867 P.2d 593, 598 (Washington 1994)).

⁽¹⁷⁴⁾ Glej npr. kalifornijski kazenski zakonik, člen 1524,3(b); člene 3.6–3.13 predpisov Alabame o kazenskem postopku; člen 10.79.035 spremenjenega zakonika Washingtona; oddelek 19.2-59 poglavja 5, naslova 19.2 virginijskega zakonika o kazenskem postopku.

3.1.1.2 Nadaljnja uporaba zbranih informacij

- (101) Kar zadeva nadaljnjo uporabo zbranih podatkov s strani zveznih organov kazenskega pregona, nalagajo različni zakoni, smernice in standardi posebne zaščitne ukrepe. Z izjemo posebnih instrumentov, ki se uporabljajo za dejavnosti FBI (AGG-DOM in Navodila FBI za nacionalne preiskave in operacije), se zahteve, opisane v tem oddelku, na splošno uporabljajo za nadaljnjo uporabo podatkov s strani katerega koli zveznega organa, tudi podatkov, do katerih se dostopa v civilne ali regulativne namene. To vključuje zahteve, ki izhajajo iz obvestil/predpisov Urada za upravljanje in proračun, zveznega zakona o posodobitvi upravljanja informacijske varnosti, zakona o e-upravi in zakona o evidencah zveznih agencij.
- (102) V skladu s pooblastilom, ki ga določata zakon Clinger-Cohen (*Clinger-Cohen Act*) (javno pravo 104–106, oddelek E) in zakon o računalniški varnosti iz leta 1987 (*Computer Security Act*) (javno pravo 100–235) je Urad za upravljanje in proračun (*Office of Management and Budget*, v nadaljnjem besedilu: OMB) izdal Okrožnico št. A-130, v kateri je določil splošne zavezujoče smernice, ki se uporabljajo za vse zvezne agencije (vključno z organi pregona) pri ravnanju z osebno določljivimi podatki ⁽¹⁷⁵⁾. Okrožnica zlasti zahteva, da vse zvezne agencije „omejijo ustvarjanje, zbiranje, uporabo, obdelavo, shranjevanje, ohranjanje, razširjanje in razkrivanje osebno določljivih podatkov na tisto, kar je pravno dovoljeno, ustrezno in kar se razumno šteje za potrebno za pravilno izvajanje pooblaščenih nalog agencije“ ⁽¹⁷⁶⁾. Poleg tega morajo zvezne agencije v razumno izvedljivi meri zagotoviti, da so osebno določljivi podatki točni, ustrezni, pravočasni in popolni in omejeni na minimum, ki je potreben za pravilno izvajanje nalog agencije. Splošneje morajo zvezne agencije vzpostaviti celovit program za varstvo zasebnosti, da bi zagotovile skladnost z veljavnimi zahtevami glede varstva zasebnosti, razviti in oceniti politike zasebnosti ter obvladovati tveganja za varstvo zasebnosti; upravljati postopke za odkrivanje in dokumentiranje primerov nespoštovanja zasebnosti ter poročanje o njih; ozaveščati o varstvu zasebnosti in razviti programe usposabljanja za zaposlene in pogodbenne izvajalce ter vzpostaviti politike in postopke za zagotovitev, da je osebje odgovorno za izpolnjevanje zahtev in politik glede varstva zasebnosti ⁽¹⁷⁷⁾.
- (103) Poleg tega zakon o e-upravi (*E-Government Act*) ⁽¹⁷⁸⁾ zahteva od vseh zveznih agencij (vključno z organi kazenskega pregona), da vzpostavijo varstvo informacijske varnosti, ki je sorazmerno s tveganjem in obsegom škode, ki bi nastala zaradi nepooblaščenega dostopa, uporabe, razkritja, motenj, spremembe ali uničenja; imeti glavnega uradnika za informiranje za zagotovitev izpolnjevanja zahtev glede informacijske varnosti in izvajati letna neodvisna ocenjevanja (npr. s strani generalnega inšpektorja, glej uvodno izjavo 109) svojega programa in praks informacijske varnosti ⁽¹⁷⁹⁾. Podobno zvezni zakon o evidencah zveznih agencij (*Federal Records Act*, v nadaljnjem besedilu: FRA) ⁽¹⁸⁰⁾ in dopolnilni predpisi ⁽¹⁸¹⁾ zahtevajo, da so informacije, ki jih hranijo zvezne agencije predmet zaščitnih ukrepov, s katerimi se zagotavlja fizična celovitost informacij in varstvo pred nepooblaščenim dostopom do njih.
- (104) V skladu z zveznim zakonskim pooblastilom, vključno z zveznim zakonom o posodobitvi informacijske varnosti iz leta 2014 (*Federal Information Security Modernisation Act*), sta OMB in Nacionalni inštitut za standarde in tehnologijo (*National Institute of Standards and Technology*, v nadaljnjem besedilu: NIST) razvila standarde, ki so zavezujoči za zvezne agencije (vključno z organi kazenskega pregona) in v katerih so podrobneje navedene minimalne zahteve glede informacijske varnosti, ki jih je treba uvesti, vključno z nadzorom dostopa, zagotavljanjem ozaveščanja in usposabljanja, načrtovanjem ravnanja v izrednih razmerah, odzivanjem na incidente, orodji za revizije in odgovornost, zagotavljanjem celovitosti sistemov in informacij, izvajanjem ocen tveganja na področju varstva zasebnosti in varnosti itd. ⁽¹⁸²⁾. Poleg tega morajo vse zvezne agencije (vključno z organi kazenskega pregona)

⁽¹⁷⁵⁾ Tj. „podatki, ki se lahko uporabijo za razlikovanje ali sledenje posameznikove identitete, bodisi samostojno bodisi skupaj z drugimi podatki, ki so povezani ali povezljivo s konkretnim posameznikom“, glej Okrožnico OMB št. A-130, str. 33 (opredelitev „osebno določljivih podatkov“).

⁽¹⁷⁶⁾ Okrožnica OMB št. A-130, „Managing Information as a Strategic Resource, Appendix II, Responsibilities for Managing Personally Identifiable Information“ (Upravljanje informacij kot strateškega vira, Dodatek II, Pristojnosti za osebno določljive podatke), 81 Fed. Reg. 49,689 (28. julij 2016), str. 17.

⁽¹⁷⁷⁾ Člen 5(a)–(h), v Dodatku II.

⁽¹⁷⁸⁾ Poglavje 36 naslova 44 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁷⁹⁾ Členi 3544–3545 naslova 44 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁸⁰⁾ FAC, člen 3105 naslova 44 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁸¹⁾ Člen 1228,150 in naslednji zbirke zveznih predpisov št. 36, 1228,228, in Dodatek A.

⁽¹⁸²⁾ Glej npr. Okrožnico OMB št. A-130; NIST SP 800-53, Rev. 5, „Security and Privacy Controls for Information Systems and Organizations“ (Nadzor varnosti in varstva zasebnosti za informacijske sisteme in organizacije) (10. december 2020) in „NIST Federal Information Processing Standards 200: Minimum Security Requirements for Federal Information and Information Systems“ (Standardi NIST za obdelavo zveznih informacij 200: minimalne varnostne zahteve za zvezne informacije in informacijske sisteme).

v skladu s smernicami OMB ohranяти in izvajati načrt za obravnavanje kršitev varnosti podatkov, tudi ko gre za odzivanje na take kršitve in ocenjevanje tveganj škode ⁽¹⁸³⁾.

- (105) Kar zadeva hrambo podatkov, FRA ⁽¹⁸⁴⁾ od ameriških zveznih agencij (vključno z organi kazenskega pregona) zahteva, da določijo roke za hrambo (po izteku katerih morajo biti take evidence odstranjene), ki jih mora odobriti Uprava za nacionalne arhive in evidence (*National Archives and Record Administration*) ⁽¹⁸⁵⁾. Trajanje roka za hrambo je določen glede na različne dejavnike, kot so vrsta preiskave, ali se dokazi še vedno nanašajo na preiskavo itd. AGG-DOM v zvezi z FBI določa, da mora FBI imeti vzpostavljen tak načrt hrambe evidenc in ohranяти sistem, ki omogoča takojšen priklic statusa preiskav in podlage zanje.
- (106) Nazadnje, Okrožnica OMB št. A-130 vsebuje tudi nekatere zahteve za razširjanje osebno določljivih podatkov. Načeloma morata biti razširjanje in razkrivanje informacij, ki omogočajo identifikacijo posameznika, omejena na to, kar je zakonsko dovoljeno, ustrezno in razumno potrebno za pravilno izvajanje nalog agencije ⁽¹⁸⁶⁾. Pri izmenjavi osebno določljivih podatkov z drugimi subjekti vlade morajo ameriške zvezne agencije po potrebi naložiti pogoje (vključno z izvajanjem posebnega nadzora varnosti in varstva zasebnosti), ki urejajo obdelavo informacij s pisnim soglasjem (vključno s pogodbami, sporazumi o uporabi podatkov, sporazumi o izmenjavi informacij in memorandummi o soglasju) ⁽¹⁸⁷⁾. Kar zadeva razloge, na podlagi katerih se lahko informacije razširjajo, je v vodniku AGG-DOM in Navodilih FBI za nacionalne preiskave in operacije ⁽¹⁸⁸⁾ na primer določeno, da je lahko FBI pravno zavezan, da to stori (npr. na podlagi mednarodnega sporazuma), ali da lahko v določenih okoliščinah razširja informacije, npr. drugim agencijam ZDA, če je razkritje združljivo z namenom, za katerega so bile informacije zbrane, in je povezano z njihovimi nalogami, kongresnim odborom, tujim agencijam, če so informacije povezane z njihovimi nalogami in je razširjanje v skladu z interesi Združenih držav, če je razširjanje zlasti potrebno za zaščito varnosti oseb ali premoženja ali za zaščito pred kaznivim dejanjem ali grožnjo za nacionalno varnost ali za njeno preprečevanje, razkritje pa je združljivo z namenom, za katerega so bile informacije zbrane ⁽¹⁸⁹⁾.

3.1.2 Nadzor

- (107) Dejavnosti zveznih organov kazenskega pregona so predmet nadzora različnih organov ⁽¹⁹⁰⁾. Kot je pojasnjeno v uvodnih izjavah 92–99, to v večini primerov vključuje predhodni sodni nadzor, s katerim je treba odobriti posamezne ukrepe za zbiranje, preden se lahko uporabijo. Poleg tega drugi organi nadzorujejo različne faze dejavnosti organov kazenskega pregona, vključno z zbiranjem in obdelavo osebnih podatkov. Ti sodni in nesodni organi skupaj zagotavljajo neodvisen nadzor nad organi kazenskega pregona.

⁽¹⁸³⁾ Memorandum 17–12, „Preparing for and Responding to a Breach of Personally Identifiable Information“ (Priprava in odzivanje na kršitev varnosti osebno določljivih podatkov), na voljo na naslovu https://obamawhitehouse.archives.gov/sites/default/files/omb/memoranda/2017/m-17-12_0.pdf in Okrožnica OMB št. A-130. Na primer, postopki za odzivanje ministrstva za pravosodje na kršitve varnosti podatkov, glej <https://www.justice.gov/file/4336/download>.

⁽¹⁸⁴⁾ FRA, člen 3101 in naslednji naslova 44 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁸⁵⁾ Uprava za nacionalne arhive in evidence ima pooblastilo za ocenjevanje praks upravljanja evidenc agencij in lahko določi, ali je nadaljnja hramba nekaterih evidenc upravičena (člena 2904(c), 2906 naslova 44 zakonodajne zbirke ZDA).

⁽¹⁸⁶⁾ Člen 5.f.1.(d) Okrožnice OMB št. A-130.

⁽¹⁸⁷⁾ Člen 3(d) v Dodatku I k Okrožnici OMB št. A-130.

⁽¹⁸⁸⁾ Glej tudi člen 14 Navodil FBI za nacionalne preiskave in operacije (DIOG).

⁽¹⁸⁹⁾ AGG-DOM, Oddelek VI, B in C; člen 14 Navodil FBI za nacionalne preiskave in operacije (DIOG).

⁽¹⁹⁰⁾ Mehanizmi, navedeni v tem oddelku, se uporabljajo tudi za zbiranje in uporabo podatkov s strani zveznih organov za civilne in regulativne namene. Zvezne civilne in regulativne agencije nadzorujejo njihovi generalni inšpektorji ter Kongres, vključno z uradom za odgovornost vlade, ki je revizijska in preiskovalna agencija Kongresa. Razen če je agencija imenovala uradnika za zasebnost in državljanske svoboščine – položaj, ki ga zaradi svojih pristojnosti na področju kazenskega pregona in nacionalne varnosti običajno imajo agencije, kot sta ministrstvo za pravosodje in ministrstvo za domovinsko varnost (*Department of Homeland Security*, v nadaljnjem besedilu: DHS), je za te naloge pristojen višji uradnik za agencije za področje zasebnosti (*Senior Agency Official for Privacy*, v nadaljnjem besedilu: SAOP). Vse zvezne agencije so pravno zavezane, da imenujejo SAOP, ki je odgovoren za zagotavljanje skladnosti agencije z zakoni o zasebnosti in nadzor nad s tem povezanimi zadevami. Glej npr. OMB M-16–24, Vloga in imenovanje višjih uradnikov agencije za področje zasebnosti (2016).

- (108) Prvič, uradniki za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin obstajajo na različnih ministrstvih, pristojnih za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ⁽¹⁹¹⁾. Čeprav se posebne pristojnosti teh uradnikov lahko nekoliko razlikujejo glede na zakonsko podlago, s katero so jim pooblastila podeljena, običajno zajemajo nadzor nad postopki za zagotovitev, da zadevno ministrstvo/agencija ustrezno upošteva vidike, povezane z varstvom zasebnosti ali državljskih svoboščin, in da ima vzpostavljene ustrezne postopke za obravnavo pritožb posameznikov, ki menijo, da je bilo kršeno varstvo njihove zasebnosti ali državljskih svoboščin. Vodje vsakega ministrstva ali agencije morajo zagotoviti, da imajo uradniki za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin gradivo in vire za izpolnjevanje svojih pooblastil, da jim je zagotovljen dostop do vsega gradiva in osebja, potrebnega za opravljanje njihovih nalog, da so seznanjeni s predlaganimi spremembami politike in da se o slednjih opravijo posvetovanja z njimi ⁽¹⁹²⁾. Uradniki za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin redno poročajo Kongresu, tudi o številu in naravi pritožb, ki jih prejme ministrstvo/agencija in povzetku obravnave takih pritožb, opravljenih pregledih in preiskavah ter vplivu dejavnosti, ki jih je izvedel uradnik ⁽¹⁹³⁾.
- (109) Drugič, neodvisni generalni inšpektor nadzoruje dejavnosti ministrstva za pravosodje, vključno z FBI ⁽¹⁹⁴⁾. Generalni inšpektorji so po zakonu neodvisni ⁽¹⁹⁵⁾ in pristojni za izvajanje neodvisnih preiskav, revizij in inšpekcijskih pregledov programov in dejavnosti Ministrstva. Imajo dostop do vseh evidenc, poročil, revizij, pregledov, dokumentov, spisov, priporočil ali drugega ustreznega gradiva, po potrebi s sodnim pozivom, in lahko opravljajo zaslišanja ⁽¹⁹⁶⁾. Čeprav generalni inšpektorji izdajajo samo nezavezujoča priporočila za popravne ukrepe, so njihova poročila, vključno s poročili o nadaljnjih ukrepih (ali odsotnosti ukrepov) ⁽¹⁹⁷⁾, na splošno objavljena in poslana Kongresu, ki lahko na podlagi teh poročil opravlja svojo nadzorno funkcijo (glej uvodno izjavo 111) ⁽¹⁹⁸⁾.

⁽¹⁹¹⁾ Glej člen 2000ee-1 naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA. To vključuje na primer ministrstvo za pravosodje, Ministrstvo za domovinsko varnost ZDA (*Department of Homeland Security*, v nadaljnjem besedilu: ministrstvo za domovinsko varnost) in FBI. Poleg tega je na ministrstvu za domovinsko varnost glavni uradnik za varstvo zasebnosti pristojen za ohranjanje in krepitev varstva zasebnosti in spodbujanje preglednosti na Ministrstvu (člen 142, oddelek 222, naslova 6 zakonodajne zbirke ZDA). Vsi sistemi, vsa tehnologija, vse oblike in programi ministrstva za domovinsko varnost, pri katerih se zbirajo osebni podatki ali ki vplivajo na zasebnost, so predmet nadzora glavnega uradnika za varstvo zasebnosti, ki ima dostop do vseh evidenc, poročil, revizij, pregledov, dokumentov, spisov, priporočil in drugega gradiva, ki so na voljo Ministrstvu, in po potrebi s sodnim pozivom. Uradnik za varstvo zasebnosti mora letno poročati Kongresu o dejavnostih Ministrstva, ki vplivajo na zasebnost, vključno s pritožbami zaradi kršitev varstva zasebnosti.

⁽¹⁹²⁾ Člen 2000ee-1(d) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽¹⁹³⁾ Glej člen 2000ee-1(f)(1)–(2) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA. Na primer, poročilo glavnega uradnika pri ministrstvu za pravosodje za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin in glavnega uradnika za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin, ki zajema obdobje od oktobra 2020 do marca 2021, kaže, da je bilo izvedenih 389 pregledov varstva zasebnosti, vključno z informacijskimi sistemi in drugimi programi (https://www.justice.gov/d9/pages/attachments/2021/05/10/2021-4-21opclsection803reportfy20sa1_final.pdf).

⁽¹⁹⁴⁾ Podobno je bil z zakonom o domovinski varnosti iz leta 2002 (*Homeland Security Act*) ustanovljen Urad generalnega inšpektorja pri ministrstvu za domovinsko varnost.

⁽¹⁹⁵⁾ Generalni inšpektorji imajo varen mandat in jih lahko razreši samo predsednik, ki mora pisno sporočiti Kongresu razloge za tako razrešitev.

⁽¹⁹⁶⁾ Glej zakon o generalnih inšpektorjih iz leta 1978 (*Inspector General Act*), člen 6.

⁽¹⁹⁷⁾ V zvezi s tem glej na primer pregled, ki ga je pripravil Urad generalnega inšpektorja pri ministrstvu za pravosodje v zvezi s svojimi priporočili in z obsegom, v katerem so se izvajala z nadaljnjimi ukrepi ministrstva in agencije, <https://oig.justice.gov/sites/default/files/reports/22-043.pdf>.

⁽¹⁹⁸⁾ Glej zakon o generalnih inšpektorjih iz leta 1978, člena 4(5), 5. Na primer, Urad generalnega inšpektorja pri ministrstvu za pravosodje je nedavno objavil svoje polletno poročilo Kongresu (1. oktober 2021–31. marec 2022, <https://oig.justice.gov/node/23596>), ki zagotavlja pregled njegovih revizij, ocenjevanj, inšpekcijskih pregledov, posebnih pregledov in preiskav programov in dejavnosti ministrstva za pravosodje. Te dejavnosti so vključevale preiskavo nekdanjega pogodbenega izvajalca v zvezi z nezakonitim razkritjem elektronskega nadzora (prisluškovanja posamezniku) v tekoči preiskavi, ki je pripeljala do obsodbe pogodbenega izvajalca. Urad generalnega inšpektorja je vodil tudi preiskavo programov in praks agencij ministrstva za pravosodje za informacijsko varnost, ki vključuje preskušanje učinkovitosti politik in postopkov informacijske varnosti ter praks reprezentativnega podsklopa sistemov agencij.

- (110) Tretjič, v obsegu, v katerem izvajajo protiteroristične dejavnosti, so oddelki s pristojnostmi kazenskega pregona pod nadzorom Nadzornega odbora za zasebnost in državljanske svoboščine (*Privacy and Civil Liberties Oversight Board*, v nadaljnjem besedilu: PCLOB), ki je neodvisna agencija v okviru izvršilne veje oblasti, sestavljena iz dvostranskega, petčlanskega odbora, ki ga imenuje Predsednik za fiksni šestletni mandat s soglasjem Senata ⁽¹⁹⁹⁾. V skladu z njegovim statutom o ustanovitvi so PCLOB podeljena pooblastila na področju politik boja proti terorizmu in njihovega izvajanja z namenom varstva zasebnosti in državljskih svoboščin. Pri pregledu lahko dostopa do vseh ustreznih evidenc, poročil, revizij, pregledov, dokumentov, spisov in priporočil agencije, vključno z zaupnimi informacijami, opravlja pogovore in prisostvuje zaslišanjem ⁽²⁰⁰⁾. Prejema poročila uradnikov za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin več zveznih ministrstev/agencij ⁽²⁰¹⁾, lahko izdaja priporočila vladi in organom kazenskega pregona ter redno poroča kongresnim odborom in predsedniku ⁽²⁰²⁾. Poročila odboru, vključno s poročili Kongresu, morajo biti čim bolj javno dostopna ⁽²⁰³⁾.
- (111) Nazadnje, dejavnosti preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj so predmet nadzora posebnih odborov ameriškega Kongresa (odbori spodnjega doma in senata za pravosodje). Odbori za pravosodje na različne načine izvajajo redni nadzor, zlasti z obravnavami, preiskavami, pregledi in poročili ⁽²⁰⁴⁾.

3.1.3. Pravna sredstva

- (112) Kot je navedeno, morajo organi kazenskega pregona za zbiranje osebnih podatkov v večini primerov pridobiti predhodno sodno odobritev. Čeprav ta za upravne sodne pozive ni potrebna, so ti omejeni na posebne primere in bodo predmet neodvisnega sodnega nadzora vsaj v primerih, ko vlada zahteva izvršilni postopek pred sodiščem. Zlasti lahko prejemniki upravnih sodnih pozivov izpodbijajo te pozive pred sodiščem z utemeljitvijo, da so nerazumni, tj. preširoki, zatirajoči ali obremenjujoči ⁽²⁰⁵⁾.
- (113) Posamezniki lahko pri organih kazenskega pregona najprej vložijo zahtevke ali pritožbe v zvezi z obdelavo svojih osebnih podatkov. To vključuje možnost, da se zahteva dostop do osebnih podatkov in njihov popravek ⁽²⁰⁶⁾. V zvezi z dejavnostmi, povezanimi z bojem proti terorizmu, lahko posamezniki vložijo pritožbo tudi pri uradnikih za zasebnost in državljske svoboščine (ali drugih uradnikih za varstvo zasebnosti) v okviru organov kazenskega pregona ⁽²⁰⁷⁾.
- (114) Poleg tega pravo ZDA zagotavlja številne možnosti pravnega varstva za posameznike proti javnemu organu ali enemu od njegovih uslužbencev, če ti organi obdelujejo osebne podatke ⁽²⁰⁸⁾. Te možnosti, ki vključujejo zlasti APA, zakon o dostopu do informacij javnega značaja (*Freedom of Information Act*, v nadaljnjem besedilu: FOIA) in zakon o zasebnosti elektronskih komunikacij (*Electronic Communications Privacy Act*, v nadaljnjem besedilu: ECPA), so na voljo vsem posameznikom, ne glede na njihovo državljanstvo, v skladu z morebitnimi veljavnimi pogoji.

⁽¹⁹⁹⁾ Člani odbora morajo biti izbrani izključno na podlagi njihovih poklicnih kvalifikacij, dosežkov, javne podobe, strokovnega znanja na področju varstva zasebnosti in državljskih svoboščin, ter ustreznih izkušenj in ne glede na politično pripadnost. V nobenem primeru ne smejo biti v odboru več kot trije člani, ki pripadajo isti politični stranki. Posameznik, imenovan v odbor, v času opravljanja funkcije člana odbora ne sme biti izvoljeni uslužbenec, uradnik ali zaposleni zvezne vlade, razen v svojstvu člana odbora. Glej člen 2000ee (h) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁰⁰⁾ Člen 2000ee (g) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁰¹⁾ Glej člen 2000ee-1 (f)(1)(A)(iii) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA. Mednje sodijo ministrstvo za pravosodje, ministrstvo za obrambo, ministrstvo za domovinsko varnost in vsa druga ministrstva, agencije ali organi izvršilne oblasti, ki jih imenuje Odbor za nadzor zasebnosti in državljskih svoboščin in jih je primerno vključiti.

⁽²⁰²⁾ Člen 2000ee (e) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁰³⁾ Člen 2000ee (f) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁰⁴⁾ Na primer, odbori organizirajo tematske obravnave (glej npr. nedavno obravnavo odbora spodnjega doma za pravosodje o „digitalnih mrežah za prestrazovanje“, <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4983>), pa tudi obravnave rednega nadzora, npr. nadzora nad FBI in ministrstvom za pravosodje, glej <https://www.judiciary.senate.gov/meetings/08/04/2022/oversight-of-the-federal-bureau-of-investigation>; <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4966> in <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4899>.

⁽²⁰⁵⁾ Glej Prilogo VI.

⁽²⁰⁶⁾ Okrožnica OMB št. A-130, Dodatek II, oddelek 3(a) in (f), ki od zveznih agencij zahteva, da na zahtevo posameznikov zagotovijo ustrezen dostop in popravke ter vzpostavijo postopke za sprejemanje in obravnavanje pritožb in zahtevkov v zvezi z zasebnostjo.

⁽²⁰⁷⁾ Glej člen 2000ee-1 naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA, na primer v zvezi z ministrstvom za pravosodje in ministrstvom za domovinsko varnost. Glej tudi Memorandum OMB M-16-24, Vloga in imenovanje višjih uradnikov agencije za področje zasebnosti (2016).

⁽²⁰⁸⁾ Mehanizmi pravnih sredstev, navedeni v tem oddelku, se uporabljajo tudi za zbiranje in uporabo podatkov s strani zveznih organov za civilne in regulativne namene.

- (115) Na splošno ima v skladu z določbami APA ⁽²⁰⁹⁾ o sodnem nadzoru „vsaka oseba, ki ji je bila storjena pravna krivica zaradi ukrepanja agencije ali na katero je to ukrepanje agencije negativno vplivalo ali jo oškodovalo“, pravico, da zahteva sodni nadzor ⁽²¹⁰⁾. To vključuje možnost, da se sodišču predlaga, naj „ugotovi, da so ukrepanje, ugotovitve in sklepi agencije, za katere je bilo ugotovljeno, da so [...] samovoljni, arbitrarni, da predstavljajo zlorabo diskrecijske pravice ali so drugače neskladni s pravom, nezakoniti in jih razveljavi“ ⁽²¹¹⁾.
- (116) Natančneje, naslov II ECPA ⁽²¹²⁾ podrobneje določa sistem zakonskih pravic do zasebnosti in tako ureja dostop organov kazenskega pregona do vsebin telefonskih, ustnih ali elektronskih komunikacij, ki jih hranijo tretji ponudniki storitev ⁽²¹³⁾. Kot kaznivo dejanje obravnava nezakonit dostop do takih komunikacij (tj. dostop, ki ga ne odobri sodišče ali ki drugače ni dopusten) in določa pravno varstvo za zadevnega posameznika, saj lahko vloži civilno tožbo pri zveznem sodišču ZDA za dejansko in kaznovalno odškodnino ter za pravično nadomestilo ali ugotovitveno odločbo zoper vladnega uslužbenca, ki je namerno storil taka nezakonita dajanja, ali Združene države.
- (117) Poleg tega več drugih zakonov zagotavlja posameznikom pravico, da vložijo tožbo zoper javni organ ali uslužbenca ZDA zaradi obdelave njihovih osebnih podatkov; taki zakoni so zakon o prisluškovanju telefonskim pogovorom ⁽²¹⁴⁾, zakon o računalniških goljufijah in zlorabah (*Computer Fraud and Abuse Act*) ⁽²¹⁵⁾, zvezni zakon o odškodninskih zahtevkih (*Federal Torts Claim Act*) ⁽²¹⁶⁾, zakon o pravici do finančne zasebnosti (*Right to Financial Privacy Act*) ⁽²¹⁷⁾ in FCRA ⁽²¹⁸⁾.

⁽²⁰⁹⁾ Člen 702 naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²¹⁰⁾ Na splošno se sodni nadzor opravi le za „končno“ ukrepanje agencije in ne za „predhodno, postopkovno ali vmesno“ ukrepanje agencije. Glej Člen 704 naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²¹¹⁾ Člen 706(2)(A) naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²¹²⁾ Členi 2701–2712 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²¹³⁾ ECPA zagotavlja varstvo komunikacij, ki jih hranita dva opredeljena razreda ponudnikov omrežnih storitev, in sicer ponudniki: (i) storitev elektronske komunikacije, na primer telefonije ali elektronske pošte; (ii) storitev daljinske obdelave, kot so storitve računalniškega shranjevanja ali obdelave.

⁽²¹⁴⁾ V skladu z zakonom o prisluškovanju telefonskim pogovorom, členi 2510 in naslednji naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA (člen 2520 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA), lahko oseba, katere telefonska, ustna ali elektronska komunikacija je prestežena, razkrita ali namerno uporabljena, vloži civilno tožbo zaradi kršitve navedenega zakona, v nekaterih primerih tudi proti posameznemu vladnemu uslužbencu ali Združenim državam Amerike. V zvezi z zbiranjem podatkov o nevsebinskih informacij (npr. naslov IP, naslov prejemnika/naslov pošiljatelja) glej tudi poglavje o snemalnikih klicev ter napravah za pasti in sledenje (*Pen Registers and Trap and Trace Devices*) naslova 18 (členi 3121 do 3127 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA ter člen 2707 v zvezi s civilno tožbo).

⁽²¹⁵⁾ Člen 1030 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA. V skladu z zakonom o računalniških goljufijah in zlorabah lahko oseba toži vsakega posameznika zaradi namernega nepooblaščenega dostopa (ali dostopa, ki presega pooblastila), da bi pridobila informacije od finančne institucije, računalniškega sistema vlade ZDA ali drugega navedenega računalnika, v nekaterih primerih tudi proti posameznemu vladnemu uslužbencu.

⁽²¹⁶⁾ Člen 2671 naslova 28 zakonodajne zbirke ZDA in naslednji. V skladu z zveznim zakonom o odškodninskih zahtevkih lahko posameznik v nekaterih primerih toži Združene države Amerike zaradi pridobitve ali razkritja varovanih finančnih podatkov v nasprotju z zakonom. Vladni dostop do varovanih finančnih podatkov je na splošno prepovedan, razen če vlada vloži zahtevo, ki vključuje zakonit sodni poziv ali nalog za preiskavo ali v skladu z omejitvami uradno ustno zahtevo in če je posameznik, čigar informacije se zahtevajo, obveščen o taki zahtevi.

⁽²¹⁷⁾ Člen 3401 naslova 12 zakonodajne zbirke ZDA in naslednji. V skladu z zakonom o pravici do finančne zasebnosti lahko oseba v nekaterih primerih toži Združene države Amerike zaradi pridobitve ali razkritja varovanih finančnih podatkov v nasprotju z zakonom. Vladni dostop do varovanih finančnih podatkov je na splošno prepovedan, razen če vlada vloži zahtevo, ki vključuje zakonit sodni poziv ali nalog za preiskavo ali v skladu z omejitvami uradno ustno zahtevo in če je posameznik, čigar informacije se zahtevajo, obveščen o taki zahtevi.

⁽²¹⁸⁾ Členi 1681 do 1681x naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA. V skladu s FCRA lahko oseba toži kogar koli, ki ne izpolnjuje zahtev (zlasti zahteve po zakonitem dovoljenju) glede zbiranja, razširjanja in uporabe poročil o kreditni sposobnosti potrošnika, ali v nekaterih primerih vladno agencijo.

- (118) Poleg tega ima v skladu s FOIA ⁽²¹⁹⁾, člen 552 naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA, vsaka oseba pravico do dostopa do evidenc zvezne agencije, tudi če vsebujejo osebne podatke posameznika. Po izčrpanju upravnih pravnih sredstev lahko posameznik tako pravico do dostopa uveljavlja na sodišču, razen če navedene evidence pred javnim razkritjem varuje izjema ali posebno izvzetje za organe kazenskega pregona ⁽²²⁰⁾. V tem primeru bo sodišče ocenilo, ali zadevni javni organ uporablja izjemo oziroma ali se je nanjo zakonito skliceval.

3.2 Dostop in uporaba s strani javnih organov ZDA za namene nacionalne varnosti

- (119) Pravo Združenih držav vsebuje različne omejitve in zaščitne ukrepe glede dostopa do osebnih podatkov in njihove uporabe za namene nacionalne varnosti ter zagotavlja nadzorne mehanizme in mehanizme pravnih sredstev, ki so v skladu z zahtevami iz uvodne izjave 89 tega sklepa. Pogoji, pod katerimi je tak dostop mogoč, in zaščitni ukrepi glede uporabe teh pooblastil so podrobneje ocenjeni v naslednjih oddelkih.

3.2.1 Pravna podlaga, omejitve in zaščitni ukrepi

3.2.1.1 Veljavni pravni okvir

- (120) Osebni podatki, ki se prenašajo iz Unije v organizacije DPF EU-ZDA lahko zbirajo organi ZDA za namene nacionalne varnosti dovoljen na podlagi različnih pravnih instrumentov, so predmet posebnih pogojev in zaščitnih ukrepov.
- (121) Ko so osebni podatki preneseni v organizacije v Združenih državah, lahko obveščevalne agencije ZDA zahtevajo dostop do takih podatkov za namene nacionalne varnosti le, kot je dovoljeno z zakonom, natančneje v skladu z zakonom o nadzoru tujih obveščevalnih podatkov (*Foreign Intelligence Surveillance Act*, v nadaljnjem besedilu: FISA), ali zakonskimi določbami, ki dovoljujejo dostop prek sodnih pozivov v zvezi z nacionalno varnostjo (*National Security Letters*, v nadaljnjem besedilu: NSL) ⁽²²¹⁾. FISA vsebuje več pravnih podlag, ki se lahko uporabijo za zbiranje (in naknadno obdelavo) osebnih podatkov posameznikov iz Unije, na katere se nanašajo osebni podatki, ki se prenašajo na podlagi DPF EU-ZDA (člen 105 ⁽²²²⁾ FISA, člen 302 FISA ⁽²²³⁾, člen 402 FISA ⁽²²⁴⁾, člen 501 FISA ⁽²²⁵⁾ in člen 702 FISA ⁽²²⁶⁾), kot je podrobneje opisano v uvodnih izjavah 142–152.

⁽²¹⁹⁾ Člen 552 naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²²⁰⁾ Vendar so taka izvzetta opredeljena. Na primer v skladu s členom 552 (b)(7) naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA so pravice iz FOIA izključene za „evidence ali informacije, zbrane za namene kazenskega pregona, vendar le, če se zaradi priprave evidenc ali informacij organov kazenskega pregona (A) lahko razumno pričakuje, da bo posegala v izvršilne postopke, (B) če bi bila oseba prikrajšana za pravico do poštenega ali nepristranskega sojenja, (C) če se lahko razumno pričakuje, da bo pomenila neupravičen poseg v zasebnost, (D) če se lahko razumno pričakuje, da bo razkrita identiteta zaupnega vira, vključno z državno, lokalno ali tujo agencijo ali organom ali katero koli zasebno institucijo, ki je zaupno priskrbelala informacije, in, v primeru evidence ali informacij, ki jih je zbral organ kazenskega pregona med kazensko preiskavo, ali agencija, ki vodi zakonito obveščevalno preiskavo za zagotavljanje nacionalne varnosti, informacije, ki jih je priskrbel zaupni vir, (E) če bi se razkrile tehnike in postopki preiskav organov pregona ali pregona ali smernice za preiskave organov pregona ali pregon, če se za tako razkritje lahko razumno pričakuje, da bi lahko povzročilo tveganje izogibanja pravu, ali (F) če se lahko razumno pričakuje, da bo ogroženo življenje ali fizična varnost katerega koli posameznika“. Poleg tega, „[č]e se predloži zahteva, ki vključuje dostop do evidenc [kadar se lahko razumno pričakuje, da bi njihova priprava posegala v izvršilni postopek] in če (A) preiskava ali postopek vključuje morebitno kršitev kazenskega prava in če (B) obstaja razlog za sum, da (i) subjekt preiskave ali postopka ni seznanjen z njenim potekom in da (ii) bi bilo mogoče razumno pričakovati, da bo razkritje obstoja evidenc poseglo v izvršilni postopek, lahko agencija, dokler obstajajo navedene okoliščine, evidence obravnava tako, kot da zanje ne veljajo zahteve iz tega člena“. (Člen 552 (c)(1) naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA).

⁽²²¹⁾ Člen 3414 naslova 12 zakonodajne zbirke ZDA; členi 1681u–1681v naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA; in člen 2709 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA. Glej uvodno izjavo 153.

⁽²²²⁾ Člen 1804 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA, ki se nanaša na tradicionalno individualiziran elektronski nadzor.

⁽²²³⁾ Člen 1822 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA, ki se nanaša na fizične preiskave za namene tujih obveščevalnih služb.

⁽²²⁴⁾ Člen 1842 v povezavi s členom 1841(2) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA ter člen 3127 in naslova 18, ki se nanaša na namestitvev snemalnikov ključev ali naprav za pastji in sledenje.

⁽²²⁵⁾ Člen 1861 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA, ki FBI omogoča, da vloži „vlogo za izdajo sklepa, ki dovoljuje, da mu javni prevoznik, javni objekt za nastanitev, fizično skladišče ali objekt za najem vozil izroči v posest evidence za preiskavo za zbiranje tujih obveščevalnih podatkov ali preiskavo, ki se nanaša na mednarodni terorizem“.

⁽²²⁶⁾ Člen 1881a naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA, ki organom obveščevalne skupnosti ZDA omogoča, da od podjetij v ZDA zahtevajo dostop do podatkov, vključno z vsebino internetnih komunikacij, ki se nanašajo na nekatere nedržavljane ZDA zunaj ZDA, ob pravno zavezujoči pomoči ponudnikov storitev elektronskih komunikacij

- (122) Obveščevalne agencije ZDA imajo tudi možnost zbiranja osebnih podatkov zunaj Združenih držav, med drugim osebnih podatkov v tranzitu med Unijo in Združenimi državami. Zbiranje zunaj Združenih držav temelji na Odredbi št. 12333 (Odredba št. 12333) ⁽²²⁷⁾, ki jo izda predsednik ⁽²²⁸⁾.
- (123) Zbiranje SIGINT je oblika zbiranja obveščevalnih podatkov, ki je najustreznejša za sedanje ugotavljanje ustreznosti, saj se nanaša na zbiranje elektronskih komunikacij in podatke iz informacijskih sistemov. Tako zbiranje lahko izvajajo obveščevalne agencije ZDA v Združenih državah (na podlagi FISA) in tudi medtem, ko so podatki v tranzitu v Združene države (na podlagi Odredbe št. 12333).
- (124) Predsednik ZDA je 7. oktobra 2022 izdal Odredbo št. 14086 o krepitvi zaščitnih ukrepov za obveščevalne dejavnosti SIGINT ZDA, ki določa omejitve in zaščitne ukrepe za vse obveščevalne dejavnosti SIGINT ZDA. Ta odredba v veliki meri nadomešča Predsedniško politično direktivo (*Presidential Policy Directive 28*, v nadaljnjem besedilu: PPD-28) ⁽²²⁹⁾, krepí pogoje, omejitve in zaščitne ukrepe, ki se uporabljajo za obveščevalne dejavnosti SIGINT (npr. na podlagi FISA in Odredbe št. 12333) ne glede na to, kje potekajo ⁽²³⁰⁾, in določa nov mehanizem pravnih sredstev, prek katerega lahko posamezniki uveljavijo in izvršijo te zaščitne ukrepe ⁽²³¹⁾ (za več podrobnosti glej uvodne izjave 176 do 194). S tem v pravu ZDA izvaja rezultate pogovorov, ki so potekali med EU in ZDA po razveljavitvi sklepa Komisije o ustreznosti varstva, ki ga zagotavlja zasebnostni ščit s strani Sodišča (glej uvodno izjavo 6). Zato je to posebno pomemben element pravnega okvira, ki se presoja v tem sklepu.
- (125) Omejitve in zaščitni ukrepi, uvedeni z Odredbo št. 14086, dopolnjujejo omejitve in zaščitne ukrepe iz členov 702 FISA in Odredbe št. 12333. Obveščevalne agencije morajo pri izvajanju obveščevalnih dejavnosti SIGINT v skladu s členom 702 FISA in Odredbo št. 12333 uporabljati spodaj opisane zahteve (v oddelkih 3.2.1.2 in 3.2.1.3), npr. pri izbiri/identifikaciji kategorij tujih obveščevalnih podatkov, ki jih je treba pridobiti v skladu s členom 702 FISA, zbiranju tujih obveščevalnih podatkov ali protiobveščevalnih podatkov v skladu z Odredbo št. 12333 in sprejemanju odločitev o ciljnem osredotočanju na posameznike v skladu s členom 702 FISA in Odredbo št. 12333.
- (126) Zahteve, določene v tej odredbi, ki jo je izdal predsednik, so zavezujoče za vso obveščevalno skupnost. Treba jih je treba nadalje izvajati s politikami in postopki agencije, s katerimi se prenašajo v konkretne smernice za vsakodnevno delovanje. V zvezi s tem imajo obveščevalne agencije ZDA na podlagi Odredbe št. 14086 največ eno leto časa, da posodobijo svoje obstoječe politike in postopke (tj. do 7. oktobra 2023) in jih uskladijo z zahtevami navedene odredbe. Take posodobljene politike in postopke je treba razviti v posvetovanju z generalnim državnim tožilcem, uradnikom za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin z Urada za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin v okviru Urada direktorja nacionalne obveščevalne službe (*Civil Liberties and Privacy Office of the Office of the Director of National Intelligence*, v nadaljnjem besedilu: ODNI CLPO) in PCLOB, tj. neodvisnim nadzornim organom, pooblaščenim za pregled politik izvršilne veje in njihovo izvajanje z namenom varstva zasebnosti in državljskih svoboščin (v zvezi z vlogo in statusom PCLOB glej uvodno izjavo 110), in jih objaviti ⁽²³²⁾. Poleg tega bo PCLOB po uvedbi posodobljenih politik in postopkov izvedel pregled za zagotovitev, da
-
- ⁽²²⁷⁾ Odredba št. 12333: obveščevalne dejavnosti ZDA (*United States Intelligence Activities*), Zvezni register, zvezek 40, št. 235 (8. december 1981, kakor je bila spremenjena 30. julija 2008). Odredba št. 12333 splošneje opredeljuje cilje, usmeritve, naloge in pristojnosti v zvezi z obveščevalnimi prizadevanji ZDA (vključno z vlogo različnih organov obveščevalne skupnosti) ter določa splošne parametre za izvajanje obveščevalnih dejavnosti.
- ⁽²²⁸⁾ Na podlagi člen II ustave ZDA je za zagotavljanje nacionalne varnosti, vključno zlasti z zbiranjem tujih obveščevalnih podatkov, pristojen predsednik kot vrhovni poveljnik oboroženih sil.
- ⁽²²⁹⁾ Odredba št. 14086 nadomešča prejšnjo predsedniško direktivo, tj. PPD-28, razen njenega člena 3 in dopolnjuje priloge (ki od obveščevalnih agencij zahteva, da letno pregledujejo svoje prednostne naloge in zahteve na področju obveščevalnih dejavnosti SIGINT, ob upoštevanju koristi obveščevalnih dejavnosti SIGINT za nacionalne interese ZDA ter tudi tveganj, ki jih predstavljajo navedene dejavnosti), in člena 6 (ki vsebuje splošne določbe), glej memorandum o nacionalni varnosti o delnem preključu Predsedniške politične direktive 28, ki je na voljo na naslovu <https://www.whitehouse.gov/briefing-room/statements-releases/2022/10/07/national-security-memorandum-on-partial-revocation-of-presidential-policy-directive-28/>.
- ⁽²³⁰⁾ Glej člen 5(f) Odredbe št. 14086, ki pojasnjuje, da ima odredba enako področje uporabe kot PPD-28, ki se je v skladu z njegovo opombo 3 uporabljal za obveščevalno dejavnost SIGINT, ki se izvajajo za zbiranje komunikacij ali informacij o njih, razen obveščevalnih dejavnosti SIGINT, izvedenih za preskušanje ali razvoj zmogljivosti obveščevalnih dejavnosti SIGINT.
- ⁽²³¹⁾ V zvezi s tem glej npr. člen 5(h) Odredbe št. 14086, ki pojasnjuje, da zaščitni ukrepi v odredbi pomenijo zakonito pravico in jih lahko zato posamezniki uveljavijo prek mehanizma pravnih sredstev.
- ⁽²³²⁾ Glej člen 2(c)(iv)(C) Odredbe št. 14086.

so skladni z Odredbo. V 180 dneh od zaključka takega pregleda PCLOB mora vsaka obveščevalna agencija skrbno preučiti in izvesti ali drugače obravnavati vsa priporočila PCLOB. Vlada ZDA je 3. julija 2023 objavila take posodobljene politike in postopke ⁽²³³⁾.

3.2.1.2 Omejitve in zaščitni ukrepi v zvezi z zbiranjem osebnih podatkov za namene nacionalne varnosti

- (127) Odredba št. 14086 določa številne krovne zahteve, ki se uporabljajo za vse obveščevalne dejavnosti SIGINT (zbiranje, uporaba, razširjanje itd. osebnih podatkov).
- (128) Prvič, take dejavnosti morajo temeljiti na zakonu ali predsedniškem pooblastilu in biti izvedene v skladu s pravom ZDA, vključno z ustavo ⁽²³⁴⁾.
- (129) Drugič, vzpostavljeni morajo biti ustrezni zaščitni ukrepi za zagotovitev, da je varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin sestavni del premislekov pri načrtovanju takih dejavnosti ⁽²³⁵⁾.
- (130) Zlasti se lahko vsaka obveščevalna dejavnost SIGINT izvaja le „po odločitvi, ki temelji na razumni presoji vseh ustreznih dejavnikov, da so dejavnosti potrebne za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb“ (v zvezi s pojmom „potrjene prednostne naloge obveščevalnih služb“ glej uvodno izjavo 135) ⁽²³⁶⁾.
- (131) Poleg tega se lahko take dejavnosti izvajajo le „v obsegu in na način, ki je sorazmeren s potrjenimi prednostnimi nalogami obveščevalnih služb, za katere so bile dovoljene“ ⁽²³⁷⁾. Povedano drugače, treba je doseči ustrezno ravnovesje „med pomembnostjo uresničevane prednostne naloge obveščevalnih služb ter vplivom na varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin zadevnih posameznikov ne glede na njihovo državljanstvo ali prebivališče“ ⁽²³⁸⁾.
- (132) Nazadnje, za zagotovitev skladnosti s temi splošnimi zahtevami, ki izražajo načela zakonitosti, nujnosti in sorazmernosti, so obveščevalne dejavnosti SIGINT predmet nadzora (za podrobnosti glej uvodne oddelek 3.2.2) ⁽²³⁹⁾.
- (133) Te krovne zahteve so v zvezi z zbiranjem obveščevalnih podatkov v okviru SIGNIT dodatno utemeljene s številnimi pogoji in omejitvami, ki zagotavljajo, da je poseg v pravice posameznikov omejen na tisto, kar je potrebno in sorazmerno za izboljšanje zakonitega cilja.
- (134) Prvič, Odredba omejuje razloge, na podlagi katerih se lahko podatki zbirajo v okviru obveščevalnih dejavnosti SIGINT, na dva načina. Po eni strani Odredba določa zakonite cilje, ki se lahko uresničujejo z zbiranjem obveščevalnih podatkov v okviru SIGNIT, npr. za razumevanje ali ocenjevanje zmogljivosti, namenov ali dejavnosti tujih organizacij, vključno z mednarodnimi terorističnimi organizacijami, ki predstavljajo sedanjo ali morebitno grožnjo za nacionalno varnost Združenih držav; za zaščito pred tujimi vojaškimi zmogljivostmi in dejavnostmi; za razumevanje ali ocenjevanje nadnacionalnih groženj, ki vplivajo na svetovno varnost, kot so podnebne in druge ekološke spremembe, tveganja za javno zdravje in humanitarne grožnje ⁽²⁴⁰⁾. Po drugi strani pa so v Odredbi navedeni nekateri cilji, ki se jih ne sme nikoli uresničevati z obveščevalnimi dejavnostmi SIGINT, npr. za namene

⁽²³³⁾ <https://www.intel.gov/ic-on-the-record-database/results/oversight/1278-odni-releases-ic-procedures-implementing-new-safeguards-in-executive-order-14086>

⁽²³⁴⁾ Člen 2(a)(i) Odredbe št. 14086.

⁽²³⁵⁾ Člen 2(a)(ii) Odredbe št. 14086.

⁽²³⁶⁾ Člen 2(a)(ii)(A) Odredbe št. 14086. Za to pa ni vedno potrebno, da je obveščevalna dejavnost SIGNIT edino sredstvo za izboljšanje vidikov potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb. Zbiranje obveščevalnih podatkov v okviru SIGNIT se na primer lahko uporablja za zagotavljanje nadomestnih načinov potrjevanja (npr. za potrjevanje informacij, prejetih od drugih obveščevalnih virov ali za ohranjanje zanesljivega dostopa do enakih informacij) (člen 2(c)(i)(A) Odredbe št. 14086).

⁽²³⁷⁾ Člen 2(a)(ii)(B) Odredbe št. 14086.

⁽²³⁸⁾ Člen 2(a)(ii)(B) Odredbe št. 14086.

⁽²³⁹⁾ Člen 2(a)(iii) v povezavi s členom 2(d) Odredbe št. 14086.

⁽²⁴⁰⁾ Člen 2(b)(i) Odredbe št. 14086. Zaradi omejenega seznama zakonitih ciljev v Odredbi, ki ne zajema morebitnih prihodnjih groženj, Odredba omogoča Predsedniku, da ta seznam posodobi, če se pojavijo nove nacionalne varnostne zahteve, kot so nove grožnje za nacionalno varnost. Take posodobitve morajo biti načeloma objavljene, razen če predsednik odloči, da bi to samo po sebi pomenilo tveganje za nacionalno varnost Združenih držav (člen 2(b)(i)(B) Odredbe št. 14086).

obremenjevanja kritik, nestrinjanja ali svobode izražanja zamisli ali političnih mnenj s strani posameznikov ali medijev; za namene prikrajšanja ljudi na podlagi njihove narodnosti, rase, spola, spolne identitete, spolne usmerjenosti ali vere ali za zagotavljanje konkurenčne prednosti podjetjem iz ZDA ⁽²⁴¹⁾.

(135) Poleg tega obveščevalne agencije zbiranja obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT ne morejo upravičiti samo z zakonitimi cilji, določenimi v Odredbi št. 14086, temveč ga je treba za operativne namene dodatno utemeljiti s konkretnimi prednostnimi nalogami, za katere se lahko zbirajo obveščevalni podatki v okviru SIGINT. Povedano drugače, dejansko zbiranje lahko poteka le za izboljšanje bolj specifične prednostne naloge. Take prednostne naloge so določene v posebnem postopku, namenjenem zagotovitvi skladnosti z veljavnimi pravnimi zahtevami, vključno s tistimi, ki so povezane z varstvom zasebnosti in državljskih svoboščin. Natančneje, obveščevalne prednostne naloge najprej razvije direktor nacionalne obveščevalne službe (prek t. i. okvira nacionalnih obveščevalnih prednostnih nalog) in ga predloži predsedniku v odobritev ⁽²⁴²⁾. Preden direktor predloži obveščevalne prednostne naloge predsedniku, mora v skladu z Odredbo št. 14086 od ODNI CLPO za vsako prednostno nalogo pridobiti oceno o tem, ali (1) ta izboljšuje enega ali več zakonitih ciljev, določenih v Odredbi; (2) ni bila zasnovana za zbiranje obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT za prepovedan cilj, določen v Odredbi, niti se ne predvideva, da bo povzročila tako zbiranje in (3) je bila določena po ustreznem upoštevanju varstva zasebnosti in državljskih svoboščin vseh ljudi ne glede na njihovo državljanstvo ali prebivališče ⁽²⁴³⁾. Če se direktor ne strinja z oceno CLPO, je treba predsedniku predložiti obe stališči ⁽²⁴⁴⁾.

(136) Zato ta postopek zlasti zagotavlja, da so vidiki varstva zasebnosti upoštevani od začetne faze razvoja prednostnih nalog obveščevalnih služb.

(137) Drugič, ko je bil prednostna naloga obveščevalnih služb določena, številne zahteve usmerjajo odločitev o tem, ali in v kakšnem obsegu se lahko zbirajo obveščevalni podatki v okviru SIGINT za izboljšanje take prednostne naloge. Te zahteve operacionalizirajo krovno potrebo in standarde sorazmernosti, določene s členom 2(a) Odredbe.

(138) Zlasti se lahko obveščevalni podatki v okviru SIGINT zbirajo le „po ugotovitvi, da je na podlagi razumne presoje vseh ustreznih dejavnikov zbiranje potrebno za izboljšanje konkretne prednostne naloge obveščevalnih služb“ ⁽²⁴⁵⁾. Pri ugotavljanju, ali je konkretna dejavnost zbiranja obveščevalnih dejavnikov v okviru SIGINT potrebna za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb, morajo obveščevalne agencije ZDA upoštevati razpoložljivost, izvedljivost in ustreznost drugih manj vsiljivih virov in metod, vključno z diplomatskimi in javnimi viri ⁽²⁴⁶⁾. Kadar je taka alternativa na voljo, je treba dati prednost manj vsiljivim virom in metodam ⁽²⁴⁷⁾.

(139) Če se pri uporabi takih meril zbiranje SIGINT šteje za potrebno, mora biti „tako prilagojeno, kot je izvedljivo“ in „ne sme nesorazmerno vplivati na varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin“ ⁽²⁴⁸⁾. Za zagotovitev, da to ne vpliva nesorazmerno na varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin, tj. za vzpostavitev ustreznega ravnovesja med potrebami nacionalne varnosti in varstvom zasebnosti in državljskih svoboščin, je treba ustrezno upoštevati vse ustrezne dejavnike, kot so narava uresničevanega cilja; vsiljivost dejavnosti zbiranja, vključno z njenim trajanjem; verjetni prispevek zbiranja k uresničevanemu cilju; razumno predvidljive posledice za posameznike ter narava in občutljivost podatkov, ki jih je treba zbirati ⁽²⁴⁹⁾.

⁽²⁴¹⁾ Člen 2(b)(ii) Odredbe št. 14086.

⁽²⁴²⁾ Člen 102A zakona o nacionalni varnosti (*National Security Act*) in člen 2(b)(iii) Odredbe št. 14086.

⁽²⁴³⁾ V izjemnih primerih (zlasti kadar takega postopka ni mogoče izvesti zaradi potrebe po obravnavi nove ali nastajajoče obveščevalne zahteve) lahko take prednostne naloge določi neposredno predsednik ali vodja organa obveščevalne skupnosti, ki mora načeloma uporabiti enaka merila, kot so opisana v členu 2(b)(iii)(A)(1)–(3), glej člen 4(n) Odredbe št. 14086.

⁽²⁴⁴⁾ Člen 2(b)(iii)(C) Odredbe št. 14086.

⁽²⁴⁵⁾ Člen 2(b) in (c)(i)(A) Odredbe št. 14086.

⁽²⁴⁶⁾ Člen 2(c)(i)(A) Odredbe št. 14086.

⁽²⁴⁷⁾ Člen 2(c)(i)(A) Odredbe št. 14086.

⁽²⁴⁸⁾ Člen 2(c)(i)(B) Odredbe št. 14086.

⁽²⁴⁹⁾ Člen 2(c)(i)(B) Odredbe št. 14086.

(140) Kar zadeva vrsto zbiranja obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, mora biti zbiranje podatkov v Združenih državah, ki je najustreznejše za sedanje ugotavljanje ustreznosti, saj se nanaša na podatke, ki se prenašajo v organizacije v ZDA, vedno ciljno usmerjeno, kot je podrobneje opisano v uvodnih izjavah 142 do 153.

(141) „Množično zbiranje“ ⁽²⁵⁰⁾ se lahko izvaja le zunaj Združenih držav, na podlagi Odredbe št. 12333. V tem primeru je tudi treba v skladu z Odredbo št. 14086 dati prednost ciljno usmerjenemu zbiranju ⁽²⁵¹⁾. Nasprotno je množično zbiranje dovoljeno le, če informacij, potrebnih za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb, ni mogoče razumno pridobiti s ciljno usmerjenim zbiranjem ⁽²⁵²⁾. Če je treba množično zbiranje podatkov izvesti zunaj Združenih držav, se uporabljajo posebni zaščitni ukrepi na podlagi Odredbe št. 14086 ⁽²⁵³⁾. Prvič, uporabljati je treba metode in tehnične ukrepe, da bi se zbrani podatki omejili le na tisto, kar je potrebno za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb, hkrati pa zmanjšalo zbiranje neupoštevanih informacij ⁽²⁵⁴⁾. Drugič, Odredba omejuje uporabo množično zbranih informacij (vključno s poizvedovanjem) na šest konkretnih ciljev, vključno z zaščito pred terorizmom, zajetjem talcev in zadrževanjem posameznikov v ujetništvu s strani ali v imenu tuje vlade, organizacije ali osebe; zaščito pred vohunjenjem, sabotažo ali umori; zaščito pred grožnjami zaradi razvijanja, posedovanja ali širjenja orožja za množično uničevanje ali povezanih tehnologij in nevarnosti itd. ⁽²⁵⁵⁾. Nazadnje, vsako poizvedovanje po množično pridobljenih obveščevalnih podatkih v okviru SIGINT lahko poteka le, če je potrebno za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb, v skladu s temi šestimi cilji ter s politikami in postopki, pri katerih se ustrezno upošteva vpliv poizvedb na varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin vseh ljudi ne glede na njihovo državljanstvo ali prebivališče ⁽²⁵⁶⁾.

(142) Poleg zahtev Odredbe št. 14086 je zbiranje obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, ki je bilo preneseno na organizacijo v Združenih državah, predmet posebnih omejitev in zaščitnih ukrepov, ki jih ureja člen 702 FISA ⁽²⁵⁷⁾. Člen 702 FISA omogoča zbiranje tujih obveščevalnih podatkov s ciljnimi osredotočanjem na nedržavljanke ZDA, za katere se utemeljeno sklepa, da se nahajajo zunaj Združenih držav, ob zavezujoči pomoči ameriških ponudnikov storitev elektronskih komunikacij ⁽²⁵⁸⁾. Za zbiranje tujih obveščevalnih podatkov v skladu s členom 702 FISA pravosodni minister in direktor nacionalne obveščevalne službe predložita sodišču za nadzor nad tujo obveščevalno dejavnostjo (*Foreign Intelligence Surveillance Court*, v nadaljnjem besedilu: FISC) letni potrdili, v katerih so opredeljene

⁽²⁵⁰⁾ Tj. zbiranje velikih količin obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, ki se iz tehničnih ali operativnih razlogov pridobivajo brez uporabe diskriminant (npr. brez uporabe posebnih identifikatorjev ali izbirnih izrazov), glej člen 4(b) Odredbe št. 14086. V skladu z Odredbo št. 14086 in kot je podrobneje pojasnjeno v uvodni izjavi 141, množično zbiranje na podlagi Odredbe št. 12333 poteka le, če je potrebno za izboljšanje konkretnih potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb ter predmet številnih omejitev in zaščitnih ukrepov, zasnovanih za zagotovitev, da dostop do podatkov ni neselektiven. Množično zbiranje je torej drugačno od zbiranja, ki poteka splošno in neselektivno („množičen nadzor“) brez omejitev in zaščitnih ukrepov.

⁽²⁵¹⁾ Člen 2(c)(ii)(A) Odredbe št. 14086.

⁽²⁵²⁾ Člen 2(c)(ii)(A) Odredbe št. 14086.

⁽²⁵³⁾ Posebna pravila o množičnem zbiranju iz Odredbe št. 14086 se uporabljajo tudi za ciljno zbiranje obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, pri katerem se začasno uporabljajo podatki, pridobljeni brez uporabe diskriminant (npr. posebnih izbirnih izrazov ali identifikatorjev), tj. množično (kar je mogoče le zunaj ozemlja Združenih držav). To ne velja, kadar se taki podatki uporabljajo le za podporo začetni tehnični fazi dejavnosti ciljnega zbiranja obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, se hranijo le za kratko obdobje, potrebno za dokončanje te faze, in se takoj zatem izbrišejo (člen 2(c)(ii)(D) Odredbe št. 14086). V tem primeru mora biti edini namen začetnega zbiranja brez uporabe diskriminant omogočiti ciljno zbiranje informacij z uporabo posebnega identifikatorja ali izbirnega izraza. V takem scenariju se v vladne podatkovne zbirke vnesejo le podatki, ki ustrezajo uporabi določene diskriminante, preostali podatki pa se hkrati uničijo. Tako ciljno usmerjeno zbiranje zato še naprej urejajo splošna pravila, ki se uporabljajo za zbiranje obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, med drugim člen 2(a)–(b) in člen 2(c)(i) Odredbe št. 14086.

⁽²⁵⁴⁾ Člen 2(c)(ii)(A) Odredbe št. 14086.

⁽²⁵⁵⁾ Člen 2(c)(ii)(B) Odredbe št. 14086. Če se pojavijo nove nacionalne varnostne zahteve, kot so grožnje za nacionalno varnost, lahko predsednik ta seznam posodobi. Take posodobitve morajo biti načeloma objavljene, razen če predsednik odloči, da bi že to pomenilo tveganje za nacionalno varnost Združenih držav (člen 2(c)(ii)(C) Odredbe št. 14086). V zvezi s poizvedbami množično zbranih podatkov glej člen 2(c)(iii)(D) Odredbe št. 14086.

⁽²⁵⁶⁾ Člen 2(a)(ii)(A) v povezavi s členom 2(c)(iii)(D) Odredbe št. 14086. Glej tudi Prilogo VII.

⁽²⁵⁷⁾ Člen 1881 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁵⁸⁾ Člen 1881a (a) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA. Kot je navedel PCLOB, nadzor iz člena 702 zlasti „zajema izključno ciljno osredotočanje na določene osebe [nedržavljanke ZDA], v zvezi s katerimi je bila oblikovana individualizirana ugotovitev“ (Nadzorni odbor za zasebnost in državljske svoboščine, „Report on the Surveillance Program Operated Pursuant to Section 702 if the Foreign Intelligence Surveillance Act“ (Poročilo o programu nadzora, ki se izvaja v skladu s členom 702 FISA, 2. julij 2014, Poročilo o členu 702, str. 111). Glej tudi poročilo CLPO v okviru Agencije za nacionalno varnost (*National Security Agency*, v nadaljnjem besedilu: NSA), „NSA's Implementation of Foreign Intelligence Surveillance Act“ (Izvajanje člena 702 zakona o nadzoru tujih obveščevalnih podatkov (*Foreign Intelligence Act*) s strani NSA), 16. april 2014. Izraz „ponudnik storitev elektronskih komunikacij“ je opredeljen v členu 1881 (a)(4) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

kategorije tujih obveščevalnih podatkov, ki jih je treba pridobiti ⁽²⁵⁹⁾. Potrdili morata biti podprti s postopki izbire cilja, postopki zmanjševanja in poizvedovanja, ki jih je odobrilo tudi sodišče in so pravno zavezujoči za obveščevalne službe ZDA.

- (143) FISC je neodvisno sodišče ⁽²⁶⁰⁾, ustanovljeno z zveznim zakonom, zoper njegove odločbe pa se je mogoče pritožiti pred pritožbenim sodiščem za nadzor nad tujo obveščevalno dejavnostjo (*Foreign Intelligence Surveillance Court of Review*, v nadaljnjem besedilu: FISC) ⁽²⁶¹⁾, nazadnje pa pred vrhovnim sodiščem ZDA ⁽²⁶²⁾. Sodišču FISC (in FISC) pomaga stalni senat petih pravobranilcev in petih tehničnih strokovnjakov, ki imajo strokovno znanje in izkušnje na področju nacionalne varnosti in državljskih svoboščin ⁽²⁶³⁾. Iz te skupine sodišče imenuje posameznika, ki deluje kot *amicus curiae* za pomoč pri obravnavi kakršne koli vloge za izdajo sklepa ali ponovni preizkus, ki po mnenju sodišča predstavlja novo ali pomembno razlago prava, razen če sodišče ugotovi, da tako imenovanje ni primerno ⁽²⁶⁴⁾. S tem se zlasti zagotovi, da so vidiki varstva zasebnosti ustrezno izraženi v presoji sodišča. Sodišče lahko posameznika ali organizacijo imenuje za opravljanje naloge *amicus curiae*, vključno z zagotavljanjem tehničnega strokovnega znanja, kadar se mu to zdi primerno, ali na predlog posamezniku ali organizaciji dovoli, da vloži predlog za dopustitev stališča *amicus curiae* ⁽²⁶⁵⁾.
- (144) FISC ponovno preizkusi skladnost certifikacije in povezanih postopkov (zlasti postopkov izbire cilja in zmanjšanja) z zahtevami FISA. Če meni, da zahteve niso izpolnjene, lahko certifikacijo v celoti ali delno zavrne in zahteva spremembo postopkov ⁽²⁶⁶⁾. V zvezi s tem je FISC večkrat potrdil, da njegov ponovni preizkus postopkov izbire cilja in zmanjšanja iz člena 702 ni omejen na postopke, kakor so zapisani, temveč vključuje tudi način izvajanja postopkov s strani vlade ⁽²⁶⁷⁾.
- (145) Odločitve o ciljnem osredotočanju na posameznike sprejme Agencija za nacionalno varnost (*National Security Agency*, v nadaljnjem besedilu: NSA, ki je obveščevalna agencija, pristojna za ciljno osredotočanje na podlagi člena 702 FISA) v skladu s postopki izbire cilja, ki jih je odobrila FISC, ki od NSA zahteva, da na podlagi vseh okoliščin oceni, ali obstaja verjetnost, da bo s ciljnim osredotočanjem na določeno osebo, pridobljena kategorija tujih obveščevalnih podatkov, opredeljenih v potrdilu ⁽²⁶⁸⁾. Ta ocena mora biti podrobno opredeljena in temeljiti na
- ⁽²⁵⁹⁾ Člen 1881a (g) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽²⁶⁰⁾ FISC sestavljajo sodniki, ki jih imenuje vrhovni sodnik ZDA izmed sodnikov okrožnih sodišč ZDA, ki jih je pred tem imenoval predsednik in potrdil senat. Sodniki imajo trajni mandat, ki lahko preneha samo iz upravičenega razloga, in so zaposleni na sodišču FISC za obdobja, razporejena čez sedem let. FISA zahteva, da se sodniki izberejo iz najmanj sedmih različnih sodnih okrožij ZDA. Glej Člen 1803 (a) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA. Sodnikom pomagajo izkušeni sodni uradniki, ki sestavljajo pravno osebje sodišča in pripravljajo pravne analize zahtev za zbiranje podatkov. Glej dopis predsedujočega sodnika drugostopenjskega sodišča za nadzor tujih obveščevalnih podatkov, spoštovanega Reggieja B. Waltona, predsedniku odbora za pravosodje senata ZDA, spoštovanemu Patricku J. Leahyju (z dne 29. julija 2013) (v nadaljevanju: Waltonov dopis), str. 2, na voljo na <https://fas.org/irp/news/2013/07/fisc-leahy.pdf>.
- ⁽²⁶¹⁾ FISC sestavljajo sodniki, ki jih imenuje vrhovni sodnik ZDA in so izbrani izmed okrožnih ali pritožbenih sodišč ZDA ter zaposleni za obdobja, razporejena čez sedem let. Glej Člen 1803(b) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽²⁶²⁾ Glej člene 1803 (b), 1861a (f), 1881a (h), 1881a (i)(4) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽²⁶³⁾ Člen 1803 (i)(1) in (3)(A) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽²⁶⁴⁾ Člen 1803 (i)(2)(A) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽²⁶⁵⁾ Člen 1803 (i)(2)(B) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽²⁶⁶⁾ Glej npr. mnenje FISC z dne 18. oktobra 2018, ki je na voljo na https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISC_Opin_18Oct18.pdf, kakor je bilo potrjeno v mnenju drugostopenjskega sodišča za nadzor tujih obveščevalnih podatkov z dne 12. julija 2019, na voljo na https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISC_Opinion_12Jul19.pdf.
- ⁽²⁶⁷⁾ Glej npr. FISC, predhodno mnenje in sklep 35 (18. november 2020) (odobren za javno objavo 26. aprila 2021), (Priloga D).
- ⁽²⁶⁸⁾ Člen 1881a(a) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA, Postopki, ki jih uporablja NSA za ciljno osredotočanje na nedržavljanke ZDA, za katere se utemeljeno sklepa, da se nahajajo zunaj Združenih držav, za pridobivanje tujih obveščevalnih podatkov v skladu s členom 702 FISA iz leta 1978, kakor je bil spremenjen marca 2018 (postopki izbire cilja s strani NSA), na voljo na https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_NSA_Targeting_27Mar18.pdf, p. 1-4, further explained in PCLOB report, str. 41 in 42.

dejstvih ter posredovati analitično presojo, specializirano usposabljanje in izkušnje analitika ter tudi naravo tujih obveščevalnih podatkov, ki jih je treba pridobiti ⁽²⁶⁹⁾. Izbira cilja poteka z opredelitvijo t. i. izbirnikov, ki opredeljujejo posebna komunikacijska sredstva, kot je e-poštni naslov ali telefonska številka ciljne osebe, nikoli pa ključnih besed ali imen posameznika ⁽²⁷⁰⁾.

- (146) Analitiki NSA najprej identificirajo nedržavljanke ZDA v tujini, katerih nadzor bo na podlagi ocene analitikov zagotovil ustrezne tuje obveščevalne podatke, navedene v potrdilu ⁽²⁷¹⁾. Kot je določeno v postopkih izbire cilja s strani NSA, lahko NSA nadzor nad ciljno osebo izvaja le, ko je o njej že nekaj izvedela ⁽²⁷²⁾. To lahko izhaja iz informacij iz različnih virov, na primer človeška inteligenca. S temi drugimi viri se morajo analitiki seznaniti tudi s konkretnim izbirnikom (tj. komunikacijski račun), ki ga uporablja morebitna tarča. Po identifikaciji teh oseb in odobritvi ciljnega osredotočanja nanje z mehanizmom obseženih pregledov v okviru NSA ⁽²⁷³⁾ se izbirnikom, ki opredelijo komunikacijska sredstva (kot so e-poštni naslovi), ki jih uporabljajo ciljne osebe, „dodelijo naloge“ (tj. izbirniki se razvijajo in uporabljajo) ⁽²⁷⁴⁾.

- (147) Za izbiro ciljne osebe mora NSA dokumentirati dejansko stanje ⁽²⁷⁵⁾, po začetnem ciljnem osredotočanju pa redno potrjevati, da je standardu izbire cilja še vedno zadoščeno ⁽²⁷⁶⁾. Ko standardu izbire cilja ni več zadoščeno, je treba zbiranje končati ⁽²⁷⁷⁾. Uradniki uradov za nadzor obveščevalnih podatkov pri ministrstvu za pravosodje, za katere velja obveznost poročanja o vsaki kršitvi FISC in Kongresu, vsaka dva meseca preverjajo skladnost izbora vsake ciljne osebe s strani NSA, njene evidence o vsaki zabeleženi oceni izbire cilja in utemeljitve s postopki izbire cilja ⁽²⁷⁸⁾. Pisna dokumentacija NSA omogoča lažji nadzor FISC, ali se za konkretne posameznike uporablja pravilno ciljno osredotočanje na podlagi člena 702 FISA, v skladu z njegovimi nadzornimi pooblastili, opisanimi v uvodnih izjavah 173 in 174 ⁽²⁷⁹⁾. Nazadnje, tudi direktor nacionalne obveščevalne službe (*Director of National Intelligence*, v nadaljnjem besedilu: DNI) mora vsako leto poročati o skupnem številu ciljnih oseb na podlagi člena 702 FISA v javnih letnih statističnih poročilih o preglednosti. Podjetja, ki prejmejo navodila na podlagi člena 702 FISA lahko (v poročilih o preglednosti) objavijo zbirne podatke o zahtevah, ki jih prejmejo ⁽²⁸⁰⁾.

⁽²⁶⁹⁾ Postopki izbire cilja s strani NSA, str. 4.

⁽²⁷⁰⁾ Glej poročilo PCLOB o členu 702, str. 32 in 33 ter 45 z nadaljnjimi sklici. Glej tudi polletno oceno skladnosti s postopki in smernicami, izdanimi v skladu s členom 702 FISA, ki sta jo predložila pravosodni minister in direktor nacionalne obveščevalne službe, obdobje poročanja: 1. december 2016–31. maj 2017, str. 41 (oktober 2018), na voljo na naslovu: https://www.dni.gov/files/icotr/18th_Joint_Assessment.pdf.

⁽²⁷¹⁾ Poročilo PCLOB o členu 702, str. 42 in 43.

⁽²⁷²⁾ Postopki izbire cilja s strani NSA, str. 2.

⁽²⁷³⁾ Poročilo PCLOB o členu 702, str. 46. Na primer, NSA mora preveriti, ali obstaja povezava med ciljno osebo in izbirnikom, dokumentirati tuje obveščevalne podatke, za katere se pričakuje, da bodo pridobljeni, te podatke morata pregledati in odobriti dva višja analitika NSA, celoten postopek pa se spremlja za naknadne preglede skladnosti, ki jih izvedeta ODNI in ministrstvo za pravosodje. Glej poročilo NSA CLPO, „NSA's Implementation of Foreign Intelligence Surveillance Act“ (Izvajanje člena 702 zakona o nadzoru tujih obveščevalnih podatkov s strani NSA), 16. april 2014.

⁽²⁷⁴⁾ Člen 1881a (h) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁷⁵⁾ Postopki izbire cilja s strani NSA, str. 8. Glej tudi poročilo PCLOB o členu 702, str. 46. Nepredložitev pisne utemeljitve predstavlja primer neskladnosti dokumentacije, ki mora biti sporočen FISC in Kongresu. Glej polletno oceno skladnosti s postopki in smernicami, izdanimi v skladu s členom 702 FISA, ki sta jo predložila pravosodni minister in DNI, obdobje poročanja: 1. december 2016–31. maj 2017, str. 41 (oktober 2018), Poročilo ministrstva za pravosodje/ODNI o skladnosti, predloženo FISC za obdobje december 2016–maj 2017 na strani A-6, na voljo na naslovu https://www.dni.gov/files/icotr/18th_Joint_Assessment.pdf.

⁽²⁷⁶⁾ Glej vlogo vlade ZDA, predloženo FISC, „2015 Summary of Notable Section 702 Requirements“ (Povzetek pomembnejših zahtev na podlagi člena 702 iz leta 2015), na str. 2 in 3 (15. julij 2015), in informacije, zagotovljene v Prilogi VII.

⁽²⁷⁷⁾ Glej vlogo vlade ZDA, predloženo FISC, „2015 Summary of Notable Section 702 Requirements“ (Povzetek pomembnejših zahtev na podlagi člena 702 iz leta 2015), na str. 2 in 3 (15. julij 2015), ki določa, da „[č]e vlada pozneje oceni, da z nadaljnjo dodelitvijo naloge izbirnika ciljne osebe verjetno ne bodo pridobljeni tuji obveščevalni podatki, se zahteva takojšnja ukinitve naloge, zavlačenje pa lahko povzroči primer neskladnosti, o katerem je treba poročati“. Glej tudi informacije, zagotovljene v Prilogi VII.

⁽²⁷⁸⁾ Poročilo PCLOB o členu 702, str. 70 do 72; pravilo 13(b)poslovnika FISC ZDA, na voljo na spletišču <https://www.fisc.uscourts.gov/sites/default/files/FISC%20Rules%20of%20Procedure.pdf>.

⁽²⁷⁹⁾ Glej tudi Poročilo ministrstva za pravosodje/ODNI o skladnosti, predloženo FISC za obdobje december 2016–maj 2017 na strani A-6.

⁽²⁸⁰⁾ Člen 1874 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

- (148) Kar zadeva druge pravne podlage za zbiranje osebnih podatkov, ki se prenašajo v organizacije v ZDA, se uporabljajo različni omejitve in zaščitni ukrepi. Na splošno je množično zbiranje podatkov izrecno prepovedano na podlagi člena 402 FISA (pooblastilo za snemalnike klicev ter naprave za pasti in sledenje) in z uporabo NSL, namesto tega pa je potrebna uporaba posebnih „izbirnih izrazov“ ⁽²⁸¹⁾.
- (149) Za izvajanje tradicionalnega individualiziranega elektronskega nadzora (v skladu s členom 105 FISA) morajo obveščevalne agencije pri FISC vložiti vlogo z izjavo o dejstvih in okoliščinah, na katere se sklicujejo v utemeljitvi, da obstaja utemeljen sum, da sredstvo uporablja ali jo bo uporabila tuja sila ali agent tuje sile ⁽²⁸²⁾ FISC bo med drugim ocenil, ali na podlagi predstavljenih dejstev obstaja utemeljen sum, da to dejansko drži ⁽²⁸³⁾.
- (150) Za izvajanje preiskave prostorov ali lastnine, ki je namenjena inšpekcijskemu pregledu, zasegu itd. informacij, gradiva ali lastnine (npr. računalniška naprava) na podlagi člena 301 FISA, je potrebna vloga za izdajo sklepa FISC ⁽²⁸⁴⁾. V taki vlogi mora biti med drugim dokazano, da obstaja utemeljen sum, da je tarča take preiskave tuja sila ali agent tuje sile; da prostor ali lastnina, ki ga oziroma jo je treba preiskati, vsebuje tuje obveščevalne podatke, in da ima prostor, ki ga je treba preiskati, v lasti, uporabi, posesti tuje sile (ali njenega agenta), ali pa je v prenosu njej oziroma njemu ali od nje oziroma njega ⁽²⁸⁵⁾.
- (151) Podobno je za namestitev snemalnikov klicev ali naprav za pasti in sledenje (v skladu s členom 402 FISA) potrebna vloga za izdajo sklepa FISC (ali sodnika nižjega sodišča ZDA) ter uporaba posebnega izbirnega izraza, tj. izraza, ki izrecno opredeljuje osebo, račun itd. in se uporablja za čim večjo razumno omejitev obsega iskanih informacij ⁽²⁸⁶⁾. To pooblastilo se ne nanaša na vsebino komunikacij, temveč na podatke o stranki ali naročniku, ki uporablja storitev (kot so ime, naslov, številka naročnika, trajanje/vrsta opravljene storitve, vir/mehanizem plačila).
- (152) Člen 501 FISA ⁽²⁸⁷⁾, ki omogoča zbiranje poslovnih evidenc javnega prevoznika (tj. vsake osebe ali subjekta, ki prevaža ljudi ali lastnino po kopnem, z železnico, po vodi ali zraku proti plačilu), javni objekt za nastanitev (npr. hotel, motel ali gostišče), objekt za najem vozil ali fizično skladišče (tj. ki zagotavlja prostor za skladiščenje blaga in materialov ali opravlja storitve v zvezi s takim skladiščenjem) ⁽²⁸⁸⁾, prav tako zahteva vlogo, vloženo pri FISC ali predloženo sodniku nižjega sodišča. V tej vlogi morajo biti navedene zahtevane evidence ter konkretna in utemeljena dejstva, ki upravičujejo razlog za sum, da je oseba, na katero se nanašajo evidence, tuja sila ali agent tuje sile ⁽²⁸⁹⁾.
- (153) Nazadnje, NLS so dovoljeni v skladu z različnimi zakoni, obveščevalnim agencijam pa omogočajo, da od nekaterih subjektov (npr. finančnih institucij, agencijah za poročanje o kreditni sposobnosti, ponudnikov storitev elektronskih komunikacij) pridobijo nekatere informacije (ki ne vključujejo vsebine komunikacij), ki jih vsebujejo poročila o kreditni sposobnosti, finančni podatki, elektronski podatki o naročnikih in poslih ⁽²⁹⁰⁾. Zakon, ki dovoljuje dostop do elektronskih komunikacij, določa, da lahko NLS uporablja le FBI, in zahteva, da se v zahtevah uporablja izraz, ki specifično opredeljuje osebo, subjekt, telefonsko številko ali račun ter da zahteva potrjuje, da so informacije pomembne za odobreno preiskavo nacionalne varnosti za zaščito pred mednarodnim terorizmom ali tajnimi obveščevalnimi dejavnostmi ⁽²⁹¹⁾. Prejemniki NSL ga imajo pravico izpodbijati na sodišču ⁽²⁹²⁾.

⁽²⁸¹⁾ Člen 1842(c)(3) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA, v zvezi z NSL pa člen 3414(a)(2) naslova 12; člen 1681u naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA; člen 1681v(a) naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA; in člen 2709(a) naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁸²⁾ „Agent tuje sile“ lahko vključuje nedržavljanke ZDA in sodelujejo v mednarodnem terorizmu ali mednarodnem širjenju orožja za množično uničenje (vključno s pripravljalnimi dejanji) (člen 1801 (b)(1) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA).

⁽²⁸³⁾ Člen 1804 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA. V zvezi z izbiro izbirnih izrazov glej tudi člen 1841(4).

⁽²⁸⁴⁾ Člen 1821(5) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁸⁵⁾ Člen 1823(a) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁸⁶⁾ Člen 1842 v povezavi s členom 1841(2) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA in člen 3127 naslova 18.

⁽²⁸⁷⁾ Člen 1862 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁸⁸⁾ Členi 1861–1862 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁸⁹⁾ Člen 1862(b) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁹⁰⁾ Člen 3414 naslova 12 zakonodajne zbirke ZDA; členi 1681u–1681v naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA; in člen 2709 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁹¹⁾ Člen 2709(b) naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽²⁹²⁾ Npr. člen 2709(d) naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

3.2.1.3 *Nadaljnja uporaba zbranih informacij*

- (154) Obdelava osebnih podatkov, ki jih obveščevalne agencije ZDA zbirajo z obveščevalnimi dejavnostmi SIGINT, je predmet številnih zaščitnih ukrepov.
- (155) Prvič, vsaka obveščevalna agencija mora zagotoviti ustrezno varnost podatkov in nepooblaščenim osebam preprečiti dostop do osebnih podatkov, zbranih z obveščevalnimi dejavnostmi SIGINT. V zvezi s tem so v različnih instrumentih, vključno z zakoni, smernicami in standardi, podrobneje navedene minimalne zahteve glede informacijske varnosti, ki jih je treba uvesti (npr. večfaktorska avtentikacija, šifriranje itd.) ⁽²⁹³⁾. Dostop do zbranih podatkov mora biti omejen na pooblaščen, usposobljeno osebje, ki mora biti seznanjeno z informacijami za opravljanje svojih nalog ⁽²⁹⁴⁾. Splošneje morajo obveščevalne agencije svojim zaposlenim zagotoviti ustrezno usposabljanje, vključno s postopki poročanja in obravnavanje kršitev prava (vključno z Odredbo št. 14086) ⁽²⁹⁵⁾.
- (156) Drugič, obveščevalne agencije morajo izpolnjevati standarde obveščevalne skupnosti glede točnosti in nepristranskosti, zlasti v zvezi z zagotavljanjem kakovosti in zanesljivosti podatkov, upoštevanjem alternativnih virov informacij in nepristranskostjo pri izvajanju analiz ⁽²⁹⁶⁾.
- (157) Tretjič, kar zadeva hrambo podatkov, Odredba št. 14086 pojasnjuje, da za osebne podatke nedržavljanov ZDA veljajo enaki roki za hrambo kot za podatke državljanov ZDA ⁽²⁹⁷⁾. Obveščevalne agencije morajo opredeliti konkretna obdobja hrambe in/ali dejavnike, ki jih je treba upoštevati pri določanju dolžine veljavnih obdobj hrambe (npr. ali so informacije dokaz kaznivega dejanja; ali gre za tuje obveščevalne informacije; ali so informacije potrebne za zagotavljanje varnosti oseb ali organizacij, vključno z žrtvami ali tarčami mednarodnega terorizma), ki so določene v različnih pravnih instrumentih ⁽²⁹⁸⁾.
- (158) Četrtič, v zvezi z razširjanjem osebnih podatkov, zbranih z obveščevalnimi dejavnostmi SIGINT, se uporabljajo posebna pravila. V skladu s splošno zahtevo se lahko osebni podatki nedržavljanov ZDA razširjajo le, če to vključuje isto vrsto informacij, ki se lahko razširjajo o državljanih ZDA, npr. informacije, potrebne za zaščito varnosti osebe ali organizacije (kot so ciljne osebe, žrtve ali talci mednarodnih terorističnih organizacij) ⁽²⁹⁹⁾. Poleg tega se osebni podatki ne smejo razširjati le zaradi državljanstva osebe ali države prebivanja ali da bi se zaobšle zahteve Odredbe št. 14086 ⁽³⁰⁰⁾. Razširjanje na ravni vlade ZDA lahko poteka le, če pooblaščen in usposobljeni posameznik

⁽²⁹³⁾ Člen 2(c)(iii)(B)(1) Odredbe št. 14086. Glej tudi naslov VIII zakona o nacionalni varnosti (v katerem so podrobno navedene zahteve za dostop do zaupnih informacij), člen 1.5 Odredbe št. 12333 (ki zahteva, da vodje agencij obveščevalne skupnosti spoštujejo izmenjavo informacij in varnostnih smernic, varstvo zasebnosti informacij in druge pravne zahteve, direktiva o nacionalni varnosti 42, „Nacionalna politika za varnost telekomunikacijskih in informacijskih sistemov nacionalne varnosti“ (ki odboru za sisteme nacionalne varnosti odreja, da izvršnim službam in agencijam zagotovi sistemsko-varnostne smernice za sisteme nacionalne varnosti) in memorandum o nacionalni varnosti 8, „Izboljšanje kibernetske varnosti nacionalne varnosti, ministrstva za obrambo in sistemov obveščevalne skupnosti“ (ki določa časovnice in smernice za način, kako se bodo izvajale zahtev glede kibernetske varnosti za sisteme nacionalne varnosti, vključno z večfaktorsko avtentikacijo, šifriranjem, tehnologijami v oblaku in storitvami odkrivanja končne točke)

⁽²⁹⁴⁾ Člen 2(c)(iii)(B)(2) Odredbe št. 14086. Poleg tega je do osebnih podatkov, za katere ni bila sprejeta dokončna odločitev o hrambi, dovoljeno dostopati le za sprejetje take odločitve ali v njeno podporo ali za opravljanje pooblaščenih upravnih, preizkuševalnih, razvojnih, varnostnih ali nadzornih funkcij (člen 2(c)(iii)(B)(3) Odredbe št. 14086).

⁽²⁹⁵⁾ Člen 2(d)(ii) Odredbe št. 14086.

⁽²⁹⁶⁾ Člen 2(c)(iii)(C) Odredbe št. 14086.

⁽²⁹⁷⁾ Člen 2(c)(iii)(A)(2)(a)-(c) Odredbe št. 14086. Splošneje, vsaka agencija mora uvesti politike in postopke, zasnovane tako, da čim bolj zmanjšajo razširjanje in hrambo osebnih podatkov, zbranih z obveščevalnimi dejavnostmi SIGINT (člen 2(c)(iii)(A) Odredbe št. 14086).

⁽²⁹⁸⁾ Glej npr. člen 309 zakona o pooblastilih za obveščevalno dejavnost za davčno leto 2015 (*Intelligence Authorization Act For Fiscal Year 2015*); postopke zmanjšanja, ki jih sprejmejo posamezne obveščevalne agencije v skladu s členom 702 FISA in odobri FISC; postopke, ki sta jih odobrila pravosodni minister in FRA (v skladu s katerimi morajo zvezne agencije ZDA, vključno z agencijami za nacionalno varnost, določiti obdobja hrambe svojih evidenc, ki jih mora odobriti Uprava za nacionalne arhive in evidence).

⁽²⁹⁹⁾ Člen 2(c)(iii)(A)(1)(a) in 5(d) Odredbe št. 14086 v povezavi s členom 2.3 Odredbe št. 12333.

⁽³⁰⁰⁾ Člen 2(c)(iii)(A)(1)(b) in (e) Odredbe št. 14086.

utemeljeno sumi, da se mora prejemnik seznaniti z informacijami ⁽³⁰¹⁾ in jih bo ustrezno varoval ⁽³⁰²⁾. Za ugotovitev, ali se lahko osebni podatki razširjajo prejemnikom zunaj vlade ZDA (vključno s tujo vlado ali mednarodno organizacijo), je treba za namene razširjanja upoštevati naravo in obseg podatkov, ki se razširjajo, in morebiten škodljiv vpliv na zadevno osebo ali osebe ⁽³⁰³⁾.

- (159) Nazadnje, za lažji nadzor skladnosti z veljavnimi pravnimi zahtevami in tudi učinkovitimi pravnimi sredstvi mora vsaka obveščevalna agencija v skladu z Odredbo št. 14086 hraniti ustrezno dokumentacijo o zbiranju obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT. Zahteve glede dokumentacije zajemajo elemente, kot so dejanska podlaga za oceno, da je konkretna dejavnost zbiranja potrebna za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb ⁽³⁰⁴⁾.
- (160) Poleg zgoraj navedenih zaščitnih ukrepov iz Odredbe št. 14086 za uporabo informacij, zbranih z dejavnostmi SIGINT, za vse obveščevalne agencije ZDA veljajo bolj splošne zahteve glede omejitve namena, najmanjšega obsega podatkov, točnosti, varnosti, hrambe in razširjanja, ki izhajajo zlasti iz Okrožnice OMB št. A-130, zakona o e-upravi, zakona o evidencah zveznih agencij (glej uvodne izjave 101–106) in smernic Odbora za sisteme nacionalne varnosti (*Committee on National Security Systems*, v nadaljnjem besedilu: CNSS) ⁽³⁰⁵⁾.

3.2.2 Nadzor

- (161) Dejavnosti obveščevalnih agencij ZDA so predmet nadzora različnih organov.
- (162) Prvič, Odredba št. 14086 zahteva, da ima vsaka obveščevalna agencija višje uradnike za pravne zadeve, nadzor in skladnost, da se zagotovi skladnost z veljavno zakonodajo ZDA ⁽³⁰⁶⁾. Zlasti morajo izvajati reden nadzor nad obveščevalnimi dejavnostmi SIGINT in zagotavljati odpravo vsake neskladnosti. Obveščevalne agencije morajo takim uradnikom za izvajanje njihovih nadzornih funkcij zagotoviti dostop do vseh ustreznih informacij in ne smejo sprejeti nobenih ukrepov, s katerimi bi ovirale ali neustrezno vplivale na njihove dejavnosti nadzora ⁽³⁰⁷⁾. Poleg tega je treba vsak pomemben primer neskladnosti ⁽³⁰⁸⁾, ki ga ugotovi uradnik za nadzor ali kateri koli drug zaposleni, nemudoma sporočiti vodji obveščevalne agencije in DNI, ki morata zagotoviti sprejetje vseh potrebnih ukrepov za odpravo pomembnega primera neskladnosti in preprečitev njegove ponovitve ⁽³⁰⁹⁾.
- (163) To nadzorno funkcijo uradniki izpolnjujejo v vlogi imenovanih presojevalcev skladnosti, pa tudi kot uradniki za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin ter generalni inšpektorji ⁽³¹⁰⁾.
-
- ⁽³⁰¹⁾ Glej npr. AGG-DOM, ki na primer določa, da lahko FBI razširja informacije le, če se mora prejemnik z njimi seznaniti, da bi lahko izpolnil svoje naloge ali zaščitil javnost.
- ⁽³⁰²⁾ Člen 2(c)(iii)(A)(1)(c) Odredbe št. 14086. Obveščevalne agencije lahko na primer razširjajo informacije v okoliščinah, ki so pomembne za kazensko preiskavo ali so povezane s kaznivim dejanjem, na primer tako, da razširjajo opozorila o grožnjah z ubojem, hudo telesno poškodbo ali ugrabitvijo; razširjajo informacije o kibernetških grožnjah, incidentih ali vdorih ter obveščajo žrtve ali opozarjajo morebitne žrtve kaznivih dejanj.
- ⁽³⁰³⁾ Člen 2(c)(iii)(A)(1)(d) Odredbe št. 14086.
- ⁽³⁰⁴⁾ Člen 2(c)(iii)(E) Odredbe št. 14086.
- ⁽³⁰⁵⁾ Glej politiko CNSS št. 22, Politika obvladovanja tveganja na področju kibernetške varnosti, in navodilo št. 1253, ki vsebuje podrobne smernice o varnostnih ukrepih, ki jih je treba uvesti za nacionalne varnostne sisteme.
- ⁽³⁰⁶⁾ Člen 2(d)(i)(A)-(B) Odredbe št. 14086.
- ⁽³⁰⁷⁾ Člena 2(d)(i)(B)-(C) Odredbe št. 14086.
- ⁽³⁰⁸⁾ Tj. sistemska ali namerna neskladnost z veljavno zakonodajo ZDA, ki bi lahko okrnila ugled ali integriteto organa obveščevalne skupnosti ali drugače povzročila dvom o primernosti dejavnosti obveščevalne skupnosti, tudi glede morebitnega bistvenega vpliva na interese zadevne osebe ali oseb v zvezi z varstvom zasebnosti in državljskih svoboščin, glej člen 5(l) Odredbe št. 14086.
- ⁽³⁰⁹⁾ Člen 2(d)(iii) Odredbe št. 14086.
- ⁽³¹⁰⁾ Člen 2(d)(i)(B) Odredbe št. 14086.

(164) Tako kot v primeru organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj so uradniki za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin v vseh obveščevalnih agencijah ⁽³¹¹⁾. Pooblastila teh uradnikov običajno zajemajo nadzor nad postopki za zagotovitev, da zadevno ministrstvo/agencija ustrezno upošteva vidike, povezane z varstvom zasebnosti ali državljskih svoboščin, in da ima vzpostavljene ustrezne postopke za obravnavo pritožb posameznikov, ki menijo, da je bilo kršeno varstvo njihove zasebnosti ali državljskih svoboščin (in v nekaterih primerih, kot je Urad direktorja nacionalne obveščevalne službe (*Office of the Director of National Intelligence*, v nadaljnjem besedilu: ODNI), so lahko sami pooblašeni za preiskovanje pritožb ⁽³¹²⁾). Vodje obveščevalnih agencij morajo zagotoviti, da imajo uradniki za varstvo zasebnosti in državljske svoboščine vire za izpolnjevanje svojih pooblastil, da jim je zagotovljen dostop do vsega gradiva in osebja, potrebnega za opravljanje njihovih nalog, da so seznanjeni s predlaganimi spremembami politike in da se o slednjih opravijo posvetovanja z njimi ⁽³¹³⁾. Uradniki za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin redno poročajo Kongresu in PCLOB, tudi o številu in naravi pritožb, ki jih prejme ministrstvo/agencija v povzetku obravnave takih pritožb, opravljenih pregledih in preiskavah ter vplivu dejavnosti, ki jih je izvedel uradnik ⁽³¹⁴⁾.

(165) Drugič, vsaka obveščevalna agencija ima svojega neodvisnega generalnega inšpektorja, ki je med drugim pristojen za nadzor tujih obveščevalnih dejavnosti. To v okviru ODNI vključuje Urad generalnega inšpektorja obveščevalne skupnosti (*Office of the Inspector General of the Intelligence Community*) s celovito pristojnostjo nad celotno obveščevalno skupnostjo, ki je pooblašena za preiskovanje pritožb ali informacij, ki se nanašajo na domnevno nezakonito ravnanje ali zlorabo pooblastila v zvezi s programi ali z dejavnostmi ODNI in/ali obveščevalne skupnosti ⁽³¹⁵⁾. Tako kot v primeru organov za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj (glej uvodno izjavo 109) so generalni inšpektorji zakonsko neodvisni ⁽³¹⁶⁾ in pristojni za izvajanje revizij in preiskav v zvezi s programi in postopki, ki jih izvaja ustrezna agencija za nacionalne obveščevalne namene, vključno s primeri zlorab ali kršitev zakonodaje ⁽³¹⁷⁾. Imajo dostop do vseh evidenc, poročil, revizij, pregledov, dokumentov,

⁽³¹¹⁾ Glej člen 2000ee-1 naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA. To vključuje na primer ministrstvo za zunanje zadeve, ministrstvo za pravosodje, ministrstvo za domovinsko varnost, ministrstvo za obrambo, NSA, Centralno obveščevalno agencijo (*Central Intelligence Agency*, v nadaljnjem besedilu: CIA), FBI in ODNI.

⁽³¹²⁾ Glej člen 3(c) Odredbe št. 14086.

⁽³¹³⁾ Člen 2000ee-1(d) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³¹⁴⁾ Glej člen 2000ee-1(f)(1), (2) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA. Na primer, poročilo Urada NSA za varstvo zasebnosti, državljskih svoboščin in preglednosti (*Civil Liberties, Privacy and Transparency Office*), ki zajema obdobje januar 2021–junij 2021, kaže, da je urad izvedel 591 pregledov učinkov na varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin v različnih okvirih, npr. v zvezi z dejavnostmi zbiranja, dogovori in odločbami o izmenjavi informacij, odločbami o hrambi podatkov itd., ob upoštevanju različnih dejavnikov, kot so količina in vrsta informacij, povezanih z dejavnostjo, vpleteni posamezniki, namen in predvidena uporaba podatkov, zaščitni ukrepi, uvedeni za ublažitev morebitnih tveganj za varstvo zasebnosti itd. (https://media.defense.gov/2022/Apr/11/2002974486/-1/-1/1/REPORT%20CLPT%20JANUARY%20-%20JUNE%202021%20_FINAL.PDF). Podobno poročila Urada CIA za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin (*Office of Privacy and Civil Liberties*) za obdobje januar–junij 2019 zagotavljajo informacije o nadzornih dejavnostih Urada, npr. pregledu skladnosti s smernicami pravosodnega ministra na podlagi Odredbe št. 12333 v zvezi s hrambo in z razširjanjem informacij, s smernicami za izvajanje PPD-28 in z zahtevami za ugotavljanje in obravnavo kršitev varstva podatkov, vsebujejo pa tudi pregled uporabe osebnih podatkov in ravnanja z njimi (<https://www.cia.gov/static/9d762fbef6669c7e6d7f17e227fad82c/2019-Q1-Q2-CIA-OPCL-Semi-Annual-Report.pdf>).

⁽³¹⁵⁾ Tega generalnega inšpektorja imenuje predsednik ob potrditvi senata, razreši pa ga lahko le predsednik.

⁽³¹⁶⁾ Generalni inšpektorji imajo varen mandat in jih lahko razreši samo predsednik, ki mora pisno sporočiti Kongresu razloge za tako razrešitev. To ne pomeni nujno, da jim ni treba upoštevati nobenih navodil. V nekaterih primerih lahko vodja ministrstva prepove generalnemu inšpektorju, da začne, izvede ali dokonča revizijo ali preiskavo, če se to šteje za nujno za ohranitev pomembnih nacionalnih (varnostnih) interesov. Vendar mora biti Kongres obveščen o izvajanju te pristojnosti, na podlagi tega pa lahko naloži odgovornost ustreznemu direktorju. Glej npr. zakon o generalnih inšpektorjih iz leta 1978, člen 8 (za Ministrstvo za obrambo); člen 8E (za ministrstvo za pravosodje), člen 8G(d)(2)(A), (B) (za NSA); člen 403q (b) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA (za CIO); zakon o pooblastilih za obveščevalno dejavnost za davčno leto 2010, člen 405(f) (za obveščevalno skupnost).

⁽³¹⁷⁾ Zakon o generalnih inšpektorjih iz leta 1978, kakor je bil spremenjen, javno pravo 117-108 z dne 8. aprila 2022. Na primer, kot je pojasnjeno v polletnem poročilu generalnega inšpektorja NSA Kongresu, ki zajema obdobje od 1. aprila 2021 do 31. marca 2022, je izvedel presoje ravnanja s podatki državljanov ZDA, zbranimi na podlagi Odredbe št. 12333, obdelave za odstranjevanje netočnih obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, avtomatiziranega orodja za izbiro cilja, ki ga uporablja NSA, in skladnosti s pravili o dokumentaciji in poizvedbah v zvezi z zbiranjem na podlagi člena 702 FISA, v okviru tega pa izdal več priporočil (glej <https://oig.nsa.gov/Portals/71/Reports/SAR/NSA%20OIG%20SAR%20-%20APR%202021%20-%20SEP%202021%20-%20UNCLASSIFIED.pdf?ver=IwtrthntGdfEb-EKTOm3gg%3d%3d>, str. 5 do 8 in <https://oig.nsa.gov/Portals/71/Images/NSAOIGMAR2022.pdf?ver=jbq2rCrj00HJ9qDXGHqHLw%3d%3d×tamp=1657810395907>, str. 10 do 13). Glej tudi nedavne revizije in preiskave, ki jih je opravil generalni inšpektor obveščevalne skupnosti v zvezi z informacijsko varnostjo in nepooblaščenimi razkritji zaupnih informacij s področja nacionalne varnosti (https://www.dni.gov/files/ICIG/Documents/Publications/Semiannual%20Report/2021/ICIG_Semiannual_Report_April_2021_to_September_2021.pdf, str. 8, 11 ter https://www.dni.gov/files/ICIG/Documents/News/ICIGNews/2022/Oct21_SAR/Oct%202021-Mar%202022%20ICIG%20SAR_Unclass_FINAL.pdf, str. 19 in 20).

spisov, priporočil ali drugega ustreznega gradiva, po potrebi s sodnim pozivom, in lahko opravljajo zaslišanja ⁽³¹⁸⁾. Generalni inšpektorji odstopijo zadeve suma kršitev kazenskega prava organom pregona, vodjem agencij pa izdajajo priporočila za popravne ukrepe ⁽³¹⁹⁾. Čeprav njihova priporočila niso zavezujoča, so njihova poročila, vključno s poročili o nadaljnjih ukrepih (ali odsotnosti ukrepov) ⁽³²⁰⁾, na splošno objavljena in poslana Kongresu, ki lahko na podlagi teh poročil opravlja svojo nadzorno funkcijo (glej uvodni izjavi 168 in 169) ⁽³²¹⁾.

(166) Tretjič, obveščevalni nadzorni odbor (*Intelligence Oversight Board*, v nadaljnjem besedilu: IOB), ustanovljen v okviru predsedniškega obveščevalnega svetovalnega odbora (*President's Intelligence Advisory Board*, v nadaljnjem besedilu: PIAB), nadzoruje skladnost obveščevalnih organov ZDA z ustavo in vsemi veljavnimi pravili ⁽³²²⁾. PIAB je svetovalni organ v okviru izvršnega urada predsednika, ki ga sestavlja 16 članov, ki jih imenuje predsednik in niso iz vlade ZDA. IOB sestavlja največ pet članov, ki jih predsednik imenuje izmed članov PIAB. V skladu z Odredbo št. 12333 ⁽³²³⁾ morajo vodje vseh obveščevalnih agencij IOB poročati o vsaki obveščevalni dejavnosti, za katero obstaja razlog za sum, da je morda nezakonita ali v nasprotju z Odredbo ali predsedniško direktivo. Za zagotovitev, da ima IOB dostop do informacij, potrebnih za izvajanje njegovih funkcij, Odredba št. 13462 DNI in vodjem obveščevalnih agencij odreja, naj IOB zagotovijo vse informacije in pomoč, ki so po ugotovitvi IOB potrebne za izvajanje njegovih funkcij, v zakonsko dovoljenem obsegu ⁽³²⁴⁾. IOB mora obveščati predsednika o obveščevalnih dejavnostih, za katere meni, da kršijo zakonodajo ZDA (vključno z odredbami) in da jih pravosodni minister DNI ali vodja obveščevalne agencije neustrezno obravnavata ⁽³²⁵⁾. Poleg tega mora IOB obveščati pravosodnega ministra o morebitnih kršitvah kazenskega prava.

(167) Četrtič, obveščevalne agencije nadzira PCLOB. V skladu z njegovim statutom o ustanovitvi so PCLOB podeljena pooblastila na področju politik boja proti terorizmu in njihovega izvajanja z namenom varstva zasebnosti in državljskih svoboščin. Pri pregledu ukrepov obveščevalne skupnosti lahko dostopa do vseh ustreznih evidenc, poročil, revizij, pregledov, dokumentov, spisov in priporočil agencije, vključno z zaupnimi informacijami, opravlja pogovore in prisostvuje zaslišanjem ⁽³²⁶⁾. Prejema poročila uradnikov za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin več zveznih ministrstev/agencij ⁽³²⁷⁾, lahko izdaja priporočila vladi in obveščevalnim agencijam ter redno poroča kongresnim odborom in predsedniku ⁽³²⁸⁾. Poročila odboru, vključno s poročili Kongresu, morajo biti čim bolj javno dostopna ⁽³²⁹⁾. PCLOB je izdal več poročil o nadzoru in nadaljnjih ukrepih, vključno z analizo programov, ki se izvajajo na podlagi člena 702 FISA, in varstva zasebnosti v tem okviru, izvajanja PPD-28 in Odredbe št. 12333 ⁽³³⁰⁾. PCLOB je zadolžen tudi za izvajanje posebnih nadzornih funkcij v zvezi z izvajanjem

⁽³¹⁸⁾ Glej zakon o generalnih inšpektorjih iz leta 1978, člen 6.

⁽³¹⁹⁾ Glej prav tam člene 4, 6-5.

⁽³²⁰⁾ Kar zadeva nadaljnje ukrepe, ki so določeni v zvezi s poročili in priporočili generalnega inšpektorja, glej na primer odziv na poročilo generalnega inšpektorja pri ministrstvu za pravosodje, v katerem je bilo ugotovljeno, da FBI ni ravnal dovolj pregledno do FISC v zvezi z vlogami v obdobju od leta 2014 do leta 2019, kar je povzročilo reforme za okrepitev skladnosti, nadzora in odgovornosti pri FBI (npr. direktor FBI je odredil več kot 40 popravilnih ukrepov, vključno z 12 posebnimi ukrepi za postopek na podlagi FISA v zvezi z dokumentacijo, nadzorom, vzdrževanjem evidenc, usposabljanjem in revizijami) (glej <https://www.justice.gov/opa/pr/departement-justice-and-federal-bureau-investigation-announce-critical-reforms-enhance> in <https://oig.justice.gov/reports/2019/o20012.pdf>). Glej na primer tudi revizijo generalnega inšpektorja pri ministrstvu za pravosodje pri Uradu FBI v zvezi z vlogami in pristojnostmi glavnega svetovalca na področju nadziranja skladnosti z veljavnimi zakoni, politikami in postopki, povezanimi z dejavnostmi FBI na področju nacionalne varnosti, in Dodatek 2, ki vsebuje dopis FBI, s katerim ta sprejema vsa priporočila. V zvezi s tem Dodatek 3 zagotavlja pregled nadaljnjih ukrepov in informacij, ki jih je generalni inšpektor zahteval od FBI, da bi lahko dokončal svoja priporočila (<https://oig.justice.gov/sites/default/files/reports/22-116.pdf>).

⁽³²¹⁾ Glej zakon o generalnih inšpektorjih iz leta 1978, člen 4(5) in člen 5.

⁽³²²⁾ Glej Odredbo št. 13462.

⁽³²³⁾ Glej člen 1.6(c) Odredbe št. 12333.

⁽³²⁴⁾ Člen 8(a) Odredbe št. 13462.

⁽³²⁵⁾ Člen 6(b) Odredbe št. 13462.

⁽³²⁶⁾ Člen 2000ee (g) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³²⁷⁾ Glej člen 2000ee-1 (f)(1)(A)(iii) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA. Mednje sodijo ministrstvo za pravosodje, ministrstvo za obrambo, ministrstvo za domovinsko varnost, direktor nacionalne in centralne obveščevalne agencije in vsa druga ministrstva, agencije ali organi izvršilne oblasti, ki jih imenuje Odbor za nadzor zasebnosti in državljskih svoboščin in jih je primerno vključiti.

⁽³²⁸⁾ Člen 2000ee (e) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³²⁹⁾ Člen 2000ee (f) naslova 42 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³³⁰⁾ Na voljo na naslovu <https://www.pclob.gov/Oversight>.

Odredbe št. 14086, zlasti za pregledovanje, ali so postopki agencije skladni z Odredbo (glej uvodno izjavo 126), in ocenjevanje korektivnega delovanja mehanizma pravnih sredstev (glej uvodno izjavo 194).

- (168) Petič, poleg nadzornih mehanizmov v okviru izvršilne oblasti imajo tudi določeni odbori Kongresa ZDA (obveščevalna in pravosodna odbora Predstavnškega doma oziroma Senata), pristojnosti za nadzor nad vsemi tujimi obveščevalnimi dejavnostmi v ZDA. Člani teh odborov imajo dostop do zaupnih podatkov in tudi do obveščevalnih metod in programov⁽³³¹⁾. Odbori izvajajo redni nadzor, zlasti z obravnavami, preiskavami, pregledi in poročili⁽³³²⁾.
- (169) Kongresni odbori prejema redna poročila o obveščevalnih dejavnostih, tudi od pravosodnega ministra, DNI, obveščevalnih agencij in drugih nadzornih organov (npr. generalnih inšpektorjev), glej uvodni izjavi 164 in 165. Zlasti v skladu z zakonom o nacionalni varnosti „[p]redsednik zagotovi, da so kongresni obveščevalni odbori v celoti in sproti obveščeni o obveščevalnih dejavnostih Združenih držav, vključno s katero koli pomembno predvideno obveščevalno dejavnostjo, kot se zahteva v skladu s tem podglavjem“⁽³³³⁾. Poleg tega „[p]redsednik zagotovi, da so kongresni obveščevalni odbori nemudoma obveščeni o kakršni koli nezakoniti obveščevalni dejavnosti in tudi o kakršnih koli popravnih ukrepih, sprejetih ali so načrtovanih v povezavi s tako nezakonito dejavnostjo“⁽³³⁴⁾.
- (170) Poleg tega dodatne zahteve glede poročanja izhajajo iz posebnih zakonov. Zlasti FISA zahteva, da pravosodni minister „v celoti obvešča“ odbore spodnjega doma in senata za obveščevalno dejavnost in pravosodje o dejavnostih vlade v skladu z nekaterimi členi FISA⁽³³⁵⁾. Zahteva tudi, da vlada kongresnim odborom predloži kopije vseh odločb, sklepov ali mnenj FISC ali FISCR, ki vključujejo pomembno formulacijo ali razlago“ določb FISA. Kar zadeva nadzor v skladu s členom 702 FISA, se parlamentarni nadzor izvaja z zakonsko določenimi poročili obveščevalnim in pravosodnim odborom in tudi s pogostim obveščanjem in zaslišanji. To vključuje polletno poročilo pravosodnega ministra, v katerem je opisana uporaba člena 702 FISA, s spremnimi dokumenti, vključno s poročili ministrstva za pravosodje in ODNI o skladnosti, z opisom morebitnih primerov neskladnosti⁽³³⁶⁾ ter ločeno polletno oceno pravosodnega ministra in DNI, ki dokumentira skladnost s postopki izbire cilja in zmanjševanja⁽³³⁷⁾.
-
- ⁽³³¹⁾ Člen 3091 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽³³²⁾ Na primer, odbori organizirajo tematske obravnave (glej npr. nedavno obravnavo odbora spodnjega doma za pravosodje o „digitalnih mrežah za prestrežanje“, <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4983> in obravnavo spodnjega doma za obveščevalne dejavnosti o uporabi umetne inteligence s strani obveščevalne skupnosti, <https://docs.house.gov/Committee/Calendar/ByEvent.aspx?EventID=114263>), pa tudi obravnave rednega nadzora, npr. nadzora nad FBI in oddelkom ministrstva za pravosodje za nacionalno varnost, glej <https://www.judiciary.senate.gov/meetings/08/04/2022/oversight-of-the-federal-bureau-of-investigation>; <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4966> in <https://judiciary.house.gov/calendar/eventsingle.aspx?EventID=4899>. Kot primer preiskave glej preiskavo odbora senata za obveščevalno dejavnost v zvezi z vmešavanjem Rusije v volitve ZDA leta 2016, <https://www.intelligence.senate.gov/publications/report-select-committee-intelligence-united-states-senate-russian-active-measures>. V smislu poročanja glej npr. pregled dejavnosti (nadzora) odbora v poročilu odbora senata za obveščevalno dejavnost, predloženem senatu, ki zajema obdobje od 4. januarja 2019 do 3. januarja 2021, <https://www.intelligence.senate.gov/publications/report-select-committee-intelligence-united-states-senate-covering-period-january-4>.
- ⁽³³³⁾ Glej člen 3091(a)(1) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA. Ta določba vsebuje splošne zahteve v zvezi s kongresnim nadzorom na področju nacionalne varnosti.
- ⁽³³⁴⁾ Glej Člen 3091(b) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽³³⁵⁾ Glej člene 1808, 1846, 1862, 1871 in 1881f naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽³³⁶⁾ Glej člen 1881f naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- ⁽³³⁷⁾ Glej člen 1881a(l)(1) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

- (171) Poleg tega FISA od vlade ZDA med drugim zahteva, da Kongresu (in javnosti) vsako leto razkrije število zahtevanih in prejetih sklepov FISA in tudi oceno števila državljanov in nedržavljanov ZDA, nad katerimi se izvaja nadzor ⁽³³⁸⁾. Zakon zahteva tudi dodatno javno poročanje o številu izdanih NSL v zvezi z državljani in tudi nedržavljanji ZDA (hkrati pa prejemnikom sklepov in potrdil FISA ter tudi zahtev za izdajo NSL omogoča, da pod določenimi pogoji izdajo poročila o preglednosti) ⁽³³⁹⁾.
- (172) Splošneje si obveščevalna skupnost ZDA na najrazličnejše načine prizadeva zagotoviti preglednost svojih (tujih) obveščevalnih dejavnosti. Na primer, leta 2015 je ODNI sprejel načela preglednosti na področju obveščevalnih dejavnosti in načrt za izvajanje preglednosti ter vsaki obveščevalni agencije odredil, naj za spodbujanje preglednosti in vodenje pobud za preglednost imenuje posebnega uradnika za preglednost obveščevalnih dejavnosti ⁽³⁴⁰⁾. V okviru teh prizadevanj je obveščevalna skupnost objavila in še naprej objavlja dele politik, postopkov, poročil o nadzoru, poročil o dejavnostih na podlagi člena 702 FISA in Odredbe št. 12333, odločb in drugega gradiva FISC, ki jim je bila preklicana stopnja zaupnosti, tudi na namenskem spletnem mestu „IC on the Record“, ki jo upravlja ODNI ⁽³⁴¹⁾.
- (173) Nazadnje, zbiranje osebnih podatkov v skladu s členom 702 FISA je poleg nadzora nadzornih organov, navedenih v uvodnih izjavah 162 do 168, predmet nadzora FISC ⁽³⁴²⁾. V skladu s pravilom 13 poslovnika FISC morajo uradniki za presojo skladnosti v obveščevalnih agencijah ZDA o vseh kršitvah člena 702 FISA v zvezi s postopki izbire cilja, zmanjševanja in poizvedovanja poročati ministrstvu za pravosodje in ODNI, ki nato o njih poročajo FISC. Poleg tega ministrstvo za pravosodje in ODNI predloži FISC polletni skupni poročili o ocenjevanju nadzora, v katerih so opredeljeni trendi na področju skladnosti z izbiro cilja; zagotovljeni statistični podatki; opisane kategorije primerov neskladnosti; podrobno opisani razlogi za pojav nekaterih primerov neskladnosti z izbiro cilja, ter navedeni ukrepi, ki so jih sprejele obveščevalne agencije za preprečitev ponovitve ⁽³⁴³⁾.
- (174) Po potrebi (npr. če so ugotovljene kršitve postopkov izbire cilja) lahko sodišče ustrezni obveščevalni agenciji odredi, naj sprejme ukrepe za uveljavljanje pravnih sredstev. ⁽³⁴⁴⁾ Zadevni popravni ukrepi lahko zajemajo posamezne ali strukturne ukrepe, npr. od prenehanja pridobivanja podatkov in izbrisa nezakonito pridobljenih podatkov do spremembe prakse zbiranja podatkov, vključno s smernicami in usposabljanjem osebja ⁽³⁴⁵⁾. Poleg tega FISC med

⁽³³⁸⁾ Člen 1873(b) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA. Poleg tega v skladu s členom 402 „direktor nacionalne obveščevalne službe v posvetovanju z generalnim državnim tožilcem izvede pregled v zvezi z odpravo zaupnosti vsake odločbe, sklepa ali mnenja, ki ga izda FISC ali FISCR (kot je opredeljeno v členu 601(e)) in ki vključuje pomembno formulacijo ali razlago katere koli zakonske določbe, vključno s kakršno koli novo ali pomembno sestavo ali razlago izraza „posebni izbirni izraz“, ter skladno s tem pregledom čim bolj zagotovi javno dostopnost vsake take odločbe, sklepa ali mnenja“.

⁽³³⁹⁾ Člena 1873(b)(7) in 1874 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³⁴⁰⁾ <https://www.dni.gov/index.php/ic-legal-reference-book/the-principles-of-intelligence-transparency-for-the-ic>.

⁽³⁴¹⁾ Glej „IC on the Record“, na voljo na naslovu <https://icontherecord.tumblr.com/>.

⁽³⁴²⁾ V preteklosti je FISC ugotovil, da je „Sodišču [...] jasno, da izvedbene agencije ter tudi [ODNI] in [oddelek ministrstva za pravosodje za nacionalno varnost] namenjata znatna sredstva za njune naloge na področju skladnosti in nadzora na podlagi člena 702. Primeri neskladnosti so praviloma ugotovljeni takoj in sprejeti so ukrepi za uveljavljanje pravnih sredstev, ki vključujejo odstranitev netočnih podatkov, ki so bili nepravilno pridobljeni ali drugače predmet zahtev glede uničenja na podlagi veljavnih postopkov“. Sodišče FISA, predhodno mnenje in sklep [redigirano besedilo] (2014), na voljo na naslovu <https://www.dni.gov/files/documents/0928/FISC%20Memorandum%20Opinion%20and%20Order%2026%20August%202014.pdf>.

⁽³⁴³⁾ Glej npr. Poročilo ministrstva za pravosodje/ODNI o skladnosti s členom 702 FISA, predloženo FISC za obdobje junij 2018–november 2018, str. 21–65.

⁽³⁴⁴⁾ Člen 1803(h) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA. Glej poročilo PCLOB o členu 702, str. 76. Poleg tega glej predhodno mnenje in sklep FISC z dne 3. oktobra 2011 kot primer sklepa o pomanjkljivosti, v katerem je bilo vladi odrejeno, naj v 30 dneh odpravi ugotovljene pomanjkljivosti. Na voljo na naslovu <https://www.dni.gov/files/documents/0716/October-2011-Bates-Opinion-and%20Order-20140716.pdf>. Glej Waltonov dopis, oddelek 4, str. 10 in 11. Glej npr. mnenje FISC z dne 18. oktobra 2018, na voljo na naslovu https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISC_Opin_18Oct18.pdf, kakor ga je potrdilo FISCR v svojem mnenju z dne 12. julija 2019, na voljo na spletišču https://www.intelligence.gov/assets/documents/702%20Documents/declassified/2018_Cert_FISC_Opinion_12Jul19.pdf, v katerem je FISC vladi med drugim odredil izpolnjevanje nekaterih zahtev v zvezi z obveščanjem, dokumentacijo in poročanjem FISC.

⁽³⁴⁵⁾ Glej npr. FISC, predhodno mnenje in sklep 76 (6. december 2019) (odobren za javno objavo 4. septembra 2020), v katerem je FISC vladi naložil, naj do 28. februarja 2020 predloži pisno poročilo o korakih vlade za izboljšanje postopka opredeljevanja in odstranjevanja poročil, ki izhajajo iz informacij FISA 702, ki so bila priklicana zaradi skladnosti, ter tudi o drugih zadevah. Glej tudi Prilogo VII.

svojim letnim pregledom potrdil na podlagi člena 702 upošteva primere neskladnosti, da bi ugotovil, ali predložena potrdila izpolnjujejo zahteve FISA. Če FISC ugotovi, da vladna potrdila niso zadostovala, tudi zaradi nekaterih primerov neskladnosti, lahko podobno izda t. i. sklep o pomanjkljivosti, v katerem od vlade zahteva odpravo kršitve v 30 dneh ali prenehanje izvajanja ali neizvedbo potrjevanja na podlagi člena 702. Nazadnje, FISC oceni trende, ki jih opazi v zvezi s težavami na področju skladnosti, in lahko zahteva spremembo postopkov ali dodaten nadzor in poročanje o obravnavi trendov na področju skladnosti ⁽³⁴⁶⁾.

3.2.3 *Pravna sredstva*

- (175) Kot je podrobneje pojasnjeno v tem oddelku, številne možnosti v Združenih državah zagotavljajo posameznikom iz Unije, na katere se nanašajo osebni podatki, omogočajo vložitev tožbe pred neodvisnim in nepristranskim sodiščem z zavezujočimi pooblastili. Skupaj posameznikom omogočajo dostop do njihovih osebnih podatkov, pregled zakonitosti vladnega dostopa do njihovih osebnih podatkov in v primeru kršitve njeno odpravo, tudi s popravkom oziroma izbrisom takih podatkov.
- (176) Prvič, na podlagi Odredbe št. 14086 je vzpostavljen poseben mehanizem pravnih sredstev, ki ga dopolnjuje uredba pravosodnega ministra o ustanovitvi DPRC za obravnavanje in reševanje pritožb posameznikov, ki se nanašajo na ameriške obveščevalne dejavnosti SIGINT. Vsak posameznik v EU ima pravico mehanizmu pravnih sredstev predložiti pritožbo, ki se nanaša na domnevno kršitev ameriškega zakona, ki ureja obveščevalne dejavnosti SIGINT (npr. Odredba št. 14086, člen 702 FISA, Odredba št. 12333), in negativno vpliva na njegove interese glede varstva zasebnosti in državljskih svoboščin ⁽³⁴⁷⁾. Ta mehanizem pravnih sredstev je na voljo posameznikom iz držav ali regionalnih organizacij za gospodarsko povezovanje, ki jih je pravosodni minister ZDA opredelil kot „države, ki izpolnjujejo pogoje“ ⁽³⁴⁸⁾. Pravosodni minister je 30. junija 2023 Evropsko unijo in tri države Evropskega združenja za prosto trgovino, ki skupaj tvorijo Evropski gospodarski prostor, na podlagi člena 3(f) Odredbe št. 14086 opredelil kot „države, ki izpolnjujejo pogoje“ ⁽³⁴⁹⁾. Ta opredelitev ne posega v člen 4(2) Pogodbe o Evropski uniji.
- (177) Posameznik iz Unije, na katerega se nanašajo osebni podatki in ki želi vložiti takšno pritožbo, mora le-to predložiti nadzornemu organu v državi članici EU, pristojnemu za nadzor nad obdelavo osebnih podatkov s strani javnih organov (organ za varstvo podatkov) ⁽³⁵⁰⁾. To zagotavlja preprost dostop do mehanizma pravnih sredstev, saj posameznikom omogoča, da se obrnejo na organ, ki je „v bližini doma“ in s katerim se lahko sporazumevajo v lastnem jeziku. Ko se zahteve za vložitev pritožbe iz uvodne izjave 178 preverijo, bo pristojni organ za varstvo podatkov prek sekretariata Evropskega odbora za varstvo podatkov pritožbo posredoval v mehanizem pravnih sredstev.
- (178) Za vložitev pritožbe pri mehanizmu pravnih sredstev veljajo majhne zahteve glede dopustnosti, saj posameznikom ni treba dokazati, da so bili njihovi podatki dejansko predmet ameriških obveščevalnih dejavnosti SIGINT ⁽³⁵¹⁾. Hkrati morajo biti za zagotovitev izhodišča, na podlagi katerega mehanizem pravnih sredstev izvede pregled, predložene nekatere osnovne informacije, tj. v zvezi z osebnimi podatki, za katere se utemeljeno sklepa, da so bili preneseni v ZDA, in v zvezi s sredstvi, s katerimi naj bi bili preneseni; identitetami subjektov vlade ZDA, za katere se sklepa, da so vključeni v domnevne kršitve (če je znano); podlago za domnevo, da je prišlo do kršitve zakonodaje ZDA (čeprav za to prav tako ni potreben dokaz, da so osebne podatke dejansko zbirale ameriške obveščevalne agencije) in naravo zahtevanega nadomestila.

⁽³⁴⁶⁾ Glej Prilogo VII.

⁽³⁴⁷⁾ Glej člen 4(k)(iv) Odredbe št. 14086, ki določa, da mora pritožbo pri mehanizmu pravnih sredstev vložiti pritožnik v svojem imenu (tj. ne kot predstavnik vlade, nevladne ali medvladne organizacije). Pojem „negativen vpliv“ ne zahteva, da pritožnik doseže določen prag, da bi imel dostop do mehanizma pravnih sredstev (v zvezi s tem glej uvodno izjavo 178). Pojasnjuje pa, da sta ODNI CLPO in DPRC pristojna za odpravo kršitev ameriške zakonodaje, ki ureja obveščevalne dejavnosti SIGINT, ki negativno vplivajo na pritožnikove interese zasebnosti in državljske svoboščine. Nasprotno pa kršitve zahtev v skladu z veljavno zakonodajo ZDA, ki niso namenjene zaščiti posameznikov (npr. proračunske zahteve), ne spadajo v pristojnost ODNI CLPO in DPRC.

⁽³⁴⁸⁾ Člen 3(f) Odredbe št. 14086.

⁽³⁴⁹⁾ <https://www.justice.gov/opcl/executive-order-14086>.

⁽³⁵⁰⁾ Člen 4(d)(v) Odredbe št. 14086.

⁽³⁵¹⁾ Glej člen 4(k)(i)-(iv) Odredbe št. 14086.

- (179) Prvotno preiskavo pritožb, predloženih temu mehanizmu pravnih sredstev, izvaja ODNI CLPO, čigar obstoječa zakonska vloga in zakonska pooblastila so bila razširjena konkretne ukrepe, sprejete v skladu z Odredbo št. 14086 ⁽³⁵²⁾. V okviru obveščevalne skupnosti je CLPO med drugim pristojen za zagotavljanje, da je varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin ustrezno vključeno v politike in postopke ODNI in obveščevalnih agencij; nadzor ODNI nad skladnostjo z veljavnimi zahtevami glede varstva zasebnosti in državljskih svoboščin in izvajanje ocen učinka na varstvo zasebnosti ⁽³⁵³⁾. ODNI CLPO lahko razreši le DNI iz pomembnega razloga, tj. v primeru neustreznega ravnanja, zlorabe položaja, kršitve varnosti, zanemarjanja dolžnosti ali nesposobnosti ⁽³⁵⁴⁾.
- (180) ODNI CLPO ima pri izvajanju pregleda dostop do informacij za njegovo ocenjevanje in se lahko opre na obvezno pomoč uradnikov za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin v različnih obveščevalnih agencijah ⁽³⁵⁵⁾. Obveščevalne agencije imajo prepoved ovirati ali neustrezno vplivati na preglede ODNI CLPO. To vključuje DNI, ki se ne sme vmešavati v pregled ⁽³⁵⁶⁾. Pri pregledu pritožbe mora ODNI CLPO „uporabljati zakon nepristransko“, upoštevati interese nacionalne varnosti na področju obveščevalnih dejavnosti SIGINT in tudi varstvo zasebnosti ⁽³⁵⁷⁾.
- (181) V okviru svojega pregleda ODNI CLPO ugotovi, ali je prišlo do kršitve veljavne zakonodaje ZDA in, če je to tako, odloči o ustrezni odpravi kršitve ⁽³⁵⁸⁾. Slednje se nanaša na ukrepe, ki v celoti odpravljajo ugotovljeno kršitev, kot na primer opustitev nezakonitega pridobivanja podatkov, izbris nezakonito zbranih podatkov, izbris rezultatov neustrezno izvedenih poizvedb drugače nezakonito zbranih podatkov, omejitev dostopa ustrezno usposobljenega osebja do zakonito zbranih podatkov ali priklic obveščevalnih poročil, ki vsebujejo podatke, pridobljene brez zakonitega dovoljenja ali ki so bili nezakonito razširjeni ⁽³⁵⁹⁾. Odločitve ODNI CLPO o posameznih pritožbah (tudi o odpravi kršitve) so za zadevne obveščevalne agencije zavezujoče ⁽³⁶⁰⁾.
- (182) ODNI CLPO mora hraniti dokumentacijo o svojem pregledu in predložiti zaupno odločbo s pojasnitvijo podlage za njegove dejanske ugotovitve, z ugotovitvijo, ali je prišlo do zajete kršitve, in določitev ustrezne odprave kršitve ⁽³⁶¹⁾. Če je bila pri pregledu ODNI CLPO ugotovljena kršitev katerega koli pooblastila, ki je predmet nadzora FISC, mora CLPO predložiti tudi zaupno poročilo pomočniku pravosodnega ministra za nacionalno varnost, ki nato v skladu z obveznostjo poročanja sporoči neskladnost FISC, ki lahko sprejme nadaljnje izvršilne ukrepe (v skladu s postopkom, opisanim v uvodnih izjavah 173 in 174) ⁽³⁶²⁾.
- (183) Ko je pregled zaključen, ODNI CLPO prek nacionalnega organa obvesti pritožnika, da „pri pregledu bodisi niso bile ugotovljene nobene zajete kršitve ali da je ODNI CLPO izdal odločitev, ki zahteva ustrezno odpravo kršitve“ ⁽³⁶³⁾. To omogoča varstvo zaupnosti dejavnosti, izvedenih za zaščito nacionalne varnosti, hkrati pa je posameznikom s tem zagotovljena odločba, ki potrjuje, da je bila njihova pritožba ustrezno preiskana, o njej pa je bilo ustrezno odločeno. Poleg tega lahko posameznik to odločbo izpodbija. V ta namen bo obveščen o možnosti vložitve pritožbe pri DPRC za presojo ugotovitev CLPO (glej uvodno izjavo 184 in naslednje) in o tem, da če se bo obrnil na sodišče, bo izbran poseben pravobranilec, ki bo zastopal pritožnikove interese ⁽³⁶⁴⁾.

⁽³⁵²⁾ Glej člen 3(c)(iv) Odredbe št. 14086. Glej tudi člen 103D zakona o nacionalni varnosti iz leta 1947, člen 403-3d naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA, kar zadeva vlogo CLPO v ODNI.

⁽³⁵³⁾ Člen 3029 (b) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³⁵⁴⁾ Glej člen 3(c)(iv) Odredbe št. 14086.

⁽³⁵⁵⁾ Glej člen 3(c)(iii) Odredbe št. 14086.

⁽³⁵⁶⁾ Glej člen 3(c)(iv) Odredbe št. 14086.

⁽³⁵⁷⁾ Člena 3(c)(i)(B)(i) in (iii) Odredbe št. 14086.

⁽³⁵⁸⁾ Glej člen 3(c)(i) Odredbe št. 14086.

⁽³⁵⁹⁾ Člen 4(a) Odredbe št. 14086.

⁽³⁶⁰⁾ Glej člen 3(c)(d) Odredbe št. 14086.

⁽³⁶¹⁾ Glej člen 3(c)(i)(F)-(G) Odredbe št. 14086.

⁽³⁶²⁾ Glej tudi člen 3(c)(i)(D) Odredbe št. 14086.

⁽³⁶³⁾ Člen 3(c)(i)(E)(1) Odredbe št. 14086.

⁽³⁶⁴⁾ Člena 3(c)(i)(E)(2)-(3) Odredbe št. 14086.

- (184) Vsak pritožnik in tudi vsak organa obveščevalne skupnosti lahko pred DPRC zahtevajo presojo odločbe ODNI CLPO. Take vloge za presojo morajo biti vložene v 60 dneh po prejemu obvestila s strani ODNI CLPO, da je njegov pregled zaključen, vključevati pa morajo vse informacije, ki jih želi posameznik predložiti DPRC (npr. argumente o pravnih vprašanjih ali uporabi prava za dejstva zadeve) ⁽³⁶⁵⁾. Posamezniki iz Unije, na katere se nanašajo osebni podatki, lahko svojo vlogo ponovno vložijo pri pristojnem organu za varstvo podatkov (glej uvodno izjavo 177).
- (185) DPRC je neodvisno sodišče, ki ga je pravosodni minister ustanovil na podlagi Odredbe št. 14086 ⁽³⁶⁶⁾. Sestavlja ga vsaj šest sodnikov, ki jih imenuje pravosodni minister po posvetovanju s PCLOB, z ministrom za trgovino in DNI za štiriletni mandat z možnostjo podaljšanja ⁽³⁶⁷⁾. Imenovanje sodnikov s strani pravosodnega ministra, temelji na merilih, ki jih uporablja izvršilna veja pri ocenjevanju kandidatov za zvezno pravosodje in ki dodeljujejo utež predhodnim sodniškim izkušnjam ⁽³⁶⁸⁾. Poleg tega morajo biti sodniki delavci v pravni stroki (tj. aktivni člani odvetniške zbornice in imeti ustrezno licenco za opravljanje odvetniške prakse) ter imeti ustrezne izkušnje s področja prava varstva zasebnosti in nacionalne varnosti. Pravosodni minister si mora prizadevati za zagotovitev, da ima vsaj polovica sodnikov vedno predhodne sodniške izkušnje, vsi sodniki pa morajo imeti varnostna potrdila, da lahko dostopajo do zaupnih podatkov o nacionalni varnosti ⁽³⁶⁹⁾.
- (186) Za sodnike pri DPRC so lahko imenovani le posamezniki, ki izpolnjujejo kvalifikacije, navedene v uvodni izjavi 185, in ki v času svojega imenovanja ali dve leti pred tem niso oziroma niso bili zaposleni v izvršilni veji. Podobno sodniki v času svojega mandata pri DPRC ne smejo opravljati nobenih uradnih nalog ali biti zaposleni v vladi ZDA (razen kot sodniki pri DPRC) ⁽³⁷⁰⁾.
- (187) Neodvisnost odločanja se uresničuje s številnimi jamstvi. Zlasti izvršilni veji (pravosodni minister in obveščevalne agencije) je prepovedano vmešavanje v presojo DPRC ali neustrezno vplivanje nanjo ⁽³⁷¹⁾. Sam DPRC pa mora nepristransko odločati o zadevah ⁽³⁷²⁾ in deluje v skladu z lastnim poslovníkom (sprejetim z večino glasov). Poleg tega lahko sodnike pri DPRC razreši le pravosodni minister in le iz določenih razlogov (tj. neustrezno ravnanje, zloraba položaja, kršitev varnosti, zanemarjanje dolžnosti ali nesposobnost), ob ustreznem upoštevanju standardov, ki veljajo za zvezne sodnike, določene v pravilniku o ravnanju pri opravljanju sodniške službe in postopkih za ugotovitev nezmožnosti opravljanja sodniške službe ⁽³⁷³⁾.
-
- ⁽³⁶⁵⁾ Členi 201.6(a)-(b) uredbe pravosodnega ministra.
- ⁽³⁶⁶⁾ Člen 3(d)(i) in uredba pravosodnega ministra. Vrhovno sodišče Združenih držav je priznalo možnost, da pravosodni minister ustanovi neodvisne organe s pooblastilom za odločanje, tudi za odločanje o posameznih zadevah, glej zlasti Združene države v imenu Accardi/Shaugnessy, 347 U.S. 260 (1954) in Združene države/Nixon, 418 U.S. 683, 695 (1974). Izpolnjevanje različnih zahtev iz Odredbe št. 14086, npr. meril in postopkov za imenovanje in razrešitev sodnikov DPRC, je namreč pod nadzorom generalnega inšpektorja ministrstva za pravosodje (glej tudi uvodno izjavo 109 o zakonskem pooblastilu generalnih inšpektorjev).
- ⁽³⁶⁷⁾ Člen 3(d)(i)(A) Odredbe št. 14086 in člen 201.3(a) uredbe pravosodnega ministra.
- ⁽³⁶⁸⁾ Členi 201.3(b) uredbe pravosodnega ministra.
- ⁽³⁶⁹⁾ Člen 3(d)(i)(B) Odredbe št. 14086.
- ⁽³⁷⁰⁾ Člen 3(d)(i)(A) Odredbe št. 14086 ter člen 201.3(a) in (c) uredbe pravosodnega ministra. Posamezniki, imenovani za sodnike pri DPRC, lahko sodelujejo v zunaj sodnih dejavnostih, vključno s poslovanjem, finančnimi dejavnostmi, neprofitnimi dejavnostmi zbiranja sredstev in fiduciarnimi dejavnostmi ter tudi opravljanjem odvetniške prakse, dokler takšne dejavnosti ne vplivajo na nepristransko opravljanje njihovih dolžnosti ali na učinkovitost ali neodvisnost DPRC (člen 201.7(c) uredbe pravosodnega ministra).
- ⁽³⁷¹⁾ Člen 3(d)(iii)-(iv) Odredbe št. 14086 in člen 201.7(d) uredbe pravosodnega ministra.
- ⁽³⁷²⁾ Člen 3(d)(i)(D) Odredbe št. 14086 in člen 201.9 uredbe pravosodnega ministra.
- ⁽³⁷³⁾ Člen 3(d)(iv) Odredbe št. 14086 in člen 201.7(d) uredbe pravosodnega ministra. Glej tudi sodbo v zadevi Bumap proti Združenim državam, 252 U.S. 512, 515 (1920), ki je potrdila dolgoletno načelo v zakonodaji ZDA, da je pristojnost razrešitve odvisna od pristojnosti za imenovanje (kot je opozoril tudi urad pravnega svetovalca ministrstva za pravosodje v mnenju Ustavna ločitev oblasti med predsednikom in kongresom, mnenje 20 O.L.C. 124, 166 (1996)).

- (188) Vloge, predložene DPRC, presoja senati treh sodnikov, vključno s predsedujočim sodnikom, ki mora ravnati v skladu s kodeksom ravnanja za sodnike ZDA ⁽³⁷⁴⁾. Vsakemu senatu pomaga posebni pravobranilec ⁽³⁷⁵⁾, ki ima dostop do vseh informacij, ki se nanašajo na zadevo, vključno z zaupnimi informacijami ⁽³⁷⁶⁾. Vloga posebnega pravobranilca je zagotoviti, da so pritožnikovi interesi zastopani in da je senat DPRC dobro seznanjen z vsemi ustreznimi pravnimi in dejanskimi vprašanji ⁽³⁷⁷⁾. Da bi se posebni pravobranilec podrobneje seznanil z vlogo za presojo, ki jo je pri DPRC vložil posameznik, lahko s pisnimi vprašanji od pritožnika zahteva informacije ⁽³⁷⁸⁾.
- (189) DPRC presoja ugotovitve ODNI CLPO (glede kršitev veljavne zakonodaje ZDA in tudi glede ustrezne odprave kršitve) vsaj na podlagi evidence o preiskavi ODNI CLPO in tudi vseh informacij in vlog, ki so jih predložili pritožnik, posebni pravobranilec ali obveščevalna agencija ⁽³⁷⁹⁾. Senat DPRC ima dostop do vseh informacij, potrebnih za izvedbo presoje, ki jih lahko pridobi prek ODNI CLPO (senat lahko npr. od CLPO zahteva, naj svoje evidence dopolni z dodatnimi informacijami ali dejanskimi ugotovitvami, če je to potrebno za izvedbo presoje) ⁽³⁸⁰⁾.
- (190) Pri izvajanju svoje presoje lahko DPRC (1) odloči, da ni dokazov o tem, da je prišlo do obveščevalnih dejavnosti SIGINT, ki vključujejo pritožnikove osebne podatke, (2) odloči, da so bile ugotovitve ODNI CLPO pravno pravilne in podprte z utemeljenimi dokazi, ali (3), če se DPRC ne strinja z ugotovitvami ODNI CLPO (o tem, ali je bila kršena veljavna zakonodaja ZDA, ali glede ustrezne odprave kršitve), izda lastne ugotovitve ⁽³⁸¹⁾.

⁽³⁷⁴⁾ Člen 3(d)(i)(B) Odredbe št. 14086 in člen 201.7(a)-(c) uredbe pravosodnega ministra. OPCL v okviru ministrstva za pravosodje, ki je pristojno za zagotavljanje upravne podpore DPRC in posebnim pravobranilcem (glej člen 201.5 uredbe pravosodnega ministra), izbere senat s tremi sodniki po načelu rotacije, s čimer si prizadeva zagotoviti, da ima vsak senat vsaj enega sodnika s prehodnimi sodniškimi izkušnjami (če teh nima noben sodnik, bo predsedujoči sodnik tisti, ki ga bo najprej izbral OPCL).

⁽³⁷⁵⁾ Člen 201.4 uredbe pravosodnega ministra. Pravosodni minister imenuje vsaj dva posebna pravobranilca po posvetovanju z ministrom za trgovino, DNI in PCLOB za mandat z možnostjo dvakratnega podaljšanja. Posebni pravobranilci morajo imeti izkušnje s področja prava varstva zasebnosti in nacionalne varnosti, biti izkušen odvetniki, aktivni člani odvetniške zbornice in imeti ustrezno licenco za opravljanje odvetniške prakse. Poleg tega dve leti pred svojim prvotnim imenovanjem niso smeli biti zaposleni v izvršilni veji. Za vsako presojo vloge predsedujoči sodnik izbere posebnega pravobranilca za pomoč senatu; glej člen 201.8(a) uredbe pravosodnega ministra.

⁽³⁷⁶⁾ Člen 201.8(c) in člen 201.11 uredbe pravosodnega ministra.

⁽³⁷⁷⁾ Člen 3(d)(i)(C) Odredbe št. 14086 in člen 201.8(e) uredbe pravosodnega ministra. Posebni pravobranilec ne deluje v vlogi posrednika pritožnika in z njim ni v odnosu odvetnik-stranka.

⁽³⁷⁸⁾ Glej člen 201.8(d)(e) uredbe pravosodnega ministra. Taka vprašanja najprej pregleda OPLC po posvetovanju z ustreznim organom obveščevalne skupnosti, da bi opredelil in izločil morebitne zaupne ali privilegirane ali zaščitene informacije pred posredovanjem vprašanj pritožniku. Dodatne informacije, ki jih posebni pravobranilec prejme v odgovoru na taka vprašanja, vsebujejo vloge, ki jih posebni pravobranilec predloži DPRC.

⁽³⁷⁹⁾ Člen 3(d)(i)(D) Odredbe št. 14086.

⁽³⁸⁰⁾ Člen 3(d)(iii) Odredbe št. 14086 in člen 201.9(b) uredbe pravosodnega ministra.

⁽³⁸¹⁾ Člen 3(d)(i)(E) Odredbe št. 14086 in člen 201.9(c)-(e) uredbe pravosodnega ministra. V skladu z opredelitvijo pojma „ustrezna odprava kršitev“ iz člena 4(a) Odredbe št. 14086 mora DPRC pri odločanju o popravnem ukrepu za popolno odpravo kršitve med drugim upoštevati „načine, na katere so se običajno obravnavale ugotovljene kršitve“, tj. DPRC bo med drugimi dejavniki preučil, kako so bile podobne težave v zvezi s skladnostjo odpravljene v preteklosti, da se zagotovi učinkovitost in ustreznost pravnega sredstva.

- (191) DPRC v vseh primerih sprejme pisno odločbo z večino glasov. Če je v presoji ugotovljena kršitev veljavnih pravil, bo v odločbi navedena vsaka ustrezna odprava kršitev, ki vključuje izbris nezakonito zbranih podatkov, izbris rezultatov neustrezno izvedenih poizvedb, omejitev dostopa ustrezno usposobljenega osebja do zakonito zbranih podatkov ali priklic obveščevalnih poročil, ki vsebujejo podatke, pridobljene brez zakonitega dovoljenja ali ki so bili nezakonito razširjeni ⁽³⁸²⁾. Odločba DPRC je v zvezi z obravnavano pritožbo dokončna in zavezujoča ⁽³⁸³⁾. Poleg tega, če je bila pri presoji ugotovljena kršitev katerega koli pooblastila, ki je predmet nadzora FISC, mora DPRC predložiti tudi zaupno poročilo pomočniku pravosodnega ministra za nacionalno varnost, ki nato v skladu z obveznostjo poročanja sporoči neskladnosti FISC, ki lahko sprejme nadaljnje izvršilne ukrepe (v skladu s postopkom, opisanim v uvodnih izjavah 173 in 174) ⁽³⁸⁴⁾.
- (192) Vsaka odločba senata DPRC je posredovana ODNI CLPO ⁽³⁸⁵⁾. V primerih, v katerih je presojo DPRC sprožila vloga pritožnika, je pritožnik prek nacionalnega organa obveščen, da je DPRC zaključil svojo presojo in da „pri presoji bodisi niso bile ugotovljene nobene zajete kršitve bodisi je DPRC izdal ugotovitev, ki zahteva ustrezno odpravo kršitve“ ⁽³⁸⁶⁾. OPCL v okviru ministrstva za pravosodje hrani evidenco vseh informacij, ki jih je pregledal DPRC, in vseh izdanih odločb, ki so kot nezavezujoč precedens na voljo prihodnjim senatom DPRC za preučitev ⁽³⁸⁷⁾.
- (193) Ministrstvo za trgovino mora hraniti tudi evidenco vsakega pritožnika, ki je vložil pritožbo ⁽³⁸⁸⁾. Za večjo preglednost mora ministrstvo za trgovino vsaj vsakih pet let stopiti v stik z ustreznimi obveščevalnimi agencijami, da bi preverilo, ali je bila informacijam, ki se nanašajo na presojo DPR, preklicana stopnja zaupnosti ⁽³⁸⁹⁾. Če je to tako, bo posameznik obveščen, da so lahko take informacije na voljo na podlagi veljavne zakonodaje (tj. da lahko zahteva dostop do njih na podlagi FOIA, glej uvodno izjavo 199).
- (194) Nazadnje, pravilno delovanje tega mehanizma pravnih sredstev bo predmet rednega in neodvisnega vrednotenja. Natančneje, v skladu z Odredbo št. 14086 je delovanje mehanizma pravnih sredstev predmet letnega pregleda PCLOB, neodvisnega organa (glej uvodno izjavo 110) ⁽³⁹⁰⁾. V okviru svojega pregleda bo PCLOB med drugim ocenil, ali sta ODNI CLPO in DPRC pritožbe obravnavala pravočasno; ali sta pridobila popoln dostop do potrebnih informacij; ali so bili v postopku pregleda ustrezno upoštevani vsebinski zaščitni ukrepi iz Odredbe št. 14086 in ali je obveščevalna skupnost v celoti ravnala v skladu z ugotovitvami ODNI CLPO in DPRC. PCLOB bo poročilo o izidu svojega pregleda predložil predsedniku, pravosodnemu ministru, DNI, vodji obveščevalnih agencij, ODNI CLPO in kongresnim odborom za obveščevalno dejavnost, ki bo tudi objavljen v nezaupni različici, nato pa vključen v redni pregled delovanja tega sklepa, ki ga bo izvedla Komisija. Pravosodni minister, DNI, ODNI CLPO in vodje obveščevalnih agencij morajo izvajati ali drugače obravnavati vsa priporočila, ki jih vključujejo taka poročila. Poleg tega bo PCLOB izdal letno javno potrdilo o tem, ali mehanizem pravnih sredstev obravnava pritožbe v skladu z zahtevami Odredbe št. 14086.

⁽³⁸²⁾ Člen 4(a) Odredbe št. 14086.

⁽³⁸³⁾ Člen 3(d)(ii) Odredbe št. 14086 in člen 201.9(g) uredbe pravosodnega ministra. Glede na to, da je odločba DPRC dokončna in zavezujoča, nobena druga izvršilna ali upravna institucija/organ (vključno s predsednikom Združenih držav) ne more razveljaviti odločitve DPRC. To je bilo potrjeno tudi v sodni praksi vrhovnega sodišča, ki je pojasnilo, da se pravosodni minister s prenosom edinstvenega pooblastila pravosodnega ministra znotraj izvršilne veje oblasti za izdajanje zavezujočih odločitev na neodvisni organu odreka možnosti, da bi na kakršen koli način narekoval odločitve tega organa (glej sodbo v zadevi *Združene države v povezavi z Accardi proti Shaughnessy*, 347 U.S. 260 (1954)).

⁽³⁸⁴⁾ Člen 3(d)(i)(F) Odredbe št. 14086 in člen 201.9(i) uredbe pravosodnega ministra.

⁽³⁸⁵⁾ Člen 201.9(h) uredbe pravosodnega ministra.

⁽³⁸⁶⁾ Člen 3(d)(i)(H) Odredbe št. 14086 in člen 201.9(h) uredbe pravosodnega ministra. Glede narave obvestila glej člen 201.9(h)(3) uredbe pravosodnega ministra.

⁽³⁸⁷⁾ Člen 201.9(j) uredbe pravosodnega ministra.

⁽³⁸⁸⁾ Člen 3(d)(v)(A) Odredbe št. 14086.

⁽³⁸⁹⁾ Člen 3(d)(v) Odredbe št. 14086.

⁽³⁹⁰⁾ Člen 3(e) Odredbe št. 14086. Glej tudi [https://documents.pclob.gov/prod/Documents/EventsAndPress/4db0a50d-cc62-4197-af2e-2687b14ed9b9/Trans-Atlantic%20Data%20Privacy%20Framework%20EO%20press%20release%20\(FINAL\).pdf](https://documents.pclob.gov/prod/Documents/EventsAndPress/4db0a50d-cc62-4197-af2e-2687b14ed9b9/Trans-Atlantic%20Data%20Privacy%20Framework%20EO%20press%20release%20(FINAL).pdf).

(195) Poleg posebnega mehanizma pravnih sredstev, vzpostavljenega na podlagi Odredbe št. 14086, so možnosti pravnih sredstev na voljo vsem posameznikom (ne glede na državljanstvo ali prebivališče) pred rednimi sodišči ZDA ⁽³⁹¹⁾.

(196) Zlasti FISA in povezan zakon določata možnost, da posamezniki vložijo civilno tožbo za denarno odškodnino proti Združenim državam, če so bile informacije o njih nezakonito in namerno uporabljene ali razkrite ⁽³⁹²⁾; da tožijo osebno uslužbenca vlade ZDA za denarno odškodnino ⁽³⁹³⁾ in da izpodbijajo zakonitost nadzora (ter zahtevajo omejitev informacij), če namerava vlada ZDA uporabiti ali razkriti kakršne koli informacije, ki so pridobljene ali izhajajo iz elektronskega nadzora, proti posamezniku v sodnem ali upravnem postopku v ZDA ⁽³⁹⁴⁾. Splošneje, če namerava vlada uporabiti informacije, pridobljene med izvajanjem obveščevalne dejavnosti, proti osumljencu v kazenski zadevi, ustavne in zakonske zahteve ⁽³⁹⁵⁾ nalagajo obveznost razkritja nekaterih informacij, tako da lahko obdolženec izpodbija zakonitost vladnega zbiranja in uporabe dokazov.

(197) Poleg tega obstaja več posebnih možnosti pritožbe proti vladnim uslužbencem zaradi nezakonitega vladnega dostopa do osebnih podatkov ali njihove uporabe, tudi za domnevne namene nacionalne varnosti (to so zakon o računalniških goljufijah in zlorabah ⁽³⁹⁶⁾, ECPA ⁽³⁹⁷⁾ in zakon o pravici do finančne zasebnosti ⁽³⁹⁸⁾). Vsa te tožbe se nanašajo na konkretne podatke, ciljne osebe in/ali vrste dostopa (npr. oddaljeni dostop računalnika prek interneta) in so na voljo pod določenimi pogoji (npr. naklepno/namerno ravnanje, ravnanje zunaj uradnih pooblastil, utrpela škoda).

(198) Splošnejšo možnost pravnega varstva zagotavlja APA ⁽³⁹⁹⁾, v skladu s katerim ima „vsaka oseba, ki ji je bila storjena pravna krivica zaradi ukrepanja agencije ali na katero je to ukrepanje agencije negativno vplivalo ali jo oškodovalo“, pravico, da zahteva sodni nadzor ⁽⁴⁰⁰⁾. To vključuje možnost, da se sodišču predlaga, naj „ugotovi, da so ukrepanje, ugotovitve in sklepi agencije, za katere je bilo ugotovljeno, da so [...] samovoljni, arbitrarni, da predstavljajo zlorabo diskrecijske pravice ali so drugače neskladni s pravom, nezakoniti in jih razveljavi“ ⁽⁴⁰¹⁾. Zvezno pritožbeno sodišče je leta 2015 o zahtevku na podlagi APA na primer odločilo, da množično zbiranje telefonskih metapodatkov s strani vlade ZDA ni bilo dovoljeno na podlagi člena 501 FISA ⁽⁴⁰²⁾.

⁽³⁹¹⁾ Dostop do teh možnosti je predmet izkaza „pravnega interesa“. Ta standard, ki se uporablja za vsakega posameznika ne glede na njegovo državljanstvo, izhaja iz zahteve po „nasprotujočih si zahtevkih“ iz člena III ustave ZDA. V skladu z razlago vrhovnega sodišča mora zato (1) posameznik utrpeti „dejansko škodo“ (tj. oškodovan mora biti pravno varovan interes, ki je konkreten in podrobno opredeljen in dejanski ali neposreden), (2) obstajati vzročna zveza med škodo in ravnanjem, izpodbijanim pred sodiščem in (3) obstajati verjetnost in ne špekulacija, da bo s pozitivno odločbo sodišča škoda odpravljena (glej Lujan/Defenders of Wildlife, 504 U.S. 555 (1992)).

⁽³⁹²⁾ Člen 2712 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³⁹³⁾ Člen 1810 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³⁹⁴⁾ Člen 1806 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³⁹⁵⁾ Glej sodbo v zadevi Brady proti Maryland, 373 U.S. 83 (1963), oziroma zakon Jencks, člen 3500 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³⁹⁶⁾ Člen 1030 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³⁹⁷⁾ Členi 2701–2712 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³⁹⁸⁾ Člen 3417 naslova 12 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽³⁹⁹⁾ Člen 702 naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽⁴⁰⁰⁾ Na splošno se sodni nadzor opravi le za „končno“ ukrepanje agencije in ne za „predhodno, postopkovno ali vmesno“ ukrepanje agencije. Glej Člen 704 naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽⁴⁰¹⁾ Člen 706(2)(A) naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA.

⁽⁴⁰²⁾ ACLU/Clapper, 785 F.3d 787 (pritožbeno sodišče drugega okrožja Združenih držav Amerike 2015). Program za množično zbiranje telefonskih podatkov, izpodbijan v teh zadevah, je bil ukinjen z zakonom ZDA o svobodi iz leta 2015 (USA FREEDOM Act).

- (199) Nazadnje, poleg možnosti pravnih sredstev, navedenih v uvodnih izjavah 176–198, ima vsak posameznik na podlagi FOIA pravico zahtevati dostop do obstoječih evidenc zvezne agencije, tudi če te vsebujejo posameznikove osebne podatke ⁽⁴⁰³⁾. Pridobitev takega dostopa lahko olajša vlaganje tožb pred rednimi sodišči, tudi v podporo izkazu pravnega interesa. Agencije lahko zadržijo informacije, ki spadajo med določene navedene izjeme, vključno z dostopom do zaupnih podatkov o nacionalni varnosti in podatkov, ki se nanašajo na preiskave kazenskega pregona ⁽⁴⁰⁴⁾, vendar imajo pritožniki, ki niso zadovoljni z odzivom, možnost, da ga izpodbijajo z zahtevkom za upravni in nato sodni nadzor (pred zveznimi sodišči) ⁽⁴⁰⁵⁾.
- (200) Iz zgoraj navedenega izhaja, da kadar organi ZDA za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ter za nacionalno varnost izvajajo dostop do osebnih podatkov, ki spadajo na področje uporabe tega sklepa, tak dostop ureja pravni okvir, ki določa pogoje, na podlagi katerih je dostop mogoč, pri tem pa omejuje dostop in nadaljnjo uporabo podatkov na tisto, kar je potrebno in sorazmerno glede na cilj v javnem interesu. Te zaščitne ukrepe lahko uveljavljajo posamezniki, ki imajo pravice do učinkovitih pravnih sredstev.

4. SKLEPNA UGOTOVITEV

- (201) Komisija meni, da Združene države z načeli, ki jih je izdalo ministrstvo za trgovino, zagotavljajo raven varstva osebnih podatkov, ki se prenašajo iz Unije certificiranim organizacijam v ZDA na podlagi okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA, ki je v osnovi enakovredna ravni, zagotovljeni z Uredbo (EU) 2016/679.
- (202) Poleg tega Komisija meni, da dejansko uporabo načel zagotavljajo obveznosti glede preglednosti in upravljanje DPF s strani ministrstva za trgovino. Gledano v celoti nadzorni mehanizmi in pravna sredstva v zakonodaji ZDA poleg tega v praksi omogočajo, da se kršitve pravil o varstvu podatkov ugotovijo in kaznujejo, ter da so posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, na voljo pravna sredstva, s katerimi lahko pridobijo dostop do osebnih podatkov, ki se nanašajo nanje, in po potrebi zagotovijo popravek ali izbris takih podatkov.
- (203) Nazadnje, Komisija na podlagi razpoložljivih informacij o pravnem redu ZDA, vključno z informacijami iz prilog VI in VII, meni, da bodo vsak poseg v temeljne pravice posameznikov, katerih osebne podatke javni organi ZDA prenašajo iz Unije v Združene države v javnem interesu, zlasti za namene preprečevanja, odkrivanja in preiskovanja kaznivih dejanj ter namene nacionalne varnosti na podlagi okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA, omejen na to, kar je nujno potrebno za doseg zadevnega zakonitega cilja, ter da obstaja učinkovito pravno varstvo pred takim posegom. Zato bi bilo treba glede na zgornje ugotovitve odločiti, da Združene države zagotavljajo ustrezno varstvo v smislu člena 45 Uredbe (EU) 2016/679, kot se razlaga glede na Listino Evropske unije o temeljnih pravicah, v zvezi z osebnimi podatki, ki se iz Evropske unije prenašajo organizacijam, certificiranim na podlagi okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA.
- (204) Glede na to, da so omejitve, zaščitni ukrepi in mehanizmi pravnega varstva, določeni v Odredbi št. 14086, bistveni elementi pravnega okvira ZDA, na katerem temelji ocena Komisije, sprejetje tega sklepa temelji na sprejetju posodobljenih politik in postopkov za izvajanje Odredbe št. 14086 s strani vseh obveščevalnih agencij ZDA in določitvi Unije kot organizacije, ki izpolnjuje pogoje za namene mehanizma pravnega sredstva, kar se je zgodilo 3. julija 2023 (glej uvodno izjavo 126) oziroma 30. junija 2023 (glej uvodno izjavo 176).

⁽⁴⁰³⁾ Člen 552 naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA. Podobni zakoni obstajajo na ravni države.

⁽⁴⁰⁴⁾ V tem primeru posameznik običajno prejme standardni odgovor, s katerim agencija odkloni potrditev ali zavrnitev obstoja kakršnih koli evidenc. Glej zadevo ACLU/CIA, 710 F.3d 422 (pritožbeno sodišče Združenih držav Amerike za zvezno okrožje Kolumbije 2014). Merila in trajanje tajnosti so določena v izvršilni odredbi št. 13526, ki na splošno določa, da je treba za preklic stopnje tajnosti določiti konkreten datum ali dogodek na podlagi trajanja občutljivosti podatkov za nacionalno varnost, takrat pa se mora tajnost podatkov samodejno preklicati (glej člen 1.5 Odredbe št. 13526).

⁽⁴⁰⁵⁾ Sodišče na novo ugotovi, ali so evidence ustrezno zadržane in lahko vladi odredi, da zagotovi dostop do evidenc (člen 552(a)(4)(B) naslova 5 zakonodajne zbirke ZDA).

5. UČINKI TEGA SKLEPA IN UKREPI ORGANOV ZA VARSTVO PODATKOV

- (205) Države članice in njihovi organi morajo sprejeti ukrepe, potrebne za zagotavljanje skladnosti z akti institucij Unije, saj se domneva, da so ti zakoniti in imajo pravne učinke, dokler niso umaknjeni, razveljavljeni na podlagi izpodbojne tožbe ali razglašeni za neveljavne na podlagi predloga za sprejetje predhodne odločbe ali sklicevanja na nezakonitost.
- (206) Zato je sklep Komisije o ustreznosti varstva, sprejet na podlagi člena 45(3) Uredbe (EU) 2016/679, zavezujoč za vse organe držav članic, na katere je naslovljen, vključno z njihovimi neodvisnimi nadzornimi organi. Natančneje, prenos od upravljavca ali obdelovalca v Uniji certificiranim organizacijam v Združenih državah lahko potekajo, ne da bi bilo treba pridobiti nadaljnje dovoljenje.
- (207) V skladu s členom 58(5) Uredbe (EU) 2016/679 in glede na pojasnila Sodišča v sodbi v zadevi Schrems ⁽⁴⁰⁶⁾ je treba opozoriti, da če ima nacionalni organ za varstvo podatkov tudi po prejemu pritožbe pomisleke glede skladnosti sklepa Komisije o ustreznosti s temeljnimi pravicami posameznika do varstva zasebnosti in podatkov, mu mora nacionalno pravo zagotavljati pravno sredstvo za predložitev teh očitkov nacionalnemu sodišču, ki bi morda moralo pri Sodišču vložiti predlog za sprejetje predhodne odločbe ⁽⁴⁰⁷⁾.

6. SPREMLJANJE IN PREGLED TEGA SKLEPA

- (208) V skladu s sodno prakso Sodišča ⁽⁴⁰⁸⁾ in kot je navedeno v členu 45(4) Uredbe (EU) 2016/679, bi morala Komisija po sprejetju sklepa o ustreznosti redno spremljati razvoj dogodkov v tretji državi, da se presodi, ali tretja država še zagotavlja v osnovi enakovredno raven varstva. Tako preverjanje je vsekakor nujno, kadar Komisija prejme kakršne koli informacije, ki zbujajo upravičen dvom o tem.
- (209) Komisija bi zato morala stalno spremljati razmere v Združenih državah, kar zadeva pravni okvir in dejansko prakso obdelave osebnih podatkov, kot sta ocenjena v tem sklepu. Za olajšanje tega postopka bi morali organi ZDA Komisijo nemudoma obvestiti o bistvenem razvoju pravnega reda ZDA, ki vpliva na pravni okvir, ki je predmet tega sklepa, ter o razvoju praks v zvezi z obdelavo osebnih podatkov, ocenjenih v tem sklepu, in sicer tako glede obdelave osebnih podatkov s strani certificiranih organizacij v Združenih državah kot tudi glede omejitev in zaščitnih ukrepov, ki se uporabljajo za dostop javnih organov do osebnih podatkov.
- (210) Poleg tega bi morale države članice Komisijo obveščati o vseh pomembnih ukrepih nacionalnih organov za varstvo podatkov, zlasti glede poizvedb ali pritožb posameznikov iz Unije, na katere se nanašajo osebni podatki, v zvezi s prenosom osebnih podatkov iz Unije certificiranim organizacijam v Združenih državah, da lahko Komisija učinkovito izvaja naloge spremljanja. Komisija bi morala biti obveščena tudi o kakršnih koli indicijah, da ukrepi javnih organov ZDA, odgovornih za preprečevanje, preiskovanje, odkrivanje ali pregon kaznivih dejanj oziroma za nacionalno varnost, vključno z vsemi nadzornimi organi, ne zagotavljajo zahtevane ravni varnosti.

⁽⁴⁰⁶⁾ Sodba v zadevi Schrems, točka 65.

⁽⁴⁰⁷⁾ Sodba v zadevi Schrems, točka 65: „V zvezi s tem mora nacionalni zakonodajalec določiti pravna sredstva, ki zadevnemu nacionalnemu nadzornemu organu omogočajo, da očitke, ki jih šteje za utemeljene, predloži nacionalnim sodiščem, da bi ta, če bi prav tako kot ta organ dvomila o veljavnosti odločbe Komisije, sprožila postopek predhodnega odločanja za preizkus veljavnosti navedene odločbe.“

⁽⁴⁰⁸⁾ Sodba v zadevi Schrems, točka 76.

- (211) Komisija bi morala po sprejetju tega sklepa na podlagi člena 45(3) Uredbe (EU) 2016/679 ⁽⁴⁰⁹⁾ redno preverjati, ali so ugotovitve, ki se nanašajo na ustreznost ravni varstva, ki jo zagotavljajo Združene države na podlagi DPF EU-ZDA, še vedno dejansko in pravno upravičene. Ker zlasti Odredba št. 14086 in uredba pravosodnega ministra zahtevata vzpostavitev novih mehanizmov in izvajanje novih zaščitnih ukrepov, bi bilo treba ta sklep prvič pregledati v enem letu po začetku njegove veljavnosti, da bi se preverilo, ali so bili vsi ustrezni elementi v celoti izvedeni in učinkovito delujejo v praksi. Komisija po tem prvem pregledu in glede na rezultate pregleda v tesnem posvetovanju z odborom, ustanovljenim v skladu s členom 93(1) Uredbe (EU) 2016/679, in Evropskim odborom za varstvo podatkov odloči o periodičnosti prihodnjih pregledov ⁽⁴¹⁰⁾.
- (212) Za izvedbo pregledov bi se morala Komisija sestati z ministrstvom za trgovino, FTC in ministrstvom za promet, po potrebi pa tudi z drugimi ministrstvi in agencijami, vključenimi v izvajanje DPF EU-ZDA, ter, glede zadev, ki se nanašajo na nacionalno varnost, s predstavniki ministrstva za pravosodje, ODNI (vključno s CLPO), drugimi organi obveščevalne skupnosti, DPRC in tudi posebnimi pravobranilci. Možnost sodelovanja na takem srečanju bi morali imeti tudi predstavniki članov Evropskega odbora za varstvo podatkov.
- (213) Pregledi bi morali vključevati vse vidike učinkovanja tega sklepa glede obdelave osebnih podatkov v Združenih državah, zlasti uporabo in izvajanje načel, pri čemer bi bilo treba posebno pozornost nameniti varstvu v primeru nadaljnjih prenosov; razvoj ustrezne sodne prakse; učinkovitost uresničevanja pravic posameznikov; spremljanje in izvrševanje skladnosti z načeli; ter omejitve in zaščitne ukrepe v zvezi z vladnim dostopom, zlasti izvajanje in uporabo zaščitnih ukrepov, uvedenih z Odredbo št. 14086, vključno s politikami in postopki, ki so jih razvile obveščevalne agencije; medsebojni vpliv Odredbe št. 14086 ter člena 702 FISA in Odredbe št. 12333; ter učinkovitost nadzornih mehanizmov in pravnih sredstev (vključno z delovanjem novega mehanizma pravnih sredstev, vzpostavljenega na podlagi Odredbe št. 14086). V okviru takih pregledov bo pozornost namenjena tudi sodelovanju med organi za varstvo podatkov in pristojnimi organi Združenih držav, vključno z razvojem smernic in drugih razlagalnih orodij glede uporabe načel ter glede drugih vidikov delovanja okvira.
- (214) Komisija bi morala na podlagi pregleda pripraviti javno poročilo, ki se predloži Evropskemu parlamentu in Svetu.

7. ZAČASNO ZADRŽANJE IZVAJANJA, RAZVELJAVITEV ALI SPREMEMBA TEGA SKLEPA

- (215) Če se na podlagi razpoložljivih informacij, zlasti tistih, ki izhajajo iz spremljanja tega sklepa ali ki jih zagotovijo organi ZDA ali organi držav članic, ugotovi, da raven varstva, ki se zagotavlja glede osebnih podatkov, prenesenih s tem sklepom, morda ni več ustrezna, bi morala Komisija o tem takoj obvestiti pristojne organe ZDA in zahtevati, naj se v določenem razumnem roku sprejmejo ustrezni ukrepi.
- (216) Če pristojni organi ZDA ob preteku tega določenega roka ne sprejmejo navedenih ukrepov ali drugače zadovoljivo dokažejo, da ta sklep še naprej temelji na ustreznem varstvu, bo Komisija začela postopek iz člena 93(2) Uredbe (EU) 2016/679 začasno zadržanje izvajanja ali za razveljavitev dela ali celotnega tega sklepa.
- (217) Druga možnost je, da bo Komisija začela navedeni postopek za spremembo tega sklepa, zlasti z uvedbo dodatnih pogojev za prenos podatkov ali z omejitvijo področja uporabe ugotovitve o ustreznosti samo na prenose podatkov, za katere je še naprej zagotovljeno ustrezno varstvo.

⁽⁴⁰⁹⁾ V skladu s členom 45(3) Uredbe (EU) 2016/679 se v „izvedbenem aktu [...] določi mehanizem za redni pregled [...], ki v celoti upošteva razvoj dogodkov na zadevnem področju v tretji državi ali mednarodni organizaciji“.

⁽⁴¹⁰⁾ Člen 45(3) Uredbe (EU) 2016/679 določa, da mora biti redni pregled izveden „vsaj vsaka štiri leta“. Glej tudi Evropski odbor za varstvo podatkov, referenčni dokument o ustreznosti, WP 254 rev. 01.

- (218) Komisija bi morala zlasti začeti postopek za začasno zadržanje izvajanja ali razveljavitev v primeru:
- (a) indicev, da organizacije, ki so prejele osebne podatke iz Unije na podlagi tega sklepa, ne spoštujejo načel ter da pristojni nadzorni in izvršilni organi takega nespoštovanja ne obravnavajo učinkovito;
 - (b) indicev, da organi ZDA ne izpolnjujejo veljavnih pogojev in omejitev za dostop javnih organov ZDA za kazenski pregon in nacionalno varnost do osebnih podatkov, ki se prenašajo v skladu z okvirom o varstvu podatkov med EU in ZDA ali
 - (c) neučinkovitega obravnavanja pritožb posameznikov iz EU, na katere se nanašajo osebni podatki, tudi s strani ODNI CLPO in/ali DPRC.
- (219) Prav tako bi morala Komisija razmisliti o začetku postopka za spremembo, začasno zadržanje izvajanja ali razveljavitev tega sklepa, če pristojni organi ZDA ne zagotovijo informacij ali pojasnil, potrebnih za oceno ravni varstva, ki se zagotavlja glede osebnih podatkov, prenesenih iz Unije v Združene države, ali skladnosti s tem sklepom. V tem smislu bi morala Komisija upoštevati, v kolikšni meri je mogoče zadevne informacije pridobiti iz drugih virov.
- (220) Komisija bo v ustrezno utemeljenih nujnih primerih, na primer če bi bila Odredba št. 14086 ali uredba pravosodnega ministra spremenjena tako, da bi bila ogrožena raven varstva, opisana v tem sklepu, ali pa če bi pravosodni minister umaknil opredelitev Unije kot organizacije, ki izpolnjuje pogoje za namene mehanizma pravnega sredstva, uporabila možnost, da v skladu s postopkom iz člena 93(3) Uredbe (EU) 2016/679 sprejme izvedbene akte, ki se začnejo uporabljati takoj in s katerimi se začasno zadrži izvajanje tega sklepa oziroma se sklep razveljavi ali spremeni.

8. SKLEPNE UGOTOVITVE

- (221) Evropski odbor za varstvo podatkov je objavil svoje mnenje ⁽⁴¹¹⁾, ki je bilo upoštevano pri pripravi tega sklepa.
- (222) Evropski parlament je sprejel resolucijo o ustreznosti zaščite, ki jo zagotavlja okvir EU–ZDA za varstvo podatkov ⁽⁴¹²⁾.
- (223) Ukrepi iz tega sklepa so v skladu z mnenjem odbora, ustanovljenega na podlagi člena 93(1) Uredbe (EU) 2016/679 –

SPREJELA NASLEDNJI SKLEP:

Člen 1

Za namen člena 45 Uredbe (EU) 2016/679 Združene države zagotavljajo ustrezno varstvo osebnih podatkov, ki se iz Evropske unije prenašajo organizacijam v Združenih državah, ki so vključene na „seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov“, ki ga vodi in objavlja Ministrstvo za trgovino ZDA v skladu s členom I.3 Priloge I.

Člen 2

Kadar pristojni organi v državah članicah z namenom varstva posameznikov v zvezi z obdelavo njihovih osebnih podatkov izvajajo svoja pooblastila na podlagi člena 58 Uredbe (EU) 2016/679 v zvezi s prenosom podatkov iz člena 1 tega sklepa, zadevna država članica o tem brez odlašanja obvesti Komisijo.

⁽⁴¹¹⁾ Mnenje št. 5/2023 o osnutku izvedbenega sklepa Evropske komisije o ustreznem varstvu osebnih podatkov na podlagi okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA z dne 28. februarja 2023.

⁽⁴¹²⁾ Resolucija Evropskega parlamenta z dne 11. maja 2023 o ustreznosti zaščite, ki jo zagotavlja okvir za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA (2023/2501(RSP)).

Člen 3

1. Komisija stalno spremlja uporabo pravnega okvira, ki je predmet tega sklepa, vključno s pogoji, pod katerimi se izvajajo nadaljnji prenosi in uveljavljajo individualne pravice ter pod katerimi imajo javni organi ZDA dostop do podatkov, prenesenih na podlagi tega sklepa, da bi ocenila, ali Združene države še naprej zagotavljajo ustrezno varstvo iz člena 1.
2. Države članice in Komisija se medsebojno obveščajo o primerih, v katerih se zdi, da organi v ZDA z zakonskimi pooblastili za uveljavljanje skladnosti z načeli iz Priloge I ne zagotavljajo učinkovitih mehanizmov odkrivanja in nadzora, ki bi v praksi omogočali ugotavljanje in sankcioniranje kršitev načel iz Priloge I.
3. Države članice in Komisija se medsebojno obveščajo o vseh indicih, da posegi javnih organov ZDA, pristojnih za uresničevanje nacionalne varnosti, kazenskega pregona ali drugih javnih interesov, v pravico posameznikov do varstva osebnih podatkov presegajo to, kar je nujno potrebno, in/ali da zoper take posege ni učinkovitega pravnega varstva.
4. Komisija po enem letu od uradnega obvestila državam članicam o tem sklepu, nato pa redno na obdobje, ki bo določeno v tesnem posvetovanju z odborom, ustanovljenim v skladu s členom 93(1) Uredbe (EU) 2016/679, in Evropskim odborom za varstvo podatkov, oceni ugotovitve iz člena 1(1) na podlagi vseh razpoložljivih informacij, vključno z informacijami, pridobljenimi v okviru pregleda, ki se opravi s pristojnimi organi Združenih držav.
5. Če Komisija prejme indic, da ustrezno varstvo ni več zagotovljeno, o tem obvesti pristojne organe ZDA. Po potrebi se bo odločila, da začasno zadrži izvajanje tega sklepa, ga spremeni ali razveljavi ali pa omeji njegovo področje uporabe, v skladu s členom 45(5) Uredbe (EU) 2016/679. Komisija lahko take ukrepe sprejme tudi, če zaradi nesodelovanja vlade ZDA ne more ugotoviti, ali Združene države še naprej zagotavljajo ustrezno varstvo.

Člen 4

Ta sklep je naslovljen na države članice.

V Bruslju, 10. julija 2023

Za Komisijo
Didier REYNERS
član Komisije

PRILOGA I

NAČELA OKVIRA ZA VARSTVO ZASEBNOSTI PODATKOV MED EU IN ZDA, KI JIH JE IZDALO
MINISTRSTVO ZA TRGOVINO ZDA

I. PREGLED

1. Čeprav so Združene države (ZDA) in Evropska unija (EU) zavezane krepitvi varstva zasebnosti, pravne države in priznavanju pomena čezatlantskega pretoka podatkov za naše zadevne državljane, gospodarstva in družbe, je pristop Združenih držav do zasebnosti drugačen od pristopa EU. V Združenih državah se uporablja sektorski pristop, ki temelji na mešanici zakonodaje, predpisov in samourejanja. Ministrstvo za trgovino ZDA (*Department of Commerce*, v nadaljnjem besedilu: Ministrstvo) izdaja v okviru svoje zakonske pristojnosti, da omogoča, spodbuja in razvija mednarodno trgovino, načela okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA, vključno z dopolnilnimi načeli (v nadaljnjem besedilu skupaj: načela) in s Prilogo I k načelom (v nadaljnjem besedilu: Priloga I) (člen 1512 naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA). Načela so bila oblikovana v posvetovanju z Evropsko komisijo (v nadaljnjem besedilu: Komisija), predstavniki industrije in drugimi deležniki zaradi lajšanja trgovskih in gospodarskih stikov med Združenimi državami in EU. Načela, ključen sestavni del okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA (*Data Privacy Framework*, v nadaljnjem besedilu: DPF EU-ZDA), zagotavljajo organizacijam v Združenih državah zanesljiv mehanizem za prenose osebnih podatkov iz EU v Združene države, hkrati pa, da posamezniki iz EU, na katere se nanašajo osebni podatki, še naprej uživajo učinkovite zaščitne ukrepe in varstvo, kakor jih predpisuje evropska zakonodaja v zvezi z obdelavo njihovih osebnih podatkov, ko se ti prenesejo v države zunaj EU. Namenjena so izključno organizacijam v Združenih državah, ki prejemajo osebne podatke iz EU, z namenom izpolnjevanja pogojev DPF EU-ZDA in s tem prejetja ugodnosti iz sklepa Evropske komisije o ustreznosti ⁽¹⁾. Načela ne vplivajo na uporabo Uredbe (EU) 2016/679 (v nadaljnjem besedilu: Splošna uredba o varstvu podatkov) ⁽²⁾, ki se uporablja za obdelavo osebnih podatkov v državah članicah EU. Načela prav tako ne omejujejo obveznosti v zvezi z varstvom zasebnosti, ki sicer veljajo v skladu z zakonodajo ZDA.
2. Da bi organizacija za izvedbo prenosov osebnih podatkov iz EU uporabila DPF EU-ZDA, mora samocertificirati svojo zavezanost načelom pri Ministrstvu (ali njegovemu pooblaščenemu predstavniku). Medtem ko so odločitve organizacij, da tako vstopijo v DPF EU-ZDA popolnoma prostovoljne, pa je dejansko spoštovanje načel obvezno: organizacije, ki se samocertificirajo pri Ministrstvu in javno razglasijo svojo zavezanost načelom, morajo načela spoštovati v celoti. Organizacija mora za pristop k DPF EU-ZDA (a) spadati v okvir preiskovalnih in izvršilnih pooblastil Zvezne komisije za trgovino ZDA (*Federal Trade Commission*, v nadaljnjem besedilu: FTC), Ministrstva za promet ZDA (*Department of Transportation*, v nadaljnjem besedilu: ministrstvo za promet) ali drugega zakonsko določenega organa, ki bo učinkovito zagotovil spoštovanje načel (*drugi zakonsko določeni organi ZDA, ki jih prizna EU, se lahko vključijo pozneje s prilogo*); (b) javno razglasiti svojo zavezanost spoštovanju načel; (c) javno razkriti svoje politike zasebnosti v skladu s temi načeli in (d) jih v celoti izvajati ⁽³⁾. Če organizacija ne izpolnjuje načel, lahko postopek zoper njo začne FTC na podlagi člena 5 zakona o FTC (*Federal Trade Commission Act*), ki prepoveduje nepoštena in goljufiva dejanja v trgovini ali v zvezi z njo (člen 45 naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA), ministrstvo za promet na podlagi člena 41712 naslova 49 zakonodajne zbirke ZDA, ki prevozniku ali agenciji za prodajo letalskih vozovnic prepoveduje nepošteno ali goljufivo ravnanje pri prodaji zračnega prevoza, ali pa se postopek začne na podlagi drugih zakonov in predpisov, ki prepovedujejo taka dejanja.

⁽¹⁾ Če se bo sklep Komisije o ustreznosti varstva, ki ga zagotavlja DPF EU-ZDA, uporabljal za Islandijo, Lihtenštajn in Norveško, bo DPF EU-ZDA zajemal EU in tudi te tri države. Zato se bo za sklicevanja na EU in njene države članice štelo, da vključujejo Islandijo, Lihtenštajn in Norveško.

⁽²⁾ UREDBA (EU) 2016/679 EVROPSKEGA PARLAMENTA IN SVETA z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES (Splošna uredba o varstvu podatkov).

⁽³⁾ Načela okvira zasebnostnega štita EU-ZDA so bila spremenjena v „Načela okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“. (Glej dopolnilno načelo o samocertificiranju).

3. Ministrstvo bo vodilo verodostojen seznam organizacij iz ZDA, ki so se samocertificirale pri Ministrstvu in razglasile svojo zavezanost spoštovanju načel, (v nadaljnjem besedilu: seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov) ter javnosti omogočilo dostop do njega. Ugodnosti DPF EU-ZDA so zagotovljene od datuma, ko Ministrstvo uvrsti organizacijo na seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov. Ministrstvo bo s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov odstranilo tiste organizacije, ki prostovoljno izstopijo iz DPF EU-ZDA ali ne opravijo svojega letnega ponovnega certificiranja pri Ministrstvu; te organizacije morajo bodisi še naprej uporabljati načela za osebne podatke, ki so jih prejele v skladu z DPF EU-ZDA, in Ministrstvu vsako leto potrditi svojo zavezanost tej uporabi (npr. dokler hranijo take informacije), zagotoviti „ustrezno“ varstvo podatkov z drugimi dovoljenimi sredstvi (na primer s sklenitvijo pogodbe, ki v celoti izraža zahteve ustreznih standardnih pogodbenih klavzul, ki jih sprejema Komisija) bodisi podatke vrniti bodisi izbrisati. Ministrstvo bo s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov odstranilo tudi tiste organizacije, ki vztrajno niso spoštovale načel; te organizacije morajo vrniti ali izbrisati osebne podatke, ki so jih prejele v skladu z DPF EU-ZDA. Odstranitev organizacije s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov pomeni, da ta ni več upravičena do ugodnosti, ki izhajajo iz sklepa Komisije o ustreznosti, da bi prejemale osebne podatke iz EU.
4. Ministrstvo bo prav tako vodilo in dalo javnosti na voljo verodostojno evidenco organizacij iz ZDA, ki so se v preteklosti samocertificirale pri Ministrstvu, vendar so bile odstranjene s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov. Ministrstvo bo navedlo jasno opozorilo, da te organizacije ne sodelujejo v DPF EU-ZDA; da odstranitev s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov pomeni, da take organizacije ne morejo trditi, da izpolnjujejo načela DPF EU-ZDA, ter da se morajo vzdržati morebitnih izjav ali zavajajočih ravnanj, ki bi nakazovala, da sodelujejo v DPF EU-ZDA, in da take organizacije niso več upravičene do ugodnosti, ki izhajajo iz sklepa Komisije o ustreznosti, da bi prejemale osebne podatke iz EU. Proti organizaciji, ki še naprej trdi, da sodeluje v DPF EU-ZDA, ali daje druge lažne navedbe v zvezi z DPF EU-ZDA, potem ko je že bila odstranjena s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov, lahko FTC, ministrstvo za promet ali drugih organi pregona uvedejo izvršilne ukrepe.
5. Zavezanost načelom je lahko omejena: (a) če je to potrebno za izpolnitev sodne odločbe ali izpolnjevanje zahtev javnega interesa, kazenskega pregona ali nacionalne varnosti, tudi če se z zakonom ali vladnim podzakonskim aktom ustvari nezdružljivost obveznosti; (b) z zakonom, sodno odločbo ali vladnim podzakonskim aktom, ki ustvari nezdružljivost obveznosti ali izrecnih pooblastil, pod pogojem, da lahko organizacija pri izvajanju takih pooblastil dokaže, da je njeno neizpolnjevanje načel omejeno toliko, kolikor je potrebno za izpolnitev prednostnih zakonitih interesov na podlagi takšnih pooblastil; ali (c) če Splošna uredba o varstvu podatkov dovoljuje izjeme in odstopanja pod pogoji, ki so določeni v njej, če se te izjeme in odstopanja uporabljajo v primerljivih okoliščinah. V tem okviru zaščitni ukrepi iz zakonodaje ZDA o varstvu zasebnosti in državljskih svoboščin vključujejo tiste, zahtevane v Odredbi št. 14086 ^(*) pod pogoji, določenimi v njej (vključno z zahtevami glede nujnosti in sorazmernosti). V skladu s ciljem krepitve varstva zasebnosti si morajo organizacije prizadevati, da načela uveljavijo v celoti in pregledno, vključno s prizadevanji, da v svoji politiki varstva zasebnosti navedejo, kdaj se bodo izjeme, dovoljene s točko (b) zgoraj, uporabljale. Iz istega razloga se od organizacij pričakuje, da se, kadar načela in/ali zakonodaja ZDA dopuščajo izbiro, odločijo za možnost z večjim varstvom.
6. Organizacije morajo po vstopu v DPF EU-ZDA načela uporabljati za vse osebne podatke, ki se prenašajo na podlagi uporabe DPF EU-ZDA. Organizacija, ki se odloči razširiti ugodnosti DPF EU-ZDA na osebne podatke o človeških virih, ki jih prejme iz EU, za uporabo v okviru zaposlitvenih razmerij, mora to navesti ob samocertificiranju pri Ministrstvu in izpolniti zahteve, ki so določene v dopolnilnem načelu o samocertificiranju.

^(*) Odredba z dne 7. oktobra 2022 z naslovom „Enhancing Safeguards for United States Signals Intelligence Activities“ („Krepitev zaščitnih ukrepov za obveščevalne dejavnosti SIGINT“).

7. Zakonodaja ZDA se bo uporabljala za vprašanja glede razlage in izpolnjevanja načel ter ustreznih politik zasebnosti organizacij v DPF EU-ZDA, razen če so se takšne organizacije zavezale sodelovanju z evropskimi organi za varstvo podatkov. Če ni določeno drugače, se vse določbe načel uporabljajo v primerih, v katerih ustrezajo.
8. Opredelitev pojmov:
 - a. „Osební podatki“ in „osebne informacije“ so podatki o znanem ali prepoznavnem posamezniku, ki so zapisani v kateri koli obliki in spadajo na področje uporabe Splošne uredbe o varstvu podatkov ter jih organizacije v ZDA prejmejo iz EU.
 - b. „Obdelava“ osebnih podatkov pomeni kakršno koli operacijo ali niz operacij, ki se izvedejo na osebnih podatkih z avtomatiziranimi sredstvi ali brez njih, kot je zbiranje, evidentiranje, organiziranje, shranjevanje, prilagajanje ali spreminjanje, priklíc, vpogled, uporaba, razkritje ali širjenje in izbris ali uničenje.
 - c. „Upravljavéc“ je oseba ali organizacija, ki sama ali v sodelovanju z drugimi določa namene in sredstva za obdelavo osebnih podatkov.
9. Datum začetka veljavnosti načel in Priloge I k načelom je datum začetka veljavnosti sklepa Evropske komisije o ustreznosti.

II. NAČELA

1. OBVESTILO

- a. Organizacija mora posameznike obvestiti o:
 - i. svojem sodelovanju v DPF EU-ZDA in zagotoviti povezavo na seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov ali njegov spletni naslov;
 - ii. vrstah zbranih osebnih podatkov in, kjer je primerno, o ameriških subjektih in podružnicah organizacije, ki prav tako spoštujejo načela;
 - iii. svoji zavezi, da pri vseh osebnih podatkih, ki jih prejme iz EU na podlagi DPF EU-ZDA, uporabi načela;
 - iv. namenih, za katere zbira in uporablja njihove osebne informacije;
 - v. tem, kako vzpostaviti stik z organizacijo pri morebitnih poizvedbah ali pritožbah, vključno s katero koli ustrezno ustanovo v EU, ki lahko odgovori na takšne poizvedbe ali pritožbe;
 - vi. vrsti ali identiteti tretjih strank, ki jim razkrije osebne podatke, in namene njihovega razkritja;
 - vii. pravici posameznikov do dostopa do svojih osebnih podatkov;
 - viii. izbiri in sredstvih, ki jih organizacija zagotavlja posameznikom za omejevanje uporabe in razkritja njihovih osebnih podatkov;
 - ix. neodvisnem organu za reševanje sporov, določenem za obravnavanje pritožb in brezplačno zagotavljanje ustreznega pritožbenega mehanizma posamezniku, in ali je to: (1) forum, ki ga ustanovijo organi za varstvo podatkov, (2) drug izvajalec reševanja sporov s sedežem v EU ali (3) drug izvajalec reševanja sporov s sedežem v Združenih državah;
 - x. tem, da zanje veljajo preiskovalna in izvršilna pooblastila FTC, ministrstva za promet ali katerega koli drugega ameriškega zakonsko določenega organa;
 - xi. možnosti posameznika, da pod določenimi pogoji uveljavi zavezujočo arbitražo ⁽³⁾;
 - xii. zahtevi po razkritju osebnih informacij na podlagi zakonitih zahtev javnih organov, tudi z namenom izpolnjevanja zahtev nacionalne varnosti ali kazenskega pregona, in
 - xiii. svoji odgovornosti v primerih prenosa tretjemu.

⁽³⁾ Glej člen (c) načela pritožbenega mehanizma, izvrševanja in odgovornosti.

- b. To obvestilo mora biti jasno in nedvoumno, ko organizacija posameznika prvič prosi za zagotovitev osebnih podatkov ali takoj, ko je to izvedljivo, vsekakor pa preden se podatki uporabijo za namene, ki niso tisti, za katere jih je prvotno zbrala in obdelala pošiljajoča organizacija, ali preden se prvič razkrijejo tretji stranki.

2. MOŽNOST IZBIRE

- a. Organizacija mora posameznikom ponuditi možnost izbire (tj. zavrnitve) o tem, ali se bodo njihovi osebni podatki (i) razkrili tretji stranki ali (ii) se bodo uporabili za namen, ki je bistveno drugačen od namena/-ov, za katere/-ga so bili prvotno zbrani ali ga/jih je posameznik pozneje odobril. Posameznikom se morajo zagotoviti postopki izvršitve možnosti izbire, ki so jasni, razumljivi in dostopni.
- b. Z odstopanjem od prejšnjega odstavka možnost izbire ni potrebna, kadar se podatki razkrivajo tretji stranki, ki v vlogi posrednika izvaja naloge v imenu in po navodilih organizacije. Vendar pa organizacija vedno sklene pogodbo s posrednikom.
- c. Pri občutljivih podatkih (tj. osebnih podatkih, ki vključujejo zdravniško in zdravstveno stanje, rasno in etnično pripadnost, politična, verska in filozofska prepričanja, sindikalno članstvo, in podatkih o spolnem življenju posameznika) morajo organizacije od posameznikov pridobiti izrecno pozitivno soglasje (tj. privolitve), kadar je takšne podatke treba (i) razkriti tretji stranki ali (ii) jih uporabiti za namen, ki ni namen, za katerega so bili prvotno zbrani ali so ga posamezniki pozneje odobrili s svojo izbiro privolitve. Poleg tega mora organizacija obravnavati kot občutljive vse osebne podatke, ki jih je prejela od tretje stranke, kadar jih kot občutljive identificira in obravnava tretja stranka.

3. ODGOVORNOST ZA PRENOS TRETJEMU

- a. Za prenos osebnih podatkov tretjemu, ki nastopa v vlogi upravljavca, morajo organizacije izpolniti načeli obvestila in možnosti izbire. Organizacije morajo skleniti tudi pogodbo s tretjim upravljavcem, ki določa, da se taki podatki smejo obdelovati le za omejene in natančno določene namene v skladu s soglasjem, ki ga podal posameznik, in da bo prejemnik zagotovil enako raven varstva kot načela ter organizacijo obvestil, če ugotovi, da te obveznosti ne more več izpolnjevati. V tej pogodbi je določeno, da tretji upravljavec v primeru take ugotovitve preneha z obdelavo ali sprejme druge razumne in ustrezne ukrepe za odpravo.
- b. Za prenos osebnih podatkov tretji stranki, ki je v vlogi posrednika, morajo organizacije: (i) prenesti takšne podatke le za omejene in natančno določene namene; (ii) potrditi, da je posrednik dolžan zagotoviti vsaj enako raven varstva zasebnosti, kot jo zahtevajo načela; (iii) sprejeti razumne in ustrezne ukrepe, s katerimi zagotovijo, da posrednik dejansko obdelava prenesene osebne informacije na način, ki je skladen z obveznostmi organizacije v skladu z načeli; (iv) od zastopnika zahtevati, da jih v primeru ugotovitve, da ne more več izpolnjevati obveznosti glede zagotavljanja enake ravni varstva, kot jo zahtevajo načela, o tem obvesti; (v) po obvestilu, vključno v skladu s točko (iv), sprejeti razumne in ustrezne ukrepe za ustavitev in odpravo nepooblaščenih obdelav ter (vi) na zahtevo Ministrstvu zagotovi povzetek ali reprezentativni izvod ustreznih določb o zasebnosti iz svoje pogodbe s tem posrednikom.

4. VARNOST

- a. Organizacije, ki pripravljajo, vzdržujejo, uporabljajo ali razširjajo osebne podatke, morajo sprejeti ustrezne in razumne ukrepe, da jih zavarujejo pred izgubo, zlorabo in nepooblaščenim dostopom, razkritjem, spreminjanjem in uničenjem, ob ustreznem upoštevanju tveganj, vključenih v obdelavo, in narave osebnih podatkov.

5. CELOVITOST PODATKOV IN OMEJITEV NAMENA

- a. V skladu z načeli je treba osebne podatke omejiti na informacije, ki ustrezajo namenu obdelave ⁽⁶⁾. Organizacija ne sme obdelovati osebnih podatkov na način, ki je nezdržljiv z nameni, za katere so bili podatki zbrani ali jih je posameznik pozneje odobril. V obsegu, potrebnem za ta namen, mora organizacija z ustreznimi ukrepi zagotoviti, da so podatki zanesljivi za nameravano uporabo, točni, popolni in aktualni. Organizacija mora spoštovati načela, dokler hrani take podatke.
- b. Podatki se lahko hranijo v obliki, s katero je posameznik določen ali določljiv ⁽⁷⁾, le dokler se uporabljajo za namen obdelave v smislu točke 5(a). Ta obveznost organizacijam ne preprečuje nadaljnje obdelave osebnih podatkov za daljša obdobja, vendar le za obdobje in v obsegu, v katerih se taka obdelava razumno uporablja za enega od naslednjih posebnih namenov: arhiviranje v javnem interesu, novinarstvo, literaturo in umetnost, znanstvene in zgodovinske raziskave ter statistično analizo. V teh primerih za tako obdelavo veljajo druga načela in določbe DPF EU-ZDA. Organizacije morajo sprejeti razumne in ustrezne ukrepe za usklajevanje s to določbo.

6. DOSTOP

- a. Posamezniki morajo imeti dostop do svojih osebnih podatkov, ki jih hrani organizacija, in možnost, da te podatke popravijo, spremenijo ali izbrišejo, kadar niso točni ali so bili obdelani v nasprotju z načeli, razen kadar bi bili stroški ali izdatki za zagotovitev dostopa nesorazmerni s tveganjem za zasebnost zadevnega posameznika ali kadar bi bile kršene pravice drugih oseb.

7. PRITOŽBENI MEHANIZEM, IZVRŠEVANJE IN ODGOVORNOST

- a. Učinkovita zaščita zasebnosti mora vključevati trdne mehanizme, ki zagotavljajo skladnost z načeli, pritožbene mehanizme za posameznike, ki jih neizpolnjevanje načel zadeva, in posledice za organizacije, kadar ne spoštujejo načel. Takšni mehanizmi morajo vključevati vsaj:
 - i. dostopne neodvisne pritožbene mehanizme, s katerimi se pritožbe in spori vsakega posameznika preiščejo in hitro razrešijo brez stroška za posameznika in s sklicevanjem na načela, ter se dodeli odškodnina na podlagi veljavne zakonodaje ali pobud javnega sektorja;
 - ii. postopke za preverjanje resničnosti izjav in zatrjevanj organizacij glede njihovih praks varstva zasebnosti ter preverjanje izvajanja praks varstva zasebnosti na naveden način ter zlasti glede na primere neizpolnjevanja in
 - iii. obveznosti odpravljanja težav, ki nastanejo, ker organizacije, ki so se javno zavezale spoštovanju načel, teh ne spoštujejo, in posledice za te organizacije. Sankcije morajo biti dovolj stroge, da zagotovijo spoštovanje načel.
- b. Organizacije in njihovi izbrani neodvisni pritožbeni mehanizmi se bodo pravočasno odzvali na poizvedbe in zahteve Ministrstva po informacijah v zvezi z DPF EU-ZDA. Vse organizacije se morajo hitro odzvati na pritožbe v zvezi s skladnostjo z načeli, ki so jih organi držav članic EU poslali na Ministrstvo. Organizacije, ki so se odločile sodelovati z organi za varstvo podatkov, vključno z organizacijami, ki obdelujejo podatke o človeških virih, morajo neposredno odgovoriti takšnim organom v zvezi s preiskovanjem in reševanjem pritožb.

⁽⁶⁾ Odvisno od okoliščin, primeri združljivih namenov obdelave lahko vključujejo tiste, ki se razumno uporabljajo za odnose s strankami, vidike skladnosti in pravne vidike, revizije, varnost in preprečevanje goljufij, ohranjanje in obrambo pravnih pravic organizacije ali za druge namene, skladne s pričakovani razumno osebo glede na okvir zbiranja.

⁽⁷⁾ Posameznik je v tem smislu „prepoznaven“, če bi ga lahko glede na sredstva za identifikacijo, ki bodo pričakovano uporabljena, (ob upoštevanju, med drugim, stroškov in časa, potrebnega za identifikacijo ter razpoložljive tehnologije v času obdelave) in obliko, v kakršni se hranijo podatki, organizacija ali tretja oseba, če bi imela dostop do podatkov, razumno prepoznala.

- c. Organizacije so dolžne presoditi trditve in upoštevati pogoje, določene v Prilogi I, če je posameznik uveljavil zavezujočo arbitražo, s tem ko je zadevni organizaciji poslal obvestilo in upošteval postopke ter v skladu s pogoji, določenimi v Prilogi I.
- d. V okviru prenosa tretjemu je sodelujoča organizacija odgovorna za obdelavo osebnih podatkov, ki jih prejme v skladu z DPF EU-ZDA in naknadno prenese tretji stranki, ki je v vlogi posrednika v njenem imenu. Sodelujoča organizacija ostane odškodninsko odgovorna po načelih, če njen posrednik obdeluje take osebne podatke na način, ki ni skladen z načeli, razen če organizacija dokaže, da ni odgovorna za dogodek, ki je povzročil škodo.
- e. Če organizacija postane predmet sodne odločbe zaradi neizpolnjevanja načel ali sklepa zakonsko določenega organa ZDA (tj. FTC ali ministrstvo za promet), navedenega v načelih ali prihodnji prilogi k načelom, zaradi neizpolnjevanja, organizacija objavi vse ustrezne dele poročila o skladnosti ali oceni v zvezi z DPF EU-ZDA, ki se predloži sodišču ali zakonsko določenemu organu ZDA, če je to skladno z zahtevami glede zaupnosti. Ministrstvo je imenovalo posebno osebo za stike z organi za varstvo podatkov v primeru težav glede izpolnjevanja načel s strani sodelujočih organizacij. FTC in ministrstvo za promet bosta prednostno obravnavala zadeve v zvezi z neizpolnjevanjem načel, ki jih bodo predložili Ministrstvo in organi držav članic EU, ter bosta pravočasno izmenjala informacije o teh zadevah z državnimi organi, ki so jih predložili, v skladu z obstoječimi omejitvami glede zaupnosti.

III. DOPOLNILNA NAČELA

1. Občutljivi podatki

- a. Organizacija ni dolžna pridobiti izrecnega pozitivnega soglasja (privolitve) v zvezi z občutljivimi podatki, kjer je obdelava:
 - i. v življenjskem interesu subjekta podatkov ali druge osebe;
 - ii. potrebna za uveljavitev pravnih zahtevkov ali obrambe;
 - iii. nujna za zagotovitev zdravstvene nege ali diagnoze;
 - iv. izvedena med potekom zakonitih dejavnosti politično, filozofsko, versko ali sindikalno usmerjenega sklada, združenja ali kake druge nepridobitne organizacije in pod pogojem, da obdelava zadeva izključno članе te organizacije ali osebe, ki so v zvezi z njenimi dejavnostmi z organizacijo v rednih stikih, ter da se podatki ne razkrijejo tretji stranki brez privolitve subjektov podatkov;
 - v. potrebna za izvajanje obveznosti organizacije na področju delovnega prava ali
 - vi. povezana s podatki, ki jih je posameznik očitno dal v javnost sam.

2. Izjeme za novinarsko področje

- a. Glede na ustavno varstvo svobode tiska v ZDA in izjemo direktive za novinarsko področje, kadar so pravice svobodnega tiska iz prvega amandmaja Ustave ZDA v koliziji z interesom varstva zasebnosti, mora prvi amandma uravnotežiti te interese glede na dejavnosti fizičnih in pravnih oseb v ZDA.
- b. Za osebne podatke, ki se zbirajo za objavo v časopisu ali po radiu in televiziji ali za drugo obliko javnega sporočanja novinarskega gradiva, ne glede na to, ali so bili dejansko uporabljeni, pa tudi za podatke, najdene v predhodno objavljenem gradivu, razširjenem iz medijskih arhivov, ne veljajo zahteve načel.

3. Sekundarna odgovornost

- a. Ponudniki internetnih storitev, telekomunikacijska podjetja in druge organizacije niso odgovorni v skladu z načeli, kadar v imenu druge organizacije zgolj prenašajo, usmerjajo, zamenjujejo ali pridobivajo informacije. DPF EU-ZDA ne ustvarja sekundarne odgovornosti. Če je organizacija zgolj posrednik podatkov, ki jih prenaša tretja stranka ter pri tem ne določa namenov in načinov obdelave teh osebnih podatkov, ni odgovorna.

4. Izvedba skrbnega pregleda in revizij

- a. Dejavnosti revizorjev in investicijskih bank bodo lahko vključujejo obdelavo osebnih podatkov brez privolitve ali vednosti posameznika. To dovoljujejo načela obvestila, možnosti izbire in dostopa pod pogoji, opisanimi spodaj.
- b. Javne delniške družbe in podjetja z omejenim številom lastnikov, vključno s sodelujočimi organizacijami, so predmet rednih revizij. Takšne revizije, zlasti tiste, ki preiskujejo morebitna hudodelstva, so lahko ogrožene, če so razkrite prehitro. Podobno bo morala sodelujoča organizacija, ki je vključena v morebitno združitev ali prevzem, izvesti ali prestati „skrbni pregled“. Ta bo pogosto vključeval zbiranje in obdelavo osebnih podatkov, kot so informacije o višjih izvršilnih delavcih in drugem ključnem osebju. Prehitro razkritje lahko ovira posel ali celo krši veljavni predpis glede vrednostnih papirjev. Investicijske banke in odvetniki, najeti za skrbni pregled, ali revizorji, ki izvajajo revizijo, lahko obdelujejo podatke brez vednosti posameznika samo v takšnem obsegu in tako dolgo, kolikor je potrebno, da se zadosti zakonskim ali javnim interesom, ter v drugih okoliščinah, v katerih bi uporaba teh načel škodovala zakonitim interesom organizacije. Ti zakoniti interesi vključujejo spremljanje izpolnjevanja zakonitih obveznosti in zakonitih računovodskih dejavnosti organizacij ter potrebo po zaupnosti v zvezi z morebitnimi nakupi, združitvami, skupnimi vlaganji ali drugo podobno transakcijo, ki jo opravijo investicijske banke in revizorji.

5. Vloga organov za varstvo podatkov

- a. Organizacije bodo izvajale svojo zavezo k sodelovanju z organi EU za varstvo podatkov, kakor je opisano spodaj. V skladu z DPF EU-ZDA se morajo organizacije ZDA, ki prejemajo osebne podatke iz EU, zavezati, da bodo uporabile učinkovite mehanizme za zagotavljanje izpolnjevanja načel. Kakor je navedeno v načelu pritožbenega mehanizma, uveljavljanja in odgovornosti, morajo sodelujoče organizacije zagotoviti: (a) (i) pritožbene mehanizme za posameznike, na katere se nanašajo podatki; (a)(ii) postopke za preverjanje resničnosti izjav in zatrjevanj glede njihove praksi varstva zasebnosti in (a)(iii) obveznosti odpravljanja težav, ki nastanejo zaradi nespoštovanja načel, in posledice za te organizacije. Organizacija lahko izpolni točki (a)(i) in (a)(iii) načela pritožbenega mehanizma, uveljavljanja in odgovornosti, če se zaveže zahtevam, določenim tukaj, za sodelovanje z organi za varstvo podatkov.
- b. Organizacija se zaveže, da bo sodelovala z organi za varstvo podatkov, tako da v vlogi za samocertificiranje v skladu z DPF EU-ZDA Ministrstvu (glej dopolnilno načelo o samocertificiranju) izjavi naslednje:
 - i. da se je organizacija odločila izpolniti zahteve iz točk (a)(i) in (a)(iii) načela pritožbenega mehanizma, uveljavljanja in odgovornosti z zavezo o sodelovanju z organi za varstvo podatkov;
 - ii. da bo sodelovala z organi za varstvo podatkov pri preiskavah in reševanju pritožb, s sklicevanjem na načela; in
 - iii. da bo upoštevala vsak nasvet organov za varstvo podatkov, kadar ti organi menijo, da mora organizacija s posebnim ukrepom poskrbeti za spoštovanje načel, vključno z reševanjem pritožb in izplačilom odškodnin v korist posameznikov, ki so bili prizadeti zaradi kakršnega koli neizpolnjevanja načel, ter da bo organom za varstvo podatkov pisno potrdila, da je take ukrepe sprejela.
- c. Delovanje forumov organov za varstvo podatkov
 - i. Sodelovanje z organi za varstvo podatkov EU bo potekalo v obliki informacij in nasvetov na naslednji način:
 1. nasvete organov za varstvo podatkov EU bo posredoval neuradni forum, ustanovljen na ravni Evropske unije, ki bo med drugim pomagal zagotoviti usklajen in skladen pristop.
 2. Forum bo zadevnim organizacijam ZDA svetoval glede nerešenih pritožb posameznikov v zvezi z ravnanjem z osebnimi podatki, ki so bili preneseni iz Evropske unije v skladu z DPF EU-ZDA. Nasvet bo oblikovan za zagotovitev pravilne uporabe načel in bo vključeval vsa pravna sredstva za zadevne posameznike, ki jih bodo organi za varstvo podatkov šteli za ustreznega.

3. Forum bo takšne nasvete zagotavljal v odgovor na posredovana stališča iz zadevnih organizacij in/ali na neposredne pritožbe posameznikov zoper organizacije, ki so se zavezale, da bodo sodelovale z organi za varstvo podatkov za namene DPF EU-ZDA, pri čemer bo spodbujal in po potrebi pomagal takim posameznikom, da na začetku uporabijo morebitni notranji mehanizem reševanja pritožb, ki ga lahko ima organizacija.
 4. Nasvet bo izdan šele, ko bosta oba udeleženca v sporu imela ustrezno priložnost za predložitev pripomb in kakršnih koli dokazov. Forum bo poskušal dati nasvet tako hitro, kakor to dopušča zahteva po pravilnem postopku. Praviloma si bo forum prizadeval zagotoviti nasvet v 60 dneh po prejetju pritožbe ali posredovanega stališča in po možnosti še prej.
 5. Forum bo javno objavil rezultate svojih preučevanj pritožb, če se mu bo to zdelo primerno.
 6. Nasvet foruma ne povzroči odgovornosti za forum ali za posamezne organe za varstvo podatkov.
- ii. Kakor je navedeno zgoraj, se morajo organizacije, ki se odločijo za tak način reševanja sporov, zavezati, da bodo ravnale po nasvetu organov za varstvo podatkov. Če organizacija tudi po 25 dneh po prejemu nasveta ne ravna v skladu z njim in če ne ponudi zadovoljive razlage za zamudo, forum sporoči svojo namero, da bo predložil zadevo FTC ali drugemu zveznemu ali državnemu organu ZDA, ki ima zakonska pooblastila za pregon v primeru goljufije ali zavajanja, ali da bo sklenil, da gre za resno kršitev sporazuma o sodelovanju, ki ga je zato treba šteti za ničnega in neveljavnega. V slednjem primeru bo forum obvestil Ministrstvo, da ustrezno spremeni seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov. Vsako neizpolnjevanje zaveze o sodelovanju z organi za varstvo podatkov, pa tudi nespoštovanje načel bo kaznovano kot goljufiva praksa v skladu s členom 5 zakona o FTC (člen 45 naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA), člen 41712 naslova 49 zakonodajne zbirke ZDA, ali drugega podobnega zakona.
- d. Organizacija, ki želi ugodnosti v skladu z DPF EU-ZDA za podatke o človeških virih, ki se prenesejo iz EU v okviru zaposlitvenega razmerja, se mora zavezati k sodelovanju z organi za varstvo podatkov v zvezi s takšnimi podatki (glej dopolnilno načelo v zvezi s podatki o človeških virih).
 - e. Organizacije, ki se bodo odločile za sodelovanje, bodo morale plačati letno pristojbino za pokrivanje stroškov delovanja foruma dodatno pa so lahko zaprosene za kritje vseh potrebnih stroškov za prevajanje, ki izhajajo iz obravnave forumu predloženih stališč ali pritožb posameznikov zoper organizacije. Znesek pristojbine bo določilo Ministrstvo po posvetovanju s Komisijo. Pristojbino lahko pobira tretja stranka, ki jo izbere Ministrstvo in je v vlogi skrbnika sredstev, zbranih za ta namen. Ministrstvo bo tesno sodelovalo s Komisijo in organi za varstvo podatkov pri določitvi ustreznih postopkov za razdelitev sredstev, zbranih s pristojbino, pa tudi pri drugih postopkovnih in upravnih vidikih foruma. Ministrstvo in Komisija se lahko dogovorita o spremembi pogostosti pobiranja pristojbine.

6. Samocertificiranje

- a. Ugodnosti DPF EU-ZDA se zagotavljajo od datuma, na katerega Ministrstvo uvrsti organizacijo na seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov. Ministrstvo bo organizacijo na seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov uvrstilo šele po ugotovitvi, da je vloga za začetno samocertificiranje popolna, s tega seznama pa jo bo odstranilo, če ta prostovoljno izstopi, ne opravi svojega letnega ponovnega certificiranja ali če vztrajno ne spoštuje načel (glej dopolnilno načelo glede reševanja sporov in izvrševanja).
- b. Če želi organizacija izvesti začetno samocertificiranje ali poznejše ponovno certificiranje za DPF EU-ZDA, mora v obeh primerih vlogo Ministrstvu predložiti vodstveni delavec v imenu organizacije, ki samocertificira ali ponovno certificira (kakor je ustrezno) lastno spoštovanje načel ⁽⁸⁾, vloga pa mora vsebovati vsaj naslednje podatke:

⁽⁸⁾ Vlogo v zvezi s spoštovanjem načel mora prek spletnega mesta okvira za varstvo zasebnosti podatkov na spletišču Ministrstva oddati posameznik v organizaciji, ki je pooblaščen za zastopanje v imenu organizacije in katerega koli od njenih vključenih subjektov.

- i. ime organizacije v ZDA, ki se samocertificira ali ponovno certificira, pa tudi imena vseh njenih subjektov ali podružnic v ZDA, ki tudi spoštujejo načela, ki jih želi organizacija zajeti;
 - ii. opis dejavnosti organizacije v zvezi z osebnimi podatki, ki bi jih prejerala iz EU v skladu z DPF EU-ZDA;
 - iii. opis ustrezne/-ih politik/-e zasebnosti organizacij v zvezi s takimi osebnimi podatki, vključno s podatki:
 - 1. ali ima organizacija javno spletno stran, ustrezní spletni naslov, kjer je na voljo politika zasebnosti, ali, če organizacija nima javne spletne strani, kje je javnosti na voljo politika zasebnosti in
 - 2. datum začetka izvajanja;
 - iv. osebo za stike v organizaciji, ki se ukvarja s pritožbami, zahtevami po dostopu in drugimi vprašanji, ki izhajajo iz načel ⁽⁹⁾, vključno z:
 - 1. imeni, nazivi delovnega mesta (kakor je ustrezno), elektronskimi naslovi in telefonskimi številkami ustreznih posameznikov ali ustreznih oseb za stike in
 - 2. ustreznim ameriškim poštnim naslovom organizacije;
 - v. posebno zakonsko telo, ki je pristojno za obravnavanje morebitnih pritožb proti organizaciji v zvezi z morebitnimi nepoštenimi ali zavajajočimi ravnanji in kršitvami zakonov ali predpisov, ki urejajo varstvo zasebnosti (in ki je navedeno v načelih ali v prihodnji prilogi k načelom);
 - vi. ime katerega koli programa za varstvo zasebnosti, katerega član je organizacija;
 - vii. metodo preverjanja (tj. samoocenjevanje; ali zunanji pregledi skladnosti, vključno s tretjo stranko, ki izvaja take preglede) ⁽¹⁰⁾; in
 - viii. ustrezen/-ni neodvisni pritožbeni mehanizem/-mi, ki je/so na voljo za preiskave nerešenih pritožb v zvezi z načeli ⁽¹¹⁾.
- c. Če organizacija želi, da bi ugodnosti DPF EU-ZDA zajele tudi podatke o človeških virih, prenesene iz Evropske unije za uporabo v okviru zaposlitvenih razmerij, lahko to stori, če obstaja zakonsko telo, pristojno za obravnavo pritožb v zvezi s podatki o človeških virih, ki je navedeno v načelih ali prihodnji prilogi k načelom. Organizacija mora to navesti tudi v svoji vlogi za začetno samocertificiranje in tudi v vseh vlogah za ponovno certificiranje ter se zavezati, da bo sodelovala z zadevnim organom ali organi EU v skladu z dopolnilnimi načeli glede podatkov o človeških virih in vloge organov za varstvo podatkov (kakor je primerno) in da bo upoštevala nasvet, ki ga bo dobila od teh organov. Organizacija mora Ministrstvu predložiti tudi izvod svoje politike za varstvo zasebnosti človeških virov in informacije o tem, kje je politika zasebnosti na voljo zadevnim zaposlenim.

⁽⁹⁾ Glavna „oseba za stike organizacije“ ali „vodilni delavec organizacije“ ne more biti oseba zunaj organizacije (npr. zunanji pravnik ali zunanji svetovalec).

⁽¹⁰⁾ Glej dopolnilno načelo glede preverjanja.

⁽¹¹⁾ Glej dopolnilno načelo glede reševanja sporov in izvrševanja.

- d. Ministrstvo bo vodilo in objavilo seznam organizacij v okviru za varstvo zasebnosti podatkov, ki so vložile popolne vloge za začetno samocertificiranje, navedeni seznam pa bo posodabljal na podlagi popolnih vlog za letno ponovno certificiranje in tudi uradnih obvestil, prejetih v skladu z dopolnilnim načelom glede reševanja sporov in izvrševanja. Takšne vloge za ponovno certificiranje je treba vložiti najmanj enkrat letno, sicer bo organizacija odstranjena s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov in ji ugodnosti DPF EU-ZDA ne bodo več zagotovljene. Vse organizacije, ki jih Ministrstvo uvrsti na seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov, morajo imeti ustrezne politike zasebnosti, ki so skladne z načelom obvestila, v njih pa morajo navesti, da spoštujejo načela ⁽¹²⁾. Če je politika zasebnosti organizacije na voljo na spletu, mora vključevati hiperpovezavo na spletno mesto okvira za varstvo zasebnosti podatkov na spletišču Ministrstva in hiperpovezavo na spletno mesto neodvisnega pritožbenega mehanizma ali njegovega obrazca za predložitev pritožbe, ki je na voljo za preiskave nerešenih pritožb v zvezi z načeli, ki so za posameznika brezplačne.
- e. Načela zasebnosti začnejo veljati takoj po samocertificiranju. Sodelujoče organizacije, ki so se prej samocertificirale za načela okvira zasebnostnega štita EU-ZDA, bodo morale posodobiti svoje politike zasebnosti in se namesto tega sklicevati na „načela okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“. Take organizacije vključijo ta sklic čim prej, vsekakor pa najpozneje tri mesece po datumu začetka veljavnosti načel okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA.
- f. Organizacija mora pri vseh osebnih podatkih, ki jih prejme iz EU na podlagi DPF EU-ZDA, spoštovati načela. Za osebne podatke, ki jih organizacija prejme v času, ko uživa ugodnosti DPF EU-ZDA, zaveza načelom ni časovno omejena; njena zaveza pomeni, da bo organizacija upoštevala načela, dokler take podatke hrani, uporablja ali razkriva, čeprav bo morda pozneje iz kakršnega koli razloga izstopila iz DPF EU-ZDA. Če organizacija želi izstopiti iz DPF EU-ZDA, mora o tem vnaprej obvestiti Ministrstvo. V obvestilu mora tudi navesti, kaj bo storila z osebnimi podatki, ki jih je prejela na podlagi DPF EU-ZDA (tj. ali bo hranila, vrnila ali izbrisala podatke, in če bo podatke hranila, navede dovoljena sredstva, s katerim bo zagotavljala varstvo podatkov). Organizacija, ki izstopi iz DPF EU-ZDA, a želi hraniti takšne podatke, mora vsako leto pri Ministrstvu potrditi svojo zavezo, da bo za podatke še naprej uporabljala načela ali zagotovila „ustrezno“ varstvo podatkov z drugimi dovoljenimi sredstvi (na primer, s pogodbo, ki v celoti izraža zahteve ustreznih standardnih pogodbenih klavzul, ki jih sprejema Evropska komisija); v nasprotnem primeru mora organizacija podatke vrniti ali izbrisati ⁽¹³⁾. Organizacija, ki izstopi iz DPF EU-ZDA, mora iz vsake ustrezne politike zasebnosti odstraniti vse sklice na DPF EU-ZDA, ki nakazujejo, da organizacija še naprej sodeluje v DPF EU-ZDA in je upravičena do njegovih ugodnosti.

⁽¹²⁾ Organizacija, ki se samocertificira prvič, v svoji končni politiki zasebnosti ne sme trditi, da sodeluje v DPF EU-ZDA, dokler je Ministrstvo ne obvesti, da lahko to stori. Ko organizacija vloži vlogo za začetno samocertificiranje, mora Ministrstvu predložiti osnutek politike zasebnosti, ki je skladen z načeli. Ko Ministrstvo ugotovi, da je vloga organizacije za začetno samocertificiranje sicer popolna, jo bo obvestilo, naj dokonča (npr. objavi, če je ustrezno) svojo politiko zasebnosti, skladno z DPF EU-ZDA. Organizacija mora Ministrstvo nemudoma obvestiti, ko je politika zasebnosti dokončana, Ministrstvo pa jo bo takrat uvrstilo na seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov.

⁽¹³⁾ Če se organizacija ob izstopu odloči, da bo hranila osebne podatke, ki jih je prejela na podlagi DPF EU-ZDA, in da bo Ministrstvu vsako leto potrdila, da bo še naprej upoštevala načela pri takih podatkih, mora Ministrstvu enkrat na leto po svojem izstopu (tj. razen če in dokler organizacija zagotavlja „ustrezno“ varstvo takih podatkov z drugimi dovoljenimi sredstvi ali vse take podatke vrne ali izbriše, o tem ukrepu pa uradno obvesti Ministrstvo) dokazati, kaj je storila z navedenimi osebnimi podatki, kaj bo storila z vsemi navedenimi osebnimi podatki, ki jih še naprej hrani, in kdo v organizaciji bo imel vlogo osebe za stike za vprašanja v zvezi z načeli.

- g. Organizacija, ki zaradi spremembe statusa, kot je združitev, prevzem, stečaj ali likvidacija, preneha obstajati kot ločena pravna oseba, mora o tem vnaprej uradno obvestiti Ministrstvo. V uradnem obvestilu mora tudi navesti, ali bo subjekt zaradi spremembe statusa (i) še naprej sodeloval v DPF EU-ZDA na podlagi obstoječega samocertificiranja; (ii) se bo samocertificiral kot nov udeleženec v DPF EU-ZDA (npr. če nov subjekt ali subjekt, ki še vedno posluje, še ni opravil samocertificiranja, s katerim bi lahko sodeloval v DPF EU-ZDA); ali (iii) uvedel druge zaščitne ukrepe, kot je pisni sporazum, ki bo zagotovil nadaljnjo uporabo načel za vse osebne podatke, ki jih je organizacija prejela v skladu z DPF EU-ZDA in jih bo hranil. Če se ne uporabljajo niti (i) niti (ii) niti (iii), je treba vse osebne podatke, ki so bili prejeti v skladu z DPF EU-ZDA, nemudoma vrniti ali izbrisati.
- h. Če organizacija iz kakršnega koli razloga izstopi iz DPF EU-ZDA, mora odstraniti vse izjave, ki nakazujejo, da še naprej sodeluje v DPF EU-ZDA ali je upravičena do ugodnosti DPF EU-ZDA. Prav tako je treba odstraniti certifikacijsko oznako DPF EU-ZDA, če se uporablja. Vsako zavajanje širše javnosti o spoštovanju načel s strani organizacije lahko FTC, ministrstvo za promet ali drug ustrezen vladni organ kaznuje. Zavajanje Ministrstva se lahko kaznuje na podlagi zakona o lažnih navedbah (*False Statements Act*) (člen 1001 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA).

7. Preverjanje

- a. Organizacije morajo zagotoviti postopke za preverjanje resničnosti izjav in zatrjevanj, ki jih dajo glede svojih praks varstva zasebnosti v skladu z DPF EU-ZDA, ter izvajanja teh praks na naveden način in v skladu z načeli.
- b. Da organizacija izpolni zahteve preverjanja iz načela pritožbenega mehanizma, uveljavljanja in odgovornosti, mora takšne izjave in zatrjevanja preveriti s samoocenjevanjem ali zunanjim pregledom skladnosti z načeli.
- c. Če se je organizacija odločila za samoocenjevanje, mora tako preverjanje pokazati, da je njena politika zasebnosti v zvezi z osebnimi podatki, prejetimi iz EU, točna, celovita, dostopna, skladna z načeli in v celoti izvedena (tj. ravna v skladu z njo). Pokazati mora tudi, da so posamezniki obveščeni o kakršnem koli notranjem mehanizmu organizacije za obravnavo pritožb in o neodvisnem/-ih pritožbenem/-ih mehanizmu/-ih, prek katerega/-ih se lahko pritožijo; da je vzpostavila postopke za izobraževanje zaposlenih o izvajanju politike ter za disciplinske ukrepe v primeru kršitve te politike; ter da je vzpostavila notranje postopke za redno objektivno pregledovanje usklajenosti z zgoraj navedenim. Izjavo, da je bilo samoocenjevanje izvedeno, mora podpisati vodstveni delavec ali drug pooblaščen predstavnik organizacije vsaj enkrat na leto in mora biti na voljo posameznikom na njihovo zahtevo ali v okviru preiskave ali pritožbe zaradi neskladnosti z načeli.
- d. Če se je organizacija odločila za zunanji pregled skladnosti z načeli, mora tako preverjanje pokazati, da je njena politika zasebnosti v zvezi z osebnimi podatki, prejetimi iz EU, natančna, celovita, dostopna, skladna z načeli in v celoti izvedena (tj. ravna v skladu z njo). Pokazati mora tudi, da so posamezniki obveščeni o mehanizmu/-ih, prek katerega/-ih se lahko pritožijo. Metode pregledovanja lahko brez omejitve vključujejo revizijo, naključne preglede, uporabo „vab“ ali tehnoloških orodij, kakor je ustrezno. Izjavo o uspešno opravljenem zunanjem pregledu mora podpisati bodisi izvajalec pregleda bodisi vodstveni delavec ali drug pooblaščen predstavnik organizacije vsaj enkrat na leto in mora biti na voljo posameznikom na njihovo zahtevo ali organom za preiskavo ali pritožbe zaradi skladnosti z načeli.
- e. Organizacije morajo voditi evidenco o izvajanju svojih praks varstva zasebnosti v skladu z DPF EU-ZDA in jo v primeru preiskave ali pritožbe zaradi neskladnosti izročiti neodvisnemu organu, ki je pristojen za preiskavo pritožb, ali agenciji, ki je pristojna za obravnavo nepoštenih in goljufivih praks. Organizacije se morajo prav tako hitro odzvati na poizvedbe Ministrstva in njegove druge zahteve za informacije, povezane s spoštovanjem načel s strani organizacije.

8. Dostop

a. Načelo dostopa v praksi

- i. V skladu z načeli je pravica do dostopa temeljna za varstvo zasebnosti. Posameznikom zlasti omogoča, da preverijo točnost svojih podatkov, ki jih hrani organizacija. Načelo dostopa pomeni, da imajo posamezniki pravico:
 1. pridobiti od organizacije potrditev o tem, ali organizacija obdeluje njihove osebne podatke ali ne ⁽¹⁴⁾;
 2. da jim sporočijo takšne podatke, da lahko preverijo njihovo točnost in zakonitost obdelave in
 3. da spremenijo, popravijo ali izbrišejo podatke, kadar so ti netočni ali obdelani v nasprotju z načeli.
- ii. Posameznikom ni treba obrazložiti zahtev po dostopu do njihovih osebnih podatkov. Organizacije bi morale pri odzivu na posameznikovo zahtevo po dostopu najprej preučiti težavo/-e, ki so sprožile zahtevo. Če je na primer zahteva po dostopu nejasna in se nanaša na več področij, lahko organizacija v pogovoru s posameznikom poskuša bolje razumeti motiv za njegovo zahtevo ter poišče ustrezne podatke. Organizacija lahko poizve, na kateri/-e del/-e organizacije se je posameznik obrnil ali na katere vrste podatkov ali njihovo uporabo se nanaša zahteva po dostopu.
- iii. V skladu s temeljno naravo pravice do dostopa bi si organizacije morale vedno dobronamerno prizadevati zagotoviti dostop. Na primer, kadar je treba določeno informacijo zavarovati in jo je mogoče zlahka ločiti od drugih osebnih informacij, na katere se nanaša zahteva po dostopu, mora organizacija prekriti zaščiteno informacijo in dati na voljo preostale podatke. Če organizacija ugotovi, da je treba v določenem posebnem primeru omejiti dostop, mora posamezniku, ki ga zahteva, pojasniti razloge za svojo odločitev in navesti ime osebe za stike za morebitne nadaljnje poizvedbe.

b. Stroški in izdatki za zagotovitev dostopa

- i. Pravico dostopa do osebnih podatkov je mogoče omejiti v izjemnih okoliščinah, kjer bi bile kršene zakonite pravice drugih oseb ali kjer bi bili stroški ali izdatki za zagotovitev dostopa nesorazmerni s tveganji za zasebnost posameznika v zadevnem primeru. Stroški in izdatki so pomemben dejavnik, ki ga je treba upoštevati, vendar niso prevladujoči dejavniki pri ugotavljanju, ali je zagotovitev dostopa razumna.
- ii. Na primer, če se bodo osebni podatki uporabili za odločitve, ki bodo pomembno vplivale na posameznika (npr. zavrnitev ali dodelitev pomembnih ugodnosti, kot so zavarovanje, hipoteka ali zaposlitev), potem mora organizacija v skladu z drugimi določbami teh dopolnilnih načel razkriti navedene podatke, tudi če je zagotovitev njihovega dostopa razmeroma težka ali draga. Če zahtevani osebni podatki niso občutljiv ali se ne uporabijo za odločitve, ki bodo pomembno vplivale na posameznika, temveč so dostopni in poceni, mora organizacija zagotoviti dostop do takih podatkov.

c. Zaupne poslovne informacije

- i. Zaupne tržne informacije so informacije, ki jih je organizacija zavarovala pred razkritjem, saj bi slednje pomagalo konkurentu na trgu. Organizacije lahko zavrnejo ali omejijo dostop, če bi z odobritvijo polnega dostopa razkrile svoje zaupne tržne informacije, kot so v organizaciji narejeni tržni koncepti ali klasifikacije, ali zaupne tržne informacije drugega, za katerega velja pogodbeni obveznost o zaupnosti.

⁽¹⁴⁾ Organizacija mora odgovoriti na zahteve posameznika v zvezi z nameni obdelave, s kategorijami zadevnih osebnih podatkov in prejemniki ali kategorijami prejemnikov, ki se jim razkrijejo podatki.

- ii. Kadar je zaupno tržno informacijo mogoče zlahka ločiti od drugih osebnih podatkov, na katere se nanaša zahteva po dostopu, mora organizacija na novo prekriti zaupno tržno informacijo in omogočiti dostop do podatkov, ki niso zaupni.

d. Organiziranost podatkovnih zbirk

- i. Dostop se lahko zagotovi tako, da organizacija posamezniku razkrije ustrezne osebne podatke, za katere ni potreben dostop posameznika do podatkovne zbirke organizacije.
- ii. Dostop je treba zagotoviti samo do osebnih podatkov, ki jih hrani organizacija. Načelo dostopa samo po sebi ne obvezuje organizacije, da hrani, vzdržuje, ponovno organizira ali ponovno strukturira datoteke z osebnimi podatki.

e. Kdaj je mogoče omejiti dostop

- i. Ker si morajo organizacije vedno v dobri veri prizadevati, da posameznikom zagotovijo dostop do njihovih osebnih podatkov, so okoliščine, v katerih lahko organizacije omejijo tak dostop, omejene, vsak razlog za omejitev dostopa pa mora biti natančno naveden. V skladu s Splošno uredbo o varstvu podatkov lahko organizacija omeji dostop do podatkov le, če obstaja verjetnost, da bi njihovo razkritje poseglo v zaščito pomembnih nasprotujočih si javnih interesov, kot je nacionalna varnost, obramba ali javna varnost. Poleg tega se lahko dostop zavrne, če se osebni podatki obdelujejo izključno za namene raziskav ali statistike. Drugi razlogi za zavrnitev ali omejitev dostopa so:
 - 1. poseg v izvrševanje ali uveljavljanje prava ali v zasebne tožbene zahtevke, vključno s preprečevanjem, preiskovanjem ali odkrivanjem kaznivih dejanj in pravico do poštenega sojenja;
 - 2. razkritje, če bi bile kršene zakonite pravice ali pomembni interesi drugih;
 - 3. kršitev zakonskih ali drugih poklicnih privilegijev in obveznosti;
 - 4. vplivanje na preiskave o varnosti zaposlenih in pritožbene postopke ali v zvezi z načrtovanjem zamenjav zaposlenih in z reorganizacijo podjetja ali
 - 5. vplivanje na zaupnost, ki je potrebna v zvezi s spremljanjem, inšpekcijo in nadzornimi funkcijami, povezanimi s skrbnim upravljanjem, ali v prihodnjih ali tekočih pogajanjih, v katera je vključena organizacija.
- ii. Organizacija, ki se sklicuje na izjemo, mora dokazati potrebo po njej ter navesti razloge za omejitev dostopa in osebe za stike za nadaljnje poizvedbe, ki bi jih predložili posamezniki.

f. Pravica do pridobivanja potrditve in zaračunavanja pristojbine za pokrivanje stroškov za zagotovitev dostopa

- i. Posameznik ima pravico pridobiti potrditev o tem, ali ima ta organizacija osebne podatke, ki se nanašajo nanj. Posameznik ima tudi pravico, da se mu posredujejo osebni podatki, ki se nanašajo nanj. Organizacija lahko zaračuna pristojbino, ki ni previsoka.
- ii. Zaračunavanje pristojbine je lahko upravičeno, na primer, če so zahteve za dostop očitno pretirane, zlasti zaradi njihove ponavljajoče se narave.
- iii. Dostopa se ne sme zavrniti zaradi stroškov, če jih je posameznik pripravljen plačati.

g. Ponavljajoče se in zlonamerne zahteve za dostop

- i. Organizacija lahko postavi razumne omejitve glede števila poskusov v določenem obdobju, v katerem bodo izpolnjene zahteve za dostop nekega posameznika. Pri postavljanju takšnih omejitev bi morala organizacija upoštevati takšne dejavnike, kot je pogostost posodabljanja informacij, namen njihove uporabe in njihova narava.

h. Goljufive zahteve za dostop

- i. Organizaciji ni treba zagotoviti dostopa, dokler nima v rokah dovolj podatkov, da lahko potrdi istovetnost osebe, ki zahteva dostop.

i. Časovni okvir za odgovore

- ii. Organizacije bi morale odgovoriti na zahteve za dostop v razumnem roku, na razumen način in v obliki, ki je razumljiva posamezniku. Organizacija, ki redno zagotavlja informacije posameznikom, na katere se nanašajo osebni podatki, lahko izpolni posamezno zahtevo za dostop z rednim razkritjem, če to ne bi pomenilo nesorazmerne zamude.

9. **Podatki o človeških virih**

a. Kritje DPF EU-ZDA

- i. Če organizacija v EU prenese osebne podatke o svojih zaposlenih (nekdanjih ali sedanjih), zbrane v okviru zaposlitvenega razmerja, matični družbi, povezanemu podjetju ali nepovezanemu izvajalcu storitev v Združenih državah, ki sodeluje v DPF EU-ZDA, veljajo za prenos ugodnosti DPF EU-ZDA. V takih primerih bodo za zbiranje in obdelavo podatkov pred prenosom veljali nacionalni zakoni države članice EU, v kateri so bili zbrani, pri prenosu pa bo treba spoštovati vse pogoje in omejitve v skladu z navedenimi zakoni.
- ii. Načela se uporabljajo samo za prenos ali dostop do evidenc, ki so posamično določene ali določljive. Pri statističnem poročanju, ki temelji na zbirnih podatkih o zaposlenosti, in ne vsebuje osebnih podatkov ali vključuje uporabo anonimiziranih podatkov, se vprašanje varstva zasebnosti ne pojavlja.

b. Uporaba načel obvestila in možnosti izbire

- i. Organizacija v ZDA, ki je prejela podatke o zaposlenih iz EU v skladu z DPF EU-ZDA, jih lahko razkrije tretji stranki ali uporabi za drugačne namene le v skladu z načeloma obvestila in možnosti izbire. Na primer, če namerava organizacija uporabiti podatke, zbrane v zaposlitvenem razmerju, za namene, ki niso povezani z zaposlitvenim razmerjem, kot so tržne komunikacije, mora organizacija v ZDA pred tem zadevnim posameznikom zagotoviti predpisano možnost izbire, razen če so že odobrili uporabo podatkov v take namene. Taka uporaba ne sme biti nezdružljiva s prvotnimi nameni, za katere so bili osebni podatki zbrani ali ki jih je posameznik pozneje odobril. Poleg tega se take možnosti izbire ne smejo izkoristiti za omejevanje zaposlitvenih možnosti ali za sankcioniranje takih zaposlenih.
- ii. Treba je opozoriti, da nekateri splošno veljavni pogoji za prenos iz nekaterih držav članic EU lahko izključijo drugačne vrste uporabe takih podatkov tudi po prenosu v države zunaj EU, in take pogoje bo treba spoštovati.
- iii. Poleg tega bi si morali delodajalci razumno prizadevati ustreči prednostnim pravicam zaposlenih do zasebnosti. Sem spada na primer omejitev dostopa do osebnih podatkov, anonimiziranje nekaterih podatkov ali uporaba šifer in psevdonimov, če se za namene upravljanja ne zahtevajo dejanska imena.
- iv. Organizaciji ni treba zagotoviti obvestila in možnosti izbire v obsegu in obdobju, potrebnem za preprečitev oškodovanja zmožnosti organizacije pri odločitvah o napredovanju delavcev, imenovanjih in drugih podobnih zaposlitvenih odločitvah.

c. Uporaba načela dostopa

- i. Dopolnilno načelo o dostopu določa smernice o razlogih, ki lahko v okviru človeških virov upravičijo zavrnitev ali omejitev dostopa na zahtevo posameznika. Delodajalci v EU morajo seveda ravnati v skladu z lokalnimi predpisi in poskrbeti, da imajo zaposleni v EU dostop do takih podatkov, kakor zahteva pravo v njihovih državah, ne glede na lokacijo obdelave in hrambe podatkov. DPF EU-ZDA zahteva, da organizacija, ki v Združenih državah obdeluje take podatke, sodeluje pri zagotavljanju takšnega dostopa bodisi neposredno bodisi prek delodajalca v EU.

d. Izvrševanje

- i. Dokler se osebne informacije uporabljajo samo v okviru zaposlitvenega razmerja, je zaposlenemu za podatke v prvi vrsti odgovorna organizacija v EU. Iz tega sledi, da je treba, kadar se zaposleni iz EU pritožijo zaradi kršenja njihovih pravic do varstva podatkov in niso zadovoljni z rezultati postopkov notranjega pregleda in pritožbenih postopkov (ali drugih predvidenih pritožbenih postopkov v okviru kolektivne pogodbe), te zaposlene napotiti na državni ali nacionalni organ za varstvo podatkov ali delovnopравни organ, ki je pristojen tam, kjer delajo zaposleni. Sem spadajo tudi primeri, ko je za domnevno zlorabo osebnih podatkov odgovorna organizacija v ZDA, ki je prejela podatke od delodajalca, in tako vključuje domnevno kršitev načel. To bo najbolj učinkovit način za obravnavanje pogosto prekrivajočih se pravic in obveznosti, ki jih določajo lokalno delovno pravo in kolektivne pogodbe ter pravo o varstvu podatkov.
- ii. Organizacija v ZDA, ki sodeluje v DPF EU-ZDA in uporablja podatke o človeških virih v EU, prenesene iz EU v okviru zaposlitvenih razmerij, ter želi, da take prenose zajema DPF EU-ZDA, se mora zato zavezati, da bo v takih primerih sodelovala v preiskavah pristojnih organov EU in upoštevala njihov nasvet.

e. Uporaba načela odgovornosti za prenos tretjemu

- i. Za občasne potrebe organizacije, povezane z zaposlovanjem, v zvezi z osebnimi podatki, ki se prenesejo v skladu z DPF EU-ZDA, kot je rezervacija leta, hotelske sobe ali zavarovalno kritje, se lahko osebni podatki manjšega števila zaposlenih prenesejo upravljavcem brez uporabe načela dostopa ali sklenitve pogodbe s tretjim upravljavcem, kakor je sicer predpisano v okviru načela odgovornosti za prenos tretjemu, pod pogojem, da je sodelujoča organizacija izpolnila načeli obvestila in možnosti izbire.

10. Obvezne pogodbe za prenos tretjemu

a. Pogodbe za obdelavo podatkov

- i. Če se osebni podatki prenesejo iz EU v Združene države le zaradi njihove obdelave, je potrebna pogodba ne glede na to, ali izvajalec obdelave sodeluje v DPF EU-ZDA.
- ii. Od upravljavcev podatkov v EU se vedno zahteva podpis pogodbe, če se podatki prenašajo le zaradi obdelave, bodisi da se obdelujejo znotraj bodisi zunaj EU, in ne glede na to, ali izvajalec obdelave sodeluje v DPF EU-ZDA. Namen pogodbe je zagotoviti, da izvajalec obdelave:
1. deluje samo po navodilih upravljavca;
 2. zagotavlja ustrezne tehnične in organizacijske ukrepe za varstvo osebnih podatkov pred naključnim ali nezakonitim uničenjem ali naključno izgubo, predelavo, nepooblaščenim razkritjem ali dostopom, in razume, ali je prenos tretjemu dovoljen in
 3. upošteva naravo obdelave, pomaga upravljavcu pri odgovorih posameznikom, ki uveljavljajo svoje pravice na podlagi načel.

- iii. Ker sodelujoče organizacije zagotavljajo ustrezno varstvo podatkov, se za pogodbe s takimi organizacijami le zaradi obdelave podatkov, ne zahteva predhodno dovoljenje.

b. Prenosi znotraj skupine odvisnih družb ali subjektov

- i. Pri prenosu osebnih podatkov med dvema upravljavcema znotraj skupine odvisnih družb ali subjektov pogodba po načelu odgovornosti za prenos tretjemu ni vedno potrebna. Upravljavci podatkov v skupini odvisnih družb ali subjektov lahko takšne prenose utemeljijo na drugih instrumentih, kot so zavezujoča poslovna pravila EU ali drugi instrumenti znotraj skupine (npr. programi skladnosti in nadzora), pri čemer zagotovijo neprekinjeno varstvo osebnih podatkov na podlagi načel. V primeru takih prenosov je sodelujoča organizacija še naprej odgovorna za izpolnjevanje načel.

c. Prenosi med upravljavci

- i. Pri prenosih med upravljavci ni potrebno, da je upravljavec, ki prejme podatke, sodelujoča organizacija ali da ima neodvisen pritožbeni mehanizem. Sodelujoča organizacija mora skleniti pogodbo s tretjim upravljavcem, ki prejme podatke, s katero zagotovi enako raven varstva, kot je na voljo v skladu z DPF EU-ZDA, pri čemer ni nujno, da je tretji upravljavec sodelujoča organizacija ali da ima neodvisen pritožbeni mehanizem, pod pogojem, da zagotavlja enakovreden mehanizem.

11. Reševanje sporov in izvrševanje

- a. Načelo pritožbenega mehanizma, izvrševanja in odgovornosti določa zahteve za izvrševanje DPF EU-ZDA. Načine izpolnjevanja zahtev iz točke (a)(ii) tega načela določa dopolnilno načelo o preverjanju. To dopolnilno načelo obravnava točki (a)(i) in (a)(iii), ki zahtevata neodvisne pritožbene mehanizme. Ti mehanizmi so lahko različni, morajo pa izpolnjevati zahteve načela pritožbenega mehanizma, uveljavljanja in odgovornosti. Organizacije izpolnijo te zahteve z: (i) usklajenim ravnanjem s programi varstva zasebnosti zasebnega sektorja, ki v svojih pravilih vsebujejo načela in vključujejo učinkovite mehanizme uveljavljanja, kakor so opisani v načelu pritožbenega mehanizma, uveljavljanja in odgovornosti; (ii) usklajenim ravnanjem z zakonskimi ali z drugimi predpisi predvidenimi nadzornimi organi, ki zagotavljajo obravnavo posameznikovih pritožb in reševanje sporov ali (iii) zavezo sodelovanju z organi za varstvo podatkov v Evropski uniji ali njihovimi pooblaščenimi predstavniki.
- b. Ta seznam je ilustrativen in ne omejuje. Zasebni sektor lahko oblikuje tudi dodatne mehanizme za zagotovitev uveljavljanja, če izpolnjujejo zahteve načela pritožbenega mehanizma, uveljavljanja in odgovornosti ter dopolnilnih načel. Treba je paziti, da so zahteve načela pritožbenega mehanizma, izvrševanja in odgovornosti dodatek k zahtevi, da mora biti samourejanje izvršljivo v skladu s členom 5 zakona o FTC (člen 45 naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA), ki prepoveduje nepošteno in goljufivo ravnanje, členom 41712 naslova 49 zakonodajne zbirke ZDA, ki prevozniku ali agenciji za prodajo letalskih vozovnic prepoveduje nepošteno ali goljufivo ravnanje pri prodaji zračnega prevoza, ali drugim zakonom ali predpisom, ki prepoveduje takšno ravnanje.
- c. Da bi pomagale zagotoviti izpolnjevanje zavez v skladu z DPF EU-ZDA in podprle upravljanje programa, morajo organizacije in njihovi neodvisni pritožbeni mehanizmi na zahtevo Ministrstva zagotoviti informacije v zvezi z DPF EU-ZDA. Poleg tega morajo organizacije hitro odgovoriti na pritožbe v zvezi z njihovim izpolnjevanjem načel, ki so jih Ministrstvu predložili organi za varstvo podatkov. Odgovor bi moral obravnavati, ali je pritožba utemeljena in, če je, na kakšen način bo organizacija odpravila težavo. Ministrstvo bo zaščitilo zaupnost informacij, ki jih prejme v skladu z zakonodajo ZDA.

d. Pritožbeni mehanizmi

- i. Potrošnike je treba spodbujati, da se s svojimi pritožbami najprej obrnejo na ustrezno organizacijo in šele nato uporabijo neodvisne pritožbene mehanizme. Organizacije morajo odgovoriti potrošniku v 45 dneh od prejema pritožbe. Neodvisnost pritožbenega mehanizma je konkretno vprašanje, na katerega se lahko odgovori predvsem z nepristranskostjo, pregledno sestavo in financiranjem ter z dokazi o preteklem poslovanju. Kot zahteva načelo pritožbenega mehanizma, izvrševanja in odgovornosti, mora biti pritožbeni mehanizem za posameznika zlahka dostopen in brezplačen. Neodvisni organi za reševanje sporov morajo proučiti vse pritožbe, ki jih prejmejo od posameznikov, razen kadar so očitno neutemeljene in neresne. To ne izključuje možnosti, da neodvisen organ za reševanje sporov, ki izvaja pritožbeni mehanizem, vzpostavi izločitvene pogoje, vendar morajo biti ti pogoji pregledni in upravičeni (na primer izključitev pritožb, ki ne spadajo na področje uporabe programa ali jih mora proučiti drug forum) ter ne smejo spodbujati zavezanosti proučevanju zakonitih pritožb. Pritožbeni mehanizmi morajo poleg tega zagotoviti, da posamezniki ob vložitvi pritožbe dobijo popolne in zlahka dostopne informacije o postopkih reševanja sporov. Takšna informacija mora v skladu z načeli vsebovati obvestilo o praksah varstva zasebnosti tega mehanizma. Pritožbeni mehanizmi morajo tudi sodelovati pri oblikovanju sredstev, ki lajšajo postopek reševanja pritožb, kot je standardni obrazec za pritožbe.
- ii. Neodvisni pritožbeni mehanizmi morajo na svojih spletiščih vsebovati informacije o načelih in storitvah, ki jih zagotavljajo v skladu z DPF EU-ZDA. Te informacije morajo vsebovati: (1) informacijo o zahtevah načel ali povezavo nanje za neodvisne pritožbene mehanizme; (2) povezavo na spletno mesto okvira za varstvo zasebnosti podatkov na spletišču Ministrstva; (3) pojasnilo, da so njihove storitve v zvezi z reševanjem sporov v skladu z DPF EU-ZDA za posameznike brezplačne; (4) opis načina za vložitev pritožbe, povezane z načeli; (5) časovni okvir, v katerem se obravnavajo pritožbe, povezane z načeli in (6) opis možnih pravnih sredstev.
- iii. Neodvisni pritožbeni mehanizmi morajo objaviti letno poročilo, v katerem zagotovijo zbirne statistične podatke v zvezi s svojimi storitvami reševanja sporov. Letno poročilo mora vsebovati: (1) skupno število pritožb, povezanih z načeli, prejetih v letu poročanja; (2) vrste prejetih pritožb; (3) ukrepe za kakovost reševanja sporov, kot je čas, potreben za obravnavo pritožb in (4) izide prejetih pritožb, zlasti število in vrste pravnih sredstev ali naloženih sankcij.
- iv. Kot je določeno v Prilogi I, je posamezniku na voljo možnost arbitraže, kjer se pri preostalih zahtevkih ugotovi, ali je sodelujoča organizacija kršila svoje obveznosti do posameznika na podlagi načeli in ali je takšna kršitev ostala v celoti ali delno neodpravljena. Ta možnost je na voljo le za te namene. Ta možnost ni na voljo, na primer v zvezi z izjemami pri načelih⁽¹⁵⁾ ali v zvezi z obtožbo glede ustreznosti DPF EU-ZDA. V okviru te možnosti arbitraže je „senat DPF EU-ZDA“ (ki ga sestavljajo en ali trije arbitri, kakor se dogovorita stranki) pristojen za naložitev nadenarnega pravičnega nadomestila glede na vsakega posameznika (kot so dostop, popravek, izbris ali vrnitev zadevnih posameznikovih podatkov), potrebnega za odpravo kršitve načel samo v zvezi s posameznikom. Posamezniki in sodelujoče organizacije bodo lahko zahtevali sodni nadzor in izvršitev arbitražnih sklepov v skladu z zakonodajo ZDA, in sicer na podlagi zveznega zakona o arbitraži (*Federal Arbitration Act*).

e. Pravna sredstva in sankcije

- i. Vsako pravno sredstvo, ki ga zagotovi neodvisen organ za reševanje sporov, bi moralo učinkovati tako, da organizacija, če je to izvedljivo, spremeni ali popravi posledice neizpolnjevanja načel in da so njeni nadaljnji postopki v skladu z načeli ali da se ustavi obdelava osebnih podatkov posameznika, ki je vložil pritožbo. Sankcije morajo biti dovolj stroge, da zagotovijo ravnanje organizacije v skladu z načeli. Razpon različnih strogih sankcij bo službam za reševanje sporov omogočil ustrezen odziv na različne stopnje neizpolnjevanja načel. Sankcije morajo vključevati javno objavo ugotovitev o neizpolnjevanju načel in

⁽¹⁵⁾ Načela, pregled, člen 5.

zahtevo za izbris podatkov v nekaterih okoliščinah ⁽¹⁶⁾. Druge sankcije lahko vključujejo tudi začasni odvzem in odstranitev pečata, odškodnine za posameznike za škodo, nastalo zaradi neizpolnjevanja načel, ter sodno prepoved. Kadar sodelujoče organizacije ne upoštevajo odločb organov, morajo neodvisni organi za reševanje sporov in samoregulativni organi iz zasebnega sektorja o tem obvestiti državni organ z veljavno pristojnostjo ali sodišča in po potrebi Ministrstvo.

f. Ukrepi FTC

- i. FTC se je zavezala, da bo prednostno pregledovala predložene zadeve v zvezi z domnevnim neizpolnjevanjem načel, ki jih preme od: (i) organi s samourejevalnim sistemom varstva zasebnosti in drugih neodvisnih organov za reševanje sporov; (ii) držav članic EU in (iii) Ministrstva, da bi ugotovila, ali je bil kršen člen 5 zakona o FTC, ki prepoveduje nepoštena in goljufiva dejanja ali ravnanja v trgovini. Če FTC ugotovi, da obstaja razlog za sum, da je bil kršen člen 5, lahko zadevo reši tako, da izda upravni odlok o prepovedi spornega ravnanja, ali da se pritoži na zvezno okrožno sodišče, kjer lahko, če uspe, doseže odločbo zveznega sodišča z enakim učinkom. To vključuje lažne navedbe organizacij, ki niso več na seznamu okvira o varstvu podatkov ali se nikoli niso samocertificirale pri Ministrstvu, glede spoštovanja načel DPF EU-ZDA ali sodelovanja v njem. FTC lahko uveljavi denarne kazni za kršitev upravnega odloka o prepovedi in lahko sproži civilni ali kazenski postopek za kršitev odločbe zveznega sodišča. FTC obvesti Ministrstvo o vsakem takem ukrepu. Ministrstvo spodbuja druge vladne organe, da ga obvestijo o končnem razpletu predloženih zadev in drugih odločitvah v zvezi z izpolnjevanjem načel.

g. Vztrajno neizpolnjevanje načel

- i. Pri vztrajnem nespoštovanju načel organizacija ni več upravičena do ugodnosti DPF EU-ZDA. Organizacije, ki vztrajno ne spoštujejo načel, bo Ministrstvo zbrisalo s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov in morajo vrniti ali izbrisati osebne podatke, ki so jih prejeli v skladu z DPF EU-ZDA.
- ii. Vztrajno nespoštovanje načel pomeni, da organizacija, ki se je samocertificirala pri Ministrstvu, noče ravnati v skladu s končno ugotovitvijo organa s samourejevalnim sistemom za varstvo zasebnosti, neodvisnega organa za reševanje sporov ali vladnega organa ali kadar tak organ, vključno z Ministrstvom, ugotovi, da organizacija tako pogosto ravna proti načelom, da njena izjava o izpolnjevanju načel ni več verodostojna. V primerih, kot to ugotovi organ, ki ni Ministrstvo, mora organizacija o takih dejstvih takoj obvestiti Ministrstvo. Če tega ne stori, se lahko kaznuje po zakonu o lažnih navedbah (člen 1001 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA). Izstop organizacije iz programa s samourejevalnim sistemom za varstvo zasebnosti v zasebnem sektorju ali neodvisnega mehanizma za reševanje sporov le-te ne razbremeni obveznosti do spoštovanja načel in bi pomenil vztrajno nespoštovanje načel.
- iii. Ministrstvo bo s svojega seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov odstranilo organizacijo na podlagi vsakega uradnega obvestila o vztrajnem neizpolnjevanju načel, ki ga prejme od same organizacije, samoregulativnega organa za varstvo zasebnosti ali od vladnega organa, vendar šele po izteku 30-dnevnega roka, v katerem ima organizacija, ki ni ravnala v skladu z načeli, možnost odziva ⁽¹⁷⁾. Seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov, ki ga vodi Ministrstvo, bo torej jasno pokazal, katerim organizacijam so zagotovljene in katerim organizacijam niso več zagotovljene ugodnosti DPF EU-ZDA.
- iv. Organizacija, ki se vloži vlogo za sodelovanje v samoregulativnem organu z namenom, da izpolni pogoje za ponovno sodelovanje v DPF EU-ZDA, mora navedeni organizaciji predložiti vse podatke o svojem prejšnjem sodelovanju v DPF EU-ZDA.

⁽¹⁶⁾ Neodvisni organi za reševanje sporov po svoji presoji odločijo, v katerih okoliščinah bodo uporabili te sankcije. Občutljivost zadevnih podatkov je dejavnik, ki ga je treba upoštevati pri odločitvi o zahtevi za izbris podatkov, tak dejavnik je tudi, ali je organizacija zbirala, uporabljala ali razkrivala podatke v očitnem nasprotju z načeli.

⁽¹⁷⁾ Ministrstvo bo v obvestilu navedlo čas, ki bo nujno krajši od 30 dni, v katerem mora organizacija odgovoriti na obvestilo.

12. Možnost izbire – časovna omejitev zavrnitve

- a. Splošni namen načela izbire je zagotoviti, da se osebni podatki uporabljajo in razkrivajo v skladu s pričakovanji in odločitvami posameznika. Posameznik mora torej vedno imeti možnost „zavrnitve“, da se njegovi osebni podatki uporabljajo za neposredno trženje, ob upoštevanju razumnih rokov, ki jih določi organizacija in so potrebni za učinkovito upoštevanje zavrnitve. Organizacija lahko od posameznika, ki se je odločil za „zavrnitev“, tudi zahteva, da z zadostnimi podatki potrdi svojo istovetnost. V Združenih državah lahko posamezniki uresničijo to možnost prek osrednjega programa „zavrnitve“. Vsekakor bi moral imeti posameznik za uresničitev te možnosti na voljo dostopen in stroškovno ugoden mehanizem.
- b. Podobno lahko organizacija uporabi informacije za nekatere namene neposrednega trženja, kadar ni izvedljivo, da bi posamezniku zagotovila možnost zavrnitve pred uporabo podatkov, če organizacija posamezniku takoj ponudi možnost, da sočasno (na zahtevo pa kadar koli) zavrne (brez stroškov za posameznika) nadaljnje prejemanje neposrednih tržnih komunikacij, sama pa ravna v skladu s posameznikovimi željami.

13. Potovalne informacije

- a. Podatki o rezervacijah na potniških letalih in druge potovalne informacije, kot so podatki o pogostih letalskih ali hotelskih rezervacijah in posebni oskrbi, na primer o posebnih obrokih zaradi verskih zahtev ali fizični pomoči, se lahko prenesejo organizacijam zunaj Evropske unije pod različnimi okoliščinami. V skladu s Splošno uredbo o varstvu podatkov se lahko osebni podatki, če ni sklepa o ustreznosti, prenesejo v tretjo državo, če so zagotovljeni ustrezni zaščitni ukrepi za varstvo podatkov v skladu s členom 46 splošne uredbe o varstvu podatkov ali, v posebnih primerih, če je izpolnjen eden od pogojev iz člena 46 splošne uredbe o varstvu podatkov (npr. če je posameznik, na katerega se nanašajo osebni podatki, izrecno privolil v prenos). Organizacije v ZDA, podpisnice DPF EU-ZDA, zagotavljajo ustrezno varstvo osebnih podatkov in zato lahko prejmejo podatke, prenesene iz EU na podlagi člena 45 splošne uredbe o varstvu podatkov, ne da bi morale uvesti instrument za prenos v skladu s členom 46 Splošne uredbe o varstvu podatkov ali izpolnjevati pogoje iz člena 46 navedene uredbe. Ker DPF EU-ZDA vključuje posebna pravila za občutljive informacije, se takšne informacije (ki jih je treba zbrati na primer v zvezi z potrošnikovo potrebo po fizični pomoči) lahko prenesejo sodelujočim organizacijam. V vsakem primeru pa mora organizacija, ki prenaša podatke, spoštovati pravo države članice EU, v kateri deluje, ki lahko med drugim nalaga posebne pogoje za ravnanje z občutljivimi informacijami.

14. Farmacevtski in medicinski izdelki

- a. Uporaba zakonov držav članic EU ali načel
 - i. Pravo držav članic EU se uporablja za zbiranje osebnih podatkov in za vsako njihovo obdelavo, ki se izvede pred prenosom v Združene države. Načela se uporabijo takoj, ko so podatki preneseni v Združene države. Podatki, ki se uporabljajo za farmacevtske raziskave in druge namene, morajo biti po potrebi anonimizirani.
- b. Prihodnje znanstvene raziskave
 - i. Osebni podatki, pridobljeni v posebnih medicinskih ali farmacevtskih raziskovalnih študijah, imajo pogosto dragoceno vlogo v prihodnjih znanstvenih raziskovanjih. Kadar se osebni podatki, zbrani za eno raziskavo, prenesejo organizaciji v ZDA v DPF EU-ZDA, lahko organizacija uporabi te podatke za nove znanstveno-raziskovalne dejavnosti, če sta bila najprej zagotovljena primerno obvestilo in možnost izbire. Takšno obvestilo mora vsebovati informacijo o vseh prihodnjih posebnih uporabah podatkov, kot so redno spremljanje, sorodne študije ali trženje.

- ii. Razume se, da ni mogoče podrobno navesti vseh prihodnjih uporab podatkov, ker lahko uporaba podatkov za novo raziskavo izhaja iz novega razumevanja prvotnih podatkov, novih medicinskih odkritij in napredka ter razvoja na področju javnega zdravja in urejanja. Po potrebi mora zato obvestilo vsebovati pojasnilo, da se osebni podatki v prihodnosti morda uporabijo za medicinske in farmacevtske raziskave, ki niso predvidene. Če uporaba podatkov ni v skladu s splošnimi raziskovalnimi nameni, za katere so bili osebni podatki prvotno zbrani ali za katere je posameznik naknadno dal soglasje, je treba pridobiti novo soglasje.
- c. Umik iz kliničnega poskusa
- i. Udeleženci se lahko kadar koli odločijo za umik iz kliničnega poskusa ali so zaprošeni, da to storijo. Vsi osebni podatki, ki so zbrani pred umikom, se lahko še naprej obdelujejo skupaj z drugimi podatki, zbranimi med kliničnim poskusom, vendar le, če je bil udeleženec jasno seznanjen s tem, ko je privolil v sodelovanje pri poskusu.
- d. Prenosi za regulativne in nadzorne namene
- i. Podjetja za farmacevtske in medicinske pripomočke smejo zagotoviti osebne podatke iz kliničnih poskusov, izvedenih v EU, nadzornim organom v Združenih državah za regulativne in nadzorne namene. Podobni prenosi so dovoljeni tudi strankam, ki niso nadzorni organi, kot so sedeži podjetij in drugi raziskovalci, v skladu z načeloma obvestila in možnosti izbire.
- e. „Slepe“ študije
- i. Zaradi zagotovitve objektivnosti pri mnogih kliničnih poskusih udeleženci, pa tudi raziskovalci, nimajo dostopa do podatkov o vrsti zdravljenja posameznega udeleženca. To bi namreč lahko ogrozilo veljavnost raziskovalne študije in rezultatov. Udeležencem takšnih kliničnih poskusov (imenovanih „slepe“ študije) ni treba zagotoviti dostopa do podatkov o njihovem zdravljenju med poskusom, če je bila ta omejitev obrazložena, ko je udeleženec pristopil k poskusu in bi razkritje takšnih informacij ogrozilo celovitost raziskovalnega dela.
 - ii. Privolitev udeleženca, da sodeluje pri poskusu pod takšnimi pogoji, je razumen razlog za opustitev pravice do dostopa. Po končanem poskusu in opravljeni analizi rezultatov bi morali udeleženci dobiti dostop do svojih podatkov, če tako zahtevajo. Zahtevati bi jih morali najprej pri zdravniku ali drugem zdravstvenem delavcu, ki je vodil zdravljenje med kliničnim poskusom, potem pa pri nosilni organizaciji.
- f. Spremljanje varnosti in učinkovitosti izdelkov
- i. Podjetju za farmacevtske ali medicinske pripomočke ni treba uporabiti načel o obvestilu, izbiri, odgovornosti za prenos tretjemu in dostopu pri spremljanju varnosti in učinkovitosti svojih izdelkov, vključno s poročanjem o neugodnih dogodkih in sledenjem pacientov/subjektov, ki uporabljajo nekatera zdravila ali medicinske pripomočke, če spoštovanje načel posega v izpolnjevanje zakonskih zahtev. To velja za poročanje, na primer, zdravstvenih delavcev podjetjem za farmacevtske in medicinske pripomočke, pa tudi za poročanje podjetij za farmacevtske in medicinske pripomočke vladnim organom, kot je agencija za hrano in zdravila (*Food and Drug Administration*).
- g. Podatki, kodirani s šifrirnim ključem
- i. Ob nastanku raziskovalnih podatkov jih vodja raziskave nespremenljivo kodira z edinstvenimi šifrirnim ključem, tako da ni mogoče odkriti istovetnosti posameznih subjektov podatkov. Farmacevtske družbe, ki so nosilke takih raziskav, ne dobijo šifrirnega ključa. Samo raziskovalec ima edinstveni šifrirni ključ, s katerim lahko v posebnih okoliščinah prepozna subjekt raziskave (npr. če se zahteva nadaljnja zdravniška pozornost). Pri prenosu tako šifriranih podatkov iz EU v Združene države tako ne gre za prenos osebnih podatkov, za katerega veljajo načela.

15. Informacije iz javnih evidenc in javnosti dostopnih podatkov

- a. Organizacija mora pri osebnih podatkih iz javno dostopnih virov uporabljati načeli varnosti, celovitosti podatkov in omejitve namena ter pritožbenega mehanizma, izvrševanja in odgovornosti. Ta načela veljajo tudi za osebne podatke, zbrane iz javnih evidenc (tj. tiste evidence, ki jih hranijo vladni organi ali subjekti na kateri koli ravni in so na voljo za vpogled širše javnosti).
- b. Za informacije iz javnih evidenc ni treba uporabiti načel obvestila, izbire ali odgovornosti za prenos tretjemu, če niso povezane z informacijami iz evidenc, ki niso javne, in se spoštujejo vsi pogoji glede vpogleda, ki jih je določil ustrezeni pristojni organ. Prav tako na splošno ni treba uporabiti načel obvestila, izbire ali odgovornosti za prenos tretjemu za javnosti dostopne podatke, razen če evropski pošiljatelj navede, da pri teh podatkih veljajo omejitve, ki zahtevajo, da organizacija uporabi navedena načela pri nameravani uporabi podatkov. Organizacije niso odgovorne za način, kako take podatke uporabljajo tisti, ki jih pridobijo iz objavljenih gradiv.
- c. Če se ugotovi, da je organizacija v nasprotju z načeli namenoma objavila osebne podatke, zato da bi ona ali druge organizacije izkoristile te izjeme, organizacija ne bo več upravičena do ugodnosti DPF EU-ZDA.
- d. Dokler informacije iz javnih evidenc niso povezane z drugimi osebnimi podatki, ni treba uporabiti načela dostopa (razen za manjše količine, ki se uporabljajo za indeksiranje in organiziranje informacij javnih evidenc); vendar je treba spoštovati vse pogoje, ki jih za vpogled določa ustrezna jurisdikcija. Kadar pa je informacija iz javnih evidenc povezana z drugimi informacijami iz evidenc, ki niso javne, (razen tistih, ki so podrobno navedene zgoraj), mora organizacija zagotoviti dostop do vseh takih informacij, če zanje ne veljajo druge dovoljene izjeme.
- e. Kot pri informacijah iz javnih evidenc, ni treba zagotoviti dostopa do podatkov, do katerih ima javnost na splošno dostop, razen če so povezani s podatki, ki javnosti niso dostopni. Organizacije, ki se ukvarjajo s prodajo javno dostopnih informacij, lahko zaračunajo svojo običajno pristojbino za izpolnitev zahteve po dostopu. Posamezniki pa lahko zahtevajo dostop do svojih podatkov tudi pri organizaciji, ki je prvotno zbrala podatke.

16. Zahteve javnih organov za dostop

- a. Za zagotovitev preglednosti v zvezi z zakonitimi zahtevami javnih organov za dostop do osebnih podatkov, lahko sodelujoče organizacije prostovoljno izdajo redna poročila o številu zahtev za osebne podatke, ki jih prejmejo od javnih organov za namene kazenskega pregona ali nacionalne varnosti, če so takšna razkritja dovoljena po veljavni zakonodaji.
 - b. Podatki, ki jih v teh poročilih zagotovijo sodelujoče organizacije, in podatki, ki jih objavi obveščevalna skupnost, in druge informacije je mogoče uporabiti kot podlago za letni skupni pregled delovanja PDF EU-ZDA v skladu z načeli.
 - c. Če ni obvestila v skladu s točko (a)(xii) načela obvestila, to ne preprečuje ali zmanjšuje zmožnosti organizacije, da se odzove na morebitno zakonito zahtevo.
-

PRILOGA I: ARBITRAŽNI MODEL

Priloga I določa pogoje, pod katerimi so organizacije, ki sodelujejo v DPF EU-ZDA dolžne presoditi trditve v skladu z načelom pritožbenega mehanizma, uveljavljanja in odgovornosti. Možnost zavezujoče arbitraže, opisane spodaj, se nanaša na nekatere „preostale“ zahtevke glede podatkov, ki jih zajema DPF EU-ZDA. Namen te možnosti je zagotoviti takojšen neodvisen in pošten mehanizem na izbiro posameznikov za reševanje vseh zatrjevanih kršitev načel, ki niso bile razrešene v okviru katerega koli drugega mehanizma DPF EU-ZDA.

A. Področje uporabe

Možnost arbitraže je posamezniku na voljo, da pri preostalih zahtevkih ugotovi, ali je sodelujoča organizacija kršila obveznosti do posameznika po načelih in ali je takšna kršitev ostala v celoti ali delno neodpravljena. Ta možnost je na voljo le za te namene. Ta možnost ni na voljo na primer v zvezi z izjemami od načel⁽¹⁾ ali v zvezi z obtožbo glede ustreznosti DPF EU-ZDA.

B. Razpoložljiva pravna sredstva

V okviru te možnosti arbitraže je „senat okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“ (arbitražni senat, ki ga sestavlja en ali trije arbitri, kakor se dogovorita stranki) pristojen za odrejanje nedennarnega pravičnega nadomestila glede na vsakega posameznika (kot so dostop, popravek, izbris ali vrnitev zadevnih posameznikovih podatkov), potrebnega za odpravo kršitve načel samo v zvezi s posameznikom. To so edina pooblastila senata okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA v zvezi s pravnimi sredstvi. Ob upoštevanju pravnih sredstev je senat okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA dolžan upoštevati druga pravna sredstva, ki so jih odredili že drugi mehanizmi v skladu DPF EU-ZDA. Na voljo ni odškodnin, stroškov, pristojbin ali drugih pravnih sredstev. Vsaka stranka nosi svoje odvetniške stroške.

C. Predarbitražne zahteve

Posameznik, ki se odloči uveljaviti možnost arbitraže, mora slediti naslednjim korakom, preden sproži arbitražni zahtevek: (1) predložiti zatrjevano kršitev neposredno organizaciji in ponuditi organizaciji možnost, da reši zadevo v časovnem okviru, določenem v členu (d)(i) dopolnilnega načela o reševanju sporov in izvrševanju; (2) uporabiti neodvisen pritožbeni mehanizem v okviru načel, brezplačen za posameznika in (3) predložiti zadevo prek posameznikovega organa za varstvo podatkov Ministrstvu ter slednjemu ponuditi možnost, da po svojih najboljših močeh razreši zadevo v časovnih okvirih, določenih v pismu Uprave za mednarodno trgovino Ministrstva za trgovino, brezplačno za posameznika.

Ta možnost arbitraže ni na voljo, če je posameznikova ista zatrjevana kršitev načel (1) prej bila predmet zavezujoče arbitraže; (2) bila predmet pravnomočne sodbe, sprejete v sodnem postopku, v katerem je bil posameznik stranka, ali (3) bila prej poravnana med strankama. Poleg tega te možnosti ni mogoče uveljaviti, če ima organ za varstvo podatkov (1) pristojnost po dopolnilnem načelu o vlogi organov za varstvo podatkov ali dopolnilnem načelu o podatkih o človeških virih, ali (2) pristojnost za reševanje zatrjevane kršitve neposredno z organizacijo. Pooblastilo organa za varstvo podatkov za reševanje istega zahtevka proti upravljavcu podatkov iz EU samo po sebi ne onemogoča uporabe te možnosti arbitraže proti drugi pravni osebi, ki je ne zavezuje pooblastilo organa za varstvo podatkov.

D. Zavezujoča narava sklepov

Posameznikova odločitev, da uveljavi to možnost zavezujoče arbitraže, je v celoti prostovoljna. Arbitražne odločbe bodo zavezujoči za vse stranke v arbitražnem postopku. Ob njeni uporabi se posameznik odpove možnosti, da poišče nadomestilo za isto zatrjevano kršitev pri drugem forumu z izjemo, da, če nedennarno pravično nadomestilo za zatrjevano kršitev te ne odpravi v celoti, posameznikova uveljavitev arbitraže ne onemogoči zahtevka za odškodnino, ki je sicer na voljo na sodiščih.

⁽¹⁾ Načela, Pregled, člen 5.

E. Pregled in izvrševanje

Posamezniki in sodelujoče organizacije bodo lahko zahtevali sodni nadzor in izvršitev arbitražnih odločb v skladu s pravom ZDA na podlagi zveznega zakona o arbitraži (*Federal Arbitration Act*, v nadaljnjem besedilu: FAA) ⁽²⁾. Vse take zadeve je treba vložiti pri zveznem okrožnem sodišču, ki je krajevno pristojno za primarni kraj poslovanja sodelujoče organizacije.

Ta možnost arbitraže je namenjena reševanju posameznih sporov, namen arbitražnih odločb pa ni, da so uporabljene kot prepričljiva ali zavezujoča dosedanja praksa v zadevah, ki vključujejo druge stranke, tudi v prihodnjih arbitražah ali na sodiščih v EU ali ZDA ali v postopkih Zvezne komisije za trgovino (*Federal Trade Commission*, v nadaljnjem besedilu: FTC).

F. Arbitražni senat

Stranke bodo za senat okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA izbrale arbitre s seznama arbitrov, obravnavanega spodaj.

Skladno z veljavno zakonodajo bosta Ministrstvo in Komisija oblikovala seznam vsaj deset arbitrov, izbranih na podlagi neodvisnosti, integritete in strokovnosti. V zvezi s tem postopkom velja naslednje:

Arbitri:

- (1) bodo ostali na seznamu tri leta, razen v izjemnih okoliščinah ali v primeru razrešitve iz pomembnega razloga, njihovo imenovanje pa lahko Ministrstvo s predhodno priglasitvijo Komisiji podaljša za dodatna triletna obdobja;
- (2) ne sprejemajo navodil in niso povezani s katero koli stranko ali sodelujočo organizacijo ali z ZDA, EU ali katero koli državo članico EU ali morebitnim drugim vladnim organom, javnim organom ali organom pregona in
- (3) morajo biti pooblaščenici za opravljanje odvetniškega poklica v Združenih državah in strokovnjaki za pravo ZDA na področju varstva zasebnosti ter imeti strokovno znanje iz prava EU na področju varstva podatkov.

⁽²⁾ Poglavlje 2 FAA določa, da „arbitražni sporazum ali arbitražna odločba, ki izhaja iz pogodbenega ali nepogodbenega pravnega razmerja, ki se šteje za poslovnega, vključno s transakcijo, pogodbo ali sporazumom, opisanim v [členu 2 FAA], spada v okvir Konvencije [o priznavanju in izvrševanju tujih arbitražnih odločb z dne 10. junija 1958, 21 U.S.T. 2519, T.I.A.S. št. 6997 (newyorška konvencija)].“ Člen 202 naslova 9 zakonodajne zbirke ZDA. FAA nadalje določa, da „[se] [š]teje [...], da arbitražni sporazum ali arbitražna odločba na podlagi takšnega razmerja, ki je v celoti med državljani Združenih držav, ne spada v okvir [newyorške] konvencije, razen če to razmerje vključuje premoženje v tujini, predvideva uspeh ali izvrševanje v tujini ali ima neko drugo razumno povezavo z eno ali več tujimi državami.“ Id. V skladu s poglavjem 2 „lahko katera koli stranka v arbitraži pri katerem koli sodišču, ki je pristojno po tem poglavju, vložiti predlog za izdajo sklepa, ki potrjuje arbitražno odločbo proti kateri koli drugi stranki v arbitraži. Sodišče potrdi arbitražno odločbo, razen če ugotovi obstoj enega od razlogov za zavrnitev ali odložitve priznanja ali izvrševanja arbitražne odločbe, navedene v omenjeni [newyorški] konvenciji.“ Id. člen 207. Poglavlje 2 nadalje določa, da „[imajo] [o]krožna sodišča Združenih držav [...] izvirno pristojnost za [...] tožbo ali postopek [po newyorški konvenciji] ne glede na sporen znesek.“ Id. člen 203.

Poglavlje 2 določa tudi, da „Poglavlje 1 velja za tožbe in postopke, vložene po tem poglavju, če navedeno poglavje ni v nasprotju s tem poglavjem ali [newyorško] konvencijo, kakor so jo ratificirale Združene države.“ Id. člen 208. Poglavlje 1 pa določa, da „je pisna odločba v [...] pogodbi, ki dokazuje trgovski posel, da se spor, ki izhaja iz takšne pogodbe ali posla ali iz zavrnitve izvedbe celotne pogodbe ali celotnega posla ali katerega koli njenega dela, reši z arbitražo ali v pisnem sporazumu, da se obstoječi spor, ki izhaja iz takšne pogodbe, posla ali zavrnitve, predloži v arbitražo, veljavna, nepreklicna in izvršljiva, razen če obstajajo razlogi, kakor so določeni po zakonu ali v kapitalu za preklic katere koli pogodbe.“ Id. člen 2. Poglavlje 1 nadalje določa, da „lahko katera koli stranka v arbitraži pri tako določenem sodišču vložiti predlog za izdajo sklepa, ki potrjuje arbitražno odločbo, na podlagi tega pa mora sodišče ugoditi izdaji takšnega sklepa, razen če je arbitražna odločba razveljavljena, spremenjena ali popravljena, kakor je predpisano v členih 10 in 11 [FAA].“ Id. člen 9.

G. Arbitražni postopki

Skladno z veljavno zakonodajo sta se Ministrstvo in Komisija dogovorila o sprejetju arbitražnih pravil, ki urejajo postopke pred senatom okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA ⁽³⁾. Če bo treba pravila, ki urejajo postopke, spremeniti, se bosta Ministrstvo in Komisija dogovorila o spremembi navedenih pravil ali sprejetju drugega sklopa obstoječih, uveljavljenih ameriških arbitražnih postopkov, kakor je ustrezno, v skladu z vsakim od naslednjih preudarkov:

1. Posameznik lahko sproži zavezujočo arbitražo v skladu z zgornjo določbo glede predarbitražnih zahtev, tako da organizaciji pošlje „obvestilo“. Obvestilo vsebuje povzetek ukrepov, izvedenih po odstavku C, za rešitev zahtevka, opis domnevne kršitve in po izbiri posameznika morebitna dokazila in gradiva in/ali pravno razpravo v zvezi z domnevnim zahtevkom.
2. Oblikovani bodo postopki, ki bodo zagotovili, da ista zatrjevana kršitev ne postane predmet podvojenih pravnih sredstev ali postopkov.
3. Ukrep FTC se lahko nadaljuje vzporedno z arbitražo.
4. V teh arbitražah ne sme sodelovati noben predstavnik ZDA, EU ali katere koli države članice EU ali drugega vladnega organa, javnega organa ali organa pregona pod pogojem, da lahko na zahtevo posameznika iz EU organi za varstvo podatkov zagotovijo pomoč samo pri pripravi obvestila, ne smejo pa imeti dostopa do odkritja ali morebitnega drugega gradiva v zvezi s temi arbitražami.
5. Kraj arbitraže bo v Združenih državah, posameznik pa lahko izbere sodelovanje po video prenosu ali telefonu, ki se posamezniku zagotovi brezplačno. Oseba udeležba ne bo potrebna.
6. Jezik arbitraže bo angleški, razen če se stranki dogovorita drugače. Na podlagi utemeljene zahteve in ob upoštevanju, ali posameznika zastopa odvetnik, se tolmačenje na arbitražni obravnavi kot tudi prevod arbitražnega gradiva posamezniku zagotovi brezplačno, razen če senat okvira za varstvo zasebnosti podatkov EU-ZDA ugotovi, da bi to glede na okoliščine posamezne arbitraže povzročilo neupravičene ali nesorazmerne stroške.
7. Gradivo, predloženo arbitrom, bo obravnavano kot zaupno in uporabljeno samo v povezavi z arbitražo.
8. Po potrebi se dovoli odkritje v zvezi s posameznikom, takšno odkritje pa stranki obravnavata kot zaupno in bo uporabljeno zgolj v povezavi z arbitražo.
9. Arbitraža mora biti zaključena v 90 dneh od vročitve obvestila obravnavani organizaciji, razen če se stranki dogovorita drugače.

⁽³⁾ Mednarodno središče za reševanje sporov (*International Centre for Dispute Resolution*, v nadaljnjem besedilu: ICDR), mednarodni oddelek ameriškega združenja za arbitražo (*American Arbitration Association*, v nadaljnjem besedilu: AAA) (v nadaljnjem besedilu skupaj: ICDR-AAA) je izbralo Ministrstvo za upravljanje arbitraž v skladu s Prilogo I k načelom in arbitražnega sklada, opredeljenega v njej. Ministrstvo in Komisija sta se 15. septembra 2017 dogovorila o sprejetju sklopa arbitražnih pravil za urejanje zavezujočih arbitražnih postopkov, opisanih v Prilogi I k načelom, in tudi kodeksu ravnanja za arbitre, ki je skladen s splošno sprejetimi etičnimi standardi za trgovinske arbitre in Prilogo I k načelom. Ministrstvo in Komisija sta se dogovorila o prilagoditvi arbitražnih pravil in kodeksa ravnanja, tako da izražata posodobitve DPF EU-ZDA, Ministrstvo pa bo sodelovalo z ICDR-AAA pri pripravi navedenih posodobitev.

H. Stroški

Arbitri morajo ustrezno ukrepati, da bi zmanjšali stroške ali pristojbine arbitraže.

Skladno z veljavno zakonodajo bo Ministrstvo omogočilo oblikovanje sklada, v katerega bodo morale prispevati sodelujoče organizacije, deloma glede na velikost organizacije, ki bo kril strošek arbitraže, vključno s honorarji arbitrov, do najvišjih zneskov („najvišje vrednosti“). Sklad bo upravljala tretja stranka, ki bo Ministrstvu redno poročala o delovanju sklada. Ministrstvo bo sodelovalo s tretjo stranko pri rednem pregledu delovanja sklada, vključno s potrebo po prilagoditvi zneska prispevkov ali najvišjih vrednosti stroška arbitraže, in med drugim upošteval število arbitraž ter stroške in časovni potek arbitraž ob sporazumu, da sodelujočim organizacijam ne bo naloženo čezmerno finančno breme. Ministrstvo bo Komisijo obvestilo o izidu takih pregledov s tretjo stranko in ji predhodno priglasilo morebitne prilagoditve zneska prispevkov. Ta določba ne krije stroškov odvetnikov ali morebitnih skladov.

PRILOGA II

UNITED STATES DEPARTMENT OF COMMERCE
Secretary of Commerce
Washington, D.C. 20230

6. julij 2023

Spoštovani komisar Didier Reynders
Komisar za pravosodje
Evropska komisija
Rue de la Loi/ Wetstraat 200
1049 Bruselj
Belgija

Spoštovani komisar Reynders,

veseli me, da vam lahko v imenu Združenih držav pošljem sveženj gradiva v zvezi z okvirom za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA, ki skupaj z Odredbo št. 14086 „Krepitev zaščitnih ukrepov za obveščevalne dejavnosti SIGINT v ZDA“ in poglavjem 28, del 201, Zakonika Združenih držav (*U.S. Code of Federal Regulations*, v nadaljnjem besedilu: CFR) o spremembi predpisov Ministrstva za pravosodje ZDA (*Department of Justice*) za ustanovitev „sodišča za presojo varstva podatkov“ izraža pomembna in podrobna pogajanja za krepitev varstva zasebnosti in državljanskih svoboščin. Rezultat teh pogajanj so novi zaščitni ukrepi za zagotovitev, da so obveščevalne dejavnosti SIGINT ZDA potrebne in sorazmerne pri uresničevanju opredeljenih ciljev nacionalne varnosti, ter novi mehanizem za posameznike iz Evropske unije (EU) za uveljavljanje pravnih sredstev, če menijo, da so nezakonit cilj SIGINT, ki bodo skupaj zagotovili varstvo osebnih podatkov iz EU. Okvir za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA bo temelj vključujočega in konkurenčnega digitalnega gospodarstva. Ponosna sva lahko na izboljšave v navedenem okviru, ki bodo okrepile varstvo zasebnosti po vsem svetu. Ta sveženj, Odredba, predpisi in drugo gradivo, ki so na voljo iz javnih virov, zagotavljata trdno podlago za novo ugotovitev Evropske komisije o ustreznosti ⁽¹⁾.

Priloženo je naslednje gradivo:

- Načela okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA, vključno z dopolnilnimi načeli (v nadaljnjem besedilu skupaj: načela), in Priloga I k načelom (tj. priloga s pogoji, pod katerimi morajo organizacije v okviru o varstvu podatkov izpolniti nekatere preostale zahteve glede osebnih podatkov, ki jih zajemajo načela);
- pismo Uprave za mednarodno trgovino Ministrstva za trgovino, pristojne za program okvira za varstvo zasebnosti podatkov, v katerem so opisane zaveze našega ministrstva glede zagotavljanja učinkovitega delovanja okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA;
- pismo Zvezne komisije za trgovino ZDA (*Federal Trade Commission*, v nadaljnjem besedilu: FTC), ki opisuje njeno izvrševanje načel;
- pismo Ministrstva za promet, ki opisuje njegovo izvrševanje načel;
- pismo urada direktorja nacionalne obveščevalne službe (*Office of the Director of National Intelligence*) v zvezi z zaščitnimi ukrepi in omejitvami, ki veljajo za ameriške nacionalne varnostne organe in
- pismo, ki ga je pripravilo Ministrstvo za pravosodje ZDA v zvezi z zaščitnimi ukrepi in omejitvami dostopa vlade ZDA za potrebe kazenskega pregona in javnega interesa.

⁽¹⁾ Če se bo sklep Komisije o ustreznosti varstva, ki ga zagotavlja okvir za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA, uporabljal za Islandijo, Lihtenštajn in Norveško, bo sveženj o okviru o varstvu podatkov med EU in ZDA zajemal Evropsko unijo in tudi te tri države.

Celoten sveženj okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA bo objavljen na spletnem mestu okvira za varstvo zasebnosti podatkov na spletišču Ministrstva, načela in Priloga I k načelom pa bodo začeli veljati na datum začetka veljavnosti sklepa Evropske komisije o ustreznosti.

Zagotavljam vam, da Združene države te zaveze jemljejo resno. Veselimo se sodelovanja z vami pri uvajanju okvira za varstvo zasebnosti podatkov EU-ZDA in pri skupnem delu v naslednji fazi tega procesa.

S spoštovanjem,

Gina M. RAIMONDO

PRILOGA III

UNITED STATES DEPARTMENT OF COMMERCE
International Trade Administration
Washington, D C 20230

12. december 2022

Spoštovani komisar Didier Reynders
Komisar za pravosodje
Evropska komisija
Rue de la Loi/Wetstraat 200
1049 Bruselj
Belgija

Spoštovani komisar Reynders,

veseli me, da lahko v imenu Uprave za mednarodno trgovino (ITA) opišem zaveze, ki jih je Ministrstvo za trgovino ZDA (*Department of Commerce*, v nadaljnjem besedilu: Ministrstvo) sprejelo za zagotavljanje učinkovitega varstva osebnih podatkov s svojim upravljanjem in nadzorom programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov. Dokončanje okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA (v nadaljnjem besedilu: DPF EU-ZDA) je velik dosežek za zasebnost in podjetja na obeh straneh Atlantika, saj posameznikom v EU omogoča zaupanje, da bodo njihovi podatki varovani in da bodo imeli na voljo pravna sredstva za obravnavo pomislekov v zvezi z njihovimi podatki, na tisoče podjetjem pa bo omogočil nadaljnje naložbe v trgovino in poslovanje ter siceršnje sodelovanje na teh področjih prek Atlantika v korist naših gospodarstev in državljanov. DPF EU-ZDA je plod dolgoletnega trdega dela in sodelovanja z vami in našimi kolegi iz Evropske komisije (v nadaljnjem besedilu: Komisija). Veselimo se nadaljnjega sodelovanja s Komisijo, s katerim bomo zagotovili učinkovitost skupnih prizadevanj.

DPF EU-ZDA bo prinesel pomembne ugodnosti posameznikom in podjetjem. Prvič, zagotavlja pomemben sklop varstva podatkov posameznikov iz EU, ki se prenašajo v Združene države. Od sodelujočih ameriških organizacij zahteva, da oblikujejo skladno politiko zasebnosti; se javno zavežejo upoštevanju „načel okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“, vključno z dopolnilnimi načeli (v nadaljnjem besedilu skupaj: načela), in Priloge I k tem načelom (tj. priloga s pogoji, pod katerimi morajo organizacije v DPF EU-ZDA izpolniti nekatere preostale zahtevke glede osebnih podatkov, ki jih zajemajo načela), tako da postane zaveza izvršljiva na podlagi prava ZDA⁽¹⁾; vsako leto ponovno certificirajo svoje izpolnjevanje načel pri Ministrstvu; posameznikom iz EU zagotovijo brezplačno neodvisno reševanje sporov in da so pod preiskovalno in izvršilno pristojnostjo zakonsko določenega organa ZDA, navedenega v načelih (tj. Zvezne komisije za trgovino ZDA (*Federal Trade Commission*, v nadaljnjem besedilu: FTC)) in Ministrstva za promet ZDA (*Department of Transportation*, v nadaljnjem besedilu: ministrstvo za promet), ali zakonsko določenega organa, navedenega v prihodnji prilogi k načelom. Čeprav je odločitev organizacije za samocertificiranje prostovoljna, pa je, potem ko se organizacija javno zaveže DPF EU-ZDA, njena zaveza izvršljiva na podlagi prava ZDA s strani FTC, ministrstva za promet ali drugega zakonsko določenega organa ZDA, odvisno od tega, kateri organ je pristojen za sodelujočo organizacijo. Drugič, DPF EU-ZDA bo podjetjem v Združenih državah, vključno s podružnicami evropskih podjetij v Združenih državah omogočil, da prejmejo osebne podatke iz Evropske unije in tako pospešijo pretok podatkov v podporo čezatlantski trgovini. Pretok

⁽¹⁾ Organizacije, ki so samocertificirale svojo zavezo izpolnjevanju načel okvira zasebnostnega ščita EU-ZDA in želijo uživati ugodnosti sodelovanja v DPF EU-ZDA, morajo izpolnjevati „načela okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“. To zavezo izpolnjevanju „načel okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“ izražajo politike zasebnosti takih sodelujočih organizacij čim prej, v vsakem primeru pa najpozneje tri mesece po datumu začetka veljavnosti „načel okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA“ (glej člen (e) dopolnilnega načela o samocertificiranju).

podatkov med Združenimi državami in Evropsko unijo je najboljšežnejši na svetu, na njem pa temeljijo gospodarski odnosi v vrednosti 7,1 bilijona USD, pri čemer zagotavljajo milijone delovnih mest na obeh straneh Atlantskega oceana. Podjetja, ki se zanašajo na čezatlantski pretok podatkov, prihajajo iz vseh industrijskih sektorjev in vključujejo največja podjetja s seznama Fortune 500 ter tudi mala in srednja podjetja. Čezatlantski pretok podatkov ameriškim organizacijam omogoča, da obdelajo podatke, potrebne za zagotavljanje blaga, storitev in zaposlitvenih možnosti posameznikom iz Evrope.

Ministrstvo je zavezano tesnemu in plodnemu sodelovanju z našimi sorodnimi organi v EU pri učinkovitem upravljanju in nadzoru programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov. Ta zaveza je izražena v oblikovanju in stalnem izpopolnjevanju najrazličnejših virov Ministrstva za pomoč organizacijam pri postopku samocertificiranja, vzpostavitvi spletišča za zagotavljanje ciljno usmerjenih informacij deležnikom, sodelovanju s Komisijo in evropskimi organi za varstvo podatkov pri razvoju smernic, ki pojasnjujejo pomembne elemente DPF EU-ZDA, ozaveščanju za omogočanje čedalje večjega razumevanja obveznosti organizacij glede varstva podatkov ter nadzoru in spremljanju njihovega izpolnjevanja programskih zahtev.

Naše stalno sodelovanje s cenjenimi sorodnimi organi v EU bo Ministrstvu omogočilo, da zagotovi učinkovito delovanje DPF EU-ZDA. Vlada Združenih držav ima dolgo zgodovino sodelovanja s Komisijo pri spodbujanju skupnih načel varstva podatkov, premagovanja razlik v naših zadevnih pravnih pristopih, hkrati pa spodbuja trgovino in gospodarsko rast Evropske unije in Združenih držav. Prepričani smo, da bo DPF EU-ZDA, ki je primer takega sodelovanja, Komisiji omogočil izdajo novega sklepa o ustreznosti, s katerim bo organizacijam dovoljena uporaba DPF EU-ZDA za prenos osebnih podatkov iz Evropske unije v Združene države v skladu s pravom Unije.

Upravljanje in nadzor programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov s strani Ministrstva za trgovino ZDA

Ministrstvo je trdno zavezano učinkovitemu upravljanju in nadzoru programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov ter si bo ustrezno prizadevalo za zagotovitev navedenega izida, čemur bo tudi namenilo ustrezna sredstva. Ministrstvo bo vodilo verodostojen seznam organizacij iz ZDA, ki so se samocertificirale pri Ministrstvu in se zavezale spoštovanju načel (v nadaljnjem besedilu: seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov), ki ga bo posodabljal na podlagi letnih vlog za samocertificiranje, ki jih vložijo sodelujoče organizacije, in z odstranitvijo organizacij, ki prostovoljno izstopijo, ne opravijo letnega ponovnega certificiranja v skladu s postopki Ministrstva, ali pri katerih ugotovi, da vztrajno ne spoštujejo načel, ter javnosti omogočilo dostop do njega. Vodilo bo tudi verodostojno evidenco organizacij iz ZDA, ki so bile odstranjene s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov, in javnosti omogočalo dostop do nje, pri čemer bo navedlo razloge za odstranitev vsake posamezne organizacije. Zgoraj navedena verodostojna seznam in evidenca bosta javnosti na voljo na spletnem mestu okvira za varstvo zasebnosti podatkov na spletišču Ministrstva. Na tem spletnem mestu okvira za varstvo zasebnosti podatkov bo vidno objavljeno pojasnilo, da mora vsaka organizacija, odstranjena s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov prenehati navajati, da sodeluje v DPF EU-ZDA ali ga izpolnjuje ter da lahko prejema osebne informacije v skladu z DPF EU-ZDA. Taka organizacija pa mora kljub temu še naprej uporabljati načela za osebne informacije, ki jih je prejela med sodelovanjem DPF EU-ZDA, dokler hrani take informacije. Ministrstvo se v podporo svoji krovni, stalni zavezanosti učinkovitemu upravljanju in nadzoru programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov zlasti zavezuje, da bo:

Preverilo zahteve za samocertificiranje

- Ministrstvo bo pred dokončanjem začetnega samocertificiranja ali vsakoletnega ponovnega certificiranja (v nadaljnjem besedilu skupaj: samocertificiranje) in uvrstitvijo organizacije na seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov ali njeno ohranitvijo na njem preverilo, ali je organizacija izpolnila vsaj ustrezne zahteve, ki so določene v dopolnilnem načelu o samocertificiranju in se nanašajo na informacije, ki jih mora organizacija navesti v svoji vlogi za samocertificiranje, vloženi pri Ministrstvu, in ali je pravočasno zagotovila ustrezno politiko zasebnosti, v kateri posameznike seznani z vsemi 13 izrecno navedenimi elementi, določenimi v načelu obvestila. Ministrstvo bo preverilo, ali je organizacija:

- opredelila organizacijo, ki vlaga vlogo za samocertificiranje, in tudi morebitne subjekte v ZDA ali podružnice organizacije, ki se samocertificira, v ZDA, ki prav tako spoštujejo načela, ki jih organizacija želi zajeti v svojem samocertificiranju;
- zagotovila potrebne podatke za stik z organizacijo (tj. kontaktne podatke določenega/-ih posameznika/-ov in/ali služb/-e znotraj organizacije, ki se samocertificira, odgovorne/-ih za obravnavanje pritožb, dostop do zahtevkov in morebitna druga vprašanja, ki izhajajo iz DPF EU-ZDA);
- opisala namen/-i, za katere/-ga bi organizacija zbirala in uporabljala osebne podatke, prejete iz Evropske unije;
- navedla, kakšne osebne podatke bi prejemale iz Evropske unije na podlagi DPF EU-ZDA in bi bile zato zajete v njeni vlogi za samocertificiranje;
- če ima organizacija javno spletno stran, zagotovila spletni naslov, kjer je na voljo ustrezna politika zasebnosti, in razpoložljivost slednje na navedeni spletni strani ali, če organizacija nima javne spletne strani, predložila Ministrstvu izvod ustrezne politike zasebnosti in navedla, kje je zadevnim posameznikom na voljo politika zasebnosti (tj. zadevnim zaposlenim, če gre pri ustrezni politiki zasebnosti za politiko zasebnosti človeških virov ali javnosti, če pri ustrezni politiki zasebnosti ne gre za politiko zasebnosti človeških virov);
- v svojo ustrezno politiko zasebnosti v ustreznem roku (tj. na začetku le v osnutek politike zasebnosti, skupaj z vlogo, če je navedena vloga za začetno samocertificiranje, sicer pa v končno in, če je ustrezno, objavljeno politiko zasebnosti) vključila izjavo, da se zavezuje k spoštovanju načel, in hiperpovezavo na ali spletno mesto okvira za varstvo zasebnosti podatkov na spletišču Ministrstva (npr. domača stran ali spletno mesto seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov);
- v svojo ustrezno politiko zasebnosti v ustreznem roku vključila vseh 12 drugih izrecno navedenih elementov, določenih v načelu obvestila (tj. možnost, da zadevni posameznik iz EU pod določenimi pogoji uveljavlja zavezujočo arbitražo; zahtevo po razkritju osebnih informacij na podlagi zakonitih zahtev javnih organov, tudi z namenom izpolnjevanja zahtev nacionalne varnosti ali kazenskega pregona in svojo odgovornost v primerih prenosa tretjemu);
- opredelila posebno zakonsko telo, ki je pristojno za obravnavanje vseh zahtevkov proti organizaciji v zvezi z morebitnim nepoštenim ali goljufivim ravnanjem in kršitvami zakonov ali predpisov, ki urejajo varstvo zasebnosti (in ki je navedeno v načelih ali v prihodnji prilogi k načelom);
- navedla kakršen koli program varstva zasebnosti, v katerega je včlanjena organizacija;
- opredelila, ali je ustrezna metoda (tj. postopke, ki jih mora zagotoviti) preverjanja njenega izpolnjevanja načel samoocenjevanje (tj. notranje preverjanje) ali „zunanj pregled skladnosti“ (tj. preverjanje s strani tretjih strank), in ali če je kot ustrezno metodo opredelila zunanji pregled skladnosti, tudi navedla tretjo stranko, ki je opravila navedeni pregled;
- opredelila ustrezni neodvisni pritožbeni mehanizem, ki je na voljo za obravnavanje pritožb, vloženih na podlagi načel, in zadevnemu posamezniku brezplačno zagotovila ustrezna pravna sredstva.
- Če je organizacija izbrala neodvisen pritožbeni mehanizem, ki ga zagotavlja organ za alternativno reševanje sporov v zasebnem sektorju, je v svojo ustrezno politiko zasebnosti vključila hiperpovezavo na ali spletno mesto ustreznega spletišča mehanizma ali njegovega obrazca za predložitev pritožbe, ki je na voljo za preiskave nerešenih pritožb, vloženih na podlagi načel.
- Če se od organizacije bodisi zahteva (tj. v zvezi s podatki o človeških virih, ki se prenašajo iz Evropske unije v okviru zaposlitvenega razmerja) bodisi se je sama odločila, da pri preiskavi in reševanju pritožb, vloženih na podlagi načel, sodeluje oziroma bo sodelovala z ustreznimi organi za varstvo podatkov, se je zavezala takemu sodelovanju z organi za varstvo podatkov in upoštevanju njihovega povezanega nasveta, da bo sprejela posebne ukrepe za spoštovanje načel.

- Ministrstvo bo prav tako preverilo, ali je vloga organizacije za samocertificiranje skladna z njeno/-imi zadevno/-imi politiko/-ami zasebnosti. Če želi organizacija, ki se samocertificira, vključiti katerega koli svojih subjektov ali podružnic v ZDA, ki imajo ločene ustrezne politike zasebnosti, bo Ministrstvo pregledalo tudi ustrezne politike zasebnosti takih vključenih subjektov ali podružnic, da bi zagotovilo, da vključujejo vse zahtevane elemente, določene v načelu obvestila.
- Ministrstvo bo sodelovalo z zakonsko določenimi organi (npr. FTC ali ministrstvo za promet), da bi preverilo, ali je za organizacije pristojen ustrezen zakonsko določen organ, naveden v njihovih vlogah za samocertificiranje, če Ministrstvo upravičeno dvomi o taki pristojnosti.
- Ministrstvo bo sodelovalo z organi za alternativno reševanje sporov v zasebnem sektorju, da bi preverilo, ali so organizacije aktivno registrirane pri neodvisnem pritožbenem mehanizmu, navedenem v njihovih vlogah za samocertificiranje, in sodelovalo z navedenimi organi, da bi preverilo, ali so organizacije aktivno registrirane za zunanji pregled skladnosti, naveden v njihovih vlogah za samocertificiranje, kadar lahko navedeni organi zagotavljajo obe vrsti storitev.
- Ministrstvo bo sodelovalo s tretjo stranko po svoji izbiri, ki bo v vlogi skrbnika sredstev, zbranih s pristojbino foruma organov za varstvo podatkov (tj. letne pristojbine za pokrivanje stroškov delovanja foruma organov za varstvo podatkov), da bi preverilo, ali so organizacije plačale navedeno pristojbino za ustrezno leto, če so organizacije navedle organe za varstvo podatkov kot neodvisen pritožbeni mehanizem.
- Ministrstvo bo sodelovalo s tretjo stranko po svoji izbiri pri upravljanju arbitraž v skladu s Prilogo I k načelom in arbitražnega sklada, opredeljenega v njej, da bi preverilo, ali so organizacije plačale prispevek v arbitražni sklad.
- Če Ministrstvo med svojim pregledom vlog organizacij za samocertificiranje odkrije kakršne koli težave, jih bo obvestilo, da morajo odpraviti vse take težave v ustreznem roku, ki ga določi Ministrstvo (?). Ministrstvo jih bo tudi obvestilo, da če se ne bodo odzvale v rokih, ki jih določi Ministrstvo, ali če ne bodo opravile svojega samocertificiranja v skladu s postopki Ministrstva, se bo štelo, da so odstopile od navedenih vlog za samocertificiranje, in da je lahko vsako zavajanje o sodelovanju organizacije v DPF EU-ZDA ali v skladu z njim predmet izvršilnih ukrepov FTC, ministrstva za promet ali drugega ustreznega vladnega organa. Ministrstvo bo o tem organizacije obvestilo prek osebe za stike, ki jo je organizacija navedla Ministrstvu.

Olajšalo sodelovanje z organi za alternativno reševanje sporov, ki zagotavljajo storitve, povezane z načeli

- Ministrstvo bo sodelovalo z neodvisnimi organi za alternativno reševanje sporov v zasebnem sektorju, ki zagotavljajo neodvisne pritožbene mehanizme, ki so na voljo za preiskave nerešenih pritožb, vloženih na podlagi načel, da bi preverilo, ali izpolnjujejo vsaj zahteve, določene v dopolnilnem načelu o reševanju sporov in izvrševanju. Ministrstvo bo preverilo, ali:
 - na svojih javnih spletiščih vključujejo informacije v zvezi z načeli in storitvami, ki jih zagotavljajo v skladu z DPF EU-ZDA, ki morajo vključevati: (1) informacije o zahtevah načel za neodvisne pritožbene mehanizme ali povezavo nanje; (2) hiperpovezavo na spletno mesto okvira za varstvo zasebnosti podatkov na spletišču Ministrstva; (3) pojasnilo, da so njihove storitve v zvezi z reševanjem sporov v skladu z DPF EU-ZDA za posameznike brezplačne; (4) opis načina za vložitev pritožbe, povezane z načeli; (5) časovni okvir, v katerem se obravnavajo pritožbe, povezane z načeli in (6) opis možnih pravnih sredstev. Ministrstvo bo organe pravočasno obvestilo o bistvenih spremembah svojega nadzora in upravljanja programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov, če so take spremembe neizbežne ali so se že zgodile in so pomembne za vlogo organov v skladu z DPF EU-ZDA;

(?) Npr. kar zadeva ponovno certificiranje, bi se pričakovalo, da organizacije vse take težave obravnavajo v 45 dneh; Ministrstvo pa lahko določi drugačen ustrezen časovni okvir.

- objavljajo letno poročilo s skupnimi statističnimi podatki v zvezi s svojimi storitvami reševanja sporov, ki mora vključevati: (1) skupno število pritožb, povezanih z načeli, prejetih v letu poročanja; (2) vrste prejetih pritožb; (3) merila kakovosti reševanja sporov, kot je čas, porabljen za obdelavo pritožb in (4) izide prejetih pritožb, zlasti število in vrste pravnih sredstev ali uvedenih sankcij. Ministrstvo bo organom zagotovilo posebne, dopolnilne smernice o tem, katere informacije naj zagotovijo v navedenih letnih poročilih, o obravnavi navedenih zahtev (npr. navedba posebnih meril, ki jih mora pritožba izpolnjevati, da se šteje za pritožbo na podlagi načel za namene letnega poročila) in tudi o drugih vrstah informacij, ki bi jih morali organi zagotoviti (npr. če organ zagotavlja tudi storitev preverjanja v zvezi z izpolnjevanjem načel, opis načina, kako organ preprečuje morebitna dejanska ali potencialna navzkrižja interesov v primerih, kadar organizaciji zagotavlja storitve preverjanja in storitve reševanja sporov. V dodatnih smernicah, ki jih bo zagotovilo Ministrstvo, bo naveden tudi datum, do katerega bi morala biti objavljena letna poročila organov za ustrezno obdobje poročanja.

Nadalje spremljajo organizacije, ki želijo biti ali so bile odstranjene s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov

- Če organizacija želi izstopiti iz DPF EU-ZDA, bo Ministrstvo zahtevalo, da organizacija iz vsake ustrezne politike zasebnosti odstrani vse sklice na DPF EU-ZDA, ki nakazujejo, da še naprej sodeluje v DPF EU-ZDA in da lahko prejema osebne podatke v skladu z DPF EU-ZDA (glej opis zaveze Ministrstva iskanju lažnih navedb o sodelovanju). Ministrstvo bo tudi zahtevalo, da organizacija izpolni in mu predloži ustrezen vprašalnik, da bi preverilo:
 - njene želje po izstopu;
 - kaj od naslednjega bo storila z osebnimi podatki, ki jih je prejela na podlagi DPF EU-ZDA, medtem ko je sodelovala v DPF EU-ZDA: (a) hranila take podatke, zanje še naprej uporabljala načela in vsako leto Ministrstvu potrdila svojo zavezo uporabi načel za take podatke; (b) hranila take podatke in zagotavljala „ustrezno“ varstvo zanje z drugimi dovoljenimi sredstvi ali (c) vrnila ali izbrisala take podatke do navedenega datuma, ter
 - kdo v organizaciji bo imel vlogo osebe za stike za vprašanja, povezana z načeli.
- Če se je organizacija odločila tako, (a) kot je navedeno v predhodni alineji, bo Ministrstvo tudi zahtevalo, da vsako leto po svojem izstopu (tj. do prve obletnice svojega izstopa ter tudi do vsake naslednje obletnice, razen če in dokler organizacija bodisi zagotavlja „ustrezno“ varstvo takih podatkov z drugimi dovoljenimi sredstvi, ali vrne ali izbriše take podatke, o tem ukrepu pa obvesti Ministrstvo) izpolni in mu predloži ustrezen vprašalnik za preverjanje, kaj je storila z osebnimi podatki, kaj bo storila s katerimi koli od navedenih osebnih podatkov, ki jih še naprej hrani, in kdo v organizaciji bo imel vlogo osebe za stike za vprašanja, povezana z načeli.
- Če je samocertificiranje organizacije poteklo (tj. niti ni opravila letnega ponovnega certificiranja spoštovanja načel niti iz kakega drugega razloga, kot je izstop, ni bila odstranjena s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov), ji bo Ministrstvo odredilo, naj ga opravi ter mu predloži ustrezen vprašalnik za preverjanje, ali želi izstopiti ali opraviti ponovno certificiranje:
 - in če želi izstopiti, za nadaljnje preverjanje, kaj bo storila z osebnimi podatki, ki jih je prejela na podlagi DPF EU-ZDA, medtem ko je sodelovala v DPF EU-ZDA (glej prejšnji opis, kaj mora organizacija preveriti, če želi izstopiti);
 - in če se namerava ponovno certificirati, za nadaljnje preverjanje, ali je med potekom njenega statusa ceritificiranja uporabljala načela za osebne podatke, ki jih je prejela v skladu z DPF EU-ZDA, in pojasni, katere ukrepe bo sprejela za obravnavanje nerešenih težav, zaradi katerih je zamudila svoje ponovno certificiranje.

- Če je organizacija odstranjena s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov iz katerega koli od naslednjih razlogov: (a) izstop iz DPF EU-ZDA, (b) zaradi neopravljenega letnega ponovnega certificiranja spoštovanja načel (tj. ga je bodisi začela, vendar ni opravila postopka letnega ponovnega certificiranja ni pravočasno zaključila, bodisi postopka letnega ponovnega certificiranja ni niti začela) ali (c) „vztrajno nespoštovanje načel“, bo Ministrstvo osebi/-am za stike, navedeni/-m v vlogi organizacije za samocertificiranje, poslalo obvestilo, v katerem bo navedlo razlog za odstranitev in pojasnilo, da mora prenehati izrecno ali implicitno navajati, da sodeluje v DPF EU-ZDA ali da izpolnjuje njegova načela, in da lahko prejema osebne podatke v skladu s DPF EU-ZDA. V obvestilu, ki lahko vključuje tudi drugo vsebino, prilagojeno razlogu za odstranitev, bo navedeno, da so lahko organizacije, ki zavajajo o svojem sodelovanju v DPF EU-ZDA ali izpolnjevanju njegovih načel, vključno z navajanjem, da sodelujejo v DPF EU-ZDA, potem ko so bile odstranjene s seznama okvira za varstvo zasebnosti podatkov, predmet izvršilnih ukrepov FTC, ministrstva za promet ali drugega ustreznega vladnega organa.

Sproti poiskalo in obravnavalo lažne navedbe o sodelovanju,

- če organizacija: (a) izstopi iz sodelovanja v DPF EU-ZDA, (b) ne opravi letnega ponovnega certificiranja spoštovanja načel (tj. postopek letnega ponovnega certificiranja je bodisi začela, vendar ga ni pravočasno opravila, bodisi postopka letnega ponovnega certificiranja sploh ni začela), (c) je izločena kot udeleženec iz DPF EU-ZDA, zlasti zaradi „vztrajnega neizpolnjevanja načel“ ali (d) ne opravi začetnega samocertificiranja spoštovanja načel (tj. postopek letnega ponovnega certificiranja je sicer začela, vendar ga ni pravočasno opravila), bo Ministrstvo po uradni dolžnosti sproti sprejemalo ukrepe za preverjanje, da nobena ustrežna objavljena politika zasebnosti organizacije ne vsebuje sklicev na DPF EU-ZDA, ki nakazujejo, da organizacija še naprej sodeluje v DPF EU-ZDA in da lahko prejema osebne podatke v skladu z DPF EU-ZDA. Če Ministrstvo najde take sklice, bo organizacijo obvestilo, da bo po potrebi zadevo odstopilo ustrezni agenciji za morebitno uvedbo pregona, če bo ta še naprej zavajala o svojem sodelovanju DPF EU-ZDA. Ministrstvo bo organizacijo o tem obvestilo prek osebe za stike, ki jo je organizacija navedla Ministrstvu, ali po potrebi na druge ustrezne načine. Če organizacija niti ne odstrani sklicev niti ne opravi samocertificiranja svoje skladnosti na podlagi DPF EU-ZDA v skladu s postopki Ministrstva, bo Ministrstvo po uradni dolžnosti zadevo odstopilo FTC, ministrstvu za promet ali drugemu ustreznemu organu pregona ali pa sprejelo ustrezne ukrepe za zagotovitev pravilne uporabe certifikacijske oznake DPF EU-ZDA;
- Ministrstvo si bo drugače prizadevalo za prepoznavanje lažnih navedb o sodelovanju v DPF EU-ZDA in nepravilne uporabe certifikacijske oznake DPF EU-ZDA, tudi s strani organizacij, ki za razliko od organizacij, navedenih v predhodni alineji, nikoli niso začele postopka samocertificiranja (npr. z iskanjem ustreznih strani po internetu za odkrivanje sklicev na certifikacijske oznake DPF EU-ZDA v politikah zasebnosti organizacij). Če Ministrstvo s takimi prizadevanji ugotovi lažne navedbe o sodelovanju v DPF EU-ZDA in nepravilno uporabe certifikacijske oznake DPF EU-ZDA, bo Ministrstvo organizacijo obvestilo, da bo po potrebi zadevo odstopilo ustrezni agenciji za morebitno uvedbo pregona, če bo ta še naprej zavajala o svojem sodelovanju v DPF EU-ZDA. Ministrstvo bo o tem obvestilo organizacijo prek morebitne osebe za stike, ki jo je organizacija navedla Ministrstvu, ali po potrebi na druge ustrezne načine. Če organizacija niti ne odstrani sklicev niti ne opravi samocertificiranja svoje skladnosti na podlagi DPF EU-ZDA v skladu s postopki Ministrstva, bo Ministrstvo po uradni dolžnosti zadevo odstopilo FTC, ministrstvu za promet ali drugemu ustreznemu organu pregona ali pa sprejelo ustrezne ukrepe za zagotovitev pravilne uporabe certifikacijske oznake DPF EU-ZDA;
- Ministrstvo bo sproti pregledovalo in obravnavalo konkretne resne pritožbe o lažnih navedbah o sodelovanju v DPF EU-ZDA, ki jih prejme (npr. pritožbe, ki jih prejme od organov za varstvo podatkov, neodvisnih pritožbenih mehanizmov, ki jih zagotavljajo organi za alternativno reševanje sporov v zasebnem sektorju, posameznikov, na katere se nanašajo osebni podatki, podjetij v EU in ZDA ter drugih vrst tretjih strank) in
- Ministrstvo lahko sprejme druge ustrezne popravne ukrepe. Zavajanje Ministrstva se lahko kaznuje na podlagi zakona o lažnih navedbah (člen 1001 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA).

Po uradi dolžnosti opravljalo redne preglede skladnosti z načeli in ocene programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov

- Ministrstvo si bo sproti prizadevalo za spremljanje dejanske skladnosti organizacij v DPF EU-ZDA, da bi odkrilo težave, ki lahko zahtevajo nadaljnje ukrepe. Ministrstvo bo zlasti po uradni dolžnosti izvajalo preglede naključno izbranih organizacij v DPF EU-ZDA na kraju samem ter tudi *ad hoc* preglede nekaterih organizacij v DPF EU-ZDA na kraju samem, če so ugotovljene morebitne pomanjkljivosti na področju skladnosti (npr. morebitne pomanjkljivosti na področju skladnosti, na katere so Ministrstvo opozorile tretje stranke), da bi preverilo: (a) ali je/so na voljo oseba/-e za stike, odgovorna/-e za obravnavanje pritožb, zahtev za dostop in drugih vprašanj, ki se pojavijo v skladu z DPF EU-ZDA; (b) če je ustrezno, ali je javno dostopna politika zasebnosti organizacije dostopna javnosti na javnem spletnem mestu organizacije ali prek hiperpovezave na seznam okvira za varstvo zasebnosti podatkov; (c) ali je politika zasebnosti organizacije še vedno skladna z zahtevami za samocertificiranje, navedenimi v načelih, in (d) ali je na voljo neodvisen pritožbeni mehanizem, ki ga je opredelila organizacija, za obravnavanje pritožb, vloženih v skladu z DPF EU-ZDA. Ministrstvo bo prav tako dejavno spremljalo nove objave poročil, ki zagotavljajo verodostojne dokaze o neskladnosti organizacij v DPF EU-ZDA;
- v okviru svojega pregleda skladnosti bo Ministrstvo zahtevalo, da organizacija v DPF EU-ZDA izpolni in Ministrstvu predloži izčrpen vprašalnik, če: (a) je Ministrstvo prejelo kakršne koli konkretne resne pritožbe v zvezi z upoštevanjem načel s strani organizacije, (b) organizacija ne odgovori zadovoljivo na poizvedbe Ministrstva po informacijah v zvezi z DPF EU-ZDA ali (c) če obstajajo verodostojni dokazi, da organizacija ne izpolnjuje svojih zavez v skladu z DPF EU-ZDA. Če je Ministrstvo organizaciji poslalo tak izčrpen vprašalnik in ta nanj ne odgovori zadovoljivo, bo Ministrstvo organizacijo obvestilo, da bo po potrebi zadevo odstopilo ustrezni agenciji za morebitno uvedbo pregona, če od nje ne bo prejelo pravočasnega in zadovoljivega odgovora. Ministrstvo bo organizacijo o tem obvestilo prek osebe za stike, ki jo je organizacija navedla Ministrstvu, ali po potrebi na druge ustrezne načine. Če organizacija ne odgovori pravočasno in zadovoljivo, bo Ministrstvo po uradni dolžnosti predalo zadevo FTC, ministrstvu za promet ali drugemu organu pregona ali sprejelo druge ustrezne ukrepe za zagotavljanje skladnosti. Ministrstvo se o takšnih pregledih skladnosti z načeli po potrebi posvetuje s pristojnimi organi za varstvo podatkov in
- Ministrstvo bo redno ocenjevalo upravljanje in nadzor programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov, da bi zagotovilo, da so njegova prizadevanja za spremljanje, vključno z vsemi prizadevanji za uporabo iskalnih orodij (npr. za pregled prekinjenih povezav na politike zasebnosti organizacij v DPF EU-ZDA), primerna za obravnavanje obstoječih vprašanj in morebitnih novih vprašanj, ko se pojavijo.

Prilagodilo spletno mesto okvira za varstvo zasebnosti podatkov ciljnim skupinam

Ministrstvo bo prilagodilo spletno mesto okvira za varstvo zasebnosti podatkov naslednjim ciljnim skupinam: posameznikom iz EU, podjetjem iz EU, podjetjem iz ZDA in organom za varstvo podatkov. Vključitev gradiva, namenjenega neposredno posameznikom in podjetjem iz EU, bo na več načinov omogočila preglednost. Spletno mesto bo posameznikom iz EU natančno pojasnilo: (1) pravice, zagotovljene posameznikom iz EU v skladu z DPF EU-ZDA; (2) pritožbene mehanizme, ki so na voljo posameznikom iz EU, če menijo, da je organizacija kršila svojo zavezanost spoštovanju načel in (3) kako poiskati informacije v zvezi s samocertificiranjem organizacije v DPF EU-ZDA. Podjetjem iz EU bo omogočila preverjanje: (1) ali je organizacija član DPF EU-ZDA; (2) vrsto informacij, ki jih zajema samocertificiranje organizacije v DPF EU-ZDA; (3) politiko zasebnosti, ki velja za zajete informacije, in (4) metodo, ki jo organizacija uporablja za preverjanje spoštovanja načel. Podjetjem iz ZDA bo pojasnila: (1) koristi sodelovanja v DPF EU-ZDA; (2) kako se pridružiti DPF EU-ZDA ter tudi, kako se ponovno certificirati za DPF EU-ZDA ali izstopiti iz njega in (3) kako Združene države upravljajo in izvršujejo DPF EU-ZDA. Vključitev gradiva, namenjenega neposredno organom za varstvo podatkov (npr. informacij o namenski kontaktni točki Ministrstva za organe za varstvo podatkov in hiperpovezava na vsebino na spletišču FTC v zvezi z načeli) bo olajšala sodelovanje in preglednost. Ministrstvo bo tudi *ad hoc* sodelovalo s Komisijo in Evropskim odborom za varstvo podatkov (EOVP) za pripravo dodatnega, tematskega gradiva (npr. odgovorov na pogosto zastavljena vprašanja) za uporabo na spletnem mestu okvira za varstvo zasebnosti podatkov, kjer bi take informacije olajšale učinkovito upravljanje in nadzor programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov.

Povečalo sodelovanje z organi za varstvo podatkov

Za krepitev priložnosti za sodelovanje z organi za varstvo podatkov bo Ministrstvo zagotavljalo posebno osebo za stike pri Ministrstvu, ki bo imela vlogo uradnika za zvezo z organi za varstvo podatkov. V primerih, ko organ za varstvo podatkov meni, da organizacija v DPF EU-ZDA ne izpolnjuje načel, tudi po pritožbi posameznika iz EU, se bo lahko organ za varstvo podatkov obrnil na posebno osebo za stike pri Ministrstvu in zahteval nadaljnji pregled organizacije. Ministrstvo si bo čim bolj prizadevalo olajšati reševanje pritožbe z organizacijo v DPF EU-ZDA. Ministrstvo bo v 90 dneh po prejemu pritožbe obvestilo organ za varstvo podatkov. Posebna oseba za stike bo prejela tudi predložene zadeve v zvezi z organizacijami, ki lažno navajajo, da sodelujejo v DPF EU-ZDA. Posebna oseba za stike bo spremljala vse predložene zadeve organov za varstvo podatkov, ki jih prejme Ministrstvo, slednje pa bo v skupnem pregledu, opisanem spodaj, predložilo poročilo z zbirno analizo pritožb, ki jih prejme vsako leto. Posebna oseba za stike bo organom za varstvo podatkov pomagala pri iskanju informacij v zvezi s samocertificiranjem posamezne organizacije ali njenem prejšnjem sodelovanju v DPF EU-ZDA ter odgovarjala na poizvedbe organa za varstvo podatkov v zvezi z izvajanjem posebnih zahtev DPF EU-ZDA. Ministrstvo bo sodelovalo tudi s Komisijo in EOVP pri postopkovnih in upravnih vidikih foruma organov za varstvo podatkov, tudi pri določitvi ustreznih postopkov za razdelitev sredstev, zbranih s pristojbino foruma organov za varstvo podatkov. Kot smo seznanjeni, bo Komisija sodelovala z Ministrstvom za lažje reševanje vseh vprašanj, ki se lahko pojavijo v zvezi z navedenimi postopki. Poleg tega bo Ministrstvo organom za varstvo podatkov zagotovilo gradivo v zvezi z DPF EU-ZDA, ki ga vključijo na lastna spletišča in s tem povečajo preglednost za posameznike in podjetja iz EU. Večja ozaveščenost v zvezi z DPF EU-ZDA ter pravicami in odgovornostmi, ki jih prinaša, bi morala olajšati odkrivanje vprašanj, ko se ta pojavijo, tako da jih je mogoče ustrezno obravnavati.

Izpolnilo svoje zaveze v skladu s Prilogo I k načelom

Ministrstvo bo izpolnilo svoje zaveze v skladu s Prilogo I k načelom, vključno z vodenjem seznama arbitrov, ki jih izbere Komisija na podlagi njihove neodvisnosti, integritete in strokovnosti, in po potrebi z zagotavljanjem podpore tretji stranki, ki jo izbere Ministrstvo za upravljanje arbitraž v skladu s Prilogo I k načelom in arbitražnega sklada, opredeljenega v njej ⁽³⁾. Ministrstvo bo sodelovalo s tretjo stranko med drugim pri preverjanju, ali tretja stranka vzdržuje spletno mesto s smernicami o arbitražnem postopku, vključno: (1) z načinom uvedbe postopkov in predložitvijo dokumentov; (2) s seznamom arbitrov, ki ga vodi Ministrstvo, in načinom izbire arbitrov z navedenega seznama; (3) z urejanjem arbitražnega postopka in s kodeksom ravnanja za arbitre, ki sta ga sprejela Ministrstvo in Komisija ⁽⁴⁾, in (4) s pobiranjem in plačilom honorarjev arbitrov. Poleg tega bo Ministrstvo sodelovalo s tretjo stranko pri rednem pregledu delovanja arbitražnega sklada, vključno s potrebo po prilagoditvi zneska prispevkov ali najvišjih vrednosti (tj. najvišjih zneskov) stroška arbitraže, in med drugim upoštevalo število arbitraž ter stroške in časovni potek arbitraž ob sporazumu, da organizacijam v DPF EU-ZDA ne bo naloženo čezmerno finančno breme. Ministrstvo bo Komisijo obvestilo o izidu takih pregledov s tretjo stranko in jo predhodno obvestilo o morebitnih prilagoditvah zneska prispevkov.

Izvajalo skupne preglede delovanja DPF EU-ZDA

Ministrstvo in drugi organi, kot je primerno, se bodo redno sestajali s Komisijo, zainteresiranimi organi za varstvo podatkov in ustreznimi predstavniki EOVP, Ministrstvo pa jim bo zagotovilo najnovejše podatke o DPF EU-ZDA. Na srečanjih bodo obravnavana aktualna vprašanja v zvezi z delovanjem, izvajanjem, nadzorom in uveljavljanjem programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov. Srečanja lahko po potrebi vključujejo razprave o povezanih temah, kot so drugi mehanizmi za prenos podatkov, ki jim koristijo zaščitni ukrepi v skladu z DPF EU-ZDA.

⁽³⁾ ICDR, mednarodni oddelek AAA (v nadaljnjem besedilu skupaj: ICDR-AAA) je izbralo Ministrstvo za upravljanje arbitraž v skladu s Prilogo I k načelom in arbitražnega sklada, opredeljenega v njej.

⁽⁴⁾ Ministrstvo in Komisija sta se 15. septembra 2017 dogovorila o sprejetju sklopa arbitražnih pravil za urejanje zavezujočih arbitražnih postopkov, opisanih v Prilogi I k načelom, in tudi o kodeksu ravnanja za arbitre, ki je skladen s splošno sprejetimi etičnimi standardi za trgovinske arbitre v Prilogi I k načelom. Ministrstvo in Komisija sta se dogovorila o prilagoditvi arbitražnih pravil in kodeksa ravnanja, tako da izražata posodobitve DPF EU-ZDA, Ministrstvo pa bo sodelovalo z ICDR-AAA pri pripravi navedenih posodobitev.

Posodabljalno zakonodajo

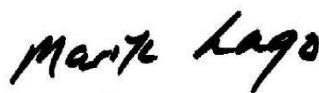
Ministrstvo si bo čim bolj prizadevalo obveščati Komisijo o vsebinskem razvoju prava v Združenih državah, kolikor bo ta upošteven za DPF EU-ZDA na področju varstva zasebnosti podatkov, ter omejitvah in zaščitnih ukrepih, ki se uporabljajo za omejitev dostopa do osebnih podatkov s strani organov ZDA.

Dostop ameriške vlade do osebnih podatkov

Združene države so izdale Odredbo št. 14086 z naslovom „Krepitev zaščitnih ukrepov za obveščevalne dejavnosti SIGINT ZDA“ in poglavje 28, del 201, zakonika Združenih držav (*U.S. Code of Federal Regulations*, v nadaljnjem besedilu: CFR), s katerim so bili spremenjeni predpisi Ministrstva za pravosodje ZDA za ustanovitev sodišča za presojo varstva podatkov (*Data Protection Review Court*, v nadaljnjem besedilu: DPRC), ki zagotavlja močno varstvo osebnih podatkov v zvezi z vladnim dostopom do podatkov za namene nacionalne varnosti. Zagotovljeno varstvo vključuje: krepitev zaščitnih ukrepov na področju varstva zasebnosti in državljskih svoboščin za zagotovitev, da so obveščevalne dejavnosti SIGINT ZDA potrebne in sorazmerne pri uresničevanju opredeljenih ciljev nacionalne varnosti; vzpostavitev novega mehanizma pravnih sredstev z neodvisnim in zavezujočim pooblastilom ter krepitev obstoječega strogega in večplastnega nadzora nad obveščevalnimi dejavnostmi SIGINT ZDA. S tem varstvom lahko posamezniki iz EU zahtevajo odškodnino od novega večplastnega mehanizma pravnih sredstev, ki vključuje neodvisen DPRC, ki bi ga sestavljali izbrani posamezniki, ki niso v vladi ZDA, in bi imeli polno pooblastilo za odločanje o zahtevkih in po potrebi usmerjali popravne ukrepe. Ministrstvo bo vodilo evidenco posameznikov iz EU, ki vložijo upravičeno pritožbo v skladu z Odredbo št. 14086 in poglavjem 28, del 201, CFR. Ministrstvo bo pet let po datumu tega dopisa, nato pa vsakih pet let, vzpostavilo stik z ustreznimi organi v zvezi z vprašanjem, ali je bila informacijam v zvezi s pregledom upravičenih pritožb ali morebitnih vlog za pregled, ki so bile predložene DPRC, preklicana stopnja zaupnosti. Če je bila takim informacijam preklicana stopnja zaupnosti, bo Ministrstvo sodelovalo z ustreznim organom za varstvo podatkov pri obveščanju posameznika iz EU. Te izboljšave potrjujejo, da bodo osebni podatki, preneseni v Združene države, obravnavani na način, ki je skladen s pravnimi zahtevami EU glede vladnega dostopa do podatkov.

Na podlagi načel, Odredbe št. 14086, poglavja 28, del 201, CFR in priloženih dopisov in gradiva, vključno z zavezami Ministrstva v zvezi z upravljanjem in nadzorom programa okvira za varstvo zasebnosti podatkov, pričakujemo, da bo Komisija ugotovila, da DPF EU-ZDA zagotavlja ustrezno varstvo za namene prava EU in da se bodo podatki še naprej prenašali iz Evropske unije organizacijam, ki sodelujejo v DPF EU-ZDA. Prav tako pričakujemo, da bodo pogoji navedenih ureditev še olajšali prenose organizacijam v ZDA na podlagi standardnih pogodbenih klavzul EU ali zavezujočih poslovnih pravil EU.

S spoštovanjem,

Marisa LAGO

Office of the Chair

PRILOGA IV

UNITED STATES OF AMERICA
Federal Trade Commission
WASHINGTON, D.C. 20580

9. junij 2023

Didier Reynders
Komisar za pravosodje
Evropska komisija
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 Bruselj
Belgija

Spoštovani komisar Reynders,

Zvezna komisija za trgovino ZDA (Federal Trade Commission, v nadaljnjem besedilu: FTC) se zahvaljuje za priložnost za obravnavo svoje izvršilne vloge v zvezi z načeli okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA (DPF EU-ZDA). FTC je že dlje časa zavezan varstvu potrošnikov in zasebnosti prek meja, in zavezani smo uveljavljanju vidikov trgovinskega sektorja v tem okviru. FTC tako vlogo opravlja od leta 2000 v zvezi z okvirom varnega pristana med ZDA in EU, nedavno, od leta 2016 pa v zvezi z okvirom zasebnostnega ščita EU-ZDA ⁽¹⁾. Dne 16. julija 2020 je Sodišče Evropske unije (SEU) razveljavilo sklep Evropske komisije o ustreznosti, na kateri temelji okvir zasebnostnega ščita EU-ZDA, zaradi težav, ki niso trgovinska načela, ki jih je FTC uveljavil. ZDA in Evropska komisija sta se od takrat pogajali o okviru za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA, da bi obravnavali navedeno sodbo SEU.

V svojem pismu potrjujem zavezo FTC odločnemu uveljavljanju načel DPF EU-ZDA. Zlasti potrjujemo svojo zavezo na treh ključnih področjih: (1) prednostna obravnava in preiskovanje predloženih zadev; (2) uveljavljanje in spremljanje sklepov ter 3) izvrševanje sodelovanja z organi za varstvo podatkov EU.

I. Uvod

a. Izvrševanje in politika FTC na področju varstva zasebnosti

FTC ima široka pooblastila za izvrševanje civilnega prava z namenom spodbujanja varstva potrošnikov in konkurenčnosti v trgovini. V okviru svojega pooblastila za zaščito potrošnikov FTC izvaja široko paleto zakonov za varstvo zasebnosti in

⁽¹⁾ Pismo predsednice Edith Ramirez komisarki Evropske unije za pravosodje, potrošnike in enakost spolov Věri Jourovi z naslovom „Describing Federal Trade Commission Enforcement of the New EU-U.S. Privacy Shield Framework“ (Opis uveljavitve novega zasebnostnega ščita EU-ZDA s strani Zvezne komisije za trgovino) (29. februar 2016), na voljo na naslovu <https://www.ftc.gov/legal-library/browse/cases-proceedings/public-statements/letter-chairwoman-edith-ramirez-vera-jourova-commissioner-justice-consumers-gender-equality-european>. FTC se je v preteklosti zavezala tudi uveljavitvi programa varnega pristana ZDA-EU. Pismo predsednika FTC Roberta Pitofskyja direktorju GD Evropske komisije za notranji trg, Johnu Moggu (14. julij 2000), na voljo na naslovu <https://www.federalregister.gov/documents/2000/07/24/00-18489/issuance-of-safe-harbor-principles-and-transmission-to-european-commission>. To pismo nadomešča navedene prejšnje zaveze.

varnosti potrošnikov in njihovih podatkov. Glavni zakon, ki ga izvaja FTC, tj. zakon o FTC (FTC Act), prepoveduje „nepoštena“ ali „goljufiva“ dejanja ali ravnanje v trgovini ali v zvezi z njo ⁽⁷⁾. FTC izvaja tudi ciljne zakone, ki ščitijo informacije v zvezi z zdravstvenimi, kreditnimi in drugimi finančnimi zadevami, kot tudi informacije na spletu o otrocih, ter izdaja predpise za izvajanje vsakega od teh zakonov ⁽⁸⁾.

FTC je nedavno uresničil številne pobude za krepitev našega dela na področju varstva zasebnosti. Avgusta 2022 je FTC napovedal, da proučuje pravila za preprečevanje škodljivega trgovinskega nazora in ohlapne varnosti podatkov ⁽⁹⁾. Cilj projekta je vzpostaviti zanesljivo javno evidenco za obveščanje, ali bi moral FTC izdati pravila za obravnavo praks na področju trgovinskega nazora in varnosti podatkov, ter kakšna bi ta pravila morala biti. Pozdravili smo pripombe deležnikov o tem in drugih pobudah.

Na naših konferencah o zasebnosti „PrivacyCon“ se še naprej zbirajo vodilni raziskovalci, da bi razpravljali o najnovejših raziskavah in trendih v zvezi z varstvom zasebnosti potrošnikov in varnostjo podatkov. Prav tako smo povečali zmogljivosti naše agencije, da bi sledili tehnološkemu razvoju, ki je v veliki meri v središču našega dela na področju varstva zasebnosti, ter oblikovali skupino tehnologov in interdisciplinarnih raziskovalcev, ki še naprej raste. Kot veste, smo napovedali tudi skupni dialog z vami in vašimi kolegi pri Evropski komisiji, kar vključuje obravnavo tem v zvezi z varstvom zasebnosti, kot so temni vzorci in poslovni modeli, za katere je značilno vseprisotno zbiranje podatkov ⁽⁵⁾. Nedavno smo prav tako izdali poročilo Kongresu, v katerem opozarjamo na škodo, povezano z uporabo umetne inteligence (UI), da bi obravnavali škodo v spletu, ki jo je ugotovil Kongres. To poročilo je vzbudilo pomisleke v zvezi z netočnostjo, pristranskostjo, diskriminacijo in širjenjem trgovinskega nadzora ⁽⁶⁾.

b. Pravno varstvo ZDA v korist potrošnikom iz EU

DPF EU-ZDA deluje v sklopu širšega področja zasebnosti v ZDA, ki na več načinov ščiti potrošnike iz EU. Prepoved nepoštenih ali goljufivih dejanj ali ravnanj v zakonu o FTC ni omejena na zaščito potrošnikov iz ZDA pred podjetji iz ZDA, saj vključuje prakse, ki (1) povzročijo ali je verjetno, da bodo povzročile, razumno predvidljivo škodo v Združenih državah ali (2) vključujejo bistveno ravnanje v Združenih državah. Poleg tega lahko FTC pri zaščiti tujih potrošnikov uporabi vsa pravna sredstva, ki so na voljo za zaščito domačih potrošnikov ⁽⁷⁾.

FTC uveljavlja tudi druge ciljne zakone, ki varujejo tudi potrošnike zunaj ZDA, kot je zakon o varstvu zasebnosti otrok na spletu (*Children's Online Privacy Protection Act*, v nadaljnjem besedilu: COPPA). Zakon COPPA med drugim od upravljavcev spletnih strani in storitev, namenjenih otrokom, ali strani za splošno občinstvo, ki zavestno zbirajo osebne informacije otrok, starih do 13 let, zahteva, da obvestijo starše in pridobijo preverljivo soglasje staršev. Ameriške spletne strani in storitve, za katere velja zakon COPPA in ki zbirajo osebne informacije tujih otrok, so dolžne upoštevati zakon COPPA. Tuje

⁽⁷⁾ Člen 45(a) naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA. FTC ni pristojen za preprečevanje, odkrivanje in preiskovanje kaznivih dejanj ali zadeve nacionalne varnosti. FTC prav tako ne more doseči večino drugih vladnih ukrepov. Poleg tega obstajajo izjeme v pristojnosti FTC za trgovinske dejavnosti, tudi v zvezi z bankami, letalskimi prevozniki, zavarovalništvom in dejavnostmi splošnih telekomunikacijskih operaterjev. FTC prav tako ni pristojen za večino neprofitnih organizacij, je pa pristojen za lažne dobrodelne in druge neprofitne organizacije, ki dejansko poslujejo za dobiček. FTC je pristojen tudi za neprofitne organizacije, ki poslujejo za dobiček svojih članov, usmerjenih v dobiček, vključno tako, da zagotavljajo precejšnje gospodarske koristi tem članom. V nekaterih primerih pristojnost FTC sovпада s pristojnostjo drugih organov kazenskega pregona. Razvili smo trdne delovne odnose z zveznimi in državnimi organi ter z njimi tesno sodelujemo pri usklajevanju preiskav ali predložitvi zadev, kjer je primerno.

⁽⁸⁾ Glej FTC, poglavje „Privacy and Security“ (Zasebnost in varnost), <https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security>.

⁽⁹⁾ Glej sporočilo za javnost Zvezne komisije za trgovino „FTC Explores Rules Cracking Down on Commercial Surveillance and Lax Data Security Practices“ (FTC proučuje pravila za preprečevanje škodljivih praks na področju trgovinskega nadzora in ohlapne varnosti podatkov) (11. avgust 2022), <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/08/ftc-explores-rules-cracking-down-commercial-surveillance-lax-data-security-practices>.

⁽⁵⁾ Glej skupno izjavo za javnost Didierja Reyndersa, komisarja Evropske unije za pravosodje, in Line Khan, predsednice FCA ZDA (30. marec 2022), https://www.ftc.gov/system/files/ftc_gov/pdf/joint%20FTC-EC%20Statement%20informal%20dialogue%20consumer%20protection%20issues.pdf.

⁽⁶⁾ Glej sporočilo za javnost Zvezne komisije za trgovino „FTC Report Warns About Using Artificial Intelligence to Combat Online Problems“ (Opozorila FTC o uporabi umetne inteligence za odpravo težav na spletu) (16. junij 2022), <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/06/ftc-report-warns-about-using-artificial-intelligence-combat-online-problems>.

⁽⁷⁾ Člen 45(a)(4)(B) zakonodajne zbirke ZDA. Poleg tega pojem „nepoštena ali goljufiva dejanja ali ravnanja“ vključuje taka dejanja ali ravnanja, ki vključujejo zunanjo trgovino, ki (i) povzročijo ali je verjetno, da bodo povzročili, razumno predvidljivo škodo v Združenih državah ali (ii) vključujejo bistveno ravnanje v Združenih državah. Člen 45(a)(4)(A) naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA.

spletne strani in storitve morajo prav tako upoštevati zakon COPPA, če so usmerjene v otroke v Združenih državah ali če zavestno zbirajo osebne informacije otrok v Združenih državah. Še več, poleg ameriških zveznih zakonov, ki jih uveljavlja FTC, lahko potrošnikom iz EU prinesejo dodatne ugodnosti tudi drugi zvezni in državni zakoni na področju varstva potrošnikov, kršitev varstva podatkov in varstva zasebnosti.

c. Dejavnost uveljavljanja FTC

FTC je vložil tožbe v skladu z okvirom varnega pristana ZDA-EU in tudi okvirom zasebnostnega ščita EU-ZDA ter še naprej uveljavljala zasebnostni ščit EU-ZDA, tudi po razveljavitvi sklepa o ustreznosti s strani SEU, na katerem temelji okvir zasebnostnega ščita EU-ZDA⁽⁸⁾. Več nedavnih pritožb FTC je vsebovalo obtožbe, da so podjetja kršila določbe zasebnostnega ščita EU-ZDA, tudi v postopkih zoper Twitter,⁽⁹⁾ CafePress,⁽¹⁰⁾ in Flo⁽¹¹⁾. Pri uvedbi pregona v zadevi zoper Twitter je FTC od Twitterja pridobil 150 milijonov USD zaradi njegove kršitve prejšnjega sklepa FTC z ravnanji, ki so vplivala na več kot 140 milijonov potrošnikov, vključno s kršitvijo načela 5 zasebnostnega ščita EU-ZDA (celovitost podatkov in omejitev namena). Nadalje, sklep organa zahteva, da Twitter uporabnikom omogoči uporabo varnih metod večfaktorske avtentikacije, ki od uporabnikov ne zahtevajo, da zagotovijo svoje telefonske številke.

V zadevi CafePress je FTC trdil, da podjetje ni zaščitilo občutljivih podatkov potrošnikov, pri čemer je prikrilo veliko kršitev podatkov in kršilo načela 2 (izbira), 4 (varnost) in 6 (dostop) zasebnostnega ščita EU-ZDA. V skladu s sklepom FTC mora podjetje nadomestiti neustrezne ukrepe na področju avtentikacije z večfaktorsko avtentikacijo, znatno omejiti količino podatkov, ki jih zbira in hrani, šifrirati številke socialnega zavarovanja in dati tretji stranki oceniti svoje programe na področju informacijske varnosti, FTC pa predloži kopijo, ki jo je mogoče objaviti.

V zadevi Flo je FTC trdil, da je aplikacija za spremljanje plodnosti razkrila zdravstvene informacije uporabnikov tretjim ponudnikom storitev podatkovne analitike po tem, ko se je zavezala varovanju zaupnosti takih podatkov. V pritožbi FTC je izrecno navedeno sodelovanje podjetja s potrošniki iz EU in da je Flo kršila načela 1 (obvestilo), 2 (izbira), 3 (odgovornosti za prenos tretjemu) in 5 (celovitost podatkov in omejitev namena) zasebnostnega ščita EU-ZDA. Med drugim mora Flo v skladu s sklepom organa obvestiti zadevne uporabnike o razkritju njihovih osebnih podatkov ter vsaki tretji stranki, ki je prejela zdravstvene informacije uporabnikov, naročiti, naj uniči navedene podatke. Pomembno je, da sklepi FTC varujejo vse potrošnike po svetu, ki sodelujejo s podjetjem iz ZDA, ne le tiste potrošnike, ki so vložili pritožbe.

Številni pretekli primeri pregona na podlagi varnega pristana ZDA-EU in zasebnostnega ščita EU-ZDA so vključevali organizacije, ki so opravile začetno samocertificiranje prek Ministrstva za trgovino ZDA (*Department of Commerce*), vendar niso samocertificiranja niso opravljale letno, hkrati pa se še naprej predstavljale kot aktualni udeleženci. Druge zadeve so vključevale lažne navedbe o sodelovanju organizacij, ki nikoli niso opravile začetnega samocertificiranja prek Ministrstva za trgovino ZDA. V prihodnje pričakujemo, da bomo naša proaktivna prizadevanja na področju izvrševanja usmerili v vrste domnevnih bistvenih kršitev načel DPF EU-ZDA v zadevah, kot so Twitter, CafePress in Flo. Medtem bo Ministrstvo za trgovino ZDA upravljalo in nadziralo postopek samocertificiranja, vodilo verodostojen seznam udeležencev v DPF EU-ZDA in obravnavalo vprašanja navedb o sodelovanju v drugih programih⁽¹²⁾. Pomembno je, da so lahko organizacije, ki navajajo, da sodelujejo v DPF EU-ZDA, predmet vsebinskega uveljavljanja načel DPF EU-ZDA, tudi če ne opravijo ali ne opravljajo redno samocertificiranja prek Ministrstva za trgovino ZDA.

⁽⁸⁾ Za seznam zadev FTC v zvezi z varnim pristanom in zasebnostnim ščitom glej Dodatek A.

⁽⁹⁾ Glej sporočilo za javnost Zvezne komisije za trgovino „*FTC Charges Twitter with Deceptively Using Account Security Data to Sell Targeted Ads*“ (FTC toži Twitter zaradi goljufive uporabe varnostnih podatkov o računu za prodajo ciljno usmerjenih oglasov) (25. maj 2022), <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/05/ftc-charges-twitter-deceptively-using-account-security-data-sell-targeted-ads>.

⁽¹⁰⁾ Glej sporočilo za javnost Zvezne komisije za trgovino „*FTC Takes Action Against CafePress for Data Breach Cover Up*“ (FTC toži CafePress zaradi prikrivanja kršitve podatkov) (15. marec 2022), <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2022/03/ftc-takes-action-against-cafepress-data-breach-cover>.

⁽¹¹⁾ Glej sporočilo za javnost Zvezne komisije za trgovino „*FTC Finalizes Order with Flo Health, a Fertility-Tracking App that Shared Sensitive Health Data with Facebook, Google, and Others*“ (FTC dokončuje poravnavo s Flo Health, aplikacijo za spremljanje plodnosti, ki je delila občutljive zdravstvene podatke s Facebookom, Googlom in drugimi) (22. junij 2021), <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2021/06/ftc-finalizes-order-flo-health-fertility-tracking-app-shared-sensitive-health-data-facebook-google>.

⁽¹²⁾ Pismo Marise Lago, namestnice ministra za mednarodno trgovino, spoštovanemu Didierju Reyndersu, komisarju Evropske komisije za pravosodje (12. december 2022).

II. Prednostna obravnava in preiskave predloženih zadev

Zvezna komisija za trgovino se tako kot v okviru varnega pristana EU-ZDA in v okviru zasebnostnega štita EU-ZDA zavezuje, da bo dala prednost zadevam, ki jih Ministrstvo za trgovino ZDA in države članice EU predložijo v zvezi z načeli DPF EU-ZDA. Prav tako bomo dali prednost zadevam neizpolnjevanja načel DPF EU-ZDA, ki jih predložijo organizacije s samourejevalnim sistemom za varstvo zasebnosti in drugi neodvisni organi za reševanje sporov.

Za lažjo predložitev zadev držav članic EU v skladu z DPF EU-ZDA je FTC pripravil poenoten postopek za predložitev in daje državam članicam EU navodila glede vrste informacij, ki bi najbolj pomagale FTC v njegovi preiskavi predložene zadeve. V okviru teh prizadevanj je FTC v agenciji imenoval osebo za stike, ki bo sprejemala predložitve držav članic EU. Zelo pripravno je, če organ, ki preloži zadevo, že opravi predhodno preiskavo domnevne kršitve in lahko sodeluje s FTC v preiskavi.

Ob prejemu take predložitve Ministrstva za trgovino ZDA, države članice EU ali organizacije s samourejevalnim sistemom ali drugih neodvisnih organov za reševanje sporov lahko FTC sprejme vrsto različnih ukrepov za obravnavo sproženih vprašanj. Na primer, pregledamo lahko politike zasebnosti organizacije, pridobimo dodatne informacije neposredno od organizacije ali tretjih strank, ga nadalje spremljamo skupaj s subjektom, ki je predložil zadevo, ocenimo, ali obstaja vzorec kršitev ali precejšnje število prizadetih potrošnikov, določimo, ali predložena zadeva odpira vprašanja na področju delovanja Ministrstva za trgovino ZDA, ocenimo, ali bi bila koristna dodatna prizadevanja za opozarjanje udeležencev na trgu, in po potrebi sprožimo izvršilni postopek.

Poleg prednostne obravnave zadev, ki jih v zvezi z načeli DPF EU-ZDA predložijo Ministrstvo za trgovino ZDA, države članice EU in organizacije s samourejevalnim sistemom ali drugi organi za reševanje sporov ⁽¹³⁾, bo FTC še naprej preiskoval pomembne kršitve načel DPF EU-ZDA na lastno pobudo, kjer je primerno, z različnimi orodji. V okviru svojega programa preiskovanja zadev glede varstva zasebnosti in varnosti, ki vključujejo trgovinske organizacije, je organ redno pregledoval, ali se zadevni subjekti predstavljajo v okviru zasebnostnega štita EU-ZDA. Če se je subjekt tako predstavljal in je preiskava razkrila očitne kršitve načel zasebnostnega štita EU-ZDA, je FTC v uvedbo pregona vključil obtožbe kršitev zasebnostnega štita EU-ZDA. Ta dejavni pristop bomo nadaljevali tudi zdaj v zvezi z načeli DPF EU-ZDA.

III. Uveljavljanje in spremljanje sklepov

FTC potrjuje tudi zavezo, da bo uveljavljal in spremljal izvršilne odloke in tako zagotovil skladnost z načeli DPF EU-ZDA. Skladnost z načeli DPF EU-ZDA bomo zahtevali z vrsto ustreznih prepovednih določb v prihodnjih sklepih FTC v zvezi z načeli DPF EU-ZDA. Kršitve upravnih sklepov FTC lahko privedejo do denarnih kazni v višini do 50 120 USD za posamezno kršitev ali 50 120 USD na dan za nadaljnje kršenje ⁽¹⁴⁾, kar lahko v primeru ravnanja, ki zadeva veliko potrošnikov, znaša tudi več milijonov USD. Vsak sklep za pridobivanje soglasij vsebuje tudi določbe v zvezi s poročanjem in skladnostjo. Subjekti, na katere se nanaša sklep, morajo hraniti dokumente, ki dokazujejo njihovo izpolnjevanje načel, določeno število let. Sklepe je treba poslati tudi zaposlenim, ki so odgovorni za zagotavljanje izpolnjevanja sklepa.

FTC sistematično spremlja izpolnjevanje obstoječih sklepov v zvezi z načeli zasebnostnega štita EU-ZDA kot pri vseh svojih sklepih ter po potrebi vlaga tožbe za njihovo uveljavitev ⁽¹⁵⁾. Pomembno je, da bodo sklepi FTC še naprej varovali vse potrošnike po svetu, ki sodelujejo s podjetjem, ne le tiste potrošnike, ki so vložili pritožbe. Nazadnje, FTC bo vodil spletni seznam podjetij, za katere veljajo sklepi, pridobljeni v zvezi z uveljavljanjem načel DPF EU-ZDA ⁽¹⁶⁾.

⁽¹³⁾ Čeprav FTC ne razrešuje ali izvaja mediacije pri posameznih pritožbah potrošnikov, pa potrjuje, da bo prednostno obravnaval zadeve v zvezi z načeli DPF EU-ZDA, ki jih bodo predložili organi EU za varstvo podatkov. Poleg tega FTC uporablja pritožbe v svoji podatkovni zbirki Consumer Sentinel, dostop do katere imajo mnogi drugi organi kazenskega pregona, da bi odkril gibanja ter določil prednostne naloge pri pregonu in morebitne preiskovalne cilje. Posamezniki iz EU lahko za predložitev pritožbe FTC uporabijo enak pritožbeni sistem, kakor je na voljo potrošnikom iz ZDA, in sicer na spletišču <https://reportfraud.ftc.gov/>. Za posamezne pritožbe v zvezi z načeli DPF EU-ZDA pa je morda najpriročnejše, da posamezniki iz EU predložijo pritožbe organu za varstvo podatkov v svoji državi članici ali drugemu neodvisnemu organu za reševanje sporov.

⁽¹⁴⁾ Člen 45(m) naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA; člen 1.98 zbirke zveznih predpisov št. 16. Ta znesek se redno prilagaja glede na inflacijo.

⁽¹⁵⁾ Lani je FTC glasoval za poenostavitev postopka preiskovanja večkratnih storilcev. Glej sporočilo za medije „*FTC Authorizes Investigations into Key Enforcement Priorities*“ (FTC dovoljuje preiskave ključnih prednostnih nalog na področju kazenskega pregona) (1. julij 2021), <https://www.ftc.gov/news-events/news/press-releases/2021/07/ftc-authorizes-investigations-key-enforcement-priorities>.

⁽¹⁶⁾ Glej FTC, *Privacy Shield* (FTC, zasebnostni ščit), <https://www.ftc.gov/business-guidance/privacy-security/privacy-shield>.

IV. Sodelovanje z organi EU za varstvo podatkov na področju kazenskega pregona

FTC priznava pomembno vlogo, ki jo imajo organi EU za varstvo podatkov glede skladnosti z načeli DPF EU-ZDA, in spodbuja okrepljeno posvetovanje in sodelovanje na področju kazenskega pregona. Usklajen pristop k izzivom, ki jih predstavljajo trenuten razvoj na digitalnem trgu in podatkovno intenzivni poslovni modeli, je dejansko čedalje bolj ključen. FTC bo izmenjevala informacije o predloženih zadevah z organi pregona, ki predložijo zadevo, vključno s statusom predloženih zadev, v skladu z omejitvami in zakoni, ki urejajo zaupnost. Če je glede na število in vrsto prejetih predložitve izvedljivo, bodo zagotovljene informacije vključevale oceno predloženih zadev, vključno z opisom pomembnih vprašanj in morebitnih ukrepov, sprejetih za obravnavo kršitev zakona v okviru pristojnosti FTC. FTC bo organu, ki predloži zadevo, zagotovil tudi povratne informacije o vrstah predložitve, ki jih prejme, da bi povečal učinkovitost prizadevanj za obravnavo nezakonitega ravnanja. Če organ pregona, ki predloži zadevo, zahteva informacije o statusu posamezne predložene zadeve za namene izvajanja lastnega izvršilnega postopka, bo FTC odgovoril, pri tem pa upošteval število predloženih zadev v obravnavi, zaupnost in druge zakonske zahteve.

FTC bo prav tako tesno sodeloval z organi EU za varstvo podatkov, da bi zagotovil pomoč pri kazenskem pregonu. V ustreznih primerih bi to lahko vključevalo izmenjavo informacij in pomoč pri preiskovanju v skladu z ameriškim zakonom o spletni varnosti (*U.S. SAFE WEB Act*), ki FTC dovoljuje, da tujim organom kazenskega pregona nudi pomoč, kadar tuji organ izvršuje zakone, ki prepovedujejo ravnanje, ki je po vsebini precej podobno ravnanju, prepovedanemu z zakoni, ki jih izvaja FTC ⁽¹⁷⁾. V okviru te pomoči lahko FTC izmenjuje informacije, pridobljene v zvezi z lastno preiskavo, izda prisilni postopek v imenu organa EU za varstvo podatkov, ki izvaja lastno preiskavo, in poišče ustna pričevanja prič ali obtoženih v zvezi z izvršilnim postopkom organa za varstvo podatkov v skladu z zahtevami ameriškega zakona o spletni varnosti. FTC redno uporablja to pooblastilo za pomoč drugim organom po svetu v zadevah glede varstva zasebnosti in potrošnikov.

Poleg morebitnih posvetov z organi EU za varstvo podatkov v zvezi s posameznimi zadevami, ki jih predložijo ti organi, bo FTC sodeloval na rednih srečanjih z imenovanimi predstavniki EOVP, kjer bodo na splošno obravnavani načini za izboljšanje sodelovanja. FTC bo skupaj s predstavniki Ministrstva za trgovino ZDA, Evropske komisije in predstavniki EOVP sodeloval tudi pri rednem pregledu DPF EU-ZDA, kjer bo obravnavano njegovo izvajanje. FTC spodbuja tudi razvoj orodij, ki bodo okrepila sodelovanje pri kazenskem pregonu z organi EU za varstvo podatkov in drugimi organi za uveljavljanje varstva zasebnosti po svetu. FTC z veseljem potrjuje svojo zavezo uveljavljanju vidikov trgovinskega sektorja v DPF EU-ZDA. Naše partnerstvo s kolegi iz EU je po našem mnenju ključen del zagotavljanja varstva zasebnosti naših in vaših državljanov.

S spoštovanjem,

Lina M. KHAN

predsedujoča Zvezni komisiji za trgovino

⁽¹⁷⁾ Pri ugotavljanju, ali uveljaviti svoje pooblastilo na podlagi ameriškega zakona o spletni varnosti, FTC med drugim upošteva: „(A) ali se je organ, ki predloži zahtevo, strinjal, da zagotovi ali da bo zagotovil vzajemno pomoč Komisiji; (B) ali bi izpolnitev zahteve posegla v javni interes Združenih držav in (C) ali se preiskovalni ali izvršilni postopek organa, ki predloži zadevo, nanaša na dejanja ali ravnanje, ki povzroči ali je verjetno, da bo povzročilo, škodo precejšnjemu številu oseb.“ Člen 46(j)(3) naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA. To pooblastilo ne velja za izvrševanje zakonov o konkurenci.

Dodatek A

Uveljavljanje zasebnostnega ščita in varnega pristana

	Opravična št./Št. spisa Zvezne komisije za trgovino ZDA (<i>Federal Trade Commission</i> , v nadaljnjem besedilu: FTC)	Zadeva	Povezava
1	Št. spisa FTC 2023062 Št. zadeve 3:22-cv-03070 (severno okrožje Kalifornije)	ZDA/ Twitter, Inc.	Twitter
2	Št. spisa FTC 192 3209	v zadevi Residual Pumpkin Entity, LLC, subjekt prej posloval kot CafePress , in PlanetArt, LLC, posluje kot CafePress	CafePress
3	Št. spisa FTC 192 3133 Opravična št. C-4747	v zadevi Flo Health, Inc.	Flo Health
4	Št. spisa FTC 192 3050 Opravična št. C-4723	v zadevi Ortho-Clinical Diagnostics, Inc.	Ortho-Clinical
5	Št. spisa FTC 192 3092 Opravična št. C-4709	v zadevi T&M Protection, LLC	T&M Protection
6	Št. spisa FTC 192 3084 Opravična št. C-4704	v zadevi TDARX, Inc.	TDARX
7	Št. spisa FTC 192 3093 Opravična št. C-4706	v zadevi Global Data Vault, LLC	Global Data
8	Št. spisa FTC 192 3078 Opravična št. C-4703	v zadevi Incentive Services, Inc.	Incentive Services
9	Št. spisa FTC 192 3090 Opravična št. C-4705	v zadevi Click Labs, Inc.	Click Labs
10	Št. spisa FTC 182 3192 Opravična št. C-4697	v zadevi Medable, Inc.	Medable
11	Št. spisa FTC 182 3189 Opravična št. 9386	v zadevi NTT Global Data Centers Americas, Inc., kot naslednica pravnega interesa RagingWire Data Centers, Inc.	RagingWire
12	Št. spisa FTC 182 3196 Opravična št. C-4702	v zadevi Thru, Inc.	Thru
13	Št. spisa FTC 182 3188 Opravična št. C-4698	v zadevi DCR Workforce, Inc.	DCR Workforce
14	Št. spisa FTC 182 3194 Opravična št. C-4700	v zadevi LotaData, Inc.	LotaData
15	Št. spisa FTC 182 3195 Opravična št. C-4701	v zadevi EmpiriStat, Inc.	EmpiriStat

16	Št. spisa FTC 182 3193 Opravična št. C-4699	v zadevi 214 Technologies, Inc., ki posluje tudi kot Trueface.ai	Trueface.ai
17	Št. spisa FTC 182 3107 Opravična št. 9383	v zadevi Cambridge Analytica, LLC	Cambridge Analytica
18	Št. spisa FTC 182 3152 Opravična št. C-4685	v zadevi SecureTest, Inc.	SecurTest
19	Št. spisa FTC 182 3144 Opravična št. C-4664	v zadevi VenPath, Inc.	VenPath
20	Št. spisa FTC 182 3154 Opravična št. C-4666	v zadevi SmartStart Employment Screening, Inc.	SmartStart
21	Št. spisa FTC 182 3143 Opravična št. C-4663	v zadevi mResourceLLC , posluje kot Loop Works LLC	mResource
22	Št. spisa FTC 182 3150 Opravična št. C-4665	v zadevi IDmission LLC	IDmission
23	Št. spisa FTC 182 3100 Opravična št. C-4659	v zadevi ReadyTech Corporation	ReadyTech
24	Št. spisa FTC 172 3173 Opravična št. C-4630	v zadevi Decusoft, LLC	Decusoft
25	Št. spisa FTC 172 3171 Opravična št. C-4628	v zadevi Tru Communication, Inc.	Tru
26	Št. spisa FTC 172 3172 Opravična št. C-4629	v zadevi Md7, LLC	Md7
30	Št. spisa FTC 152 3198 Opravična št. C-4543	v zadevi Jhayrmaine Daniels (posluje kot California Skate-Line)	Jhayrmaine Daniels
31	Št. spisa FTC 152 3190 Opravična št. C-4545	v zadevi Dale Jarrett Racing Adventure, Inc.	Dale Jarrett
32	Št. spisa FTC 152 3141 Opravična št. C-4540	v zadevi Golf Connect, LLC	Golf Connect
33	Št. spisa FTC 152 3202 Opravična št. C-4546	v zadevi Inbox Group, LLC	Inbox Group
34	Št. spisa 152 3187 Opravična št. C-4542	v zadevi IOActive, Inc.	IOActive
35	Št. spisa FTC 152 3140 Opravična št. C-4549	v zadevi Jubilant Clinsys, Inc.	Jubilant
36	Št. spisa FTC 152 3199 Opravična št. C-4547	v zadevi Just Bagels Manufacturing, Inc.	Just Bagels

37	Št. spisa FTC 152 3138 Opravična št. C-4548	v zadevi NAICS Association, LLC	NAICS
38	Št. spisa FTC 152 3201 Opravična št. C-4544	v zadevi One Industries Corp.	One Industries
39	Št. spisa FTC 152 3137 Opravična št. C-4550	v zadevi Pinger, Inc.	Pinger
40	Št. spisa FTC 152 3193 Opravična št. C-4552	v zadevi SteriMed Medical Waste Solutions	SteriMed
41	Št. spisa FTC 152 3184 Opravična št. C-4541	v zadevi Contract Logix, LLC	Contract Logix
42	Št. spisa FTC 152 3185 Opravična št. C-4551	v zadevi Forensics Consulting Solutions, LLC	Forensics Consulting
43	Št. spisa FTC 152 3051 Opravična št. C-4526	v zadevi American Int'l Mailing, Inc.	AIM
44	Št. spisa FTC 152 3015 Opravična št. C-4525	v zadevi TES Franchising, LLC	TES
45	Št. spisa FTC 142 3036 Opravična št. C-4459	v zadevi American Apparel, Inc.	American Apparel
46	Št. spisa FTC 142 3026 Opravična št. C-4469	v zadevi Fantage.com, Inc.	Fantage
47	Št. spisa FTC 142 3017 Opravična št. C-4461	v zadevi Apperian, Inc.	Apperian
48	Št. spisa FTC 142 3018 Opravična št. C-4462	v zadevi Atlanta Falcons Football Club, LLC	Atlanta Falcons
49	Št. spisa FTC 142 3019 Opravična št. C-4463	v zadevi Baker Tilly Virchow Krause, LLP	Baker Tilly
50	Št. spisa FTC 142 3020 Opravična št. C-4464	v zadevi BitTorrent, Inc.	BitTorrent
51	Št. spisa FTC 142 3022 Opravična št. C-4465	v zadevi Charles River Laboratories, Int'l	Charles River
52	Št. spisa FTC 142 3023 Opravična št. C-4466	v zadevi DataMotion, Inc.	DataMotion
53	Št. spisa FTC 142 3024 Opravična št. C-4467	v zadevi DDC Laboratories, Inc. , posluje kot DNA Diagnostics Center	DDC
54	Št. spisa FTC 142 3028 Opravična št. C-4470	v zadevi Level 3 Communications, LLC	Level 3

55	Št. spisa FTC 142 3025 Opravična št. C-4468	v zadevi PDB Sports, Ltd. , posluje kot Denver Broncos Football Club, LLP	Broncos
56	Št. spisa FTC 142 3030 Opravična št. C-4471	v zadevi Reynolds Consumer Products, Inc.	Reynolds
57	Št. spisa FTC 142 3031 Opravična št. C-4472	v zadevi Receivable Management Services Corporation	Receivable Mgmt
58	Št. spisa FTC 142 3032 Opravična št. C-4473	v zadevi Tennessee Football, Inc.	Tennessee Football
59	Št. spisa FTC 102 3058 Opravična št. C-4369	v zadevi Myspace LLC	Myspace
60	Št. spisa FTC 092 3184 Opravična št. C-4365	v zadevi Facebook, Inc.	Facebook
61	Št. spisa FTC 092 3081 Civilna tožba št. 09-CV-5276 (C.D. Cal.)	FTC/Javian Karnani, in Balls of Kryptonite, LLC , posluje kot Bite Size Deals, LLC, in Best Priced Brands, LLC	Balls of Kryptonite
62	Št. spisa FTC 102 3136 Opravična št. C-4336	v zadevi Google, Inc.	Google
63	Št. spisa FTC 092 3137 Opravična št. C-4282	v zadevi World Innovators, Inc.	World Innovators
64	Št. spisa FTC 092 3141 Opravična št. C-4271	v zadevi Progressive Gaitways LLC	Progressive Gaitways
65	Št. spisa FTC 092 3139 Opravična št. C-4270	v zadevi Onyx Graphics, Inc.	Onyx Graphics
66	Št. spisa FTC 092 3138 Opravična št. C-4269	v zadevi ExpatEdge Partners, LLC	ExpatEdge
67	Št. spisa FTC 092 3140 Opravična št. C-4281	v zadevi Directors Desk LLC	Directors Desk
68	Št. spisa FTC 092 3142 Opravična št. C-4272	v zadevi Collectify LLC	Collectify

PRILOGA V

THE SECRETARY OF TRANSPORTATION
WASHINGTON, DC 20590

6. julij 2023

Komisar Didier Reynders
Evropska komisija
Rue de la Loi / Wetstraat 200
1049 Bruselj
Belgija

Spoštovani komisar Reynders,

Ministrstvo za promet ZDA (*Department of Transportation*, v nadaljnjem besedilu: ministrstvo za promet ali Ministrstvo) se zahvaljuje za priložnost, da opiše svojo vlogo pri uveljavljanju načel okvira za varstvo zasebnosti podatkov EU-ZDA, med EU in ZDA (v nadaljnjem besedilu DPF EU-ZDA). DPF EU-ZDA bo igral ključno vlogo pri varstvu osebnih podatkov, pridobljenih med trgovinskim poslovanjem v vedno bolj povezanem svetu. Podjetjem bo omogočil izvajanje pomembnih operacij v svetovnem gospodarstvu, obenem pa bo zagotovil, da potrošniki iz EU ohranijo pomembno varstvo zasebnosti.

Ministrstvo za promet je prvič javno izrazilo svojo zavezo uveljavljanju okvira varnega pristana med ZDA in EU v pismu, poslanem Evropski komisiji pred 22 leti, tj. zaveze, ponovljene in razširjene v pismu iz leta 2016 v zvezi z okvirom zasebnostnega ščita EU-ZDA. Ministrstvo za promet se je v teh dveh pismih zavezalo, da bo odločno uveljavljalo načela zasebnosti varnega pristana med ZDA in EU, nato pa načel zasebnostnega ščita EU-ZDA. Ministrstvo za promet razširja svojo zavezo na načela DPF EU-ZDA in jo zapisuje v tem pismu.

Ministrstvo za promet zlasti potrjuje svojo zavezo na naslednjih ključnih področjih: (1) prednostna obravnava preiskav domnevnih kršitev načel DPF EU-ZDA; (2) ustrezen kazenski pregon proti subjektom, ki lažno ali goljufivo navajajo, da sodelujejo v DPF EU-ZDA ter (3) spremljanje in javna objava izvršilnih odlokov v zvezi s kršitvami načel DPF EU-ZDA. Zagotavljamo informacije o vsaki od teh zavez in za potreben kontekst tudi ustrezno ozadje vloge ministrstva za promet pri varstvu zasebnosti potrošnikov in uveljavljanju načel DPF EU-ZDA.

1. Ozadje**A. Pooblastilo ministrstva za promet glede varstva zasebnosti**

Ministrstvo je trdno zavezano zagotavljanju zasebnosti informacij, ki jih potrošniki dajo letalskim prevoznikom in agencijam za prodajo letalskih vozovnic.

Pooblastilo ministrstva za promet za ukrepanje na tem področju je navedeno v členu 41712 naslova 49 zakonodajne zbirke ZDA, ki prevozniku ali agenciji za prodajo letalskih vozovnic prepoveduje „nepošteno ali goljufivo ravnanje“ pri prodaji zračnega prevoza. Člen 41712 je oblikovan po členu 5 zakona o Zvezni komisiji za trgovino ZDA (Federal Trade Commission, v nadaljnjem besedilu FTC) (člen 45 naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA).

Ministrstvo za promet je nedavno izdalo predpise, ki opredeljujejo nepošteno in goljufivo ravnanje ter so skladni z dosedanjjo prakso ministrstva za promet in FTC (člen 399.79 poglavja 14 zakonika Združenih držav). Natančneje, ravnanje je „nepošteno“, če povzroči ali je verjetno, da bo povzročilo, bistveno škodo, ki se ji ni mogoče razumno izogniti in je ne odtehtajo ugodnosti za potrošnike ali konkurenco.

Ravnanje je „goljufivo“, če je verjetno, da bo zavedlo potrošnika, ki se vede razumno v danih okoliščinah v zvezi s pomembno zadevo. Zadeva je pomembna, če je verjetno, da je vplivala na potrošnikovo vedenje ali odločitev v zvezi s proizvodom ali storitvijo. Ministrstvo za promet poleg teh splošnih načel natančneje razlaga člen 41712 kot prepoved letalskim prevoznikom in agencijam za prodajo letalskih vozovnic, da: (1) kršijo pogoje svoje politike zasebnosti; (2) kršijo katero koli pravilo, ki ga izda Ministrstvo in ki določa posamezno ravnanje v zvezi varstvom zasebnosti kot nepošteno ali goljufivo ali (3) kršijo zakon COPPA ali pravila FTC, ki izvajajo zakon COPPA ali (4) kot udeleženec v DPF EU-ZDA ne izpolnjujejo načel DPF EU-ZDA ⁽¹⁾.

Kot je bilo že navedeno, ima v skladu z zveznim zakonom ministrstvo za promet izključno pristojnost za urejanje praks letalskih prevoznikov v zvezi z varstvom zasebnosti, v zvezi s praksami agencij za prodajo letalskih vozovnic pa si deli pristojnost s FTC.

Ko se prevoznik ali prodajalec zračnega prevoza javno zaveže načelom DPF EU-ZDA, lahko Ministrstvo kot tako uporabi zakonske pristojnosti iz člena 41712 za zagotovitev skladnosti z navedenimi načeli. Ko torej potnik zagotovi podatke letalskemu prevozniku ali agenciji za prodajo letalskih vozovnic, ki se je zavezal/-a načelom DPF EU-ZDA, vsako neizpolnjevanje teh načel letalskega prevoznika ali agencije za prodajo letalskih vozovnic pomeni kršitev člena 41712.

B. Prakse izvrševanja

Urad za varstvo potrošnikov v letalstvu (*Office of Aviation Consumer Protection*, v nadaljnjem besedilu: OACP) ⁽²⁾ v okviru Ministrstva opravlja preiskave in pregon po členu 41712 naslova 49 zakonodajne zbirke ZDA zakonodajne zbirke ZDA. Uveljavlja zakonsko prepoved v členu 41712 proti nepoštenemu in goljufivemu ravnanju, zlasti s pogajanjem ter pripravo odlokov o prepovedi in odlokov za oceno denarne kazni. Urad izve za morebitne kršitve predvsem iz pritožb, ki jih prejme od posameznikov, potovalnih agencij, letalskih prevoznikov in organov ameriške in tujih vlad. Potrošniki lahko proti letalskim prevoznikom in agencijam za prodajo letalskih vozovnic vložijo pritožbe v zvezi z varstvom zasebnosti na spletišču ministrstva za promet ⁽³⁾.

Če v zadevi ni dosežena razumna in ustrezna rešitev, ima OACP pristojnost, da uvede izvršilni postopek, ki vključuje predhodno obravnavo pred upravnim sodnikom ministrstva za promet. Upravni sodnik je pooblaščen za izdajo odlokov o prepovedi in naložitev. Posledica kršitev člena 41712 je lahko izdaja odloka o prepovedi ter naložitev denarne kazni v višini do 37 377 USD za vsako kršitev člena 41712.

Ministrstvo nima pristojnosti za dodelitev odškodnine ali zagotovitev denarnega nadomestila posameznim pritožnikom. Vendar pa ima Ministrstvo pristojnost za odobritev poravnav na podlagi preiskav, ki jih je opravil OACP in ki neposredno koristijo potrošnikom (npr. gotovina, dobropisi), kot poravnavo za denarne kazni, ki jih je sicer treba plačati vladi ZDA. To se je zgodilo že v preteklosti in se lahko zgodi tudi v okviru načel DPF EU-ZDA, kadar to omogočajo okoliščine. Ob ponavljajočih se kršitvah člena 41712, ki jih zagreši letalski prevoznik, bi se pojavilo vprašanje o pripravljenosti letalskega prevoznika, da ravna v skladu z načeli, kar se lahko v izjemno hudih primerih konča z ugotovitvijo, da letalski prevoznik ni več sposoben opravljati dejavnosti, in torej z izgubo pooblastila za opravljanje gospodarske dejavnosti.

Do danes je ministrstvo za promet prejelo razmeroma malo število pritožb v zvezi z domnevnimi kršitvami zasebnosti agencij za prodajo letalskih vozovnic in letalskih prevoznikov. Ko je pritožba vložena, je preiskana glede na načela, določena zgoraj.

C. Pravno varstvo ministrstva za promet v korist potrošnikom iz EU

V skladu s členom 41712 se prepoved nepoštenega ali goljufivega ravnanja v letalskem prevozu ali prodaji letalskega prevoza nanaša na ameriške in tuje letalske prevoznike ter agencije za prodajo letalskih vozovnic. Ministrstvo za promet pogosto ukrepa proti ameriškim in tujim letalskim prevoznikom v zvezi z ravnanjem, ki vpliva tako na tuje kot tudi ameriške potrošnike, na podlagi tega, da se je tako ravnanje letalskega prevoznika zgodilo med zagotavljanjem prevoza v in iz ZDA. Ministrstvo za promet bo še naprej uporabljalo vsa pravna sredstva, ki so na voljo za zaščito tujih in ameriških potrošnikov pred nepoštenim ali goljufivim ravnanjem reguliranih subjektov v letalskem prevozu.

⁽¹⁾ <https://www.transportation.gov/individuals/aviation-consumer-protection/privacy>.

⁽²⁾ Prej znan kot Urad za izvrševanje in postopke v letalstvu (Office of Aviation Enforcement and Proceedings).

⁽³⁾ <http://www.transportation.gov/airconsumer/privacy-complaints>.

V zvezi z letalskimi prevozniki ministrstvo za promet uveljavlja tudi druge ciljne zakone, katerih varstvo zajema potrošnike zunaj ZDA, kot je zakon COPPA. Zakon COPPA med drugim od upravljavcev spletnih strani in storitev, namenjenih otrokom, ali strani za splošno občinstvo, ki zavestno zbirajo osebne informacije od otrok, starih do 13 let, zahteva, da obvestijo starše in pridobijo preverljivo soglasje staršev. Ameriške spletne strani in storitve, za katere velja zakon COPPA in ki zbirajo osebne informacije tujih otrok, so dolžne upoštevati zakon COPPA. Tuje spletne strani in storitve morajo prav tako upoštevati zakon COPPA, če so usmerjene v otroke v Združenih državah ali če zavestno zbirajo osebne informacije otrok v Združenih državah. Če ameriški ali tuji letalski prevozniki, ki poslujejo v Združenih državah, kršijo zakon COPPA, je ministrstvo za promet pristojno za uvedbo preгона.

II. Uveljavljanje načel DPF EU-ZDA

Če se letalski prevoznik ali agencija za prodajo letalskih vozovnic odloči sodelovati v DPF EU-ZDA in Ministrstvo prejme pritožbo, da je tak letalski prevoznik ali taka agencija za prodajo letalskih vozovnic domnevno kršil/-a načela DPF EU-ZDA, Ministrstvo sprejme naslednje ukrepe za odločno uveljavljanje načel DPF EU-ZDA.

A. Prednostna obravnava preiskave domnevnih kršitev

OACP v okviru Ministrstva bo preiskal vsako pritožbo glede domnevnih kršitev DPF EU-ZDA, vključno s pritožbami, prejetimi od organov za varstvo podatkov EU, in uvedel pregon, kjer obstajajo dokazi o kršitvi.

Poleg tega bo OACP sodeloval s FTC in Ministrstvom za trgovino ZDA (*Department of Commerce*) ter prednostno obravnaval obtožbe, da regulirani subjekti ne izpolnjujejo zavez v zvezi z varstvom zasebnosti, ki so jih sprejeli v skladu z DPF EU-ZDA.

Ob prejemu obtožbe glede kršitve načel DPF EU-ZDA lahko OACP sprejme različne ukrepe v sklopu svoje preiskave. Na primer, pregleda lahko politike zasebnosti agencije za prodajo letalskih vozovnic ali letalskega prevoznika, pridobi nadaljnje informacije od agencije za prodajo letalskih vozovnic, letalskega prevoznika ali tretjih strank, ter s subjektom, ki mu je predložil zadevo, le-to nadalje spremlja in oceni, ali obstaja vzorec kršitev ali precejšnje število prizadetih potrošnikov. Poleg tega bi določilo, ali ima lahko zadeva posledice na področju, ki ga ureja Ministrstvo za trgovino ZDA ali FTC, in ocenilo, ali bi bilo izobraževanje potrošnikov in podjetij koristno, ter po potrebi uvedlo pregon.

Če Ministrstvo izve za morebitne kršitve načel DPF EU-ZDA s strani agencij za prodajo letalskih vozovnic, bo zadevo uskladilo s FTC. O izidu morebitnega preгона v zvezi z načeli DPF EU-ZDA bomo obvestili FTC in Ministrstvo za trgovino ZDA.

B. Obravnavanje lažnih ali goljufivih navedb o sodelovanju

Ministrstvo ostaja zavezano preiskovanju kršitev načel DPF EU-ZDA, vključno z lažnimi ali goljufivimi navedbami o članstvu v DPF EU-ZDA. Prednostno bomo obravnavali zadeve, ki jih predloži Ministrstvo za trgovino ZDA v zvezi z organizacijami, za katere je ugotovilo, da se neustrezno predstavljajo kot člani DPF EU-ZDA ali brez dovoljenja uporabljajo certifikacijsko oznako DPF EU-ZDA.

Poleg tega opozarjamo, da če politika zasebnosti organizacije obljublja, da spoštuje načela DPF EU-ZDA, in organizacija ne opravi (ponovnega) samocertificiranja pri Ministrstvu za trgovino ZDA, to samo po sebi verjetno ne odvezuje organizacije od uveljavljanja teh zavez s strani ministrstva za promet.

C. Spremljanje in javna objava izvršilnih odlokov v zvezi s kršitvami načel DPF EU-ZDA

OACP v okviru Ministrstva se še naprej zavezuje, da bo spremljal izvršilne odloke, kakor so potrebni za zagotavljanje skladnosti z načeli DPF EU-ZDA. Zlasti, če urad izda odlok, ki letalskemu prevozniku ali agenciji za prodajo letalskih vozovnic prepoveduje nadaljnje kršitve načel DPF EU-ZDA in člena 41712, bo spremljal subjektovo izpolnjevanje določbe o prepovedi v odloku. Poleg tega bo urad zagotovil, da bodo odloki, ki izhajajo iz zadev v zvezi z načeli DPF EU-ZDA, na voljo na njegovem spletišču.

Veselim se nadaljnega dela z našimi zveznimi partnerji in deležniki iz EU v zadevah DPF EU-ZDA.

Upam, da vam bodo ta pojasnila v pomoč. Če boste imeli še kakšno vprašanje ali če boste potrebovali nadaljnja pojasnila, mi, prosim, brez oklevanja sporočite.

S spoštovanjem,

Pete BUTTIGIEG

ANNEX VI

U.S. Department of Justice

Criminal Division

Office of Assistant Attorney General

Washington, D.C. 20530

23. junija 2023

Ana Gallego Torres
generalna direktorica za pravosodje in potrošnike
Evropska komisija
Rue Montoyer/Montoyerstraat 59
1049 Bruselj
Belgija

Spoštovana generalna direktorica Gallego Torres:

to pismo podaja kratek pregled glavnih preiskovalnih sredstev za pridobivanje poslovnih podatkov in drugih podatkov iz evidenc korporacij v Združenih državah za (civilne ali regulativne) potrebe kazenskega pregona ali javnega interesa, vključno z omejitvami dostopa, določenimi v teh pooblastilih⁽¹⁾. Vsi pravni procesi, opisani v tem pismu, so nediskriminatorni, saj so uporabljeni za pridobivanje informacij od korporacij v Združenih državah, vključno s podjetji, ki se bodo samocertificirala prek okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA, ne glede na narodnost posameznika, na katerega se nanašajo podatki, ali njegov prebivališče. Poleg tega lahko korporacije, ki so jim vročeni sodni postopki v Združenih državah, le-te izpodbijajo na sodišču, kakor je navedeno spodaj⁽²⁾.

V zvezi z zaseganjem podatkov s strani javnih organov je zlasti pomemben četrti amandma Ustave ZDA, ki določa, da „[p] ravica ljudi, da so oni sami, njihove hiše, dokumenti in predmeti varni pred nerazumnimi preiskavami in zasegi, ne sme biti kršena in izdan ne sme biti noben nalog, razen na podlagi utemeljenega suma, podprtega z zaprisego ali izjavo, in ki zlasti opisuje kraj, ki ga je treba preiskati, ter osebe in predmete, ki jih je treba zaseči.“ Ustava ZDA, IV. amandma. Kakor je navedlo vrhovno sodišče ZDA v zadevi *Berger* proti *State of New York*, „osnovni namen tega amandmaja, kakor je priznan v številnih odločitvah tega sodišča, je zaščititi zasebnost in varnost posameznikov pred samovoljnimi vdori vladnih uradnikov.“ 388 U.S. 41, 53 (1967) (navajam zadevo *Camara/Mun. Court of San Francisco*, 387 U.S. 523, 528 (1967)). V domačih kazenskih preiskavah četrti amandma od uslužbencev organov kazenskega pregona običajno zahteva, da pridobijo sodni nalog, preden opravijo preiskavo. Glej *Katz/United States*, 389 U.S. str. 347 in 357 (1967). Standardi za izdajo naloga, kot so utemeljeni sum in zahteve po določenosti, se uporabljajo za naloge za fizične preiskave in zasege ter tudi za naloge za shranjene vsebine elektronskih komunikacij, izdane na podlagi zakona o shranjenih komunikacijah (*Stored Communications Act*), kakor je navedeno spodaj. Kadar zahteva naloga ne velja, je vladna dejavnost še vedno

⁽¹⁾ Ta pregled ne opisuje preiskovalnih orodij za nacionalno varnost, ki jih uporabljajo organi kazenskega pregona pri terorističnih in drugih preiskavah v zvezi z nacionalno varnostjo, vključno s sodnimi pozivi v zvezi z nacionalno varnostjo (NSL) za določene informacije v poročilih o kreditni sposobnosti, finančnih podatkih in elektronskih podatkih o naročnikih in poslih, člen 3414 naslova 12 zakonodajne zbirke ZDA; člen 1681u naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA; člen 1681v naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA; člen 2709 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA; člen 3162 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA, in za elektronski nadzor, naloge za preiskavo, poslovne knjige in drugo zbiranje komunikacij v skladu z zakonom o nadzoru tujih obveščevalnih podatkov (*Foreign Intelligence Surveillance Act*), člen 1801 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA in naslednji.

⁽²⁾ To pismo obravnava zvezne organe kazenskega pregona in nadzorne organe. Kršitve državnih zakonov preiščejo države in se jim sodi na državnih sodiščih. Državni organi kazenskega pregona uporabljajo naloge in pozive, izdane v okviru državnega zakona, na pravzaprav enak način, kot je opisan tukaj, vendar z možnostjo, da za državne sodne postopke velja dodatno varstvo, ki ga zagotavljajo ustave držav ali zakoni in ki presega določbe v Ustavi ZDA. Varstvo državnih zakonov mora biti vsaj enakovredno varstvu Ustave ZDA, med drugim tudi četrtemu amandmaju.

podvržena preskusu „razumnosti“ v skladu s četrtem amandmajem. Sama Ustava torej zagotavlja, da vlada ZDA nima neomejene ali samovoljne moči, da zaseže zasebne informacije ⁽³⁾.

Organi kazenskega pregona:

Zvezni tožilci, ki so uradniki Ministrstva za pravosodje, in zvezni preiskovalni agenti, ki zajemajo agente Zveznega preiskovalnega urada (FBI), tj. organa kazenskega pregona znotraj Ministrstva za pravosodje, lahko prisilijo korporacije v Združenih državah, da predložijo dokumente in druge podatke iz evidenc za potrebe kazenske preiskave z več vrstami obveznih sodnih postopkov, vključno s pozivi velike porote, sodnimi pozivi in nalogi za preiskavo, ter lahko pridobijo druge komunikacije v skladu z zveznimi kazenskimi pooblastili za prisluškovanje telefonskim pogovorom in uporabo snemalnikov klicev.

Pozivi velike porote ali pozivi na obravnavo: pozivi na obravnavo kaznivega dejanja se uporabljajo v podporo usmerjenim kazenskim preiskavam. Poziv velike porote je uradna zahteva, ki jo izda velika porota (običajno na zahtevo zveznega tožilca) v podporo preiskavi posameznega suma kršitve kazenskega prava, ki jo izvaja velika porota. Velike porote so preiskovalni organ sodišča, ki ga sodnik ali sodnik nižjega sodišča vključi v poroto. V sodnem pozivu se lahko od osebe zahteva, da priča v postopku ali predloži ali zagotovi poslovne evidence, elektronsko shranjene informacije ali druge stvarne predmete. Informacije se morajo nanašati na preiskavo, sodni poziv pa ne more biti nerazumen, ker je preširok ali ker je zatirajoč ali obremenjujoč. Na tej podlagi lahko prejemnik vloži predlog za izpodbijanje sodnega poziva. Glej Fed. R. Crim. str. 17. V omejenih okoliščinah je mogoče uporabiti sodne pozive na obravnavo za dokumente, potem ko je velika porota vložila obtožnico v zadevi.

Pooblastilo za izdajo upravnih sodnih pozivov: v kazenskih in civilnopravnih preiskavah je mogoče uveljaviti pooblastila za izdajo sodnih pozivov. V okviru kazenskega pregona več zveznih zakonov dovoljuje uporabo sodnih pozivov za predložitev ali zagotovitev poslovnih evidenc, elektronsko shranjenih informacij ali drugih stvarnih predmetov, pomembnih za preiskave goljufij v zdravstvu zlorabe otrok, zaščite tajne službe, zadevah v zvezi z nadzorovanimi snovmi in preiskavah generalnega inšpektorja, v katere so vpletene vladne agencije. Če želi vlada uveljaviti sodni poziv na sodišču, lahko prejemnik sodnega poziva, tako kot prejemnik poziva velike porote, zagovarja stališče, da je poziv nerazumen, ker je preširok ali ker je zatirajoč ali obremenjujoč.

Sodne odločbe za snemalnike klicev ter naprave za pasti in sledenje: v skladu s kazenskimi določbami v zvezi s snemalniki klicev ter napravami za pasti in sledenje lahko organi kazenskega pregona pridobijo sodno odločbo za pridobivanje sprotnih neosebinih informacij glede klicanih telefonskih števil, usmerjanja, naslavljanja in signaliziranja o telefonski številki ali elektronski pošti ob potrditvi, da so zagotovljene informacije pomembne za tekočo kazensko preiskavo. Glej člene 3121 do 3127 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA. Uporaba ali namestitvev takšne naprave zunaj zakona je zvezni zločin.

Zakon o zasebnosti elektronskih komunikacij (Electronic Communications Privacy Act, v nadaljnjem besedilu: ECPA): vladni dostop do informacij o naročnikih, podatkov o prometu in shranjenih vsebin komunikacij, ki jih hranijo ponudniki internetnih storitev (znani tudi kot ISP), telefonska podjetja in drugi tretji ponudniki storitev, urejajo dodatna pravila v skladu z naslovom II ECPA, imenovanem tudi zakon o shranjenih komunikacijah (Stored Communications Act, v nadaljnjem besedilu: SCA), členi 2701 do 2712 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA. SCA določa sistem zakonskih pravic do zasebnosti, ki omejujejo dostop organov kazenskega pregona do podatkov, ki so več kot potrebni po ustavnem pravu od strank in naročnikov ponudnikov internetnih storitev. SCA zagotavlja višjo raven varstva zasebnosti glede na vsiljivost zbiranja. Za informacije o registraciji naročnikov, naslove internetnega protokola (IP) in povezane časovne žige ter izpolnjene podatke za obračunavanje morajo organi kazenskega pregona pridobiti sodni poziv. Za večino drugih

⁽³⁾ V zvezi z načeli četrtega amandmaja o zaščiti interesov za varstvo zasebnosti in varnosti, navedenih zgoraj, sodišča ZDA redno uporabljajo navedena načela za nove vrste preiskovalnih orodij kazenskega pregona, ki jih omogočata razvoj in tehnologija. Leta 2018 je vrhovno sodišče na primer odločilo, da je pridobitev informacij o historičnih lokacijskih podatkih baznih postaj za daljše časovno obdobje s strani vlade od podjetja mobilne telefonije v kazenski preiskavi „iskanje“, ki je predmet zahteve naloga na podlagi četrtega amandmaja. Carpenter proti ZDA, 138 S. Ct. 2206 (2018).

shranjenih nevsebinskih informacij, kot so glave v elektronskem sporočilu brez vrstice z zadevo, mora organ kazenskega pregona predstaviti sodniku posamezna dejstva, ki dokazujejo, da so zahtevane informacije pomembne in bistvene v tekoči kazenski preiskavi. Za pridobivanje shranjene vsebine elektronskih komunikacij organi kazenskega pregona na splošno pridobijo nalog od sodnika na podlagi utemeljenega suma, da zadevni račun vsebuje dokaze o kaznivem dejanju. SCA določa tudi civilno odgovornost in kazenske sankcije (*).

Sodni nalogi za nadzor v skladu z zveznim zakonom o prisluškovanju telefonskim pogovorom: organi kazenskega pregona lahko dodatno sprotno prestrezajo komunikacije po telefonu, ustno ali elektronsko komunikacijo za potrebe kazenske preiskave v skladu z zveznim zakonom o prisluškovanju telefonskim pogovorom. Glej člene 2510 do 2523 naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA. To pooblastilo je na voljo le v skladu s sodnim nalogom, v katerem sodnik ugotovi, da med drugim obstaja utemeljeni sum, da bo prisluškovanje telefonskim pogovorom ali elektronsko prestrezanje privedlo do dokazov zveznega zločina ali do lokacije ubežnika, ki beži pred pregonom. Zakon določa civilno odgovornost in kazenske sankcije za kršitve določb glede prisluškovanja telefonskim pogovorom.

Nalog za preiskavo – zvezna pravila o kazenskem postopku, pravilo 41: organi kazenskega pregona lahko fizično preiščejo prostore v Združenih državah, kadar jim to dovoli sodnik. Organi kazenskega pregona morajo na podlagi utemeljenega suma sodniku dokazati, da je bilo ali bo vsak čas storjeno kaznivo dejanje, predmete, povezane s kaznivim dejanjem, pa da je mogoče odkriti na kraju, navedenem v nalogu. To pooblastilo se pogosto uporabi, kadar je potrebna fizična preiskava prostorov s strani policije zaradi nevarnosti, da bodo uničeni dokazi, če bo korporaciji vročen sodni poziv ali drugi nalog za predložitev. Oseba, ki se preišče ali katere lastnina se preišče, lahko poskuša doseči, da se dokazi, predloženi zoper njo med kazenskim postopkom, ki so bili pridobljeni ali izhajajo iz nezakonite preiskave, izločijo. Glej Mapp/Ohio, 367 U.S. 643 (1961). Če se od imetnika podatkov zahteva, naj v skladu z nalogom razkrije podatke, lahko stranka, od katere se zahteva sodelovanje, zahtevo po razkritju izpodbija kot neupravičeno obremenitev. Glej zadevo Vloga Združenih držav, 610 F.2d 1148, 1157 (pritožbeno sodišče tretjega okrožja Združenih držav Amerike 1979) (z odločitvijo, da „dolžno pravno postopanje zahteva obravnavo vprašanja o obremenjenosti, preden se telefonskemu podjetju z nalogom za preiskavo naloži obveznost zagotavljanja“ pomoči); zadevo Vloga Združenih držav, 616 F.2d 1122 (pritožbeno sodišče devetega okrožja Združenih držav Amerike 1980) (z enako ugotovitvijo na podlagi nadzornega organa sodišča).

Smernice in politike Ministrstva za pravosodje ZDA: poleg teh ustavnih in zakonskih omejitev na podlagi pravil glede vladnega dostopa do podatkov je pravosodni minister izdal smernice, ki postavljajo nadaljnje omejitve dostopa do podatkov s strani organov kazenskega pregona in ki vsebujejo tudi elemente varstva zasebnosti in državljskih svoboščin. Na primer, smernice pravosodnega ministra za domače operacije FBI (september 2008) (*Attorney General's Guidelines for Domestic FBI Operations*, v nadaljnjem besedilu: smernice AG FBI), na voljo na naslovu <http://www.justice.gov/archive/opa/docs/guidelines.pdf>, postavljajo omejitve glede uporabe preiskovalnih sredstev pri iskanju informacij v zvezi s preiskavami zveznih zločinov. Te smernice določajo, da mora FBI uporabiti najmanj vsiljive preiskovalne metode, ki so izvedljive, ob upoštevanju vpliva na zasebnost in državljske svoboščine ter potencialne škode ugledu. Poleg tega opozarjajo, da „je jasno, da mora FBI opraviti preiskave in druge dejavnosti na zakonit in razumen način, ki spoštuje svoboščine in zasebnost ter se izogiba nepotrebnim vdorom v življenja ljudi, ki spoštujejo zakon.“ Glej smernice AG FBI na strani 5. FBI izvaja te smernice z navodili FBI za domače preiskave in operacije (*FBI Domestic Investigations and Operations Guide*, v nadaljnjem besedilu: DIOG), na voljo na naslovu <https://vault.fbi.gov/FBI%20Domestic%20Investigations%20and%20Operations%20Guide%20%28DIOG%29>, celovitim priročnikom, ki vsebuje podrobne omejitve uporabe preiskovalnih orodij ter navodila, ki zagotavljajo, da so državljske svoboščine in zasebnost zaščitene v vsaki preiskavi. Dodatna pravila in politike, ki predpisujejo omejitve preiskovalnih dejavnosti zveznih tožilcev, so določene v priročniku za pravosodje (*Justice Manual*), prav tako na voljo na naslovu <https://www.justice.gov/jm/justicemanual>.

Civilni in regulativni organi (javni interes):

(*) Poleg tega člen 2705(b) SCA na vlado prenaša pooblastilo, da na podlagi dokazane potrebe po zaščiti pred razkritjem pridobi sodno odločbo, ki ponudniku komunikacijskih storitev prepoveduje, da bi svoje uporabnike prostovoljno obveščal o vročitvi sodnega postopka na podlagi SCA. Oktobra 2017 je namestnik pravosodnega ministra Rod Rosenstein pravobranilec in agentom pri Ministrstvu za pravosodje ZDA izdal memorandum, ki določa smernice za zagotovitev, da so vloge za take odredbe o zaščiti prilagojene konkretnim dejstvom in zadevam preiskave, ter splošno enoletno zgornjo mejo trajanja odloga obvestila, ki ga je mogoče zahtevati z vlogo. Maja 2022 je namestnica pravosodnega ministra Lisa Monaco izdala dopolnilne smernice o tej temi, ki med drugim zadeva vzpostavljene notranje zahteve Ministrstva za pravosodje ZDA glede odobritve vlog za podaljšanje odredbe o zaščiti za več kot prvotno enoletno obdobje, in zahtevala prenehanje odredb o zaščiti ob zaključku preiskave.

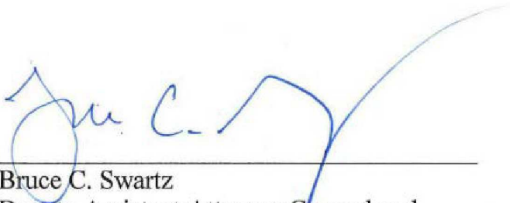
Pomembne omejitve so postavljene tudi za dostop do podatkov, ki jih hranijo korporacije v Združenih državah, v civilne in regulativne namene (tj. javni interes). Agencije s civilno in regulativno odgovornostjo lahko korporacijam izdajo pozive za poslovne evidence, elektronsko shranjene informacije ali druge stvarne predmete. Te agencije pri izvajanju sodnih ali civilnih pozivov omejujejo ne le njihovi organizacijski zakoni, temveč tudi neodvisni sodni pregled pozivov pred morebitno sodno izvršitvijo. Glej na primer zvezna pravila o civilnem postopku 45. Agencije lahko zahtevajo dostop samo do podatkov, ki so pomembni v zadevah v okviru njihovih pooblastil za urejanje. Poleg tega lahko prejemnik sodnega poziva izpodbija izvršitev tega poziva na sodišču tako, da predloži dokaze, da agencija ni delovala v skladu z osnovnimi standardi razumnosti, kakor je obravnavano zgoraj.

Tu so tudi druge pravne podlage za podjetja, s katerimi lahko izpodbijajo zahteve za podatke upravnih organov na podlagi njihove posebne panoge in vrst podatkov, ki jim imajo v lasti. Na primer, finančne ustanove lahko izpodbijajo sodne pozive, v katerih so zahtevane določene vrste informacij, kot kršitve zakona o bančni tajnosti (*Bank Secrecy Act*) in njegovih izvedbenih predpisov. Člen 5318 naslova 31 zakonodajne zbirke ZDA; zbirka zveznih predpisov št. 31, poglavje X. Druga podjetja se lahko oprejo na zakon o poštenem kreditnem poročanju (*Fair Credit Reporting Act*, glej člen 1681b naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA) ali na gostitelja drugih zakonov, značilnih za sektorje. Zloraba pooblastila agencije za poziv lahko privede do odškodninske odgovornosti agencije ali osebne odgovornosti uradnikov agencije. Glej, na primer, zakon o pravici do finančne zasebnosti (*Right to Financial Privacy Act*), členi 3401 do 3422 naslova 12 zakonodajne zbirke ZDA. Sodišča v Združenih državah tako delujejo kot varuhi pred neprimernimi zakonskimi zahtevami in zagotavljajo neodvisen nadzor nad ukrepi zveznih agencij.

Nazadnje mora kakršno koli zakonsko pooblastilo, da morajo upravni organi fizično zaseči evidence podjetja v Združenih državah v skladu z upravno preiskavo, izpolnjevati zahteve na podlagi četrtega amandmaja. Glej *See/City of Seattle*, 387 U. S. 541 (1967).

Sklep:

Vse dejavnosti kazenskega pregona in regulativne dejavnosti v Združenih državah morajo biti skladne z veljavno zakonodajo, vključno z Ustavo ZDA, zakoni, pravili in predpisi. Takšne dejavnosti morajo biti skladne tudi z veljavnimi politikami, vključno z morebitnimi smernicami pravosodnega ministra, ki urejajo zvezne dejavnosti kazenskega pregona. Pravni okvir, opisan zgoraj, omejuje zmožnost ameriških organov kazenskega pregona in nadzora za pridobivanje informacij od korporacij v Združenih državah – ne glede na to, ali so informacije v zvezi z državljani ZDA ali državljani tujih držav – poleg tega pa dovoljuje sodni pregled katere koli vladne zahteve za podatke v skladu s temi pooblastili.

Bruce C. Swartz
Deputy Assistant Attorney General and
Counselor for International Affairs

PRILOGA VII

URAD GLAVNE SVETOVALKE URADA DIREKTORJA NACIONALNE OBVEŠČEVALNE SLUŽBE

WASHINGTON, D.C. 20511

9. december 2022

Leslie B. Kiernan,
glavna svetovalka
Ministrstva za trgovino ZDA
(Department of Commerce), 1401 Constitution Ave.,
NW Washington, D.C. 20230

Spoštovana gospa Kiernan,

dne 7. oktobra 2022 je predsednik Joe Biden podpisal Odredbo št. 14086 z naslovom „Enhancing Safeguards for United States Signals Intelligence Activities“ (Krepitev zaščitnih ukrepov za obveščevalne dejavnosti SIGINT ZDA), ki spodbuja niz strogih zaščitnih ukrepov za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin, ki veljajo za obveščevalne dejavnosti SIGINT ZDA. Ti zaščitni ukrepi vključujejo: zahtevo, da obveščevalne dejavnosti SIGINT izpolnjujejo izrecno navedene zakonite cilje; izrecno prepoved izvajanja takih dejavnosti za namene posebnih prepovedanih ciljev; uvedbo novih postopkov za zagotovitev, da obveščevalne dejavnosti SIGINT podpirajo te zakonite cilje in ne podpirajo prepovedanih ciljev; zahtevo, da se obveščevalne dejavnosti SIGINT izvajajo le po odločitvi, ki temelji na razumni presoji vseh ustreznih dejavnikov, da so dejavnosti potrebne za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb, in le v obsegu in na način, ki je sorazmeren s potrjenimi prednostnimi nalogami obveščevalnih služb, za katere so bile dovoljene, in navodilo organom obveščevalne skupnosti, da posodobijo svoje politike in postopke tako, da bodo izražali zaščitne ukrepe za obveščevalne dejavnosti SIGINT, ki jih zahteva Odredba. Najpomembneje, Odredba uvaja tudi neodvisen in zavezujoč mehanizem, ki posameznikom iz „držav, ki izpolnjujejo pogoje“, kot jih opredeljuje Odredba, omogoča, da uveljavljajo pravna sredstva, če menijo, da so bili predmet nezakonitih ameriških obveščevalnih dejavnosti SIGINT, vključno z dejavnostmi, ki kršijo varstvo, ki ga zagotavlja Odredba.

Izdaja Odredbe št. 14086 predsednika Joeja Bidena je predstavljala vrhunec več kot leto dni trajajočih izčrpnih pogajanj med predstavniki iz Evropske komisije (EK) in Združenih držav ter usmerja ukrepe, ki jih bodo Združene države sprejele za izvajanje svojih zavez na podlagi okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA. V duhu sodelovanja, ki je rezultat okvira, ste, če sem prav obveščen, od EK prejeli dva sklopa vprašanj o tem, kako bo obveščevalna skupnost izvajala Odredbo. Na ta vprašanja z veseljem odgovarjam v tem pismu.

Člen 702 zakona o nadzoru tujih obveščevalnih podatkov iz leta 1978 (*Foreign Intelligence Surveillance Act of 1978*, v nadaljnjem besedilu: člen 702 FISA)

Prvi sklop vprašanj se nanaša na člen 702 FISA, ki omogoča zbiranje tujih obveščevalnih podatkov s ciljnim osredotočanjem na nedržavljanke ZDA, za katere se utemeljeno sklepa, da se nahajajo zunaj Združenih držav, ob zavezujoči pomoči ameriških ponudnikov storitev elektronskih komunikacij. Natančneje, vprašanja se nanašajo na medsebojni vpliv navedene določbe in Odredbe št. 14086, pa tudi drugih zaščitnih ukrepov, ki veljajo za dejavnosti, ki se izvajajo v skladu s členom 702 FISA.

Za začetek lahko potrdimo, da bo obveščevalna skupnost zaščitne ukrepe iz Odredbe št. 14086 uporabljala za dejavnosti, ki se izvajajo v skladu s členom 702 FISA.

Poleg tega se številni drugi zaščitni ukrepi uporabljajo za vladno uporabo člena 702 FISA. Vsa potrdila na podlagi člena 702 FISA morata na primer podpisati pravosodni minister in direktor nacionalne obveščevalne službe (*Director of National Intelligence*, v nadaljnjem besedilu: DNI), vlada pa mora vsa taka potrdila predložiti v odobritev sodišču za nadzor tujih obveščevalnih podatkov (*Foreign Intelligence Surveillance Court*, v nadaljnjem besedilu: FISC), ki ga sestavljajo neodvisni sodniki s trajnimi, neobnovljivimi mandati za obdobja, razporejena čez sedem let. V potrdilih so opredeljene kategorije tujih obveščevalnih podatkov, ki se zbirajo s ciljnim osredotočanjem na nedržavljanke ZDA, za katere se utemeljeno sklepa, da se nahajajo zunaj Združenih držav, in morajo izpolnjevati zakonsko opredelitev tujih obveščevalnih podatkov. Potrdila morajo vključevati informacije, ki se nanašajo na mednarodni terorizem in druge teme, kot je pridobivanje informacij v zvezi z orožjem za množično uničevanje. Vsako letno potrdilo mora biti predloženo FISC v odobritev v svežnju vlog za izdajo potrdil, ki vključuje potrdila pravosodnega ministra in DNI, izjave vodij obveščevalnih agencij in postopke izbire cilja, zmanjševanja in poizvedovanja, ki so za vlado zavezujoči. Postopki izbire cilja med drugih zahtevajo, da obveščevalna skupnost na podlagi vseh okoliščin razumno oceni, ali obstaja verjetnost, da bo bodo z izbiro cilja zbrani tuji obveščevalni podatki, opredeljeni v potrdilu na podlagi člena 702 FISA.

Poleg tega mora obveščevalna skupnost pri zbiranju informacij v skladu s členom 702 FISA: na podlagi svoje ocene v času izbire cilja predložiti pisno pojasnitev, da se pričakuje, da bo ciljna oseba posedovala, prejela ali verjetno sporočala tuje obveščevalne podatke, opredeljene v potrdilu iz člena 702 FISA; potrditi, da je standardu izbire cilja, kakor je določen v postopkih izbire cilja na podlagi člena 702 FISA, še vedno zadoščeno in končati zbiranje, če standardu ni več zadoščeno. Glej vlogo vlade ZDA, predloženo FISC, „2015 Summary of Notable Section 702 Requirements“ (Povzetek pomembnejših zahtev na podlagi člena 702 iz leta 2015), na str. 2 in 3 (15. julij 2015).

Zahteva, da obveščevalna skupnost pisno evidentira svojo oceno, da cilji na podlagi člena 702 FISA zadoščajo veljavnim standardom izbire cilja, in redno potrjuje njeno veljavnost, olajšuje nadzor obveščevalnih dejavnosti obveščevalne skupnosti s strani FISA. Vsako evidentirano oceno izbire cilja in razloge vsaka dva meseca pregledajo državni tožilci pri Ministrstvu za pravosodje ZDA (*Department of Justice*, v nadaljnjem besedilu: ministrstvo za pravosodje) za nadzor obveščevalnih dejavnosti, ki izvaja to nadzorno funkcijo neodvisno od tujih obveščevalnih dejavnosti. Oddelek ministrstva za pravosodje, ki izvaja to funkcijo, je nato na podlagi že dolgo določenega pravila FISC, pristojen za poročanje FISC o vseh kršitvah veljavnih postopkov. Skupaj z rednimi srečanji med FISC in tem oddelkom ministrstva za pravosodje v zvezi z nadzorom izbire cilja na podlagi člena 702 to poročanje FISC omogoča, da uveljavi skladnost s postopki izbire cilja in drugimi postopki na podlagi člena 702 FISA ter zagotovi zakonitost vladnih dejavnosti. Zlasti lahko FISC to stori na številne načine, tudi z izdajo zavezujočih sklepov o odpravi kršitve za odvzem vladnega pooblastila za zbiranje podatkov določene ciljne osebe ali za spremembo ali odlog zbiranja podatkov na podlagi člena 702 FISA. FISC lahko od vlade tudi zahteva, naj predloži nadaljnja poročila ali obvestila o svojem spoštovanju postopkov izbire cilja in drugih postopkov, ali zahteva spremembo navedenih postopkov.

„Množično“ zbiranje obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT

Drugi sklop vprašanj se nanaša na „množično“ zbiranje obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, ki je v Odredbi št. 14086 opredeljeno kot „pooblaščenno zbiranje velikih količin obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, ki se iz tehničnih ali operativnih razlogov pridobivajo brez uporabe diskriminant (npr. brez uporabe posebnih identifikatorjev ali izbirnih izrazov)“.

V zvezi s temi vprašanji najprej opozarjamo, da niti FISA niti sodni pozivi v zvezi z nacionalno varnostjo ne dovoljujejo množičnega zbiranja. V zvezi s FISA:

- naslova I in III FISA, ki dovoljujeta elektronski nadzor oziroma fizične preiskave, zahtevata sodno odločbo (z omejenimi izjemami, kot so izredne razmere) in vedno zahtevata utemeljen sum, da je cilj tuja sila ali agent tuje sile. Glej člen 1805 in člen 1824 naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.
- Z zakonom ZDA o svobodi iz leta 2015 (*USA FREEDOM Act of 2015*) je bil spremenjen naslov IV FISA, ki dovoljuje uporabo snemalnikov klicev ter naprav za pasti in sledenje v skladu s sodno odločbo (razen v izrednih razmerah), da bi se od vlade zahtevala utemeljitev zahtev na podlagi „posebnega izbirnega izraza“. Glej člen 1842(c)(3) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

- Naslov V FISA, ki FBI dovoljuje pridobivanje nekaterih vrst poslovnih evidenc, zahteva sodno odločbo na podlagi vloge, v kateri je navedeno, da „obstajajo konkretna in utemeljena dejstva, ki upravičujejo razlog za sum, da je oseba, na katero se nanašajo evidence, tuja sila ali agent tuje sile.“ Glej tudi člen 1862(b)(2)(B) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA ⁽¹⁾.
- Nazadnje, člen 702 FISA dovoljuje „ciljno osredotočanje na osebe, za katere se utemeljeno sklepa, da se nahajajo zunaj ZDA, za pridobitev tujih obveščevalnih podatkov“. Glej člen 1881a(a) naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA. Kot je opozoril odbor za nadzor zasebnosti in državljskih svoboščin (*Privacy and Civil Liberties Oversight Board*), vladno zbiranje podatkov na podlagi člena 702 FISA torej „v celoti sestavljata izbira posameznih ciljni oseb in pridobivanje komunikacij v zvezi s tistimi osebami, od katerih si vlada utemeljeno obeta pridobitev nekaterih vrst tujih obveščevalnih podatkov“ tako, da se „program ne izvaja z množičnim zbiranjem komunikacij“. Odbor za nadzor zasebnosti in državljskih svoboščin, „*Report on the Surveillance Program Operated Pursuant to Section 702 of the Foreign Intelligence Surveillance Act*“ (Poročilo o programu nadzora, ki se izvaja v skladu s členom 702 zakona o nadzoru tujih obveščevalnih podatkov), na str. 103 (2. julij 2014) ⁽²⁾.

Kar zadeva sodne pozive v zvezi z nacionalno varnostjo, zakon ZDA o svobodi iz leta 2015 za uporabo takih pozivov nalaga obveznost „posebnega izbirnega izraza“. Glej člen 3414(a)(2) naslova 12 zakonodajne zbirke ZDA; člen 1681u naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA; člen 1681v(a) naslova 15 zakonodajne zbirke ZDA; člen 2709(b) naslova 18 zakonodajne zbirke ZDA.

Poleg tega Odredba št. 14086 določa, da je „[ciljno] usmerjeno zbiranje prednostna naloga“, in da če obveščevalna skupnost izvaja množično zbiranje, je „množično zbiranje obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT dovoljeno le na podlagi ugotovitve [...], da informacij, potrebnih za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb, ni mogoče pod razumnimi pogoji pridobiti s ciljno usmerjenim zbiranjem“. Glej člen 2(c)(ii)(A) Odredbe št. 14086.

Poleg tega, ko obveščevalna skupnost ugotovi, da množično zbiranje zadošča standardom, Odredba št. 14086 določa dodatne zaščitne ukrepe. Natančneje, v skladu z Odredbo se od obveščevalne skupnosti zahteva, da pri izvajanju množičnega zbiranja „uporablja razumne metode in tehnične ukrepe za omejitev zbranih podatkov le na tisto, kar je potrebno za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb.“ Glej prav tam. Odredba prav tako določa, da se „obveščevalne dejavnosti SIGINT“, ki vključujejo poizvedovanje po obveščevalnih podatkih v okviru SIGINT, pridobljene z množičnim zbiranjem, izvajajo le po ugotovitvi, ki temelji na razumni presoji vseh ustreznih dejavnikov, da so dejavnosti potrebne za izboljšanje potrjenih prednostnih nalog obveščevalnih služb.“ Glej prav tam, člen 2(a)(ii)(A). Odredba poleg tega to načelo izvaja z določbo, da lahko obveščevalna skupnost poizveduje le po nezmanjšani količini obveščevalnih podatkov v okviru SIGINT, ki so množično pridobljeni v skladu s šestimi dopustnimi cilji, in da je treba take poizvedbe opravljati v skladu s politikami in postopki, pri katerih se „ustrezno upošteva vpliv [poizvedb] na varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin vseh oseb ne glede na njihovo državljanstvo ali prebivališče“. Glej prav tam, člen 2(c)(iii)(D). Nazadnje, Odredba določa nadzor nad ravnanjem z zbranimi podatki, njihovo varnostjo in dostopom do njih. Glej prav tam, člen 2(c)(iii)(A) in člen 2(c)(iii)(B).

* * * * *

Upamo, da so ta pojasnila v pomoč. Če imate dodatna vprašanja, kako namerava obveščevalna skupnost ZDA izvajati Odredbo št. 14086, se brez oklevanja obrnite na nas.

⁽¹⁾ Od leta 2001 do leta 2020 je naslov V FISA FBI dovoljeval, da od FISC zahteva dovoljenje za pridobitev „oprijemljivih predmetov“, pomembnih za nekatere odobrene preiskave. Glej člen 215 zakona o domovinski varnosti ZDA (*USA Patriot Act*), javno pravo, št. 107–56, 115 zakon 272 (2001). Ta ubeseditve, ki ji je potekla veljavnost in torej ni več zakon, je določala pooblastilo, v skladu s katerim je vlada nekoč množično zbirala telefonske metapodatke. Celo pred potekom veljavnosti določbe pa je bila z zakonom ZDA o svobodi spremenjena tako, da je od vlade zahtevala utemeljitev vloge FISC na podlagi „posebnega izbirnega izraza“. Glej člen I 03 zakona ZDA o svobodi, javno pravo, št. 114–23, 129 zakon 268 (2015).

⁽²⁾ Člen 703 in člen 704, ki obveščevalni skupnosti dovoljujeta izbiro ciljnih oseb, ki so državljani ZDA in se nahajajo v tujini, zahtevata sodno odločbo (razen v izrednih razmerah) in vedno zahtevata utemeljen sum, da je cilj tuja sila, agent tuje sile ali uradnik ali zaposleni tuje sile. Glej člen 1881b in člen 1881c naslova 50 zakonodajne zbirke ZDA.

Sincerely,

A handwritten signature in black ink, appearing to read 'C. FONZONE', followed by a horizontal line that ends in a vertical bar.

Christopher C. FONZONE,
Glavni svetovalec

PRILOGA VIII

Seznam okrajšav

V tem sklepu se uporabljajo naslednje okrajšave:

AAA	Ameriško združenje za arbitražo
Uredba pravosodnega ministra	Uredba pravosodnega ministra o ustanovitvi sodišča za presojo varstva podatkov
AGG-DOM	Smernice pravosodnega ministra za domače operacije FBI
APA	Zakon o upravnem postopku
CIA	Centralna obveščevalna agencija
CNSS	Odbor za sisteme nacionalne varnosti
Sodišče	Sodišče Evropske unije
Sklep	Izvedbeni sklep Komisije v skladu z Uredbo (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta o ustreznem varstvu osebnih podatkov na podlagi okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA
DHS	Ministrstvo za domovinsko varnost
DNI	direktor nacionalne obveščevalne službe
DoC	Ministrstvo za trgovino ZDA
DoJ	Ministrstvo za pravosodje ZDA
DoT	Ministrstvo za promet ZDA
DPA	Organ za varstvo podatkov
Seznam DPF	Seznam okvira o varstvu podatkov
DPRC	Sodišče za presojo varstva podatkov
EOCA	Zakon o enakih možnostih pridobitve posojila
ECPA	Zakon o zasebnosti elektronskih komunikacij
EGP	Evropski gospodarski prostor
Odredba št. 12333	Odredba št. 12333 „Obveščevalne dejavnosti ZDA“
Odredba št. 14086, Odredba	Odredba št. 14086 „Krepitev zaščitnih ukrepov za obveščevalne dejavnosti SIGINT ZDA“
DPF ali DPF EU-ZDA	Okvir za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA
Senat DPF EU-ZDA	Senat Okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA
FBI	Zvezni preiskovalni urad
FCRA	Zakon o pravičnem poročanju o kreditni sposobnosti
FISA	Zakon o nadzoru tujih obveščevalnih podatkov
FISC	Sodišče za nadzor tujih obveščevalnih podatkov
FISCR	Prizivno sodišče za nadzor tujih obveščevalnih podatkov
FOIA	Zakon o dostopu do informacij javnega značaja
FRA	Zakon o evidencah zveznih agencij

FTC	Zvezna komisija ZDA za trgovino
HIPAA	Zakon o prenosu zdravstvenih podatkov in s tem povezani odgovornosti
ICDR	Mednarodno središče za reševanje sporov
IOB	Odbor za nadzor obveščevalnih podatkov
NIST	Nacionalni institut za standarde in tehnologijo
NSA	Agencija za nacionalno varnost
NSL	Sodni poziv(i) v zvezi z nacionalno varnostjo
ODNI	Urad direktorja nacionalne obveščevalne službe
ODNI CLPO, CLPO	Uradnik za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin v okviru Urada direktorja nacionalne obveščevalne službe
OMB	Urad za upravljanje in proračun
OPCL	Urad za varstvo zasebnosti in državljskih svoboščin Ministrstva za pravosodje
PCLOB	Odbor za nadzor zasebnosti in državljskih svoboščin
PIAB	Predsedniški obveščevalni svetovadni odbor
PPD 28	Predsedniška politična direktiva št. 28
Uredba (EU) 2016/679	Uredba (EU) 2016/679 Evropskega parlamenta in Sveta z dne 27. aprila 2016 o varstvu posameznikov pri obdelavi osebnih podatkov in o prostem pretoku takih podatkov ter o razveljavitvi Direktive 95/46/ES
SAOP	Višji uradnik agencije za področje zasebnosti
Načela	Načela okvira za varstvo zasebnosti podatkov med EU in ZDA
ZDA	Združene države
Unija	Evropska unija

ISSN 1977-0804 (elektronska različica)
ISSN 1725-5155 (tiskana različica)